BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
7 B
12

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

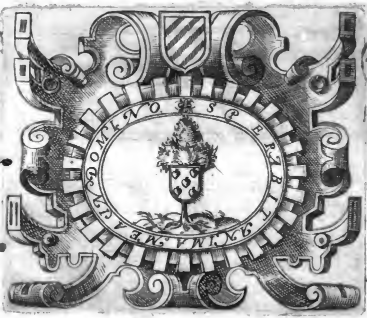
Digitized by Google

LECTIONES SALMANTICENSES, SIVE ANNIVERSARIA RELECTIO, IN TIT. D. DE ACQVIRENDA, VEL AMITT. HEREDIT.

BIBL. SOC. IESV. COLL. ROM.

AVCTORE ANTONIO PICHARDO VINVESA
I. C. Hiſpano, & apud eoſdem Salmanticenſes Primario
Iuris Cæſarei Anteceſſore.

CLARISSIMO, ET ERVDITISSIMO LVDOVICO de SALZEDO Senatori Maximo dicata.

SALMANTICÆ, EXCVDEBAT DIDACVS à CVSSIO, Anno M.DC,XXI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Yo Antonio Ruano de Medrano Eſcriuano del Rey Nueſtro Señor, y del muy Inſigne Clauſtro del Eſtudio, y Vniuerſidad deſta Ciudad de Salamanca, doy fe y verdadero teſtimonio, como entre los Eſtatutos de la dicha Vniuerſidad, confirmados por ſu Mageſtad en Guadalupe, en veynte dias del Mes de Octubre, de mil y ſeyſcientos y diez y ocho, ay vno del tenor ſiguiente.

DON Phelippe por la gracia de Dios Rey de Caſtilla, &c. Eſtatuymos, que de aqui adelante los Cathedraticos de Propriedad, que para cumplir con lo diſpueſto por los Eſtatutos deſta Vniuerſidad quiſieren dar ſus Repeticiones impreſſas en todas facultades, lo puedan hazer en virtud de la licencia, que por eſte Eſtatuto les damos con cenſura del Ordinario, y licencia del Clauſtro, ſin que por ello incurran en las penas impueſtas por leyes, y Prematicas deſtos Reynos, tocantes à las impreſſiones: y en execucion, y cumplimiento de los Eſtatutos que en eſto hablan.

Y que en virtud del dicho Eſtatuto auiendo el Doctor Antonio Pichardo Vinueſa Decano, y Cathedratico de Prima de Leyes deſta dicha Vniuerſidad preſentado en el Clauſtro pleno della quatro Repeticiones, en las quatro Materias, y Aſsignaciones de ſu Cathedra de Prima. Vna en la. l. Gallus. D. de liberis, & poſthumis: Otra en la l. 1. D. de vulg. & pupillari ſubſtitut. Otra en la Rubrica. D. de Acquirenda, vel amittēda hereditate: y otra en la. l. cum filio xi. D. de legatis. 1. y pedido à la dicha Vniuerſidad le dieſſe licencia en virtud del dicho Eſtatuto, para las poder imprimir, y entregar impreſſas à la dicha Vniuerſidad. Acordo el Clauſtro ſe hizieſſen las diligencias, que por el dicho Eſtatuto ſe mandã hazer: y auiendoſe hecho y viſtoſe, y examinadoſe por el Clauſtro, ſe acordo en virtud del dicho Eſtatuto ſe le dieſſe la dicha licencia. y aſsi ſe le dio, de que doy fe. En Salamanca á 8. de Março de 1621.

Por mandado de la Vniuerſidad.

Antonio Ruano de Medrano Secretario.

LVDO-

LVDOVICO Salzedo olim in inclyta Salmanticenſi Academia Cæſarei Iuris publico profeſſori, & Antiquioris Maiorisque Collegij Diuo Bartholomæo ſacri Alumno benemerenti, Potentiſsimorum Inuictiſſimorumquè Philippi Secundi,& Philippi Tertij Regum Catholicorum,iudicio,& auctoritate , Illuſtriſſimi primum Galleci Regni Senatus: deinde ampliſsimo munere Rei Dominicæ Sacri Regijquè patrimonij fœliciſsime perfuncto: in Supremo poſtea Indiarum Conuentu iudici integerrimo: poſtremo in maximis Caſtellæ Cōſilijs Iuſtitiæ, & Gratiæ meritiſſimo Senatori, iuris peritiſsimorum eloquentiſsimo, ac eloquentiorum iuris peritiſsimo, liberalitate, morum comitate, ſermonis lenitate,fide,integritate,pietate,religione,iuſtitia, prudentia, omnibus denique animi,& corporis virtutibus ornatiſsimo viro, Antonius Pichardo Vinueſa diſcipulus,Decanus,&Primarius Iuris Ciuilis,apud eoſdem Salmāticenſes Anteceſſor, anniuerſariam in tit. D. de Acquirenda, vel Amittenda hereditate,relectionem triginta plus capitibus contextam veteri conſuetudini,& legi iam inde ab Heroicis eiuſdem Academiæ,ductæ, & obſeruatæ temporibus annuens. D.C.

¶ 3 Argu-

Argumentorum, quæ in huius tractationis capitibus continentur ſeries.

CAP. I. De rei argumento, & huius in Pandectis ad ſuperiores cõiunctione, pag. 4.
Cap. 2. De hereditatis notatione, ſiue etymologia: de eius vocis ſcribendi ratione, de definitione, & quid in vſu iuris ſit hereditas iacens? pro exornatione Barto. in Rub. h. tit. nu. 1. pagina. 5.
Cap. 3. Hereditas, quo iure inducta, pro exornatione Bartoli, nu. 2. in Rubrica. h. tit. pag. 21.
Cap. 4. De iure deliberandi, & inuentarij beneficio, & an heres in foro conſcientiæ vltra vires hereditarias creditoribus hereditarijs teneatur, & legatarijs? pro exornatione Bart. n. 3. in Rubrica. pag. 23.
Cap. 5. Quod ſit diſcrimen inter hereditatem, & bona vacãtia? pro exornatione Barto. nu. 4. in hac Rubrica. pagi. 32.
Cap. 6. Acquiſitio hereditatis quibus modis fiat. pagina. 46.
Cap. 7. Quibus modis hereditas amittatur. pag. 50.
Cap. 8. Qui hereditatem acquirere poſsint, & de eius delatione. pag. 52.
Cap. 9. De ſcientia heredis iuxta ſuam, & teſtatoris cõditionem ad adeũdam, vel repudiandam hereditatem omnino neceſſaria, pagina. 57.
Cap. 10. De eiuſdem heredis iuxta ſubſtantiam teſtamẽti ſcientia, pag. 73.
Cap. 11. Conditionem, ſub qua quis inſtitutus fuit, extitiſſe, an vt adire, vel repudiare

ſtare heres poſsit ſcire debeat,pag.89.
Cap.12.Hereditatem ex ſubſtitutione adiri, vel repudiari non poſſe, quandiu inſtitutionis ius pendet,pagina.93.
Cap.13. Quo ſenſu apud Vlpianum dictum:nolle adire hereditatem non videri, qui non poteſt adire, in l. nolle.4.hoc titulo,pagina. 109.
Cap.14. Si filio fam. hereditas delata ſit, adire eam, an ſine iuſſu patris poſsit? & de interpretatione.l.qui in aliena.6.h.t. pag.117.
Cap.15.Filius famil.an integram perſonam acquiſitionis capacem ſæculo, & ætate. I.C.habuerit? & quale in hoc inter eum, & ſeruũ diſcrimen,pag.130.
Cap.16. De interpretatione. §.ſed & ſi legitima,& §.ſed & ſi non adierit. l.qui in aliena.6. hoc titulo,pagina. 153.
Cap.17.De interpretatione. §.interdum.l.qui in aliena. 6.h.t.pag.163.
Cap.18. De interpretatione, & vera ſcientia. §.Celſus. l.qui in aliena hoc tit. pag. 178.
Cap.19. De ſeruo alieno herede inſtituto,pag.192.
Cap. 20. De libero homine, & ſeruo alieno bona fide poſſeſsis, & de fructuario ſeruo heredibus inſtitutis, pag.194.
Cap.21. De ſeruo alieno herede inſtituto ante aditionem manumiſſo, pagina. 197.
Cap. 22. De pupillo herede, pag.198.
Cap. 23. De infante herede, pag.201.
Cap.24.De adulto,ſiue minore vigintiquinque annis, pag.203.
Cap.25.De furioſo, & prodigo heredibus,pag.203.
Cap.26. De Muto, & ſurdo heredibus,pag.205.
Cap.27. De procuratore, & an hereditas per eum adiri poſsit?pag.208.
Cap.28.Hereditatẽ totã, qui acquirere poteſt, an eam ſcindendo,pro parte repudiare poſsit?pag.208.
Cap.29. De iure accreſcendi in hereditatibus, pagina. 241.
Cap.30. Ius accreſcendi, an Hiſpano iure in hereditatibus admittendum? an aditio, vel abſcripto,vel legitimo

gitimo herede etiam hodiè neceſſaria poſt nouam.l.1. tit.4.lib. 5. nouæ Recopil. verſ. *y ſi el teſtador inſtituyere heredero en ſu teſtamento, y el heredero no quiſiere heredar: valga el teſtamento en las mandas, y en las otras coſas que en el ſe contienen, &c.* pagina.271.

Cap. 31. De tranſmiſsione hereditatis, breuis, & laconica enarratio, pagina. 282.

LECTIO-

LECTIONES SALMANTICENSES,

IN TITVLVM.

D. DE ACQVIRENDA, VEL Amittenda hereditate.

ANTONIO PICHARDO Vinueſa I. C. Hiſpano Primario Iuris Cæſarei Anteceſſore interprete.

TRACTATIONEM de Acquirenda vel Amittenda hereditate, *apud Tribonianum libro vigeſimo nono Pandectarum titulo ſecundo, centum ferè capitibus, ex varijs Iuris Conſultorũ locis contextam (quam Primarijs Iuris Cæſarei Anteceſſoribus, hoc anno Salmanticenſis proponit Acadamia) cum ordinarijs lectioni-*

bus abſolui, & complecti totam faſtorum die rum vix ſinant anguſtiæ: multumque abſumat temporis, (vt omnia ab omnibus poſsint percipi) viua & ſpirans præceptoris vox, principia ſæpè, obſtruſa, & recondita iuris myſteria enarrantis non ſemèl: idque veſtris ſemper (nec ſine cauſa) fuerit in votis, integros & perfectos rerum & materiarum, quæ vobis excipientibus à præceptoribus dictantur, habere Commentarios: putaui futurum non ingratum, ſi rei tractationem integram (Laconiſmo licèt ſæpè complexam) offerrem vobis: diſcedentibus ab Academia, & in patriam veſtram intempeſtiuè, importuné pleriſquè remigrantibus alijs æſtiuis diebus gymnaſia minus frequentantibus. Nihilè veſtris commodis magis exiſtimans, quàm ſi, vt eorum, quæ in ſcholis audiſtis, vt apud veſtros penates legere, relegere, & cogitare poſsitis, occaſio detur. Cumque rei, tractationis, ſiué materiæ, ſi capita ſingula, ſiue ſcholijs, ſiue peculiaribus Commentarijs proſequi vellem, longiſsimum eſſet opus, & quod penè creſceret in immenſum, vanæ potius oſtentationis, quàm veſtris inſeruiẽs cõmodis (qui

bus

bus me deditiſsimum, vti publicæ vtilitati iam diu addictum fatentur omnes: teſtantur de Iure Ciuili ſcripta noſtra, paucis non contenta voluminibus) quò gratiores vobis noſtræ ſint curæ, dilucidiuſq́; res exponatur, eam capitibus digeſsi: quorũ argumento rem ferè totam claudi, epigraphes, diſputationibus leges omnes dilucidè explicari breui licèt explicationis gyro, oſtendet oratio. Rem ſi præſtitero gratam, relectiones alteras in l. Gallus D. de liber. & poſth. in l. 1. & Bar. ad eam commentarios D. de vulgari, in l. cum filio. 18. D. de lega. 1. accipient lucem. Iã enim per Senatũ noſtrũ Iuſ. A quo rectè nuper impetratũ à Principe, vt illius decreto anniuerſariæ (quæ ex veteri Apoſtolica conſtitutione, iam inde à naſcentis Academiæ ducta, & obſeruata temporibus Perpetuis Anteceſſoribus iniunguntur) relectiones, ſiue repetitiones mandari typis poſsint. Soleo ego eis gratulari ſæpè, per quos licet mihi amplius diuagari, & in his, quæ bene cogitaui, ſi quæ ſunt non timere, ne in media me quæſtione hora opprimat. Noſtram ergo hanc de Acquirẽda vel Amittenda hereditate, eo quo vobis offertur, excipite animo, & fronte. Valete, & viuite fœlices. Iã ad rem,

De rei argumento: & huius in Pandectis ad ſuperiores coniunctione.

CAPVT. I.

1 *Tractationis argumentum.*

2 *Conſtructio huius ad ſuperiores tractationes, & n. 6.*

3 *Hereditatis adquiſitio, delatione, & ſuſceptione conſtat, & n. 5.*

4 *Hereditas adeuntem creditoribus & legatarijs obligat.*

7 *Delatio hereditatis ex quibus potiſsimum pendeat.*

1 PERTINET Hæc tractatio ad eam iuris partem, quæ de rerum per vniuerſitatem acquiſitione eſt: nam cũ omne hoc Ius Ciuile Romanorum, quo vtimur, quod interpretamur, vel ad perſonas pertineat, vel ad res, vel ad actiones. §. fin. l. de iure naturali, & de rebus inſpectio eo pertineat, vt quibus modis nobis acquirãtur cognoſcamus: & hæ, vel ſingulari iure nobis obueniunt, latè Iuſtinianus, lib. 2. inſtitut. ex tit. 1. de rerum diuiſ cum ſequentibus, Donel. lib. 4. com. ex cap. 1. vel vniuerſali, & inter eos modos, quibus per vniuerſitatem res acquiruntur (quos ex titulo de teſtamentis, lib. 2. inſtitut. idẽ Iuſtinianus proſequitur, & enumerat Donel. lib. 6. cap. 1. Cæſar Contardus lib. 1. diſputat cap. 12) Is ſit præcipuus, qui ex hereditatis acquiſitione reſultat. §. fin. l. per quas per-
2 ſon. Multis † ſuprà a Triboniano, ex titulo, D. *de teſtamentis, & qui teſtamẽta fac. poſſint* poſitis, quib' directo teſtamentaria ſucceſsio, & here-
3 ditas nobis defertur; quia † duabus his rebus omnis hereditatis acquiſitio conſtat; *Primùm, vt delata ſit hereditas*, ſine quo nulla poteſt acquiri. l. licet. 8 l. ſi curatoris. 9. C. de iure delib. melior textus in l. nec is. 17 §. fin. ibi. *quoniam nondum ei fuerat delata*, vbi Accurſ. gloſſa *delata* quem Bart. ibidem laudat. idẽ Bart. in l. gerit. n. 8. infra eodem, quò etiã reſpiciunt textus, in l. is qui heres. 13. in princ. l. is poteſt. 18. in l. qui hereditatem. 19. h. e. tit. Donel. lib. 17. cap. 4. *Alterùm*, vt delata à nobis ſuſcepta ſit, ſiue ſit impoſita inuitis, ſiue ſit ſuſcepta à volentibus. Pendet enim ius adeundi ex delatione, l. delata. 151. D. de v. ſ. ſed ex ſola delatione nõ adquiritur, defertur ignoranti, & inuito, ſed non acquiritur, niſi volenti. l. nec emere. 16. C. de iur. delib. *ſuſceptio* igitur, ideſt, *aditio* neceſſaria eſt: induces, l. ei qui 13. D. de condit. inſtitut. l. in ſumma 65. §. ſed agere. D. de cond. indeb. iunctis à Donel. traditis lib. 8. ca, 33 & à Oſual. in eius notis, litiera. A. Ant, Fab. lib. 20. coniect. cap. 2. Hoc
4 ideó, † quoniam cum hereditas adeuntem obliget creditoribus, & legatarijs, ex quaſi contractu. §. heres l. de oblig. quæ ex quaſi contrac. & qui ſemel obligatus eſt, liberari poſtea ex ſua voluntate non poſsit, niſi conſentientibus omnibus, quorum intereſt, effectum eſt, vt non niſi volens, & quia ſuſcepit, hereditatẽ acquirat. Vt rectè aliud agẽs vidit idẽ Ant. Fab. lib. 14. coniect. cap. 1.

Oppor-

Opportuna ergo nunc ſubijcitur *de acquirenda hereditate* tractatio. Quò totus is titulus reſpicit: & in Iuſtinianeo Codice ille qui habetur lib. 6. tit. 30. *De iure delib. & de adeũda, vel adquirẽda hereditate.* & apud Hiſpanos Titulus. vi. p. vi,

5 Hæc ergo ſuſceptio hereditatis, quia eius acquiſitionẽ perficit, ideò factũ eſt, vt quæ ſuſcipitur hereditas ea hoc ipſo facto dicatur acquiri, quaſi tunc demum propriè acquiratur, l. ſiquis extraneus. 21. §. 2. infra h. t. l. ſicut. 4. C. de repud. hered. & ſic re vera non eſt acquiſitio ſine delatione. Vti nec acceptio, acquiſitio ve in rebus corporalibus, ſine traditione, l. traditionibus. 20. C. de pactis. Quæ † huius tituli ad ſuperiores continuatio à Don. lib. 6. cap. 3. lib. 7. cap. 1. inſinuata, non multum diſcrepat ab ea, quæ ab Accurſ. in gloſſa noſtræ rubricæ propoſita, à Cuiatio in Paratitlis ad eundem defenditur: licet paulò aliter Duaren' adhunc titulum cap. 1. poſt antiquiores, interquos non magna de ea re

7 diſſenſio. Verùm † cum delatio hereditatis ex deferentis voluntate, & poteſtate conſtet. Poteſtas duorum *Hominis*, ex 12. tab. verbis, vti pater fam. rei ſuę legaſſet ita ius eſto, l. verbis. 120. D. de verb. ſig. exornaui in princ. I. quib. non eſt permiſ. fac. teſtam. *& legis*, tit. de hered. quę abint. vbi copioſè. Et hereditas alia teſtamentaria, alia legitima. l. in plurium 70. infra eod. l. lege. 130. D. de v. ſ. & pertinere ad nos dicatur ex teſtamento, & abinteſtato, l. 1. l. 3. D. de petit. hered. §. vlt. l. per quas perſ. ſi rerum ordinem, & collocationẽ exactè exigas, De legitimis heredibus ſermo hunc præcedere etiã debuit. Sæpe tamen in noſtris ad Inſtitutiones Commentarijs inordinatè Pandectarum libros à Triboniano digeſtos adnotauimus. Vide quæ ſcribimus in præludijs, ad lib. 4. & ad tit. de Actionibus.

De hereditatis notatione, ſiue etymologia: de eius vocis ſcribendi ratione, de diffinitione, & quid in vſu iuris ſit hereditas iacens? Pro exornat. Bart. in Ru. h. t. nu. I.

CAPVT. II.

1 *Hereditas, & heres vnde dicãtur.*
2 *Heres, idem quod Dominus.*
3 *Heres ab hereditate dictus.*
4 *Hereditatis definitio, & num. ſequentibus.*
6 *Hereditas qua ratione* ſucceſsio *dicatur? & n. 12. & 25.*
7 *Ciuitas ſumitur pro vniuerſitate & perſona ficta, quæ omnes ciues repræſentat.*
8 *L. mortuo 22. D. de fideiuſſoribus.*
9 *L. captã. 40. D. de vſucapionibus.*
10 *Vſucapio à defuncto capta, hereditate iacente impletur.*
11 *Vſucapio ſi interrupta ſit, non impletur hereditate iacente.*
12 *Verbum* ſucceſsio *in definitione id eſt, res, quæ ſuccedit in vniuerſum ius teſtatoris, & n. ſeq.*
16 *Hereditas, quæ definitur ſucceſsio in-*

Digitized by Google

in vniuerſum ius, &c. res incorporalis eſt.

17 *l.1.in princ.D.de rer.diuiſ.*
l.licet.3.D.de peculio.
l. denique 13. §.quæſitum D. quod vi, aut clam.

18 *l.ſi.D.de crim. expilatæ heredit.*

19 *Fictio, ſi æquitas deficiat, non inducitur.*

20 *Hereditas quatenus eſt ſucceſsio, fictione iuris defunctum repræſentat, & quare? & num. ſeq.*

21 *Seruus hereditarius in hereditatis iacentis dominio eſt.*

22 *L.heres quandoque.54.h.t.*

23 *Heres quandocumquè adierit hereditatem retrò à morte teſtatoris adire intelligitur.*

24 *Hereditas coniūgit tempora, à morte teſtatoris ad aditionem.*

26 *Hereditas iacens non eſt ſuis exiſtentibus heredibus.*

27 *L.ſi poſt mortē.68. D.de legat.1.*

28 *Hereditas ſæpe pro rebus ipſis hereditarijs accipitur, & n.54.*

29 *Heres in vniuerſum ius defuncti, non in ſingulas res, aut corpora ſuccedit.*

30 *Hereditas commoda, & incommoda, continet, & n.35.*

31 *Hereditatis definitio à Marco Tullio tradita, proponitur, & notatur.*

32 *Seneca de hereditate opinio notata*

33 *L.rerū mixtura.30. D.de vſucap.*

34 *Definitionum duo genera.*

36 *Definitionis verba* tempore mortis *in controuerſiam vocata, explicata ſequentibus numeris.*

37 *L.3.§.bonorum. D.de bonor.poſſ.*

38 *Hereditatem, ſine vllo corpore iuris intellectum habere, quo ſenſu in libris noſtris dictum, explicatur, & nu.ſeqq.*

39 *L.hereditas.50. D.de petit.hered.*

41 *Heredem, an habere poſsit, qui bona nulla relinquit?*

42 *Hereditatis definitio Hiſpana lege, an rectè tradita?*

43 *L.1.§.Scæuola.D.ſi quis teſtam.li. eſſe iuſ.fuer.ibi,* quia poſſeſsionem hereditas non habet, quæ facti eſt, & animi.

44 *Hereditas hereditariarum rerum dominium habet poſſeſsionem nō habet, & nu.ſeqq.*

46 *Furtum hereditati iacenti, an fieri poſsit? & nu.ſeqq.*

47 *Bartoli de ea re ſententia animaduerſa.*

49 *Furtum an domino tantùm fiat?*

50 *Capto ab hoſtibus, an furtum fiat?*

51 *Captus ſi reuertatur, an furatas res recuperet?*

52 *L.ſi homo.35.D.de vſucapionibus remiſsiuè.*

53 *Hereditas iacens expirat, adita hereditate.*

1 QVAMVIS Sint qui putent heredem, & hereditatem à verbo *Ære* deriuari, inter quos. D.Iſidorus, lib.9.Etymologiarum cap.5.Vigl.in §.fin inſ. de hered.qualit.Conn.lib.10.cap.5. Rodulfus Agricola in notis ad Senecam declamat. 1.col.3.Alij à verbo. *hæreo*, quaſi *hæres* dicatur, qui defuncto proximo hæret. Illos tamen vſitata ſcribendi ratio damnat, nam ſi ab *ære*: ſine littera. h. ſiue aſpiratione ſcribendum: Hos, quia non ſemper, qui defuncto proximus eſt, heres eſt, ſed quandoque remotior: & licèt hereditate adita ei hæreat, *l.*he

Digitized by Google

res. 37. iuncta l. heres. 54. h. t. & pro
ximus ei efficiatur, non tamen ve-
rum eſt, qui hæret ſemper heredem
eſſe. Retinenda ergo eſt vetus gloſ
ſæ ſentētia, in l. item Mela. 11. §. ſed
ſi plures, vel bo, *hero*. D. ad leg. Aq.
2 aſſerētis. heredē † ab *hero* dictū, qua
ſi *heres* idē ſit, quod *dominus*, vete-
res enim heredes pro dominis appel
labant, vt Iuſtinianus. in d. §. fin. teſ-
tatur, cui coniūges elegantem tex-
tum, in l. 1. D. de ſucceſ. edict. *Succeſ*
ſorium edictum (inquit Vlpianus) *id*
circo propoſitum eſt, ne bona heredita
ria vacua, ſine domino diutius iace-
rent, iunctis illis, *quaſi ſine ſucceſſore*
defuncto, & totum contextum, l. in
ſuis. 11. D. de lib. & poſth. & in l. 1.
§. 1. D. ſiquis teſt. lib. eſſ. iuſſ. fuer. cū
alijs ſeq. cap. relatis, in quibus, & he-
reditas ipſa anteaquam adeatur he-
reditariarum rerum domina nuncu
patur. Sic ex Guilhel. Caſſadoro in
Pſalm. 2. 15. & 77. Cuiac. in d. §. fin.
& lib. 5. obſeruationum cap. 10. Ber
rucius, & Briſon. lib. 8. de v. ſ. eo ver
bo. Forner. lib. 1. ſelect. cap. 19. quos
ſequutus ſum in Rub. n. 25. I. de he-
red. inſtit. & ſic etiam Pandectæ Flo
rentini, & emendatiores libri habēt.
conſentit Oſſual ad Donel. lib. 6. c.
2. littera. E. ex eodem Cuiac. lib. 10.
obſeruationum, cap. 16. Ant. Fab. lib.
4. coniect. cap. 5. & lib. 14. cap. 20. &
in l. 3. §. pen. D. de minorib. *Heredē*
3 † autem ab *hereditate* dici, & ini-
tium ſumere, priuſque *hereditatem*
quam *heredem* eſſe ſequenti capite
oſtendemus. Suorum heredum cau
ſa, & ratione excepta, in quibus he-
reditas iacens non eſt.
4 Quæris hic opportunè Bart. quid
ſit *hereditas*, de qua acquirēnda, vel
amittēda, tam latè h. t. I. C. tractant.
Quam rē copioſè adeo diſſeruimus,
in d. Rub. ex n. 13. vt pluribus hodie
opus non eſſet. Eam vt in memo-
riam reuoces, ſic accipe. *Hereditas*
eſt ſucceſſio in vniuerſum ius, quod
defunctus habuit tempore mortis toti
dem verbis ſcriptam, in l. nihil aliud
24. D. de v. ſ. in l. hereditas. 63. D. de
reg. iur. in l. 3. in princ. D. de bonor.
poſſeſ. exornant, & defenſam ab his
quos vbi ſup. ex n. 17. congeſſimus,
Donel. lib. 6. cap. 2. & ibi. Oſſual. ver
5 bum † *ſucceſſio* ſtat in definitione
loco *generis*: reliqua verba loco *dif-*
ferentiæ. Sunt enim, & alia verba in
vſu iuris, quæ & ad vniuerſitatem re
feruntur, *hereditas* tamen non ſunt,
vt *Dos. Peculium*, de illa multa Bart.
in rub. n. 21. D. ſolut. matrim. & poſt
eum cæteri ibi, præcipuè Pet. Barb.
omnino videndus. 3. p. ex nu. 1. De
hoc integri tituli. D. *de peculio*, & D.
de peculio legato plura nos in §. ſcien
dum. I. de milit. teſtam. in §. actio-
nes autem de peculio, ex n. 23. I. de
actionib. Clementinus de patria po-
teſt. effect. 2. ſub. cap. 6. Menoch. de
præſumpt. lib. 4. cap. 155. ſiue *ſucceſ-*
ſio Ciuilis ſit, ſiue *Prætoria*, ſiue *teſta*
mentaria ſit, ſiue *legitima*; ſemper
enim eſt in vniuerſum ius, quod de-
functus habuit tempore mortis: &
commoda & incommoda continet,
d. l. 24. & l. 63. & d. l. 3. in princ. con
ſonat. l. 8. tit. 33. p. 7. iuncta gloſ. 9.
ſunt ergo poſteriora hæc verba lo-
6 co differētiæ. Sane † quāuis & Bart.
d. n. 1. & poſt eū alij controuertant,
verb. *ſucceſſio*, ſi tamē planè, & ſynce
rè accipere velis, inuenies nō adius

M 2.

adeundi,

adeundi, quod heres habet antequã adeat, non ad ipſam hereditatem iã aditam, ſed ad eandem habita relatione ad tempus poſt mortem teſtatoris, & ante aditionem eſſe reducẽdum. Quo tempore dominam rerũ hereditariarum eam dicimus, l.1.§.1 ibi. *quia hereditati furtum fecit, hoc eſt dominæ.* D.ſiquis teſtam.lib. eſſe iuſſ.fuerit. l.liber homo.13.§.ſi ſeruus ibi. *dominus ergo hereditas habebitur.* D.ad.l. Aquil.l.ſi ante.15.ibi, *quia domini loco habetur hereditas*, D.de interrog. actio. l.non minus, 31.§.fin.ibi. *creditum eſt hereditatem dominam eſſe, & defuncti locum obtinere*, D.de hered.inſtit.l.hereditas.34.l.hereditas.61. D.de acquir.rer.dom. Et tunc hereditatem conſideramus, per operationem intellectus abſtractam à rebus ipſis hereditarijs:
7 non † aliter, quam *vniuerſitatem ciuitatis* dicimus, ſeparatam à *ciuibus*, perſonam quandã fictam, & commentitiam, in qua omnes ciues repreſentantur. Quò reſpicit textus, qui hinc interpretari
8 debet. in l.mortuo.22. † D.de fide iuſſ. (cui addes videndos omnino, Ant.Capyciũ deciſ.87.n.9. Ioſeph. Ludouicum. Commun. concluſ.16
9 n.84) & magis in l.cæptam † 40. D.de vſucapion. nam etſi verum ſit mortuo poſſeſſore interuerti vſucapionem. l.ſi is qui pro emptore. 15. D.de vſucapion. & oportere poſſeſſionem continuam eſſe, vt procedat
10 vſucapio. l.3. illo tit. tamen penes † perſonam illam fictam, quæ dicitur *hereditas* qualiſqualis poſſeſſio conſideratur. l.gerit.87. infr.h.t. & vtilitatis cauſa receptum eſt, contra ſtrictam diſputandi rationẽ, vt illa *qualiſqualis poſſeſſio* proficiat ad implẽdam vſucapionem à defuncto cæptam: cum vere hereditas poſſeſſionẽ non habeat, l.1.§.Scæuola. D.ſiquis teſtam. lib. eſſe iuſſus fuerit. iuxta quæ accipienda ſunt multa, quæ ad d. l. cæptam poſt interpretes ibi, & in l.heres illo tit. ſcripſerunt Ruinus, in d. l.ſi is qui pro empt. in pri. Angel.& Iaſ.in §.Rurſus.I.de actio. Alfanus collectanea. 260. Alciatus, lib.7.parergon cap.16.Ant. de Queſada diuerſ.quæſtion.Iur.cap.2. Quẽadmodum, & in non diſsimili ſpecie contra artis etiam præcepta, vtilitatis etiam cauſa per ſeruum, qui in fuga eſt, impleri vſucapionem poſſe, quandiù nemo alius eius poſſeſsionem nactus fuerit, reſpondet ex alijs Vlpianus, in l.1.§.per ſeruum, qui in fuga.D.de acquir. poſſeſ. Ergo † ſi medio tempore iacentis he-
11 reditatis hereditariarum rerum poſſeſsio ab alio ſit apprehenſa, interrumpetur vſucapio. l. Pomp. 13. §. quæſitũ.D.de acq.poſſeſ.iũcta. l.poſſeſsio.20.D. de vſucapi. l.qui cũ pro herede. 6.§. fin. D.pro emp. conducunt text. in l. 3. §. quamuis autem. D.de adminiſtr. tut. l.1.§.quod autẽ D.de aqua quot.& æſtiua. l.1.§.item fluminis, D.de fluminibus, quorum argumento id ad explicationem, d. l.cæptam obſeruãt Iacobus Areñ in Rubr.de op.nou.nunc. Ioan. Bolognet.in l. 1.n.182. D.ſolut.matri. Greg.in l.10.verbo, *baſta que ſea aprobado*, ti.14.p.3. qui eſt ſenſus textus, in l.nunquam.31.§.vacuum. D. de vſucapion.

12 Mortuo itaque teſtatore, antequã heres

heres adeat, fit quædam collectio, ſiue quidam cumulus omnium bonorum, iurium, & actionum, quæ teſtatoris fuerunt anteequam decederet; quæ collectio dicitur *ſucceſſio*, ideſt ius quoddam, quod ſuccedit in bona, & iura teſtatoris iam defuncti, & quandam perſonam fictam efficit, quæ ipſum defunctum repræſentat, vt prællegatis iuribus, & in d.l.ſi is qui pro emptore. 15. verſ. *nã hereditatem*, D. de vſucapion. & in d.l.nouatio. 24. ibi. *tranſit ad heredẽ illius, cuius perſonam interim hereditas ſuſtinet*, D.de nouation. §. ſeruus etiam I.de hered. inſtit. text. in princ. I.de ſtipulat. ſeruor. Hucq; reſpicit textus, in l. 1. verſ. *incorporales*, ibi. *ſicut hereditas*, D.de rer. diuiſ. l. hereditas. 50. de petit. heredit. quæ eſt Bartoli poſt diſputationem vera ſententia, d.n. 1. communiter recepta, ex Iaſon. n. 5. Conan. & Sigonio à nobis, d.nu. 15. relatis. quibus adde Cagnolum, in d.l. hereditas, nu. 1. & ibidem Petrum Fabr. Peraltam, in Rub. n. 137. ſup. de hered. inſtit. Alciat. in l. in ſuis. num. 3. D. de lib. & poſth. & lib. 4. paradox. cap. 1. n. 3. & nominatim Bartolo laudato (qui ſuus non eſt mos) melius cæteris Hugo Don. lib. 6. cap. 2. omnino videndus. & in eius notis Oſualdus littera. D.
13 quamuis † contradicat Gædeus, in d.l. nihil. 24. D. de v. ſ. nu. 3. eo quod ipſum ius ſibi ipſi ſuccedere non poſsit, quod tamen inconueniens non exinde ſequitur. Nam dicitur *hereditas* ſucceſsio, quo ſenſu *heres* ſucceſſor, illud intereſt, quod heres eſt perſona vera, & realis, quæ in vniuerſum iura defuncti ſuccedit: hereditas perſona ficta, & imaginaria, vtilitatis cauſa ab eodem iure inducta. Iure ergo idem Oſualdus, d. loco eiuſdem Gædei nouam ſententiam, d.l. 24. n. 9. damnat, qui ſucceſſionem hanc pro cauſa ſucceſsionis accipiebat.
14 Manet † iam *ſucceſsionis* verbo hic intelligi *rem*, quæ ſucceſsit in ius vniuerſum, quod defunctus habuit tempore mortis; illudq; obtinet, & complectitur: Obtinet autem; quia prius, in id ſucceſsit Ciuili Iure eam, in id ius ſurrogante, atque hanc ipſam ſucceſsionem, & per hanc ſucceſsionem hereditatem efficiente. Quæ verbi acceptio in vſu iuris, neque noua, neq; inſolens eſt.
15 Nam † ex eadem origine ſunt *ſucceſsio*, & *acceſsio*, eademque forma deriuationis ambo dicuntur: & tamen conſtat *acceſsionem* rem eſſe, quę acceſsit, vt cum dicimus fideiuſſoris obligationem *acceſsionem* eſſe principalis obligationis. §. fideiuſſores, I. de fideiuſſ. vbi omnes dici intelligunt, eſſe rem, quæ accedit, acceſsit ve principali obligationi. Igitur, & *ſucceſsio* eadem analogia res eſt, quę ſucceſsit. Quod ſi quæras, vbi eſt hæc *res*? meminiſſe oportet l. 1. §. incorporales. D. de rer. diuiſ. & Principij. I. de reb. corporalib. & incorporalib. &
16 † dixiſſe nos ſupra per operationem intellectus rem hanc iuris myſterio conſiderari: nuſquam tamen eſſe natura vt cerni, aut tangi poſsit: ſed animo tantum intelligi; ideo quia ius Ciuile eam pro re eſſe voluit, quæ vere conſiſtat. Quomodo, & res aliæ omnes incorporales deſcribuntur, de quibus *Ius* conſtituitur, vt ſint quæ in Iure ideſt *re*

re conſtituta cōſiſtant. Quarum exē-pla pleraque retulit Gaius lib. 2. inſt. ſub d. l. 1. verſi. *incorporales* D. de rer. diuiſ. vbi præter *hereditatem*, de qua nos agimus reſeruatur *vſusfructus*, *obligatio*. & omnium vrbanorū & ruſticorum prædiorum iura. Recte ergo in d. l hereditas 50. D. de petit. heredit. ſcriptum hereditas ſine vllo corpore iuris intellectum habet. Sed de ea latius infra interim vide Ioan. del Caſtillo, lib. 2. controuerſ. cap 17.

17 Valde tamen ſuperioribus aduerſari videntur tx. in l. 1. in princ. ibi *nam res hereditaria antequam heres exiſtat nullius in bonis ſit*, D. de rer. diuiſ. l. licet. 3. in princ. ibi. *& ſi in nullius ſit poteſtate dari de peculio actionem, vt quaſi cum ſeruo hereditario contractum ſit ante aditam hereditatem*, D. de peculio l. denique 13. §. quæſitum 5. ibi *ſi cum prædium interim nullius eſſet*, & ibi, *vt puta hereditas iacebat*. D. quod vi aut clam. quibus vides enixe probari, hereditatem, quam iacentem appellamus, ideſt, antequam adeatur, non ſolum hereditariarum rerum poſſeſsionē, verum nec earum dominium habere, & ſic nec dominam eſſe, cuius cōtrarium probat txt. in d. l. 1. §. 1. D. ſi quis teſtam. lib. eſſe iuſ. fuerit cum alijs relatis ſup. n. 3.

18 Facilis tamen eſt explicatio, ſi veritatem à iuris ſepares fictione, ſunt res hereditariæ mortuo teſtatore, & ante hereditatis aditionem, re vera, nullius in bonis: fictione iuris in eiuſdem iacentis hereditatis dominio. Iuxta quam diſtinctionem ſuperiora iura intelliges & diſſi. tx. in l. ſimilibi. *ſicut nec eius, quæ ſine domino* (alias) *domina*) *eſt*. D. de crim. expilatæ hereditatis.

19 Sanè cum fictio nunquam à lege, ſi æquitas deficiat, inducatur, l. itemi ei. 14. D. ex quib. cauſ. maio. l. poſtliminium. 15. §. transfugæ D. de captiu. paſsim Bart. in d. l. ſi is qui pro emptore, non temere, l aut ſuperuacaneè hoc caſu inductam fateberis (vt ſic irriſionem effugias Senecæ, qui lib. 6. de beneficijs cap. 5. ſubtilitati, & Iuris Conſultorum argutijs magis quā vtilitati, aut neceſsitati id commentum tribuit.) ſi memineris, eius † quod perpetuo meminiſſe oportet, quod cum mors om- 20
nia ſoluat. Auth. de nuptijs. §. deinceps collat. 4. exornat copioſè Sebaſ. Medicis tract. *mors omnia ſoluit*, ſicque ex iuris rigore mortuo eo de cujus bonis, & hereditate agitur, eius bona, & quæ hereditariæ res nū cupantur nullus in bonis manerent, d. l. 1. D. de rer. diuiſ. & deinde primo occupantis fierent, l. 1. D. de acquir. rer. dom. l. 1. D. pro derelicto, l. 48. tit. 28. par. 3. & inde efficeretur inanis ampliſsima illa, de rebus ſuis pro arbitrio diſponendi patribus familias Romanis lege xij. Tabularum data poteſtas. l. verbis legis 120. D. de v. ſ. de qua & alijs multa nos in princ. maxime ex n. 46. 1. quibus nō eſt permiſ. eoque modo voluntates omnium teſtatorum fumeſcerent, quarum obſeruationi maxime iura ſtudent. l. 1. C. de ſacroſ. eccleſ. Neceſſe fuit rem hanc ſtatui, cum ad ius defuncti retinendum, tum ad vtilitates inſequentis temporis, quæ ex rebus noſtris parari ſolent, rectè adqui-

Digitized by Google

adquirendas, & quæſitas, deinde ad heredes tranſmittendas. Nam ſi mortuo teſtatore non eſſet aliquis dominus, qui in defuncti ius ſuccederet, continuo omnia iura interirent, neceſſe eſſet. Cum non ſit ius, niſi in perſona, l. vſusfructus 26. D. de ſtipulat. ſeruor. iuncta. l. 1. D. de vſufr. l. 1. D. de ſeruit. nec niſi ſit, qui illud obtineat, quæ ſi interirent, & morte defuncti eſſe deſijſſent, non poſſent poſtea ad heredes, quandocumque ſuccedentes, peruenire. Ergo vt ſuſtinerentur, oportuit illa ſtatim, & continuo excipi ab hereditate altera domina, ac ſic denique per hereditatem peruenire ad heredem cũ ille hereditatem acquiſierit, fieri enim, non poteſt, vt ſit heredis, quod hereditas in eum non transfuderit, quomodo iam intelliges textum in l. 1. §. Scæuola ibi, *quia hereditas in eum id tantum transfundit, quod eſt hereditatis*, D. ſiquis teſtam. lib. eſſe iuſſ.

21 Deinde cum nec contemnendæ, nec leues ſint vtilitates, quæ per ſeruos noſtros parari ſolent, interirent ſimiliter, ſi mortuo eo, cuius de bonis agitur, nondum adita hereditate, nullus dominus aut nulla domina intelligeretur. Serui enim, ſi dominum non haberent, fruſtra quid ſtipularentur, & fruſtra ex alijs cauſis, quid gererent vt contraherent, & acquirerent; cum ex perſona tantum domini ſtipulandi, & acquirendi ius habeant, l. quod attinet. 32. D. de reg. iur. iuncto tit. l. de ſtipulat. ſeruor. Inutiliter præterea ab alijs inſtituerentur heredes, cũ ſeruis enim alienis, non niſi ex perſona dominorum teſtamenti factio eſt. d. l. non minus. 31. D. de hered. inſtit. Quæ niſi fierent, perirent hæc cõmoda heredi futuro. Ergo recte veteres conſtituerunt, vt in his caſibus in quibus dominus quæritur, hereditas domina ſit, & defuncti locum ſuſtineat, ex quo & ſtipulationem conſiſtere, atque actionem hereditati acquiri, & cum ſeruis hereditarijs teſtamenti factionem eſſe voluerunt. Denique hereditatem intelligi dominam eſſe, quæ in defuncti ius ſucceſſerit, eo pertinet, vt heredes quandocumque hereditatem adeundo, iam inde à morte ſucceſsiſſe defuncto intelligatur: ne quid illis videlicet de iure defuncti deceſſerit, quaſi tempore interruptum, aut imminutum quomodo intelliges textum in l. heres 37. l. heres quandoque 54. h. tit. Qui eſt ſenſus iuris regulæ in l. heredem 59. D. de reg. iur. Quam præter Decium. Petrum Fab & Ludouicum Mainum ibi bene explicat Caſtrenſis conſ. 197. vt in herede, non in herede heredis intelligatur. Ioſephus Ludouicus commun. concluſ. 16.

22 Obiter tamen iuxta d. l. heres quãdoque 54. h. tit. aduertes: verbum illud, *quandoque*, interpretandum *quãdocumque*, vt & in alijs Iuris Ciuilis locis l. ab hoſtibus 15. §. ſed quod ſimpliciter. D. ex quib. cauſ. maior. l. res in dotem datæ. 43. ibi *quandoque ſoluto matrimonio*. D. de iure dot. l. mancipiorum 6. D. de opt. lega. vbi adnotauit Accurſ. & poſt Lãbinum ad illud Horatij *quandoq; bonus dormitat Homerus*, nos in diſputa, de emendatione moræ n. 150.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

23 Heres ergo quandocumque adierit retro à morte teſtatoris adiiſſe intelligitur, in quam etiam ſententiam eſt textus, in l. omnia fere iura. 193. D. de reg. iur. vbi & alia Dionyſ. Gothofr. adducit, eoque etiā reſpicit textus in l. omnis hereditas. lllo eodem titu. Vbi plura adnotauit Pet. Fab.

24 Quod ſane huius fictionis beneficio, ita conſequitur heres: quia hereditas iam ante ius omne defuncti, iam inde à morte eius obtinuit: heres autem ſuccedendo hanc ipſam hereditatem obtinet, & per hereditatem eius omne, quod fuit hereditatis. Quod ſuum enim fuit in heredem trāsfundit, d. l. 1. §. Scæuola. Ex quibus, & ſupplenda, & exornanda ſunt, quæ eruditè ſcripſit Ant. Fab. lib. 14. coniect. cap. 20.

25 Et conſtanter aſſerendum, rectè, & ex iure, quidquid Seneca voluerit, conſtitutum, *hereditatem eſſe ſucceſſionem*, id eſt, *rem, quæ ſucceſſerit in ius defuncti vniuerſum*. Eſſeque vniuerſitatem, quæ tanquam domina, id ius obtineat commodaque ſequentis temporis in heredes transfundat, quod ſub bonorum appellatione explicatius cōplexus fuit Vlpianus, in l. 1. & 3. D. de bonor. poſſeſ. male ergo Accurſ. in d. l. nihil. 24. D. de v. ſ. verbum, *ſucceſſio* paſsiuè accepit, & ad heredem retulit, licet eum ſequantur Decius, in rub. n. 14. C. qui admitti. Aretin. in h. rub. n. 2. quibus & Alciat. accedit & videtur inclinare Faber. d. lib. 14 cap. 20. neruoſè contendens inter defunctum, & heredem immediatè continuari dominium, quod tamen Bartoli argumentatione hic expreſſè conuincitur, & à Donel. d. lib. 6. cap. 2. vbi de verbalium vocum vi, & poteſtate doctè, & accuratè ſcribit & non pro actu verbi, non pro iure agendi, non pro iam acta, & conſtituta (in quem ſenſum Accurſ. *ſucceſsionem* accipiebat) ſed pro re, quæ agit ſumendam in hoc caſu eam vocem conuincit.

26 Illud tamen antequam hinc abeamus meminiſſe oportet, quæ de continuatione dominij, iurium, bonorū, & actionum inter defunctum, & hereditatem iacentem, tam latè ſupra probamus admittenda, & procedere eo caſu, quo extranei ſunt, & manent heredes, quoniam militant, & expirant tunc rationes, ob quas ficta illa perſona Ciuili lege inducitur: nō vero ſuis exiſtentibus heredibus, in quos cum dominium ipſo iure continuetur mortuo patre, l. in ſuis. 11. de lib. & poſth. §. ſui. I. de hered. qualit. §. ſui. I. de her. quæ abinteſt. (quibus in locis, & in princ. I. de exhe. red. liber. explicamus latè) & eos nouam nanciſci hereditatem, ſed magis liberam bonorum adminiſtrationem conſequi, & ad propria bona venire dicamus, d. l. ſuis. d. §. ſui. l. 1. §. largius, D. de ſucceſ. edicto. Et *exiſtere*, id eſt ſubito, & repente quaſi heredes, id eſt dominos apparere; vnde nulla in eis aditio neceſſaria, l. in ſuis. 14. D. de ſuis, & legit. hered. Illud præcipuè conſequens ſuis ijs exiſtentibus heredibus iacentē hāc hereditatem non dari. Quæ eſt Accurſ. opinio. in l. cum hereditas. 9. verbo, *ſucceſſerit*, C. depoſiti. Sequuntur alijs relatis Ant. Gomiſ. &

Gu-

Gutierrez, Franc. Sarm. & alij à no-
bis laudati, in §. ſui de hered. qualit.
n. 34. & in §. ſui. de hered quæ abin-
27 teſt. nu. 9. Quibus † addes belliſ-
ſimum textum, in l. ſi poſt mortem
68. (alias. 71.) de leg. 1. verſ. *præter-
quam*, ibi. *tunc enim, quia in vnum
concurrit, vt heres exiſtat, & dies
legati cedat*; & quæ in propoſito ſcri
bit. Ant. Fab. De error. Decad. 3. err.
1. & 2.

28 Quod ſi *hereditatem*, non pro illa
perſona ficta, ſed pro vniuerſitate pa
trimonij, quæ morte alicuius, ad quẽ
piam peruenit, accipias, in quo ſen-
ſu in vſu iuris *hereditatem peti, diui-
di, reſtitui*, & alia id genus dicimus,
D. de petit. hered. D. fam. ercis. D. ad
S.C. Trebell. & de fideicom. hered.
Datur, & eſt ſuis heredibus exiſten
tibus. Quomodo intelliges, l. & quia
plerumque. 10. D. pro ſocio. & ma-
gis, d. l. in ſuis. 11. ibi. *vt nulla videa
tur hereditas fuiſſe*, & ibi, *non here-
ditatem percipere videantur*, iuncta,
l. 1. §. deieciſſe videtur, D. de vi, &
vi armata. ſcribimus latè, in d. §. ſui.
I. de her. qualit. n. 36.

29 Ait rurſus noſtra definitio, *In vni
uerſum ius*: rectè; nam cum *heredi-
tas* nomen iuris ſit, vt multis iam ſu
pra oſtendimus, & Vlp. probat in l.
pecuniæ verbũ. 178. verſ. *hereditas*.
Africanus, in l. bonorum. 208. D. de
v. ſ. vniuerſitatem quandam, & non
ſingulas res ius ſucceſsionis demon
ſtrat. non ergo in ſingulas res, aut
in ſingula corpora ſuccedit heres, l.
in pari. 128. §. 1. D. de reg. iur. vnde
& illud, quod cum hereditas, etiam
ſine vllo corpore, iuris intellectum
habeat, d. l. hereditas. 50. D. de pet.
hered. hereditatis petitione tenetur
qui vel ius, vel rem hereditariam
pro poſſeſſore poſsidet. l. regulariter
9. l. nec vlla. 13. §. fin. l. quod ſi in diẽ
16. §. idem Iulianus, l. item videndũ
18. §. nunc videamus, D. de pet. he-
red. heres enim in omne ius mortui,
non tantum ſingularum rerum do-
minium, ſuccedit, vnde & ea, quæ
in nominibus ſunt, ad eum tranſeũt
30 l. heres in omne. 37. infr. h. t. Item †
& illud, quod cum hereditatis ap-
pellatio nomen iuris ſit, etiam dam-
noſam cauſam commoda, & incõmo
da continet, d. l. 3. in princ. D. de bo-
nor poſſeſ. l. hereditatis appellatio.
119. D. de v. ſ. Donel. d. lib. 6. cap. 2.
in princ.

31 Ex quibus primò occurrit notan-
dus Marcus Tullius, qui in topicis
ſub. §. 19. hereditatem ſic diffiniuit.
*hereditas eſt pecunia, quæ morte ali-
cuius ad quempiam peruenit iure: nec
ea, aut legata teſtamento, aut poſſeſsio
ne retenta*, notandus ſanè, non quia
hereditatem pecuniam eſſe diffini-
uit. Qua ſolum conſideratione ab
ea diffinitione diſceſsimus olim, in
d. rub. ex n. 18. I. de hered. inſtit. Cõ
nanum Sigon. Duar. & Petrum Vel-
leium ſequuti, cum pecuniæ nomi-
ne, nõ ſolum numerata pecunia, ſed
& omnia corpora, iuſque vniuerſum
ſucceſsionis, ac bonorum demonſ-
trari poſſe, d. l. pecuniæ. 178. D. de
v. ſ. vt & in illa XII. tabularum lege,
*vti quiſque legaſſet ſuper pecunia tu-
telàque rei ſuæ*, &c. l. ſæpè. 53. l. ver-
bis. 120. D. de v. ſ. quam exornabis,
ex traditis à nobis in princ ex n. 48.
I. quib. non eſt permiſ. quemadmo-
dum, & familiæ nomine in XII. ta-

Digitized by Google

bulis vniuerſum etiam complectitur ius, vt in illa lege, *proximus agnatus familiam habeto*, meminimus ad Iuſtinianum in princ. ſub.nu.1.l. de leg.agn.ſucceſſ.& comprobat integer titulus. D.Fam.ercíſ. Sed quoniã illa verba Marcus Tullius addidit, *nec ea, aut legata teſtamento, aut poſſeſſione retenta*. Quaſi teſtamentaria nulla ſit hereditas, ſed legitima dumtaxat: quod tamẽ, quam falſum ſit ſatis conſtat, & benè probat, d.l.verbis.120.l. lege obuenire.130 D.de v.ſ.& l.1.cum ſeqq. D.de pet. heredit.

32 Turpius errauit Seneca, lib. 6. de beneficijs, cap.5. qui hereditatem à rebus ipſis hereditarijs, non diſtingui contendit: ſic enim ait. *Iuriſconſultorum iſtæ inepti æ ſunt acutæ, qui hereditatem negant, vſucapi poſſe: ſed ea, quæ in hereditate ſunt, tanquam aliud quidpiam ſit hereditas, quam ea, quæ in hereditate ſunt.* Sed in eum inuehitur rectè Pet. Fab. in d.l.hereditas, pag.1.littera. E. Quis

33 † enim negare poterit (vt obiter id adnotemus) quarundam ſingularũ rerum vſucapionem procedere quarum, ſi vnum corpus efficias, vt quia nec poſsidentur, eam excludes, l.rerum mixtura.30. verſ. *tertium*, & §. de tertio genere, D.de vſucap. Præterea, vt & eundem in definitionis legibus erraſſe conuincas meminerisi; vt Tullius ad Trebatium in topicis, in loco definitionis ſcripſit. De

34 finitionum † duo eſſe genera: primũ: vnum earum rerum, quæ ſunt; alterum earum, quæ intelliguntur. Eſſe ea dicuntur, quæ cerni, tangi ve poſſunt, vt fundum, ædes, parietem, cæteraquè corporalia. Non eſſe rurſus ea dicuntur, quæ tangi demonſtrarive non poſſunt, cerni tamen animo, atque intelligi poſſunt, vt ſi vſucapionem, ſi tutelam, ſi gentem, ſi agnationem definias, quarum rerum nullum ſubeſt quaſi corpus: eſt tamen quædam conformatio inſignita, & impreſſa in intelligentia, quam notionem vocamus, quæ ſæpè in argumentando definitione explicanda ſunt. Cuius modi eſt hereditas prout à noſtris Iuris Conſultis definitur. At dices, nec ſine ratione, ſi definitio eſt, (vt Boetius, & alij ſcribunt, quos exornauimus in diſputatione de moræ emendatione, nume. 3.) qua explicatur id, quod definitur, quid ſit. Eius rei quæ omnino non eſt, qualis eſt *hereditas*, nec quid ſit explicatio vlla eſſe poteſt. Sed reſpondebo, Iuris Conſultos hac in re, atque in omnium iuris verborum definitionibus tradendis, Platonicos ſequutos, dum iuris vocabula vſurpant, *ideam* quandam, & ſpeciem, ſiue formam rei cuiuſque generalem, ac vniuerſalem expreſsiſſe. Non quod hæ res non ſint, ſed quia humanum ingenium, id maximè eſſe putat, quod oculis cernit. Sunt ergo, ſiue eſſe intelliguntur, & ſi non oculis, animo tamen, ac ſi verè eſſent, cernuntur, vt imagines mente conceptæ, ac certa proprietate diſtinctæ à cæteris rebus: quas mens noſtra per ſe gignit. Singularium enim rerum cognitiones ſenſuum ſunt propriæ; nec niſi à ſenſibus informatæ, ad animum transfe-

transferuntur, vniuerſalia intelle-ctus facit. hactenus de defenſione noſtræ definitionis.

35 Subijciuntur denique in ea illa verba, *quæ defunctus habuit tempore mortis*. Ergo, vt pauló ſupra diximus in commoda,& in incommoda omnia defuncti,leg. 1. leg. 3. in principio, D. de verborum poſſeſsion. *Commoda*, vt dominium, vt actiones, & retentiones, quas ille habuit, leg. heres in omnes. 37. infra hoc titul. *Incommoda*, vt contineatur hoc verbo, non tantum æs alienum defuncti, quo ipſe tenebatur: ſed etiam ea onera quibus ipſe heredes ſuos adſtrinxit, vel promittendo quid, vel ab his legando, leg. 1. C. ad Senat. Conſ. Trebellian. vt *Iuris*, verbo hic intelligamus, non tantùm quod defunctus habuit in alios; ſed etiam, quo ipſe tenebatur alijs, aut fecit, quo alij tenerentur. Ex eo videlicet, quaſi contractu, qui ex aditione hereditatis inter teſtatorem heredem, & legatarios, reliquoſque alios omnes creditores, eiuſdem iuris authoritate inducitur, §. heres 1. de oblig. quæ ex quaſi contractu. vbi diximus.

36 Sed non leuis in poſteriora illa verba, *tempore mortis*, inijcitur ſcrupulus. Tùm quod ea deſiderentur, in dict. leg. nihil, & in d. leg. hereditas iuxta emendatiorem lectionem, Petri Fab. & ſi in vulgatis circumferantur Codicibus. Quæ ſi in definitione eſſent neceſſaria à Iuris Conſultis accuraté eam ſcribentibus, non omitterentur, recta definiendi ratione obſeruata, iuxta quam, vt nihil ſuperfluum, ſic nihil diminutum eſſe oportet. Cùm etiam, quoniam ſi hereditas, ſiue heres in vniuerſum ius, quod defunctus habuit ſuccederet, haberet, & iura omnia, quæ ipſe dùm viueret obtinebat: & inde, & vſumfructum ſiquis in re aliena ad viuentem teſtatorem ſpectabat, quem, tùm vſufructuarij morte finiri conſtat §. finitur. l. de vſufruct. quemadmodum, & perſonalia quæcumquè alia iura, cap. priuilegium de reg. iur. lib. 6.

37 Miror obiectionem hanc interpretes, eam definitionem explicantes, omiſiſſe. Sed non eſt eius nodi difficilis diſſolutio. Sat enim Iuris Conſulti putarunt illis verbis *Defunctus habuerit*, in definitione expreſsis rem explicaſſe, cum verbum *defunctus*, in ea non pro eo, qui vltimum iam emiſerat ſpiritum, quem verè mortuum dicimus, & nihil habere poſſe conſtat, quia mors omnia ſoluit, ſed pro *deficiente*, idest, *moriente* acceperunt. Ducor in eam opinionem, ex Vlpiano, qui definiens bonorum poſſeſsionem (hereditati per omnia ſimilem) ſic recte diffiniri affirmat. *Bonorum poſſeſsio eſt ius proſequendi retinendique patrimonij, ſiue rei, quæ cuiuſque, cum moritur fuerit*, l. 3. §. bonorum, D. de bonorum poſſeſsione. Rectè ſané, quoniam vltimum vitæ tempus mortis initium eſt, quamuis vitæ tribuatur, moritur enim, qui viuit, in vnum igitur, quoniam, & vi-

& vita, & mors concurrunt, l.fin.D. de condit. inſt. l.ſi poſt mortem.68 (alias.71.) De leg. 1. Rectè dictum, *quod defunctus habuit*, ſiue id, *quod eius, qui moritur fuit*. Vnde manet, iura quæ perſonæ competebãt, & perſonalia erant, ad heredem non tranſire, quia cum eius fumeſcant morte, in vniuerſitate bonorum, iurium, & actionum, quæ in hereditatem iacentem tranſtuliſſe dicimus teſtatorem, non reperiuntur, quem ſenſum verba illa *tempore mortis*, quæ vulgati admiſerunt Codices, & à pleriſque probantur, magis exprimunt, ideſt ea, quæ defunctus habuit; eo tempore, quod morti, non vitæ tribuitur, quo iam omnia, quæ vitæ cohærebant expirauerant.

38 Ex hereditatis definitione, ſic à nobis explanata inferri multa poſſent, quia tamen ad ea, quæ tractationis huius ſunt, properamus, pleraque miſſa facientes, vnum aut alterum ex eis inſinuaſſe ſit ſatis. In primis veram interpretationem, d.l. hereditas.50 (aliàs.53.) D.de pet.her. iuxta quam multi varijs in locis ſunt interpretes, Bart.in l. ſi adrogator.n. fin D.de adopt. Coraſ.in l.qui liberos nu.24.D.de rit.nupt. omnes, in d.l.hereditas.63.D.de R.I. & in d.l. nihil aliud.63.D.de v.ſ. Ant.Gom.in l.3.Tau.nu.17. & in l.4.nu.4. Io.Matienzo, in l.3.gl.7. ex nu.1.tit.4.lib.5 recop. Did.Spino de teſtam. gloſ. 14.Rub.nu.20. Io.del Caſtillo, lib.2 controuerſ.cap.17.per tot. Ant.Faber in nouis rationalib. ad eum tex. & ad eandem Iacob.Cuiacius, lib.6. Quæſt. Papiniani. Eſt enim valdè difficile, quod eò loci ſcriptum reliquit, *hereditatem ſine vllo corpore iuris intellectum habere*. Diximus ſæpè hereditatis nomen iuris eſſe, & quid vniuerſale. Ergo quemadmodum vniuerſalia reliqua continere ea, ex quibus cõficitur debet, vt *Dos Peculium* Ciuitas Municipium. Nã etſi per operationem intellectus hęc in abſtracto, & à rebus quidem ipſis abſtracta conſideremus; ſi nulla ſunt concreta nulla quoque poterunt eſſe abſtracta: ſicuti nec homo, ſi nulla ſint indiuidua hominis; nec albedo, ſi non ſit album. Vnde, quemadmodum lege effici non poteſt, vt qui nulla bona in ciuitate reliquit heredem habeat, l.lex Cornelia.18.ad fi. D.de vulgari. ſic nec hereditatem, cum per eam quis heres fiat, l.filius fam.18.D.ad leg. Falcid.

39 Vt difficultatem hanc declinarẽt, & d.l hereditas. interpretarentur putauit Alex.ibi.nu.9. I.C. hereditatẽ ibi deſcribere, quamuis defunctus corporales res nullas reliquerit, ſed tantùm iura, & actiones, quæ incorporales ſunt. §.vn. I.de reb.corpor. & incorporalib. illa ergo verba. *Sine vllo corpore*, accipiuntur pro re, quæ tangi, & apprehendi poteſt. Quemadmodum, & in l.quod dicitur.5 D.de impẽſ.in reb.dotal. fact. (de cuius interpretatione, & conciliatione, cum l.ſi is qui Stichum.56. §.quod dicitur.D.de iure dot. vide quæ ſcribimus, in §.fuerat.nu.85.I. de actionib.) l. 1. in fin. Princ. D. de dote præleg. vnde etſi defunctus iura, & actiones tantummodo reliquerit, hereditas dicetur: obidque, & incorporales res in petitione hereditatis veniunt, l.item videndum.

10.§.

20. §. fin. D. de petit. heredit. Hæc tamen interpretatio etſi in ſe vera, cum non minus hereditariæ res iura, & actiones dicantur, quàm quæ ſunt corporales, vt fundus, domus, ſupellex, non tamen conuenit, d. l. hereditas ibi. *Iuris intellectum habet.*

40 Quare ſemper exiſtimaui veram interpretationem illius loci, ab ijs pendère, quæ ſup. ſcripſimus, & in rub. l. de her. inſt. & Iacob. Cuiacius lib. 6. Quæſt. Papin. ad eandem, l. hereditas. & latiùs hodie probat Ant. Faber in rationalib. ad eund. textum Caſtillo, d. c. 17. ex nu. 13. Agit enim Papin. ibi. de hereditate quatenus eſt perſona ficta, quæ defunctum repræſentat: quæ licet multa corporalia bona, & res contineat, & in pecunijs, & diuitijs opulenta valdè ſit, nullum tamen corpus habet, quia in intellectu conſiſtit. d. l. 1. in prin. D. de rer. diuiſ. d. prin. I. de reb. corpor. & incorp. cum alijs ſup. adductis, & à rebus ipſis hereditarijs ſeparatur.

Vnde, & illud conſequens, non eſſe eorum admittendam ſententiam qui putarunt, ex d. l. hereditas. probari, eum qui nihil habet in bonis poſſe heredem relinquere, & propriè tunc hereditatem dici poſſe, quem eius legis ſenſum eſſe exiſtimarunt Paul. Angel. Rom. Cagnol. Ripa. Conna. Peralta, laudati à Caſtillo. d. c. 17. nu. 1. à quibus non longè eſt Ant. Gomez, in d. l. 3. tau. nume. 17.

41 Quorum tamen ſententia eo textu non adſtruitur, cuius aliam eſſe mentem oſtendimus ſuprà, neque in ſe vera eſt, vt ibidem animaduertit Fulgoſ. Coraſ. vbi ſup. nu. 36. Io. Annibal. in Rub. D. ſolut. matr. num. 440. contendentes hereditatem (ſi de perſona illa ficta non accipiatur) ſine bonis eſſe non poſſe. Quibus adſtipulantur in primis definitionis verba ibi (*quod defunctus habuit tempore mortis*) aliqua ergo bona eſſe oportet, vt & de his teſtator diſponat, & hereditas dicatur. Deinde text. in Auth. Ingreſſi ibi. *Ideoque de his non teſtantur, vt potè, nec domini rerum*, C. de ſac. ſan. eccl. Rurſus text. in d. l. lex Cornelia. 28. D. de vulg. ibi. *Quia non efficitur per eam, vt is qui nulla bona in ciuitate reliquit heredes habeat.* Præterea, l. cum hereditatem. 7. D. de her. vel act. vend. iuncta doctrina gloſſæ verbo. *in ſingulis*, in l. 1. C. de euictio. cui addes l. 34. tit. 5. part. 5. Et ſanè verum eſt, ſi is qui teſtatur, nec habet, nec habere bona poteſt, vt poſt Bart. & alios à ſe laudatos reſoluunt Ant. Gomez d. nu. 17. Io. Matienzo in d. l. 3. gl. 7. num. 1. ſic interpretati nouam legem Regni, qua damnatis ad mortem, ſiue naturalem, ſiue ciuilem teſtandi permittitur facultas, l. 4. tau. l. 3. tit. 4. lib. 5. nouæ recopilat. Quibus conſequens eſt, vt & ſiquis ita ſit ære alieno oppreſſus, vt omnino ſoluendo non ſit, aut ſaltim ſi ſoluat, nihil, ære alieno ſoluto, remaneat, teſtari tamen poſsit, poſsit & hereditatem, & heredem habere; cum re vera teſtator bonorum dominus ſit, quorum reſpectu hereditas dicitur, licèt damnoſa. l. hereditatis. 119. D. de v. ſ. induces. l. qui ſoluendo. 60. l. ei qui ſoluendo. 88. D. de

her. inſt. Hoc enim inter eam & bonorum appellationem diſcrimen: cũ hæc non niſi deducto ære alieno dicantur. l. ſubſignatum 39. §. bona. D. de verb. ſign. ex quibus † apparet non rectè legum Partitarum conditores, in l. 8. tit. 33. par. 7. hereditatẽ definiſſe, bona quæ deducto ære alieno ſuper ſunt. quæ bonorum eſt, nõ hereditatis deſcriptio. Quamuis ſi ab eo, quis qui nulla omnino cũ teſtator bona habet heres ſcribitur, exheres dici potius poſſit, vt venuſte Martialis, lib. 3. Epigr. 10. inſinuat.

42

Idẽ te moriens heredẽ ex aſſe reliquit:
Exheredauit te Philomuſe pater.

43 Vlterius ex eadem definit. & verbis d. l. hered. ibi *Iuris intellectũ habet*. deducit. decidendi ratio ad tex. in l. 1. §. Scæuola. ibi. *Quia poſſeſsionem hereditas non habet, quæ facti eſt & animi*. D. ſiquis teſtam. lib. eſſe iuſſ⁹ quæ verba alias ſummam habẽt

44 difficultatem. Nam † ſi hereditas hereditariarum rerum dominiũ habet: & in idem illud ius quod teſtatoris fuit ſucceſſit, quare non & in poſſeſsionem: cur item ei furtum non fit hereditaria re ſubtracta, ſiquidem ei, & aufertur, & contrectatur? Interpretes laborant valde, in d. l. hereditas, & in l. cum heredes 23. D. de acq. poſſeſſ. in diſcriminis reddenda ratione: quare dominium nõ item poſſeſ. habet. vt conſtat ex Paulo & Areti. in d. l. 23. Lorioto de apicib. iur. tract. de Acquir. hered. axio. 4. Recte tamen, & ex iuris, & artis principijs Vlp. ex Scæuola reſpondet hereditatẽ nec poſſidere, nec ei furtum fieri poſſe, vtrumque proprijs rationibus.

45 Quoad poſſeſsionem, nã licet Ius Ciuile modos induxerit, quibus dominium ſine corporali apprehenſionis actu acquiri poſſit, de quib⁹ Vlp. infra g. ti. 19. de *dominijs, & acquiſitionibus rerum*, in cuius notis Iacob. Cuiac. Qualis eſt, qui ex hereditatis aditione reſultat, d. l. cũ heredes iũctis ijs, quæ in l. pro herede inſ. gerit j. h. t. late cõminiſcũtur interpretes, & in §. fi. l. de her. qual. quã maxime, ſiquis ſuus heres exiſtat, in quem paternorum bonorum dominiũ ipſo iure, nullo facto interueniente, continuari audiuimus ex d. l. in ſuis 11. D. de liber. & poſt. §. ſui. l. de her. qual. & l. de her. quæ ab inteſt. ſimilis in legati adquiſitione reg. l. à Titio. 64. D. de furt. l. ſi tibi homo 86. §. cũ ſeruus D. deleg. 1. l. cum pater 79. §. ſurdo. D. deleg. 2. in poſſeſsionis tamẽ acquiſitione retinet antiquũ modũ acquirendi nimirum per actum apprehenſionis corporalem l. 1. inſi. pr. l. 3. in pr. l. cum heredes 23. ibi *Poſſeſſio tamen, niſi naturaliter apprehẽdatur, non transfertur*. D. de acqu. poſ. Alcia. in l. ſi is qui pro emptore. 15. n. 17. D. de vſucap. ſiue is actus verã rei apprehenſionem contineat, ſiue fictã per modos à iure approbatos: quorũ exẽpla refert Acc. in l. 3. in pr. l. verb. *animo*. D. de acq. poſſ. Angel. in §. per traditionẽ. l. de rer. diui. Caſaneus rub. 7. §. 1. in conſuetudinib. Burgundiæ A. Gom. in l. 45. Tau. ex nu. 55. Ergo cum hereditas, quæ nomen iuris eſt, & ſine vllo corpore iuris intellectu exiſtit, corporalẽ hunc apprehenſionis actum non poſſit explicare.

plicare, l. vſusfructus 26. D. de ſtipu. ſeruor. poſſeſsionem acquirere non poteſt, indeque nec poſsidere, quo reſpicit tex. in d. §. Scæuola ibi. *Quæ facti eſt, & animi*, & ibi. *Sed nec hereditis eſt poſſeſsio, antequam poſsideat.* Non ait Vlp. *antequam adeat*, ſed *antequam poſsideat*, quoniam vt poſsideat, præter aditionem hereditariarum rerum apprehenſio eſt neceſſaria, d. l. cum heredes, ſicut, nec hereditati, ita nec heredi furtum fit l. 2. §. 1. D. de crim. expil. her.

46 Quoad furtum, quod non cōmitti hereditate iacente hereditarijs rebus ſubtractis, probat text. in d. §. Scæuola, & l. hereditariæ. 68. D. de furt. l. 21. tit. 14. par. 7. Ant. Gom. 3. tom. c. 5. nu. 16. Sed expilatæ hereditatis crimen. l. 1. & tot. illo ti. de cri. expil. her. d. l. 21. tit. 14. p. 7. explicāt Balduin. ad l. de his C. de furtis, Cepola conſ. criminali 72. Vincent. de Franchis deciſ. 315. num. 10. Fabianus de Monte in praxi. 5. p. n. 15. Menochius de Abitrar. li. 2. cen. 3. caſu 300. quo pertinet Ciceronis Epiſtola ad Trebatium lib. 7. epiſtol. epiſt. 22. Non minor eſt difficultas cum hereditas dominium habeat (vt iam audiuimus) & ea ratione furtum ei fieri argumentetur idem Vlp. in d. l. 1. §. 1. ibi, *hereditati, id eſt dominæ furtū fit*. D. ſi quis teſtam. lib. eſſe iuſ.

47 Rem explicat Bart. in d. l. hereditariæ. docens, vt furtum committatur, eſſe dominum ſufficere, cui res furetur, abſtrahatur contrectetur: iacentē autem hereditatem dominam nō eſſe l. fi. de crim. expil. hered. labitur tamē manifeſte, tum quia domiuiū ſolum non ſufficit d. l. 2. de cri. expil. hered. cū quia hered. iacēs domina eſt, vt late ſup. audiuimus, nec contrarium probat. d. l. fi. quoniam ille verba ſicut nec eius quæ ſine domino eſt, interpretati ſumus. ſup. n. 7.

48 Reſpondent alij, dominium quidē ſufficere, ſed non qualecumque, vt furtum committatur: ſed quod iuris gentiū ſit, quo furtum prohibetur l. 1. § furtum D. de fur. §. 1. I. de obli. quæ ex delict. naſc. vbi, ex nu. 1. Furti definit. & proponimus, & ſeqq. explicamus. Opinionem hanc admittit Iaſo. in l. Pomponius §. p. n. 11. D. de acq. poſſ. & in l. 1. nu. 13. C. de ſeru. fugitiuis. Curtius Iunior, in l. eius qui in prouincia, nu. 25. D. ſi cert. pet. Coſta in l. Gallus §. & quid ſi tantum 2. p. n. 176. ſicque cōtēdūt interpretādū tx. in d. §. Scæuola. vbi præter dominiū, poſſ. etiā neceſſariā eſſe, vt furtū cōmittatur ſcriptū eſt, quia poſſeſsio dominijs initium eodem iure gentium dediſſe conſtat. l. 1. in fin. pr. D. de acquiren. poſſeſſ. Conuincitur tamen ea ſententia maniſeſtè, quoniam ſi ea vera eſſet rerum, quarum dominium vſucapione nacti eſſemus, furtum committi non poſſet, cum vſucapio iure Ciuili inducta ſit, eoque iure dominium tribuat. text. in princ. vbi diximus. I. de vſucap. quo tamen abſurdius dici poteſt nihil.

49 Eſt ergo veriſsima huius rei ratio quæ à I. C. in d. §. Scæuola. inſinuatur, ibi. *quia poſſeſsionem hereditas non habet*, quoniam cum furtū inde dictū ſit, q, in eo res, & ſubtrahatur, & auferatur, tx. in d. §. 1. I. de ob. quę ex del. naſ. auferri autē nō poſsit niſi

 ei

ei, qui rem tenet, poſsidet, aut inſiſtit, conſequens eſt, hereditati furtum fieri non poſſe, quia non eſt in ea perſona, cui inuitæ res auferatur. l. vſusfructus. 26. D. de ſtip. ſeruor. Requiritur, & illud, vt furtum ſit, & furti actio naſcatur, ex parte tenentis diſſenſus, ex parte contrectantis dolus, & furandi animus. l falſus. 43 §. qui alienum. D. de furtis, quò reſpiciunt definitionis furti verba, & induces optimum tex. in l. cum ſeruus. 15. D. de condict. cauſ. dat. de quo nos d. loco. ſub. nu. 43. hereditas ergo perſona ficta, cum diſſentire non poſsit, quemadmodum, quia & poſſeſsionis, quæ in facto, & animo cõſiſtit incapax eſt, ſic & vt hereditariæ res, ſi à nemine teneãtur furtũ fiat. Nã ſi eiusrei detẽtio, ſeù poſſ. qualisqualis penes quẽpiã ſit, & furtũ in ea erit, & furti actio naſcetur, futuro heredi poſt aditam hereditatẽ competitura. d. l. hereditariæ. 68. l. aut in qua. 69. l. his enim. 70. D. de furt. Nec obſtat ſi obijcias iuxta veram poſſeſsionis, & naturam, & definitionem, quam proponimus & explicamus, in rubr. l. de interdictis, art. 2. ex nu. 1. creditorem, commodatarium, aut vſumfructuarium nõ poſsidere, quia rem non ſuo, ſed domini nomine tenent. Quoniam, vt furtum fiat, rẽ poſſeſsionemve eius quocunque modo tenenti interuerti ſufficit, d. l. 68. l. 69. l. 70. quinimo, & eius vſum tantũmodo, vt ex eius conſtat definitione, quam exactiſsimè, in d. §. 1. explicuimus, tenent enim ij licet non ſuo, ſed alieno nomine, & qualisqualis eſt in eis effectio tenendi, ad propriam ſaltem vtilitatem, quæ qualisqualis poſſeſsio eſt ſatis, vt in hereditaria re furtum committatur, quamuis ab hereditate ipſa iacente non poſsideatur.

50 Sed hic illud videtur mouere, & non leuem ſcrupulum inijcere, Captos ab hoſtibus, qui ab eis poſsidentur, poſsidere nihil poſſe, quia corporalem poſſeſsionem amiſerũt, vnde eis reuerſis noua eſt poſſeſsione opus. d. l. cum heredes. 23. §. 2. D. de acq. poſſ. Et tamen ſi, ei, qui in hoſtium poteſtate eſt, furtum factũ ſit, & poſtliminio redierit, furti eum habere actionem ait Vlp. in l. ſi cũ quis 41. D. de furtis. Ergo, vt furtum fiat, & furti competat actio, poſſeſsio nõ deſideratur. Cuius text. difficultas eò magis ſtringit, quod ſi, emptor, priusquam per vſum, ſibi acquireret ab hoſtibus captus ſit, placet interruptam poſſeſsionem poſtliminio nõ reſtitui: quia plurimum facti habet: cauſæ verò facti non continẽtur poſtliminio. l. denique. 19. D. ex quibus cauſ. maio.

51 Diſſidium hoc diſtinctionis fœdere conciliabis. Si reuerſus iura rerũ ſuarum poſtliminio recuperare velit, integra ei, & illæſa, vt erant captiuitatis tempore, præſtari æquitas ſuadet; ergo & furti actionem habebit rebus ſuis, dũ erat apud hoſtes, ſubtractis. d. l. ſi cum quis, quam ſic aptè intelliges, ſi cõiungas. l. ait Prætor. 23. §. item ei. D. ex quib. cauſ. maio. l. cum duæ. 14. §. non vt pater. D. de captiu. Non idem erit ſi cœptam velit vſucapionem implere: quoniã in veri domini præiudicium, & vt alij noceat, poſſeſsio ei non reſtituitur, d. l. denique, in his enim caſibus

auxi.

auxilium captiuis reuerſis damus, in quibus rei perſequẽdæ gratia quę runtur, non eum & lucrifaciendi ex alterius pœna, vel damno, auxilium, ſibi impetrari deſiderant. l. ſciẽdum. 18. D. ex quib. cauſ. maior.

52 Denique ſuperioribus non obſtat tx. in l. ſi homo. 35. D. de vſucap. vbi furti actionẽ legatario eius rei, quæ nec ab eo, nec ab herede vnquã poſſeſſus fuerat Iulianus tribuit, quoniam & hodie retinemus interpretationem, quam ad eum text. ſcripſimus, in §. ſui. ex nu. 46. I. de hered. qual. & diff.

53 Vbi & illud diſertè probamus. Fictam hanc perſonam, quam hereditatem iacentem dicimus, quemadmodum non damus ſuis exiſtentibus heredibus fumeſcere ſimiliter ab herede adita hereditate, quod & probat. l. nouatio. 24. ad fin. D. de nouat. Rectè ſanè, quoniam cum fictio veritati cedat. l. filio quem pater. 23. D. de lib. & poſth. & hered. adita heres perſona, non quidem ficta, aut ſimulata, ſed vera qui defunctum referat, & repręſentet exiſtat, ceſſat hereditatis nomen, & patrimonium inde heredis appellatur. §. 1. I. quib. ex cauſ. manum. non licet. §. 1. I. de her. qualit. & diff. quod ad varios iuris effectus obſeruant Iaſo. in l. qui Romæ in pr. D. de verb. ob. & in §. duo fratres. nu. 5. eiuſdem. leg. Ioa. Crotus. Idem Iaſo. in l. 1. §. veteres. nu, 14. D. de acq. poſſ. Peralta in rubrica. D. de her. inſtituend. ex num. 137. Ioa. Gutiertez in c. quamuis pactum. verb. *omnino* ſeruari. nu. 8. de pactis in 6. Rojas tract. de ſucceſ. ab

54 inteſtato. c. 13. n. 63. Nec 1 repugnant tit. D. de *Petit. hereditatis. &* *D. de hered. vel actio. vendita*, quibus mouentur nõnulli, vt doceant etiã poſt aditam hereditatem, eiuſdem *hereditatis* nomen manere. Iam enim ſup. admonuimus, tunc nõ pro iure ſucceſsionis, ſed pro rebus ipſis hereditarijs vſurpari, quamuis, & quid vniuerſale eo etiam caſu conſtituat, vt eiſdem titulis diſertè oſtẽditur.

Hereditas, quo iure inducta pro exornatione Bartoli num. 2. in Rubrica. hoc tit.

CAPVT. III.

1 *Hereditas, an iuris gentium, an Ciuilis?*

2 *Teſtamentum iuris gentium inuentione, confirmatione, approbatione, & ſolemnitate iuris Ciuilis.*

3 *Deportatus retinet ea, quæ ſunt iuris gent, non quæ iuris Ciuilis.*

4 *Princeps, an voluntatem teſtatoris poſsit infirmare, & quid in maioratibus, n. 5.*

8 *Primogenij bona, an iuſta ex cauſa, hypotheca ſubijci poſsint.*

1 QVAMVIS Verum ſit iuriſgentium placitis hereditates, & ſucceſsiones admiſſas, vt multis antiquioris teſtamenti locis comprobari poteſt. Tamen ſi de ea hereditate loquamur, de cuius definitione, tam latè ſupra

conſtat Iure Ciuili Romanorum eã inuentam fuiſſe, quæ Bartoli ſententia eſt, & communiter ab interpretibus omnibus hic ſequuta, & exornata ab Alciato, in l. in ſuis, ex nu. 4 D. de liber. & poſth. Mãtua in l. hac cõſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtam. Franc. Burſeto. conſ. 16. lib. 3. Peralta, in rub. n. 133. D. de heredit inſt. quemadmodum, † & id ip-
2 ſum teſtamentum, à quo hereditas pendet, inuentione iuriſgentium eſſe, confirmatione verò, approbatione, & ſolemnitate iuris Ciuilis, docet idem Bart. in l. interdum, nu. 5. D. de condict. indeb. Couarr. lib. 3. var. cap. 6. nu. 3. & 5. Pinel. in rub. C. de reſcind. vendit. 1. p. cap. 1. nu. 1 Peralta, vbi ſup. nu. 140. Ant. Gomez. Didaco Spino locis à nobis relatis, & ſequutis in rub. n. 7. Inſt. de teſtam. In quam ſententiam induces vulgaria iura, in l. verbis legis. 120. in l. lege obuenire. 130. D. de v. ſ. Auth. de nupt. §. diſponat. coll. 4 cũ alijs, quæ congeſsimus in princ. ex nu. 46. l. quib. non eſt permiſ. in diſputat. de more emendat. n. 102. Origo ergo, & initium teſtamentorum, & hereditatum ex iuregentiũ, ex illa ratione, quam d. n. 7. inſinuauimus, deductam, ex l. omnes populi. 8. verſ. *quod vero naturalis*. D. de iuſt. & iure, & §. ius autem gentium. I. de iure naturali, quã in alio propoſito exornamus in princ. ſub. n. 21. I. de empt. & vendit. robur vero, vis, authoritas, & poteſtas ex iure Ciuili, vt ſic inducere poſsis, quod de fideicommiſsis Iuſtinianus retulit in princ. I. de fideicommiſ. here. quaſi ab initio fideicommiſſorum iura ex fide, & pudore heredum penderent, quouſque poſtea ad iuris neceſsitatem fuerunt reducta, totque pro earum conſeruatione adinuenta.

3 Vnde & illud eſt, quod etſi deportatus ea, quæ iuriſgentium ſunt retineat, l. ſunt quidam. 17. D. de pœnis quia eſt eorum, quæ in facto conſiſtunt capax: vnde, & implementum conditionis. l. Mæuius. 55. D. de condit. & demonſtr. quamuis, quæ ei data ſunt fiſco vindicantur. Donel. li. 8. cap. 32. ad fin. in eius notis. Oſſual. littera. S. Commercij non eſt capax, quia mortui loco, d. l. 17 Donel. lib. 9. cap. 5. Oſſual. ibi. littera. R. Petr. Gilkenius de præſcript. 3. p. cap. 6. Vaconius, lib. 1. decl. cap. 18. n. 5. Loriot. de iuris apicib. tract. 5. axiom. 3. 4 & 5. Cuiac. lib. 3. obſeruat. c. 10. Hotom. lib. 6. obſeruat. cap. 21. Ant. Faber in iuriſprud. Pap. ti. 11. princ. 3. illat. 1. Nec teſtari poteſt. l. eius. 8 §. 2. D. de teſtam. Don. lib. 6. cap. 5. neque hereditatem, vel legatum capere. l. 1. C. de her. inſt. Don. lib. 6. c. 17 & lib. 8. cap. 6. niſi à milite ei relinquantur, vt idem Donelus explicuit. d. l. 6 cap. 18. & d. l. 8. cap. 6. expers enim eſt omnium rerum Iuris Ciuilis. De qua re plura nos in princ. nu. 17. I. de milit. teſtam. & in princ. nu. 2. & 11. & in §. ſeruus autem plurium. 22. I. de hered. inſt. & in §. ſi eadem res, nu. 63. I. de leg. & in princ. nu. 37. I. de fideicom. heredit. & alibi paſsim.

4 Item confirmari poteſt Pauli Caſtrenſis doctrina, in l. ſi teſtamentũ 10. C. de teſtam. aſſerẽtis poſſe Principem voluntatem teſtatoris derogare,

gare, & eius vim, & robur tollere. A
quo non longè eſt altera Bartoli, in
d. Gallus. §. & quid ſi tantum, nu.
14. D. de liber. & poſth. Bald. in
l. nam ita Diuus col. 1. D. de adopt.
qui docent, Principes poſſe de ple-
nitudine poteſtatis ſubſtitutiones,
& vocationes maioratuum mutare
in præiudicium ſucceſſorum, & or-
dinem ſucceſsionis interuertere, &
iuri ſuccedendi in ſpe nondum quæ
ſito: ſed quærendo, etiam ſine cauſa
5 præiudicare. Tùm maximè † in ma
ioratibus, & Primogenijs Regia
facultate inſtitutis argumento legis
nihil tam naturale. 35. D. de reg. iu-
ris. Quæ traditiones communiter
ab ſcribentibus ſequutæ ſunt, vt cõſ-
tat ex ijs, quæ longa ſerie recenſet
Molina. lib. 1. de Hiſp. Primogen. c.
6 8. nu. 28. Verùm, † quod Bartoli.
Bal. Pauli. pace dictum ſit, ſuperior
ſententia omnino falſa eſt; & quæ ex
preſſè conuincitur ex text. in d. l. ſi
teſtamẽtum. 10. C. de teſtam. ex qua
contra eos, & qui eorum ſentẽtiam
ſequuntur contrarium defendit idẽ
Molina, poſt infinitos, quos refert. d.
cap. 8. nu. 31. ſiue primogenium iu-
re communi, ſiue Regia authoritate
ſit inſtitutum: nullum enim eſt hac
in re inter hæc primogenia diſcri-
men, vt poſt Didacum Couarr. &
alios pios, & doctos viros neruoſè
7 idem Molina probat. Quod † tam
in iure in ſpe quæſito ex teſtamen-
to, quàm ex contractu procedit, vt
idem Molina pleniùs. lib. 3. cap. 3.
proſequitur. Nec dici poteſt id ex
plenitudine poteſtatis Principem fa
cere poſſe. Nam ſi iuſta, & publica
cauſa non ſubſit, non poſſe Princi-
pem teſtamento inſtitutionibus, ſub
ſtitutionibus, & vocationibus de-
rogare longè verius, & ex magis
bene fũdata iuriſprudẽtia eſt. Nec in
hoc Principis minuitur poteſtas, ſed
augetur: cùm id Principem Chriſ-
tianum non deceat, vt piè ſcribit
doctiſsimus Couarruu. lib. 3. varia.
cap. 6. ad finem, quem & alios idem
probantes ſequũtur Molina. d. num.
31. Ioan. Rodin. de maieſtate Prin
cipis. verbo, *& fiat, tàm iuris reli-
gioſiſſimus*; & verbo. *Æquum*, ſcrip-
ſi ego, & eandem ſententiam in Ru
brica. nume. 60. Inſtit. de vulgari.
8 Nec obſtat, † Regia facultate pri-
mogenij bona, & poſſe diſtrahi, &
quotidiè hypothecæ nexui ſubijci
iuxta ea, quæ idem Molina ſcribit.
lib. 4. capit. 3. 4. 5. & 9. Nam v-
trumque fieri poſſe, iuſta tamen ſub
ſiſtente cauſa fatemur. Sicque limi-
tandas Bartoli, & aliorum interpre
tum ſententias, non alias. iam per-
gamus.

De iure deliberandi, & inuentarij beneficio, & an heres in foro conſcientiæ vltra vires hereditarias creditoribus, & legatarijs teneatur? pro exornatione Bartoli. num. 3. In h. Rubrica.

CAPVT. IIII.

1 *Heres in foro conſcientiæ, an legatarijs, & creditoribus teneatur.*

2 Cre-

Digitized by Google

2 *Cretio antiqua institutionis formula.*

3 *Cap. ius Quiritum, ibi.* Cretionibus. 1. *diſt.*

4 *Cretionum ius, nouis legibus ſublatum.*

5 *Deliberandi iuris origo, & ratio & nu. 13.*

6 *Adeundi tempus, an heredi voluntarium, & an à teſtatore præfiniri poſſit.*

7 *Deliberandi ius, quando præcipuè heredibus neceſſarium.*

8 *Conditionis implemento, præſitutũ tempus heredi, quando poſſit.*

9 *Deliberandi tempus certum, Prætorio Iure, non definitum.*

10 *Deliberandi tempus minimum, & largius.*

11 *Rationes hereditariæ impeditæ quæ, & quæ expeditæ.*

12 *Pariatio rationum, quæ in iure ſit.*

14 *Hereditariæ rei venditio, non ſemper pro herede geſtionem inducit.*

15 *Hereditarias actiones exercere, ante aditionem poteſt heres.*

16 *l. quandiu. 69. verſ. circa denegãdas.*

17 *Deliberandi iure non ſatis conſultum heredibus.*

18 *Inuentarij beneficium.*

19 *Inuentarium quid ſit?*

20 *Inuentarium, qui teneantur conficere.*

21 *Inuentarij duæ partes, altera ſolemnitatis, altera effectus.*

23 *Inuentarij confectio, ſi peccauerit culpa Tabellionis, heredi non nocet.*

24 *Inuentarij conficiendi tempus.*

25 *Inuentarij conficiendi neceſſitatem, an teſtator remittere poſſit.*

26 *Dotis confeſſio, an marito tãtum, an etiam creditoribus noceat.*

27 *Inuentarium debet conficere perſona publica.*

28 *Inuentarij confectioni, adeſſe debent ij, quorum intereſt.*

29 *Inuentarij ſolemnitates aliæ.*

30 *Inuentario deſcribendæ res omnes teſtatoris.*

31 *Inuentarij legitimè confecti, effectus multi.*

32 *Inuentario confecto, an heres vltra vires hereditarias teneatur, & ſequentibus.*

1 HEREDEM Succeſſorem eſſe in vniuerſum ius, quod defunctus habuit tempore mortis, indeque & creditoribus hereditarijs, & legatarijs teneri, quia hereditas commoda, & incommoda continet, cum ſuprà docuerimus. Quia id iure Quiritum inductũ fuit, quærit hoc nu. 3. Bartolus, *an is heres*, eò quod hereditatem adierit, *in foro conſcientiæ creditoribus hereditarijs, & legatarijs*, ex illo quaſi contractu, qui inter eum, teſtatorem, creditores, & legatarios celebratur. §. heres. I. de oblig. quę ex quaſi contract. *teneatur*, cuius quæſtionis explicatio ſuo quaſi iure, vt quædã hic de iure deliberandi, & inuentarij beneficio attexamus, exigit: in primis ſanè neceſſaria ad hanc de acquirenda hereditate tractationem: & ſine quibus alias, quæ iuxta quæſtionis enarrationem dicenda ſunt, intelligi vix poterunt. Ergo ſciendum eſt in
2 ter † alias inſtitutionum formulas fre-

frequentem olim fuiſſe illam, quæ cum cretione fiebat Vlp. tit. 22. qua certorum dierum ſpatium inſtituto heredi à teſtatore præſtituebatur ad deliberandum, vellet adire hereditatem, an non; ita, *Titius heres eſto cernitoq; in diebus centum proximis, niſi ita creueris exheres eſto*. huc reſ
3 pexit text. in † e. ius Quiritium. ibi *cretionibus*. v. d. (ſic enim legendū eſt, vt hodie in emendatioribus Codicibus habetur, non *curationibus*, vt in antiquis, & ego animaduerti olim poſt alios, in §. fi nu. 30. l. de hered. qual.) quod *cretionum* † *ius*,
4 quamuis poſtea fuerit abolitū. l. cretionum. 17. C. de iur. delib. de quo multa nos, in d. §. fi. poſt Vlp. d. titu. 22. §. 27. cum ſeqq. Varron. lib. 5. & 6. de ling. Latin. Plinium. epiſtola. 10. Iſidorum, lib. 5. etymolog. Ciceronem ad Atticum epiſtola. 46. & 1. de Oratore. Et ſiue teſtator ius †
5 deliberandi dediſſet, ſiue non cœpit Prætor authoritatem ſuam interponere, & heredibus, tam ſcriptis, quā abinteſtato petentibus concedere certum temporis ſpatium, ne actiones, ſcilicet creditorū nimis, & diū differantur. §. liberis. l. de bon. poſſ. iuncta. l. 1. in p. D. de ſucceſ. edic. Intra quod tempus perpenſis exactè rebus hereditatis, inſpectiſque ratio nibus, atque inſtrumentis, deliberēt adire ne vellent, an repudiare. l. 1.
6 l. Ariſto. 5. D. de iur. deliber. † Qua in re, quia duo remedia voluntarijs heredibus, & hodiè data ſunt, alterū *iuris deliberandi*; aliud *beneficij inuentarij*, vt penitiùs rem teneas, me minisse oportet: ſi nullius interſit adiri, & nemo vrgeat, quandocunque id heredi licère, l. licèt. 8. l. ſi curatoris. 9 C de iur. delib. quia ei voluntate ſua hereditas acquiritur. l.
7 nec emere. 16. illo tit. † Et quamuis controuerſum ſit, quod ſit aditionis tempus, triginta tamen annis iuri adeundi præſcribi receptior & verior eſt ſententia. Duar. adhūc tit. cap. 2. Corraſ. lib. 6. miſcel. c. 21. ex nu. 1. qui ad id generaliter, & in ſuis etiam heredibus ſit admittendum diſputant. poſſe autem teſtatorem aditioni tempus præſtituere dubium non eſt. l. ſiquis heres. 72. hoc tit. Nicol. Valla. de reb. dubijs tract. 6. n. 8. Men. li 2. de arb. quæſt. caſu. 1. Cui etiam addes, And. Tira. tract. Ceſſant. cauſ. n. 76. Eman Coſtam. lib. 2. ſelect. cap. 13. tempore à teſtatore non præſtituto (quod frequētius eſt) ſi creditores vrgeāt, ſtatim adire, repudiareve, vel in miſsionem in bona hereditaria pati cogitur heres, niſi ſubueniatur ei prætorio iure delib. beneficio, cuius impetratio nem creditorum perſequutio facit neceſſariam. l. ſiquis inſtituatur 23. § 1. D. de her. inſtit.
8 Cui omnino addes Ioan. Zāgher. tract. de except lib. 3. cap 10. Ant. Fabrum. lib. 5. coniect. cap. 18. Matth. Collerum de proceſſibus exequ tiu. 1. p. cap. 3. nu. 358. & ſeqq. qui de tempore ad impiendam conditionē poteſtatiuam heredi præſtituendo, & termino ad deliberandum, & curatore eam, ob cauſam interim bonis, & hereditati dando rectè agūt, & Montanum tract. de iure tutelæ, cap. 27. nu. 11. Rom. conſ. 410. Pariſium, & Alex. in notis ad Bart. d. §. 1
9 Tempus certum Pretoris edicto

definitum non erat, ſed pro iudicis
arbitrio.l.1.§. fin. D.de l.delib. ita
vt minimum eſſet centum dierum,
10 † ſummum nouem menſium.l.2.il-
lo tit.quos ſoli Principi excedere li
ceret: ita tamen,vt ſi annum exceſ-
ſerit,quod amplius anno eſt pro nul
lo habeatur, quo iure ,& hodie vti-
mur.l.fi.§.& hæc quidem. 13 C. de
l.delib.l.100.tit. 18.p.3.l.5.tit.6.p.
6. Media tempora in poteſtate ius
dicentis ſunt, vt tamen moderatum
ſtatuat, d.l.ſi curatoris,quod eſt æſ-
timandum ex amplitudine , aut te-
nuitate hereditatis,locorum,quibus
res ſitæ diſtant, rationibus heredita
rijs,prout illæ,vel liquidæ,vel impe-
11 ditæ ſunt. Rationes † impeditæ di-
cuntur , quando nos plus alijs debe-
mus,quàm alij nobis. Expeditæ ve-
rò,quæ liquidæ ſunt,& minimè con
turbatæ . Quòd ſi rationes accepti
cum expenſi rationibus quadrent,
& pares ſint,ac hinc inde facta com
putatione,nihil debeatur, pariari,&
12 paria facere dicitur. Vnde † paria-
tiones.in l.Stichus.67.§. idem quæ
ſit.D.de cond.ind. explicant Duar.
illo tit.c.11. Reuardus lib.3. varior.
c.9.Ant.Aug.lib.4. emendation.c.
12.Cuia.tract.9. ad Africanum ad l.
32.de cond. & dem.Goed. ad l.56.
nu.5.D.de v.ſ.Henric.Salmuth.lib.
1. memorabilium Panciroli, pag.4.
& ſeqq.Semel autem datum tempus
ad deliberandũ iterum nõ datur,ne
que extenditur, niſi ex magna cau-
13 ſa.l.3.l.4.D.de l.delib. Quod † ſpa-
tium etſi nihil iuris tribuat heredi
deliberaturo,rebus tamen exigenti
bus, conceditur ; nec ſine vtilitate,
ad cognoſcendas vires hereditarias,

inſpectionem inſtrumentorum, diſ-
tractionem bonorum cauſa cognita,
ſi vtilis,vt ſi res tempore deteriores
fiant, nimis ſumptuoſæ ſint, ſi pecu-
nia ſub pœna , aut pretioſis pignori-
bus debita ſoluenda,ſi curandum fu
nus,l.Ariſto.5.in pr. §.1. cum ſeqq.
& l.6.& 7.eiuſd.tit. D.de iur.delib.
14 Fiet † autem venditio, ſine præiu-
dicio, ne eo ipſo videatur pro here-
15 de gerere.l.pro herede.§.1.h.tit. †
Quamuis rebus ita exigentibus in-
tra præſtitutum tempus actiones ſo
leant a Prætore concedi text. quẽ
16 ſic † interpretor, cum Donel.lib.7
c.3.in l.quandiu.69. ibi.*circa dene-
gandas prima actiones*.& ibi.*denega-
mus ei actiones*,hoc tit.

17 Verum cùm illo remedio non ſa-
tis conſuleretur heredi ob latens ſæ
pè æs alienum,nec creditoribus , ob
moram deliberandi, ſaluberrimum,
18 & excogitatum,& inductum fuit †
ab Imp.Iuſt.beneficium Inuentarij,
d.l.vlt.C.de l.delib.cui cõſonat tex.
in d.l.100.tit.18.p.3. & in l.5. tit.6.
p.6.de quo plura multis relatis Dida
cus Spino in Speculo teſt.gloſ.35.&
poſt eũ Donel. d.lib.7.c.3. in cuius
notis nouiſsimos retulit Oſualdus,
& alijs Sebaſtianus Neuius in notis,
ad d.l,fi.in pr.eſt inuentarium *ſcrip-*
19 *tura † ſolemnis rerum ſingularum,*
quæ in hereditate ſunt deſcriptionem
continens . Sic dictum , quòd res in
eo inueniantur hereditariæ.Dicitur
& repertorium,l.tutor,qui reperto-
rium.7 in pr.D.de admin.tut. in cu
ius notis littera. C. plura congeſsit
Gotifredus poſt Accur.& antiquio
20 res. † Sanè quando in hanc incidi-
mus tractationẽ meminiſſe oportet
eſſe

eſſe & plures alios,qui inuentarium conficere tenentur præter heredem nempè fideicommiſſarium,qui bona ſiue eorum partem reſtituere debet Acc.verbo,*nimirum*,in l.in ratione. 11.§.quod vulgò.D.ad leg. Falc. & in l.1.§.hæc verba. verb.*ſufficiant*. D.ſi cui plus,quàm per legem Falc. Guido Papæ,deciſ.381.n.1.Qua ratione,& Maioratus ſucceſſor,qui & fideicõmiſſarius eſt,& poſt mortem alij primogenium reſtituit inuentarium etiam facere debet. Peralta in l.3.§. qui fideicommiſſum n.45.D. de hered.inſt.Molin.de primog.lib. 1.c.27.n.3.Ioa. Garcia de expenſis, c.11.n.68. In tutore nulla dubitatio eſt,quemadmodum neque in curatore,d.l.tutor.7.D.de adminiſt. tut. l.15.ij. 16.p.6.cum alijs in eam rem adductis à Gaſpare Baeça de decima tutor. c.2.ex n.41.Ioan. Gutierrez de tutelis.2.p.c.1.n.24.Spino, d.gl. 35.n.10.à quo conficiendo,an pater filiorum legitimus adminiſtrator,& mater,aut auia, tutrix, vel curatrix excuſentur,latè ijdem diſputant.

21 Præterea cùm vſufructuarius cautionem de rebus reſtituendis, ſalua earum ſubſtantia, præſtet, inuentarium etiam facere debet. Angel. in §.conſtituitur,I.de vſufr. Rebuf.ad conſtitutiones Gallicas, 1.to. tract. de ſent.prouiſio.ar.13.Boerius dec. 61.n.7. Bertrand.conſ.343.n.4.lib. 1.Pinel.in l.1.2.p.nu.23.C.de bon. mat.Quod & ad Epiſcopum,& Beneficiatum (ſic noſtri loquuntur) in rebus Eccleſiæ œconomos,adminiſtratores rerum publicarum,& quaſcitque alias perſonas,quæ alienarum rerum curam habent extendendũ eſt, vtcopioſè ſcribunt iam citati,& alij, quos ipſi laudant.

22 Huius autem ab herede conficiendi, duæ ſunt præcipuæ partes. Altera,quæ ſolemnitatem, & ritus reſpicit, vt ab eo omnis abſit fraus: alia, quæ effectus, ideſt commoda,& incommoda. Solẽnitatis quatuor ſunt partes. Prior quæ tempus,ſequens quæ authoritatem publicæ perſonæ, tertia,quæ aliorum,quorum intereſt citationem: vltima, quæ ſubſcriptionem heredis reſpicit. Partes hæ omnes eſſi ad amuſſim,& inſinuètur,& referantur,in d.l.fi.de ſingulis tamẽ paucis agemus. Tot ergo ſolemnitatibus, cùm inuentarium hoc cõſtet, rectè vulgò ſolemne vocatur ad diſcrimen cæterorũ nihil ſolẽnitatis requirentium, niſi vt bona fide cõſcribantur. Quo iure † illud meminiſſe

23 iuuabit, quòd ſi in eo peccatum ſit in forma culpa tabulariorũ non nocet heredi, ſi aliàs nihil ei imputari poſſit,vt in d.l.fi.communiter aduertũt omnes,quibus accedit Ant.Fab. de error.prag. decad. 1.c.5.eſtq; frequens, vix enim eſt, vt in eo deſcribendo ſolemnitatem, d.l.fi.ex integro quis obſeruet,vt & olim ſcripſit Duar.ad h.t.de acq. hered.c.6.Curtius,lib.1. coni. c.9.

24 Tẽpus exordij inuentarij triginta priores dies poſt mortẽ teſtatoris,ſi ue ſciẽtiæ delationis hereditatis, ſi ibi ſint bona hereditaria, vel maior eorũ pars inchoari,ergo debet intra eos,& intra alios ſexaginta finiri,d. l.vlt.§.1.d.l.5. p.exornãt ſup.relati, & And.Fachine°.li.4.cõtr.c.35. qui dies ab agnita hereditate cedunt, Aluar.Valaſ. 1.tom.conſultat. c.51.

Fachine.d.c.35.Ant.Fab.d.decad.2.
c.6.& 7.& poſt Gregor. Lopez Co
uarr.& alios Didacus Spino,d.gloſ.
35. num.26. quibus omnino addes,
quòd ſi patrimonium, ſiue bona de-
functi diuerſis in locis ſita ſint,adeò
vt nonaginta diebus eorum deſcrip
tio fieri non poſsit : ex cauſa ad an-
num vſque poterit tempus proroga
ri,d.l.ſi.§.2.& 3.d.l.5.verſ.*Pero ſi to-
dos los bienes.* Quinimò eo caſu iuſ-
ta ſubſiſtente cauſa,& terminũ hunc
ampliari poſſe contendo arg. tex.in
l.1.§.fin.D.de l.delib.etſi contrariũ
poſt alios reſoluat Didacus Spino v-
bi ſup.n.28. Moueor.nam quæ ratio
fecit vt trium mẽſium terminus ad
annum vſque protenderetur , facit,
vt ſi in longinquis regionibus bona
ſint,veluti apud citeriores Indos ter
minus is iudicis, ideſt, boni viri ar-
25 bitrio proferatur. † Illud autẽ (quæ
ſtionibus alijs omiſsis , quas in pro-
poſito diſputant Doctores) oppor-
tunè controuertunt , an neceſsitatẽ
conficiendi Inuẽtarij remittere poſ-
ſit teſtator ? quæ inſpectio duplex
eſt,& *temporis* tantùm , & totius in-
uentarij conficiendi ratione.Quoad
tempus,procliuior ſum,vt niſi nimis
creditorum ius lædatur ex dilatio-
ne,arbitrio ſuo eam poſsit ſtatuere
teſtator. Nam quæ ratio facit,vt in-
uentarij remiſsio valeat,quoad lega
tarios,non quoad creditores (vt re
ſoluunt mox referendi) conuincit,
nec eius dilationẽ his nocere. Quo-
ties enim in alterius,quam ipſius teſ
tatoris,& qui ab eo lucratiuam cau-
ſam habent, fauorem , inuentarium
confici lex vult,non poteſt à teſtato
re prohiberi. Eam ergo prohibitio-
nem ſi teſtator fecerit,proderit he-
redi ne teneatur legatarijs vltra vi-
res hereditarias,non autem aduer-
ſus creditores,quibus teſtator noce
re,non potuit,habẽt creditores fun-
datam intentionem contra heredẽ
iure ipſo,vt obligetur in ſolidũ. Er-
go cum beneficium hoc, vt de ſuo
nihil præſtare teneatur non à teſta-
tore,ſed à lege ſit,id autem non ni-
ſi inuentario confecto d.l.ſi.C.de I.
de lib.teſtatoris remiſsionem in cre-
ditorum fraudem ſiue præiudicium
operari nihil,conſequens eſt.Lega-
tarijs igitur vſque ad dodrantem,
creditoribus,inſolidum tenebitur.
Habet ſic communis opinio teſte Iu
lio Claro.§.teſtamentum. q.66.Va-
laſco conſultat.52.nu.33.Petr.Gre-
gor.lib 45.Syntag.tit.3 nu.15.Min-
chaca de ſucceſ. creat. lib. 1.§. 10.
nu.69.& nemine laudato Ant. Fab.
lib.1.Iuriſprudẽtiæ Pap.tit.12. Prin.
7.illat.7. Idem tenet Couarru. cap.
1. de teſtam. num.17. Oroſcius ,in
l. 1. num. 77. D. de offic. Præfecti
vrbi. Didac. Spino. dict. gloſſ. 35.
num.55. Ergo, ſi quoquomodo for-
ſan , ius filiorum quo ad legitimam
ex hoc teſtatoris præcepto lædatur,
nullum erit , ex reg. l. quoniam in
prioribus. 32. C.de inoffic.teſtam.l.
31.ti. 4.p.6.& his quæ in eius propo
ſito poſt Roder. Suar. ſcribunt Mo-
lina,lib.2.cap.2.nu.31.Sarm.lib.4.ſe
lect.in l.3.§.purè.nu.10. D.de liber.
& poſth.& in l.multi non notæ.n.5.
illo tit.Ioan.Gut. lib.3.pract.quæſt.
cap.55.cap.57.& cap. 62.iuncta re-
gula.l.nemo poteſt.58. D.de leg.1.
l.32.tit.9.p.6.Molina lib.1. cap.15.
nu.14.Did.Spino,in ſpeculo teſtam.
gloſ.2.

gloſ.2. Rub.n.2. Quemadmodum,
26 † ſit licèt à multis controuerſum, cō
feſsio dotis receptæ,quæ à marito in
fauorem vxoris fit, de cuius tamen
numeratione realiter aliàs non con-
ſtat, licet marito confitenti noceat,
non tamen creditoribus eius, igitur
duabus concurrentibus dotibus,nec
filijs primi matrimonij: iuxta com-
munes etiam ſententias, quas poſt
diſputationem reſoluunt.Couar.lib.
1.variar.cap.7.nu.4.Ant.Gomez,in
l.50.Tau.nu.52.Ioan. Gutierrez al-
legat.11.nu.27.latius diſputans Pe-
tr. Barboſa,in l.1.6.p.nu.34.D.ſolu-
to matr. Hier. Zauallos Pract,com.
cap.432. Solùm enim confeſsio præ
iudicat confitenti, non tertio, cum
quo nihil actum eſt,vt in alio propo
ſito poſt gloſ. Bart. & alios reſoluit
And. Tiraquel. de retract. conuen-
tion.§.4.gloſ.6. nu.10. & idem Za-
uallos vbiſuprà.cap.699.nu.3.
27 Debet deinde perſona publica in
uentarij confectioni intereſſe,ideſt,
tabularius, d.l.fin.§. Sin autem.Au-
th.de heredib.& Falcid.c.2.§.1.qui
tamē textus, dum *tabulariorum* præ
ſentiam requirunt,& ſic *duos* ſaltim
intereſſe debere, Hiſpano iure cor-
riguntur, vnius enim ſufficit præ-
ſentia,d.l.5.p.& obſeruant inf.citan
28 di. Adeſſe † præterea debent om-
nes ij, quorum intereſt, nempè cre-
ditores, fideicommiſſarij, legatarij:
& ſi abſint eorum procuratores. Si-
qui ex eis vel impediantur, vel ab-
ſint, cautè faciet heres, ſi eos per pu
blica edicta iudicis decreto citari cu
ret; omnis enim tunc aberit ſuſpi-
cio maximè tribus teſtibus, qui inte
græ fidei ſint,eâ in rē vocatis,vti vo
cari,& adeſſe hoc caſu neceſſe eſt,d.
l.fi.§.2.d.c.2.§.1.nouel,1.d,l.p. His
29 † prehabitis,& ante omnia *Sāctæ Cru
cis*, & diuini nominis venerabili ſig
no, & numine præfixis, rerum, &
bonorum ſuccedat deſcriptio. Quā
ipſius heredis ſub iureiurando clau-
dat aſſertio,& proteſtatio,vt ijſdem
locis cauetur, & notant iam citati.
Quibus addendi ſunt practici Hiſpa
ni, qui vulgari idiomate inuentarij
formam ſcribunt Ribera,& Monter
roſus. Ille 1 p.fol.14.pag.2.hic tra-
ctatu.7.fol.172.in nouiſ.impreſsioni
30 bus. Memineris † tamen rerū om-
nium,tam corporalium,quâm incor
poralium, iurium, & actionum fieri
debere: fructuum quoque, & acceſ-
ſionum iacente hereditate ſuſcepta
rum deſcriptionem. Corraſ. in tra-
ctatu inuentarij.n.23.Petr.Gregor.
lib.46.Syntag.tit.3.Valaſcus.d.con
ſult.52.nu.10.qui rectè reprehendit
illos, qui putant res omnes perperi-
tos viros mutuo conſenſu heredis,
& creditorum, & aliorum, quorum
intereſt eligendos æſtimari debere.
Et ſanè rectè,nam cùm nec Iuſtinia
neis conſtitutionibus,nec d,lege Re
gia id caueatur, æſtimatio hæc non
eſt neceſſaria. Conſentit Anto. Fab.
de error.pragm.decade.2.c.8. Qui
quale eſſe debeat iuſiurādum hoc,
quod hoc caſu ab herede præſtatur,
explicat eo loci,c.5. & ſi argumen-
tis pro vtraque parte adductis. quin
imo, & verbis.dd.ll.perpenſis in ea
re dubius hæreat.Did.Spino.d.gloſ.
35.nu.35.
31 Effectus inuentarij legitimè con-
fecti multi in iure, vt conſtat, tam
ex noſtris, quàm exteris ſup.relatis:

Digitized by Google

ad quatuordecim vſque protulit Georgius Obrechtus diſput. 10. à theſi 573. vſque ad 624. Nos vnum aut alterum præcipuum referemus, certi ergo cum iuris ſit, creditore ſuccedente debitori obligationem extingui, ſicuti cum è conuerſo debitor creditoris heres eſt l. 1. §. ſi debitor. D. ad leg. Falcid. l. heres 21. §. quod ſi ſtipulator. l. Vranius 71. D. de fideiuſſ. l. ſtichum. 95. §. aditio D. de ſolut. l. debitori. 7. C. de pactis l. cum ſecundum 3. C. de fideicomm. l. frater à fratre. D. de cōdict. indeb. ex noxa iuris ratione, ne alias actio, & paſsio concurrant in vno, & eodem ſubiecto, vt late explicamus in pr. ex nu. 34. l. quib. mod. tollitur obli. confecto tamen inuentario obligationes non confundi, communiter docent interpretes, in d. l. fi. Alexand. in l. debitori, nu. 4. vbi Alciatus nu. 10. Beroius q. 63. in pr. quo fit, vt ſi heres creditor ſit teſtatoris, & obligatio adhuc duret, poterit, ſi eius interſit, citatis alijs creditoribus beneficium ſeparationis bonorum impetrare, vt incerta re ſibi ſatisfiat argu. l. 1. D. de ſeparationibus, de qua re vide Anto. Fab. de error. pragm. decad. 2. errore. 3 & 4. & memineris tex. in d. l. fi. §. in computatione. C. de I. delib. l. 8. d. titu. 6. par. 6. vbi nominatim ea ſententia probata eſt & explicata recte ab A. Fab. vbi proxime.

32 Sequens vtilitas, quæ Bartoli quæſtionem initio capitis propoſitam propius attingit eſt, quod licet hoc Pandectarum, & Codicis iure heres adeundo hereditatem, in ſolidum creditoribus omnibus hereditarijs & legatarijs vltra vires etiam hereditatis teneretur l. more 8. hoc tit. d. l. fin. in princ. C. de iure deliber. §. heres Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi contract. naſc. hodie tamen eatenus tantum tenetur, quatenus hereditatis vires patiuntur, ex noua d. l. fin. deciſi. l. 7. ibi. *Si non quanto montaren los bienes, que fueren eſcriptos en el inuentario*, d. titu. 6. par. 6. Menchaca de ſucceſ. creat. §. 10. nu. 70. ergo quod Bart. d. num. 3. ea in quæſtione, an id in foro conſcientiæ admittendum ſit, reſoluit, eoq; in iudicio heredem vltra hereditatis vires non teneri, & ſi communiter ab interpretibus alijs ſequutum teſte Iaſo. in hac rub. nu. 17. Alcia. num. 5. eodem Alciat. in l. nihil 24. ad ſi. D. de v. ſ. Ioan. Horoſ. in l. 2. D. de offic. Procu. Cæſ. ſine controuerſia non admittitur. Contrariam enim ſententiam defendit Paulus de Caſtro in hac rub. quem alij ſequuntur quorum illud præcipuũ argumentũ legem iuſtam ciuilem etiam in foro conſcientiæ adſtringere, vtt ex doctrina D. Thomæ 1. 2. quæſt. 96. art. 5. communiter recepti à Theologis ibidem, & Pontificijs, in c. 1. & in c. quæ in Eccleſiarum de conſtitutionibus ab Alphonſo de Caſtro lib. 1. de poteſt. l. pœna. c. 4. per totum Nauarr. in man. Hiſp. c. 23. nu. 46. & in Latino. nu. 48. Ioan. Gutie. lib. 1. canonic. quæſt. c. 7. num. 10. ergo, & ea quæ inuentarium ab heredibus confici ſtatuit, non ſolum in foro exteriori, verum & in interiori ſeruanda eſt, cum iuſta ſit fraudibus & dolis occurrens heredum. Deinde, quoniam cum heres, qui citra beneficium

Digitized by Google

neficiũ inuentarij adit,ſciat ſe inſoli
dum crediroribus,& legatarijs ipſo
iure obligari,d.l.more d.l.fin.in pr.
d.§.heres iunctis.ibi traditis, etiam
in foro conſcientiæ ex illo quaſi cõ-
tractu,qui ex aditione re ſultat, cre-
ditoribus,&legatarijs ex proprio fa
cto obligatur,induit enim teſtato-
ris perſonam,& in vniuerſum eius
ius ſuccedit,vt late ſup.in definitio
nis explicatione diximus,tenebitur
ergo eadem illa oblig. quia teſtator
tenebatur cum eius qualitas in ip-
ſius perſona non mutetur.l.2. §. ex
his D.de verb.oblig.vbi late ſcripſi
mus,ex quibus,& alijs Pauli de Ca
ſtro ſententiam contra Bart. defen-
dunt plures.

33 His tamen non obſtantibus à Bar
toli ſententia recedendum non eſt,
quem præter iam laudatos ſequun-
tur Didac Segura in l.1.§.ſi vir vxo
ri. nu.127.D.de acquir.poſſeſſ.Gre
gor.in l.10. verbo *Las mandas*, tit.
6.par.6. Couar.in 4.2.p.c.6.§.8. n.
10.& in c.1.nu.16.de teſtam. Anto.
Gom.in l.3.Tauri.nu.123.Did. Eſ-
pino.d.glo.35. nu. 56.Hieron. Ze-
uallos pract.quæſt.com.c.31.ad fin.
c.411.& c.464.qui plures alios lau-
dant. Præcipuum huius ſententiæ
argumentum ex ea,quam ſuperiori
capite tradidimus , quippe hanc he-
redis repræſentationem , & ſucceſ-
ſionem in ius defuncti vniuerſum,
& vt eadem vtriuſque cenſeatur per
ſona,non ex iure gentium,& atten
ta veritate, ſed ex Iure Ciuili fictio
ne quadam induci,quod ſane verũ,
vnde & illud in conſcientiæ foro,in
quo ſola veritas attenditur,eatenus,
quatenus reipſa vires hereditatis pa
tiuntur,& ex ea cõmodum ſentit he-
redem teneri,conſequens eſt. Vlte-
rius,nam quæ ratio facit heredẽ nõ
conficientem inuentariũ in foro ex
teriore,etiam vltra hereditarias vi-
res teneri: quia nimirum præſumi-
tur,eum dolo verſatum hereditarias
res ſubtraxiſſe,amouiſſe.d.N. 2. de
her.& Fal.9.ſi vero nõ fecerit euin-
cit in foro conſcientiæ eũ non tene
ri,in quo non præſumptionibus, ſed
ſola nitimur veritate:nõ ergo tene-
tur heres in eo foro vltra vires here
ditarias,ſi nihil dolo malo admiſit.

Nec quæ pro contraria inducũtur
34 opinione mouere debent,nõ primũ
quoniã,vt ſæpius animaduerti,& re
cte notat A.Fab.j.citãdus beneficiũ
inuentarij,nec præciſum eſt, & ne-
ceſſarium,ſed ex voluntate heredis
d.l.fi.§.& hæc quidẽ 13.& ipſius he
redibus,& creditorum , qui ad eius
bona ius habent,fauore inductum,
ſeruantur enim hoc beneficio indẽ-
nes,cum alias ex aditione inſolidum
heres creditoribus hereditarijs,&le
gatarijs teneretur,quæ res illis ma-
ximũ poterat præiudicium inferre,
non ſecũdũ quod in ſuos retorque-
tur auctores,quoniã cũ in dubio do
natio nũquã præſumatur neminẽq;
velle bona ſua iactare,& perdere.l.
cũ de indebito.25.D.de proba.Tir.
in l.ſi vnquã verbo,*donatione largi-
tus*, n.206.C.de reu.don.Meno. de
arb.li.2.q.88.illa potius non dubia
aut præſumpta,ſed enixa,vera & rea
lis heredis volũtas eſt. Quoad credi
tores inſolidũ illis obligari,ſi heredi
tatis vires ſufficiant,ideſt eatenus,
quatenus hereditariæ res patiantur:
quoad fideicõmiſſarios &legatarios
ſi bona ſoluendo ſint , ſalua tamen
ſemper eiuſdem heredis cauſa,
quæ

quæ ſi mala eſſet futura, mala item & teſtatoris, qui ſic efficeretur inteſtatus text. in p. verſ. *idque ipſorum teſtatorum gratia.* l. de leg. Falcid. §. ſed quia. l. de fideicom. hered. iūctis vtroque in loco à nobis in eam rem obſeruatis. Manet ergo. Bart. ſententia vltra vires hereditarias in cōſcientiæ foro heredem, ſiue conficiētem, ſiue non conficientem inuentarium non teneri.

Quæſtiones alias iuxta tractationem hanc, ne nimij ſimus, miſſas facimus, addi relatos, & præcipuè Anto. Fab. de error. pragm. decade. 2. per totam: doctè enim, & ſubtiliter rem diſputat, & nonnulla Oſual. ad Donel. d. lib. 7. c. 3. And. Fachineus, lib. 4. cap. 34.

Quod ſit diſcrimen inter hereditatem, & bona vacantia? pro exornatione Bartol. nu. 4. in hac Rubrica.

CAPVT. V.

1 *Vacantia bona occupans quatenus creditoribus teneatur? & num. ſeqq. præcipuè. nu. 6.*

2 *Fiſcus ſuccedit abinteſtato, legitimis alijs non exiſtentibus heredibus, & explicatur, n. 4.*

3 *l. 12. tit. 8. lib. 5. recop.*

5 *Hereditate iacente, quando bona poſſint dici vacantia? & numero. 7.*

7 *l. ſi heredum. 10. C. de inof. teſta, & nu. 9. & 10.*

8 *Fiſcus, qui in alterius ius ſuccedit iure communi vtitur.*

11 *Antonij Fabri interpretatio, ad d. l. ſi heredum reprehenſa, & num. 12.*

13 *Hereditatem à bonis vacantibus non differre, ex Bartoli doctrina.*

14 *Fiſcus per confiſcationem in bonis ſuccedens, an heredis loco habeatur? & creditoribus reſpondere debeat? & nu. ſeqq.*

16 *Fiſcus heres inſtitutus, heres eſt, & vt heres creditoribus tenetur.*

17 *Caduca, & quaſi caduca bona, quæ olim eſſent & in his fiſcus ſuccedens, an creditoribus teneatur? & n. 18. & 19.*

20 *Fiſcus publicatis bonis ſuccedens quatenus teneatur?*

21 *l. cum filius. 77. § fin. D. de lega. 2. & nu. ſeqq.*

24 *Vacantium bonorum appellatione, an ea, quæ Hiſpane moſtrenca dicuntur comprehendantur, & in his quid iuris ſtatuendum ex nouis & antiquis conſtitutionibus.*

1 HEREDITATEM, Antequam ab herede adeatur, nullius in bonis eſſe, cùm ſcripſerint l. C. in l. 1. in pr. D. de rer. diuiſ. in l. Denique. 13. §. quæſitum. D. quod vi, aut clam, quæ nota eſt *bonorum vacantium*, ſic dicta, quia domino careant, & vacāt l. 1. & toto ti. C. de bon. vacant. lib. 10. orta ex ſimilitudine dubitandi ratione, & opportunè etiam & vtiliter quærit Bar to, nu. 4. in Rub. h. t. an *quemadmodum*

dum heres qui hereditate adita in vniuerſum ius defuncti ſuccedit, etiam vltra vires hereditarias, & creditoribus, & legatarijs tenetur, ſic & fiſcus aut quiſquis alius, qui eius iure vacātia bona occupat, & in eis ſuccedit.

2 Pro † cuius quæſtionis enarratione ſciendum eſt, quòd ſi quis decedat inteſtatus, nullis relictis deſcendentibus, aſcendentibus, vel collateralibus, nec coniuge, ſi vir eſt, nec viro, ſi coniux deceſſerit ſuperſtitibus, ſuccedit fiſcus vniuerſaliter, ex lege Iulia Caducaria Vlp. in inſtitutionibus, tit. 24. ad fin. l. quidam teſtamento. 96. §. quoties. l. filius fam. 114. §. 2. §. Diui. 14. D. de leg. 2. Cui adde Cuiac. lib. 5. obſeruat. cap. 16. & lib. 9. obſeru. cap. 24. l. ſi heredum 10. C. de inof. teſtam. Cui adde Ant. Fabr. lib. 17. coniect. cap. 2. l. vn. ibi, aliosque aduerſus auitum, vel proauitum deſiderium, vel inſtitutum inſperato legati commodo, vel hereditatis gaudere. C. de his. qui ante apert. tab. quæ verba ad fiſcum plures referunt, non malè, l. 1. §. An bona. l. non poſſunt. l. in ſumma. D. de iure fiſci. l. 1. poſt principiū. D. de ſucceſ. edict. l. ſi bona. 5. C. de bon. auth. iud. poſſ. l. 1. in fi. C. vnde vir, & vxor. l. 1. l. vacantia. 4. C. de bonis vacan. lib. 10. l. iubemus. 24. verſ. *inteſtatorum*. C. de Præpoſ. ſac. cub. lib. 12. l. 6 ad fi. tit. 13. p. 6. Qua † in re obiter

3 admoneo, quod etſi Tellus Ferdinādez, in l. 3. taur. 3. p. nu. 13. exiſtimauerit, ſuperiorem ſententiam nouiori iure Regni correctam, ex l. 12. ti. 8. lib. 5. nouæ recopilat. quæ ſic habet. *Todo bombre, o muger que finare, y no hiziere teſtamento en que eſtablezca a heredero, y no vuiere heredero de los que ſuben, o deſcieuden de linea derecha, o de trauieſſo, todos los bienes ſean para nueſtra camara.* Vt ex hac lege fiſcus virum, aut vxorem excludat, & abinteſtato ſuccedat nullis liberis, parentibus, conſanguineis ve extantibus, correcta iuris Ciuilis Romanorum, & Regij Partitarum deciſione: contraria tamen ſententia placet Ioa. Matienzo, in d. l. 12. gloſ. 2. num. 2. ſeq. Garſias Toletanus, in Rub. nu. 4. C. de bonis vacantib. lib. 10. poſt Franciſ. Valençuela Piſcatorem, in d. l. 4. nu. 31. eo. tit. & ſanè recte, non enim ita temere antiqui iuris correctio inducenda eſt, ſed potius iura iuribus concordanda, cap. cum expediat. 29. D. de elect. lib. 6.

4 Tunc ergo ſuccedit fiſcus, cū nullus extat alius, qui legitimo iure vindicet hereditatem, iuxta textum, quem ſic interpretor, in d. l. vacātia, cuius hæc verba, *vacantia mortuorū bona tunc ad fiſcum iubemus transferri, ſi nullum ex qualibet ſanguinis linea, vel iuris titulo legitimum reliquerit inteſtatus heredem. Sanguinis* enim *linea* nihil aliud eſt, quàm cognationis ius. *Iuris titulo* legitimi heredes ſunt vir, & vxor. l. 1. C. vnde vir, & vxor. l. 23. iuxta fin. tit. 11. p. 4. l. 7. tit. 13. par. 6. l. 6. tit. 13. part. 3. exornant Palacios Rubios, in Rub. de donation. inter. §. 55. num. 5. Couarr. de ſucceſ. abinteſtato. n. 11. ad finem, Didac. Spino de teſtamentis gloſ. 9. principali. nu. 4. Ioannes Zephalus, conſ. 53. nu. 65. lib. 1. Dueñas regula. 37. Item patroni, & eorū liberi, & parentes tit. Inſtitutionum de ſucceſ. libertor. Hi ergo omnes

E fiſco

Digitized by Google

fiſco præferuntur, nullis ex his extantibus cadunt bona, & vacantia efficiuntur, quia nullius in dominio manent, nec futura ſperatur. Sanè, quamuis ſint, & alij, qui iuris titulo præter eos, quos ſup. retulimus, inteſtatorum legitimas vacantes capiát hereditates, quæ ad corpora illa, quorum membra erant redeunt, vt in l. ſi quis presbyter. 20. C. de epiſ. & clerici, & in tit. C. de hereditatibus Decurionum, & excluſo fiſco ſuccedunt, vt probatur, in l. 1. 2. 3. 4. 5. illo tit. de hereditatibus Decurionum iunctis traditis à Mathesilano de ſucceſ. ab inteſt. vlt. ar. principali. Oliuer. Textore eo tract. adfi. n. 124. Capra, conſ. 156. dub. 2. Ant. Peregrin de iure fiſci, lib. 4. tit. 3. nu. 11. qui latè rem diſputat. Petrus Greg. lib. 45. Syntag. tit. 15. Rodir. Forner. lib. 4. rer. quotid. cap. 7. quod DD. trahunt ad quæuis Collegia licita, vt Doctoritemque ſtudioſo Academia ſuccedat præ fiſco Tiraq. tract. Le more. p. 2. declarat. 15. n. 6. ſicque interpretanda illa verba dictæ legis vacantia *iuris titulo* contendant plures nonnullis licet repugnantibus, quia fruſtra quinque corpora ſpeciatim nuncupaſſent Impp. quaſi in illis tantummodo Collegium fiſco præferatur, non in alijs. Ergo quoad ius Hiſpanum attinet, ſine dubio bis fiſcum præferrem, ex d. l. 12. tit. 8. lib. 5. ſtudioſis bona vacantia tribui fiſco Academiæ contendit Oſuald. ad Donel. lib. 9. cap. 1 littera. T. Huius legibus hoſpitali inibi inteſtato decedentis addicuntur in funeris impenſas, & pios alios vſus eroganda, redeamus ad rem.

5 Quod ſi dixeris, iacentem tunc hereditatem fictionè iuris rerùm hereditariarum dominium tenere iuxta ea, quæ ſup. diximus, c. 2. indeque vacantia bona non eſſe: reſpondebo illud admitti, quandiu ſit, qui hereditatem quocumque iure adire poſſit: tunc enim omnia defuncti iura ſunt quaſi in ſuſpenſo propter ſpem futuræ aditionis, quæ quandocumque facta, retrò & à morte teſtatoris facta intelligitur. l. heres quandoque. 54. hoc tit. Alicuius tamen futuri heredis deficiente ſpe, iam non bona hereditaria, ſed caduca, ſiue vacantia appellantur, quia vacua ſunt, carentque illa etiam domina ficta. Garſias Toletanus, vbi ſup. num. 5. Ant. Faber de error. Dec 45 err. 4. n. 5.

6 Vnde diſſolutio quæſtionis ſup. propoſitæ, nam cùm eo caſu fiſcus non tanquam heres bona vacantia capiat, nec dicatur in hereditate ſuccedere, l. 4. §. eadem conſtitutio. iuncta gloſſ. ibi. D. de fideicommiſ. libertat. quamuis ſuccedat in bona, iuris tamen ſucceſſor non eſt, quia nec heres. Idcirco vltra bonorum vires creditoribus non tenetur: eatenus rectè tenetur, quia bona non dicunt, niſi quæ deducto ære alieno ſuperſunt, d. l. 1. §. an bona. d. §. fin. d. l. non poſſunt, d. l. in ſumma. D. de iure fiſci. ſucceſſor ergo eſt fiſcus non heres, vt Bart. noſtrum ſequutus rectè aduertit Emanuel Coſta, in l. qui duos. §. cum in bello verbo. *mater*. D de captiuis. Meneſius in l. eam, qu m. num. C. de fideicommiſſ. Molina, lib. 1. de Hiſpan. primogen. cap. 24. nu. 22. Roman. in

l. vn.

l. vn.nu.24. C.qu. non petent. part.
Corne.conſ.324.nu.7. lib. 4.& in l.
1.nu.14.C.vn.vir,&vx.Decius cõſ.
400.nu.8.Donelus, lib.9.cap.1.litt.
S.Borcholt.de gradib.pag.164.

7 Hæc quæ diximus, & ſup. proba-
mus, nimirum vacantia bona eſſe,
quæ fiſco ideò deferuntur, quia nec
ex teſtamento, nec abinteſtato cog
nationis iure, vel legitimo alio here
ditario occupare quis poteſt, diffici
lia valde reddunt Imp.verba, in l. ſi
heredum. 10. ibi. *vel ipſius Quinti-
niani bona, vtpotè vacantia fiſcus
tenet*.C.de inoffic.teſt.adeò, vt fate-
ri neceſſe ſit, vel illud Imp.reſcrip-
tum iuris principijs deſtitui, vel iu-
ris principia eo ſubuerti. Vnde non
mirum eius difficultate oppreſſum
Ant.Fab.lib.17 coni. c.2. emenda-
trice manu illa verba, *vt pote vacan
tia* expungere, quaſi ab imperito a-
liquo adiecta. Difficultatem vt te-
neas obſerua, Quintinianum deceſ-
ſiſſe facto teſtamento, quo filiũ,quẽ
in poteſtate habebat, exheredaue-
rat, & heredes extraneos inſtitue-
rat. Defuncti hereditatem adierant
heredes inſtituti, atque ita cœperat
contra eos filio competere querela
(cui tum demum locus eſt, cum a-
dita eſt hereditas, non antea,l. filiũ
20. §. ſed cum exheredatio. D. de
bonor.poſſ. cont. tab. l. ſi patronus.
12. §. ex teſtamento. D.de bon. li-
bertor. & generalis reg. l.ſi nemo,
D.de teſtamentaria tutela. l.ſi nemo
181. D.de reg.iur.l. eam quam. 14.
C. de fideicomiſ. Anton.Fab. lib. 5.
coni. cap. 15. & lib. 17. cap. 2.) &
cùm in eo eſſet filius, vt aduerſus
heredes agere vellet (habet enim
quinquennale tempus, vt agere
poſsit, l. contra maiores. 16. l. ſi-
quis filium. 34. in fin. leg. ſcimus.
36. §. illud. C. de inofficioſo teſta-
mento. l.4. tit. 8. part. 6.) euenit,
vt ad fiſcum bona peruenirent. Con
ſultus Imperat. an ob id peremp-
tum eſſet ius querelæ proponendæ,
etſi non eſſet peremptum, apud
quem peragi cauſa oporteret. Reſ-
pondet, & cauſam querelæ dura-
re, & apud Procuratorem fiſci per-
agendam eſſe. Et quia filius non ſa-
tis, quo iure bona patris ad fiſcum
perueniſſent, expreſſerat; an quia
patris heredibus fiſcus ſucceſsiſſet,
an ſeparatim, & tanquam bona pa-
tris ab heredum bonis diſtincta? ſic
quoque generaliter, vt omnem ca-
ſum comprehenderet, reſpondet
Imperator, vt ſiue iure ſucceſsionis,
ſiue tanquam vacantia fiſcus teneat,
filio ſemper querelæ ius ſaluum ma-
neat. Dura ſanè lex, dum exiſten-
te filio, quantumuis exheredato, fiſ
cum, vt vacantia patris bona occu-
pare, & tenere poſſe ſtatuit. Nam
cùm patris adita ſit hereditas, vt pau
lò ante diximus, quomodo vacan-
tia eius bona eſſe potuerunt, qui
heredes adeuntes, & cum re ha-
buit? Si adita non eſſet hereditas,
& ſic deſtituto teſtamento res ab
inteſtato redacta, qui vacant bo-
na eius, qui filium ſuperſtitem re-
8 linquit? † Omitto, quæ ad deci-
ſionem pertinent, certi enim iuris
eſt, quoties fiſcus alicui ſuccedit, eo
ipſo iure eum vti, quo vſurus erat is,
cui ſuceſsit. l.3 §. ſi poſteriori. l. fiſcus
6. & paſsim, D. de iure fiſci. Induces
text. in l. quædam. 9. §. Nihil intereſt

potiùs quàm affirmatiuè concipi, id reſponſum debuiſſet. Quis enim nō videt quod eſt diſcrimen inter ſermonem, *vt vacantia*, & *vt, potè vacantia*: dictiones enim iſtæ, *vt tanquam, quaſi*, Hiſpanè, *como* aptiores adſimilitudinem, & improprietatē, quàm ad veritatem deſignandam, licet, & aliquando veritatem etiam exprimant, vt aliud agentes obſeruauimus in princ. n. 81. l. quib. mod. re contrah. oblig. illa vero, *vt potè* prorſus affirmatiua, & eius rei, quæ pro veriſsima habeatur expreſsiua, quo ſenſu apud bonos etiam authores vſurpatur, quorum multa paſsim offendes teſtimonia ſub eo verbo. Eſt enim aduerbium affirmantis, & cauſatiuū, *quoniam, quia*. Salluſtius, in Catilin. *Antonius aberat àbello, vt pote æger, ac iacens*. Tullius ad Atti. epiſt. 39. *Ea nos vt pote, qui nihil cōtemnere ſolemus nō pertimeſcebamus & iterū*, epiſt. 17. *Incōmoda valetudo, qua iam emerſera, vt potè cū ſine febre laboraſſem*, & in Ant. *Lucius quidem frater eius, vt pote qui peregrè depugnauit, familiam ducit*. Cum ergo Imperator, in d. l. ſi heredum, non dubitet, an bona vacantia, ſeu tanquam vacantia fiſcus occupauerit, ſed quia verè vacantia erant ad eum perueniſſe, verbis illis, *vt potè vacantia* expreſſerit, quod ius in ſpecie ibi propoſita non patitur: conſequens, vt adulterina, & ſuppoſititia expungenda.

11 Quæ Ant. Fab. interpretatio à nobis ſic, & exornata, & aucta, etſi difficultatem tollat, in multis tamen peccat. Tum quia, & ſi fatendum ſit duos caſus ab Imp. ibi proponi, non tamen illum, quem Ant. aptat verſi. *vel ipſius Quintiniani bona*, qui præterquam, quod diuinationem continet, violat etiam illa verba *fiſcus occupat*, quæ ad eum caſum, in quo fiſcus, vel ab heredibus ipſis, qui fidem ſuam de reſtituendo incapaci accōmodarunt, vel ab eodem incapace bona abſtulit, referri nullo modo poſſunt. *Aufert* fiſcus bona ab indignis, ab incapacibus, à damnatis, vt toto tit. D. quib. vt indig. aufer. *Occupat*, quæ nullius ſunt in bonis, quæ vacant, quæ cadunt, vt deprehēdes ex multis I. Conſultorum locis à Briſonio verbo, *auferre*, & verbo *occupare* congeſtis. Eſt propriè *occupatio* eius rei, quæ nullius, nec in dominio, nec poſſeſsione eſt apprehenſio, vt in l. adeò. 7. in pr. & §§. ſeqq. D. de acqui. rer. dom. §. ſingulorum cum ſeqq. I. de rer. diuiſ. Ergò cùm ex illis verbis euincatur, Quintiniani bona, quia vacantia, fiſcum occupaſſe; innitendum, qui id fieri potuerit ex bene fundata iuriſprudentia, & exheredato defuncti filio exiſtente, & ab heredibus Quintiniani adita hereditate. Quod ſi (antequā hinc abeamus) dixeris, in d. l. ſi heredum verſ. *vel ipſius*, non eam lectionem circumferri *fiſcus occupat*, ſed *fiſcus tenet*, ſic enim multi Codices habēt, vt nullum inde inter verbum *auferre*, & verbū *occupare* hoc in caſu conſtituendum ſit diſcrimē. Et ſi fatendum verbum, *occupare* in ea, quam retulimus, ſignificatione accipiendum quemadmodum, & in l. ex facto. 19. D. de hered. inſt. vbi, *an & hic occupare vacantem portionē poſſit*, l. 2. ibi, *ſi per viginti annos fiſcus*

cuius occupauerit, D. de requir. reis. l. 1. ibi. *ſi bona vacantia fiſcus occupauerit.* C. vn. vir & vxor. l. 3. ibi *cum proponas ea, quæ nauis continebat fiſcum occupaſſe.* C. de naut. fœno. & ſexcentis alijs in locis non diſſitendum verbi *tenere* ſignificatioñe ab illa longe eſſe, cum merum factum ſignificet, & ad meram, & corporalẽ poſſeſsionem referatur: tenet enim qui corpore poſſeſsioni inſiſtit licet non poſsideat. l. officium. 9. in fin. D. de rei vindi. Quo ſenſu ſeruos, in quibus non cadit poſſeſsio, tenere poſſeſsionem rectè dicimus l. poſſeſſio 49. §. 1. D. de acq. poſſ. l. ſtipulatio iſta 38. §. hæc quoque ſtipulatio. D. de v. o. l. 4. §. item ſi eam rem. D. de vſucap. Idẽ ergo eſt, fiſcus tenet, & fiſcus occupat, vt maneat vtrumque verbo *auferre* opponi. Pergamus.

11 Igitur retentis illis verbis, *vt potè vacantia*, quæ Ant. expungit, duos ego etiã conſtituo caſus. Primũ quãdo fiſcus à Quintiniani heredibus inſtitutus ſucceſsionis iure omnia bona habuit: quo dubiũ nõ eſt, quin ab exheredato, & inofficioſi querela & petitione hereditatis conueniri poſſit, vt ſup. diximus n. 7. ſecundũ cũ heredibus ab inteſtato defunctis eorũ bonis vacantibus, quia nullus fuit qui *iuris titulo* præ fiſco ſuccederet ab eodem ſunt occupata: nam & hoc quoque caſu fiſcus filij actiones excipere debet d. l. fiſcus 67. D. de iure fiſci.

12 Quod ſi tu ſubtiliter vrgeas. Tũ quia & interpretatio hæc noſtra diuinationem ſapit, quum quia ſolius Quintiniani bona vt vacantia fiſcũ occupaſſe, dici non poteſt, quo caſu heredibus eiuſdem Quintiniani ab inteſtato ſine legitimo ſucceſſore defunctis, eorum bona fiſcus occupauit. Nam quemadmodum in prima illius textus ſpecie, cum iure ſucceſsionis omnia ſimul heredũ Quintiniani bona ad fiſcum peruenerunt inquit Imper. *Si heredum Quintiniani iure ſucceſsionis bona ad fiſcũ pertinent.* Sic & in poſteriori non de Quintiniani, ſed de heredum bonis à fiſco occupatis ſermo habendus erat, ex ratione. d. §. 1. l. de hered. qualit. & differ. l. ſed ſi plures 10. §. filio impuberi, ibi *iuncta enim hereditas eſſe cœpit.* D. de vulgari.

Reſpondebo caſum noſtrum rectè illi verſ. *vel ipſius, &c.* adaptari, vt qui terminos habiles conſtituat iuxta regulam legis, qui teſtamento. 20. D. de teſtament. c. 1. ibi, *niſi aliud obſtet canonicum impedimentum* de ætat. & qualit. ordinand. extra quos cum littera illius contextus vix ſuſtineri valeat, eos vt admittas, neceſſe eſt. Deinde, bonorum Quintiniani tantummodo, non etiam heredum mentionem ideo factam, quia vel ea ſola heredes reliquerant: vel (quod ego magis probo) quia cum filius aduerſus eorum poſſeſſorem agere intenderet, & precibus ſuis ea expreſsiſſet, vti exprimere oportuit: eorum ideo mẽtionem fecit Imper. præterea ita loqui Imper. oportuit, vt in primo caſu bonorum heredum Quintiniani neceſſario meminiſſet, quoniã cum in eo, iure ſucceſsionis bona delata probet, etiam ſi nulla (à parte rei

vt

Digitized by Google

vt logici aiunt) bona eſſent ; quia hereditas , ſine vllo etiam corpore iuris intellectum habet l. hereditas. 50. D. de petit.hered. quemadmodum & bona in l.3 D. de bon. poſſeſ.quæ duo iura eodem ſenſu accipienda contendo in hoc caſu, de iure ſucceſsionis agens, eorum bonorum, in quibus erat inſtitutus meminiſſe oportuit , & ſi nulla eſſent, in ſecundo vero caſu illorum tantũ modo, quæ fiſcus tenebat, & exheredatus filius ſuis precibus complexus fuerat. Qua interpretatione admiſſa, & ſimile verbum *vacantia* retinendum eſt, apud Martianum , in d.l.filius fam.114.§. qui inteſtato. D.de legat. 1. quod ſimiliter diſpungere tentabat Ant.vbi ſup. cum in eius ſpecie, id eſt cum is.qui ab inteſtato decedens fideicommiſſum reliquit à fiſco , ad quem ſciuit bona ſua peruentura, non aliter poſſe bona peruenire ad fiſcum , nec fideicõmiſſo in his eum grauari , quam ſi fiant vacantia, conſtet.

13 Deinde ſuperiorem reſolutionẽ & Bartoli doctrinam.d.num.4. nullumque eſſe diſcrimen inter hereditatem, & bona vacantia, probat fiſcum perinde teneri ſi in bona ſuccedat, legata fideicommiſſa, libertates ſiue directas, ſiue fideicommiſſarias præſtare, & quæcumque alia hereditatis onera ſubire, ac teneretur heres, d. §. qui inteſtato. & in l. cum fiſco. 9.D. ad S. C. Syllan. in l.ſiquis 2.§ final, D.ſi quis aliq teſt.proh. d. l quidam teſtamento 96.§. quoties C.de leg. 1.l.in facto 60.§.final. D. de condit.& demonſt.l, Marcellus, 3.§.final.l.recuſare.6.§.ſi fiſco. l. ex facto 17.§. ex facto ad fin.D.ad Trebell.l.ergo 4.§.eadem conſtitutio. 17.l.Imperator, 12.§.fin.D. de fideicomm,libert.l. Statius 48.§. Cornelio.D.de iure fiſci.l. etiam. 3. C. ad leg.Falcid. textus, qui fortius ſtringit , & vix interpretationem aliam recipit, in l. vnica §.hæc autem iuncto.§.fin.verſ.tantum etenim.C.de caduc.toll. Ergo inter heredem, & fiſcum & proinde inter hereditatẽ, & bona vacantia nullum eſt diſcrimen aduerſus Bartoli noſtri doctrinam . Quam ſententiam nimirum fiſcum, vtcumque in bona ſuccedẽtem ea cum ſuis accipere oneribus & inde legata, & fideicommiſſa ſoluere, & præſtare teneri probant Baldus in l.eam quam col.3.verſi.item quæritur C.de fideicomm. Lyc. in d.l.vnica d.§.penult.num.39 C.de Caduc. tollend. & poteſt confirmari.

14 Quoniam fiſcus in bonis delinquentis per confiſcationem omniũ vel partis eorum ſuccedit, vt heres extraneus iuxta communem opinionem, quam reſoluunt Ioan.Annibal.in l.poſt contractum.num.310. D.de donation.Caſſaneus rub.2.§. 1.de confiſcatione .verbo. *& aperient*, num.3.& 8.Carpanus ad nou. conſt. Mediol. de bonor. publicat. in c.omnium num.513.Proſp.Farinac.t.de delictis quæſt.15. nu.169. Fachineus lib.6.controuerſ.cap.21. Petr.Suidus de alimentis tit.8. priuileg.59.num.5 Sebaſt. Guazinus. de confiſcatio. bonor. concluſi. 20. num.1.

Com.

Contrariam tamē ſentētiam quin imò fiſcum non teneri, ſi vacantia bona accipiat legata, aut fideicommiſſa, nec alia teliſta præſtare non leuioribus fulciti argumentis, conſtat. Primò, eam adſtruit generalis regula textus, in l. ſi nemo. 9. D. de teſtam. tut. & in l. ſi nemo. 181. D. de reg. iur. l. eam quam. 14. C. de fideicomm. qua cauetur, quod ſi nemo hereditatem adierit, nihil quod in teſtamēto ſcriptum eſt, debetur. Secundò textus expreſſus, in l. quod Diuo Marco. 50. D. de manum. teſt. ibi. *alioquin vacantibus bonis fiſco vindicatis, non habere conſtitutionē locum, aperte cauetur*. Deinde textus in d. l. 4. §. eadem cōſtitutio, ver ſic. *Cæterùm ſi alia ratione agnoſcat apparet ceſſare debere conſtitutionem, quare* ● *caducis legibus* (ſic legendum eſt, *non caducis legionis*, vt rectè poſt Cuiac. obſeruat eò loci Dionyſ. Gottifredus) *bona delata ſint, idem erit probandum*. Ex quibus poſt antiquos Ricard. Malumb. Cyn. Petr. de Bellapert. Imol. Ioan. Fab. Cuman. Caſtrenſ. & Iaſon. defendunt Ripa in d. §. ex facto. n. 6. Iul. Clar. lib. 5 §. fin. q. 78. col. pen. & in eius additfon. Ioa. pa. Baiardus Pereg. de iure fiſci. lib. 4. tit. 3. nu. 26. Farinac. d. li. 1. q. 25. nu. 186. & diſputat And. Fachin. d. lib. 6. c. 22.

16 Difficultatem hanc, vt componas & diſsidentes I. Conſultorum, & interpretum ſententias concilies, vniuerſamque de fiſci ſucceſsione tractationem comprehendas, ſequentes ſunt diſtinguendi caſus.

Primus caſus eſt, quando fiſcus heres inſtituitur, quo dubium non eſt quin teſtamento relicta præſtare teneatur, vtitur enim ſemper iure cō muni, niſi in caſu ſubiecto reperiatur ſpecialiter priuilegiatus Accu. verbo. *in publica*, in l. item veniunt. 22. §. in priuatorum. D. de petitione hereditatis. Salycet. in l. cum de in rem verſo. nu. 1. D. de vſuris. Peregrin. de priuilegio fiſci, lib. 4. tit. 1. nu. 2. Menoch. de præſumption. li. 2. præſum. 72. nu. 3. & lib. 3. præſump. 132. n. 69. Socin. iun. in l. 1. nu. 19. D. ſoluto matrimon. quæ ſententia probatur in l. quod placuit. 37. D. de iure fiſci. & l. 1. C. de conduct. & procurat. præd. fiſc. li. 11. ergo ſiquidē de teſtamento conſtet, vbi fiſcus heres ſcriptus eſt, res abſoluta eſt: quod ſi ſubreptum fuerit, id denuntiari ſolet. l. 1. & l. in fraudem. 45. §. qui autē D. de iure fiſci teſtamentum autem ſolemne eſſe debet, alioqui ex imperfecto, nec fiſcus capit. l. ex imperfecto. 3. C. de teſtamentis, quæ etſi in Principe loquatur, idē & in fiſco admittendum eſt, l. fiſcus cum in priuati. 6. D. de iure fiſ. l. fin. C. de quadriēnij præſcript. exornat Peregr. vbi ſu. qui rectè eo loci, poſt diſputationem concludit teneri hoc caſu fiſcum in uentarium conficere, ſicuti, & quilibet alius priuatus.

17 Secundus caſus eſt, quando bona ad fiſcum pertinent, quia cadunt, ſiue *caduca* efficiuntur, aut *quaſi caduca*, aut *in cauſam caduci* venerūt. Obiter vt id intelligas meminiſſe oportet, quod ſcripſit Vlpian. in Inſtitution. tit. 17. his verbis, *quod quis ſibi relictum, ita vt iure ciuili capere poſsit, aliqua deinde ex cauſa non ceperit, proprie id caducum appellatur,* quia

quia videlicet ceciderit ab eo. Iuſti-
niano autem interprete. in l. vnica.
§. & cum triplici. C. de caduc. toll.
& in epiſt. de confirmatione Digeſ-
torum. §. quintus autem. *Caduca* o-
lim *hereditas, & legata* accipieban-
tur, quæ poſt mortem teſtatoris an-
te apertas teſtamenti tabulas mor-
tuo herede, vel legatario deficiebãt.
Quaſi caduca verò aut *in cauſam ca
duci* erant ea, quæ viuis teſtatoribus
deficiebant. ideò quod heredes, vel
legatarij præmorerentur, vel condi-
tio, ſub qua relicta eſſent, viuo ad-
huc teſtatore deficeret. Quo etiam
caſu fiſcum eo teſtaméto relicta præ
ſtare contendo, ad eumque here-
ditatem, ſiue legata, cum oneribus
peruenire aio, ſicque interpretor tex
tum, in d. l. quidam teſtamento. 96.
§. quoties. D. de leg. 1. Vbi ſic ait Iu-
lianus. *Quoties lege Iulia bona vacã
tia ad fiſcum pertinent, & legata, &
fideicommiſſa præſtantur, quæ præſta
re cogeretur heres, à quo relicta erant.*
Nec mutare ſententiam cogor ver-
bis. *bona vacantia*, quæ ad eam here
ditatem referenda videbantur (iux
ta notata ſupr. initio huius capitis,)
quæ ad fiſcum ideò peruenerat, quia
nullus, neque ex teſtamento, neque
ab inteſtato heres extitiſſet, quoniã
cum certum ſit legem Iuliam (quæ
& Papia dicitur Iuſtiniano, in d. l.
vn. in pr. & §. 1. C. de caduc. toll.) il-
la bona, vt vacantia ad fiſcum detu-
liſſe, quæ caderent, conſtat, de cadu
cis bonis reſponſum Iuliani accipiẽ-
18 dum eſſe: caduca † enim bona ge-
neraliter appellantur, quæ ex aliqua
cauſa in fiſcum cadunt, vt probabis,
ex l. proximè. 3. ibi. *& bona eius, vt
caduca à fiſco vindicantur.* D. de his
quæ in teſt. delent. l. cum fiſco. 9. D.
ad S.C. Sylan. l. 1. ad fi. D. ſi quis aliq.
teſt. probib. quo ſenſu apud Cicero-
nem Philip. 10. & caducæ heredita-
tes, & apud Iſidorum, lib. 5. etymol.
c. 25. caduca dicuntur, quia eis here
des ceciderunt, & caduca bona defi-
niuntur res damnatorum, item fa-
cultates, quæ ſucceſſorem legitimũ
non habent, & quibus nemo ſucce-
dit heres. Vnde caducarius heres fiſ
cus, qui heres fit in bona eius, qui he
redem non habuit, & caduca bona
pro vacantibus apud Caſiodorum,
lib. 5. var. epiſt. 24. & lib. 6. epiſt. 8.
Ex quibus deducitur, turbari non
debuiſſe And. Fachin. d. l. 6. c. 22. qui
oppreſſus difficultate textus, in d.
§. quoties. contendit, fiſcum vacan-
tia bona occupantem relicta in teſta
mento præſtare debere, qua de re in
fra in 5. caſu.

19 Tertius eſt, quando fiſcus in here
ditatem, & bona ſucceſsit, quia ea
heredibus, vt indignis, & incapaci-
bus abſtulit in caſibus, qui exprimũ
tur in titulo. D. de his quib. vt indig
aufer. l. Papinianus. 8. §. meminiſſe.
D. de inoff. teſt. l. quidam. 30. §. fi. cũ
ll. ſeqq. D. de donation. Aufertur e-
nim ei hereditas, qui defunctum oc
ciderit, qui non modò defuncti, ſed
omnium eius deſcendentium ſuc-
ceſsione excluditur. l. Lucius Titi-
9. D. de iur. fiſ. l. cum ratio. 4. §. fin.
D. de bon. damnat. notant omnes, in
l. eam quam. C. de fideicommiſ. aut
qui cauſam mortis culpa, vel negli-
gentia præbuit. Qui necem teſtato-
ris vlciſci ſuperſedit. l. heredem. 17.
l. ei qui mortem. 20. D. de his, quæ,

vt indig. d. l. cũ fiſco. l. ſi ſeruus plurium. 50. §. ſiquis ante. D. de leg. 1. d. l. Marcellus §. fin. d. l. dicitur. 14. in pr. ſup. allegatis l. 1. & 3. C. de his, quæ vt indig. & multis alijs relatis illo tit. in Pandectis & Cod. & ſerio congeſtis ab Vveſembe. in paraphraſi ad eundem tit. Nam cum his caſibus imputari nihil poſsit teſtatori, & frequentius poſt aditam hereditatem, auferatur, non mirum ſi quæ in eo ſcripta ſunt teſtamẽto ſubſiſtãt, & cũ ſua cauſa ad fiſcũ trãſeãt.

20 Quod idem & in bonorum publicatione admittendum docent ſupra laudati, niſi ob eam cauſam facta ſit, quæ reum inteſtabilem effeciſſet, vt qui ad mortem item naturalem, vel ciuilem damnatus fuiſſet: quo caſu certi iuris eſt, inteſtabilem eum eſſe quia ſeruus pœnæ effectus l. eius qui 8. §. 1. D. de teſtam. l. ſiquis filio exheredato. 6. §. irritum D. de iniuſto rupt. l. ſunt quidam. 17. l. qui vltimo. 29. D. de pœnis. l. pen. §. conſumitur D. de var. & extraord. cognit. l. 4. D. de bon. præſcrip. l. 15. tit. 1. par. 6. quãuis hodie alio iure vtamur ex l. 4. Tau. qua ſic damnatus teſtari poteſt.

22 Vnde quartus caſus, qui exprimitur in l. cum filius 77. §. fi. D. de leg. 2. vbi Papinianus ſcripſit, repetendorum legatorum facultatem ex eo teſtamento ſolutorum dandam eſſe, quod irritum eſſe poſt defuncti memoriam damnatam apparuit. Nã etſi Papinianus ibi, cui danda ſit actio, non expreſſerit, rectè Accurſ. ibidem verbo, *danda*, fiſco eam competere probat. Sequitur Cuiac. li. 7. reſponſor. Papin. in d. §. fin. Ratio in promptu. Nam & ſi regulariter crimina omnia morte extinguantur, vnde, & confiſcatio, & pœna l. defuncto. 6. D. de Pub. iud. Medicis tract. *mors omnia ſoluit*. 2. p. n. 4. Clarus lib. 5. §. fin. quæſt. 51. Farinac. q. 10. nu. 36. Pereg. de iure fiſci lib. 4. t. 5. num. 1. Ant. Gom. lib. 3 c. 1. nu. 78. id tamen limitatur in crimine *perduellionis*, ideſt læſæ Maieſtatis, in quo ſpeciale eſt, vt & poſt mortem delinquentis procedi poſsit, & eius damnata memoria (vti celeberrimi Poëtæ Dantis & hiſtorici Eutropij damnatam refert Cuiac. vbi ſup.) bona heredibus auferantur textus in l. ex iudiciorum 20. verſ. 1. D. de accuſat. l. Pantonius 86. §. Rei perduellionis h. tit. §. interdum 5. vbi poſt alios obſeruauimus n. 8. & 9. I. de hered. quæ ab inteſt. Cepola conſi. 17. Ruynus conſ. 3. num. 12. lib. 5. Ferretus conſi. 31. Pereg. vbi ſup. lib. 4. t. 5. nu. 19. Farina. quæſt. 10. n. 42. Sebaſt. Guazin. de confiſc. bonor. q. 18. nu. 25. Ergo cum & eius teſtamẽtum irritum fiat. l. ſiquis filio exheredato. 6. §. ſed ne eorum D. de iniuſt. rupt. omnia in eo ſcripta corruere conſequens eſt. Vnde quemadmodum à fiſco ex eo teſtamento legata peti non poſſent: ſic & ſi bona fide ex hereditarijs bonis ab herede ſint ſoluta, repetuntur à fiſco.

21 Vnde inter hunc, & ſuperiorẽ caſum obſeruandum nobile diſcrimẽ, cuius meminit Ripa in d. l. ex facto. 17. §. ex facto. n. 6. D. ad Treb. quod etſi & in caſibus ſup. inſinuatis, itẽ & in hoc dictæ legis cum filius §. final. hereditas & bona teſtatoris auferantur heredibus: tamen quoniam in illis ſpeciebus, vt ab indignis, &

ob eorum delicta auferuntur: nec eſt quid teſtatoribus poſsit imputari, legata, fideicommiſſa, & quæcumque alia teſtamento relicta á fiſco præſtantur, vt illo n. 18. obſeruauimus. Secus in hoc caſu Rei perduellionis memoria damnata, quo inteſtabilis cum iudicetur, & nullum ab initio teſtamentum ordinatum credimus, id enim eſt irritum poſtea illud fieri, vt obſeruauimus in pr. per textum ibi l. de hered. quæ ab inteſtato, & omnia in eo ſcripta quaſi ab initio nulla fumeſcere.

23 Quintus & vltimus caſus eſt, qui proprius quæſtionem noſtram attingit, *an ſi fiſco vacantia bona deferantur*, quo caſu nullus ex teſtamento, aut ab inteſtato extitit heres, *legata aut alia relicta ab eo præſtanda ſint?* & in ea quæſtione firmamus ſententiam, quam ſup. ſcripſimus nu. quãuis contrariam ſequatur Fachineus d. lib. 6. c. 22. motus d. l. qui teſtamẽto. 96. §. quoties. D. de leg. 1. l. dicitur. 14. D. de iur. fiſci. d. l. vnica. §. penul. & §. fin. C. de Cad. toll. quibus reſponderi non poſſe, putat. Longe tamen fallitur, nam tex. in d. §. quoties loquitur in bonis vacantibus, quæ lege Iulia fiſco deferũtur, ideſt caducis, quæ cum ſua cauſa ad fiſcũ pertinẽt, vt late ſup. num. ſcripſimus quo etiam referendum eſſe textum in d. l. vn. §. fin. contendo. Textus vero in d. l. dicitur ad rem non pertinet, quæ tota referenda eſt ad tertiũ caſum, de quo ſup. num. neque obſtant eius verba ibi, *cum ex quibuslibet alijs cauſis fiſco vindicatis hereditatibus & libertates, & legata maneant*, quæ & ſi generaliter accipienda exiſtimauerit Fachin. ita vt quocumque caſu bona ad fiſcum perueniant, legata manere debeant, & ſic eo etiam, quo tanquam vacantia illa occupauit, alia tamen eſt I. C. mens. Quippe vt non tantum libertates, & legata fiſcus tueatur, quoties ex Syllaniano hereditates vindicat, & ſi plures contrarium probent, quos reprehendit I. C. Verum, vt idem ſit admittendum cum ex quibuslibet alijs cauſis fiſco vindicantur hereditates, dum tamen, vt ego interpretor, ſimiles ſint cauſæ ei, quæ ex Syllaniano hereditatem fiſco tribuit, ideſt quoties vt indignis heredibus auferuntur, quæ omnes ad tertium caſum, de quo ſup. n. referendæ ſunt, quam interpretationem probant illa verba, *alijs cauſis*, quæ ad ſimiles ſuperiori referenda eſſe conſtat, cum nomen *alius, a, ud* ſit ſimilium repetitiuum vt noſtri loquuntur, & docent in authentica ex teſtamento C. de collation. & multis alijs in locis, quæ paſſim offendes. Manet ergo ex tam longe petitis, fiſcum deſtituto teſtamento vacantia bona occupantem relicta non præſtare, quia nec heres eſt, vt Bart. noſter rectè. d. num. 4. in hac rub. de acquir. hered. docuit.

24 Reſtat quando in hãc incidimus de bonis vacãtibus tractationẽ, vt pro coronide videamus, *an generaliter bona alia quæcũq; domino carent ad ius fiſci vti bona vacantia pertineat*. Hiſpane dicimus *los bienes moſtrẽcos*, mouet dub. ration. tx. in c. vn. *quæ ſint regal.* in vſibus feudo. ũ ibi, *vacãtia bona*, generaliter enim ita tuit, quæcũque vacãtia bona ad fiſcũ

pertinere,&cũ,& illa vacantia videãtur, quæ & ſi dominum habeant, incertum tamen, & quem mõſtrare nemo poteſt iuxta tripartitam bonorũ vacantium diſtinctioné, quam ſcripſit. D. Thom. 2. 2. q. 6. art. 5. ad ſecundum argumentum Valerius Reginaldus in praxi fori pœnitential. to. 1. lib. 10. de reſtitut. ſect. 3. de reſtitut. inuentorum. Molina de iuſt. & iure. 1. com. tract. 2. diſp. 37. Couar. in reg. peccatum. 3. p. §. 1. nu. 5. verſic. ex prænotatis. Ioan. Gutierrez, lib. 2. Canonicar. quæſt. cap. 9. nu. 16. Regio fiſco applicanda, conſequens eſt, ex illa deciſione ; quam in hoc propoſito *bonorum vacantium* pluribus exornant præter relatos à Sebaſtiano Næuio in notis ad tit. C. de bonis vacant. lib. 10. Ioa. Borcholt. in eod. c. 1. nu. 67. Vulterius de feudis. c. 5. nu. 7. Peregr. de iur. fiſci. lib. 4. tit. 3. nu. 19. Pet. Greg. Syntagm. iuris. lib. 4. c. 12. nu. 1. Tiraquel. tractatu. *Le mort.* 2. p. limit. 15. ex nu. 4. Boerius deciſ. 50. ex nu. 1. Stephan. Bertrand. conſ. 276. num. 17. lib. 1. Mynſinger. conſ. 67. nu. 2. Thomas Michael in Theſib. *de iuriſdictione.* Theſi. 48. ſub. littera. A, & in varijs quæſtionibus ab eo indicatis Laudati à Sebaſt. Næuio, in d. c. 1. ex nu. 177. Apud Ægyptios, bona hæc, quæ domino carent, de quibus noſtra quæſtio, Regi addici, refert Strabo. lib. 17. Budeus lib. 3. de aſſe. Idé apud Burgundios ſtatutum Chaſſanæ. ad eorum conſuetudines Rub. 1. §. 1. & ſeqq. vt & apud Aurelianenſes tit. *de fugitiuis, & errantib.* Quémadmodum, & apud nos Hiſpanos cautum eſt. l. 2. tit. 13. lib. 4. Fori. l. 1. tit. 12. lib. 6. l. 16. tit. fin. lib. 8. ordinam. l. 2. tit. 9. l. 9. tit. 10. lib. 1. l. 6. l. 7. ti. 13. lib. 6. recop. quas & referunt, & obſeruant Couar. in regula peccatum. 3. p. § 1. per tot, maximé, nu. 5. Auẽdañius in dictionario verbo. *moſtrencos*, & de exeq. mandatis. 1. p. c. 7. n. 9. Alphonſ de Azeuedo in l. 6. n. 55. tit. 15. lib. 4. Recopilat. Bouadilla, li. 2. Polyticæ. c. 16. nu. 132. & 133. & apud Gallos conſuetudine etiam obſeruatum, vt & illorũ bona, qui naufragium patiuntur, littorum dominis, vbi inueniuntur, acquirantur, teſtatur Guilliel. Benedict. in c. Raynuntius. verbo, *& vxorẽ nomine Adelaſiam*, num. 935. Petr. Rebuffus in proœmio ad leges Regias. gloſſ. 5. nu. 74.

24. Contrarium tamen, quinimo res ſic inuentas, nec inuentoris, nec fiſci lucro cedere poſſe, ſed vero domino reſtituendas, aut ſi is incertus ſit denũtiationibus prius factis, in pios vſus in ipſius domini vtilitatem Eccleſiaſtici Iudicis authoritate erogãdas, probant multi, & quoniam Summus Pontifex quorumcunque piorum operum vniuerſalis eſt adminiſtrator, Thomas Grammaticus cõſ. 2. nu. 41. verſ. *eſt enim Papa* Molina de iuſt. & iur. 1. tom. tract. 2. diſput. 29. ad eius pertinere diſpoſitionem bona hæc docet communis ex gloſ. verbo *reſtituatur* in cap. peccatũ de reg. iur. in 6. & verbo, *non ſuperſtitibus* in cap. cum tu. de vſur. Peregr. poſt alios de iure fiſci. lib. 4. cap. 3. nu. 29. Molina de iuſt. 2. to. diſputat. 746. Læſius eodem tract. lib. 2. c. 14. dubit. nu. 49. qui mouentur vtriuſque iuris teſtimonijs notis, in cap.

cum

cum tu.5.de vſur.cap. ſicut dignum
6.§.eos de homicid. cap. ſi quid in- 1
ueniſti,c.multi.14.q.5.l.falſus.43.§
qui alienum,cum §§.ſeqq.l.inſician
do.67. D.de furtis. Auth. Nauigia.
C.de furtis.Auth.omnes peregrini.
C.com.de ſucceſ.l.pen. tit.1.p.6.&
ijs quæ tradunt Bart. & alij in præci
tatis locis. idem Bart. & Iaſo.in l.rẽ
quæ nobis D.de acq poſſ.Caſſaneus 2
in conſuetud.Burgund. Rub.1.§.3.
col.2.Peregrin.& Couarr. vbi ſup.
Eorum tamen omnium opinionem
admittendam puto, quo caſu Prin-
ceps ſæcularis ſupremus lege in cõ-
mune bonum lata de huiuſcemodi
bonis non diſpoſuiſſet;ad eum enim
cum id ſpectet (vt probant citan-
di) poteſt ea cui voluerit adiudica-
re.Molina vbi ſup.tract.2 diſputat.
749.Rebellus de obligationibus iu-
ſtitiæ.1.p.lib.1.q.12.ſect.1.n.5.Ioa.
Azor.Inſtit.moral.3.p.lib.4.cap.17.
verſ. *At prima opinio*,&cap.18.verſ.
quarto huiuſmodi.igitur cum patrijs
legibus,& conſuetudinibus (quarũ
iam mentionem fecimus) rerum,
quæ etſi dominum iam habuerunt, 3
eo tamen certo hodie carent, illis
quæ in dictis legibus continentur ob
ſeruatis, adiudicationem ſecularis
Principes fecerint, ſecuros. & in fo
ro conſciẽtiæ tutos nouos dominos
eſſe reſoluunt nuper laudati; & Ioa.
Gutierrez lib.2.canonicar.quæſt.c.
10.nu.22. vnde quamuis, quod ſupe
rioribus legibus Hiſpanis, exteriſ-
que conſuetudinibus inducitur, vt
fiſci eorumve qui ab eo cauſam ha-
bent lucro cedant; Sic demum pro-
cedat,ſi denunciationes illæ ſiot per
continuum annum, & duos inſuper
menſes nundinarum quoquo die no
ti præconis voce factæ illis elapſis,ſi
dominus veniat, audiendum etiam
eſſe reſoluant Couarr.& Azeued. iã
relati Auiles, qui alios adducit. d.
verbo. *moſtrencos*,& acquirũtur (iux
ta opinionem hanc) fiſco, & ei qui
eius iure vtitur (Hic Salmanticæ
Regio Aquilifero ex priuilegio) do
minio tamen reuocabili, ſic vt lucri
ergo faciendi cauſa nunquam res
hæ retinendæ ſint,d.l.inficiando.67.
quomodo temperantur, & Pontifi-
ciæ,& Regiæ conſtitutiones,quæ in
uicem aduerſantur, ex cõmuni hac
interpretum ſententiã.Verius tamẽ
eſt quod Molin.vbi ſup.diſp.750 ſe-
quitur, nec Couarr. in contrarium
mouere debuit nouum dominum il
lo etiam elapſo tempore,ſi antiquus
dominus veniat ſcientia rei alienæ
malæ fidei poſſeſſorem effici; quo-
niam bona, vel mala fides nõ ex ſciẽ
tia rei alienæ,ſed ex ſciẽtia iuſtæ poſ
ſeſſionis naſcitur,diximus in rub. I.
de vſuc.in §.ſiquis à non domino.I.
de rer.diuiſ. ex l. 3. §.1.D. de eo q
met.cauſ.l.generaliter.D.de nox.l.
iuſte poſsidet.D.de acq.poſſeſ.l.qui
authore iudice.137.l.non videtur.
167.§.qui iuſſu.de reg.iu.l.& ſiquis
14.§.1.D.de relig.& ſumpt.fun.Re
linquitur itaque ex obſeruatis, ne-
que ad fiſcum,nec ad alios,qui eius
priuilegijs muniti ad hæc bona ius
habent, ea pertinere,quoaſque om-
nes indagationes ijſdem legibus cõ-
tentæ factæ ſint,& ad vnguem imple
tæ, & quidem per ſeculares iudices
vt in eiſdem cauetur legibus, omni
bus autem obſeruatis plenè; nouos
hos dominos, & poſſeſſores ſecuros

eſſe. iuxta quæ verius in propoſito tradunt. Molin. Rebellus, & Gutierez relati. Dom. Soto de iuſt. & iur. lib. 4. q. 7. ar. 1. Leonardus Læſius de iuſt. & iur. lib. 2. c. 14. dubit. 6. n. 31.

Vnde autem eius Hiſpanæ vocis *meſtrencos* appellatio fluxerit explicat Sebaſtianus Couarr. in Theſauro Hiſpanæ linguæ eodem verbo. à quo & quæ ab Ant. Nebriſenſi traditur (quæ mihi longe magis placet) refertur.

Acquiſitio hereditatis quibus modis fiat?

CAPVT. VI.

1 *Acquirere hereditatem eſt, eam quocũq; modo nāciſci, & 7. 9. & 10.*
2 *Adire hereditatem, quid ſit?*
3 *Agnoſcere hereditatem, idem quod eam amplecti ſignificat.*
4 *Gerere pro herede, quid ſit?*
5 *§. itẽ extraneus. Inſt. de her. qual.*
6 *Cernere hereditatem, quid ſit, & nu. 12.*
7 *Hereditatis acquiſitio effectur aditionis, pro herede geſtionis, cretionis, immixtionis.*
8 *Hereditatis acquiſitio, difficilis probationis.*
9 *Vocis vnius vnica ſignificatio.*
10 *l. ſiquis mihi bona. 25. §. ſed quid ſi mandauit. h. t.*
11 *Acquirendi hereditatem, duo tantum modi, ex veriori ſententia, & num. 12.*
13 *Immixtio ad ſuos tantum heredes refertur, & de eius effectu, & num. 14.*
15 *Geſtio pro herede, quocunque facto ſignificatur.*

1 RECTE Tribonianus hâc de Acquirenda hereditate tractationem, verbo *acquirendi* inſcripſit: eſt enim generale, & quod omnes nāciſcendæ hereditatis modos cōplectitur, nempe *aditionem, agnitionem, pro herede geſtionem, cretionem, immixtionem.* Adire
2 hereditatem eſt ſuſcipere † hereditatem ex teſtamento, vel abinteſtato delatam, eam agnoſcere, amplecti, ad eam accedere, quod magiſtraliter, alijs tamen verbis explicuit Bart. in d. l. gerit. n. 8. inf. eodem. *Adire (inquit) hereditatem eſt potentiam adeundi non impeditam per actum voluntatis declaratum in eſſe deducere,* qua de re multa Briſon. lib. 1. fol. 11 pag. 1. eſt & quaſi ad eam ire, ſiue quaſi aditum in eam ferre. Cuiac. lib. 7. obſeruat. cap. 18. l. filius. 28. §. fin. ibi. *aditur eſt ad hereditatem.* D. de lib. & poſth. eodem ſenſu, quo dicimus, *aditus ad ſepulchra,* ideſt, *adeundorum ſepulchrorum ius,* in l. vtimur. 5. D. de ſepulchro violato, & a-
3 lia id genus. Agnoſcere † hereditatem eadem etiam ſignificationis vi enunciamus, vt in l. 2. ibi. *non poteſt quaſdam partes repudiare, quaſdam*
4 *agnoſcere,* inf. h. t. *Pro herede* † autẽ *gerere* acquiſitionem hereditatis etiam inducit; ſed quæ ſanè factis potius, quàm verbis fit. l. et ſiquis. 14. §. plerique. D. de relig. & ſumpt. funer. l. ſiquis patris. 26. D. ad leg. Cornel. de falſ. leg. pro herede. 20. (alias 22.) l. gerit. 87. inf. hoc tit. l. 2. D. ſiquis omiſ. cau. teſtam. Ideſt pro domino gerere, veteres enim heredes dominos appellabant. §. fin. I.

de

de here. quali. Vlp. in fragm. tit. 22. l. 21. verſ. vſaſſe de lis bienes. ti. 6. p. 6. diximus, in d. §. fin. & latius Fran. Mantica, lib. 12. de conieẽt. vltim. volunt. tit. 1.

5 Nec obſtat text. in §. item extraneus ibi. *vel re, vel verbo.* I. de hered. qualitat. ex qua probari videtur, *pro herede geſtionem* verbis etiam fieri? Quoniam Iuſtiniano lucem præbet Iabolenus. I.C. in l. Pantonius Auitus. 87. §. pro herede inf. eodem iuncta Iaſonis interpretatione, in l. pro herede. num. 3. inf. hoc tit. qua de re latius ſuo loco audiemus. *Cer-*

6 *nere* † *hereditatem* eſt decernere ſe heredem eſſe velle, quæ hereditatis aditio illorum heredum erat peculiaris, qui à teſtatore cum cretione heredes inſtituebantur, iuxta Vlpiani locum in fragmentis. tit. 22. verſ. *cretio*, quem accurate exornauimus, in §. extraneus, ex nu. 2. & in §. item extraneus, nu. 3. & 19. I. de hered. qualit. & diff. quibus adde Cuiaciũ. lib. 7. obſeruat. cap. 18. Briſon. lib. 3. de v. ſ. fol. 76. pag. 2. ex eiſque intelliges text. in l. pupillus 9. ibi. *neque enim ſcire, neque decernere.* l. is, qui heres. 13. §. fin. ibi. *antequam heres inſtitutus decernat.* cum alijs inf. eodẽ. *Immiſcere ſe hereditati* eſt illam acquirere, ſed ad ſuos, vel neceſſarios tantùm heredes ea vox proprius refertur: quemadmodum *adire, & pro herede gerere* ad extraneos. d. §. plerique. d. §. extraneis, cũ alijs, quæ paſſim offendes.

7 Ergo cùm his modis hereditatis acquiſitio inducatur, rectè generali acquiſitionis verbo noſtra Rubrica inſcribitur, id enim inter acquiſitionem hereditatis, aditionem, & pro herede geſtionem intereſt, quod inter cauſas, & effectum. Acquiſitio namquè hereditatis effectus aditionis, & pro herede geſtionis eſt, cum adita hereditate omnia iura ad heredem tranſeant. l. cum heredes. 23. D. de acq poſſ. Vnde cùm de his acquirendi cauſis, & modis hoc tit. diſſerat Tribonianus: ex eoque idem ſemper reſultet effectus, quippè, vt is, cui hereditas iam delata eſt, illam acquirat, rectè generali voce vtitur. Quã hereditatis acquiſitionem, cũ

8 difficilis † probationis eſſe, aſſerãt Caliſtratus, & Vlp. in l. 2. & 3. D. de interrogationibus. &c. Interim cùm generalia præcepta, quibus id dignoſci poſſit, tradantur, videbis præter antiquiores, quos laudant Fran. Mantica li. 12. de conieẽt. vlt. volũt. ex tit. 1. cũ ſeqq. Maſc. vol. 1. de probation. con. 40. & ſeqq. Menoch. lib. de præſumpt. q. 48. n. 16. Idem Menoch. lib. 4. eod. tract. de præſumpt. præſumptione. 99. 100. 101. & 102. Donel. lib. 7 côment. c. 4. cum ſeqq. in cuius notatis plura Oſſuald. Hylliger. A.D. qui de probatione *aditionis* hereditatis latè tractant.

9 Ex qua obſeruatione inſero, quod licet ſint, qui putent, has omnes voces, vt nomine, & ſono diſsimiles, ita & effectũ quoq; iuris ſeparare, inter quos Cumanus Aret. Alex. Imola. Iaſo. in l. pro herede. 22. & l. ſiquis mihi bona. 25. §. ſed quid ſi mandauit. inf. eod. Cuiac. VveſembeKius in paraphraſi ad hunc tit. quibus fauere videntur, tum reg. l. ſi idem 7. C. de Codicillis (cui addes Vlpianum in fragm. tit. 22. §. 26. in fine Cuiacium lib. 18.

Digitized by Google

lib. 18. obſeruat. cap. 26. qui pro verbo, *mandaretur, daretur* legit) & quæ eruditè ſcripſit Franc. Sanctius Brocenſis, lib. 4. de cauſis linguæ Latinæ. cap. de homonymis, contendens vnius vocis vnicam tantùm modo eſſe ſignificationem, quo etiam reſpicit Laurentius Ramirez de Prado in Pentecontarcho, cap. 10. tùm etiam expreſſa iura, in d. l. at ſiquis. 14. §. plerique. D. de relig. & ſumpt. fun. d. l. ſiquis mihi bona. 25. §. ſed quid ſi mandauit. ibi, *vel quid ſi pro herede gerere mandauit*, leg. quandiu. 68. ibi. *neque adire hereditatem poteſt, neque pro herede gerere.* h. tit. §. item extraneus verſ. *aut pro herede gerendo, aut etiam nuda voluntate, &* c. I. de hered. qualit. cũ alijs multis, tùm præcipuè. l. fin. §. pen. verſ. *poſt petitam deliberationẽ ſi adierint, vel pro herede geſſerint.* C. de iure deliber. quibus; hæ voces ſeparãtur, & tãquã diuerſæ ponũtur.

10 Longè tamen verius eſt, quoad acquiſitionis hereditatis effectum idem valere, & vel tanquam generis ſpecies conſiderari, quæ ſub eodem ſine ſcrupulo comprehendũtur, vel tanquam eiuſdem effectus diuerſæ non contrariæ cauſæ; licet enim alia ſit *aditio*, alia *cretio*, alia pro herede geſtio, alia *immixtio*, his tamen omnibus modis *delata* hereditas ſuſcipitur, acquiritur, quod non malè probabis, ex d. §. ſed quid ſi mandauit. verſ. *vel quid ſi pro herede gerere mandauit, & filius adit hereditatẽ? verius eſt ex his omnibus aditionem eſſe introducendam.* Iuncta regula. l. fin. D. mandati, qua probatur rectè mandatum peræquipollens adimple-ri. Alex. conſ. 40. vol. 5. docentẽ, eum qui habet mandatum, vt poſsit compromittere de eadem re, & cauſa transigere poſſe. Ergo cum in d. §. ſed quid ſi mandauit. mandaſſet pater filium ab extraneo inſtitutũ pro herede gerere; quia, quoad acquiſitionis effectũ, idem ex geſtione, qui ex aditione reſultat effectus, patrem quaſi adiſſet teneri rectè docet I.C. ſi coniungas, l. qui in aliena. 6. in pr. & l. ſiquis mihi bona. 25. §. iuſſum. hoc tit.

11 Sed licet hæc alij, inter quos Cuiacius in paratitlis adhunc tit. Althuſius. lib. 1. iurisprudentiæ. ca. 17. nos tamen cum Duareno in Commentarijs adhũc tit. c. 3. Donello. lib. 7. cõment. cap. 8. Franciſco Dauidargente in notis adhunc titulum duos tãtum eſſe modos acquirendæ hereditatis exiſtimamus aditionem, & pro herede geſtiõnem. §. fin. I. de hered. qualit. l. & ſiquis. 14. § plerique. in illis verbis, neque pro herede geritio neque aditio præſumatur. D. de relig. & ſumpt. fun. l. quandiù. 69. inf. h. tit. l. cum in antiquioribus. §. 1. ibi. *quod aditionem, vel pro herede geſtionem inducat.* C. de iure deliberandi
l. ſiquis mihi bona. 25. §. ſed quid ſi
12 mandauit. inf. h. t. Cretio † namq;
antiqua, & ſolẽnis erat aditio in his,
qui cum cretione inſtituti erant, verùm post cretionum. C. de iure deliberandi, ſolemnitate ſublata, quibuſcumque verbis celebrari potuit, agnitionem verò ſeparatum genus acquirendæ hereditatis facere ignorantiæ eſt, cùm tantùm ſit verbum voluntatem acquirendæ hereditatis in aditione, vel geſtione inter-

teruenientem, vel ipſum actũ adeũdi, vel pro herede gerendi ſignificans.l.1.in fine. D.de bonor.poſſeſ. furioſo, infanti, &c. l.gerit inf.h.tit. l.1.l.2.C.de iure deliberandi. alioqui namquè ſi ex diuerſitate nominum diuerſas ſpecies acquirendæ hereditatis faciunt, licet illis, & amplexũ, & admiſsionem, & ſuſceptionem inter ſuperiores modos enumerare, cũ hereditatem, vel bonorum poſſeſſionem amplecti ſcriptum ſit, in l. quæſitum.40.h.t.l.ſi libertus patrono.41.in fine.D.de bonis libertorũ. l.bonorum.l.vltima. C.qui admitti. Item admittere hereditatem, in l.qui in aliena.6.§.1.h.t.l.3.§. à municipibus.D.de bonorum poſſeſ.l.quidam in fine.C.de iure deliberandi. Denique, & hereditatem ſuſcipere, l.eum bonis.87.inf.h.tit.§.fin. I.de hered. qualit. Sed verba hæc diuerſa licet ſint, eandem tamen rem ſignificant.

13 Sed nec immiſtionem acquirendæ hereditatis ſpeciem dici poſſe ex iure ſuorum heredum manifeſtè apparet, cum dominio patris in ſuum heredem continuato nulla, nec hereditas ſit, nec hereditatis acquiſitio.l. in ſuis.11.D. de lib.& poſth. Ideoq; etiam ante immiſtionem ſtatim heredes ſunt l.1.§. qui ſunt in poteſtate.D.ſiquis omiſſa cauſa teſtamenti nec quod ſe abſtinere poſsint quicquam facit, eademquè ratione furioſus ſuus heres poteſt exiſtere, quia nullum eius factum deſideratur, l.fu
14 rioſus.63.inf.h.t. Non itaque † immiſtio ſuo heredi, ideſt ſui ipſius ſucceſſori, & paterni dominij participi dominiũ iam quæſitum tribuit, ſed abſtinẽdi beneficium puberibus auſert liberis. l.impuberibus.11.l.neceſſarijs.57, inf.h.t. Duar.adhunc ti. cap.3.Donel.lib.7.comment.cap 2. & 8.Ant. Fab.in Iuriſprudentia Papinianea.lib.1.ti.2.principio.5.illat. 3.& de erroribus pragm.decade.31 errore, 8.& 10. Remanet igitur aditionem tantùm, & pro herede geſtionem acquirendæ hereditatis cauſas eſſe. Aditio olim ſolemni cretione, ſeù hereditatis conſideratione hodie quibuſcumque verbis fit.§.fi. I.de hered. qualit.Pet.Fab.lib.2.ſemeſtr. cap.22. Feſtus. lib. 3. Cuiac. lib.7.obſeruat.cap.18.Petr.Grego. lib.46.Syntagm.cap.2.nu.6.Geſtio
15 † autem pro herede quocumque facto voluntatem acquirendæ hereditatis ſignificante celebratur, l. pro herede.20.l.ſiquis extraneus.21.l. fuit quæſtionis.24.l.Iulianus.42. alias ſi pupillus.§. ſi in ſocietate, & §. fin.l.Antiſtius.61.l.ſiquis.72.l. duo fratres.77.l.Panonius.83.§.vlt.l.eũ bonis.87.inf.h.t.Duaren.adhunc.ti. cap.3.Donel.lib.7.comment.cap.8. & ibi Oſſual.litt. M. Ant. Fab.de errorib.pragm.decade.31.errore.8.Dauidargente adhunc tit. circa principium, ex qua inter aditionem, & geſtionem differentia interpretari, & conciliari debent text, in l.pupillus.9.h.t.cum l.ſeruo inuito.65.§.ſi pupillo infanti.D.ad S.C.Trebell.& l.ſiquis extraneus.21.§.fin.cum l.ex ſe miſſe.75.inf.h.t.vt docent Donel. d.lib.7.cap.9.& ad tit.C.de iure deliber.in l.potuit.nu.3. doctè vt ſolet Ant.Fab.de error.prag. decade.49. err.10.nu.15.

Quibus modis hereditas amittatur.

CAPVT. VII.

1 *Amittere hereditatem, omnes amittendæ hereditatis modos complectitur, & 5.*

2 *Tit. ſiquis omiſſa cauſa teſtamenti.*

3 *Omittere hereditatem dicitur, qui quocumque modo illam amittit quoad edictum tit. ſiquis omiſſa, &c.*

4 *Amittere hereditatem dicitur, qui quocumque modo illam amittit, & reſpicit.*

5 *De Amittenda, non de omittenda hereditate, Rubricam h.t. inſcribendam.*

6 *Repudiatio, Renunſatio, abſtentio, ſpecies amiſsionis hereditatis ſunt, & quid inter eas diſtet.*

1 EMédatiores Codices *de amittenda hereditate* hunc tit. inſcriptum habere conſtat, & in indice Pandectarum Florentinorum ita legitur, non de *omittenda*, ſane quamuis inter noſtros non leuis de ea re controuerſia ſit quibuſdam contendentibus de *omittenda* legendum, quæ lectio in omnibus libris crebrius circunfertur, & poſt alios neruoſe defenditur à Duareno ad hunc titulum cap. 7. in princ. & ineuitabiliter videtur confirmari ex his, quæ adducit Ioan. Robert lib. 3. animaduerſion. cap. 10. ad finem vbi ex I. C. probatiſque alijs Latinæ linguæ parentibus eius verbi vim non minus generalem eſſe, quam verbi *amittere* oſtendit, in quam etiam rē plura Iuris Ciuilis loca poſt eum cō geſsit Bar. Briſon. lib. 13. de v. s. fol. 459. & ex multis vnum tibi propo-
2 ſuiſſe vel alterum ſit ſatis. Ecce † Rubricam, *ſiquis omiſſa cauſa teſtamenti, &c.* quam ſane ineptiſsimé †
3 ad ſolam omiſsionem, quæ temporis lapſu inducitur referes, cum edictū illud generaliter ſit propoſitū aduerſus omnes, vt cumque teſtamentariā ſucceſsionem deferentes, vt ex eius verbis patet, & ijs quæ ad eius explicationem I. C. adducunt. hīc ex tx. in l. filium 60. ibi, *ad ſe pertinere noluit*, iuncto ibi, *vt hereditatē omitteret*, j. eodem l. prima §. ſiqui ex nepotibus. D. de coniungend. cum emancipato lib. l. mulier. 4. D. ad Turpill. vbi mulier, quæ ab accuſatione cæpta deſiſtit, omittere dicitur (quā vt concilies cum l. ſi fæmina. 5. C. eodē vide Ioan. Robert. lib. 1. receptæ lectio. cap. 25. Iacob. Cuiac. lib. 10. obſeruationum cap. 8.) quo reſpicit. l. eum qui. 30. in princ. D. de iure iu. vbi illi, qui inſtituta actione legis Aquiliæ, iure iurādo ipſi delato aduerſus inficiantem iurauit, dicitur omiſſa parte edicti, quo ius iurandū prætor tuetur (quam tamen viam iā amplexus fuerat) dupli actionem integram manere. l. 1. & 2. iuncta rub. C. *ſi vt omiſſam hereditatem vel bonorum poſſeſsionem, vel quid aliud acquirant*, l. vn. ibi, *quibuſdam omittentibus*, & vtrobique vidit Accurſ. C. quando non petent. part. l. cum mota. 6. C. de tranſactionibus. vbi querela, cui per tranſactionem renunciatum

tum.

tum eſt,omiſſa dicitur. Adde T. Liuiū
li.3.belli Macedonici. *Patariſq;* in
quit, *cognito viuere Ptolemeum naui
gandi quidem in Ægyptum omiſſum
eſt conſilium*, quod tamé ante accep
tum,ſiue initum dixerat, & Cæſaré
li.1.de bello Ciuili. Itaque,inquit,in
præſentia Pompeij inſequendi ratio
nem omittit,cú tamen eius inſequé
di deliberationem præceſsiſſe dixiſ-
ſet. Quo eodem ſenſu Virgilius lib.
2. Æneidos Priami ad Sinoné verba.

*Quiſquis es,omiſſos hinc iam obli-
uiſcere Graios.*

Ex quibus conſtat,quicquid relin
quitur,& dimittitur,id *omitti* rectè
dici.

4 Alijs verò de *Amittenda* legenti-
bus,quemadmodum,& in titulo de
Acquir.vel amit.poſſ. inter quá,& húc
noſtrum nulla,in hoc ſenſu,reddi po
teſt differentiæ ratio,quemadmodū
enim amiſsio illa poſſeſsionis priua-
tionem iam adeptæ,& antea acquiſi
tæ poſſeſsionis ſupponit, vt multis
illius Tituli locis conſtat,tum præci
puè.l.3.§.in amittéda.l.quemadmo
dum.8.ibid.de quarum conciliatio-
ne multa nos in §.fin. ex n.60.l. de
hered.qualit.ſic non alium heredita
tem amittere contendendú eſt,quá
eum,cui ſic iam eſt delata, vt eá vel
nuda voluntate poſſet acquirere, vt
rectè ex his,quæ ſup. n.1. diximus,
deduces. Vnde ſic legendum multis
placet,& nemine relato defendit Cu
iac in l.auxilium D.de minorib. Vve
ſemb.in paraphraſi h.t.n.8.quibus fa
uet,longe eſſe huius vocis genera-
lioré in hunc ſenſum acceptioné,vt
infinitis ferè I.C. teſtimonijs cópro
bat. Briſ.li.1.de v.s.fo.27.pag.2. Et
quæ rectius opponitur generali ité
verbo de acqu. hered. cum pluribus
etiam modis ea amittatur, videlicet
repudiatione,recuſatione, abſtenſio
ne,omiſsione,de quibus in h.t. paſsim
audiemus.

5 Ego poſteriorem hanc lectionem
magis probo. Nam & ſi ſæpius hæ vo
ces eodem ſenſu exprimátur, vnde
mutua vtriuſque,& ſignificatio, &
acceptio; Frequenter tamen à I.C.
vt *amiſsionis* ſpecies hereditatis *o-
miſsio* enunciatur,ad eam tátum re
lata,quæ tacita voluntate inducitur
l.ſi tu ex parte.75.ibi, *omittente par
tem ſuam Titio*.l.ſi ſolus 79.ibi, *vnā
partem omittere non poſſum*, h.t. me
lior tx,in l.quod ſi minor.25.§. Scæ
uola ibi,omiſerit, vel repudiauerit.
D.de minorib. & in l. alienationis
verbum 28.§.qui occaſione ibi, *ve-
luti qui hereditatem omittit*. D.de v.
s. & in illa rub.C. *ſi vt omiſſam here
ditatem,&c.* iuncta gl. ibi, & in d.l.
vn.ibi quibuſdam omittentibus, C.
quando non petent.par. In quemeú
dem ſenſum verbum *omittere* acci
piendum contendit hîc Corneus,n.
11. Iaſ.in l.ſi filius heres.n.50.D.de
lib.& poſth.& in l.ſuum herédé. C.
de iure deliber. Alcia.in l.1.n.77.Ri
pa.n.127.D.de vulgari,nec lóge eſt
Bal.in l.fin.nu.7.C.de repud.hered.
idem eſſe *abſtinere*, ſe ab heredita-
te, illamque *omittere*, docens, ad
ſuoſque, tantum heredes perti-
nere.

6 Dixi *repudiationem*, *recuſationé*,
abſtenſionem, *omiſsionis*, heredita-
tis ſpecies eſſe. Inter *repudiationem*

& *recuſationem* (ſi credendum eſt Cuiacio in §.fin. l. de hered. qualit. & adhunc tit.in finalibus verbis) illud intereſt, quod *repudiatio* eſt declaratio voluntatis conſtituentis ſe nolle eſſe heredem ſolemniter facta in iure, ſiue in iudicio.l.in plurium 70.inf.h.t.& magis ex l.ſuus. 3. l.ſi-cur. 4. C. de repud. hered. *Recuſatio* vero voluntatis conſtitutio, quomodocumque, & quibuſcumq; verbis facta, etiam extra iudicium.l.recuſari.94. hoc t.l.recuſare.6. inf.ad S.C.Trebell. Repudiat ſolus heres: Recuſat etiam fideicommiſſarius, l. cogi. 16. §. ſi quis heres.D.ad S. C. Trebell.filius fam.recuſare, & nolle adire poteſt: l.3. C.de hered.inſtit. Repudiando nihil agit, l.is qui heres, 13.§.fin.inf.h.t. Ant. Goueanus, lib.2.variar.lect.cap.25.Repudiatio eſt actus legitimus contrarius aditioni, & quemadmodum, qui adibat certa verba proferebat, diximus ſup.cap.3 Ita & qui repudiabat, l.ſeruus. 58. D. ſolut. matr. Petr.Fab. lib.2.ſemeſtrium, cap.23. pag.347. Recuſatio ab abſentibus, & per epiſtolam fieri poteſt, l. recuſare. 6. in princ. D.ad Trebell. Ergo actus legitimus non eſt, l.nemo alieno nomine. 123. D.de R.I.quibus autem verbis, & aditio, & repudiatio, & recuſatio inducantur, probentur, præſumantur laté Franc.Mantica de cō iect.li.12.tit.11.12.13.& 14.Ioſeph. Maſcard. de probationib.concl.40. 41. & concl. 1267. ſed promiſcuam vtriuſque vocis acceptioné probat. l.fin.C.de repud hered.& eo iure vtimur, licèt Cuiacius contra velit. Abſtentio eſt iure prætorio data ſuis heredibus, & facultas, & forma ſpernendæ hereditatis.l.neceſſarijs.57. inf.h. t.§. ſui verſ. *ſed his permittit*, l.de hered.qualit. Sané, vt ex ſuperioribus conſtat, & in d.l.auxilium; idem Cuiacius voluit, inter *repudiationem*, & *omiſsionem* notum eſt diſcrimen, cùm vt nuper audiuimus repudiatio declaratio ſit voluntatis: *omiſsio* veró ſilentium, & taciturnitas. Quia omittere dicitur, is qui intra tempus præfinitum, neque adit, neque repudiat hereditatem, aut bonorum poſſeſsionem ſibi delatam; ſed tacita diſſimulatione tempus labi permittit. in quo ſenſu, in hac de hereditatibus tractatione frequentius à I.C. vſurpatur: quamuis, & ſoleat aliquando ad expreſſam etiam repudiationem referri. Ergo conſtat ex ſuperioribus (quod, & iam ſup.de *acquiſitione* ſermonem habétes inſinuauimus, & ante nos aduertit nemo, quem viderimus.) Amiſſionem hereditatis, effectum eſſe repudiationis, recuſationis, abſtenſionis, omiſsionis, non autem has voces ſpecies illius generis.

Qui hereditatem acquirere poſſunt. Et de eius *Delatione*.

CAPVT. VIII.

1 *Adire poteſt, qui poteſt repudiare, & è conuerſo, & n.3.*

2 *Delata hereditas eſſe oportet, vt adiri poſsit, & n.4. & ſeqq.*

5 *Delata hereditas, vt ſit defuncti eſſe.*

eſſe oportet, de cuius ſucceſsione tractatur.
6 *l. neminem. 27. h. t.*
7 *Saluiani Epiſcopi factum dictum.*
8 *Delata iure oportet eſſe hereditas vt delata dicatur.*
9 *Delata non eſt hereditas ante conditionis exiſtentiam.*
10 *l. heredi. 21. §. item filius fam. l. pactum. 46. D. de pactis.*
11 *Delata perſeuerare debet hereditas, vt poſsit adiri.*
12 *Hereditas viuentis non eſt.*
13 *Viuentis ſuper hereditate, neque pactum, neque contractus fieri poteſt.*
14 *Iuramentum quando confirmet contractus ſuper hereditate viuentis remiſsiuè.*
15 *Delata non dicitur hereditas, quæ iam amiſſa eſt.*
16 *Repudiatione amittitur hereditas*
17 *l. ſi filius. 12. D. de interrogatorijs actionibus.*
18 *Delatio hereditatis morte finitur.*
19 *Hereditas non adita quibus caſibus tranſmittatur, remiſsiue.*
20 *Heredi heredis, an aliquo caſu dētur actiones à primo herede, hereditate non adita.*
21 *Tempore quando delatio hereditatis amittatur.*

1 RECTE, Et ex ordine tractationem hanc à perſonarum iure auſpicamur: prius enim iuris ratio, quam perſona quærenda eſt. l. ſi quærāmus. 4. D. de teſtam. l. quidam referunt. 14. D. de iure Codicillorum. §. fin. l. de iure natural. Sanè, quamuis plura, vt quis hereditatem acquirere poſsit, inſpicienda occurrant, quæ congeſsit Accurſ. in l. is poteſt. 18. vbi latè proſequitur Bart. h. t. quæ & nos ſigillatim percurremus, illa tamen in primis examinanda, & explicanda eſt regula, quæ ſæpius. h. t. proponitur, nimirum. *Eum hereditatē acquirere poſſe, qui & illam poteſt repudiare.* Quemadmodum, & *ille poterit repudiare, qui poterit adire.* Quò reſpiciūt text. in l. quandiu. 3. in l. nolle. 4. in l. is qui heres. 13. verſ. *cæterum*. in l. nec is. 17. §. heres ad fin. in l. is poteſt. 18. l. ſiquis extraneus. 21. §. interdum ad fin. verſ. ſed ita demum. l. quandiu. 39. & 68. l. qui ſuperſtitis 93. h. t. & in l. ſicut. 4. l. pupillorum. 5 C. h. t. Conducit ratio text. in l. pater Seuerinam. 100. in princ. D. de cond. & demonſtr. l. quis ſit fugitiuus. 17. §. idē ait ſi ſeruus. D. de ędili. edict. l. ab adminiſtratione. 8. C. de leg. l. eius eſt nolle. 3. D. de reg.
2 iur. Nam quamuis, † vt quis vel adire. vel repudiare poſsit, oporteat in primis ei *delatam* eſſe hereditatē l. delata. 151. D. de v. ſ. inſinuauimus ſup. item, vt & *ſui iuris ſit*, & *eius nō ignarus*, nec *ſtatus teſtatoris*, nec *ſucceſsionis*, *non infans*, *non minor*, *non furioſus*, *aut alias iudicij expers*, vt ſeriò hoc capite audiemus: cùm tamen in huius tractationis frōte hæc regula proponatur, quaiuris ratione ſubſiſtat, oportet prælibare.
3 Ergò à pari & repudiatio & aditio hereditatis procedūt. Quoniā ſi acquirere quis illā nō potuit, nec eapoterit priuari reg. l. manumiſsionis. 4. D. de iuſt. & iure. l. decem. 116. D. de

de verb. ōb.l.remittit. 6. verſ.*nam*
quod. D. de iure iur.§.ſeruus. l. de
c.dim.c.ad diſſoluēdū.5.de deſpōſa
tione impuber. Et cùm ante adeun-
di facultatem, hoc eſt antequam ſit
hereditas delata nihil ſit, quod poſ-
ſit acquiri, conſequens eſt, iuris non
dum delati nullam eſſe repudiatio-
nem, vt recte Iaſo.in d.l. 4.in princ.
4 animaduertit. Eſt † itaque iuris cer
ti regula heredibus omnibus com-
munis, hereditatem in primis dela-
tam eſſe oportere, vt vel adiri, vel re
pudiari poſsit : pendet namque ex
delatione ius adeundi, vel repudian
di l.delata.D.de v.ſ.l.licet. 8.l.ſi cu-
ratoris.9. C.de iure deliber. & ma-
gis in d.l.nec is.17.in princ. & §.1.
& d.l is poteſt.18, l.qui hereditatē
19.l.qui ſuperſtitis.93.h.t.

5 Ad hoc autem, vt hereditas *dela-*
ta ſit (heredibus omnibus conditio
communis, & ad adeundum, & repu
diandum) nonnulla requirūtur. *Pri*
mùm, vt ſit hereditas, id eſt, vt defun
ctus is ſit, de cuius ſucceſsione, ſiue
hereditate agitur, quoniam ſi here-
ditas non eſt, quomodo poterit eſſe
delata ? arg.l.1.& 2.D. de vſufr.cui
adde Ioan.Garciam de expenſis, c.
6 10.n.37. Hinc intelliges † text. in
l.neminem.27. h.t.vbi Pomponius
ſcribit ex Labeonis ſententia nemi
nem, pro herede gerere poſſe, viuo
eo, cuius in bonis gerendum ſit.Itē
& text.in d.l.qui ſuperſtitis.94.h.t.
vbi qui ſuperſtitis bona repudiauit,
poſt mortem eius hereditatem adi-
re, aut bonorum poſſeſsionem pete-
re non prohibetur. Viuentis enim
heres nullus.l.1, D.de hereditate, vel
act.vendit.Corſetus de poteſtate Re

gia.n.30.Socinus. conſ.121.& 131.
vol.4.Portius conſ.46. n.4. lib.1.&
conſ.159 n.3.lib.2.Fachin. lib.3.cō
trou.cap.84. & cap. 85. Vnde † ſa-
7 cetè Epiſcopus Saluianus li. 3. refe-
rente Cuiac in l.1. D.de teſtam. ri-
det teſtatorem ſic inſtituentem.
Quandoque ego ex rebus humanis de-
ceſſero tunc ille mihi heres eſto. Cùm
certum ſit teſtamenti effectus in tē
pus mortis excurrere.d.l.1.iuncti s à
nobis traditis in Rub.l.eodem.

8 *Secùndum, vt iure delata ſit here-*
ditas, id eſt, lege obueniat, vel confir
metur, l.verbis legis.120. l.lege ob-
uenire.130.D.de v.ſ.de quibus latè,
in d.Rub.l.de teſt.ordin. & in pr.l.
quibus non eſt permiſſ.& l.de here-
dit.quæ abinteſt.Nec ſufficit ſpe eā
obuenire poſſe, veluti antequā exiſ-
9 tat conditio inſtitutionis. Heres †
enim inſtitutus ſub conditione, ſi an
te conditionem exiſtentem repudia
uit, nihil egit, qualisqualis fuit con-
ditio: & ſi in arbitrium collata eſt, l.
is qui heres.13.h.t.l.ſi ita ſcriptum.
45.§.1.D.de leg.2.& ſi conditio à iu
re inſita ſit, qualis eſt hæc *ſi cū he-*
rede ſit teſtamenti factio.§. in extra-
neis.l de hered qual. & in ſucceſsio
ne abinteſtato hæc *ſi teſtamento adi*
ri non poteſt.l.nec is.17.§.1.l.quādiu
39.l.in plurium 70.h.t.&in remotio
ri, ſi gradu prior non extet. l.quan-
diu.69.h.t.

10 Nec obſtat l.& heredi.21.§.item ſi
filius fam.l.pactum 46.in fine. D.de
pact.l.1. C.eodem vbi de conditio-
nali legato, vel hereditatis fideicom
miſſo, ante conditionis euentum, &
ſic antequā delata ſint, paciſci licet.
Diuerſa eſt enim pactorum cauſa ab
aditio-

aditione, vel repudiatione, quæ iure
fit, & ex lege l. actus legitimi. de re-
gu. iur. Ant. Fab. in Rationali ad tex.
in d. §. item filius fam. Donel in d. l.
1. C. de pactis. Item nec, l. ſiquis inſti
tuatur. 23. in princ. de hered. inſt.
ibi enim non poſſeſsio iuris, ſed fa-
cti conceditur, quæ ſolam adminiſ-
trationem bonorum tribuit l. 2. §. 1.
de bonor. poſſeſ. ſecundum tab. ſolet
etiam heres, vrgentibus creditori-
bus compelli, vt pendente conditio
ne, quæ in ipſius eſt poteſtate, ſub
eius commemoratione repudiet in
iudicio. l. in plurium. 70. §. fi. h. t. l. 1.
de curat. bon. dand. Cui lib. 57. Pauli
ad edictum, in d. l. 1. quæ repudiatio
ad hoc prodeſt, vt bona interim cre-
ditoribus, vel curatori bonorum cō-
mittātur, ne pereant. Euerardus Brō
corſt. Enantioph. in oncēt. 3. aſſert. 38.
11 Sanè quoniam dum explicamus
regulam d. l. is poteſt. 18. h. t. de he-
reditatis delatione agimus, cuius in
ſpectio non ſemper eadem, cum de
repudiatione diſſerimus. Addendū
vlterius, & id exigi, vt hereditas *de-
lata* perſeueret, non enim delata eſt
quæ eſſe deſijt, deſinit autem delata
eſſe duobus modis. Primò ſi iā fue
rit heredi quæſita: quod non eo per-
tinet, vt aditi, vel acquiri rurſus poſ
ſit, cum nemo iam acquiſitam am-
plius acquirere nitatur, quod enim
noſtrum eſt, amplius fieri noſtrum
non poteſt, §. ſic itaque diſcretis. I.
de action. ſed vt ita acquiſitam repu
diando heres nihil agat, ſed ius quod
habuit retineat. l. 4. C. de repud. he-
redit. l. 1. §. decretalis. D. de ſucceſ.
edict. is namq; repudiare poteſt, qui
& acquirere, d. l. 4. d. l. is poteſt, 18.
h. t. acquirere autem non poteſt is,
qui iam delationem acquiſitione ex
tinxit, igitur nec repudiare. l. ſiquis
extraneus. 21. §. 1. h. t.
Quod iuris ratione fit: ſicut enim
viuentis hereditas, quia nondū eſt,
12 nec defertur, nec repudiari poteſt. l.
1. de her. vel act. vendit. d. l. neminē.
27. l. ſiquis mihi bona. 25. §. an nomi
natim, l. qui ſuperſtitis. 94. h. tit. nec
de ea tractari, l. ita tamen. 27. §. à pa
tre. D. ad S. C. Trebell. l. donari. 29.
alias. l. quidam in fin. cum. l. ſequen
ti. D. de donat. l. 2. D. de his, quæ vt
13 ind. Vnde & † omnia pacta, & con-
tractus omnes de futura ſucceſsio-
ne lege prohibentur, l. vlt. D. de ſuis
& legit. l. pactum quod dotali, 15. l.
fi. C. de pactis. l. pactum. 3. C. de col-
lat. l. ſiquādo. C. de inof. teſt. l. neque
nos. 4. C. de poſtlim. reuerſ. de quib⁹,
14 & quādo valeant præcipuè † iuram.
interueniente, ex c. quamuis pactum
de pactis in 6. tractant Corral. lib. 6.
Miſcell. cap. 9. Petr. Gregor. lib.
41. Syntagm. cap. 3. Attmanus Pi-
ctor quæſt. iur. lib. 4. q. 1. & ſeqq. Fa-
chin. lib. 5. contr. c. 4. & ſeq. Donel.
in d. l. vlt. C. de pact. A. Fab. de erro.
pragm. decad. 12. err. 3. & ſeqq. & de
cade. 13. & 14. paſsim. & decad. 28.
err. 6. Couar. in c. quamuis de pact. in
6. 3. p. relect. Vazq. lib. 1. de ſucceſſ.
creat. §. 18. & li. 3. contr. vſu frequē
tium. c. 43. & ſeqq. A. Gom. in l. 22.
Tau. Ita ſimiliter, nec adita, aut ac-
quiſita heredi deferri, repudiarive po
teſt, cùm iam non ſit hereditas, adi-
tione nāque expirauit, & proprium
heredis patrimonium effecta eſt, l. 1.
[illegible]. D. de ſepar. l. in fideicommiſſa-
riam. §. quoties. D. ad S. C. Trebell.

Deſi-

15 Deſinit etiam delata eſſe heredi-
tas, ſi ſemel delata amiſſa fuerit. Ita
quę mutata poſtea voluntate acqui-
ri non poterit, d.l.4. C.de repud.he-
red. Amittitur, aut delata hereditas,
aut *repudiatione* heredis, aut *morte*
16 eius, aut tempore. *Repudiatione* † he
redis ita amittitur hereditas, vt iam
amplius non deferatur: vnica. n. de-
latione poteſtas legis conſumitur,
& conſequenter, nec acquiri poteſt,
l.is qui heres. 13. h.t. d.l.4. C.de re-
pud. her. niſi ex cauſa reſtitutionis
in integrum minoribus conceſſæ, ex
qua ſicut adita reijcitur. l. neceſſa-
rijs. 57. l.ſi minor. 61. h.t. ita & repu
diata acquiri poteſt, rebus adhuc in
tegris. l.quod ſi minor. 24. §. Scæuo-
la. D. de minorib. ſi aut ſuus heres
ſit minor, etiam rebus non integris
l.vlt.C.de rep.her. vide Accu.Bart.
Fulgoſ.in d.l.vlt.Hubert. Gyphan.
in comm.ad eund.ti.in ead.lege. A.
Fab.in Ration.ad Pand.in tit.de mi
norib.in d.l.quod ſi minor.§.Scæuo
la. Franciſc. Dauidargente in notis
ad tit.de acq.& rep.her.

17 Nec his obſtat textus in l.ſi filius.
11.D.de interrog.action. vbi filius,
qui ſe paterna hereditate abſtinue-
rat, ſi interrogatus in iure, an heres
ſit, ſe heredem eſſe reſponderit, te-
netur: & pro herede geſsiſſe eum vi
deri I.C. reſpondet. Ergò ſola abſtē
tione delata hereditas non amitti-
tur. Quoniam qui ſuus heres ſe pa-
terna hereditate abſtinuerat, cum
adhuc ſuus maneret heres tandiù,
quandiu ſe abſtineret; heredis loco
non habebatur à Prætore, à qua ab-
ſtentione, cum recedat, qui fatetur
ſe heredē eſſe, quia eā animi decla
ratione pro herede videtur gerere;
tenetur vt heres, quo reſpiciūt prio
ra verba text. in l. vlt. C.de repud.
hered. *Siquis ſuus recuſauerit pater
nam hereditatem, deinde maluerit
eam adire, cumfuerat indiſtinctè ei re
miſſum, donec res paternæ in eodem
ſtatu permanent, hoc facere, & poſt
multum temporis licebat ei ad ean-
dem hereditatem redire*, & vere heres
eſt apud Prætorem etiā, in ijs in qui
bus ille nullum ſentire poteſt incō-
modum, alij vero ſentire poſſunt cō
modum. l.ita tamen. 17. §. ſi pater fi-
lium. D. ad S.C. Trebell. Noua ergò
illa voluntate, quam in iure confeſ-
ſus, aſſerens ſe heredem eſſe conſen
ſum ſuum exprimit, tenetur, ac ſi
nunquam ſe abſtinuiſſet. vti latius
in nouis relationibus, ad d.l.ſi filius.
probat Ant. Fab. omnino videndus.

18 Morte etiam heredis hereditas a-
mittitur, cùm is ante aditam heredi
tatem deceſsit, ita vt non ſolum ip-
ſe (quod ridiculum eſſet dubitare)
ſed nec heredes eius eam poſsint ac
quirere, l.quoniam. C.de I. delib. l.
vn. §. in nouiſsimo. C.de cad.toll. l.
emancipata. C.qui admitti. quoniā
illis nō defertur hereditas, cùm nec
ius adeundi ad heredes tranſmitta-
19 tur extra caſum † l.cùm in antiquio
ribus. C.de iur.delib. nam in his ca-
ſibus, in quibus ex iure ſuitatis, l.a-
pud hoſtes, 8. C.de ſuis, & legit. &
ex potētia ſanguinis, vt loquuntur in
terpretes, per conſtitutionem Theo
doſij tranſmittitur hereditas, l.vni.
C. de his, qui ante apert.tab.non tan
quam acquirenda, ſed tanquam ac-
quiſita tranſmittitur, vt doctè de-
fendit Anton. Fab. de error. prag-
mat.

Digitized by Google

mati decad. 34. error. 4. & ſequent.

10 Deferuntur etiā iure antiquo vtiles ex hereditate actiones heredi eius, qui impeditus adire, deceſsit, l. 3. §. & eleganter, cum l. ſeq. D. ad S.C. Syll. quod ſi impedimentum tale ſit, quod delationem hereditatis impediat, vlteriori ſucceſſori hereditas ipſa, & directæ deferuntur actiones. l. cum quidam. 30. §. quod dicitur, l. ventre præterito. 82. h. t. de quo tranſmiſsionis iure poſtea erit agendum: interim vide Vacon. lib. 3 declarat. c. 50. Gouean. lib. 1. var. c. 4 Ant. Fab. decade. 34. err. 4. A. Gom. 1. tom. var. c. 9.

21 Denique *tempore* heres ab hereditate excluditur: olim enim licebat teſtatori ſolemni cretionis formula tempus heredi præfinire, intra quod adiret, vel repudiaret. Vlpia. in fragmentis tit. 22. hoc autem non præfinito ſolebat Prætor deſiderantibus ſubſtitutis, vel legitimis ſucceſſoribus abinteſtato, vel creditoribus tēpus, quod ei viſum fuerat, heredi aſsignare: dum minus non eſſet centum diebus. l. quandiu. 69. h. t. l. 1. l. 2 l. 5. D. de iur. delib. ne vt plus nouē menſibus, ſi à Magiſtratu, anno vero, ſi à Principe l. vlt. § hæc quidem C. de iur. delib. Quòd ſi tempus hoc non fuerit præfinitum. 30. annis iuri adeundi præſcribi verior, & receptior ſententia eſt, vt conſtat ex Duar. ad h. t. c. 2. Corraſ. lib. 6. Miſcellanear. c. 21. Franciſc. Dauidarg. ad h. t. fol. 286. in pr. longum enim tēpus decem, vel viginti annorum nō ſufficere probant, l. hereditatis. C. de petit. hered. (Cui addes Nicolaum Belonum, lib. 2. ſupput. c. 3. Chacheranum, deciſ. 56. nu. 1. Camil. Gallinum de v. ſ. lib. 9. c. 24. nu. 8.) l. pen. C. in quib. cauſ. ceſſ. long. tēp. præſc. Quamuis & hæc regula ſuas habeat exceptiones, quarum aliquas, in d. l. pen. Gothofred. congeſsit. Latius Petr. Gilkenius, tract. de præſcript. 2. p. membro. 1. c. 16. n. 8 Nec offendi mur verbis illis. l. 1. §. fi. inſi. D. ad S.C. Tertiil. *vel longo ſilentio ſopita*, quæ ad interpretationem illorum verborum S.C. *tranſacta, finita ve ea de re rata ſunto*, in nouis legibus poni ſolita, & ad præteritum tempus ante illud S.C. pertinent. Quo tempore nondum filius præferebatur agnatis in ſuceſsione matris, vt ſcribit Cui. ad l. 229. D. de verb. ſign.

De ſcientia heredis iuxta ſuā & teſtatoris conditionem ad adeundam, vel repudiandam hereditatem omnino neceſſaria.

CAPVT. IX.

1 *Delatam ſibi hereditatem ſcire heres in primis debet.*

2 *Aditio, vel repudiatio animi deliberatione celebratur.*

3 *Scientia certa requiritur in his, quæ animi deliberatione celebrātur.*

4 *Mortuum eſſe eum, de cuius bonis agitur in primis ſcire debet heres.*

5 *Heres dubitans, an ex teſtamento,*

an abinteſtato ſuccedat, adire non poteſt.

6 *l. pupillus. 9. h. t.*

7 *Teſtamentum valeat, nec ne dubitans, adire non poteſt, & late num. ſeqq.*

8 *Incertus de ſtatu defuncti adire non poteſt, & n. 17.*

9 *l. quod ſi dubitet. 33. h. t.*

10 *Conditionis ſuæ ſi incertus ſit heres, an poſſit adire? & num. 28. & 31.*

11 *l. qui in aliena. 8. §. ſi is qui putabat. h. t.*

12 *Sententia. d. §. ſi is qui putabat, propoſita, & defenſa, & eius ratio, & num. ſeqq. maxime, ex num. 35.*

13 *Actus agentium operantur iuxta eorum intentionem.*

14 *Communis interpretatio ad d. §. ſi is qui putabat.*

16 *l. qui bona fide 13. §. fin. ff. de adquir. dom.*

18 *l. multum intereſt. 21. D. de condit. & demonſtr. & 3.*

19 *l. fin. C. de condict. indebiti. l. fin. §. ſin autem neſcius. C. de furtis, & n. 21.*

20 *Dubius, qui eſt medium conſtituit inter ſcientem, & ignorantem.*

23 *Dubitans, an cenſeatur bonam fidem habere, & nu. 24.*

25 *l. de ſtatu. 15. D. de teſtamentis.*

26 *Interpretatio, d. §. ſi is, qui putabat reprehenſa.*

29 *l. ſed etſi de ſua, 34. h. t.*

30 *l. qui ſe pupillum. 96. h. t.*

34 *l. homo liber. 54. D. de adquir. rerum dom. l. liber homo. 59. de hered. inſt.*

l. qui putat. 73. §. qui bona fide h. t.

36 *l. ſi per epiſtolam. 50. h. t.*

37 *Si is qui putabat. 15. h. t.*

38 *§. ſi is qui putabat deciſio. An hodie nouo iure procedat.*

39 *l. 13. tit. 6. p. 6.*

40 *l. quidam cum filium. 46. D. de hered. inſt.*

41 *Donatio inter virum, & vxorem putatiuos, An ſubſiſtat.*

42 *Mandatum præcedens, intentionem agentis demonſtrat. & nu. 47. & 48. & quid indebitis, nume. 49.*

43 *l. Titio. 36. D. ad Municipalem.*

44 *l. 4. §. ſi abignoto. D. mandati.*

45 *Seruus, An aliquid proprium habere poſſit ſaltim, vt eius pretio redimatur.*

46 *l. is qui. 4. §. 1. D. de fideicommiſſ. libertatibus.*

1 QVARTVM Requiritur ad acquir. vel repud. hereditatem, vt ſciat heres, ſibi delatam. §. item extraneus. l. de
2 her. qualit. & diff. Aditio † namq; vel repudiatio hereditatis animi deſtinatione celebratur. l. pro herede. 20. in prin. l. in repudia. l. 13. l. gerit. 88. inf. h. t. l. ſi auia. C. de l. delib. d. §.
3 item extraneus. Ea vero omnia, † quæ animi deſtinatione agēda ſunt, non niſi vera & certa ſcientia celebrantur, vt eleganter dicebat Papinian. in l. in totum. 76. D. de reg. iur. explicant Donell. 7. comm. c. 5. Duar. ad hoc tit. cap. 2. Cui. & Ræuard. & Pet. Fab in d. l. in totum. 76. Dauidarg. loco ſup. citato.

De ſingulis igitur rebus, quibus efficitur, vt hereditas delata ſit, ſi incertus

certus fuerit heres, nec adire eã poterit, nec repudiare. Primò ergo ſcire debet mortuum eum, de cuius hereditate agitur, d.l.1.D.de her. vel act.vend. l.neminem.27.hoc tit.diximus iam ſup. Nam ſi licèt verè mortuus fuerit, putet tamen heres, eum viuere, vel dubitet viuat, nec ne, acquirere, vel repudiare non poterit hereditatem, l.1.in princ.D.de iur.& fact. ignor. l. is qui heres.1 32 §.1.l.qui hereditatem.19. l.heres inſtitutus. 31. in princ.hoc tit. l.1. §. ſcientiam. D.de bonor.poſſeſ.ſecundum tab.l. nec nos.4 C.de poſtlim. reuerſ.

5 Rurſus quoniam, vt eius deferatur hereditas, neceſſe eſt id fiat, vel ex teſtamento, vel abinteſtato, l.lege obuenire.130.de v.ſ.qui dubitat, qua ex his cauſis acquirere debeat, adire hereditatem non poteſt; nec filium, vt adeat, iubere. l.pater. 93. hoc ti. & vt generaliter Paul.docet, vt quis pro herede gerendo obſtringat ſe hereditati ſcire debet, qua ex cauſa hereditas ad eum pertineat. l. ſi is, ad quem.22.h.t. Ex quo pendet interpretatio rationis dubit. à Paul.

6 traditæ in l. pupillus. † 9.h.t.ibi. *vt cauſam acquirendæ hereditatis non intelligat*, & l. is, qui putat.15.cum. l.ſeq.h.t. vbi propriæ conditionis dubitatio ideò nocet, quia circa cauſam acquirendi hæſitationem continet, vt rectè Bart. ibidem ſentit.

7 Ex teſtamento, vt deferatur hereditas, validum illud eſſe debet. Vnde efficitur, vt qui de viribus eius dubitat, adeundo nihil agat. Hæc autem dubitatio, vel naſcitur ex conditione teſtantis, vel ex ſubſtantia ip-

8 ſius teſtamenti. Ideòque † qui de ſtatu defuncti incertus eſt, non poterit adire, & ſi eius conditionis fuerit, vt teſtari potuerit. l.heres.32.in fine, h.t.l.2.§.ſiquis. D.vnde legitimi. quod ſi non de teſtatoris, ſed de ſua conditione ſit dubius, adire non prohibetur. l.ſed etſi.34.l.qui ſe pupillum.96.h.t. Cuius rei illaratio eſt quòd qui conditionem teſtatoris ignorat, an valeat teſtamentum, dubitat: qui de ſua de teſtamento certus eſt. d.l ſed etſi h.t.

Sed videtur hæc aſſertio tanquam conditionem teſtatoris, cuius ignorationem aditioni, vel repudiationi nocere aſſerimus, quam quoad conditionẽ heredis iuxta quã, dubitatio nẽ nihil remorari affirmamus, ſuſpe

9 cta valde. Prior, propter.l.quod † ſi dubitet.33.h.t. ſequẽs propter, l.qui in aliena.6.§.ſi is, qui putabat.h.eo. t. Scrupulum vtrũq; vt remoueamus oportet. Nõ ergò obſtat, quod in d. l. quod ſi dubitet Iulius Paulus ait: eũ, qui dubitat, an teſtator apud hoſtes deceſſerit? an Ciuis Romanus, adire hereditatem poſſe, quia qui apud hoſtes deceſſerit ipſorũ ſeruus effectus, l.1.D.de cap.min. l.naturalem.5.§.vlt.D.de acq.rer.dom.§. ſi ab hoſtib⁹.l.quib.mod.ius patr. poteſt.facere non potuit. l qui teſtamẽ 20.20.§.ſeruus, D.qui teſtam.facere poſſ.l ſiquis filio exheredato.§ irritum. D.de iniuſt.rupt. factum tamẽ ante captiuitatem valet, id namquẽ lege Cornelia effectum eſt, quæ cũ fingat defunctum apud hoſtes, ciuẽ Romanum deceſſiſſe. l.cum hic ſtatus.32.§.ſi ambo in fin.D.de donat. int. vir. & vxor. l. pater, 10. l. in

omnibus.16.l.bona eorum.22.D.de captiu.& teſtamento eius confirmato,l.lege Cornelia.12.D.de teſtam. l.1.§.lex Falcidia.D.ad l.Falcid.hereditatem,& heredem faciat.l.filiusfam.18.D.ad l.Falc.l.in bello.12.§. 1.D.de captiu.ſequitur,vt quoad validitatem teſtamenti,& vt heres poſſit adire,nihil interſit,in ciuitate teſtator, an apud hoſtes deceſſerit, ideoq; is qui de hoc dubitat,cùm de viribus teſtamenti non ſit incertus, adire permittatur,d.l.quod ſi.33.h. tit.idque inſinuare voluit Paulus illis verbis. *quoniam vtroque caſu eſt iui adeundi,& in re eſt,vt poſſit adire dicendum eſt,poſſe adire*,quòd ſi ipſe heres de conditione teſtatoris certus ſit,quamuis per accuſationem in dubium vocetur, adire poterit: *Rei* namque *perduellionis* hereditatem, ſuſpenſa cognitione,filius emancipatus, cui de patris innocentia liquet, quęrere poteſt,vt ſcribit Papin. in l. Panonius.86.§.rei h.tit. Qui autem rei perduelliones dicantur ad eius textus explicationem diſces ex his, quæ ſcripſimus in §. interdum.5.n. 8.I.de hered.quæ ab inteſt.defer.quibus addes Did. Simancas de Catholicis inſtit.tit.29.per tot.maximè,n. 6.Marc.Ant.Peregrinum de priuilegio,& iure fiſci. lib.4. tit.5.n.37. & nu.47.& lib.5.tit.1.n.95. Rota Genuæ de mercatura, deciſ. 106. nume.5.

10 Difficiliores explicatus habet obiectio ſequens,ex d.l.qui in aliena.6 §.ſi is qui putabat h.t. Qui text. illius nobis articuli examinis occaſionem præſtat. *An qui adit,repudiatve ſua cõditionis cauſam intelligere debeat? An vero,ſi vel ignoret,vel dubitet,aditio nihilominus valeat?* quo pręcipuè reſpiciſſe caſus ab Vlp.in d.§.ſi is qui putabat compreheñſi, & ab eodem alijſque diſcuſſi,in l. is qui putat.15.l.& è contrario.16.l.nec is.17. l.qui hereditatem.19.l.ſi is ad quem 22.l.in repudianda.23. l.heres inſtitutus.32.l.quod ſi dubitet 33.l. ſed etſi de ſua.34.l.ſi per epiſtolam.50. l.qui putat.74.l. qui ſe pupillum.96. h.t.quæ omnia capita hac diſputatione,& comprehendemus,& abſoluemus diligenter,& accuratè.Ecce ergo priorem iam Vlpiani ſententiã.

11 Si is,qui putabat ſe filium fam.patris iuſſu adierit eũ, neq; ſibi, neque patri hereditatem quærit, quod idẽ probare videntur, d.l.15.d.l.17.d.l. 32.§.fin.

Sed pro dubitandi ratione, Obijcio primò,verſ.*Nam cum* huius etiã textus, vbi ſi dubitet filius, an filius fam.ſit,an verò pater fam.morte patris factus ſit, adire hereditatem poteſt. Secundò text.in l.qui putat.74 inf.eod. vbi qui putat ſe decem dare iuſſum, cum quinque iuſſus ſit,ſi decem dederit, fiet heres adeundo. Tertiò text.in l.multum intereſt.22 verſ.*veluti* de cond. & dem. Vbi ſiquis,ſe filium fam.exiſtimet,cum ſit pater fam.poteſt ad eundo hereditatem acquirere. Addo quarto noſtrũ hunc eundem tex.in verſ.*quamquã*. Inter quem,& principium tex.nullũ conſtituendum diſcrimen videtur. Ait Vlpian. *Quanquam is, quem pater iuſſit,adire,& deceſſit,ſi adierit, iam mortuo patre,obliget ſe hereditati, vt Iulianus libro trigeſimoprimo Digeſtorum ſcripſit*,Sanè hoc caſu filium.

lium adijſſe de ſuo ſtatu incertum,
dubium non eſt: quæ enim dubitan
di ratio eſſe potuiſſet, ſi filius, ſciens
iam patrem ſuum mortuum, adijſ-
ſet?

12 Sed his non obſtantibus vera eſt
prior noſtri text. ſententia, vt inuti-
lis ſit eius aditio, qui cum ſe filium
fam. putauit, iuſſu patris adit: adeò,
vt neque ſibi, neque patri putatiuo
hereditatis commodum quæſierit.
13 Ratio in promptu. Quoniam cum †
agentium omnes actus vltra eorum
intentionem non operentur, l. non
omnis. 19. D. ſi cert. petat. & ad cu-
iuſcũque perfectionem duo ſint om
nino neceſſaria voluntas, & poteſtas
l. multum intereſt. 6. C. ſiquis alteri,
vel ſibi. l. ſi genero. 26. C. de iu. dot.
l. cum te. 9. à contrario ſenſu. C. de
donat. ante nupt. l. in ambiguo. 3.
verſ. *itaquè*. D. de reb. dub. explicat
eleganter. Bald. in l. omne verbum.
colu. 2. C. com. delegat. Decius cõſ.
215. Fran. Sarmiento in l. ſi filius he-
res, nu. 118. D. de lib. & poſth. Et cõ-
ſtet, filium ita adeuntem ſibi heredi
tatem non quæſijſſe, quia ſibi eam
quæri noluit, quam paterno iuſſu
adibat: nec patri quæri potuiſſe, cui
quæri voluit, patria poteſtate defi-
ciente, ex eleganti ratione. l. iuſto.
44. D. de vſucap. aditionem nullius
momenti eſſe conſequens eſt.

14 Nec obſtat noſter idem text. in
verſ. fin. cui vt reſpondeant interpre
tes diſcrimen conſtituunt inter fi-
lium, ſiue heredem errantem, & du-
bitantem, vt ſcilicet is, qui errat adi-
re nullomodo poſsit, ſi adeat aditio
nulla ſit: ſecus autem dubitans, quã
diſtinctionem ex antiquo Ioanne re-
tulit Accurſ. hic gloſſ. 1. in pr. & in l.
de ſtatu. 15. gloſ. 1. ad fin. D. de teſt.
& ſequuntur Cuman. & Bald. Diffe
rentiæ ratio inter vtrumque caſum
eſt non in obſcuro. Circa errantem
inſinuauimus eam pauló ante nu. 3.
In dubitante illa redditur. Quoniam
15 † qui de ſuo ſtatu dubitat, an filius
fam. ſit, vel morte patris (eius for-
ſan rumore perlato, vt in caſu. l. fin.
D. de hered. inſt. aliàs inquit I.C.) ſui
iuris ſit effectus, eo animo adire vi-
detur, vt acquirat cui poſsit: vel pa-
tri ſi viueret, vel ſibi ſi iam deceſ-
ſiſſet, cum ergo adeuntis filij volun
tas hoc caſu non ſit limitata, *ſed in
vtramque* parata caſum, acquiſitio
fit cui iure potuit, vt benè idem VI-
pia. in non diſsimili caſu in l. qui bo-
16 na † fide. 23. §. fi. ibi. *vt quoties cõ-
munis ſeruus omnibus acquirere non
poteſt, ei ſoli eum acquirere cui poteſt.*
D. de acquir. rer. dom. cui omnino
adde Cuiacium lib. 4. obſeruat. cap.
1. & lib 17. cap. 5. Ioan. Robertum,
lib. 2. receptæ lection. cap. 21. Ant. Fa-
brum lib. 4. coniect. cap. 16. quæ con
iectura in errante locum habere nõ
poteſt, nam cum ſibi perſuaſum ha-
beat ſe eſſe filium fam. & adire iuſ-
ſu illius, cui fuit ius iubendi, credi-
tur voluiſſe, id quod leges volunt,
& conſequenter, non ſibi, ſed patri
ſe acquiſiturum hereditatem, ex re-
gula, l. placet. 79. h. t. nec potuit errã
do habere animum acquirendi ſibi;
cũ enim aditio limitata fuerit in v-
num caſum, hoc eſt, ad acquiſitionẽ
faciendam patri iubenti, non potuit
aliquid amplius operari, vltra agen-
tis intentionem iuxta regulam. d. l.
non omnis. l. age cum Geminiano,

.3.C. de tranſactio. & magis l.ex ſemiſſe.75.h.t.ex quibus non obſcure relinquitur, ex voluntate adeundi limitata, aditionem etiam limitari. Nec obſtat ſi mihi obijcias de vulgari axiomate, *quod ſi non valet quod ago, vt ago, valeat meliori modo, quo poſſit*, nec enim creditur, quẽ eligere viam, per quam actus à ſe geſtus nullus fiat, elegans text. in l. ſi miles. 3. verſ. *nec credendus*, D. de milit. teſtam. vt bene explicat Alciatus de præſumpt. 3. par. cap. 35. quoniam reſpondebo, illud admittendũ cum agentium ſubiuncta voluntas id patiatur, non ſi refragetur, tex. elegans, in l. quoties. 5. §. ſi duo ibi, *ſi modo voluntas patris fam. manifeſtiſſime non refragatur*. D. de hered. inſtituend. conſtat autem manifeſte eam refragari, cum ad vnum tantum caſum fuit in hereditatis aditione reſtricta, vt in primo noſtri tex. caſu, in quam rem induces Vlpianũ in l. 1. D. de iur. Codicil. ſiquis enim teſtamentum facere opinatus fuerit, nec voluerit quaſi codicillos id valere, videri nec codicillos feciſſe, vnde quod in illo teſtamento ſcriptum eſt, licet quaſi in codicillis poſſit valere, tamen non debetur. Item & quod ab eodem ſcriptum eſt, in l. 1. §. eum qui ibi, *quoniam nõ animo conſtituentis, ſed promittentis factum fuit*. D. de conſtituta pecunia.

17 Ex quibus conſtat, quid inter primum, & vltimum noſtri tx. caſum interſit, & ſi enim in vtroq; iuſſus præceſſerit, ſiue veri, ſiue putatiui patris ex voluntate tamen adeuntis errantis, vel dubitantis aditionis valorem metimur. De qua cũ nulla ſit dubitatio in ſecundo caſu, quem ſubiũgit Vlp. in ver. *quamquam* vtilẽ eſſe aditionẽ ex Iul. ſententia reſpõdet. Ait, enim *quamquã is qui pater iuſſit adire, & deceſſit, ſi adierit iã mortuo patre, obliget ſe hereditati*, loquitur ergo hic Vlp. in eo qui tẽpore aditionis ſuæ conditionis nõ erat ignarus ſciebat enim patrem, qui eum iuſſerat adire, iam deceſſiſſe: valet ergo aditio, quoniam non ex iuſſu adijſſe intelligitur, ſed ſuo arbitrio mutata conditione, vt eſt de ſeruo alias ſcriptũ in §. Alienus quoque ſeruus verſ. *at ſi manumiſſus*. Inſt. de hered. inſt. Quomodo omnes fere interpretes hunc verſiculũ accipiunt, quãuis male F. Duare. filium & hoc quoq; caſu, ſui ſtatus ignarũ, ideſt iam ſui iuris factum neſcientẽ, adijſſe credat. Cuius opinio eodẽ exploditur argumẽto, quo late ſupra in primo aditionẽ nullam fuiſſe probauimus. Quã Ioannis diſtinctionem, & caſuũ primæ, & vltimæ noſtri tx. partis ſeparationem vicẽ. ut adſtruere I.C. inter errantes, & dubitantes diſcrimen admittentes, in d. l. ſed & ſi de ſua. 34. d. l. qui putat. 74. in fi. principij, iuncto §. fi. in fi. h. t.

18 Succedit interpretatio. d. l. multũ intereſt. 21. D. de cond. & dem. Sed recte reſpondet Cumanus, cuius hic Iaſo & retulit, & ſequitur ſententiã n. 7. tex. illum procedere vbi nullus iuſſus patris præceſſit, ſed filius ſuo arbitrio hereditatẽ adiuit, quo caſu nulla eſt differentia inter errantẽ, & dubitantẽ, ſemper enim ſibi hereditatẽ acquirit, quæ coniectura inde elicitur, quia cũ adire voluerit non expectata patris licẽtia, præſumitur

ea

Digitized by Google

eo animo fuiſſe,vt ſibi ſi poſſet hereditatẽ quæreret, ergo ſi appareat eũ nõ fuiſſe filiũ fa. aditionis tẽpore,valet aditio,& ſibi quærit,concurrẽte, & voluntate & poteſtate.Ceſſat autẽ vbi præcedente iuſſu adiuit , illius quippe quẽ pater eſſe credebat,vt in primo noſtri tx.caſu in quo iubenti non ſibi hereditatem quærere voluiſſe conſtat,nulla ergo eſt aditio, vt iam ſup.n.3.audiuimus.

19 Sed hic illud videtur mouere , quod eſt apud Iuſtinianũ expreſſum in l. fi.C.*de condict.*indebiti, & in l.fi.§. *Sin autẽ neſcius & dubitans*.C.de furtis,nullũ eſſe inter ignorantem & dubitantẽ diſcrimẽ conſtituendũ,vt & in ſpecie,& noſtræ quæſtionis caſu inſinuat idem Vlp.in l.is qui heres 13.§.1.& d.l.is qui putat.15. h.t.ex quibus ignorare & dubitare æqualia eſſe placuit omnibus incitatis locis, & iuris regulã conficit,quã & ampliationibus,& limitationibus exornat Io.Grac.reg.117.& eſt in eã rẽ bonus tx.in l.30.t.14.p.5.ergo corruit ſuperior reſolutio,& differentia , inter primũ & vltimũ noſtri tx. caſũ.

20 Facile tamen hũc remouebis ſcrupulum,ſi conſideres,mediũ quẽdã conſtitui inter ſcientem,& ignorantem,cũ quis dubius eſt,vt recte aduertit Accur.in l.3.§.genera verbo *non bona fide*,D.de acq poſſ.Bart.in l.ſed ſi lege.§.ſcire,D.de pet.hered. Cou.in reg.Poſſeſſor.2.p.§.7.nu.3. Sarm.li.1.ſelect.c.10.n.5.vnde dubitans interdum ſcienti,ſæpe etiã ignoranti æquiparatur, quemadmodũ & tacens medium etiã intervolẽtẽ, & expreſſe contradicẽtem cõſtituit Abb.in c.nonne,de præſump.n.1.Aret.cõſ.16.à n.3.vnde aliquãdo pro conſentiente habetur l. qui patitur. 18.D.mandati.aliquando pro cõtradicente.l.filius fam.8.§.inuitus. D. de procuratorib. Socin.reg.394. Dicendum ergo eſt,dubitantem erranti comparari,quoties actus non niſi vera & perfecta ſcientia *perfici poteſt* l.3.§.is qui neſcit.D.de libero hom. exhib.l.2.D.quis ordo in bon. poſſ. ſeru.quæ ſcientia cum non detur in dubitãte,perinde iudicabitur de eo ac de neſciente & errante.

21 Vnde naſcitur interpretatio tx.in d.l.fi C.de condict.indebiti, quoniã cum adhoc,vt ſoluens indebitum ab eo repetendo repellatur eum ſcientem ſoluiſſe,probari neceſſe ſit,l. 1. ibi,*ſciens*,l.ſi quis ita.24.ibi, *cũ ſcierit*.l.ſi non ſortem.26.§.1.ibi, *nec videtur ſciens*,& in §.ſeq.ibi *niſi ſciës* & in §.qui filio ibi , *ſciens & ſoluit*. D.de condict.indebiti,cuius probationis onus accipienti incũbit regu. l.cũ in debito.25.D.de prob. notauimus in §.is quoq; n.24.& 25.l.quib. mod. re cõtrah.ob.& huiuſmodi ſciẽtia indubitãte non detur,â cõdictione indebiti eum non excludi recte

22 Iuſtin.noua ſua lege ſanxit. item † & cõſtat intellectus tx.in d. §.fin autẽ neſcius, ideo enim qui dubitãs vnã actionẽ intentauit,poteſt, quẽadmodum,& errans,ad aliã redire,quia ad hoc vt excluderetur electione vnius neceſſaria erat ſciẽtia,vt ſatis ille tx. probat,in illis verbis,*ſi dominus ſciët rẽ eſſe ſurreptã*,quã tamẽ dubitãs nõ

23 habuit. Tertio † infertur,quod & ſi iuxta receptã gloſſæ ſententiã in c.ſi diligẽti verbo,*bona fides*,in fi.& in c. fi.gl.fi.de præſcript.dubitãs cẽſeatur eſſe:

eſſe in bona fide, & poſsit etiam eo
Põtificio iure præſcribere ſequûtur
Iaſo, in l.3.§.genera.nu.16.D.de ac
qu.poſſeſ.Couarr.in reg. poſſeſſor.2
p.§.7.nu.3.Ioan.Gutierrez in l.ne-
mo poteſt.nu.208.D.de leg.1. Ioan.
Baptiſt. Villalobos in *Ærario* com-
munium opinio. littera D. verbo.
Dubius, n.302.& nu.303.Ignat.Sal-
zedo in addit. ad Bernardum Diaz,
reg.218.antequos Decius, in l.quá-
24 diu.nu.6.C.qui admitti. Id tamen †
intelligendum eſt, in præſcrip. iam
inchoata, quam dubitatio ſuperue-
niens non interrumpit; cum ſola ma
la fides ſuperueniens impleri vſuca-
pionem, præſcriptionéve impediat:
inter bonam autem, & malam fidem
mediũ obtineat dubitatio: præſcrip-
tionem veró dubitans inchoare non
poſsit, quia neceſſaria eſt bona fides
& ſic quod quis, cum ſcientia iuſtæ
poſſeſsionis poſsidere incipiat, vt la
tè ſcripſimus ad Rub.Inſt.de vſuca-
pionib. quæ non poteſt indubitante
dari, quomodo eam gloſſæ ſenten-
tiam accipiunt plerique ex ſup.rela-
25 tis. Præterea ſunt † eadem inter-
pretatione donandi, text. in l.de ſta-
tu.15.D.de teſtam. vbi dubitans de
ſtatu ſuo teſtari non poteſt, quemad
modum, neque errans: quia in teſta-
tore requiritur ſcientia ſui ſtatus, l.
qui teſtamento.14.illo tit. l.1.in pr.
D.de leg.3. Item & tex.in d.l.is qui
heres.13.§.1.h.t.vbi qui dubitat de
teſtatoris ſtatu adire, aut repudiare
hereditatem non poteſt, quoniam
circa defuncti ſtatum certitudo re-
quiritur. d.l.qui hereditatem.19.h.
tit. quam dubitans ſané non habet,
manet ergo non ſemper dubitan-
tem erranti æquiparari.
26 Hæc, quæ hactenus reſoluimus, li-
cet Ioannis ſententiam, & diſtinctio
nem inter errantem, & dubitantem
non leuiter firmare videantur, & in
ſe vera ſint, non tamen admittenda
iuxta Vlpiani caſus in hoc noſtro.§
Si is qui putabat. In quibus nullum
inter errantem, & dubitantem diſ-
crimen conſtituendum, ſed vtriuſ-
que aditionem valere ſequentia ſua
27 dent. Primó † quoniam placuit, du
bitantem teſtatoris conditionem a-
dire, aut repudiare non poſſe, vt pau
28 lò ante audiuimus, † de ſua autem
conditione ſi dubitet adire non im
29 pedite, d.l.ſed etſi de ſua † plane ra
tio quæ dubitantem admittit, & in
errante pariter vim habet, vt ex eo-
dem tex.conſtat ibi. *Quod qui condi
tionem teſtatoris ignorat, an valeat
teſtamentum, dubitat: qui de ſua, de
teſtamento certus eſt*, ergo quemad-
modum dubitans adire poteſt, ſic &
errans poterit. Qui text. in d. l.ſed
etſi de ſua manifeſtè etiam oſtendit
nullam inter errantem, & dubitan-
tem differentiam eſſe, nam quem in
principio dubitantem appellat, igno
rantem paulò inferius nominat, vt
pat.ibi. *Sed etſi de ſua cõditione quis
dubitet*, & ibi. *cur autem ſi ſuam ig-
nores conditionem*. Secundò text. in
30 † l.qui ſe pupillum.90.h.t. quẽ tex.
in errante loqui manifeſto probant
eius verba: & tamen eius aditionem
valere conſtat. ait enim Hermoge-
nianus, *qui ſe pupillum falſo exiſti-
mans, cum eſſet pubes, pro herede geſ-
ſit, quominus heres exiſtat nihil error
31 talis ei nocebit*. Tertiò † tex.in d.l.
multum intereſt.21.ibi. *veluti cum
quis*

quis ſe filium fam. exiſtimat, cum ſit pater fam. poterit acquirere hereditatem. Et qui ex parte heres ſcriptus ignorat, an tabulæ teſtamẽti apertæ ſint adire hereditatem poterit. Ex quibus errorem aditioni non obeſſe, & dubitantem erranti comparari docent Cuiacius ad Africanum tract. 1. ad l. cum falſum. 45. h. tit. Duarenus in paraphr. ad eundem cap. de acquirẽda hereditate verſ. *Alterum quod nũc dicturi ſumus.* Loriotus tract. de acquirend. hered. axiomate. 31.

32 Ergo vt hæ ceſſent anguſtiæ, & quas prolixæ Accurſij diſtinctiones pariunt, qui in d. §. ſi is qui putabat, per omnia ferè ſcholia vix ab eis eximitur, ex mente Bartoli, quæ etiã in ſummarijs huius tex. inſinuatur, dicendum eſt; nullam eſſe conſtituẽdam differentiam inter errantem, & dubitantem de ſuo ſtatu, quinimo vtriuſque aditionem valere, niſi aliud, præter propriæ conditionis errorem aditionis valorẽ impediat, vt deduces manifeſte, ex l. C. locis ſup. nu. 1. indicatis, & d. l. multum intereſt. De cond. & demonſtrat. Neque obſtat hereditatẽ animo acquiri l. pro herede. 20. l. gerit. 88. h. t. cũ alijs: indeque non ab alio poſſe adiri quam ab eo, qui ſuæ conditionis omnimodo certus ſit, ſuæque aditionis cauſam omni dubio procul, intelligat: quæ enim animi deſtinatione agenda ſunt, non niſi vera, & certa ſcientia perfici poſſunt, l. in totum. 76. D. de reg. iur. quam legẽ ſic ibi Pet. Faber accepit. Quoniam licet ea regula in multis caſibus aditionis hereditatis etiam procedat, non tamen in conditione adeuntis, de qua etſi non certus, ſed dubitans, aut errans ſit qui adit, aditio tamen valet bonus tex. in l. illud. 5. verſ. fin. D. ſi pars hered. petatur. ibi. *ſed vtilius eſt poſſe eum adire qui neſcit portionem, ſi cætera quæ oportet eum ſcire non ignoret.* Quæ autem ea ſint, diſces ex l. qui hereditatem. 19. l. ſi is ad quem 21. l. in repudianda. 23. l. heres inſtitutus. 32. Et alijs h. t.

33 Sed obijcies tunc primam noſtri text. partem, in qua errans circa ſuæ perſonæ conditionem ſi adeat nihil agit. Sed reſpondendum eſt, id non ex conditionis adeuntis errore procedere, ſed potius ex animi defectu: quia ſcilicet, alterius iuſſu adit hereditatem, tunc enim eo animo eſſe videtur, vt acquirat ei, cuius iuſſu adiuit. Iuſſus ergo coniecturam voluntatis acquirendi non ſibi, ſed ei qui iuſsit, inducit. In quam rem inducès, l. liber homo. 57. D. de hered. inſt. d. l. qui putat. 73. §. qui bona fide inſ. h. t. l. homo liber. 54. D. de acquir. rerum dom. Omnis enim actus qui geritur præſumitur geſtus in exequutione præcedẽtis tractatus, vt per noſtrum hunc text. & in l. Titia 134. §. 1. D. de verb. ob. notat Alciatus de præſumption. reg. 2. præſumptione. 24. nu. 1. & ſeqq. Aymon Graueta. conſ. 91. num. 9. Cepalus conſ. 156. nu. 14. lib. 2. Petr. Surdus deciſ. 188. num. 37. Ant. Theſaurus. lib. 1. quæſtio. forenſium. n. 5. & 6. Caput. Aquenſis, deciſ. 107. nu. 3. & deciſ. 226. nu. 2. parte. 2. & nouiſsimè in ardua q. in qua nunc lis pendet inter D. Alphonſum Antonium de Paz, & Doñam Ioannam Ruyz del Corral, Doctor Rochus de Vergas iuris Pō

tificij Salmanticeñſis Primarius, ſub. 26. num. 8.

Verùm quia text. ille, in d. l. homo 34 liber. 54. D. de acquir. rer. dominio. in illis verbis. *Nā ſi iuſſu noſtro adierit, neque ſibi, neque nobis acquiret*, & proximam ſuperiorem reſolutionem oppugnare, & d. l. liber homo, & d. §. qui bona fide aduerſari videtur, & eadem ferme ſunt, quæ apud Vlpianū noſtrum in h. §. ſi is qui putabat. in primo reſponſo leguntur. ait. enim (*Si is, qui putabat ſe filiū fam. patris iuſſu adierit, eū neq; ſibi, neq; ei qui iuſſit quæſiſſe hereditatē cōſtat*, Quinimo, & contextus ille totus inuolutus eſt, & pugnantiā quodammodo continere videtur, pauliſper iuxta eius eſt enarrationem inſiſtendum. Ergo ait Modeſtinus. *Homo liber hereditatem nobis acquirere non poteſt*. Scilicet, qui & re, & opinione homo liber eſt vt ſic is caſus à ſequēti differat: nobis namquè delatam hereditatem, is non acquirit, quia per liberum hominem, id eſt per procuratorem eam non acquirimus. l. per procuratorem. 90. inſ. h. t. iuxta emēdatiorem lectionem, quæ ſic habet, non *per curatorem*, vt benè aduertit Ant. Cōtius lib. 2. ſucceſ. lectio. cap. 17. & nos in §. Item extraneus. n. 42. & 50. Inſt. de hered. qualit. & diff. Subiungit, *qui bona fide nobis ſeruit acquiret*, ſcilicet *hereditatem*: quod tamen cum Iuliano interpretor in ea, quæ eſt ipſi delata: nam quod à quibuſdam reſpondetur, ſi liber homo qui bona fide mihi ſeruiebat, propter me, id eſt, mei contemplatione, hæres inſtitutus erit, poſſe eum iuſſu meo adire hereditatem, poteſt vererum eſſe, vt intelligatur non operâ ſua mihi acquirere, ſed ex re mea: ſicut in ſtipulando, & per traditionē accipiendo, ex re mea mihi acquirat l. aditio. 45. §. fi. h. t. Cuius tamen ſententia explicanda eſt ex Modeſtino in d. l. homo liber. verſ. *ſi tamen ſponte ſua, ſciens conditionem ſuam, adierit*. Quippè, vt quandiu homo liber à nobis poſſidetur bona fide, & inſtitutus heres noſtro iuſſu adit, nobis quærat, ex d. l. liber homo, & d. §. qui bona fide, ſi conditionē ſuam ignoret, nam ſi iuſſu noſtro adierit, neq; ſibi, neque nobis acquirit. d. l. homo liber. quippe, ſi ſciens iam conditionē ſuam noſtro iuſſu adeat. Oportet ergo, vt bonæ fidei poſſeſſori quæratur hereditas eius iuſſu ab ignorante conditionē ſuam aditionē fieri: vt ſibi, citra iuſſum ſponte ſua adire, ſic enim ſibi quæret, ſi animum ſibi acquirēdi habuerit. illa ergo verba verſic. *ſi tamen ſponte, &c.* exponenda ſic ſunt ex ſequentibus, ne inuicem ſint contraria, & obſtent d. l. liber homo, & d. §. qui bona fide. Iam ad noſtrum text. redeamus.

35 Iuxta eum ergo conſtat ex ſupra traditis, quæ ſit differentia inter primā, & poſtremā eius partem. In prima enim, & præceſsit iuſſus, & ex iuſſu heres hereditatē adiuit: in poſtrema ex ſuo tātùm arbitrio. Ergo licèt fuerit dubius, aut planè errās in ſuo ſtatu, nihilominus creditur habere animū ſibi acquirendi ſi poſsit, cū nō expectauerit iuſſum, aut licentiā illius cuius iuri ſubiectus credebatur vt ad d. l. multū intereſt iam ſup. n. 6. audiuimus, & ad vltimā partē noſtri tx. notāt Bart. Aret. & Alex. & cō-

muniter

muniter doctores omnes,quãuis ma
lè contrariũ ſcripſerit Ioa.Garcia,d.
reg.227.n.11.quod ſi dixeris inter-
pretationi huic obſtare , quod cũ in
duobus præcedẽtibus caſibus locu-
tus fuerit Vlpianus de eo qui præce
dẽte iuſſu adierat,&idẽ retinere the
ma intelligẽdus nũc quoq; ſit,quod
& multi putarunt.Reſpondebo,neq;
nouũ,neq; inſolens I.C. eſſe ad ſuas
ſentẽtias cõprobandas exẽplo caſus
magis dubitabilis,facti ſpeciẽ initio
propoſitã mutare.Ergo cũ in pr.pro
poſuiſſet,eum qui adiuit iuſſu patris
putatiui,nihil agere , quia creditur
eo animo adire,nõ vt ſibi,ſed vt iu-
bẽti acquirat: Subijcit ſtatim caſum
omnino contrariũ,in quo ſibi acqui
rit,vt oſtẽdit aduerſatiua dictio,*quã
quã*,Is eſt,cũ filius,ſiue putatiuus,ſi-
ue verus,iuſſus eſt adire,& antequã
adeat deceſsit pater,& ſciens mortẽ
patris adiuit:nã tunc valor aditionis
nõ impeditur propter præcedentem
1 iuſſum patris, qui morte fuit extin-
ctus ex generali reg.l.mandatũ. 15.
C. de mand.l.inter cauſas.16.in pr.
D.eod.§.rectè.Inſt.eod.vbi copioſè
eã exornauim⁹,& induces in propo
36 ſito Modeſtinũ † in l.ſi per epiſt.50
inf h.t.*Nã ſi per epiſtolã ſeruo pupil
li tutor hereditatem adire iuſſerit, ſi
poſt ſubſcriptã epiſtolã tutor moria-
tur,antequã ex epiſtola ſeruus adiret,
nemo dicturus eſt* (inquit ille)*obliga-
ri poſtea pupillũ hereditati.*Notat Cõ
nan.li.7.c.14.n.11.Creditur enim po
ſtea filiũ adijſſe,nõ ex neceſsitate pr
cedẽtis iuſſus, quemadmodũ in pri-
mo reſpõſo,ſed ſua ſponte, & per cõ
ſequẽs ſibi acquirere hereditatẽ vo-
luiſſe,quã ſententiã,vt Vlpi.probet,
argumentatur à maiori ex eiuſdẽ Iu
liani authoritate,& caſu lõgè magis
dubitabili,in ℣.*Nam eſt*,in quo nõ ita
cõſtat de animo adeũtis volẽtis ſibi
acquirere ,& nihilominus ſibi ac-
quirit.Quippè cũ quis dubitans,aut
errãs(vt ſuprà oſtẽdimus) nõ expe-
ctata licẽtia illius,cuius iuri ſubiect⁹
credebatur,adijt hereditatẽ: quia li-
cèt poſſet videri nõ habere animum
acquirẽdi ſibi,repugnãte iuris diſpo
ſitione quæ vetat,eum qui in aliena
eſt poteſtate ſibi quærere,d.l.placet
79.inf.h.t. nihilominus tamẽ, ex eo
quod ſpreuit aliã iuris diſpoſitionẽ,
quæ iubet, eũ qui alieno iuri ſubie-
ctus eſt,non aliàs adire hereditatem
quàm illius iuſſu,quod latè ſuprà ad
principiũ huius legis explicuimus.
creditur adijſſe nõ eo animo, vt pa-
tri quæreret, cuius iuſſum nõ expe-
ctauit,ſed ſibi ſi poſſet.Ergo cũ de te
cto errore ſui ſtatus,appareat eũ poſ
ſe adire,manet rata aditio,cui ſuffra
gatur poteſtas, nec refragatur volũ
tas.Et cõſtat inter primã,& vltimam
noſtri tx.partẽ non eſſe conſtituẽdã
differẽtiã in errore, aut dubitatione
adeuntis,vt voluit Ioãnes:ſed ex eo
quod præceſſerit,aut nõ præceſſerit
iuſſus,vt docuit Bartolus.Et quãuis
nõnulli interpretationẽ hanc diuina
re ad vltimã partẽ huius tex. exiſti-
ment,quia potius idẽ videtur retine
re thema,quàm illud mutare.Cõtra
riũ conſtat primò ex d. verſ.*quãquã*
vt iam audiuimus.Deinde,quoniam
ſi iuſſus in tertio hoc caſu interue-
niſſet eius meminiſſet Vlp.quẽadmo
dũ in primo,& ſecundo caſu.ibi.*Pa
tris iuſſu adierit*, & ibi.*quã pater iuſ
ſit adire*.Tertio induces text.in d.l.
ſed etſi deſua.34.in qua,ſine manife
ſta diuinatione,nõ põt ſuppleri iuſſ⁹

I 2 &

& tamen eum textum vltimæ parti
huius noſtri ſuendum manifeſte in
dicat epigraphe vtrique affixa, eſt
enim ex eodem Vlpiano ſumptus:
is libro ſexto, ille libro octauo ad Sa
binum, item & literæ tenor. ait nam
que. *Sed & ſi de ſua conditione quis
dubitet, an filius fam. ſit poſſe eum
acquirere hereditatem iam dictū eſt.*
Recte Accurſ. ibi ſcilicet in h. l. qui
in aliena. 6. verſ. *Nam eum*, quam in
terpretandi rationem docet Paulus
in l. non eſt nouum 16. D. de legibus
quippe poſteriores leges ad priores
eſſe trahendas.

Sed obſtare ſuperioribus, & noſtro
37 tex. in hoc verſi. *Nam eum*, videtur
non leuiter eiuſdem Vlpiani autho-
ritas in l. is qui putat. 15. cum l. ſeq.
j. h. t. vbi omnino contrarium vide-
tur probari. Is enim qui putat ſe ne
ceſſarium, cum ſit voluntarius, non
poteſt repudiare, neque adire, l. is
poteſt. 17. h. t. Quia plus eſt in opi-
nione, quam in veritate, & tamen cō
ſtat dici non poſſe, ideo ibi aditionē,
ſiue repudiationē nullam eſſe, quia
iuſſus præceſſerat, id enim ſumma
eſſet diuinatio: cum etiam quia in re
pudiatione, de qua nominatim loqui
tur, d. l. is qui putat. non pōt: ſupe-
rior coniectura admitti, quam vehe
menter aditio acquirendi ſibi, non
iubenti inducit in d. verſi. *Nam eū*,
& in d. l. multum intereſt. Huic dif
ficultati varie occurrit Accurſ. ver-
bo *dictum eſt*, in d. l. ſed & ſi de ſua
verius tamen à Bar. ibidem diſſolui
tur, & in d. l. is qui putat, cuius opi-
nionem communiter ſequutam teſ-
tatur ibi Iaſo. nu. 14. quippe noſtrū
tex. item & d. l. ſed & ſi de ſua, loqui
in eo qui errauit in conditione ſua,
an filius, an pater fam. eſſet, cuius
error nihil nocet, dum tamen ſuo ar
bitrio adeat aut repudiet, ex ſup. ob
ſeruatis, tex. vero in d. l. is qui pu-
tat. loqui in eo qui putabat, ſe neceſ
ſarium heredem, cum tamen eſſet
voluntarius, & ſic an eſſet vel filius,
vel ſeruus eiuſdem illius teſtatoris,
de cuius hereditatis aditione tracta
tur: quo caſu ſi erret, errat in cauſa
aditionis, & repudiationis, nihilque
agit. ratio in promptu. Nam qui om
nino neceſſarius eſt heres, veluti ſer
uus proprius, is repudiare nō poteſt
& ſi maxime velit, text. in §. licet In
ſtit. quib. ex cauſis manum. nō licet
§. 1. Inſtit. de hered. inſtit. §. 1. Inſtit.
de hered. qual. & diff. quod ſi volun
tarius cum ſit, ſe putat neceſſarium,
ſi adeat, aut repudiet, errat omnino
in aditionis ſiue repudiationis cau-
ſa. Ergo non valet aditio, vt dedu-
ces ex multis exemplis l. heres inſ-
titutus 32. & l. quod ſi dubitet. 33. j.
h. t. adit enim inuitus, non ſuo arbi
trio, quod ſane eſt aditioni, quæ ex
animo, & libera voluntate pēdet, ma
xime contrarium l. pro herede. 20.
§. 1. j. h. t. l. nec emere 16. C. de iure
deliber. Idemque fere & in filio e-
uenit, qui licet abſtinendi beneficiū
à Prætore habeat. l. neceſſarijs. 57.
j. h. t. §. ſui verſ. *Sed his permittit*, In
ſtit. de hered. qualit. errat tamen in
cauſa aditionis, adit enim hereditatē
tanquam de nouo acquirendam cū
tamen iam lege delatam accipiat l.
in ſuis 11. D. de lib. & poſth.

38 Sed an hodie nouo iure huius tx.
deciſio in praxi obtineat, dubitari
non ſine ratione poteſt, cum enim

ea.

Digitized by Google

ea ſit ratio, quæ filij fam. aditionem ſine patris iuſſu moratur, ne eum in uitum filius æri alieno hereditario obliget, iuxta noſtri tex principium & poſt nouam deciſionem l. cũ oportet. 6. C. de bonis quæ liberis, cui conſonant l. 5. l. 6. tit. 17. par. 4. l. 24. tit. 13. p. 5. explicanr Ant. Gomez 2. tom. cap. 15. nu. 11. col. 2. & num. 16. Suarez in l. 4. tit. *de las juras*, in quæ ſtione maioricatus nu. 1. & ſequitur Pinelus in l. 1. 1. par. ex nu. 31. C. de bonis maternis. Caldas Pereyra in l. ſi curatorem verbo, *leſis*, num. 125. C. de in integ. reſtitutione omnia bona quæ filius acquirit, ſibi quoad proprietatem, patri vero quoad vſum fructum tantum quærantur: conſequens videtur, intereſſe nihil ex putatiui patris iuſſu adeat, an ſuo arbitrio, vt ſibi quærat. Sed eſt differentia conſtituenda in hac quæſtione inter aduentitiam & profectitiam hereditatem iuxta tex. in l. 13. ti. 6. par. 6. Nam ſi filius adeat aduentitiã hereditatem, hoc eſt maternam, vel auitam, aut quæ aliunde ei, eius tamẽ contemplatione, relinquatur, præcedente putatiui patris iuſſu, nihilo minus ſibi eam quæret. Quoniã cũ ex deciſione, d. l. cum oportet, ſibi iam acquiratur dici non poteſt, eum eo animo adijſſe, vt patri non ſibi eã acquireret: ergo cum conſtet, ſibi eum hereditatem hanc quærere voluiſſe, concurrente & voluntate, & poteſtate effectum ſortietur aditio, quoad proprietatem: vſusfructus vero, qui vero patri acquireretur putatiuo non potuit ex d. l. iuſto. 44. D. de vſucapionib. & ideo ad proprietatem redibit, & cum ea conſolidabitur, ex reg. §. finitur verſ. *cum autem* Inſt. de vſufr. & ijs quæ lato ſermone ſcribit D. Ioan. del Caſtillo, de vſufructu cap. 75. Quod ſi putatiuus filius profectitiam hereditatem iuſſu patris adeat, id eſt eam, in qua eiuſdem patris contemplatione fuit inſtitutus, iuxta ea quæ ad d. l.

39 cum oportet, ſcribunt omnes, & † nominatim, ſtatuit d. l. 13. part. ibi. *Ca ſi aquel que lo eſtablecio por ſu heredero, lo faze con intencion, que gane la heredad para ſu padre, eſtonce non puede el fijo ganar la heredad para ſi, mas para ſu padre, é con ſu otorgamiento*, incorrectam eſſe noſtri text. deciſionem exiſtimo, omneſque admittendos Vlpiani caſus hic expreſſos: militant enim in huiuſmodi bonis rationes omnes, quæ generaliter veteri iure in hereditatis aditione conſiderari oportuit. Quæ ſententia vera eſt ſi iuſſu eiuſdem patris adierit. Si vero ſine eius iuſſu, ſuoque arbitrio hanc profectitiam hereditatem adeat, eam putatiuo patri per condictionem ſine cauſa reſtituere tenebitur argumento, l. liber homo. 19. verſ. *Sed licet*. D. de acquir. rer. dom. vt Romanus hic aduertit, & Curt. iunior in l. 1. n. 49. C. qui admitti.

40 Quod ſi mihi obieceris tex. in l. quidam cum filium. 46. verſi. *non tamen aliter ab eo fideicommiſſum peti poſſe, quam ſi & ipſum teſtatorem fidem eius ſequutum probaretur*, D. de heredib. inſtituend. vbi & ſiquis alterius contemplatione heres inſtituatur, & adeat, non tamen ei, cuius contemplatione inſtitutus fuit. eam hereditatem reſtituere cogi poteſt,

ergo nec cogetur filius putatiuo patri reſtituere. Reſpondebo diuerſam eſſe cauſam noſtræ quæſtionis ab ſpecie illius tex. qui loquitur in eo,qui licet alterius contemplatione fuerit inſtitutus,non tamen ei reſtituere fuit rogatus,& ſibi imputare debet teſtator, qui quod voluit, non expreſsit. Nos vero loquimur in homine libero, vel ſeruo alieno bona fide poſſeſsis,filio ve putatiuo, quos teſtator contemplatione domini vel patris putatiui inſtituit, quibus hereditatem reſtituere debent, ex ſententia,d.l.liber homo,quia neceſſe non habuit teſtator eos heredes rogare,quos ex iuris diſpoſitione,eis,in quorum erant poteſtate acquiſituros credebat.

41 Quod ſi longius inſtes, & vrgeas ex ſimili viri & vxoris, vt quemadmodum verus filius vero patri cuius contemplatione fuit inſtitutus etiã hodie quærit ex d.l.13 parriiæ,& veteri iure nulla habita diſtinctione, ſic & putatiuus filius acquirere debuit. Quemadmodum & inter putatiuos coniuges mutua datur acquiſitio cap.2.vbi poſt gloſſ.omnes notant,extra de donatio. inter virum & vxorem. Palacios Rubios in repetition.rub. eiuſdem tituli.§.56.n.2.Ant.Gomez in l.51. Tau.n.57.relati à Tiraquelo poſt leges connubiales glo.8.nu.270.An.Gam. deciſi. Luſitana.204.num.1. & cum multis Ioan. Garcia tractat.de coniugali acqueſtu num. 159.quod eſt nimis notabile ad noſtras, & exteras etiam leges,quibus inducitur lucra conſtante matrimonio quæſita inter coniuges communicari. Dicã tibi longe vtriuſque rei rationem eſſe,nam in matrimonio communicatio fit ratione contractus,& indiuiduæ ſocietatis,item& laboris quẽ inuicem impendunt omnes,vir ſcilicet & vxor in acquirendis,& conſeruandis bonis,quæ rationes, item & vtriuſque coniugis bona fides, & in matrimonio etiam putatiuo animaduertitur, & effectus conſideratur,non minus quam in vero, ergo error nocere non debet,in quam rẽ induces bonum tex. in l.ſi Titio 66. D.pro ſocio, iuncta l.1. D. rerum amotar.l.aduerſus.4. C. de crimine expilatæ hered. & ijs, quæ copioſe nos de nobilitatis inter virũ,& vxorem communicatione ſcripſimus, diſputat.3. Acquiſitio vero, quæ fit patri per filium ſolius legis nititur authoritate,& à ſummo illo iure patriæ poteſtatis deſcendit,de quo late nos ad tit.I.de patria poteſtate, & in §.igitur liberi.Inſt.per quas perſonas,& in pr. Inſt.per quas perſonas nobis acquirit.obligat.& de acquiſitione per adrogatione, quæ cum in putatiuis deficiat,item & ratio pub. vtilitatis quam I.C. animaduertit in d l.iuſto.44.D.de vſucap.deficit, & ipſa acquiſitio.

42 Hactenus de noſtri text.interpretatione,ex quo quia præceptor Bartolus num.1. hic ad vtilem infert quæſtionẽ,paucis & nos iuxta eum agemus. Infert ergo quod quemadmodum in prima noſtri text. parte, adiens hereditatem filius, quẽ putatiuus pater adire iuſsit,ex iuſſu adiſſe intelligitur, ſic ſi mandatum alicuius præcedat de aliquo faciendo,& tu facias poſtea, licet non ex

primæ

primas facere te nomine illius, tamen præſumitur quod nomine illius feceris. Ergo ſi mandatum de emendo fundo præceſſerit,& mandatarius fundum emerit, habebit mandans aduerſus illum mandati actionem,vt illi fundum tradat. Pro qua ſententia,cum inducat Bartolus text.in l.qui ſeruum. 21. verſic. *Idem eſt in eo*,D.de interrog.act.faciunt etiam l.ſeruus communis. 5. ad finem D.de Stipulat.ſeruor. & l. fin.C.per quas perſonas: ex quibus conſtat,quod licet ſeruus communis ſtipulando acquirat omnibus dominis,ſi tamen vnius iuſſus præcedat,iubenti acquirit. diximus in §. ſeruus communis nu.2.Inſt. de Stipu.ſeruor.

43 Deinde & elegans tex.in l. Titio
36.verſ. *Et quid commiſiſſe videretur is*, iuncta gloſſæ interpretatione verbo.*Et quid.* D.ad municipalem, quæ probat eum qui mandatum ſuſcipit,ſi aliter faciat, falſi crimen incurrere ex generali ratione. l.1. §. qui in rationibus.l.qui nomine. 25. D.ad leg. Cornel. de falſis, quibus addi poteſt Baldi doctrina in l. furti.§.mandatum. D. de his qui notant.infam. aſſerentis, infamem,& eum hoc caſu fieri. In quam ſiniſtram adeo ſuſpicionem, ne incidamus,&quia delicti præſumptio ſumenda nunquam eſt. l. merito. 51. D.pro ſocio.eum ex præcedenti mãdato feciſſe dicendum eſt. Bartoli doctrinam ſequitur Angel.& Imola hic. Iaſo.in l.poſt dotem. nu. 74. D.ſoluto matri.exornant Alexand. conſ.25.colu.fin.volu.2. idem Iaſo. in §.ſequens Inſt.de action.Felinus in c.cum M. Ferrarienſis de conſtitutionib.Angelus conſ.97.vol.1. & conſ.58.in pr.eodem volu.Roman. conſ.91.& 94.Alcia.de præſumptionibus reg.2.præſumptione. 34.Tiraquelus de retractu conuentionali. gloſſa fin.n.115.& nouiſsime Card. Franciſ.Mantica lib.7.de tacitis, & ambiguis conuent.tit.18. ex nu. 6. ad fin.late quæſtionem ad partes diſputans,ex num.1.ad fin.eiuſdem capitis.Quam vſque adeo veram idem
44 Bart putauit in l.4. † §. ſi ab ignoto.D.de manumiſſ.vt procedat, ſi appareat procuratorem rem emiſſe,& pecuniam numeraſſe, mandantis præſumatur, ita vt poſsit illam rem etiam non oblato pretio, recuperare,extollit Paulus hic ad finem & Romanus num.6. verum cum ſolutio in facto conſiſtat,& ea quæ facti ſunt nunquam præſumantur,l.in bello.12.§.facti autem D. de captiuis iura ea Bartoli opinio non videtur. Neque eam iuuat tex.in d.l.4. §.ſi ab ignoto.verſ.*Vnde quæri.* cuius tex.argumẽ id Bartolus adnotauit,quoniam in eo tex. non dicitur præſumi rem quæſitam ex pecunia mandantis,ſed quod ſi mandatarius, cui mandatum eſt vt emeret, feſtinauerit ſua pecunia emere, poteſt compelli,vt rem tradat mandanti oblato pretio. Conſequitur enim libertatem ſeruus,& ſuis nummis eo caſu dicitur redemptus,quemadmodum,ac ſi eos iam de ſuo numeraſſet,iuxta Diuorum Fratrum epiſtolam in eiuſdem lege. 4. initio relatam.

In quam rem quando incidimus,
45 quia ipſis etiam iuſis authori-

bus

bus difficile videtur, ſeruum, qui ſuos nummos habere nō poteſt,ſuis nummis redemptum dici, ſicque ad libertatem peruenire,eam vt expo namus abs re non erit.Seruus ergo ſuis nummis emptus ſtricto iure di ci non poteſt:vt qui nihil ſuum, ac proprium habeat conniuentia tamē & quaſi diſſimulatione iuris,iure,vt ita loquar vultum oculoſque ab eo negotio auertente ſeruus ſuis num mis emptus dici poteſt. Sic enim Vlpian.ibi *conniuentibus oculis cre dendum eſt ſuis nummis eum redemp tum:cum non nummis eius, qui eum redemit comparatur*. Eſt conniuen tibus oculis,ideſt non inſpecta ſtri cti iuris ratione, vel vt alij volunt, domino veritatem ſimulante,meta phora ducta ab his,qui quid vident, videri tamen videre nolunt,&quaſi oculos claudunt. Sic conniuentibus oculis hodie dicimus ſeruos capere legata,quæ reliquit dominus l. pen. §.illo verſ.non tamen ita impij. C. de neceſ.ſeru.hered.inſt.& eos qua ſi dotem dare in l.*ſi ſerua ſeruo qua ſi dotem dederit*. D.de iure dotium, qua eadem conniuentia dicimus ſer uos facere teſtamentum.Plinius lib. 8.Epiſtolar. 16.*Permitto quoque ſer uos teſtamenta facere,eaque vt legi tima cuſtodio,mandant,rogantq;quod viſum eſt,pareo ocyus,res ſuas donant diuidant, relinquunt, dumtaxat in tra domum. Nam ſeruis reſpublica quædā, & quaſi ciuitas domus eſt*.Er go quoniā & ſi ab amico ematur,ad huc ſuis nummis emptus dicitur, quoniam vt id efficiatur, nihil de

46 ſuo impendere debet emptor † d. l.is qui.4.§.1. Adeo vt ſi ab ignoto emptus ſit ab initio, deinde ei pre tium ſuum offerat,ſuis nummis em ptus ſeruus nō dicatur,d.§.ſi ab ig noto,ab initio enim hoc agi debet, vt imaginaria fieret emptio, & per fidem contractus,ſiue per fidem cō tractam inter emptorem & ſeruum agatur: d.§.ſi ab ignoto.Adde,&do minum eumdemque venditorem, hoc enim ſupplendum ad huius lo ci interpretationem. Quæ fides pri mum in eo elucet,quod emptor,vt ante diximus,nihil de ſuo numerare debet:nam ſi id fieret, ſuis nummis fruſtra ſeruus diceretur emptus:ſed alicuius prorſus. Deinde & in eo fi des elucet,quod cum nihil ſuum ha beat ſeruus,ſuis tamen nummis em ptus dicitur,quod ſi adhuc quæras vnde illi nummi eſſe poſsint.Reſpō deo,ſi ex peculio quod ad vendito rem dominum pertinet pretium ſui numerauerat, vel ſi ex aduentitio aliquo lucro,vel ſi amici alicuius be neficio,vel liberalitate,vt eo proro gante,vel repromittente,vel ſe dele gante,vel in ſe recipiente debitum redemptus ſit. His modis vendito re domino neque pecuniam à ſuo ſeruo proprie,neque ab emptore re cipiente,mera ac ſola fide ſeruus vē ditur,& emptus dicitur,humano ac benigno iure,quomodo plane & ſyn cere d. l.4.§.1.& d. §. ſi ab ignoto. d. verſiculo. vnde quæri. intelli ges.

47 Superior tamen illa Bartoli doctri na, quæ habet,actum præſumi ge ſtum virtute mandati præcedēn tis,quoad tertium qui cum procu ratore cōtraxit vera non eſt,is enim potius procuratoris,quam mandan tis

ctis cõtéplatione cõtraxiſſe dicitur, niſi & ipſe quoque mandatum interueniſſe ſciat, vt idem Barth. hic aduertit: & probat, l. ex mandato. 59. D. de acq. rer. dominio (aliàs incipit *res ex mãdato*) vbi traditio facta procuratori non videtur facta ea mente, vt mandanti acquiratur dominiũ qua mente ſi facta præſumeretur ipſo iure ei dominium acquireretur, l. ſi procurator. 13. illo titulo. l. qui mihi donatum. 13. D. de donat. quæ doctrina exornari poteſt ex traditis à Baldo in rub. num. 15. C. de contrah. empt. Couarr. lib. 3. var. c. 4. n. 7 ad finẽ. & benè explicatur à Card. Fran. Mantica, d. lib. 7. tit. 18. nu. 17. & magis ſub nu. 19. quem omnino vide.

48 Eſt & altera limitatio, vt ea doctrina non procedat, quando mandatarius recuſauit mandatum; tunc enim etiam ſi negotium ſimpliciter faciat non videtur feciſſe nomine mandãtis, ſed ſuo, vt rectè hic Pau. Alex. & Areti. adnotarunt. Et quamuis contrariam ſententiam inſinuet Accur. in l. ſi pupilli 6. §. Item quæritur verbo. *Negotiorum*, verſ. veluti mandaueras. D. de neg. geſtis quam videtur probare text. in c. licèt. 7. de procurat. in 6. cui omnino adde Alexand. conſ. 81. li. 5. poſſunt tamen diſsidentes hæ opiniones ad concordiam reduci, vt poſterior hæc procedat, quãdo mandatarius expreſſe fecit negotium nomine mandantis: vel quando negotium omnino ad mandantẽ pertinebat. Cæterum, ſi mãdatarius ſuo nomine geſſerit, & tale erat negotium quod ad ipſum pertinere potuiſſet, prima opinio admittenda ſit,

49 Sed quid dicendum ſit, in eo cui delictum committerre mandatum eſt, an etſi nihil poſtea profiteatur, mandantis tamen nomine feciſſe dicamus? inueſtigare erit vtile, vt qua pœna puniri vterque debeat cognoſcamus. Et ſanè cum quoad delictũ committentem nulla ſit dubitatio, cum propter mandatum non excuſari. Quoad mandantem dicendum eſt, quod ſi præceſſerit mandatum, & ex poſt facto delictum perpetratum ſit ab eo, qui mandatum ſuſcepit, mandans tenebitur, quia virtute præcedentis mandati factum cenſetur, ſic docuit Innocentius in cap. ad audiẽtiam de homicidio. Bart. in l. non ſolum. §. ſi mandato meo, n. 12 D. de iniurijs. quomodo autem probetur mandatum, & an mandans pœna ordinaria, an extraordinaria puniendus ſit latè, & vtiliter Iulius Clarus, lib. 5. §. fi, q. 89. ex nu. 1. & copioſius, cum modernorum prolixa allegatione Ioan. Batt. Baiardus in eius additionibus. Menochius de arbitrarijs caſu. 351. & caſu. 353. Tyberius Decianus, lib. 9. tract. criminal. iur. cap. 24. per totam. Ioſeph. Maſcard. de probationibus, concl. 1012 Hieron. Zeuallos libro pract. com. cap. 166.

De eiuſdem heredis iuxta ſubſtantiam teſtamenti ſcientia.

CAPVT. X.

1 *Dubitatio iuxta ſubſtantiam teſtamenti,*

menti, quãdo heredem impediat? & nu. ſeqq.

2 *Heres de valore teſtamenti certus adire poteſt.*

3 *l. ſcriptus. 12. D. de Carbon. edict. & nu. ſeq.*

4 *l. cum falſum, 45. h. t.*

5 *l. Clodius Clodianus 97. & eius ſpecies h. t.*

6 *Heres certus eſſe debet, non tantum teſtamentum non eſſe ruptum, verum nec rumpi poſſe.*

7 *Suus heres etiam ſi teſtamentum rumpi poſſit, ipſo iure exiſtit.*

8 *l. ventre præterito 84. hoc tit. & late num. ſequentib. vſque ad finem capitis.*

9 *l. illud 4. §. fin. D. de bon. poſſ. contra tab. & latè num. ſeqq præcipuè n. 15. & 44. & 45.*

10 *Suum heredem ventre pleno præterito immiſcere ſe non poſſe putat communis, & eius argumenta nu. ſeqq.*

11 *Incertitudo an in ſuis heredib. viciet?*

12 *Immiſsio in ſuis, & aditio in extraneis, an à pari ſemper procedant?*

l. cum bonis 85. h. t.

13 *Suum heredem ſcriptum ipſo iure exiſtere, quomodo intelligendum?*

14 *l. ſi filius heres. 16. D. de libe. & poſth. & num. ſequent. præcipuè, nu. 39.*

16 *Decreti remedium de quo in d. l. ventre, & in d. §. ſi. quale? & n. ſeqq. præcipuè n. 47.*

17 *l. cum quidam 30. §. quod dicitur, h. t. & n. 19.*

18 *Suitas ſiue eius effectus, an aliquo caſu pendeat? & n. 32.*

20 *Decreti remedium, an ſemper pariter & ſuo, & emancipato neceſſarium?*

22 *Bonorum poſſeſsio contra tabulas ſcriptis heredibus aliquando datur.*

23 *Bonorum poſſeſsio cõtra tabulas, non agnita, non transfertur.*

24 *Suo heredi an decreti remedium aliquo caſu neceſſarium?*

25 *l. ventre præterito verſ. ergo ſi pleno, & n. 40.*

26 *Interpretatio Accurſij ad l. ventre.*

27 *Emancipati de iure Ciuili incogniti.*

28 *l. cum quidam 30. §. ſuum heredem h. t. & n. ſeqq.*

30 *Patris ex qua quis futurus heres ſcientia, an ſemper neceſſaria.*

31 *Fœtus mulieris multiplex eſſe poteſt remiſsiuè.*

33 *l. cum hic ſtatus 32. §. ſi ue autẽ, D. de don. int. vir.*

34 *lex ſemper eſt certa.*

35 *l ſi pater meus 36. D. de ſolutio. & nu ſeqq.*

36 *l. 1. D. de interrog. act.*

37 *l. vẽtre. 84. verſ. ſed ſi vacuo. h. t.*

42 *Termini habiles ſemper ſupponẽdi.*

43 *Bonorum poſſeſsionis, quæ ex decreto tranſmittitur, an petitione neceſſaria, & n. 46.*

44 *l. ſed & ſi deceſſerint. 5. D. de bono. poſſ. cont. tab. & n. ſeq.*

50 *Æquitas deſiderij iuſtis remorata rationibus, noua producit remedia.*

1 DIximus ſup. c. 9. nu. 7. vt aditio ex teſtamento ſubſiſtat, vel repudia-

pudiatio valeat,heredem de eius viribus dubitare non debere. Dubitationem vel ex conditione teſtantis, aut eiuſdem heredis naſci ſæper. Ex ſubſtãtia teſtamenti dubitatio naſcitur,quoties ambigit heres,falſum teſtamentum,vel irritum, ruptum veſit.l.nec is 17.in pr.l.cum quidã.30. §.fi.l.cum falſum 46.l.eum qui' 51. h.t.quibus caſibus & aditio inutilis erit,& repudiatio quod ſi † licet
2 teſtamentum falſum,ruptum, irritũ ve dicatur,ipſe tamen heres,non ita eſſe ſciat,eique de validitate teſtamenti conſtet,adire vel repudiare, non prohibetur,quamuis lis,vel accuſatio intercedat,dict.legibus:quas ſic accipies & l.1.C.de bon.poſſ.ſecundum tab.de proprio enim facto non redditur quis dubius per litem vt docet Bart.eis in locis † licet de alieno reddatur,& ob id adire non poſſit.l.ſcript' 11.D.de Car.bon.ed. ibi.*Quid enim ſi non potuerunt adire heredit item iure ceſſante,vel oblitem indubio conſtituti?*

4 Vnde eſt, vt ſi extraneus aliquis teſtamenti falſi arguatur citraipſius met heredis conſcientiam, quia de alieno facto per litem dubius redditur,adire non poterit,d.l.ſcriptus,q; ſi ipſe heres ſit,qui accuſatur,vel extraneus ex ipſius conſcientia heredis,quoniam de proprio facto eum lis dubium non poteſt reddere,& vt ait Africanus in d.l.cum falſum 46. *quoniam certus eſſe debeat,ſe falſum nõ feciſſe recte adibit hereditatẽ*,quod adeo verum eſt,vt etiam locum habeat in eo,qui duobus teſtamentis heres ſcriptus, an poſterius falſum ſit,ambigit.l.eum qui.51.h.t. quia de vtriuſque teſtamenti viribus dubitat,prioris, an fuerit per poſterius reuocatum poſterioris, an ſit verum.

5 Sed an,qui primo teſtamento vtili,poſteriori inutili ſcriptus heres,cũ poſterius valere putaret,ex eo hereditatẽ adire voluit,quod poſtea inutile repertũ eſt,primo teſtamẽto renunciaſſe videatur,ſic vt teſtatorem inteſtatum faciat?quæſtionis fuit inter Papinianum,& Paulum I.C.Papinianus putabat repudiaſſe eum ex priore hereditatẽ,ex poſteriore non poſſe eum adire. Paulus non repudiare eum,qui putaret poſterius valere. Pronunciauit Papinianus teſtatorem inteſtatũ deceſsiſſe in l.Clodius Clodianus 97.h.t. vtra ſententia verior explicui in§.ex eo autem n.14.l.quib.mod.teſtam.infirm.Æquior,& magis ẽ vera Iuris prudentia Pauli contendens,eiuſdem Papiniani authoritate probans in l. quæ fideicommiſſa.79.D.de lega.2. non enim videtur inutile ius amplexus, vtiliori renuntiare,quemadmodum ex d.l. Clodius,& d.l.quæ fideicommiſſa omnes docent Alex.conſ.44. ll.4.Vveſemb.conſ.64.nu.63.Seraphinus de Priuileg.iuramenti priuilegio.23.n.19.& priuileg.69.n.19. & priuileg.83.n.6.Gre.Lop.in l.19. gl.3.t.6.p.6.

6 Non ſolum autem certus debet eſſe heres,teſtamentum ruptum non eſſe,ſed etiam vt adire poſsit, ſcire tenetur,illud rumpi non poſſe, quia ad vires eius etiã id requiri,conſtat cũ quãdiu rumpi poteſt teſtamentũ non deferatur ex eo hereditas l. vẽtre.84.h.t.ideoque qui dubitat, an

 mulier,

mulier, cuius venter præteritus eſt, prægnans ſit, a ſecũdo nihil agit: quã uis re vera prægnans non ſit, l. cũm quidam. 30. § ſi te. & quod dicitur, d. l. ventre h. t. dubitat enim, vtrum teſtamentum rumpendum ſit, vel nõ, per poſthumi natiuitatem.

7 Quod in emancipatis filijs, & extraneis alijs heredibus inſtitutis admittendum, & iuris euincit ratio, & probant verba. d. l. cum quidam. 30. §. 1. & ſeq. l. & d. l. ventre in prin. Secus in ſuo. d. l. 30. §. ſuum heredẽ: quia hic cum inuitus heres exiſtat. l. in ſuis. 11. D. de liber. & poſth. l. in ſuis. 14. D. de ſuis, & leg. hered. l. neceſſarijs 57. h. t. §. ſui l. de here. qua
8 lit. magis ignorans, d. §. ſuum, † d. l. venere. verſ *ſed ſi vacuo ventre*. Securè Done. lib. 7. com. cap. 5. vt Oſ-ſualdo placuit. Cuius opinionis fundamentum præcipuum ex princ. d. l. vẽtre eſſet enim alias otioſa emancipati, & heredis extranei mentio, ſi idem & in ſuo admittendum eſſet. Poterit ergo ſuus inſtitutus etiam ventre pleno præterito immiſcere, quamuis emancipatus, aut exter nõ poſsint.

9 Præſtat & aliud Iul. Paulus in l. illud. 4. §. fi. D. de bonor. poſſ. contra tabul. vbi videtur ſeparare cauſam filij emancipati, à cauſa filij in poteſtate: quaſi illi neceſſarium ſit beneficium illius text. filio vero in poteſtate non ſit neceſſarium, ſic enim ait. *Si quis eum, qui in vtero eſt, præetermiſerit, etiam nondum nato eo alias qui heres inſtitutus eſt, bonorum poſſeſsionem contra tabulas admittere poteſt, (quia iniquum eſt, neque quaſi ſcriptum poſſe petere bonorum poſſeſsionẽ, quandiu cõtra tabulas peti poteſt, nec contra tabulas, quandiu non naſcitur præteritus) vt etſi ante moriatur, bonorum poſſeſsionis beneficium ad heredes tranſmittat. Quod maxime neceſſariũ, & in filio emancipato ſcripto herede, qui nec hereditatem interim adire poteſt.* Quæ poſteriora verba ſuadent emancipatum etiam inſtitutum ventre præterito adire nõ poſſe, ſuum poſſe, ſi ei vt emancipato beneficium illius textus neceſſarium non eſt.

10 Contraria tamen ſententia, quinimo eam, quæ à Papiniano proponitur, in d. l. ventre in principio, procedere in filio in poteſtate defẽdũt plures, nec ſine ratione. Si memineris: quæ euincit, ne filius emancipatus, aut exter ventre præterito heredes inſtituti, quandiù pendet poſthumi natiuitas, adire nequeant: militare ſuo etiam inſtituto herede. Certus enim cum inſtitutus heres eſſe debeat, antequam adeat, an *ex teſtamento*, an *ab inteſtato* heres ſit, l. ſi is ad quem 22. l. pater. 93. h. tit. & ventre pleno incertum ſit, ex qua cauſa heres ſcriptus ſucceſſurus eſt: nam ſi fiat abortus, *ex teſtamento*, l. 3. §. ex his ibi, *hi ſi naſcantur*, De iniuſto rupt. §. poſthumi, verſ. *ideoq; ſi mulier* inſt. de exhered. liber. Si nõ fiat, poſthumo nato, ab *inteſtato* per poſthumi natiuitatem teſtamento rupto. d. §. ex his, l. 2. l. 3. C. de poſthum.
11 hered. d. §. poſthumi. Et † hæc incertitudo adſit pariter in ſuo, & in extraneo impediet pariter, vt in extraneo aditionem, immixtionẽ in ſuo. Vnde quod Papinianus, in d. l. ventre prioribus expreſsis verbis. *Ventre*

tre

tre præterito, ſi filius qui fuit emancipatus, aut exter, heres inſtitutus ſit, quandiu rumpi teſtamentum poteſt, non defertur ex teſtamento hereditas. Admittendum, ſuo etiam filio herede inſtituto, probant Angelus Immol. & Aretinus, n. 1. 3. vbi Alex. nu. 4. Paulus nu. 5. Cumanus, & Bart. in d. §. ſuum heredem nu. 2. vbi Imol. nu 9. Paul. nu. 1. Roman. nu. 5. Aretinus dicens communem nu. fi. Goffredus, in d. l illud. §. fin. Cuiat. ad Afric tract 4 ad l. ſi filius heres. 26. de lib. & poſ. li. 16. q. Pap. in d. l. vẽtre. Eorum opinio ab eodem Papiniano oſtenditur manifeſte, ibi, tùm in verſic. *Sed ſi vacuo ventre:* dum ait, *ſed vacuo ventre mulier fuit, & incerto filius in familia retentus vita deceſſit heres fuiſſe intelligitur, emancipatus, aut exter non aliter poſſunt hereditatem quærere, quam ſi non eſſe prægnantem ſciant.* Conſtituit ergo Papinianus differentiam inter ſuũ, & emancipatum, cum venter eſt vacuus. Ergo ventre pleno ſuus ab emancipato non differt: quoad ſpeciem quam tractamus, nimirum, vt quemadmodum emancipatus, & exter adire non poſſunt, ſi de ſuæ aditionis cauſa, an *ex teſtamento*, an *ab inteſtato* ſit, dubitent; ſic, nec filius ſuus paternis ſe immiſcere bonis, propter pendentem poſthumi natiuitatem, ſi venter plenus ſit, poſſit. Cum, & is ſuę ſucceſſionis cauſam
11 intelligere debeat. † Et à pari immixtio, ſiue abſtentio in ſuis, & aditio, ſiue repudiatio in emancipatis, & extraneis procedant. iuxta belliſſimum eiuſdẽ Papiniani reſponſum in l. eum bonis, 86. h. t. vbi, vt probet ſuum heredem abſtinendi beneficiũ non amiſiſſe, eo quod paternis ſe immiſcuerit ignorans bonis, à geſtione pro herede per emancipatum facta argumentum ducit. hic enim illorum verborum ſenſus. *Eum bonis ſe immiſcere conuenit, qui remoto familiæ* (id eſt patriæ poteſtatis, ſiue iuris ſui heredis) *vinculo pro herede gerere videtur*, id eſt, quibus modis intelligitur extraneus pro herede geſſiſſe, vel nõ geſſiſſe, iiſdem etiam intelligitur ſuus heres miſcuiſſe ſe, vel non immiſcuiſſe, qua poſita regula quæſtionem Papinianus diſſoluit. Filius vtroque parente mortuo, quia paterna forſan bona multo grauãtur ære alieno, abſtinere ſe eis propoſuerat: deinde tanquã ex bonis matris, paternum agrum, vt maternum ignorans poſſedit, abſtinendi conſilium, quod in patris bonis tenuerat, amiſiſſe eum non videri reſpondit. Ratio in promptu. Nam quemadmodum pro herede geſtio non inducitur, ſiquis hereditaria bona ignorãs tractauerit. l. At ſiquis. 14. §. pleriq; D. de relig. & ſumptib. fun. l pro herede 20. l. gerit 88. h. tit. ſic nec immixtio. Cum igitur ſe non immiſcuerit filius eo quod ignorans paternum fundum, vt maternum poſſederit, integrum abſtinendi conſiliũ habet. Sed iam ad eundem Papinianum, in d. l. ventre. redeamus: qui parem filij in poteſtate, & emancipati cauſam in hac, quam examinamus, quæſtione probat. Deinde in verſ. *Ergo ſi ventre pleno.* vbi æque ſuccurritur ſuo, ac emancipato, quoniã alias nec ex teſtamento, nec ab inteſtato potuiſſent heres exiſtere ven-

tre pleno. verba hæc ſunt. *Ergo ſi vē*
tre pleno ſit mulier ; nonne iniquum
erit interea defunctum filium heredi
ſuo relinquere nihil.? Et ideo Decreto
filio ſuccurrendum eſt. Quia ſiue fra
ter ei naſcatur, ſiue non naſcatur, pa-
tri heres futurus eſt. Eademque ratio
facit, emancipato quoque ſubueniri
debeat. Qui alterutro caſu rem omni
modo habiturus eſt.

13 Ex qua tota d. l. ventre inductio-
ne conſtat, quod dicitur filium in po
teſtate heredem ſcriptum ipſo iure
heredem fieri. l. 1. §. qui ſunt in pote
ſtate. D. Siquis omiſ. cauſ. teſt. intel-
ligendum eſſe, ſi modo tale ſit teſta
mentum, cuius vires non pendeant
ex futuro euentu: nam ſi pendeant,
14 † nullus poterit ex eo teſtamento,
& ſi ſuus ſit, interim heres exiſtere, l.
ſi filius heres. 16. D. de lib. & poſth.
ibi. *nepotem tam patri, quàm auo ſuū*
heredem futurum, ſi coniungas, l. 1. §
ſciendum. D. de ſuis & leg. l. ſcripto.
7. D. vn. liberi. quò loci cum Africa-
nus probet nepotem auo ſuum exti
tiſſe heredem, conſequens eſt, filiū
propter pendentem omiſsi poſthu-
mi natiuitatem patri extitiſſe nun-
quam, iuxta veram eius loci interpre
tationem, quam latè ſcribimus, in §.
ita demum. num. 7. & 16. l. de hered.
quæ ab inteſt. defer. Manet itaq; tx.
in d. l. ventre in prin. & in ſuo etiam
herede intelligendum.

15 Nec obſtat tex. in d. l. illud. 4. §. fi.
D. de bon. poſſeſ. contr. tab. quoniam
omiſſa interpretatione exiſtiman-
tium, verbum, *maximè*, quo ibi Iur.
Conſ. vtitur interpretandum, ideſt:
multum, aut *valde*: iuxta quam in-
terpretationē nullam ille tex. faciet
comparationē inter emācipatum, &
filium in poteſtate: ſed ſignificabit,
beneficium illius text. filijs emanci-
patis valde neceſſarium. Quoniam
ea expoſitio, quæ viris placuit doctis
tuta ad eum text. non videtur. Nam
ſi illud beneficium eſſet æque neceſ
ſarium filio ſuo: & emancipato: poſ-
tremus ille verſiculus, otioſe adie-
ctus eſſet à Iul. Paul. Cum ſatis eſſet
generaliter docere beneficium illud
maximè eſſet neceſſarium ſcriptis
heredibus. Rurſus ex ſubiecta ratio
ne conuincitur, in illis verbis, *quia*
neque hereditatem interim adire po-
teſt, quibus ſignificari videtur, filiū
in poteſtate interim, ideſt dum pen-
det poſthumi natiuitas, ſi inſtitutus
eſt adire poſſe. Quod tamen quam
ſit falſum, ex d. l. ſi filius heres, & ex
d. l. ventre iuxta noſtram interpre-
tationem iam vides.

16 Omiſſa etiam Aret. opinione exiſ
timantis, decreti remedium, quod à
Iul. Pau. in d. §. fi. proponitur, vtriq;
tā ſuo, quam emācipato neceſſariū:
ſed emancipato longe magis quam
ſuo. Nam in ſuo datur cōtinuatio do
minij, quæ in emancipato non datur
vnde ſuus iuris rigore inſpecto po-
teſt ſe paternæ immiſcere heredita-
ti etiam poſthumi natiuitate pen-
17 dente iuxta text. † quem ipſe pro
ſua putat opinione expreſſum, in d.
l. cum quidam. 30. §. quod dicitur.
ſup. h. t. dum ait, *quod dicitur, proxi-*
mus à filio poſthumo heres, dū mulier
prægnās eſt, aut putatur eſſe, adire he
reditatem non poteſt, ſed ſi ſcit non eſ
ſe prægnātē: poteſt accipere proximus,
à ventre, qui ſuum heredem paritu-
rus eſt, quibus verbis, *proximus à poſ-*
thumo,

Digitized by Google

thumo, ſignificatur eum qui eſt in eo
dem gradu recte, de iuris rigore adi
re poſſe: quamuis æquitate inſpecta
propter poſthumum, qui naſci ſpera
tur non poſsit. Emancipatus autem
neque de æquitate, neque de rigore
adire potuerit nunquam ſi poſthu-
18 mi pendeat natiuitas. Iuxta quam †
interpretationé conſtare illud vide
tur, vt filius in poteſtate etiam ven-
tre pleno ſuus ſit: licet ſuitas, ſiue e-
ius effectus propter ius poſthumi pé
dens & ſine re ſit, quod non eſt in iu
re noſtro, neque nouum, neque in-
ſolens, vt in caſu legis, Gallus. §. vi-
dendum. D. de lib. & poſth. Si filium
apud hoſtes habens, ne potem ex eo
heredem inſtituas: nepos is quam-
uis ſuus, patre, per captiuitatem, de
medio ſublato auo effectus ſuitatis
tamen iura habet in ſuſpenſo. l. pen.
D. de ſuis & leg. l. nec nos. 4. C. de
capt. ſpes ergo interdum ſuorum he
redum remoratur iura, vt bené do-
cet Bart. in d. §. videndum. nu. 2. ſe-
quutus ab alijs communiter teſte
Carolo Ruino, in §. & quid ſi tan-
tum. nu. 120.

19 Quæ Aretini ſententia explo-
ditur ideò quoniam textus, in d. l.
cum quidam. §. quod dicitur ſen-
tentiam eius non probat. Illis enim
verbis, *proximus à filio poſthumo*,
filius non excluditur, eiuſdem gra-
dus licèt, cum poſthumo ſit. Nam
ſi excluderetur filius (id eſt ſi filius
ſuus heres poſthumi pendente nati-
uitate adire poteſt) excluderetur,
& nepos quamuis à poſthumo pro-
ximus. patet conſequutio. par enim
in hoc, & filij, & nepotis non præ-
ceſsi, ſuorum heredum ius. §. ita
demum. Inſtit. de hereditat. quæ
ab inteſtato defer. At illis verbis,
nepotem comprehenſum dubita-
bit nemò, vt & ſi ſit inſtitutus ta-
men propter pendentem poſthu-
mi natiuitatem non poſsit adire:
ergo, & in filio idem eſt admitten-
dum, vt iam ſuprà, cum communi
ſic priora verba dict. legis, ven-
tre interpretati audiuimus. Præ-
terea conuincitur Aretinus, nam ſi
iuxta eius ſententiam ſpes natiuita-
tis poſthumi filij ſui heredis iura
remoratur, & effectus in ſuſpenſo
eſt: ergo neceſſarium illi decreti
remedium, de quo in d. l. illud. §.
final.

10 Cui non magis aptatur, quorun-
dam, licet ſubtilis, & in ſe vera
ſententia, quod licèt beneficium
illius textus vtriquè, & ſuo, & e-
mancipato ſit neceſſarium: poteſt
tamen euenire caſus, in quo eman-
cipato proſit, ſuo non proſit. Ve-
luti, ſi mulier exiſtimetur eſſe præ-
gnás, quæ tamen vacuo ventre ſit,
tunc enim emancipatus non aliter
poteſt adire, quam ſi ſciat mulie-
rem non eſſe prægnantem, dict. leg.
ventre, verſiculo *emancipatus*, quo
caſu filius ſuus heres, per legem
ipſo iure efficitur heres, vt in dict.
leg. ventre, verſiculo, *ſed ſi va-
cuo*, atque ita conſtat tunc eman-
cipato beneficium neceſſarium eſ-
ſe, cum propter incertitudinem
in eo impediatur aditio. Secus in
ſuo: cuius incertitudo acquiſitioné
quæ per legem ſit, ipſo iure, non re-
moratur.

Nam

Nam interpretationẽ eã verba ex. in d.§.fin excludunt manifeſte,cum loquatur,vbi venter erat plenus, vt conſtat, ibi. *etiam nonatu nato eo*, & ibi, *quandiu non naſcitur*, quo caſu patrem, & ſui, & emancipati cauſam ſæpe ſup.audiuimus. Neutet enim, ſine decreti beneficio hereditatem tranſmittit, d.l ventre, ver.*ergo ſi pleno vent e.*

21 Omiſsis ergo his,& pluribus alijs, quæ iuxta textum,in d.§.fi.ab inter pretibus adducũtur, vt vera eius cõſtet ſententia, Præmitto primo ſpeciem à Iul.Paul eandem ibi tractari quæ ab Africa.in l.ſi filius heres.16. D.de lib.& poſth.à Pap.in d l. ventre præterito.84.h.t.nimirum,e filio inſtituto herede poſthumo præterito,iuxta quam quæſtio nata. An bonorum poſſeſsio inſtituto filio pẽdente poſthumi natiuitate dari poſſit?& cum conſtet bonorum poſſeſſionem ſec.tab.eo caſu locum non habere,quia non datur,quandiu teſtamentum,vel iure ciuili rumpi (veluti agnatione poſthumi præteriti) vel iure prætorio reſcindi,per contra tabul. poteſt: Quæſtionem in eo poſitam.*An contra tab.Bonor.poſſeſsio cõcedenda ſit?* conſequens eſt. Planè

22 † decerni poſſe ſuadere videntur,l. 3.§.ſiquis ex liberis.iuncta.l.ſi poſt mortem. 10.§. hi qui propter alios, D.de bonor.poſ.cont.tab.nam licet ſiquis ex liberis heres ſcriptus ſit ad contra tab.bonor. poſſeſsionem vocari non debeat,cum poſsit ſecund. tab.habere poſſeſsionem. Si tamen alius committat edictum, id eſt, aut bonor. poſſeſ.contra tab. petat, aut petere poſsit admittetur, & ipſe ad cõtra tab.bonor.poſſeſsionem. Qui enim propter alios eam petunt,non expectant, vt illam accipiant; verum ipſi quoque petere contra tab. poſſunt. cum enim ſemel beneficio aliorum,ad id beneficium fuerint admiſsi,iam non curant petant illi,nec ne bonorum poſſeſsionem. Memi-

23 niſſe † præterea oportet, quemadmodum hereditas, quæ adita nõ eſt ad heredes(paucis exceptis caſibus) non tranſmittitur,l.vnica.§.in noviſſimo.C.de caducis toll. ita,quæ non eſt petita bonor.poſ.ad heredes non tranſit,l.3.§.acquirere,D.de bonor. poſ.Ergo cum in ea ſpecie,quæ a Iure Conſultis locis iam inſinuatis tractatur: nimirum,quando quis eum, qui in vtero eſt prætermiſit alio inſtituto filio iniquum eſſet, hunc neque quaſi ſcriptum poſſe petere bonorum poſſeſsionem, quandiu contr.tab.peti poteſt, nec cont.tab.quãdiu non naſcitur præteritus. Et periculum eſſet, ne ſi antequam eam peteret moreretur heredi ſuo; elinqueret nihil, æquum Prætori viſum illũ ad cont. tab. admittere poſthumi etiam natiuitate pendente, vt ad heredes ſuos, petitam trãſmittant. Sed & ſi deceſſerint antequam peterent bonorum poſſeſsionem,non eſſe iniquum Prætorem decernere,heredibus eorum ſaluum fore commodum bonor.poſſeſsionis ſec.tab. vel cont. tab. Iuliano placuit, in l. ſed & ſi deceſſerint.§.illo ti. Quæ licet in emãcipato filio procedant,ſine ſcrupulo & ei neceſſarium remediũ hoc fuiſſe cõſtet manifeſtè,vt inſinuat Paul. in d.§.fin.ad fin.in ſuo tamen nõ neceſſarium videtur, cum is ſemper

ex

ex ſui heredis iure, etiam non adi-
tam tranſmittat hereditatem.

24 Sed non eſt in obſcuro inter vtrũ
que, & ſuum & emancipatũ quoad
tranſmiſsionẽ differentię ratio: quo
niam, licet regulariter, & quando ſo
lus ſuus heres ſcriptus in teſtamen-
to eſt, ſi pendente poſthumi natiui-
tate decedat, beneficio ei, aut decre-
to opus non ſit, cum in vltimo vitæ
ſpiritu, & quo tempore certum eſſe
incipit, neminem ex teſtamento he
redem futurum, abinteſtato ipſe he
res exiſtat, d. l. ſi filius heres. 16. verſ.
Quod ſi nemo. D. de lib. & poſth. l. fi.
D. de condit. inſt. Si tamen filio, aut
coheres, aut ſubſtitutus vulgari for
ma ſit datus, cuius aditione, filio de-
cedente ante poſthumi natiuitatem
ſubſiſtat teſtamentum, heredi ſuo
tranſmittere, relinquere poterit ni-
hil, d. l. ſi filius. in 1. parte. d. l. ventre
25 † verſ. *Ergo ſi pleno.* Rectè ergo Iu-
lius Paulus, *quod maxime neceſſariũ
eſt in emancipato filio herede ſcripto,*
ait. quoniam licet vtrique ſit neceſ-
ſarium Decreti remedium; maximè
tamen emancipato, quia *ſemper*: fi-
lio autem in poteſtate, *non ſemper*,
cum ſi decedat ventre adhuc pleno
coherede, aut ſubſtituto non dato,
ſuo iure, cum heres exiſtat, iam quæ
ſitam tranſmittat hereditatem, quã
interpretationẽ pluribus verbis ſcri
pſit Iacob. Cuiaci. lib. 41. Pauli ad E-
dictum, ad d. §. fin.

26 Ridendus ergo ex his, & obſerua-
tis ſup. ad d. l. ventre. Accurſ. in d. §.
fin. verbo. *Adire.* putans emancipatũ
à patre inſtitutum adire, ideo pendẽ
te poſthumi natiuitate nõ poſſe, quia
aditio hereditatis de iure ciuili eſt,

27 cui emancipatus † erat incognitus.
§. Emancipatos. I. de exher. liber. §.
emancipati. I. de her. quæ abinteſt.
Fatemur & id nos, vt eo iure, aut in
ſtitui, vel nominatim deberet exhe-
redari, aut contra teſtamentum ſuc-
cedere. Inſtitutus tamen ſi eſſet, vt
quilibet alius extraneus, niſi aliud
obſtaret, adire rectè eo iure poterat.
l. Gallus 29. §. fin. ad fin. D. de lib. &
poſth. induces. l. cum quidam. 30. §.
fi. h. tit. l. ſi duobus. 14. in pr. D. de bo
nor. poſſ. contr. tab. in quibus eman
cipatum hereditatem adire poſſe cõ
ſtat. Et quare ei, quod extraneo cõ-
ceditur, denegabitur. l. 3. §. pen. &
fi. D. ad S. C. Syllanian. Conſtat ergo
verba d. §. fi ibi. *qui nec hereditatem
interim adire poteſt.* interpretanda,
ex d. l. ventre in pr. ibi. *quandiu rum
pi teſtam. poteſt, non defertur ex teſta-
mento hereditas.* Vtraque ex his, quæ
28 de ſcientia heredis obſeruauimus.

Rurſus, nec huic ſententiæ, qua
probamus, nullum eſſe diſcrimen in
ter ſuum, & emancipatum vẽtre ple
no, quoad aditionem, obſtat textus,
in d. l. cum quidam. 30. §. ſuum here
dem. h. t. vbi ſuus heres pẽdente po-
ſthumi natiuitate ex parte dimidia
heres efficitur. Quoniam, vt ex eius
conſtat verbis loquitur Vlp. ibi. cum
poſthumus eſt inſtitutus (quo caſu
teſtamentum rumpere non poteſt)
vel cum nullo facto teſtamento de-
cedit is, de cuius hereditate agitur:
quam ſpecie nullum eſt teſtamentũ
quod eius natiuitate rumpi poſsit.
Verba hæc ſunt. *Suum heredem cer-
tum eſt ex aſſe heredem eſſe, & ſi pu-
tat eſſe pragnantem mulierem, quæ
non eſt pragnans. Quod ſi vnum ha-*

beat in vtero, an ex parte dimidia ſit
heres, ſiue inſtitutum poſthumum pro
ponas, ſiue inteſtatum patrem deceſſiſ
ſe, &c. quibus caſibus cũ certus ſit
ſuus heres, qua ex cauſa hereditas
ad eum pertineat, mirum non eſt, ſi
ex dimidia parte heres fiat, & natiui
tate etiam pendente immiſcere ſe
poſsit. Vnde non video qua ratione
Accurſ. eodem in loco verbo, *dimi-*
dia, cum tx. contra eius expreſſa
verba, in poſthumo præterito acce-
perit.

30 Sed eſt ille tex. in d. §. *ſuum here-*
dem, & in altero non parum diffici-
lis, dum probat, filium ſuum heredẽ
cum poſthumo inſtitutum ex parte
dimidia, non ex quarta heredem fo
re: aduerſantur enim expreſſe tx. in
l. Antiqui 3. l. & ſi pauciores 4. l. illud
D. ſi pars hereditatis petatur l. ſed &
ſi reſtituatur. 28. §. fin. D. de iudicijs
l. ſi pater meus 36. D. de ſolutionib⁹
quibus non ſemiſſem, ſed quadrantẽ
hereditatis tantum modo inſtituto
ſuo heredi præſtandum probatũ eſt.
Quam difficultatem vt declinent in
terpretes comminiſcuntur plura, ſed
eis omiſsis.

31 Et quæ de multiplici Mulieris fœ
tu pro eorum iurium exornatione
ſcribit Plinius lib. 7. nat. hiſtoricæ,
cap. 3. Tiraque. in legibus connubia
libus gloſſ. 9. num. 95. Alciat. lib. 1.
prætermiſſorum, verſicu. *Penelopi.*
Cagnol. in l. eaque raro. num. 6. de
Regulis Iuris. Menoch. lib. 6. de præ
ſump. præſ. 51. Ex ſententia Accur-
ſij, in d. l. antiqui gloſſa final. Bart.
in d. §. ſuum heredem. num. 2. & in
d. l. ventre. numer. 2. in l. Gallus. §.
ſi eius, de liber. & poſthumis, dicen
dum eſt Quoad effectus, qui cauſan
tur ex legis diſpoſitione (veluti he
reditatis, & aditionem, & tranſmiſ-
ſionem) rei veritatem attendi, vt ſi
vnus ſit in vtero pro dimidia, ſi duo
pro tertia parte heres ſit, & ſic de re
liquis, quia & plures naſci poſſunt.
Quo modo procedit text. in d. §.
ſuum heredem, qui non ſimpliciter
ex parte dimidia facit heredem fi-
lium: ſed cum vnum in vtero mu-
lier habet, & per naturam humanæ
conditionis alius partus formari nõ
poteſt.

32 Quoad effectus vero, qui proue-
niunt ex facto hominis, nimirum
quoad petitiones hereditatis, & exer
cendas actiones, ſiue actiuas ſiue
paſsiuas, ſemper res expediatur, ha-
bita conſideratione, quod poſsint
tres naſci. d. l. Antiqui. d. l. ſed & ſi
§ fin. d. l. ſi pater meus: rei ergo euẽ
tus quoad veros exiſtentiæ effectus
expectandus, quaſi interim quodam
modo in ſuſpenſo, non *exiſtentia*,
ſed pro qua parte eius effectus con
ſiſtant: quæ res neque noua neque
inſolens eſt in libris noſtris.

33 Simile enim in acceptilatione v-
xorem donationis gratia à marito
facta, in l. cum hic ſtatus 31. §. ſiue
autem ibi, *poteſt dici pendere accep-*
tilationem, non ipſam, ſed effectum e-
ius. D. de donat. inter. vir. & vxor.
quem textum in notabili caſu, Bal-
dus expendit, in l. eam quam, num.
40. C. de fideicommiſs. Molina de
Hiſpan. primogen. lib. 3. cap. 16. ex
nu. 28. Differentiæ ratio in promp-
tu eſt, quia cum lex. † Sit certa
34 circa omnes effectus, qui ab ipſa le-
ge proueniunt ſine facto hominis,

regu-

regulantur,ſecundum veritatem. §.
conditiones. Vbi ſcripſi. Inſtit. de
verbor. obligat. effectus vero, qui
ex facto hominis proueniunt, cum
de illis iudex incertus ſit, iuxta le-
gis præſumptionem ſunt æſtimandi
quæ licet preſumat plures naſci poſ
ſe,& quoad rei veritatem euentus
ſit expectandus. d.l. Antiqui: cum
ſimilibus,quod certum interim eſt,
vt certum,lex habet, l,ſi pater. 36.
ibi, *quia in rerum natura verum*
fuiſſet me ſolum heredem fuiſſe. D.
de ſolutionibus.

35 Quem textum ſingularem eſſe in
materia *plus petitionis*,animaduer-
ti in §. ſiquis agens 33.numer.1.ad
fin.Inſtit.de actionibus,quemadmo
dum,& l.qui in alterius.41.D.deRe
gulis iuris. Et quando in rem hanc
incidi quia ſimilem ſpeciem, d. §.
ſuum heredem proponit, exponere
non erit ab inſtituto noſtro alienũ.
Ait Iulianus. *Si pater meus prægnan*
te vxore relicta deceſſerit, & ex cau-
ſa hereditaria totum hoc quod patri
meo debitum fuiſſet,petiiſſem, nihil
me conſumpſiſſe quidam exiſtimant.
Si nemo natus ſit,recte me egiſſe,quia
in rerum natura verum fuiſſet,me ſo
lum heredem fuiſſe. Iulianus notat.
Verius eſt me eam partem perdidiſſe,
pro qua heres fuiſſem, antequam ve-
rum fuiſſe neminem naſci,aut quar-
tam partem quia tres naſci potue-
runt,aut ſextam,quia quinque. Nam
& Ariſtoteles ſcripſit,quinque naſci
poſſe,quia vuluæ mulierum totidem
receptacula habere poſſunt. Et eſſe mu
lierem Romæ Alexandrinam ab Ægyp
to quæ quinque ſimul peperit,& tum
habebat incolumes, & hoc in Ægyp-
to affirmatum eſt mihi. Iuxta eius er
go interpretationem ſi Accurſ.Bar,
Paul.& antiquiores conſulas, effi-
cies nihil:dicendum igitur ad ſecun
dam illius Rubricæ partem, quæ de
liberationibus eſt pertinere,quæ de
his modis agit quibus debitoribus
liberatio contingit.interquos actio-
nis conſumptio connumeratur. Ea
licet amitti multis modis poſſet,ille
I.C.tempore nobilis valdè,qui plus
petitione contingebat,qua de re plu
ra nos in d.§.ſiquis agens. Si credi-
tor pluſquam ei debebatur peteret,
cauſa namque cadebat, ideſt debitā
36 tem,ſiue ſummam amittebat.l.1. †
D.de interrog. act. quam ſic acci-
pies,& loco illorum verborum *ali-*
quid damni ſentiat, quæ Tribonia-
num ſapere putat Rebardus li.3. va
rior. repones, *cauſa cadat*, hanc
enim olim plus *re* petentiũ pœnam
fuiſſe multis, in d. §.ſiquis agens.
Oſtendimus ex Iul Paulo lib.2. ſen
tent.tit.5.verſ.fin. Briſonius,& Cu
iacius à nobis relati. Robertus lib.
2.ſentent.cap.9. Carol.Sigon.lib.1.
de iudicijs cap.2.pag.8.Ergo ſi he-
res inſtitutus ſimul cum ventre.po
ſthum. adhuc natiuitate pendente
petat totum debitum,actionem qui
dem conſumit: quia pluſquam ſibi
debebatur petijt. Reiecta ſenten-
tia exiſtimantium poſthumo nonna
to nihil eum amiſiſſe,qua autem ex
parte actũ conſummat,ideſt debitũ
amittat non ſatis conſtat inter I.C.
quemadmodum,nec pro qua parte
aut adire hereditatem aut debitum
petere poſsit conſtat, ſed ex Iulia-
ni ſententia dicendum eſt, ne-
que pro tota pecunia, quæ vno

tantum nato deberetur, heredi qui egit cõſumi actionem, ſed pro quarta, pro qua interim agere, & conueniri potuit, d. l. antiqui, d. l. ſed & ſi reſtituatur. §. fin. Ratio in promptu. Quia cum is, qui plus petebat ſolum perderet id, ad quod actionem habebat, d. §. ſiquis agens cum ibi notatis recte Iulian. Euincit heredem petentem ſolidum, ſolum perdidiſſe eam quartam partem, quæ iuxta præſentem ſtatum, & humana conditione attenta ab eo peti potuit in iudicio: licet poſtea partu in lucem edito res aliter ſe habeat, ad ea enim, quæ frequentius accidunt leges adaptantur, nec quæ raro eueniunt in agendis negotijs computantur, l. nã ad ea. 5. D. de leg. l. ea quæ raro. 65. D. de reg. iu. licet enim non tam frequens quadruplex ſit partus: quia ſæpe quatuor enixam mulierẽ vno partu filios viſum eſt: pro quarta ideo parte actionem conſumi receptum fuit.

37 Relinquitur itaque (vt redeamus ad text. in d. l. ventre præterito. 84. h. t.) & filij in poteſtate, & emancipati parem cauſam, & conditionem ſi venter plenus ſit, & quoad aditionem, & immixtionem (ſic enim interpretati ſumus primam partem illius textus) & quoad tranſmiſsionẽ hereditatis, ſiue iuris petendi bonorum poſſeſsionem iuxta verſiculum, *ergo ſi ventre pleno* de cuius interpretatione alia paulò inferius.

Sed ſi vacuo ventre mulier ſit, & incerto eo filius in familia retentus, vita deceſſit heres fuiſſe intelligitur. Emancipatus aut exter, non aliter poſſunt hereditatem quærere, quã ſi non eſſe prægnantem ſciant, ait Papinianus: filius ergo in poteſtate hoc caſu ipſo iure heres erit: quamuis exiſtimet vxorem teſtatoris eſſe prægnantem: ſi reuera non ſit. Emancipatus vero, aut extraneus non alias quam ſi ſciant nõ eſſe prægnantem, ergo ille interim decedens hereditatem tranſmittit: emancipatus non tranſmittit. Differentiæ ratio in prõptu, quia filius in poteſtate legis operatione, ſine vllo ſuo facto, mortuo patre fit heres, l. in ſuis. D. de lib. & poſt. l. in ſuis. 14. D. de ſuis & leg. Vnde cum hereditas ipſo iure legis miniſterio ei fuerit quæſita non expectatur ipſius heredis ſciẽtia. Quia lex, quæ ſemper certa eſt, & vacui ventris conſcia, transfert in filium hereditatem, neque legis effectus impeditur propter ignorantiã ſui heredis, cuius ſcientiam, & volũtatem, nec conſiderat, nec requirit lex. §. ſui inſt. de hered. quæ ab inteſ. hæc in emancipato, ſiue extraneo herede ſecus ſunt. Quia in eorum aditione, & acquiſitione animus, & voluntas deſideratur, vt late ſupra ſæpius diximus, & l. gerit. 88. h. t. §. itẽ extraneus Inſt. de hered. qual. Ergo vt adeant ſcire eos oportet delatam ſibi eſſe hereditatem, nam ea, quæ animi iudicio explicanda ſunt, non niſi vera & certa ſcientia perfici poſſunt, l. in totum. D. de reg. iur. quã ſcientiam habere non poteſt heres interim, dum putat mulierem eſſe prægnantem, vt recte Caſtrenſis, in d. §. ſuum heredem animaduertit. Cumanus, in d. l. ventre. nu. 1. Duaren. lib. 1. diſputation. c. 4. nu. 1. Cuiac. tract. 4. ad Afric. in d. l. ſi filius heres.

res. Ant. Fab. lib. 2. coniectur. ca. 10. Quod ſi dixeris, quod cum venter reuera vacuus ſit falſa heredis opinio nocere ei non debet, iuxta regulam. §. ſi quis rem ſuam Inſt. de leg. Reſpondebo tibi. Eius textus regulam non procedere in aditione hereditatis, quæ cum in animo conſiſtat eo deficiente corruit, & opinio veritati præualet. l. is qui putat, 15. hoc titulo.

38 Ventre autem pleno, quia iam ſuprâ diximus, parem quoad immixtionem, & aditionem, & ſui & emãcipati cauſam eſſe, ideſt neutrum ex his heredem effici poſthumi natiuitate pendente, & interea defunctos filios iniquum eſſet heredibus relinquere nihil, Decreto vtrique ſuccurſum Pap. ait eadem pro eis ratione inducta. Quia ſiue frater ſuo heredi naſcatur, ſiue non naſcatur patri heres iure ciuili futurus eſt. Quemadmodum, & Prætorio emancipatus, ſiue per bonorum poſſeſſionem ſecundum, ſiue contra tabulas. iuxta late ſup. ad l. illud. 4. §. fin. D. de bon. poſ. cont. tabul.

39 Sed eſt hæc aſſertio quoad ſuum ſumme difficilis, & in vicem ſibi Papinianus pugnare videtur. Nam ſi filius in poteſtate omnimodo, ſiue frater ei naſcatur, ſiue non naſcatur futurus eſt heres, quod, & Africanus probat, in d. l. ſi filius. 16. verſ. *Quod ſi nemo*. D. de lib. & poſth. & ſic ſuo iure: quare ei Decreto ſuccurritur, & hoc ille neceſſarium Papinianus affirmat? Ridiculum enim eſt, quod reſpondet Imola, in d. l. vẽtre. nu. 3. & 4. Decreto ideo filio ſuccurri, quia non eſt certum omnimodo heredem ex eo teſtamento, futurum neminem, cum eodem filio moriente poſthumi potuerit abortus fieri, in vnumque & abortum poſthumi, & filij mortẽ concurrere, exindeque teſtamentum fœlicem habere. Se enim ipſam hæc ſolutio deſtruit, tum, quoniam ſupponit impoſsibile, cum vno momento abortus, quæ humana eſt actio fieri non poſsit, quo lex celeriter, & exiſtentiam, & ſui heres continuationem, & hereditatis tranſmiſsionem operatur. bonus tex. in l. 1. §. fi. iuncta l. 2. in pr. D. de Reb. eorum. Cum quia ſi abortus fieret, & ſic ex teſtamento ſuus exiſteret, decretum nullum eſſet neceſſarium ei, qui ſuo iure hereditatem tranſmitteret.

40 Retinenda ergo eſt, & adhunc, verſ. *Ergo ſi ventre pleno*. interpretatio quam ſcripſimus ad d. l. illud. 4. §. fin. D. de bon. poſſ. cont. tab. quo caſu filio ſuo heredi ſuccurritur, tam hic, quàm in d. §. fi. datum rei fuiſſe coheredem, aut ſubſtitutum, quorũ aditione, cum teſtamentum ſuſtineatur, inteſtati exitum teſtator nõ facit: nec filius abinteſtato fiet heres: Decreto igitur opus erit, vt quã viuus filius hereditatis portionem non fuit aſſequutus, heredi ſuo relinquat.

41 Quod ſi mihi obijcias, interpretationem hanc diuinationem ſapere, cum nec coheredis, nec ſubſtituti Papinianus meminerit. Reſpondebo tibi, imò ex hypoteſi, & facti ſpecie meminiſſe. Ponit Papinianus filium ſuum heredem vẽtre pleno decedentem heredi ſuo relinquere nihil. Ergo ponit, nec coheredem, nec

ſubſtitutum habuiſſe aliàs,relinque-
ret ei,non tantum hereditatis portio
nem,ſed integrum iuxta,d.l.ſi filius
16 verſ.*quod ſi nemo*. D.de liber. &
42 poſthu. Conducit † ſententia tex.
in l. qui teſtamento.20. ibi. *ſi aliud
eos nihil impedit*.D.de teſtam. Sunt
enim ſemper termini,vt aiunt,habi-
les ſupponendi, vt & aliàs apud eũ-
dem Papinianum in l.fi.verſ. *Argu-
mento*. D. de condit. Inſtitut. vbi ſi
non fuiſſet ſubſtitutus datus fruſtra
de viribus legati Papin. dubitaret:
certi cum iuris ſit, deſtituto teſta-
mento,& legata,& quæcumque alia
in eo relicta fumeſcere,l.eam quam
14.C.de fideicommiſ.§.Præterea.I.
de fideicom.hered.qua ratione ſub-
ſtitutum,aut coheredem ſubintelli
gendum,in d. l.fin.verſ.*Argumento*.
D.de condit. inſtit.poſt Angel.ibi,
animaduertit Emanuel Coſta,lib.2.
ſelectar.c.1.n.2.quemadmodum, &
in d.l.ventre, verſ.*Ergo ſi pleno ven
tre*.poſt Cuma.ibi.nu.2. Paul.nu.4.
Roman.in l. Apud Iulianum. 11. §.
idem Iulianus. numi. 44. D. ad S.C.
Trebell.Corne.in l.ſi fratris. nu.12.
C.de iur.deliber. idem Coſta neceſ
ſariam dicens interpretationem idẽ
Coſta,d.lib.2.c.1.nu.6.Ant Gouea-
nus,lib.ſingulari animaduerſ.cap.2.
Beranus,in l.ſi pater.n.133. C.de in
ſtitut.quamuis cõtrouertant Iacob.
Cuiac.lib.3.obſeruat. c.21. & tract.
4.ad African. in d. l. ſi filius heres.
Ant.Faber.lib.1.coniecturar.cap.10
exiſtimantes omnes decipi interpre
tes, qui ſubſtitutum, aut coheredẽ
datum fuiſſe, in caſu.d.verſ. *Ergo ſi
ventre pleno*. putent. Sed cum ipſi
melius quid non afferant à ſuperio-
ri interpretatione nõ eſt recedẽdũ.
43 Sed addẽdum his, antequam hinc
abeamus,pro coronide,quod etſi ſit
ab interpretibus controuerſum, an
vt huius bonorum poſſeſsionis fiat
in heredes tranſmiſsio,neceſſarium
ſit illam ante à filio, ſiue ſuo ſiue e-
mancipato peti, *commmunis* etiam
non petitam transferri putat. Con-
traria ſententia verior eſt, ex l. Sed
etſi deceſſerint.5. D.de bonor. poſ-
ſeſ.contr.tabul.quam malê *commu-
nis* pro ſua adducit. Eſt enim eius
textus verus ſenſus, quod ſi filius
moriatur ante petitam bonorũ poſ-
ſeſsionem, Prætor conſeruat ius pe
tendi eam eius heredibus, expecta-
ta poſthumi natiuitate, vel abortu:
ita vt ſi naſcatur *contra tabulas*, ſi
non naſcatur *ſecundum tabulas* he-
44 redibus concedatur. Sic † enim
Iulianus ait. *Sed etſi deceſſerint, an-
tequam peterent bonorum poſſeſsio-
nem: non eſt iniquum Prætorem decer
nere heredibus eorum ſaluum fore cõ
modum bonorum poſſeſsionis ſecun-
dum tabulas, vel contra tabulas*, quę
verba oſtendunt ſatis, cum heredi-
bus commodum bonorum poſſeſ-
ſionis decernatur ibi *Prætorem here
dibus decernere*, ante filio non fuiſ-
ſe decretum, & inde, nec ab eo in
heredes translatum. Accedit, & il-
lud, quoniam aliàs violarentur duæ
iuris regulæ. Altera l. 1. ibi. *Si neque
inſtituti ſint*.D. de bon.poſ.con.tab.
qua cauetur inſtitutis heredibus cõ
tra tabulas bonorum poſſeſsionem
non dari (ſupra diximus eis dari, in-
tellige, ſi non propter ſe, ſed propter
alios qui edictũ cõmitiãt detur.l. 3.§
ſi quis ex liberis heres. l. ſi poſt mor-

tem

tẽ.10.§.hi,qui propter alios.illo ti.) Alia l,3.§.adquirere.D.de bon.poſ. qua inhibetur heredẽ nõ petitã bonorum poſſeſsionẽ in aliũ trãsferri.

45 Nec contrarium probat tex.in d. l 4.§.fin. dum ait. heredem inſtitutum contra tabulas bonorum poſſeſſionem petere poſſe. Quoniam vt paulo ante,& latius ſupra iuxta eiuſdem paragraphi interpretationem diximus debet intelligi iuxta terminos dicti §. ſiquis ex liberis, & d.§. hi,qui propter alios.

Minus obſtat idem ille tex. in d §. fin. ibi. *vt & ſi ante moriatur.* quibus verbis inſinuare videtur Iulius Paulus, beneficium, de quo ibi non ſolum filij heredibus concedendum quo caſu filius petita iam bonorum poſſeſsione deceſsit: verum & ſi deceſſerit ante eam petitam. Quoniam agnouerat in ſpecie illius tex. inſtitutus heres bonorum poſſeſsionem: quam admittere eũ poſſe nuper audiuimus: & probant illa verba *bonorum poſſeſsionem contra tabulas admittere poteſt.* Tùm maximè ſi coniungas priora verba. l. ſed & ſi, quæ ſtatim ſequitur, ibi. *Sed & ſi deceſſerint antequam peterent.* Quæ diuerſitatem in facto, identitatem in iure denotant, vt notant omnes, in l.ſed & ſi lege.25.D.de petit.heredit. atque ita oſtendunt petitam in priori caſu bonorum poſſeſsionem fuiſſe. tranſmittitur, ergo hoc ius ſi non ſit petitum, non tanquam petitum: ſed tanquam petendum ab ipſius heredis heredibus, expectata poſthumi natiuitate, vel abortu, vt Iulianus, ait, in d.l. ſed & ſi. 5.

46 Cuius rei diſcrimen non contemnendum. Quoniam ſi vt petitum ius hoc bonorum poſſeſsionis (commodum appellat Iulianus in d.l.5.) duraret anno.l.1.§.largius.D.de ſucceſſorio edicto. Si vt petendum ab heredibus ex perſona filij, centum tantùm diebus. Prætor enim in bonorũ poſſeſsionibus largientis perſonam quæ petit, nõ cuius nomine petitur, vel cui cõmodum acquiritur conſiderat.l.1.§.ſiue autem.D.de ſucceſ. edict. vbi filius pupillariter ſubſtitutus fratri ſuo intra centũ dies petit bonorũ poſſeſsionẽ, quamuis fratri ſuccedat, cũ eiſdẽ qualitatibus, cum quibus patri erat ſucceſſurus. l. ſed ſi plures.10.§.quos poſſum. D.de vulgari. Hoc ideò, quia perſona petẽtis inſpicitur, Sic pater, qui filiũ emãcipauit. quãuis ad exẽplum patroni admittatur.l.1. D.ſi à parẽte quis fuerit manumiſ. intra annũ petit bonorũ poſſeſsionẽ. l.ſi coheredi.4.§. filius. D.quis ordo in bon.poſ. ſeruetur. Sic filius, licet vt agnatus petat bonorũ poſſeſsionẽ anni ſpatium habet, quia ſemper perſona inſpicitur, vt ad ea iura notat Coſta in ca.ſi pater.2.p.verbo, *ſubſequenter, & filia* nu.25 de teſtam.lib.6.

47 Sanè quoniã, & Papin.in d.l.ventre.ibi.*decreto*, & Iulius Paul.in d.§. fi.ibi.*bonorũ poſſeſsionis beneficiũ ad heredem tranſmittat*, & Iulian.in d.l. ſed & ſi.5.ibi.*heredibus eorũ ſaluũ fore cõmodum bonorũ poſſeſsionis. Decreti, & beneficij* huius meminerũt quale illud ſit controuertunt interpretes, & omiſſa Bart. ſententia, qui in d.l. ventre putat autoritate illius legis filio ſuccurri: iuxta ſententiã legis primæ, D.de cõd. ex lege, quẽ ſequũtur

Decius

Decius in l. fin. col. 2. C. qui admitti. Rubeus, in l. vnica nu. 100. C. de his qui ante apertas tabu. nec longe eſt Alciat. in d. l. ventre. n. 4. & lib. 3. pa rerg. c. 3. n. 41 facile tamen improbatur ex eo, quia cum pendente poſthumi natiuitate incerta ſit adeundi cauſa, & ideo heres prohibeatur ſuccedere iure Ciuili. Papin. contra eius Regulas, quidquam decernere non potuit. Nam Iuris Conſultis interpretandi, non corrigendi iuris poteſtas fuit. §. reſponſa prudentum Inſt. de iure nat. Vbi, & in l. Gallus. in pr. D. de lib. & poſth. obſeruauimus, omiſſa ſimiliter, & Angeli obſeruatione exiſtimantis per in integrum reſtitutionē filio ſuccurri iuxta generalem clauſulam legis primæ, D. ex quib. cau. mai. & ſpeciem legis Papinianus. 85. in pr. h. t. Quæ facile exploditur violat enim verbū *Decreto*, quod ad reſtitutionem in integrum aptari nequit. Cum etiam quia reſtitutio ad præteritam pertinet læſionem non ad eam, quæ futura ſperatur, eſt enim reſtitutio, in priſtinum ſtatum repoſitio, l. quod ſi minor. 25. § reſtitutio. D. de minorib. quam late, & explicuimus, & exornauimus, in §. extraneis ex n. 27 Inſt. de hered. qual. ergo cum filius, in hac, quam tractamus ſpecie, nullum amiſerit ſtatum, ad quem reſtitui poſſit, reſtitui in integrum eo decreto nequit.

48 Salmanticenſibus Anteceſſoribus placuit magis Accur. ſententia, in d. l. ventre. verbo *decreto* interpretantis decretum hoc eſſe bonorum poſſeſſionem cont. tab. quæ ex prætoris decreto, propter æquitatem interpoſito filio conceditur. l. illud. 4. § fin. l. ſed & ſi deceſſerint. 5. D. de bono. poſ. cont. tab. quæ iura non in emancipato tantum filio, ſed & in ſuo herede procedunt. vt de eorum interpretatione agentes obſeruauimus latè ſupra, & probant expreſſim verſiculus. *quod maxime*, in d. §. fin. & verba. *heredibus eorum*, in d. l. ſed et ſi deceſſerint, quæ cum pluralis ſint numeri oſtendunt ſatis vtrique filio ſubueniri in ſpecie, d. §. fin. quæ eadem eſt, cum illa, quam Papin. tractat. in d. l. ventre. Deinde verba illa, *non eſt iniquum prætorem decernere*, d. legis, ſed & ſi deceſſerint conſonant mire verbis Papiniani, in d. l. ventre ibi. *nonne iniquum erit, interea defunctum filium, heredi ſuo relinquere nihil? & ideo decreto, filio ſuccurrendum eſt*, Accurſij interpretationem ſequuntur plures. Bald. Cuman. Paul. Roman. in d. l. ventre. Decius in l. fin. in pr. C. qui admit. Cuiat. tractat. 4. ad Afric. in d. l. ſi filius heres.

49 Ego addendum puto, ſi inſtituti filij heredibus decretum ſuccurrendum ſit non tantum per contr. tab. poſthumo præterito nato, ſed & per ſecundum tab. poſthumo non nato abortu facto ſubueniendum, vt nominatim Iuriſconſ. ſcribit. in d. l ſed & ſi deceſſerint. Siue autem bonorū poſſeſſio contra tab. ſiue bonor. poſſeſſio ſec. tab. heredibus concedatur eam non Edictalem, ſed Decretalē futuram recte admonuit Cuiacius. lib. 41. Pauli ad Edict. in d. l. 4. §. fin. & probant ſatis verbum, *Decreto*, & verba, *prætorem decernere*, quibus Iure Conſ. vtuntur.

Pro

30 Pro quorum perfecta explicatione meminiſſe oportet, quod vbi ęquitatem alicuius remedij aliqua iuris ratio remorabatur (licuit, & licet) iuſtis decretis rem temperare. l. in ambiguis. 85. §. quoties. D. de regul. iur. vbi exempla indicat Accurſius, & induces text. in l. ſi libertus Patrono. 41. verſ. *quid ergo* D. de bonis libertorum, in l. Saluus Ariſto. 6. D. de leg. præſt. l. ſi is qui tres. §. cæterum, D. de excuſat. tutor. in l. ſi duobus. 14. §. filius in pr. & in verſ. *item ſi filius* D. de bonor. poſ. cont. tab. in l. 4. §. fin. cum duabus. ll. ſeqq. de priuilegijs creditor. iuncta. l. & mulieri. D. de curat. fur. in quibus, & alijs multis iuris noſtri locis, quæ ſerio congerit Briſon. lib. 4. de v. ſ. Cæſar Coſta. lib. 1. var. ambiguit. ca. 13. *æquitas propter quam Prætor ab ordinarijs regulis recedit decretum appellatur*, ergo cum in ſpecie, quã Iure Conſulti tractant, in d. l. ventre & in d. l. illud. 6. fin. ſi filius poſthumi natiuitate pendente decederet, ad ſucceſsionem Iure Ciuili admitti non poſſet propter incertitudinẽ cauſæ, ex qua ad eum pertinere poterat hereditas, neque ex remedio Prætoris, quia inſpectis verbis, & ſententia edicti Prætorij, nec cont. tab. nec. ſec. tab. bonor. poſſeſsio poſſet dari, vt obſeruauim⁹ latius ſupra ad interpretationẽ, d. §. fi. ex quo mag na ini quitas reſultabat, vt Papin. & Iulius Paulus fatentur damnoſa nimis filio, qui ſi interim decederet heredi ſuo relinqueret nihil. Rectè ſuccurrit Rector per beneficium bonor. poſſeſsionis *Decretalis*: quod tũc datur, cum refragantibus verbis, & ſententia edicti ſubeſt æquitas, quæ Rectorem moueat, vt ad interpretationem textus, in l. 1. §. decretalis, D. de ſucceſ. edicto. docui nõ ſemel: ergo ſi filius interim, dum non naſcitur poſthumus decretalem bono. poſſeſsionem cont. tab. admittere velit, poterit. quaſi iam commiſſo edicto per poſthumum præteritum. ex l. 3. §. ſiquis ex liberis. l. ſi poſt mortem. 10. §. fin. D. de bonor. poſ. cont. tab. vel ſecundum tab. quaſi poſthumo non naſcituro, quæ ſiue contra tab. ſiue ſecundum tab. non edictalis, ſed decretalis hoc caſu erit, quomodo plura iura, quæ inuicem aduerſari videntur, conciliabis. Quod ſi accepta cont. tab. bon. poſſ. poſtea poſthumus non naſcatur, quam decreuit tuetur Prætor, ac ſi heres bonorum poſſeſsionem ſec. tab. accepiſſet. l. 3. §. ſi ſub conditione. D. de bonor. poſ. cont. tab. l. non nunquam 14. D. de leg. præſt. l. 2. §. ſi ſub conditione. D. de bono. poſ. ſec. tab. quo remedio filius pendẽte nauitate poſthumi præteriti decedens tranſmittit hereditatem, quam alius, nõdum ſibi delatam tranſmittere nõ potuiſſet, ex reg. l. vn. §. in nouiſsimo. C. de caducis tollend. ſi deceſſerit antequam petat etiam heredibus eius Prætor ſuccurrit, vt late ſupra audiuimus.

Conditionem, ſub qua quis inſtitutus fuit extitiſſe, an vt adire, vel repudiare heres poſsit, ſcire debeat?

CAPVT. XI.

1 *Conditionem inſtitutionis extitiſſe an*

an ſcire neceſſario debeat heres, & nu. ſeqq.

2 *Dubitans an pure, an ſub conditione ſit inſtitutus? adire aut repudiare non poteſt.*

3 *Conditioni parere non poteſt, qui eam ignorat.*

4 *l. ſed & ſi de ſua. 34. §. 1. h. t.*

5 *l. ſiquis extraneus. 21. §. final hoc titu.*

6 *Accurſij interpretatio ad. d. §. fin.*

7 *Vera interpretatio ad. d. §. fin. & eius verba expoſita.*

8 *Partis ſcientia ad adeundum an neceſſaria, & varia I.C. reſponſa de ea re vſque ad finem capitis.*

11 *Cuiacij de ea re ſententia interpretatione adiuuata.*

12 *Tabulis non apertis hereditatem non poſſe adiri, quo ſenſu in libris noſtris dictum.*

NOn ſufficit, vt hereditas de
1 feratur, validum eſſe teſtamentum.
Nam cum inſtitutione conditionali facta, delatio hereditatis pendeat. d. l. is qui heres. 13. h. tit. & in ſuis heredibus l. ſuus quoque. 4. D. de hered. inſtit. l. verba hæc 11. D. de condict. inſtit. *qui dubitat pure ne an ſub cōditione ſit inſtitutus.*

Quia de hereditatis delatione in-
2 certus eſt, neque adire poterit, nec repudiare. l. heres. 32. §. 1. h. t. l. multum. 21. D. de condict. & demonſt. quamuis, vel pure ſit inſtitutus, vel conditioni paruerit, quia aditio certa debet animi deſtinatione celebrari. d. l. ſi alia. 6. C. de Iur. delib. &
3 vt paruiſſe † quis conditioni videatur, etiam ſcire debet hanc conditionem inſertam: nam ſi fato fecerit non videtur obtemperaſſe voluntati. l. 2. D. de condit. & demōſ. Ille autem, qui pure inſtitutus, dubitans an ſit ſub conditione vocatus adijt, certa animi caret deſtinatione fatoque paruiſſe conditioni illā apparet, qui an illa eſſet inſerta, an pure ad hereditatem vocatus fuiſſet dubitabat.

Vnde apparet, his contrarium nō
4 eſſe quod Vlpianus, in l. ſed & ſi de ſua. 34. §. 1. hoc tit. ſcribit: ille enim, qui cum pure eſſet inſtitutus, non verum pure, verum ſub conditione vocatus eſſet hæſitans, *ſed conditionem inſertam putans, conditioni paruit*, ideo poteſt hereditatem adire, quia nihil ei hæc ſuſpicio officit, nō ad conditionis implemētū, quæ nulla erat non ad hereditatis aditionē, quæ & vere delata eſt, nulla conditione appoſita, & ipſe delatam ſcit, conditionis impedimento ſublato, idque multo magis dicendum eſt, ſi non poteſtatiua fuerit conditio, ſed caſualis, quam inſertam putans heres, cum non eſſet, etiam extitiſſe exiſtimauit, d. l. ſed & ſi de ſua. 34. in fin. nam & ipſe delatam hereditatem credit, & hereditas vere delata eſt.

Sed adhuc ſupereſt explicanda
5 difficultas ex l. ſiquis extraneus. 21. § fin. h. tit. vbi heredem ſub conditione inſtitutum, qui conditionem ignorat, quæ iam extitit, adire poſſe Vlpianus ſcribit: cum tamen huiuſ-

mo-

modi conditiones,quæ facti non iu ris ſunt, impedire heredem circa, adeundam hereditatem, quamdiu ignoraret,eas expletas eſſe Iulianus exiſtimet in d.l.multum 21. D. de cond.& dem.

6 Sed omiſſa vltima ſolutione Acc. in d.l.multũ.21.diſtinguentis, vtrũ is qui ignorat vehementer opinetur,conditionem extitiſſe, an vero credat,vel dubitet,vtrum non extiterit, vt primo caſu valeat aditio,ſecundo non vtique. Quæ Accurſ. explicatio licet à Bart.& Paul.de Caſtro probata in d.l.ſiquis extraneus. §.final. conuincitur tamen ,quia in vtraque lege ignoraſſe heredem dicitur,nec de hac vehementi opinione verbum vllum extat,ex quo in altera lege induci poſsit,in altera vehemens opinio excludi, præcipue cum is,qui ignorat,quamuis in alteram dubitationis partem propenſior ſit,] & extitiſſe conditionem exiſtimet, veram tamen,& certam ſcientiam non habeat,ſine qua aditionem non conſiſtere,diximus ex d.l.in totum.76.D. de Regulis Iuris,iuncta.l.pro herede in princ.hoc tit.,& l.ſi auia.6. C.de Iur. deliber. Reiecta etiam Cuia. interpretatione,qui tracta.1.ad Africanum ind.l. cum falſum.45. hoc titu. differentiam conſtituit inter conditionem *neſcire*, & conditionem *errare*, negationemque,ab illis verbis. d. §. vltim. *ſub qua heres inſtitutus non ignorat*, aufert, quam eius Epitomator Bernardus Autumn. & ipſemet Cuia. lib.31.DD.Iuliani in d.l. multum intereſt. ad inferiorem partem legis transferendam cenſent, legendumque *puto non poſſe adire hereditatem.*

7 His inquam, omiſsis, interpretationibus,ſecundam Accurſ. ſolutionem,in d.§.vltimo,quam & Bartol. probat ibidem,& ſequitur Euerard. Broncorſt author damnatus Enanciophanon centur,3.aſſ.39. amplectimur,cenſemuſque,eum qui conditionem ignorat, non generaliter & indiſtincte adire hereditatem poſſe,ſed eo tantum caſu,quo ex parte ſub conditione heres inſtitutus,licet alterius partis conditionem ignoret,alterius tamen certam ſcientiam habet. Ita namque difficile, hoc Vlpiani reſponſum, in d.l. ſiquis extraneus.§.fin.enarrandam exiſtimauerim. Quidam ex parte ſub conditione inſtitutus coheredi ſub conditione ſubſtitutus erat, quærebatur, an cum ignoraret conditionem,ſub qua ſubſtitutus erat, adire poſſet hereditatem,&partem etiam in quam ſubſtitutus erat, acquirere. Docet C. poſſe, ſi conditionem ſub qua inſtitutus eſt,non ignoret, & conditio ſubſtitutionis extiterit. Nec ad rem facere,ſi conditionem ſubſtitutionis extitiſſe, neſciat nam & hoc caſu adire hereditatem poterit,quemadmodum, ſi ignoraret,an coheredis,cui ſubſtitutus eſt repudiatione portio ei delata ſit. Hanc autem eſſe Vlpiani ſententiam ipſius verba conuincunt,nam heredem ex parte fuiſſe ſub conditione inſtitutum, & inſtitutionis cõditionem non ignoraſſe, ex illis conſtat, ſi conditionem, ſub qua

heres inſtitutus eſt,nõ ignorat,in par
te autem ſubſtitutũ eſſe , idque ſub
conditione,quam extitiſſe , ignora-
bat, verba illa demonſtrant, *ſi tamẽ
extitit conditio , ſub qua ſubſtitutus
eſt*(.ita non vulgares Codices,& re-
ctè) vnde ſequentia verba, *quid ta-
men,ſi ignorat, conditionem extitiſſe*
de conditione ſubſtitutionis,de qua
proximè dixerat intelligenda con-
textus l.ſuadet. & ſimilitudinis ra-
tio,qua vtitur Vlpianus euincit.Cu-
ius reſponſum illa iuris ratione in-
nititur,quia in coherede,vel ſubſti
tuto ex vtraque parte vna aditio ſuf
ficit,l.liber homo.59.§.Titius ex ſe-
miſſe.D.de her.inſ.l.ſiquis heres.35
in pr.l.cum heres.52.§.fi.cum l.ſeq.
l.qui patre.59.h.t.l.6.in fin.C.de im
puberum, de quo inf.videndum.

8 Denique , vt hereditas adiri poſ-
ſit.*Vtrùm etiam partis ſcientia requi
ratur*, dubium faciunt inuicem ſibi,
vt videntur,aduerſantia I.C.reſpon
ſa:nam Vlp.in l.1.§.fi. Paul.in l.illud
5.in fin.D.ſi pars her. pet.Iulian. &
Caſius ab eod.Vlpian.relati in d.l.ſi-
quis extraneus.21.§. ſiquis partem.
ſcribunt,eum, qui portionem igno-
rat, poſſe hereditatem adire, nec ei
talem ignorantiam nocere. Contra
aũt Marcell.in l.ex ſemiſſe.75. h.t.
nihil agere heredem , reſpondet, ſi
cùm ex ſemiſſe eſſet ſcriptus,ex qua
drante per errorem adijt heredita-
tem.

6 Quibus I.Conſultorum reſponſis
in varias, vt ſolet, Bart. compulſus
eſt ire diſtinctiones,& ſubdiſtinctio
nes,eumque ſecuti cæteri interpre-
tes,in d.l.ſiquis extraneus.§.fi.& in
d.l.ex ſemiſſe,quorum proprium eſt
rationem iuris legibus perperam in
tellectis applicare, non eſt contra le
ges rectè perceptas iuris rationi ac-
cõmodare.Sed nos breuiter, quod il
li vel dicere voluerunt , vel debue-
runt,proponamus.

10 Illum igitur, qui errat in parte,&
cum eſſet heres inſtitutus ex ſemiſ-
ſe, ex quadrante ſe vocatum exiſti-
mans,adijt,cùm certæ partis aditio-
ni ſpecialiter cõſenſum præſtiterit,
ex qua inſtitutus non fuit,nihil age
re cum Marcello , in d.l.ex ſemiſſe
cenſemus,non fit itaque heres ex ſe
miſſe, quia animus fuit quadrantis
tantum adeundi, ſed nec ex quadrã
te,d.l.ex ſemiſſe. quia ſcindi heredi
tas non poteſt,l.1.& 2.h.t. At is, qui
neſcit partem, ideſt,qui ex qua par-
te heres fuerit inſtitutus ignorat,&
hereditatem adit,cùm non vni ma-
gis, quâm alteri parti animum appli
cuerit, adeundo equidem fit heres,
quia animus ei eſt adeundi quácum
que partem, error itaque in parte a-
ditioni obſtat.d.l.ex ſemiſſe.ignorã
tia partis non obſtat.d.l.ſiquis extra
neus.21.§.vlt.ibi.*ignorauit*. iunctis
verbis illis *nihil ei nocere*. Ita doctê,
& eleganter Cui.tract.1. ad Africa.
in d.l.cũ falſum.46.h.ti. Sed tamen
11 non planè † rem explicuit,eſt enim
quod Cui.ſententiæ addamus ex Vl
piano, in d.l.1.§.fi.D. ſi pars hered.
petat.ſcilicet non audenter poſſe di
ci.vbicumque merito quis incertus
eſt, quam partem vindicet , debere
ei incertæ partis vindicationem cõ-
cedi.l.quæ de tota.76.§.incertæ.D.
de rei vind.l.&ſi non omnes.8.§.1.
D.communi diuid.non nocet igitur
ignorantia, vel incertitudo partis a-
ditio-

ditioni, d. l.1.§, fin.ſicut nec vindicationi.d.l.quæ de tota.76.§.1. quoties iuſta ignorantiæ cauſa eſt, ſicq; ratio illa Pauli, in d. l.illud.5. D. de pet.hered.relata non generaliter accipienda eſt: quaſi dicat C. ſicut in teſt.ille qui meritò portionem ſuam neſcit adire non prohibetur,ita & illum , quem ita teſtator inſtituerat, *quotcumque mihi nati erunt, & Lucius Titius pro virilibus portionibus heredes ſunto.* poſſe ſtatim hereditatem adire,quia licet partem ignoret cum numerus liberorum incertus ſit,l.2.D.ſi pars hered.pet.l.ſed & ſi 28.§.fi.D.de iudicijs,iuſtam tamen ignorantiæ cauſam habet,cùm ſcire non poſsit,quot ſint naſcituri,d.l.antiqui.in prin.l.vrum.7.D.dereb.dubijs.l.ſi pater.36.D.de ſolut.

12 Ea omnia,quæ ad ſcientiam delationis exigi,diximus,cum non aliter poſsint heredi cōſtare , quam ex teſtamento nata hinc eſt regula iuris antiqui ante apertas tabulas hereditatem adiri non poſſe . Cuius mentio,& veſtigia extant in l. vnica.§.cum igitur & §. in nouiſsimo C.de cad.toll.l.3.§.vlt.D.de hered.inſt.l.3.§.vlt.D.de S.C. Syllan.l.3. C.de iure delib.nec enim ante ſcire poteſt heres], an iuſte inſtitutus ſit,vel non,an pure,an ſub cōditione,an ex minori , an ex maiori parte,nec heredes ab inteſtato cognoſcere,vtrum ex teſtamēti cauſa, quæ prior eſt d.l.quandiu.36.l.in pluriū 70.h.t.locum habeat. Quæ regula in heredibus ex parte , non ex aſſe inſtitutis admitti debet.l. 1. §. vlti. D.de iur.& fact.ignorant. D.l.vnica.§.in nouiſsimo.C.de cad.tollēd.

Vbi Cuiac.& Gyphan. in petitione bonorum poſſeſsionis contra obſeruatur,in qua extrinſeca tantum figura teſtamenti inſpicitur.l.1.§.ſufficit.D.de bonor poſſeſſ. ſecundum tab.de huius aperturæ requiſitis, & ſolemnitate tractant Conſulti in l. ſi in duobus in princ. & §.1. l. cum ab initio,& tribus ſequentibus. D. quemadmodum teſtam.aper.l.3. C. eodem explicant Gotthofredus, in l.2.C.quemad. teſta.aper.Donel. li. 7.comm. cap.5.& in d.l.2. C.de teſtam.Duar.ad tit.D. quemad. teſta. aper.cap.4.Pet.Faber. lib.2. ſemeſtrium,cap.23.Ant.Fab.de err.pragmat. decade.67. error.3. & duobus ſeqq.

Hereditatem ex ſubſtitutione adiri, vel repudiari non poſſe , quandiu inſtitutionis ius pendet.

CAPVT. XII.

1 *Subſtitutus adire,aut repudiare non poteſt,inſtitutionis iure pendente,& n.18.*
2 *Inſtituti,& ſubſtituti concurſus an dari poſsit,& nu.49.*
3 *Adeundi ius ex delatione hereditatis pendet,& n.ſeqq.*
4 *Inſtituti & ſubſtituti diuerſi gradus.*
5 *Bonorum poſſeſsio inſtituto delata impedit ſubſtitutionem, & eius rei ratio.n.6.*

7 *l.quandiu.69.h.t.*

8 *l.heres inſtituta. 3. C.de impuber.*

9 *Subſtitutus legitimam ſucceſsionem excludit.*

10 *Legitima ſucceſsio, an teſtamentariæ aliquo caſu præferatur?*

11 *Inſtituti heres, ſubſtituto an præferatur.*

12 *Heres heredis primi teſtatoris eſt heres.*

13 *Tranſmiſsionis ius iure ſubſtitutionis potentius.*

14 *l.miles ad ſororem. 75.§ pro parte, D.de legat.2.*

15 *Subſtituti datione ſuitatem in filio non tolli.*

16 *Suitas non tollitur ex conditione,* ſi heres eſſe voluerit.

17 *Hereditas iacens in ſuis heredibus non eſt.*

19 *Inſtitutus ſi ſpeciali iure admitti poſsit, an ſubſtitutum impediat? & nu.21.& ſeqq.*

20 *Reſtitutio in integrum antequã impetretur, non eſt in conſideratione.*

23 *l.ſi minor.61.hoc tit. & num.29 & 32.*

24 *l.fin.D.de ſucceſſor.edict. & nume.33.*

25 *l.& ſi ſine.8.§.ſed quod Papinianus, D.de minor.& n.39.*

38 *l.ex contractu. 44. D. de re iudicat.*

39 *Reſtitutio in integrum omne in priſtinum ſtatum reponit.*

31 *l.qui res.98.§. aream. D.de ſolution.*

34 *l.1.§.ſiquis adita.D.ad S.C.Tertilianum.*

35 *l.2.§.ſi bonorum, D.ad Tertilian,*

36 *l. & ſi ex modica.6.§.ſi filius, D. de bonis liber.*

37 *l.qui duos 6.ſi cum filio, D.de reb. dub.*

38 *l.2.§.interdum, D.de vulg.*

40 *Subſtitutus, an aliquo caſu prætorio iure ſuccedat.*

41 *Inſtitutus quantum tempus ad adeundum habeat, vt ſubſtitutũ excludat.*

42 *Ciuilia remedia, quot annis durent.*

43 *Adeundi ius nullo poſſe præſcribi tempore, putant plures, & nu. ſeqq.*

44 *l.viam publicam. 44. D. de via publica.*

46 *Deliberandi ius quandiu competat inſtituto, & quid iure nouo? num.47.*

48 *Deliberandi ius arbitrio iudicis poteſt taxari.*

PErtinet huius quæſtionis examen ad ea, quæ de ſcientia cõditionis, & eius implemento nuper diximus, & generalia præcepta, quæ de perſonarum iure explicare cœpimus ſup.cap.8.ex n.1, quam quia latê pluribus huius tituli locis. I. C. tractant, & ſtatim in fronte à Triboniano iuxta eá generalis quædam definitio proponitur, ſubſiſtendum eſt, & qualis illa ſit examinandum.

1 Sic ergo Vlpianus, in l.3.h.t. *Quã diu prior heres inſtitutus hereditatem adire poteſt, ſubſtitutus non poteſt.* Idẽ in l.cum in teſtamento.37.in pr. D. de her, inſt.l.denique.4.D.de iniuſto rupt.l.quandiu.69.j.h.t.l.2.§. defertur, D.de bon.poſſ.ſec.tab.l, poſt.

adi-

aditam 5.C.de impub.conſonat.l.4.
tit.5.p.6. explicant. Bart.Cum.& a-
lij,in d.l.quandiu.69. Fulg.Iaſ. & a-
lij,in l.heres.3.C.de impuber.Frãc.
Duar.in hunc tit. cap.de acquir.he-
red. verſ.tertium exemplum. Hier.
Gabriel.conc.131. nu.17. Ant.Go-
mez.1.to.c.3.nu.14.in fin.& cap.9.
nu.50.verſ.*ſecundo facit*.

Sed pro dubitandi ratione contra
noſtrum tex.ſic argumentor. Si ali-
qua ratione ſubſtitutus non admitti
tur,quandiu inſtituti pendet aditio,
2 vel repudiatio,ea nimirum, quia †
inſtituti, & ſubſtituti concurſus nõ
datur,vt ſtatim audiemus,hoc tamẽ
eſt falſum,quia inſtituti,& ſubſtitu-
ti concurſus admittitur iure. l. ſi pa
ter fam.41. D.de her.inſt.l.fi.in pr.
D.de vulg. l.ſi libertus patrono.41.
D.de bon.libert.ergo non recte Vl-
pianus docet,ſubſtitutũ non admit-
ti,quandiu inſtitutus admitti ſpera-
tur.

Sed eum,hoc non obſtante argu-
3 mento defendes.Eſt autẽ decidendi
ratio in promptu. Quoniã cum ius †
adeũdi pẽdeat ex delatatione vt Bar.
docuit.in l.gerit.n.8.j.eo.& ſunt iu
ra expreſſa.in l.nec is.17.in pr.& §.
1.& in l.is poteſt.18.in l.qui heredi-
tatẽ.19.j.h.t.l.delata.151. D.de v.ſ.
l.licet. 8. l.ſi curatoris.9. C.de iure
delib.Donell.lib.7.c.1.Ant.Fab.lib.
4 14.coniect. c.1. Sintque † inſtitu-
torum,& ſubſtitutorum duo gradus
& loci,primus,inſtituti,ſecũdus ſub
ſtituti l.3 §.fin.D.de lib.& poſt. ita
demum ſecundus à teſtatore voca-
tur,ſi primus heres non erit, & ſic
ſubconditione.l.1.D.de vulg.l.in ra
tione.11.§.quod vulgo.D.ad l.falc.

Ideo vterque ſimul concurrere non
poteſt,d l.cum in teſtamento. (Cui
omnino adde Coſtam. in l. Gallus.
§.& quid ſi tantũ. 1.p,n.77.& Men-
chaca de ſucceſ.creatione. §.20.nu.
109.) l.ſi ſolius.80.in pr. j.eod.præ-
ferendus ergo eſt neceſſario inſtitu
tus.l.1. C.de edict. D.Adriani.Toll.
& quia ſubſtituto hereditas,ſiue ius
adeundi nõ ante defertur, quam cer
tum ſit heredem inſtitutum admitti
non poſſe, confecta eſt noſtri tex.re
gula,cum ante delationem adiri he-
reditas non poſsit, & ſic præmatura
nimis ſit ſubſtituti adeuntis, vel re-
pudiantis voluntatis explicatio, quã
diu inſtituti pendet aditio.

5 Quæ non ſolùm eſt admittenda,
quandiu prior inſtitutus heres adire
poteſt, ſed etiam, quandiu bonorũ
poſſeſsionem poteſt petere, ex l. 2.
col. 3.§. defertur. D de bon. poſſeſ.
ſec.tabul.eſt recepta, & com.opinio
ex Bartolo,nu.51.in l.1. D. de vul-
6 gari.vbi Ripa,nu.154. Ergo † cum
heres, qui renunciauit adire de iu-
re ciuili, ſaluum retineat ius ſucce-
dendi Prætorium;l.ſuum heredem.
13.C. de iure deliberandi, l. filij. 6.
§.fin. D.ad S.C.Tertill. ſubſtitutus
non admittetur.argum.l.nec is.17.
§.1.illud.76. §. fin. inf. eod.vt re-
ctè noſtri text. regul. interpretatur
Bart. in d.l.17. §. 1.vbi, & alij pro-
7 bant.poteſtque; † expendi ex.in ait
dict.l. quandiu, 69. ibi. *quandiu in-
ſtitutus admitti poteſt*, non enim
quandiu adire poteſt,ſed *quandiu ad
mitti poteſt*,quod verbum reſpicit,&
aditionẽ ex iure ciuili, & petitionẽ
bonorum poſſeſsionis,ſiue adeã ad-
miſsionẽ ex iure Prætorio.l.1.&tot.
tit.

tit.C.qui admitti.quo eodem modo noſtrum tex.acceperunt Cuman. & Iaſo.hic.n.2.Fulgoſ.Paul.& Iaſo.n. 1.in d.l.3.C.de impub.vbi Coraſ.n. 18.& communem reſoluit Ripa, in d.l.1.nu.122.

8 Sed videtur obſtare tex. † in d.l. heres inſtituta.3. C.de impub. vbi filia quæ ſucceſsionem ex iure ciuili omiſit, &ſi ex iure Prætorio petita bonorum poſſeſsione admitti velit, à ſubſtituto tamen excluditur, cuius tex.argumento contrariam ſententiam docet Accurſ. in d.l.ſuum heredem. Facilis tamen eſt explicatio,ſi conſideres,ideo in d.l.3. ſubſ-
9 titutum † præferri,quia filia non ex teſtamento, ſed abinteſtato admitti voluit,quod tamen ius non patitur, ex reg.l.quandiu.39. infr. eod.qua traditum eſt,quandiu poteſt ex teſtamento adiri hereditas,abinteſtato non deferri: ſemper enim cauſa teſtati cauſæ inteſtati præfertur. exornant Valla de rebus dubijs.tract. 6. Menochius lib. 4. de præſumptionibus,cap.76.nu.97.& nu.99.Guiliel. Maynerius,in l.quandiu. D.de reg.
10 iur. Qua † eadem interpretatione ſupplendum eſt,quod in d. l.nec is. 17.§.1.& in d.l.illud.76. & in d.l.filij.ſcriptum eſt. vt videlicet, eis in locis,permiſſum ideo fuerit cauſam teſtamentariam deſerere, & abinteſtato adire, quia ſubſtitutus datus non fuit: illo enim dato eius cauſa potior eſſet,ex reg. d. l.quandiu. 39. Sicque etiam interpretandum Impp. reſponſum in d. l.ſuum heredem, vt ideo ibi filius omiſſa bonorum poſſeſsione prætoriaque ſucceſsione ex teſtamento admitti iure ciuili abinteſtato potuerit, quia ſcilicet,nemo alius extitit,qui ex teſtamento admitteretur. Manet ergo, poſſe heredem, & ſucceſſorem, cui duplici iure ſucceſsio defertur, &ſi ſubſtitutum habeat,alteram cauſam omittere, & ex altera ſuccedere quod ſi vtrique renuntiet, & ſe ex teſtamento nolle ſuccedere declaret, quamuis legitimæ ſucceſsionis ius habeat à ſubſtituto excludetur, vt rectè Bart.in d.l.nec is. 15.§. fin. ab alijs ſequutus, docuit.

11 Vlterius eſt noſtri tex. regula intelligenda, vt locum habeat non ſolum in herede inſtituto,verùm &in eius herede; illis quippè in caſibus, in quibus hereditas non adita, vt adeunda ad heredes transfertur, vel ex potentia ſuitatis,l.3.l.ſi infanti.17 in pr.vel ex potentia iuris deliberādi.l.cum antiquioribus.19. C.de iu. deliberandi.vel ex potentia ſanguinis.l.vn.C.de his qui ante apertas ta-
12 bulas. Conſtat † enim heredem heredis primi teſtatoris heredem eſſe. l.ſiquis filium.7.ff.inf.h.t.l.fin.C. de hered.inſtituendis.l.in annalibus 22.C.de legatis.cui adde Nicol.Belonum,lib.4.ſupputat.cap.18.Achilens perſonalem. tract.de adipiſcen-
13 da poſſeſ.ex nu.177. Vnde † & illud,quod frequentius recipitur, ius tranſmiſsionis longè eſſe potentius iure ſubſtitutionis, ex Accurſ.in l. ſed &ſi pro dote. 10. §. pen.verbo. *abinteſtato*.D.de legat.præſtand. & Bartoli doctrina in l.1.nu.20. D. de vulgari. quam ibidem communiter receptam, teſtantur Socin.nu.18.Iaſo,nu.41.Alciatus.nu.78.Idem Iaſo, in l.cum proponas.nu. 18.C.de hered.

red.inſtit.Antonius Gomez.1.tom. cap.3.nu.25.Coſta in cap.ſi pater.t. p.verbo.*habens*.nu. 22. & poſt Did. Segura,& Did.Spino nouiſsimè Hie ro.Zauallos præticar. communium cap.205.& cap.206.licet alij contro uertant, vt latius,ſi Deus faxit, audiemus ad Bart.d.n.20.ſed communi fauet Iuſtinianus in l.vn.§.in nouiſsimo,verſ.*Exceptis*, & §.cum autem verſ.*niſi quibuſdam perſonis*,C. de caducis toll. vnde ſine ſcrupulo eam quoque admiſit Coraſius, in l. poſt aditam nu.37.C.de impub.Ioa. Horoſcius,in l.ſi adrogator.nu.134. D.de adoptionib.Franc.Sarmientus in l.ſi filius heres.D.de liberis,& po ſth.Duar.in commentarijs ad tit.D. de vulgari.Petrus Greg.lib.42.Syn tagm.cap.13. Alex. Trentacinquius de ſubſtitutionibus.1.p.cap.5.& qui ad partes diſputat, Andræas Fachineus, lib.4.controu.c.61.

14 Ex qua obſeruatione infero inter pretationem ad difficilem text. in l. miles ad ſororem.75.§.pro parte.D. de leg.2.vt videlicet, quod ibi Papinianus ſcribit,quod ſi is, qui pro par te heres inſtitutus fuit,cui etiam fuerunt præceptiones, ſiue prælegata à coheredibus relicta, deceſſerit ante aditam hereditatem, poſt diem tamen legatorum cedentem,licet præceptionum portiones, quæ pro parte coheredum conſtiterunt,ad ſuos tranſmittat heredes, hereditatis tamen pars ad coheredes ſubſtitutos pertineat. Admittendum ſanè ſit,exceptis illis caſibus,in quibus tráſmiſſionis ius iuri ſubſtitutionis præfertur:tunc enim ad ſuos heredes, quē admodum præceptiones, ſic & here ditas, ſubſtitutis excluſis ex regula noſtri tex.pertinebit, quod iam potuiſſet animaduertere Cuia.omiſsis tamen in recitationibus ad Pap.lib. 6.reſponſorum ad d.l.75.§.pro parte,& qui omnibus,& latius,& elegā tius de eius interpretatione, & conciliatione,cum l. qui filiabus.17. §. fin.D.de legat.1.ſcribit doctiſsimus noſter D.Ioan.Chumacero,lib. ſingulari.ſelectar.interpretat.cap.5.ex num.4.

15 Nec te ab hac ſententia, qua probamus tranſmiſsionem ex potentia ſuitatis, potentiorem eſſe iure ſubſtitutionis, detineat, quod populariter docetur,per dationem ſubſtituti vulgaris tolli ſuitatem,vt tūc ſubſtitutus heredi heredis præferēdus ſit,vt docuit Alex.conſ.48.n.15.li.2. & ex alijs Iaſo.in d.l.1.nu.40. D.de vulgari. quoniam, vt rectè contra communem,quam latè diſputat,defendit eruditus Sarmientus,in l.ſi filius heres,ex num.18.D.de liber. & poſthum. verius eſt, ſuitatem non tolli, neceſsitate, qua filius patri, vellet nollet,exititurus erat heres, remitti,quod cum in d.l.ſi filius.audituri ſimus latius, interim videbis Minchacam,lib.3.de ſucceſſ. creat. §.21.ex nu.286.

16 Vnde intelliges tex.in l.verba hęc 12.D.de cond.inſtit.l.Cornelius.69 verſ.*quod ſi hi*,l.iam dubitari.86.D. de hered.inſtituendis, in quibus, ea adiecta conditione filio, *ſi heres eſſe voluerit*,ex neceſſario, qui antea erat,§.1.Inſt.de hered.qualit. & diff. l.neceſſarijs.57.inf.h.t. efficitur voluntarius, etiam citra abſtentionis beneficium,erit ergo in eius volun-

tate adire vel repudiare paternam hereditatem. Hicque eadem ratione, & illud etiam efficitur, ſuo herede ante immixtionem decedēte, nō eſſe ſtatim ſubſtitutum admittēdū, vt in vnum dumtaxat caſum vocatus intelligatur, nimirum, *ſi ſuus heres hereditate ſe abſtinuerit*, vnde eo non abſtinente, ſi Iuris Ciuilis rationem habeamus, efficitur ſine dubio ſubſtitutionē expirare, ex regola, l. poſt aditam. 5. C. de impu. iuncta l. in ſuis. 14. D. de ſuis & legit. l. 1. §. qui ſunt in poteſtate. D. ſiquis omiſſa cauſa teſtam. meliori text. in l. 3. ibi, *extitit heres.* C. de iure deliberā di & eleg. Accurſij traditione, in l. cum hereditas. 9. verbo. *ſucceſſeritis*. C. depoſiti docentis, in ſuis † he-
17 redibus hereditatem iacentem non dari. Quam exornat Iaſo. in rub. h. t. nu. 7. Ant. Queſada diuerſarū quæſtionum cap. 3. ſub nu. 1. Latius Minchaca lib. 2. de ſucceſſ. creatio. §. 19. ex nu. 30. Molina lib. 3. de Hiſp. primog. c. 13. n. 21.

18 Illud antea quam hinc abeamus ex Bartolo hic non eſt prætereūdū, quod hic docemur, ſubſtituto hereditatem non deferri, quamdiu inſtitutus admitti poteſt, intelligendum ſi inſtitutus admitti iure communi, & ordinario poſſit: ſecus vero ſi extraordinario, & beneficiario. Ergo †
19 quamuis minor qui hereditatem adiuit, reſtitui aduerſus aditionē poſſit, & è conuerſo, ſi eam repudiauit, repudiationem poſſit reſcindere, reſtitutione impetrata, nō tamen ideo minus ſubſtitutus admittetur, ſic enim noſtri textus verba ſunt, exaudienda, *quamdiu prior heres inſtitutus adire poteſt*; iure ſcilicet communi, & ordinario, non ſpeciali, & extraordinario. Quæ ſententia traditur ab eodem Bart. in l. 1. num. 19. D. de vulgari, & ante eum tenuit Accurſius in l. 2. §. expectandi verbo, *repudiauerint*. D. de bono. poſſ. ſecundum tabul. & communiter receptam teſtantur Ripa. nu. 124. Ruinus, num. 46. in d. l. 1. & ibidem Socin. nu. 18. Coraſius in l. poſt aditam num. 36. C. de impub. Benedictus in cap. Raynutius, tract. de vulgari, nu. 61. Coſta in vltima. §. par. num. fin. & in c. ſi pater verbo, *habens*, num. 27. Pro qua ſunt iura expreſſa, in l. & ſi ſine. 8. §. ſed quod Pap. l. quod ſi minor. 25. §. Scæuola. D. de minoribus.

Deinde & illa ratio commendatur, quia reſtitutio in integrum nō eſt in conſideratione neque impedit actum, antequam impetrata ſit,
l. 4. §. 1. verſic. *Et eſt verius*. D. de 21
fideicomm. libertat. §. ſi is qui in integrum. 5. de eo cui liberi. cauſa bona addicuntur, vbi copioſe, nominatim tamen ex nu. 9. explicuimus, cuius meminit Bart. d. num. 19. & eius argumento Innocentius in c. paſtoralis poſt principium, de cauſa poſſeſſ. & prop. non dici aliquid poſſe fieri, ſi fieri poſſit non iure communi, ſed ſpeciali, & extraordinario: exornat Tiraquelus de retract. lignagier. §. 32. gloſſ. vnica num. 58. & 64. Eoque modo accipi volo l. nemo videtur. 5. D. de in integ. reſt. vt q̃ ibi Paul. ait, neminem videri excluſum, quem prætor in integrum ſe reſtituturum polliceatur, intelligēdū ſit, nimirum, ſi fuerit reſtitutio petita.

ta,& obtenta,vt acceperunt Barbac. in cap.Raynutius nu.58. de teſtam. Tiraq.vbi ſu. Alcia.de præſum. reg. 3.præſumpt.30.n.3.

21 Superiori enunciationi eſt illa val. de proxima,ſed ea longe difficilior an ſubſtitutio,quæ inſtituti heredis aditione expirauit,ex reg.l.poſt aditam.5.C.de impub.l.4.t.5.p.6.exor nata ab Ant.Gom.1.tom.cap.3.nu. 33.reuiuiſcat,ſi inſtitutus beneficio minoris ætatis impetrato, aditionẽ ſuam reuocauerit,iuxta ſpeciem.l. ſi minor.61.j.h.t.l.1.C ſi minor, ab hered.ſe abſtin.l.13.t.6.p.6A.Gom. 2.tom.cap.14.nu.4.ſic vt poſsit ſubſtitutus ex ſua,quæ iam ſopita fuerat ſubſtitutione adire.

22 Et eum excludendum,contendũt recentiores,inter quos Alciatus, in l.1.nu.151.Thomas Calanchus nu. 84.in l.1.D.de vulgari.Duaren inl. ex contractu.44. D. de re iudicata. Polytus de vulgari.3.particula. nu. 81.Connanus.lib.10.comm. cap.7. n.7.Ant.Goueanus lib.2.var.lectio. cap.13. Albericus.Cuiacius,&Eguinarius in l.&ſi ſine.8.§.ſed quod& Papinianus,D.de minoribus. Idem Cuiacius lib.12.obſerua.cap.20.quibus.1.fauet regula.d.l.poſt aditam, iuncta altera.l.qui res.98.§. aream. verſic. *in perpetuum*.D.de ſolutionibus,quam bene explicat Fornerius lib.2.ſelection.cap.18.ſecundo ex-
23 preſſus † tex.in l.ſi minor.61. infra eodem vbi minore,qui adiuit reſtituto ius accreſcendi non reuiuiſcit,quia cum iam fuerit aditione extinctum,in agnitis partibus admitti non ſolet. l.vn. §. his itaque C. de caducis tollend.notat, Duaren. vbi ſup.& lib.1.de iure accreſcendi.ca. fin.quoniam cū ſemel qui adijt fuerit heres,& ideo ſemper heres maneat,propter regulam.l.ei qui ſoluẽdo.88.in fine.D.de hered.inſti. d.§. ſed quod & Papinianus in fine ceſſat ratio teſtati,& inteſtati,quia accreſcendi ius fuiſſe admiſſum in hereditatibus,conſtanter omnes docẽt vt late ſcripſimus in §.ſi eadem res. ex nu.28.Inſt.de legatis.3.inducitur
24 tex. † in l.fin.D.de ſucceſſ. edicto.vbi Pap. ſcribit,quod ſi prior cognatus ex edicto bonorum poſſeſſ. accepit,&ſi poſt modum beneficio minoris ætatis ſe abſtineat, nihilominus inferioris gradus cognatus beneficio edicti ſucceſſorij non admittitur,ſed fiſco tanquam vacantia deferuntur:exornat Alciatus.lib.4. paradox.cap. 15. 4.& fortius indu-
25 citur † tex.in d.§. ſed quod & Papin.per argumentum ab ſpeciali, vbi in vno tantum caſu ſubſtitutus admittitur,ſcilicet ſi hereditas non ſit ſoluendo.Ergo regula eſt in contrarium naturam exceptio eam firmat l.nam quod liquide.5.verſ. vltimo.D.de penu legata.l.quæſitũ.11. colum.6.verſic. *Denique Neratius*, & verſic *Proponebatur*.D. de fundo inſtructo,cui adde Pinelum in rub. 1.p.n.17.C.de bon.mat.qui tx.in d. §.ſed quod & Papinian.lõge magis ſtringit,ſi conſideres vlterius,quod etiã in illo caſu in quo hereditas nõ eſt ſoluendo,vt admitteretur ſubſtitutus opus fuit imperiali reſcripto,ait enim tx. *Nam ſi nõ eſt ſoluendo hereditas abſtinẽte ſe herede,& D.Pius reſcripſit,& Imper.noſter,& quidem in extraneo herede locum fore neceſſario*

ſubſtituto. Ergo oſtenditur, ex iuris
regulis ſubſtitutum non potuiſſe ad-
mitti, argum. l. 2. in pr. ibi. *Imperiali*
beneficio opus eſt, vt ex reſcripto pig-
nus confirmetur. D. de reb. eorum iu-
cta. l. 2. C. qu. decreto opus non eſt, &
l. ſi. D. de hered. inſtituendis, & tradi-
tis à Connano. lib. 1. cap. 16. Cuiacio
ad l. Gallus. in princ. Petro Grego-
rio de iuris arte. cap. 7. ex nu. 18. &
vulgato dicterio, fruſtra precibus
impetrari, quod iure communi con-
ceditur.

26 Contrariam tamẽ ſententiam, quin
imo ſubſtitutionem conualeſcere,
& reuiuiſcere herede inſtituto per
reſtitutionem in integrum repudiã-
te, aut abſtinente, frequentiori cal-
culo receptam video: cuius author
extitit Accurſ. in l. 1. §. ſiquis adita,
verbo. *ius antiquum*, D. ad Tertyll.
ſicque placuit Bart. in l. 1. nu. 49. vbi
communem firmant Socin. nu. 53.
Ripa. nu. 205. D. de vulgari. Guillie.
Benedictus in cap. Raynutius num.
344. D. de teſtamentis. Coral. in d. l.
poſt aditam. nu. 14. & neruoſe de-
fenditur ab Ant. Fabro lib. 3. conie-
ctur. cap. 4. & ſecure præmittit Hie-
ron. Zauallos, dum diſputat, an eo ca-
ſu adire, an vero bonorum poſſeſſio-
nem ſecundum tabulas petere ſubſ-
titutus debeat, lib. 1. practicar. com.
27 cap. 478. *Pro qua* † in primis vali-
diſsimum conſtituitur ex voluntate
teſtatoris argumentum: cum non ſit
veriſimile voluiſſe eum excludere
ſubſtitutum propter heredem, qui
nudum tantùm nomen retinet im-
petrata reſtitutione: & quem conſ-
tat loco heredis à Prætore non habe-
ri. argum. l. ſi filius, 13. D. de interr.
actionib. l. 2. §. adopti. D. ad Tertyl.
l. ſi ex modica. 6. §. ſi. filius ibi. *quam-*
uis nomine heres ſit. D. de bonis lib.
aliàs enim filio in poteſtate conſtitu-
to fruſtra vulgariter ſubſtitueretur,
cùm ſemper maneat heres, etſi ſe ab-
ſtineat, ex vulgata l. cum quaſi, 30.
§. ſed ſi ſuus. D. de fideicom. liberta-
28 tib. Secundo inducitur † expreſſus
text. in l. ex contractu. 44. ibi. *& ita*
bona defuncti. ad ſubſtitutum, vel co-
heredes peruenerunt. D. de re iudica-
ta. quam benè explicant ſup. allega-
ti. & præcipuè Ant. Faber, d. cap. 4.
Pinelus in l. 1. 3. p. nu. 49. C. de bonis
mat. Zaſius lib. 2. ſingular. intell. ca.
16. & alij ab Alfano relati. collecta-
29 nea. 394. Tertio pro † hac ſenten-
tia facit, quoniam reſtitutio in inte-
grum omnia in priſtinum ſtatum re-
ponit. l. quod ſi minor. 25. §. reſtitu-
tio, D. de minoribus, quem exorna-
uimus latè in §. extraneis. ex nu. 29.
Inſt. de hered. qualit. Ergo perin-
de erit ſubſtitutus admittendus, ac ſi
inſtitutus nunquam adiiſſet.] Quar-
tò pro eadem opinione] retorquetur,
30 † d. l. ſi minor. 61. inf. eod. illa enim
Diui Seueri conſtitutio, qua ne in-
uiti coheredes onus illud ſuſcipere
cogerentur, cautum fuit, oſtendit iu-
ris regulas in contrarium eſſe. Item
& ſi non inuites, volentes tamen, &
ſua ſponte ad eam portionem admit-
ti: quod ſanè nulla effici poſſet ratio-
ne, niſi quia poſt reſtitutionem im-
petratam, aut adhuc durat, aut ſal-
tim reuiuiſcit ius adeundi.

31 Qua ſententia retenta non obſtãt
argumenta contraria. Non. 1. ex d.
§. ad eam. Cuius regula, quæ iure cõ-
muni perpetua eſt, non procedit, ſi
ſpeciali.

ſpeciali iure, & fauore reſtituantur
actiones. At magnus eſt, qui pro cõ
ſeruanda teſtatoris voluntate facit.
l. vel negare. 5. D. quemadmod. te-
ſtam. aperiantur, quæ in diſpoſitio-
nibus primum locum obtinet. l. in
conditionibus. 19. D. de condit. &
32 dem. Rurſus † text. in d. l. ſi minor
vt paulo ante audiuimus, enixè pro-
bat ius adeundi, etiam poſt aditio-
nem, ſi impetrata aduerſus eam reſ-
titutio ſit, manere.
33 Non magis obſtat, d. l. fin. D. de
ſucceſ. edict. Omiſſa enim interpre-
tatione Angeli de Periclis, qui in l.
in ſuis, nu. 85. D. de lib. & poſth. exi
ſtimauit, in ea lege de reſtitutione
conceſſa maiori. xxv. annis agi, quæ
propter grande, & improuiſum æs
alienum cõceſſa fuit, iuxta hypothe-
ſim tex. in §. extraneis verſ. *ſciendũ*.
Inſt. de hered. qualit. quæ reſtitutio,
cum ex gratia concedatur, quamuis
liberet heredem ab ære alieno, ta-
men non omnia reponit in priſtinũ
ſtatum, & ideo cognatus inferioris
gradus, qui ſemel fuit excluſus, non
poteſt conqueri ſi ex edicto ſucceſ-
ſorio non admittatur, quem intelle-
ctum ſequuntur Decius, & Curt. iu-
nior in rub. nu. fin. C. de ſucceſ. edi-
cto, iuxta quem retinetur in eo tx.
ea lectio (*ob auxilium pietatis*) non
ob auxilium ætatis. Quæ ſane An-
geli opinio, quã ſit falſa, & à I.C. mẽ
te aliena, cõſtat ex veriori nunc ſubij
cienda. Vt exactè Papinianum in-
terpretemur, meminiſſe oportet, lõ
gè aliam cauſam eſſe teſtamentariæ
quàm legitimæ ſucceſsionis in pro-
poſita quæſtione. Nam in teſtamen
taria, hereditatem agnitam habe-
mus pro non agnita, ſi non cum ef-
fectu agnita ſit, quia non alias volũ-
tati teſtatoris ſatisfactum eſt, vnde,
quod in d. l. ex contractu, & alijs ſi-
milibus in locis ſcriptum eſt. In legi
tima ſucceſsione contrà habetur. le
gi enim, & Prætori ſatisfactum eſt,
ſtatim atque vni hereditas, aut bo-
norum poſſeſsio delata, vel acquiſita
eſt, neque id præterea lex, aut Præ-
tor requirit, vt cum effectu ſit acqui
ſita. Vnde illud quod antiquiori iu-
re admiſſum fuit, vt ſi ſuus heres,
aut proximus agnatus delatam ſibi
hereditatem repudiaſſet, ſequentis
gradus liberi. aut agnati non admit-
terẽtur, hoc enim eſt quod vulgò di-
ci ſolebat, in ſuis, aut agnatis ſuc-
ceſsionem non eſſe, l. 1. §. ſciendum.
D. de ſuis, & legitim. §. placebat. Inſ.
de legitim. agnat. ſucceſſ. quæ iura,
iunctis difficillimis alijsquibus idem
ſubobſcure tamen, probatur, expli-
cui ego præter alios in rubrica, nũ.
7. Inſt. de hered. quæ abinteſt. defe-
runt. & in d. §. placebat, quod quia
durum, & aſperum, Prætor tempera
uit, vt ij ex capite *vnde agnati* exclu
ſi, ex capite *vnde cognati* admitte-
rentur, d. §. placebat. Item, & illud,
vt ſi vni ex cognatis delata ſit bono
rum poſſeſsio, iſque eam repudiaue
rit, eum qui ſequentis gradus ſit, e-
dicti ſucceſſorij beneficium habere,
vt quemadmodum Prætor iniquũ
exiſtimauit ſolam delationem proxi
mo agnatorum gradui factam ſequẽ
tes excludere: ob eamque rem, cum
ex capite *vnde agnati* excluſi eſſent
eos, ex capite *vnde cognati* admiſit,
Ita in conſtituendo iure bonorum
poſſeſsionis, *vnde cognati* prouide-

rit,vt ex ſola delatione vni facta,ſe-
quentes non excludantur. nullum
enim ſupererat caput,ex quo admit
ti poſſent, quod oſtendunt illa Papi
niani verba .*Cum prior ex parte pro-
pria poſſeſsionem accepiſſet* . Priore
igitur poſſeſsionem accipiente ſe-
quentium ius omnino tollitur: licèt
poſtea prior abſtineat, ſucceſſorij e-
dicti poteſtas perimitur , quod ideò
dumtaxat propoſitum eſt , ne bona
diutius vacua iaceant.l.1.D.de ſuc-
ceſ.edicto.Qua ratione,ſi proximus
agnatus hereditatem adierit,& poſ-
tea ætatis beneficio reſtitutus repu-
diauerit, ſequentes admitti non poſ
ſe,nec ex capite *vnde agnati*,nec ex
capite,*vnde cognati*,ex d.l.fi.

Sed obſtãt,& huic reſolutioni, &
d.l.fi.quatuor leges,quippè.l.1.§.ſi-
quis adita,l.2.§.ſi bonorũ.D.adS.C.
Tertyl.l.&ſi ex modica.6.§.ſi filius
D.de bonis liber.& l.2.§.interdum.
D.de vulgari.ex quibus omnibuscõ
ſtat,& in teſtamentarijs,& in legiti-
mis ſucceſsionibus,ſequenti locovo
catum admittendum,ſi prioris gra-
dus heres,aut ſucceſſor,qui iam adie
rat,ſiue bonorum poſſeſsionem ag-
nouerat, reſtitutionis beneficio im-
petrato, aditionem ſuam reuocaue-
rit.Verùm licet hæ leges ſic inductę
eã quoq; ſententiam quam tuemur
& propoſuimus,ſup. valdè probent;
Ne tamen d.l.fi.obſtent ſingularib⁹
ſunt interpretationibus exornandæ.

34 Ergo non obſtat text.in d.§ ſiquis
adita.quoniam,vt rectè Iacob.Cuia
cius in recitationib.ad Pap.lib.7.reſ
ponſor.ad d.l.fi.animaduertit.verba
S C·Orficiani,quibus filij,agnatis ex
cluſis,ad legitimam matris heredita
tem vocantur,extenſiua ſunt, & tra
ctũ temporis habent,admittuntque
pœnitentiã variationemq; vſque ad
annum : oportet ergo ſemper toto
eo tẽpore filium ad maternam here
ditatẽ admitti velle,& in ea volunta
te durare,vt ius antiquum,quod an-
tè agnatis cõpetebat,ceſſet,& extin
guatur:aliàs , ſi pœnituerit,poſtquã
ſemel voluerit,perinde eſt, ac ſi vo-
luiſſet nunquam, nunquamq; ex eo
S.C.fuiſſet admiſſus,quæ interpreta
tio traditur nominatim ab eodẽ Vl-
piano,in d.l.1.§.ſi nemo,&d.§.ſiquis
adita,ſi eius verba coniungas.Verba
S.C.ſunt.(*Si nemo filiorum eorumve,qui-
b⁹ ſimul legitima hereditas defertur,
vellet ad ſe eã hereditatem pertinere,
ius antiquum eſto*.) ſubdit ibi Vlpia.
*Hoc ideò dicitur, vt quandiu , vel v-
nus filius vult legitimam hereditatẽ
ad ſe pertinere,ius vetus locum nõ ha
beat*.)*Ergo ſi filius hereditatem ad ſe
pertinere velit*,& illam adeat,&mox
per in integrum reſtitutionem fue-
rit abſtentus,ius antiquum,ideſt ag
natorum ſucceſsio locum habet. ver
ba enim eos admittunt,quæ habent,
*volet ad ſe tam hereditatem pertine
re*, nam & hic non vult, &ſi aliquan
do voluit.ergo rectè dicitur ius an-
tiquũ locũ habere. d.§. ſiquis adita.

Rurſus non obſtat,d.l.2.§.ſi bono
35 rum:eadem enim eſt eius reſpõſi ra
tio. Nam licet filius defuncti matri
defuncti præferatur,ex S.C.Tertyl-
liano admittitur mater , & reliquis
agnatis,& cognatis præfertur , ſi fi-
lius ex capite,vnde liberi bonorum
poſſeſsionem nõ agnoſcat, vt latius
ad tit.Inſt.de S.C.Tertylliano adno
tauimus. Igitur, quia S.C.Tertyllia
ni

ni verba extenſiua quoque ſunt. *Si
neme defuncti filiorum hereditatẽ ad
ſe pertinere volet, tunc mater defun-
cto heres eſto*, & quandiu filius velle
poteſt, verum non eſt non velle, &
etiam ſi bonorum poſſeſsionem re-
pudiauerit, & ſe abſtinuerit, reſtitu
tus adhuc velle poteſt, durat in id
vſque tempus ius, quo matri ſucceſ-
ſio ex S. C. defertur. ex interpreta-
tione, quam in d. §. ſiquis adita Vl-
pianus fecit. Quam tamen ſucceſſo-
rium edictum non admittit. quia e-
ius verba extenſiua non ſunt. Et
mens etiam repugnat. Nam cum id
circo propoſitum fuerit, ne bona he
reditaria vacua, ſine domino diutius
iaceant, & creditoribus longior mo
ra fieret, præſtitutum eſt ſucceſſori
bus tempus intra quod bonorũ poſ-
ſeſsionem agnoſcant, id ſi labi ſinãt,
aut ſi ſemel noluerint bonorumpoſ
ſeſsionem petere, perdunt ius eius.
Vbi enim noluerunt, iam cœpit ad
alios pertinere poſſeſsio, aut fiſcum
inuitare. l. 1. in princ. & §. qui ſemel
D. de ſucceſ. edicto. Sed d. § ſi bono
rum obſtare nimis videtur tex. in §.
ſed ſi ſint ſui eiuſdem legis. 2. in il-
lis verbis, *quæ ſententia æquior eſt*:
quibus inſinuare videtur I.C. ſemo
ta æquitate, marrem non eſſe admit
tendam, etiam ſi ſui heredes ſe abſti
neant, cuius contrarium in d. §. ſi bo
norum, vbi poſtquam filius ſe abſti-
nuit, ſtatim mater admittitur. Sed
eſt eleg. decidendi ratio, ad d. §. ſed
ſi ſint ſui, quæ deſcendit ex his, quæ
ſup. nu. obſeruauimus, ex l. 4. § 1. D.
de fideicommiſ. libert. quoniam cum
filius qui bonorum poſſeſsionem ac
cepit, & poſtmodum ſe abſtinuit

ætatis beneficio, admitti poſtea, niſi
ex beneficio poſsit, quod in conſide
ratione antequam impetretur non
eſt, iure ſuo mater ad inteſtati filij
ſucceſsionem admittitur. At cum
ſuis ſe abſtinentibus, citra beneficiũ
ius bonorũ poſſeſsionis ex capite *vn
de* liberi maneat: vt admittatur inte-
rim mater æquitas tantũ ſuggerit.

36 Succedit interpretatio d. l. & ſi ex
modica. 6. §. ſi filius. D. de bon. liber.
Sed eſt ex eius verbis deducẽda, ibi
poterit quis patronum admittere. iun
cta. l. qui duos. 9. §. ſi cũ filio. D. de re.
dub. Si pro vtriuſq; enarratione præ
mittas. Quod ſi libertus inteſtato
decedit, eius filius patrono præfer-
tur: ſic enim XII. tabularum lege ca
uebatur, cuius ad Iuſtinianum plura
de eadem re congerentes adnotaui
mus in pr. inſt. de ſucceſ. libertorum
Item & illud, patre, & filio ſimul, &
eodẽ momento extinctis, puberibus
iã & adultis, ita vt quis præmortuus
fuerit non appareat, prius patrem,
mox filiũ deceſſiſſe intelligi, d. l. qui
duos. 9. §. cum bello, iunctis, quæ in
eius propoſito præter Bart. & ord.
ibi. & Emanuelẽ Coſta in eius com-
mẽtarijs, congerunt idẽ Bar. Soc. &
alij in l. quod de pariter. D. de reb.
dub. Alc. de præſumpt. reg. 1. præſu.
49. Cou. lib. 1. var. c. 7. ex n. 1. maxi-
mẽ n. 14. Iacob. Menoch. li. 6. de præ
ſumpt. c. 50. n. 21. Ergo ſi libertus in
teſtato deceſſerit, filio & patrono re
lictis, & filiꝰ liberti adierit hereditatẽ
atq; adeo patronũ excluſerit, deinde
per in integrũ reſtitu. abſtinuerit ſe
bonis & paterna heredit. poterit nihl
lominꝰ patronꝰ admitti. Sanẽ vt I.C.
ſe hoc dare reuerẽtiæ, & verecũdiæ
paternalis

patronali oſtenderet, illis vtitur verbis *poterit quis patronum admittere.*
37 Quemadmodum † in d. §. ſi cum filio. Patre libertino, & filio commorientibus vno, eodemque momento, pater intelligitur ſuperuixiſſe filio, ne patronus excludatur: qui excluderetur ſi filius intelligeretur ſuperuixiſſe patri, ſecundum ordinem naturæ, quem in alijs cauſis fortuna ſequitur, quem non obſeruaſſe credimus, niſi perſpicuè probetur, filiũ ſuperuixiſſe patri, hoc enim patronatus reuerẽti admitrit. vt ex d. §. ſi cum filio adnotarunt præter Dinũ, & alios eius loci interpretes Bart. in d. l. quod de pariter. col. 2. verſ. *aut pubes*, Soc. in l. ſed & in illo, col. fi. D. de reb. dub. Couar. d. lib. 1. c. 7. nu. 10. Curt. iunior. in l. precibus, n. 40. C. de impub. Menochius d. c. 50. nu. 37. vbi tamen nu. 38. & 39. notabiliter eum §. ſi cum filio. limitat, ſi patronus, cum liberti patre concurrat tunc enim non præſumitur libertũ ſuperuixiſſe, ſed eius patrem. Item, vt eius deciſio patrono extante tantummodo admittatur, non vero fauore eius heredis, ex Bart. eod. in loco. Soc. col. fi. ibi.

38 Denique non obſtat, l. 2. §. interdum. D. de vulgari. vbi vides, ius adeundi ex pupillari ſubſtitutione, quod iam fuerat extinctum, inſtituti heredis repudiatione reuiuiſcere & denuo redintegrari, inſtituto herede, qui minor erat. xxv. annis, in integrum reſtituto adeundæ hereditatis cauſa. Sed vt ſubobſcurum Vlpiani reſponſum intelligas, meminiſſe oportet, eo loci extraneum heredem inſtitutum, filium exheredatum, & exheredato datum ſubſtitutum *in ſecundum caſum*, id eſt, pupillariter, ſiue ſi intra pupillarem ætatem deceſiſſet. Deinde inſtiturum heredem repudiaſſe teſtamentum, ſicque & pupillare corruiſſe. Illo tamen reſtituto, beneficio ætatis, tabulas pupillares conualuiſſe, ſic vt Prætor vtiles actiones ſubſtituto decernere poſſit. Ratio in promptu, quia quo tempore inſtitutus repudiauit, & deinde adiuit, nondum erat delata pupilli hereditas ex teſtamento pupillari, quia pupillus vixit: ſed delata fuit poſt aditionem heredis inſtituti, pupillo mortuo, quo caſu ſubſtitutus fuit vocatus, eo que dantur ei perſequendæ pupillaris hereditatis cauſa vtiles actiones. Ergo ſi mortuus fuiſſet pupillus ante aditionem heredis inſtituti ſubſtitutus non vocaretur ad pupilli bona, ſed proximus agnatus, ſiue legitimus heres pupilli abinteſtato. Quomodo intelligendus eſt text. in d. §. interdum. verſ. *Ego*, cui eſt coniungenda, l. qui plures. 38. §. fin. illo tit. D. de vulgari. l. apud Iulianum. 11. §. Idem Iulianus, l. nam quod. 14. §. ſi quis compulſus, & magis, l. ira tamen. 27. §. à patre D. ad S. C. Treb. & quæ præter ordinarios hiſce in locis ſcribit Dueñas. reg. 356. Coſta. in 3. cap. p. verbo. *cenſendum*, nu. 2. & 7. Maner ergo lõgè aliam eſſe Papiniani ſpeciem, in d. l. fin. D. de ſucceſ. edicto. illis, quæ proponũtur quatuor his locis a nobis, ex nu. 13. enucleatis, redeamus iam ad dict. §. ſed quod, & Papinianus, quem pro Andrea Alciato, & ſequacibus contra Accurſ. & Bartol. opinionem

ném. ñum. 9. ad fin. induximus.

39 Ergo non obſtat is tex.in d.§.ſed quod,& Papinianus,quoniam omiſſis pluribus,quæ in eius propoſito cõſiderant interpretes,& præcipue Iacob.Cuiac.in recitationibus ad Pap. lib.2.ſub eodẽ.§. ſed quod,qui eius oppreſſus difficultate ſubſtitutũ, in noſtra hac quæſtione, non eſſe admittendum contendit Antonius Faber in rationalibus ad eum tex.& d. lib.3. coniect.c.[illegible].Sfortia Oddus de reſtitutione.2.p.q.62.art.7.&8.Ego pro eius explicatione animaduerto. quod licèt ex ſuperiori inductione, quam d.nu. 9. propoſuimus, euinci videatur,extra illum caſum, quo ſeruus proprius,cũ libertate heres ſubſtituitur,& hereditas ſoluendo non eſt,alios ſi ſubſtituantur,non admitti, reſtitutione contra aditionem ab inteſtato herede impetrata. Verius tamen eſt, ſubſtitutionem eo caſu, & iure conualeſcere, quo reſtitutio fuit conceſſa: habita diſtinctione inter ſeruum proprium,cum libertate ſubſtitutum,&alium extraneum.Lõgè enim diuerſa eſt inter vtrumque iuris ratio. Nam cum neceſſarius heres ille ſit, qui omnino, & protinus poſt teſtatoris mortem heres eſt. §. 1.Inſt.de hered. qualit.apparet, ſeruum proprium,qui non niſi neceſſarius eſſe poteſt, poſtquam alter ex inſtitutione heres extitit, ex ſubſtitutione heredẽ eſſe non poſſe: cum is qui prius heres fuit per reſtitutionem heres eſſe non deſinat, vni autẽ duo inſolidum heredes eſſe non poſſint, ex iuris regula,l.quod contra. 141.§.vni duo. D.de reg.iur. & ratione.l.ſi vt certo.5.ꝟ.ſi duobus vehiculum.D.commodati.l.3.ꝟ.ex cõtrario.D.de acquir.poſſeſ. l.duo inſolidum.19.D.de precario. Vnde rectè Papinianus in initio illius tex.relatus,contendebat,ſemper ſubſtitutum ſeruum excludi, neque eum caſum excipiebat, ſi hereditas ſoluendo non ſit.Sed quoniam,quæ ratio facit, vt contra iuris regulas inſtitui poſsint ſerui neceſſarij licèt cum ijs teſtamenti factio non ſit, vt ſcilicet ipſorum potius, quam dominorum bona veneant,d.§.1.& §.licet. Inſt. quib.ex cauſ.manum. non licet, eadem locum habet, cum heres ſcriptus poſt aditionem reſtituitur: quia cum eo creditores agere nõ poſſunt Diui Impp.Pius,& Seuerus reſcripſerunt, permittendum hoc caſu ſeruo neceſſario,vt ex ſubſtitutione heres eſſe poſsit. Et quoniam Prætor directas non potuit ſeruo actiones dare,nec vtiles,cum ei eſſet eius incognita perſona,quemadmodum,& iure Ciuili.l.quod attinet.32.D. de reg.iur.vbi mulia Dionyſius Gothifredus congeſsit,Imperatorum conſtitutio fuit neceſſaria,qua heres efficeretur;Cum nec bonorum poſſeſſor neceſſarius eſſe poſſet,qui eſt omnino iuri Prætorio incognitus. Ergo paulatim fateberis, quod de ſeruo Papinianus putabat, ad alios trahi non poſſe ſubſtitutos, quos Prætor vtiles bonorum poſſeſſores efficit,vt actiones vtiles habeant, vt in d.§.ſed quod.ad fi.Vlpianus ait,quo Bartoli ſententiam impugnari non poſſe conſtat.

40 Ex qua obſeruatione,& illud fluit, quod licèt non minus ſit controuerſum,an ſubſtitutus,qui poſt reſtitu-

tionem ab inſtituto còntra aditionē impetrata admittitur iuxta opinionem hanc, quam defendimus, iure ciuili adire debeat, an iure Prætorio bonorum poſſeſſor exiſtat, & Bart. in d.l.1.nu. 49. D. de vulgari. cum iure Ciuili adire poſſe docuerit, cuius ſententia cōmuniter recepta eſt ex Socino, nu.53. Ripa. nu. 106. ibidem. Currio iuniore, in d.l. poſt aditam. nu. 13. Alex. num.4. Iaſ. num.7. Claudio, col. 1. in l.2. §. interdum. D. de vulg. vbi & idem Bart. num.2. repetit. Contraria tamen, quinimo bonorum poſſeſſorem effici, longè verior eſt, quam vltramontani, & poſt eos Cinus probant, in l. qui ſe patris. C. vnde liberi. Aretin. in d. §. interdum. nu. 12. quos ſequuntur Hieronymus Zauallos, lib.1. practi. cap. 478. quibus ego rationem addo, ex l. neceſſarijs. 57. inf. h. tit. quia & abſtentio, ſiue reſtitutio, qua aditio reuocatur, iuris Prætorij cum ſit, non potuit ipſum heredem non heredem facere, argum. §. quos autem. Inſt. de bonor. poſſeſſionib. vnde nec heres, vt ſit ſubſtitutus. admiſſus ergo eo iure, quo fuit abſtētio conceſſa, vtiles actiones à Prætore habet tanquam bonorum poſſeſſor, qui eo iure admittitur, ex. d. §. interdum, iam ad noſtram, l. quandiu. 3. redeamus.

41 Quo loci, cum Vlpianus ſcribat ſubſtitutum, nec adire, nec repudiare poſſe, quandiu prior inſtitutus heres adire poteſt, opportune Accurſ. gloſ. 1. hic, quærit, quantum tempus habeat heres ad adeundum, vt interim admitti non poſſit ſubſtitutus? In qua quæſtione in ea eſt ſententia vt exiſtimet, ius adeundi ex præſcriptione competens præſcribi annis triginta, ita vt illis elapſis admittatur ſubſtitutus, & ſi aliter non appareat de repudiatione inſtituti. Qui pro ſua ſententia allegat. l. ſi curatoris. C. de iure deliberandi, ſed corruptè, debuit enim, vt rectè hic Alexand. aduertit adducere tex. qui expreſſe probat, in l. licet. 8. C. eodem. Eius tamen ſententiam ſequūtur Bar. Pau. Alex. & Iaſo hic, & eſſe communem teſtatur idem Alex. in l. vn. num. 7. vbi Decius. num. 9. C. quando non petent. part. Boerius deciſ. 58. num. 7. Balbus de præſcription. 4. p. 4. p. principalis. q. 19. Iaſo conſ. 19. num. 1. vol. 1. Et pro ea poteſt illa commēdari ratio, aditionem hereditatis ex ſe non eſſe actum acquiſitionis dominij, niſi quatenus ius ciuile hunc effectum illi tribuit, ex eodem Accurſio, in l. 1. verbo. *Ciuitatis*. D. de acqu. rer. dom. vnde ius adeundi appellatur. l. 3. C. de inſtitut.

42 Ergo cum introductiones, & remedia † ciuilia triginta annis præſcribantur. l. omnes. 4. l. ſicut. 3. C. de præſcrip. xxx. ann. illis elapſis tolletur effectus aditionis à iure Ciuili illi tributus, & conſequenter aditio ſine effectu remanebit, nam à quo remouetur effectus, remouetur, & nomen cap. vel dicat aliquis. 21. q. 5 ſequitur ergo ius adeundi. xxx. annis præſcribi, & ſi bona ſint vacantia, & à nemine poſſideantur, vt ani maduertit Corneus, in d. l. licet, col. 2. ad fin. Didac. Spino in Speculo teſtamentor gloſ. 33. nu. 54. & ita tenendum eſt,

Quan-

43 Quamuis contrariam ſententiam, quinimo ius adeundi nullo præſcribi tempore poſſe tenuerint Salycet. in d.l.licet.nu.2.& Cumanus hic.n. 3. quibus non fauet ius adeundi in mera voluntate conſiſtere inſtituti, vt cõſtat,& probabis.ex l.3.C.de hered.inſtituend. §.fin. Inſt.de hered. qualitat. & diff. vnde videbatur præſcribi non poſſe ex regu l.viam publicam.2. D. de via pub.l.qui luminibus. 10.iuncta gloſ. D.de ſeruitutib.vrbanor. quibus probatur, in his, quæ in noſtra voluntate, & ſimplici facto conſiſtunt præſcriptionẽ non poſſe prætendi.conſonat.l.7.ti. 9.p.13. exornat Suarez allegat, 16. & 17. Abb.conſ.57.n.5.lib.2. Quo-
44 niam reſpondendum eſt, d.l.viam † publicam, procedere in his, quæ ita pendent à voluntate noſtra, vt nullo modo iuris adminiculo indigeãt, vt effectum habeant, vt in eiuſdem legis exemplo. Cuiuſmodi non eſt hereditatis aditio, quæ niſi iure Ciuili adiuuetur, effectum acquiſitionis hereditatis nõ habebit. Ergo cum hic, tanquam iuris Ciuilis inuentum, triginta annis tollatur, illis elapſis manebit aditio effectu deſtituta. Præterea voluntas,& facultas,in d.l. viam publicam, & ſi in actum deducta ſit, non producit ius aliquod in iudiciũ deducibile, inde nihil eſt, quod præſcribi poſſit, quod ſecus eſt in hereditatis aditione, quæ & ſi ex voluntate pendeat, in eſſe tamen producta producit ius in iudicium deducibile, quippè petitionem hereditatis, quæ optimè poteſt præſcribi, vt in ſimili probat text.iuncta gloſ.ver bo. *opponere*, in l. cum notiſſimi. §. eodem obſeruando. C.de præſcription. xxx.annorum.l.in bello.12.§. ſiquis ſeruum. D.de captiuis. vt rectè Bart. animaduertit, in l. vn. nu. 4. D. de condict. ex lege. Ang. & Imola, in l. pignori. D.de vſucapionib. Corneus conſ. 30.num.4. lib.3. Couarruu. lib. 1. variar. cap. 9. nume.2.

45 Præterea Salyceto, & Cumano non fauet, ex eo ius adeundi non poſſe præſcribi, quia nec à ſubſtituto, nec ab alio quopiam poteſt poſsideri ſine poſſeſsione autem præſcriptio non procedit, vt in iuris regula. quoniam vbi per præſcriptionẽ principaliter pretenditur extinctio iuris alicui competentis, nulla eſt neceſſaria poſſeſsio, ſed ſufficit non petẽtis negligentia Bart. in d.l.ſicut. Abbas. in c.cum non liceat.num.15.de præſcript. qua ratione potius in noſtro caſu ius adeundi extingui, quã præſcribi dicemus, vt rectè Paul. animaduertit, in dict.l.licet num. 4. C.de iure deliberandi. Coraſ. lib. 6. miſcell. cap. 21. Vnde ad rem non pertinet, neque aliud argumentum quod induci à nonnullis pro eadem opinione ſolet, quippè hunc ſubſtitutum tamquam malæ fidei poſſeſſorem vllo tempore præſcribere nõ poſſe, ex regula poſſeſſor. de reg. iur. lib. 6. quoniam, vt paulò ante diximus, iuris adeundi amiſsio, potiùs ex negligentia non petentis, quàm ex poſſeſsione eius, ad quem defertur inducitur. Quod ſi is, qui inſtitutum excludere velit, iam res hereditarias poſsideat, non inde malæ fidei poſſeſſor erit, cum ſaltim rei alienæ ſciẽtiã nõ habeat, nec

ad heredem hereditariæ res ante a-
ditam hereditatem pertineant. l. pre
tia rerũ. 63. verſ. *abſurdum eſt enim.*
D. ad leg. Falcid. vt rectè conſiderãt
Decius, in l. perens. nu. 7. C. de pact.
Socin. conſ. 64. num. 6. vol. 1. Balbus,
de præſcription. 2. p. 3. p. q. 13. n. 10.
Ancharran. in reg. ſine poſſeſsione.
nu. 6. Socin. iunior conſ. 145. num.
71. lib. 1. Couarruu. d. cap. 9. nu-
me. 5.

45 Planè illud eſt anteaquã hinc abea
mus omnino obſeruandum, quod
& ſi poſt gloſ. 1. hic valde ſit dubita-
tum, quandiu poſsit prior heres ad
mitti, ita vt poſtmodum, etiam illo
non repudiante, ſubſtituto locus fiat
ideſt, quantum tempus ad deliberã-
dum heredi concedi debeat. Vixque
quid certum iure ciuili ſtatui poſsit,
ſi tamen aliquid coniecturis credi-
tur, ſaltim, & adminus, vt noſtri aiũt
centum dies eſſe ei præfigendos à iu
dice, probari poteſt, tum ex antiqua
cretionum formula, cuius poſt Vl-
pianum, & alios meminimus, in §.
extraneis, ex n. 2. Inſt. de hered. qua
lita. cum etiam ex Prætoris edicto,
quo præfinitum eſt legitimis ſucceſ
ſoribus, ideſt abinteſtato venienti-
bus, tempus intra quod hereditas de
beat adiri, quem iudicem imitari
debere monet Pomponius, in l. ſi-
quis inſtituatur. 23. §. 1. ad fin. D. de
hered. inſtituendis. extat autem il-
lud in l. 1. §. ſi intra. D. de ſucceſ. edi-
47 cto. Hodie † poſt nouam Iuſtiniani
ſanctionem, in l. fi. §. Et hæc quidem
& §. ſeq. C. de iu. deliber. extra con-
trouerſiam res eſt. Siquidem ſtatu-
tum iam eſt deliberandi tempus, ſi
ab Imperiali culmine impetretur an
ni vnius, ſi ab alijs iudicibus nouem
menſium conuenit de iure Regio
48 Hiſpano, l. 2. tit. 6 p. 6. Vbi † tamen
illud additum eſt, minui ex iuſta cau
ſa à iudice poſſe, non minus cẽtum
dierum. adde, id ſanè verum, ſi de a-
deundi iure, & deliberandi tempo-
re dubites, nec enim præcipitandi
ſunt heredes, inter quos largius li-
beris, & parentibus, qui ad propria
quodammodo bona veniunt, conce-
dendum, ſcilicet anni vnius doce-
bat Vlp. in d. l. 1. §. largius. quamuis
non admittat Greg. in d. l. 2. gloſ. 1.
qui Iuſtiniani, & Alfonſi leges gene
raliter accipiendas contendit. Si ta-
men creditores vrgeant, iuſtaq; ſub
ſit cauſa, ne bona diutius iaceãt, lon
giorque illis mora fiat, poterit inte-
rim, ſaluo deliberandi iure, curator
bonis dari, vt ex alijs docuit Greg.
in d. l. 2. verbo: *Alomenos*, & benè pro
babis, ex l. 1. & toto. D. de curatore
bonis dando, & videbis Menoch. de
arbitr. lib. 2. c. 1.

49 His ſic conſtitutis non obſtant,
quæ pro dubitandi ratione cõtra no-
ſtram. l. 3, ſup. adduximus. nu. 1. Et
primò tx. in d. l. ſi pater fam. 40. iun-
cta l. & hoc Tiberius. 41. D. de here
dib. Inſtituendis, cui ſatisfacies ex
his quæ latè pro eius exornatione
ſcripſimus, in §. fin. ex nu. 6. Inſt. de
vulgari. Deinde nec text. in d. l. fin.
in prin. D. de vulgari. quoniam eius
reſponſi facilis eſt interpretatio. Si
animaduertas, ſeruum communem,
eo loci inſtitutum, cui Mæuius ſub-
ſtitutus datus fuit, vicem duorum
ſeruorum, aut potius duorum domi
norum, ſiue heredum ſigillatim, &
ex ſemiſsibus inſtitutorum habere,
qui-

quibus ſi Mæuium ſubſtitutum po-
nas,vnuſque ex his repudiet,non du
bie ius ſubſtitutionis admittes; eſt
enim iure coheredis, ſiue accreſcen
di potentius.l.2.§. ſi duo.D.de bon.
poſſ.ſec.tab.Auth.hoc amplius, ibi.
defertur primo. C.de fideicom. quia
nempe ſubſtitutus inſtitutus eſt,quã
uis in ſecundo gradu, diximus latè
in rub.maximè tamen ex nu.9.Inſt.
de vulgari. & ex expreſſa teſtatoris
voluntate venit.tex.in pr.illo ti.Co
heres vero ex tacita, & ne decedat
teſtator pro parte teſtatus,&pro par
te inteſtatus.§. hereditas. vbi dixi-
mus.Inſt.de hered. inſtituend.& in
§.1.ex num.7.Inſt.de vulgari.Ergo
cum in caſu.d. l.fin.perinde ſit,ac ſi
duo illi communis ſerui domini eſ-
ſent ex partibus inſtituti, & vnicui-
que ſubſtitutus datus,ſi vterque,vel
alter ex his heres non eſſet:quemad
modum vno ex his repudiante,&in
eius locum ſubſtituto intrante ſub-
rogatove, non dices ſubſtituti, & in
ſtituti concurſum dari, cum ad di-
uerſas, & ſeparatas veniant partes:
ſic & quo caſu vnus ex communis
ſerui dominis adire iuſsit,alius ve-
tuit,& ad repudiatam partem ſubſti
tutus venit,nullus eſt enim inter ſuc
cedentes in diuerſis portionibus cõ
curſus, nec ſimul inſtitutum,& ſub
ſtitutum eo caſu admitti dices,id e-
nim eueniret,ſi in vna eademque he
reditate in ſolidum,aut in vna eadẽ-
que hereditatis portione ſimul vter
que,& alter ex his,vt alterius, con-
curreret ſubſtitutus,quod regula hu
ius,l.3.& d.l.quandiu.68. inf.eo dẽ.
non patitur. Denique non obſtat,d.
l.ſi libertus patrono.41.§.quid ergo
D.de bon. libertor. Cui ſatis facies
ex his,quæ latê ſup.ad l.1.h.t. ex n.
13.ſcripſimus.eadem enim ſæpius in
culcare nihil attinet.

Quo ſenſu apud Vlpianum dictum: nolle adire hereditatem non videri, qui non poteſt adire,in l.nolle. 4. hoc tit.

CAPVT. XIII.

1 *Ratio legis nolle.4.h. t. & nu.6. & 10.*
2 *Voluntas, & poteſtas in omnibus actibus humanis neceſſariæ.*
3 *l.multum intereſt.6.C.ſiquis alteri vel ſibi.*
4 *Nolle eius eſt cuius eſt velle, quo ſenſu à I.C.dictum?*
5 *l.eius eſt nolle.D.de reg.iur. & eius vera lectio animaduerſa, & num.17.*
7 *Bonorum poſſeſsionem ſeruo delatam,dominus ſine ſeruo non agnoſcit, & n.16.*
8 *Tutor ſine pupillo bonorum poſſeſſionem agnoſcere poteſt, & nume.15.*
9 *Seruus ſine iuſſu domini repudiare hereditatem,an poſsit? & nume.18.*
11 *l.quidam,cum filium.132.verſ. in eo D.de v.o.*
12 *l.1.§.furioſus. D.de acquir. poſſeſsion.*
13 *Trident.ſeſ.24.cap.2. verſ.alter de reformat.matrimonij.*

14 *Heres ſub conditione ſcriptus pendente conditione neque adire, neque repudiare poteſt.*

16 *l.1.§.per ſeruum. D. de ſucceſſ. edict.*

18 *l.3.C.de hered.inſt.*

19 *Seruus inſtitutus an aliquo caſu vt adeat compelli à Domino poſſit.*

20 *l.filij.6.§.filius D.ad S.C.Tertilian.*

21 *Repudiatio an inducatur ex verbis*, nolo adire, *& quibus verbis inducatur vſque ad finem.*

1 FLuit enim, & corriuatur eius ratio ex ſuperiori, ſi eam & penitius & exactius quam alij fecerint conſideres. Eſſet namque ridiculum, repudiare ſubſtitutum hereditatem, quamdiu prior heres inſtitutus illam adire poteſt: à pari enim, & adeundi & repudiandi poteſtas procedunt. d l.is poteſt.18. j. eodem, recte ergo Vlp. quemadmodum in d.l.3. ſupra eodem ſubſtitutum non poſſe admitti ſcripſit, quã diu prior inſtitutus heres adire poteſt, ſic hoc capite, nec eum poſſe repudiare dicendum, qui & adire non potuit, *nolle enim adire hereditatem non videtur, qui non poteſt adire*, nam priuatio eius eſt, cuius eſt poſitio,

2 & vbi † non adſiſtit iuris potentia, voluntas eſt inanis & vacua: vnde illud quod frequenter dicitur, in omnibus humanis actibus duo requiri, & voluntatem & poteſtatem.

3 Quo reſpiciunt Imper. † verba in l.multum intereſt.6. ibi, *dumque tibi non vis, nec illi poteſt*. C. ſi quis alteri vel ſibi, item & elegans Boetij locus lib.4. de conſolatione Philoſophica circa principium, ſub proſa.2. dum ait. *Duo ſunt quibus omnis humanorum actuum conſiſtit effectus voluntas ſcilicet & poteſtas, quorum ſi alterutrum deſit, nihil eſt, quod explicari queat, deficiente etenim voluntate, ne aggreditur quidem quiſquam quod non vult: At ſi poteſtas abſit, voluntas fruſtra ſit.* Cap. cum ſuper abbatia.23. verſ. cum noluerit, de offi. & poteſt. iudi. deleg. exornat Franc. Sarmientus de reddit. Eccleſiaſticis.1.p.cap.4.nu.2. Et quemadmodum ad adeundam hereditatem illud in primis requiritur, vt delata ſit, diximus iam ad rub.ſup.h.t.n.1. ſic & vt repudiari poſsit. Delata autem cum illa dicatur, quam quis adeundo cõſequi poteſt. l. delata.151. D.de verb.ſign. perſpicuum eſt, nec ante poſſe illam repudiari, quã qui primo loco inſtitutus eſt, aut voluntate aut adeundi potentia ſit excluſus. Ex quibus recte ſumitur noſtræ, l.4. *Nolle adire hereditatem nõ videri, qui non poteſt adire*, quæ ſumpta eſt ex Vlpia. lib.3. ad Sabinum.

4 Quemadmodum & l.3. D.de reg. iur. *Eius eſt nolle, qui poteſt velle*, vt omnes conteſtãtur Codices, & Ioan. Vuolphangus Freymonius in Symphonia iuris Chronologica pag.579 Anton. Auguſtinus lib. ſingulari, de nominibus proprijs I.C. cap. 1. pag. columna.167. Et quamuis inter iuniores interpretes magna ſit iuxta

5 veram † lectionem. d.l.3. Controuerſia, contendentibus non nullis addita negatione legendam ſic. *Eius eſt nõ nolle, qui poteſt velle*, quæ lectio & in Pandectis Florentinis, &

& in nuperis Gothofredianis libris retinetur, admittitur ab erudito Anto.Auguſtino lib.1.emendat.cap.2. ad fin.& ſtrenue defenditur à Iacobo Cuiacio.lib.5.obſeruat. cap. 39. & lib.15.obſeruat.cap.23.& ſub nomine Antonij Mercatoris lib.1. Notatorum in Robertum cap. 30.& in recitationibus ad. d.l. 3. Vulgatam tamen lectionem, in qua illa addita negatio deſideratur, contra Cuia. defendunt Ioan.Robertus lib.2. receptarum lectio. cap.16. & lib.1. animaduerſion.cap.30 Duarenus in Paraphraſi adhunc titulum, cap.8. quæ ſint neceſſaria ad repudiationẽ in pr.P.Fab in d.l.3.D.de reg. iur. qua de re latius, & nos paulo inferius.

6 Ex qua, & ex hac noſtra l. Nolle. 4.D.de acquir.hered.illa ex concordi omnium ſententia deſumitur concluſio. Repudiationem ei non nocere, qui adeundo hereditatem conſequi non potuit. Quam etiam deduces ex l.is qui heres.13. verſi. *Cæterum*, l.nec is.17.§.heres. ad fi. l.is poteſt.18.l.ſiquis extraneus21. §.interdum, ad fin.l.quamdiu.39.l. qui ſuperſtitis.93.infra eodem. l. ſicut.4.l.pupillorum.5.C.h.tit.& conducit ratio tex.in l.Pater Seuerinã. 100.in princ.D.de condit. & dem. l.quis ſit fugitiuus.17. §. idem ait ſi ſeruus.D.de Ædilic.edict. l. ab adminiſtratione.8.C.de legatis, & aliorũ plurium, qui paſsim occurrent.

7 Sed pro dubitandi ratione, ſic argumentor Dominus ad bonorũ poſſeſsionem ſeruo delatam agnoſcendam eiuſdem ſerui conſenſu eget, l.ſeruo inuito.65.in pr. verſ.*Nec intereſt*, ibi.*Atqui in bonorum poſſeſsione, vel in adeunda hereditate conſenſus eius neceſſarius eſt*.D.ad S.C.Trebell.Eam tamen ſolus repudiare poteſt.l.1.§.per ſeruum. D. de ſucceſſ. edicto.ergo perpetuum non eſt, vt is tantum poſsit repudiare, qui poteſt adire.

8 Secundo ſic argumentor. Tutor ſine pupillo bonorum poſſeſsionem agnoſcere poteſt.l. bonorum.7. C. qui admitti. l. ſeruus.7. §.impubes. Sed eam abſque pupillo nequit repudiare.d.l.1.§. Tutor.D. de ſucceſſ. edicto .l.Tutor.8.D.de bon.poſſeſſ. ergo contra noſtrum textum.

9 Tertio ſic argum.Seruus ſine domini iuſſu adire hereditatem non poteſt.l.qui in aliena.6. in prin. iuxta vulgarem interpretationẽ.l.ſiquis mihi bona.25.§.iuſſum.h.t.At illam iniuſſu domini repudiat.l. 3.ibi. *potuit enim quamuis iubente domino nolle adire*. C.de hered.inſtitu.ergo non à pari adeundi & repudiandi poteſtas procedunt.Nec huic argumento ſatisfacies ſi dixeris, ex illis verbis *nolle adire*, non induci repudiationem. Contrarium enim expreſsis verbis profitetur Iulius Paulus in.l.filij.6.§.filius.D.ad S.C.Tertyll. vbi eo quod filius ſe maternam hereditatem nolle adire dixit, repudiationem induci probat, cum diſputat, an poſt modum mutata voluntate adire poſsit. Quod argum. eo eſt difficilius quoniam conſtat, quæ de filio & patre in acquiſitionis materia circunferuntur, eadem ad ſeruum & dominũ extendi, & pari modo audiri. §.Igitur liberi. §. Item vobis Inſt. per quas perſonas, nob.

acq.

acq.l.acquiritur.10.D.de acq.re.do. iuncta.l.placet.79.inf.h.t.bonus tx. in principio,& magis in §.quæ diximus.Inſt.quod cum eo.& melior,in d.l.qui in aliena.6.in pri.iuxta com. interpretationẽ h.t. Et tamen conſtat,nec filium fam.ſine patre, nec patrem ſine filio,aut adire,aut repudiare hoc iure poſſe.d.l.is qui heres.13 §.fin. inf.h.t. nihil ergo ſolius ſerui voluntas debuit operari,in d.l.3. C. de hered.inſtituendis,vt ſubſtituto locus fieret, dominuſque excluderetur.

10 His tamen non obſtantibus veriſſima eſt noſtræ l.4.ſententia,quippè repudiare hereditatem eum poſſe, qui illam poteſt adire:quoniam ſi acquirere illam non potuit, nec ea poterit priuari,ex vulgari reg. l.manumiſſiones.4,D.de iuſt.& iu.l.decem 116.D.de verb.obligat. l.remitti.6. verſ.*Nam quod*.D.de iu.iu.§ ſeruus Inſt.de capit.diminut. cap.ad diſſoluendum.5. de deſponſat. impuber. Et cum ante adeundi facultatẽ, hoc eſt antequam ſit hereditas delata,nihil ſit quod poſſit acquiri conſequẽs eſt, iuris nondum delati nullam eſſe repudiationem,vt rectè hic Iaſo. in pr.Adeo, quod etſi expreſſe, & nominatim,ſe nolle adire hereditatem dicat,iuris tamen præſumptione, nõ videtur repudiandi animum habere quo noſtri tex.verba reſpiciunt ibi. *non videtur*, non enim ait Vlp. eum qui expreſsis verbis ſe repudiare cõtendit,de facto (vt aiunt)non repudiaſſe,ſed nõ repudiaſſe videri,quia quoad iuris effectus, & vt ex ea repudiatione, ab hereditate excluſus ſit,perinde eſt,ac ſi non repudiaſſet quemadmodum,ſi is ad quem nullo ex capite,nec pertinet, nec pertinere hereditas poſſet,ſe repudiare affirmaret:quod eſſet ſanè ridiculum, ar-
11 gumento. † l. quidam cum filium. 132. verſ.In eo autem ibi. *rei in extraneo ineptas*.D.de verbor.obligat. voluntatem, ergo cum ibi deficere credamus,qua abſente,fruſtra potentia nititur,iuris effectus eſſe poteſt nullus: in quam rem induces bona verba eiuſdem Vlpiani,in l.1. §. fu-
12 rioſus.ibi. † *Quia affectionem tenendi non habent, licet maximè corpore ſuo rem contingant*,& ibi, *veluti ſi quis dormienti aliquid in manu ponat*,D.de acquiren.poſſeſ. Nam quẽadmodum ille eſt incapax poſſeſsionis,vt incipere non poſsit poſsidere, cui,nullum eſt animi iudicium: ſic & eius eſt aditio,ſiue repudiatio nulla cui nondum eſt hereditas delata: & ſi velit, vel adire, vel repudiare, ad ſic adeundum, vel repudiandum ius ciuile inhabilem reddit. Vt inſi-
13 mili † S. Trid.Synodus,ſeſ.24 de reform.matrim.cap.1. verſ. *aliter*.eos qui aliter,quàm ſine parrocho, & teſtibus matrimonium contrahere attẽtauerint,ad ſic contrahendum inhabiles reddit. Nec tamen inde dices,illis non præſentibus ſi contrahatur matrimonium,conſenſum defeciſſe, qui alias nuptias facit. l.nuptias.30.D.de reg.iur. quia tamen talis requiritur noua lege, niſi taliter præſtetur,perinde eſt,ac ſi nullus adhibitus fuiſſet. Ergo,& in noſtra, l. nolle rectè Vlp. conſenſum non adfuiſſe credit,qui ab eo præſtatur,qui poteſtatem conſentiendi aditioni,vel repudiationi non habuit. quomodo ego

ego vltra alios eius verba exorno. Manet ergo ex noſtra. l. 4. & ſimilibus aditionem, & repudiationẽ eiſdem regulis circumſcribi, & metiri, vt ſupra audiuimus.

Eſt tamen ſine ſcrupulo admittendum, in ijs qui eam rem ſuo exequũtur nomine, non ſi alieno. Nam in illis, ſi quæramus, an poſsint repudiare, videndum eſt, an poſsint adire. Si adire non poſſunt, nec repudiare
14 poterunt. Exemplo eſt † heres, qui ſub conditione ſcriptus, ante conditionem non poteſt adire, ergo nihil agit, ſi ante conditionem repudiet. Nam cum hereditas ſub conditione data, ea pẽdente non deferatur: Nec ſi purè detur, dum heres dubitat de morte teſtatoris, de conditione ſtatus quem habet, an ſcilicet pater fam. vel filius, an liber, vel ſeruus: aut de viribus teſtamenti: Siquis repudiet, nihil agit, ſed poterit poſtea adeundo acquirere, quia nempè antea delata non fuerat ei hereditas, d. l. delata. 151. D. de verb. ſign. iuncta d. l. is qui heres. 13. in pr. & in §. 1. l. ſed & ſi de ſua. 34. l. cum falſum. 49. inf. h. t. Si verò aditio, ſiue repudiatio non proprio, ſed alieno nomine ſit exequenda, non perpetua re-
15 gula eſt. Nam † tutor, qui rem gerit pupilli nomine non ſuo infantis nomine hereditatem adire poteſt, repudiare non poteſt. Cuius etiam pupilli, & qui maior eſt infante nomine petere bonorũ poſſeſsionem poteſt, repudiare non poteſt, d. l. tutor 8. D. de bon. poſſeſ. Tutor poteſt adminiſtrare bona pupilli, poteſt nouare, ſoluere, ſolutum accipere, tranſigere decidendi cauſa: ſpoliare, perdere, repudiare non poteſt, nam ei tutela commiſſa eſt, non ius ſpoliandi datum eſt.

16 At dices, nullam eſſe rationem, cur in domino aliud ius quoad acquiſitionem bonorum poſſeſsionis, aliud quoad eiuſdem repudiationem ſit admiſſum, cum eas ſuo veluti nomine expediat ex vulgatis. Id & ego fatebor libentiſsimè. Non offenſus verbis tex. in d. l. 1. §. per ſeruũ. D. de ſucceſſ. edicto, quoniam, vt vltra alios omnes vidit doctiſ. noſter Dominus Ioan. Chumacero, lib. ſingul. ſelectarum. cap. 3. n. 4. quamuis in hoc articulo poſt alios Antonius Faber, & Iacob. Cuiacius. ille lib. 7. coniectur. cap. 11. hic li. 3. obſeruat. cap. 21. ſeruos à filijs fam. ſeparãdos, vt licet ſine filijs fam. eorum parentes, hoc iure, repudiare ipſis filijs famil. delatam hereditatem non poſſint, ex d. l. is qui heres. 13. §. fin. inf. eodem domini tamen poſſint, ex d. l. 1. §. per ſeruum. Longè tamen verius eſt, vt quemadmodum hereditas nulla acquiri, citra præcedentem domini iuſſum, & ſerui voluntatem poteſt, ex d. l. qui in aliena. 6. in prin. iuncto. d. §. iuſſum, ita nec amittatur nulla, niſi in qua vtrumque in cõtrarium actum eſt, vt aliàs inquit I. C. in l. quemadmodum 8. D. de acquir. poſſeſ. Neque obſtat text. in d. §. per ſeruum. Rectè enim noſter Ioannes animaduertit, d. n. 4. hunc illius loci ſenſum eſſe, delatam bonorum poſſeſsionem poteſt dominus per ſeruum repudiare, vt ſic conſtet non ibi quæri, de bonorum poſſeſsione ſeruo delata, & quemadmodũ ea repudietur, an per eundem ipſum

P ſer-

ſeruum, an verò per ſolum dominũ, q eo loci probari hactenus alij crediderunt, ſed de ea potius, quæ domino here :i ex illo edicto delata cum fuiſſet, quærebatur, an per ſeruum, poſſet eam repudiare, vt ſic ille tex. & ſuperioribus, & inferioribus attexatur rectè. Ait Vlpianus ibidem, in §. vnus. vnuſquiſque ſuam bonorum poſſeſsionem repudiare poteſt, alienam non poteſt. Proinde procurator meus, ſine mea voluntate bonorum poſſeſsionem repudire non poteſt. Dominus per ſeruum repudiare poteſt. Tutor pupilli nomine nõ poteſt: ſed pupillus ex tutoris authoritate poteſt. His ergo catenatis clauſulis verus iam apparet ſenſus. Is videlicet, qui ſuprà indicatur, ex quo nihil cõtra legem noſtram efficitur. Addo ego pro doctiſsimi Ioannis interpretatione, & vt ea neceſſaria ad d. §. per ſeruum ſit, in eo nullo modo de bonorum poſſeſsione domino per ſeruum delata agi poſſe, quoniam ei, qui omnino, & iuri ciuili, vno caſu excepto. De quo latè ſuprà ad l. 3. ex nu. 17. diſputauimus ad interpretationem. l. & ſi ſine. 8. §. ſed quod & Pap. D. de min. & iure Prætorio, quo ad neceſſarias, & legitimas ſucceſsiones fuit incognitus, nullo ex capite ex illo de ſucceſſorio edicto deferri bonorum poſſeſſio potuit: igitur longè minus per eũ eius domino. Quod ſine ſcrupulo admittes, ſi memineris edictum ſucceſſoriũ eo reſpicere, & à Prætore propoſitum, vt inter eos, quos abinteſtato vocauit, ſucceſsionem daret. Id eſt, vt prioribus non petentibus, nec ex cap. *vnde liberi*, nec ex capite *vnde legitimi*, nec ex capite, *vnde cognati*. ſequentes admitterentur, qua de cauſa, ſucceſſoria pars dicitur, & ſucceſſorium caput, & ſucceſſorium edictum. l. 1. §. ſed videndum. l. 2. D. de ſucceſ. edicto. l. 1. §. pen. D. de iu. & facti ignor. l. 2. C. de ſucce. edicto. Et quia duo præcipuè ad eam ſucceſſionem, veluti feneſtram aperiunt tempus, & repudiatio (nam priores, vel tempore excluduntur, vel repudiatione) de repudianda bonorum poſſeſsione, & de tempore eius amittendæ illo titulo præcipuè tractatur. Ergo neceſſario relinquitur, agi eo loci de repudianda per ſeruum bonorum poſſeſsione, domino iure Prętorio delatam. Et ſic eum tex. nihil noſtri regulæ nocere.

17 Minus obſtat ſequens argumentũ quoniam, vt iam audiuimus, & in d. l. eius eſt nolle. 3. D. de reg. iur. regula noſtri tx in his qui aditionem, vel repudiationẽ ſuo nomine expediunt perpetua eſt: non in his, qui alieno: vt in tutore, qui pupilli nomine negotiũ gerit, is an ſemper pro eo poſſit adire, an ipſe ſolus, an verò, & ipſius quoque pupilli actus, & volũtas ſit neceſſaria. audiemus commodiùs in l. pupillus ſi fari. 9. D. h. tit.

18 Denique non obſtat, d. l. 3. C. de hered. inſtituend. quoniam omiſſa illius tex. difficultate, quam contrahit cum d. l. pater fam. 40. D. de hered. inſtituend. & §. fin. Inſt. de vulgari. quam eodem in loco diſputamus latè, & Franc. Duaren. in paraphraſi ad tit. D. de vulgari. cap. de effectu vulgaris ſubſtitutionis ad fin. & relati à Martino del Rio in miſcellan. ad eãdem. l. ſi pater. Reſpondendum eſt, eo loci non probari, permitti ſeruo abſque domini conſenſu hereditatẽ repu-

repudiare, ſed potius illud, iubente domino adire, poſſe nolle obedire, quod ſane ad nos non pertinet, nec deductam ex noſtra lege. 4. regulã
19 impugnat. † Nec obſtat, l. 1. §. quid ergo. ibi. *ſed compellendus eſt ſeruus hoc facere*, D. ſiquis omiſſa cauſa teſtam. l. cum aliquis. 21. verſ. *Vt ſiquidem*, ibi. *neceſſe ſit omnimodo per competentem iudicem eum compelli adire quidem hereditatem*. C. de iure deliber. ex quibus conſtat ſeruum heredem inſtitutum compelli à domino poſſe, vt adeat. Quoniam, vt rectè animaduertit Paulus Caſtrenſ. in d. l. cum aliquis. num. 5. ſeruus cogi poterit adire, hoc eſt conſtringi, catenari, carcerari, excoriari. Si tamen adhuc perſiſtat, & obdurato corde repugnet, nolitque adire, ſubſtituto locum faciet. Id tamen, non quia ex ea noluntate repudiatio inducatur, ſed quia cum ad hoc, vt ſubſtituto hereditas deferatur, ſatis ſit ex inſtitutione eam non adiri, ex l. 3. ſup. eodem l. quandiu. 68. inf. hoc tit. (& late ſupra docuimus) quaſi ſubſtitutionis conditione exiſtente ſubſtitutus admittetur, quemadmodum, & eo caſu, quo inſtitutus adire non poteſt, aut quia ante aditam hereditatem decedit, aut conditio, ſub qua inſtitutus eſt, deficit. quibus ſanè caſibus, eum repudiaſſe hereditatem, & ex repudiatione locum ſubſtituto fieri, dicet nullus. Addo, propter patriæ, & dominicæ poteſtatis effectus, filijs aut ſeruis inſtitutis, eſſe perinde, ac ſi patres, aut domini inſtituerentur, l. 1. in princ. D. ſiquis à parente fuer. manumiſſ. d. l. acquiritur. 10. D. de acq. rer. dom. eleg. tex, in l. qui liberis. 8. §. hæc verba. ibi. *vt non omnis, qui patri heres extitit*, & ibi. *pater qui per filium, dominus qui per ſeruum extitit*. D. de vulg. ex quibus naſcitur ratio. l. cum filio. 11. D. de leg. 1. verùm, quia nec pater ſine filio, l. is qui heres. 13. §. fin. inf. eod. nec dominus ſine ſeruo. l. 3. C. de her. inſt. adire poſſunt. Pater, & dominus ſub conditione, *ſi filius, vel ſeruus adire velint*, admiſſi exiſtimantur: qua deficiente, & ſubſtitutis, ſiqui ſunt, fiet abſque alia repudiatione locus, quomodo ego. d. l. 3. accipio.

20 Nec his obſtat tex. in d. l. filij. 6. §. filius. D. ad S.C. Tertyl. quoniam, & ſi controuerſum maximè ſit, an ex illis verbis, *nolo adire* expreſſa hereditatis inducatur repudiatio, vt cõſtat ex his, quæ latiſsimo ſermone, & ordinarij, & repetentes ſcribunt, in l. qui ſe patris. C. vnde liberi. præcipuè Iaſo. n. 40. Sebaſt. Sapia n. 22. Signorolus. n. 29. Bellonus lib. 4. ſupputat ca. 14. Maſcardus de probation. con. 853. Iacob. Menochius. lib. 1. de arbitr. q. 22. n. 8. & de præſumpt. lib. 4. cap. 102. nu. 7. Fran. Mantica de cõiectur. vltim. volunt. lib. 12. tit. 14. ex nu. 1. maximè nu 10. Andræas Fachineus, qui ad partes diſputat. lib. 6 controuerſ. cap. 50. Anto. Padilla, in l. 2. ex num. 11. C. de iur. & facti ignorantia. Frequentiori tamen ſententia receptum eſt, repudiationem illis verbis non induci, quam probat expreſſus tex. in l. nõnumquam. 8. D. de collat. bon. vbi filius emancipatus, qui dixit ſe nolle conferre, non videtur poſſeſsionem bonorũ repudiaſſe, ſi poſt offerre velit cautionẽ

de conferendo. Item & tex.in l.Lu-
cium.43.in princ.iuncta gloſ.verbo
noluiſſet.D.de act.empt. vbi ex eo,
quod quis dixerit nolle legatum ad
ſe pertinere, non cenſetur repudia-
re legatum, niſi heredem quoque
eiuſdem legati petitione liberaue-
11 rit. Sed repugnat, † & refragatur
implacabiliter,d.§.fili⁹ vbi filius,qui
ſe *nolle adire* hereditatem matris di
xit,eam illis verbis repudiaſſe,argu
mento eſt, ita demum eum audien-
dum ſi mutata voluntate adire ve-
lit,ſi conſanguineus, vel agnatus a-
lius non adierit.planè,cum adhuc in
tra annum filius ibi ſit, conſequens
eſt, repudiationem fuiſſe inductam,
quia ſe nolle matris adire heredita-
tem dixerat, aliàs enim conſangui-
nei non admitterentur,quia filij an-
nalis bonorum poſſeſſio eſt, vt eo-
dem in loco.l.C.nominatim docet.
Quæ difficultas eo lõgè magis ſtrin
git, quod in eadem omnino ſpecie,
contrarium Impp.docuerint,in l. 2.
C.de iur.& facti ign.quippè,filium,
qui cum maior eſſet annis viginti-
quinque matris hereditati renuncia
uit,ſera prece ſibi ſubuenire deſide-
rare. Ergo ex dictis verbis repudia-
tione inducta, non eſſe filium audiē
dum,in d §.filius videbatur. Quem
nodum tam variè diſſoluunt inter-
pretes, vt eorum referendis inter-
pretationibus longiori eſſet commē
tario opus. Vt conſtat ex his quos
ſupra hoc num. 9.retulimus, præci-
puè ex Antonio de Padilla,qui ex d.
num. 11.ſeptem refert,& refutat ſo-
lutiones.

Sed antequam noſtram interpo-
namus ſententiam, quoad inſtitutū
noſtrum attinet,obſeruo, magis ex
iuris principijs videri.aduerſus ſupe
riorem communem, quam Ant. de
Padilla defendit,ex illis verbis] *nolo*
adire repudiationem induci,ſi ab eo
proferantur,qui ſuo nomine,& iure
potuit repudiare, quæ opinio com-
muniter etiam admiſſa eſt, ab inter-
pretibus, in d.l.qui ſe patris.C. vn-
de liberi, præcipuè à Iaſo. nu.41,A-
lex nu.7. quibus fauent multa iura,
ſed maxime tex.in l.ſi is qui.31.ibi.
nolit,& ibi.*placuit poſſe, vt ſucceſſio*
ni fiat locus.D.de inof.teſta. l.proin
de.8.§.l.1.ibi.*deinde legatarius eam*
nolit ad ſe pertinere.D.ſi cert. petat.
l.iam dubitari.86.ad fin.ibi. *Si nolet*
heres eſſe, exheres eſto. D. de heredi.
inſt.l.in plurium.70.§.1.ibi.*ſi reſpon*
dit, neutram hereditatem ad ſe velle
pertinere,& in l.ſi ſeruū.71.§. ſiquis
ſuus.ibi.*dicit ſe retinere hereditatem*
nolle.inf.h.tit. l.ſi res aliena.52.§.1.
ibi.*ſi neuter adire velit*. D. ad S. C.
Trebell.l.1.6.ſi nemo,& §. ſiquis a-
dita.D.ad Tertyllia.l.1.§.qui ſemel.
ibi. *qui ſemel noluit bonorum poſſeſ-*
ſionem petere. D.de ſucceſ.edicto. l.
ſi maritus.15.§. ſi negauerint.D.ad
leg.Iul.de adulter. l.3.§. ſi is cuius.
D.de ſepulchro violato. Ex quib⁹ea
ſententia,nominatim cõfirmata eſt.
Neque obſtant.d.l. nõnunquam. 8.
D.de collat. bonor. d.l. Lucius.43.
D.de act.empt.l.Celſus.23.§. fin.D.
de arbitris.l.quia poterat.4.ibi.*vt ſi*
heres inſtitutus nollet hereditatem a-
dire.iuncta l.ita tamen.27.§ ſi patro
nus.ibi.*quamuis poſſit mutata volū-*
tate eam partem hereditatis retinere.
D.ad S.C.Trebellian.quibus ſigilla-
tim reſpondent, & ſatisfaciunt A-
lexan-

Digitized by Google

lexander, & Iaſon iam relati.

23 Relinquitur ergo hereditatis repudiationem induci, ex illis verbis *nolo adire hereditatem*, ſi ab eo ſint prolata, qui repudiandi ius habuit, nec obſtat poſt eam admiſſum filiũ in d. §. filius aduerſus deciſio. d.l.2. C. de iur. & facti ignorantia varijs enim omiſsis interpretationibus, placet mihi, quæ à Fulgoſio, in d. l. 2. ſcribitur, & ab Anto. de Padilla ibi. ſub nu. 13. ſequuta eſt. Vt diſcrimẽ conſtituamus inter hereditatem ex teſtamento delatam, & bonorũ poſſeſsionem, quæ abinteſtato defertur de ilia intelligitur text. in d.l.2. de hac. l. C. in d. §. filius. Diſcriminis illa eſt ratio. Quoniam hereditas materna legitimo iure defertur filijs per illa verba S.C. Orphiciani. *Si nemo filiorum volet ſuſcipere hereditatem*, quæ extenſiua ſunt; ideoque nihil mirum, ſi dicamus admitti re integra pœnitentiam ſaltim ad annũ: ſecus in hereditate teſtamẽtaria, quę defertur ex expreſſa teſtantis voluntate, quæ huiuſmodi extenſionem nõ admittit, ideoquè ſemel ab eo repudiata, cui adeundi ius fuit, niſi reſtitutionis beneficio, pœnitentia nõ admittitur. Quod ſi dixeris hanc interpretationem diuinare ad text. in d.l.2. ex qua non conſtat ſucceſsionem fuiſſe teſtamentariam. addam ego ex Accurſio ibidem eo loci, ſi de legitima quoque hereditate Imperatorem Gordianum loquutũ fuiſſe velis, annum etiam lapſum fuiſſe, & ita filij pœnitentiam, ſera prece repræſentatam, fuiſſe excluſam, ita enim interpretari, nihil vetat: cùm validam fuiſſe renuntiationem ſupponat Cæſar, quod niſi, & à maiore facta, & tranſcurſu temporis non efficitur.

Si filio fam. hereditas delata ſit, adire eam, an ſine iuſſu patris poſsit? & de interpretatione. l. qui in aliena. 6. hoc titulo.

CAPVT. XIIII.

1 *Heres adeundo, quaſi contrahit, cum creditoribus, & legatarijs, & nu. 27.*

2 *Ciuium copiæ Populus Romanus ſtudens nimis fuit.*

3 *Patria poteſtas vnde nata, & eius pręcipuus effectus.*

4 *Filius ſine iuſſu patris hereditatem adire non poteſt, & num. 5. & ſeqq. & nu. 36. communis ratio.*

l. qui in aliena. 6. & eius contextus, & ratio. n. 21.

6 *Filius fam. ex omnibus cauſis tanquam pater fam. obligatur.*

7 *Filius fam. debitor, quo remedio à creditoribus exigatur?*

8 *l. cogi. 16. §. ſi pater. D. ad Trebellian.*

9 *l. is qui heres. 13. §. fin. h. t.*

10 *Filius fam. adquirit patri volenti, & ignoranti, non etiam inuito, & nu.*

11 *Seruus domino etiam inuito adquirit, & nu.*

12 *Bonorum poſſeſsionem filius, ſine*

iuſſu patris agnoſcere poteſt.

13 *Bonorum poſſeſsio, & hereditas plerumque confunduntur, & probatur numeris ſeqq.*

16 *l.ſiquis mihi bona.25.§.ſed quid ſi mandauit, h.t.*

18 *l.qui in aliena.6.§.ſed & ſi legitima, h.t.*

19 *l.qui in aliena.6.§.ſed & ſi non adierit. & n.*

20 *l.qui in aliena.6.§.interdum, & num.*

22 *Obligationes omnes ex conſenſu oriuntur.*

23 *Verus ſenſus. l. qui in aliena in princ.*

24 *Contractus claudicare non debet.*

25 *Bartoli interpretatio ad l. qui in aliena, quæ reprehenditur, num. & ſeqq.*

28 *Argumentum de contractibus ad quaſi contractus validum.*

29 *l.55.Tauri.l.2.tit.3. lib.5. recopilat.*

30 *l.54.Tauri. l.1, tit. 3. lib.5.recopilat.*

31 *l.2.§.voto D.de pollicitationibus & n.33.*

32 *Cap.fin.19.q.3.*

34 *Vota olim apud Romanos, quo modo emitterentur? & de eorum religione.*

35 *Voto reali hodie ſi filius fam. bona aduentitia habeat adſtringitur.*

37 *Pater ex filij contractu an obligetur.*

38 *Filius fam.hereditatem ſine iuſſu patris, an aliquo caſu adire poſsit?*

39 *Filij fam. & ſerui quoad acquiſitionem, quæ per eos patri, & domino fit, non ſemper vna cauſa.*

40 *Filius fam.integram perſonã habet acquiſitionis capacem.*

41 *Serui perſona Iure Ciuili nulla eſt.*

1 CVM hereditas cõmoda, & incommoda contineat, vt late ſup.ad def.diximus & probat.l.4.D.ad S.C.Trebel.l. ſi hereditatem.32.§.1.D.mandati, hereſque, quæ adeundo contraxiſſe videtur, l. 3.D.ex quib.cauſ.in poſ.eatur.l.quoties.6.in fi.D.de ſepa.l.ſiquis abſẽtis 5. §. heres.D.de ob.& ac.§.heres.I. de oblig.quæ ex quaſ. contract. æri obligetur alieno.d.l.4. l.more. 8. l. qui in aliena.6.in pr.h. l. quæ dotis. 33.D.ſolut.matr.l.vlt. C.de iur. delib.euenit, vt illæ perſonæ, quæ alios in quorum ſunt poteſtate obligare non poſſunt, vel ſe ipſos, oneri, quod ſuſcipere non licuit, implicare, hereditatem, etiam ſi delata ſit, &c. quæ diximus concurrant adire vel repudiare minime poſsint. Quod in duobus heredum generibus locum habet, his videlicet, qui *in poteſtate*, & illis, qui *in tutela, vel cura*, ſunt nã nec illi ſine iuſſu patris, vel domini nec hi ſine tutoris authoritate hereditatem amplecti, vel repudiare valent, de quibus ſingulis, ſed prius de filio fam.deſpiciamus.

2 Romanus itaque Populus nimiũ Ciuium copiæ ſtudens.l.2. D.de iure.dot.l.1.D.ſoluto matr.l.intereſt. 18. D. de rebus auct. iud. poſsid.l. hoc modo.64. in fin.D.de condit.& demonſt.l.cum ratio. 9.§. ſi plures. D.de bonis damnat. vt magis ciues

† ad

5 † ad nuptias inuitaret, commodã,
& vtilem illis in filios conceſsit po-
teſtatem. Cuius inter alios effectus
ille vt filius fam.quicquid quæreret,
ignoranti etiam patri acquireret. l.
placet.79.h.t.iuxta communem alle
gationẽ,l.1.D.ſi à parẽte quis fuer.
man.Princip.Inſt.per quas perſ. ig-
norantem vero, vel inuitum patrẽ,
non obligaret.l.2.& toto tit. C. ne
filius pro patr.nec alias deteriorem
conditionem efficeret.l.filius.23.C.
de pact.l ſoluendo.39.D.de negot.
geſt.l.2.C.ne vxor pro marito. Do
nel.lib.7.comment.c.7. Gyphan.in
d.l.1.C.ne fil.pro patre,ne ius patriæ
poteſtatis, quod parentum gratia
fuit introductum illis damnoſum eſ
ſet,& graue,vt docte ſcribit A.Fab.
in iuris prudent. tit. 11. princ. 7.il-
lat. 9.

4 Quibus conſequens eſt, quod ex
eiſdem iuris principijs deſcendit,vt
hereditatem ſibi delatam non aliter
filius fa. adire poſsit,quam ſi iuſſus
patris præceſſerit, nec ſatis ſit rati
habitionem ſequi.l.qui in aliena.6.
in princ.l.ſiquis.7.l.more.8.infin l.ſi
quis mihi bona.25.§.iuſſum,cum ſe
quent.l.ſi ego.26.l.cum quidam.30
in princ.l.ſiquis heres.35.verſ.*idem
dico*.l.ſi ex ſua.36.l.eum qui.51.§.1.
l.cum heres.52.l.filius fam.92.l. pa-
ter.93.h.t. quæ res quia his alijſque
huius tituli locis à Triboniano tra-
ctatur, & ab interpretibus noſtris
longioribus explicatur commenta-
rijs,& præcipue iuxta explicationẽ
Vlpiani.in d.l.qui in aliena.6. huius
tituli. Quid & nos lubrica in re, &
ſatis ſane ſubobſcura iudicemus ex
ponemus vobis,propoſitis in primis
Vlpia. verbis noſtro deinde ad ea
commentario.

l.6 *Qui in aliena eſt poteſtate, non po-
teſt inuitum hereditati obligare eum,
in cuius eſt poteſtate,ne aes alieno pa
ter obligetur,ſed in bonorum poſſeſ-
ſione placuit ratam haberi poſſe eam
quam citra voluntatem agnouit is,*
§1 *qui poteſtati ſubiectus eſt. Sed & ſi le
gitima hereditas filio delata ſit ex
S.C. Orphiciano matris,idem erit pro
bandum. Sed & ſi non adierit filius,
diu tamen poſſedit pater hereditatem
credendus eſt admiſiſſe hereditatem,
vt Diuus Pius, & Imperator noſter
reſcripſerunt.*

§2 *Si is,qui putabat ſe filium fam.pa-
tris iuſſu adierit, eum neque ſibi ne-
que ei,qui iuſsit, quæſiſſe hereditatẽ
conſtat. Quamquã is quem pater iuſ-
ſit adire,& deceſsit,ſi adierit iã mor
tuo patre,obliget ſe hereditati:vt Iu-
lianus libro trigeſimo primo Digeſto
rum ſcripſit. Nam eum qui dubitat,
verum filius fam.an pater fam. mor-
te patris factus ſit,poſſe adire heredi-
tatem magis admittit.*

§3 *Interdum filij fam.& ſine aditio-
ne acquirent hereditatem his,in quo-
rum ſunt poteſtate, vt puta ſi nepos
ex filio exheredato heres ſit inſtitu-
tus. Patrem enim ſuum ſine aditione
faciet heredem, & quidem neceſſa-
rium. Sed ſiquis heres inſtitutus adop
tetur à filio exheredato, neceſſarium
eum non facit,ſed iuberi debet,vt a-
deat,quoniam mortis tempore in pote
ſtate non fuerit,nam per eum quis exi
ſtere neceſſarius non poteſt, qui ipſe
non eſſet extiturus.*

14 *Heres ſub conditione ſcriptus pendente conditione neque adire, neque repudiare poteſt.*

16 *l.1. §. per ſeruum. D. de ſucceſſ. edict.*

18 *l.3.C.de hered.inſt.*

19 *Seruus inſtitutus an aliquo caſu vt adeat compelli à Domino poſſit?*

20 *l.filij.6 .§.filius D.ad S.C.Tertilian.*

21 *Repudiatio an inducatur ex verbis*, nolo adire, *& quibus verbis inducatur vſque ad finem.*

1 FLuit enim, & corriuatur eius ratio ex ſuperiori, ſi eam & penitius & exactius quam alij fecerint conſideres. Eſſet namque ridiculum, repudiare ſubſtitutum hereditatem, quamdiu prior heres inſtitutus illam adire poteſt: à pari enim, & adeundi & repudiandi poteſtas procedunt. d l.is poteſt. 18. j. eodem, recte ergo Vlp. quemadmodum in d.l.3. ſupra eodem ſubſtitutum non poſſe admitti ſcripſit, quã diu prior inſtitutus heres adire poteſt, ſic hoc capite, nec eum poſſe repudiare dicendum, qui & adire non potuit, *nolle* enim *adire hereditatem non videtur, qui non poteſt adire*, nam priuatio eius eſt, cuius eſt poſitio,
2 & vbi † non adſiſtit iuris potentia, voluntas eſt inanis & vacua: vnde illud quod frequenter dicitur, in omnibus humanis actibus duo requiri, & voluntatem & poteſtatem.
3 Quo reſpiciunt Imper. † verba in l.multum intereſt.6. ibi, *dumque tibi non vis, nec illi poteſt*. C. ſiquis alteri vel ſibi, item & elegans Boetij locus lib. 4. de conſolatione Philoſophica circa principium, ſub proſa. 2. dum ait. *Duo ſunt quibus omnis humanorum actuum conſiſtit effectus voluntas ſcilicet & poteſtas, quorum ſi alterutrum deſit, nihil eſt, quod explicari queat, deficiente etenim voluntate, ne aggreditur quidem quiſquam quod non vult: At ſi poteſtas abſit, voluntas fruſtra ſit*. Cap. cum ſuper abbatia. 23. verſ. cum noluerit, de offi. & poteſt. iudi. deleg. exornat Franc. Sarmientus de redditi. Eccleſiaſticis. 1. p. cap. 4. nu. 2. Et quemadmodum ad adeundam hereditatem illud in primis requiritur, vt delata ſit, diximus iam ad rub. ſup. h. t. n. 1. ſic & vt repudiari poſsit. Delata autem cum illa dicatur, quam quis adeundo cõſequi poteſt. l. delata. 151. D. de verb. ſign. perſpicuum eſt, nec ante poſſe illam repudiari, quã qui primo loco inſtitutus eſt, aut voluntate aut adeundi potentia ſit excluſus. Ex quibus recte ſumitur noſtræ, l.4. *Nolle adire hereditatem nõ videri, qui non poteſt adire*, quæ ſumpta eſt ex Vlpia. lib. 3. ad Sabinum.
4 Quemadmodum & l.3. D. de reg. iur. *Eius eſt nolle, qui poteſt velle*, vt omnes conteſtãtur Codices, & Ioan. Vvolphangus Freymonius in Symphonia iuris Chronologica pag. 579 Anton. Auguſtinus lib. ſingulari, de nominibus proprijs I.C. cap. 1. pag. columna. 167. Et quamuis inter iuniores interpretes magna ſit iuxta
5 veram † lectionem. d.l.3. Controuerſia, contendentibus non nullis addita negatione legendam ſic. *Eius eſt nõ nolle, qui poteſt velle*, quæ lectio & in Pandectis Florentinis, &

& in nuperis Gothofredianis libris retinetur,admittitur ab erudito Anto.Auguſtino lib.1.emendat.cap.2. ad fin.& ſtrenue defenditur à Iacobo Cuiacio.lib.5.obſeruat. cap. 39. & lib.15.obſeruat.cap.23.& ſub nomine Antonij Mercatoris lib.1. Notatorum in Robertum cap. 30.& in recitationibus ad. d.l. 3. Vulgatam tamen lectionem,in qua illa addita negatio deſideratur, contra Cuia. defendunt Ioan.Robertus lib.2. receptarum lectio. cap.16. & lib.1. animaduerſion.cap.30 Duarenus in Paraphraſi adhunc titulum, cap.8. quæ ſint neceſſaria ad repudiationẽ in pr.P.Fab in d.l.3.D.de reg.iur. qua de re latius,& nos paulo inferius.

6 Ex qua,& ex hac noſtra l. Nolle. 4.D.de acquir.hered.illa ex concordi omnium ſententia deſumitur concluſio. Repudiationem ei non nocere, qui adeundo hereditatem conſequi non potuit. Quam etiam deduces ex l.is qui heres.13. verſi. *Cæterum*, l.nec is.17.§.heres. ad fi. l.is poteſt.18.l.ſiquis extraneus21. §.interdum,ad fin.l.quamdiu.39.l. qui ſuperſtitis.93.infra eodem. l. ſicut.4.l.pupillorum.5.C.h.tit.& conducit ratio tex.in l.Pater Seuerinã. 100.in princ.D.de condit. & dem. l.quis ſit fugitiuus.17. §. idem ait ſi ſeruus.D.de Ædilic.edict. l. ab adminiſtratione.8.C.de legatis,& aliorũ plurium, qui paſsim occurrent.

7 Sed pro dubitandi ratione, ſic argumentor Dominus ad bonorũ poſſeſsionem ſeruo delatam agnoſcendam eiuſdem ſerui conſenſu eget, l.ſeruo inuito.65.inpr. verſ.*Nec interest*, ibi.*Atqui in bonorum poſſeſsione, vel in adeunda hereditate conſenſus eius neceſſarius eſt.*D.adS.C.Trebell.Eam tamen ſolus repudiare poteſt.l.1.§.per ſeruum. D. de ſucceſſ. edicto.ergo perpetuum non eſt, vt is tantum poſsit repudiare, qui poteſt adire.

8 Secundo ſic argumentor. Tutor ſine pupillo bonorum poſſeſsionem agnoſcere poteſt.l. bonorum.7. C. qui admitti. l. ſeruus.7.§.impubes. Sed eam abſque pupillo nequit repudiare.d.l.1.§. Tutor.D. de ſucceſſ. edicto .l.Tutor.8.D.de bon.poſſeſſ. ergo contra noſtrum textum.

9 Tertio ſic argum.Seruus ſine domini iuſſu adire hereditatem non poteſt.l.qui in aliena.6. inprin.iuxta vulgarem interpretationẽ.l.ſiquis mihi bona.25.§.iuſſum.h.t.At illam iniuſſu domini repudiat.l. 3.ibi. *potuit enim quamuis iubente domino nolle adire*.C.de hered.inſtitu.ergo non à pari adeundi & repudiandi poteſtas procedunt.Nec huic argumento ſatisfacies ſi dixeris, ex illis verbis *nolle adire*, non induci repudiationem. Contrarium enim expreſsis verbis profitetur Iulius Paulus in.l.filij.6.§.filius.D.ad S.C.Tertyll. vbi eo quod filius ſe maternam hereditatem nolle adire dixit, repudiationem induci probat,cum diſputat, an poſt modum mutata voluntate adire poſsit.Quod argum. eo eſt difficilius quoniam conſtat, quæ de filio & patre in acquiſitionis materia circunferuntur, eadem ad ſeruum & dominũ extendi,& pari modo audiri. §.Igitur liberi. §. Item vobis Inſt. per quas perſonas, nob. acq.

acq.l.acquiritur.10.D.de acq.re.do. iunctà.l.placet. 79.inf.h.t. bonus tx. in principio, & magis in §.quæ diximus.Inſt.quod cum eo.& melior,in d.l.qui in aliena.6.in pri.iuxta com. interpretationẽ h.t. Et tamen conſtat,nec filium fam.ſine patre, nec patrem,ſine filio,aut adire,aut repudiare hoc iure poſſe.d.l.is qui heres.13 §.fin. inf.h.t. nihil ergo ſolius ſerui voluntas debuit operari,in d.l.3. C. de hered.inſtituendis, vt ſubſtituto locus fieret, dominuſque excluderetur.

10 His tamen non obſtantibus veriſſima eſt noſtræ l.4.ſententia,quippè repudiare hereditatem eum poſſe, qui illam poteſt adire:quoniam ſi acquirere illam non potuit, nec ea poterit priuari,ex vulgari reg. l.manumiſsiones.4,D.de iuſt.&iu.l.decem 116.D.de verb.obligat. l.remitti.6. verſ.*Nam quod*.D.de iu.iu.§ ſeruus Inſt.de capit.diminut. cap.ad diſſoluendum.5. de deſponſat. impuber. Et cum ante adeundi facultatẽ, hoc eſt antequam ſit hereditas delata,nihil ſit quod poſsit acquiri conſequẽs eſt, iuris nondum delati nullam eſſe repudiationem,vt rectè hic Iaſo. in pr.Adeo, quod etſi expreſſe, & nominatim,ſe nolle adire hereditatem dicat,iuris tamen præſumptione, nõ videtur repudiandi animum habere quo noſtri tex.verba reſpiciunt ibi. *non videtur*, non enim ait Vlp. eum qui expreſsis verbis ſe repudiare cõtendit,de facto (vt aiunt)non repudiaſſe,ſed nõ repudiaſſe videri,quia quoad iuris effectus, & vt ex ea repudiatione, ab hereditate excluſus ſit,perinde eſt,ac ſi non repudiaſſet quemadmodum,ſi is ad quem nullo ex capite,nec pertinet, nec pertinere hereditas poſſet,ſe repudiare affirmaret:quod eſſet ſanè ridiculum, ar-

11 gumento. † l. quidam cum filium. 132. verſ.In eo autem ibi. *res in extraneo ineptas*. D.de verbor.obligat. voluntatem, ergo cum ibi deficere credamus,qua abſente,fruſtra potentia nititur,iuris effectus eſſe poteſt nullus: in quam rem induces bona verba eiuſdem Vlpiani,in l. 1. §. fu-

12 rioſus.ibi. † *Quia affectionem tenendi non habent, licet maximè corpore ſuo rem contingant*,& ibi, *velati ſi quis dormienti aliquid in manu ponat*.D.de acquiren.poſſeſ. Nam quẽadmodum ille eſt incapax poſſeſsionis,vt incipere non poſsit poſsidere, cui,nullum eſt animi iudicium: ſic & eius eſt aditio,ſiue repudiatio nulla cui nondum eſt hereditas delata: & ſi velit, vel adire, vel repudiare, ad ſic adeundum, vel repudiandum ius ciuile inhabilem reddit. Vt ſi-

13 mili † S. Trid.Synodus,ſeſ.24 de reform.matrim.cap.1. verſ. *aliter*.eos qui aliter,quàm ſine parrocho, & teſtibus matrimonium contrahere attẽtauerint,ad ſic contrahendum inhabiles reddit. Nec tamen inde dices,illis non præſentibus ſi contrahatur matrimonium,conſenſum defeciſſe, qui alias nuptias facit. l.nuptias. 30.D.de reg.iur. quia tamen talis requiritur noua lege, niſi taliter præſtetur,perinde eſt,ac ſi nullus adhibitus fuiſſet. Ergo,& in noſtra, l. nolle rectè Vlp. conſenſum non adfuiſſe credit,qui ab eo præſtatur,qui poteſtatem cõſentiendi aditioni,vel repudiationi non habuit. quomodo ego

ego vltra alios eius verba exorno. Manet ergo ex noſtra. l.4.& ſimilibus aditionem, & repudiationē eiſdem regulis circumſcribi,&metiri, vt ſupraudiuimus.

Eſt tamen ſine ſcrupulo admittendum, in ijs qui eam rem ſuo exequūtur nomine,non ſi alieno.Nam in illis,ſi quæramus,an poſsint repudiare, videndum eſt, an poſsint adire. Si adire non poſſunt, nec repudiare
14 poterunt. Exemplo eſt † heres,qui ſubconditione ſcriptus, ante conditionem non poteſt adire, ergo nihil agit, ſi ante conditionem repudiet. Nam cum hereditas ſub conditione data, ea pēdente non deferatur:Nec ſi purè detur, dum heres dubitat de morte teſtatoris, de conditione ſtatus quem habet, an ſcilicet pater fam. vel filius, an liber, vel ſeruus: aut de viribus teſtamenti: Siquis repudiet,nihil agit, ſed poterit poſtea adeundo acquirere, quia nempè antea delata non fuerat ei hereditas,d. l.delata.151.D.de verb. ſign.iunčta d.l.is qui heres. 13. in pr. & in §. 1. l. ſed &ſi de ſua. 34. l.cum falſum. 49.inf.h.t. Si verò aditio, ſiue repudiatio non proprio,ſed alieno nomine ſit exequenda, non perpetua re-
15 gula eſt. Nam † tutor,qui rem gerit pupilli nomine non ſuo infantis nomine hereditatem adire poteſt,repudiare non poteſt. Cuius etiam pupilli, & qui maior eſt infante nomine petere bonorū poſſeſsionem poteſt, repudiare non poteſt,d.l.tutor 8.D.de bon.poſſeſ.Tutor poteſt adminiſtrare bona pupilli,poteſt nouare, ſoluere, ſolutum accipere,tranſigere decidendi cauſa: ſpoliare,perdere, repudiare non poteſt, nam ei tutela commiſſa eſt,non ius ſpoliandi datum eſt.

16 At dices, nullam eſſe rationem, cur in domino aliud ius quoad acquiſitionem bonorum poſſeſsionis, aliud quoad eiuſdem repudiationem ſit admiſſum,cum eas ſuo veluti nomine expediat ex vulgatis. Id & ego fatebor libentiſsimè. Non offenſus verbis tex.in d. l.1. §.per ſeruū. D.de ſucceſſ.edičto, quoniam,vt vltra alios omnes vidit dočtiſ. noſter Dominus Ioan.Chumacero, lib.ſingul.ſelečtarum. cap. 3.n.4.quamuis in hoc articulo poſt alios Antonius Faber,& Iacob. Cuiacius. ille lib.7. conięčtur.cap.11.hic li. 3.obſeruat. cap.21.ſeruos à filijs fam.ſeparādos, vt licet ſine filijs fam. eorum parentes, hoc iure, repudiare ipſis filijs famil. delatam hereditatem non poſſint,ex d.l.is qui heres.13.§.fin. inf. eodem domini tamen poſsint, ex d. l.1.§.per ſeruum. Longè tamen verius eſt, vt quemadmodum hereditas nulla acquiri,citra præcedentem domini iuſſum,& ſerui voluntatem poteſt,ex d.l.qui in aliena.6,in prin. iunčto. d. §.iuſſum, ita nec amittatur nulla, niſi in qua vtrumque in cōtrarium ačtum eſt, vt aliàs inquit I.C.in l.quemadmodum 8.D.de acquir.poſſeſ. Neque obſtat text.in d. §. per ſeruum. Rečtè enim noſter Ioannes animaduertit,d.n.4.hunc illius loci ſenſum eſſe,delatam bonorum poſſeſsionem poteſt dominus per ſeruum repudiare,vt ſic conſtet non ibi quæri, de bonorum poſſeſsione ſeruo delata,& quemadmodū ea repudietur,an per eundem ipſum

Digitized by Google

ſeruum, an verò per ſolum dominũ, quo eo loci probari hactenus alij crediderunt, ſed de ea potius, quæ domino here[illegible] ex illo edicto delata cum fuiſſet, quærebatur, an per ſeruum, poſſet eam repudiare, vt ſic ille tex. & ſuperioribus, & inferioribus attexatur rectè. Ait Vlpianus ibidem, in §. vnus. vnuſquiſque ſuam bonorum poſſeſsionem repudiare poteſt, alienam non poteſt. Proinde procurator meus, ſine mea voluntate bonorum poſſeſsionem repudire non poteſt. Dominus per ſeruum repudiare poteſt. Tutor pupilli nomine nõ poteſt: ſed pupillus ex tutoris authoritate poteſt. Hisergo catenatis clauſulis verus iam apparet ſenſus. Is videlicet, qui ſuprà indicatur, ex quo nihil cõtra legem noſtram efficitur. Addo ego pro doctiſsimi Ioannis interpretatione, & vt ea neceſſaria ad d. §. per ſeruum ſit, in eo nullo modo de bonorum poſſeſsione domino per ſeruum delata agi poſſe, quoniam ei, qui omnino, & iuri ciuili, vno caſu excepto. De quo latè ſuprà ad l. 3. ex nu. 17. diſputauimus ad interpretationem. l. & ſi ſine. 8. §. ſed quod & Pap. D. de min. & iure Prætorio, quo ad neceſſarias, & legitimas ſucceſsiones fuit incognitus, nullo ex capite ex illo de ſucceſſorio edicto deferri bonorum poſſeſſio potuit: igitur longè minus per eũ eius domino. Quod ſine ſcrupulo admittes, ſi memineris edictum ſucceſſoriũ eo reſpicere, & à Prætore propoſitum, vt inter eos, quos abinteſtato vocauit, ſucceſsionem daret. Id eſt, vt prioribus non petentibus, nec ex cap. *vnde liberi*, nec ex capite *vnde legitimi*, nec ex capite, *vnde cognati*. ſequentes admitterentur, qua de cauſa, ſucceſſoria pars dicitur, & ſucceſſorium caput, & ſucceſſorium edictum. l. 1. §. ſed videndum. l. 2. D. de ſucceſ. edicto. l. 1. §. pen. D. de iu. & facti ignor. l. 2. C. de ſucce edicto. Et quia duo præcipuè ad eam ſucceſſionem, veluti feneſtram aperiunt tempus, & repudiatio (nam priores, vel tempore excluduntur, vel repudiatione) de repudianda bonorum poſſeſsione, & de tempore eius amittendæ illo titulo præcipuè tractatur. Ergo neceſſario relinquitur, agi eo loci de repudianda per ſeruum bonorum poſſeſsione, domino iure Prętorio delatam. Et ſic eum tex. nihil noſtri regulæ nocere.

17 Minus obſtat ſequens argumentũ quoniam, vt iam audiuimus, & in d. l. eius eſt nolle. 3. D. de reg. iur. regula noſtri tx in his qui aditionem, vel repudiationẽ ſuo nomine expediunt perpetua eſt: non in his, qui alieno: vt in tutore, qui pupilli nomine negotiũ gerit, is an ſemper pro eo poſſit adire, an ipſe ſolus, an verò, & ipſius quoque pupilli actus, & volũtas ſit neceſſaria. audiemus commodiùs in l. pupillus ſi fari. 9. D. h. tit.

18 Denique non obſtat, d. l. 3. C. de hered. inſtituend. quoniam omiſſa illius tex. difficultate, quam contrahit cum d. l. pater fam. 40. D. de hered. inſtituend. & §. fin. Inſt. de vulgari. quam eodem in loco diſputamus latè, & Franc. Duaren. in paraphraſi ad tit. D. de vulgari. cap. de effectu vulgaris ſubſtitutionis ad fin. & relati à Martino del Rio in miſcellan. ad eãdem. l. ſi pater. Reſpondendum eſt, eo loci non probari, permitti ſeruo abſque domini conſenſu hereditatẽ repu-

repudiare, ſed potius illud, iubente
domino adire, poſſe nolle obedire,
quod ſane ad nos non pertinet, nec
deductam ex noſtra lege. 4. regulã
19 impugnat. † Nec obſtat, l. 1. §. quid
ergo. ibi. *ſed compellendus eſt ſeruus
hoc facere*, D. ſiquis omiſſa cauſa te-
ſtam. l. cum aliquis. 21. verſ. *Vt ſiqui-
dem*, ibi. *neceſſe ſit omnimodo per com
petentem iudicem eum compelli adire
quidem hereditatem*. C. de iure deli-
ber. ex quibus conſtat ſeruum here-
dem inſtitutum compelli à domino
poſſe, vt adeat. Quoniam, vt rectè
animaduertit Paulus Caſtrenſ. in d.
l. cum aliquis. num. 5. ſeruus cogi
poterit adire, hoc eſt conſtringi, ca-
tenari, carcerari, excoriari. Si tamen
adhuc perſiſtat, & obdurato corde
repugnet, nolitque adire, ſubſtituto
locum faciet. Id tamen, non quia ex
ea noluntate repudiatio inducatur,
ſed quia cum ad hoc, vt ſubſtituto
hereditas deferatur, ſatis ſit ex inſ-
titutione eam non adiri, ex l. 3. ſup.
eodem l. quandiu. 68. inf. hoc tit. (&
late ſupra docuimus) quaſi ſubſtitu-
tionis conditione exiſtente ſubſtitu
tus admittetur, quemadmodum,
& eo caſu, quo inſtitutus adire non
poteſt, aut quia ante aditam here-
ditatem decedit, aut conditio, ſub
qua inſtitutus eſt, deficit. quibus ſa-
nè caſibus, eum repudiaſſe heredi-
tatem, & ex repudiatione locum ſub
ſtituto fieri, dicet nullus. Addo, prop
ter patriæ, & dominicæ poteſtatis ef
fectus, filijs aut ſeruis inſtitutis, eſſe
perinde, ac ſi patres, aut domini inſ-
tituerentur, l. 1. in princ. D. ſiquis à
parente fuer. manumiſ. d. l. acquiri-
tur. 10. D. de acq. rer. dom. eleg. tex.
in l. qui liberis. 8. §. hæc verba. ibi.
vt non omnis, qui patri heres extitit.
& ibi. *pater qui per filium, dominus
qui per ſeruum extitit*. D. de vulg. ex
quibus naſcitur ratio. l. cum filio. 11.
D. de leg. 1. verùm, quia nec pater
ſine filio, l. is qui heres. 13. §. fin. inf.
eod. nec dominus ſine ſeruo. l. 3. C.
de her. inſt. adire poſſunt. Pater, &
dominus ſub conditione, *ſi filius, vel
ſeruus adire velint*, admiſſi exiſtimã
tur: qua deficiente, & ſubſtitutis, ſi-
qui ſunt, fiet abſque alia repudiatio-
ne locus, quomodo ego. d. l. 3. acci-
pio.

20 Nec his obſtat tex. in d. l. filij. 6. §.
filius. D. ad S.C. Tertyl. quoniam, &
ſi controuerſum maximè ſit, an ex il
lis verbis, *nolo adire* expreſſa heredi
tatis inducatur repudiatio, vt cõſtat
ex his, quæ latiſſimo ſermone, & or
dinarij, & repetentes ſcribunt, in l.
qui ſe patris. C. vnde liberi. præci-
puè Iaſo. n. 40. Sebaſt. Sapia n. 22. Sig
norolus. n. 29. Bellonus lib. 4. ſuppu-
tat ca. 14. Maſcardus de probation.
con. 853. Iacob. Menochius. lib. 1. de
arbitr. q. 22. n. 8. & de præſumpt. lib.
4. cap. 102. nu. 7. Fran. Mantica de cõ
iectur. vltim. volunt. lib. 12. tit. 14.
ex nu. 1. maximè nu 10. Andræas Fa
chineus, qui ad partes diſputat. lib. 6
controuerſ. cap. 50. Anto. Padilla, in
l. 2. ex num. 11. C. de iur. & facti ig-
norantia. Frequentiori tamen ſentẽ
tia receptum eſt, repudiationem illis
verbis non induci, quam probat ex-
preſſus tex. in l. nõnumquam. 8. D.
de collat. bon. vbi filius emancipa-
tus, qui dixit ſe nolle conferre, non
videtur poſſeſsionem bonorũ repu
diaſſe, ſi poſt offerre velit cautionẽ

de conferendo. Item & tex. in l. Lu-
cium. 43. in princ. iuncta gloſ. verbo
noluiſſet. D. de act. empt. vbi ex eo,
quod quis dixerit nolle legatum ad
ſe pertinere, non cenſetur repudia-
re legatum, niſi heredem quoque
eiuſdem legati petitione liberaue-
11 rit. Sed repugnat, † & refragatur
implacabiliter, d. §. fili⁹ vbi filius, qui
ſe *nolle adire* hereditatem matris di
xit, eam illis verbis repudiaſſe, argu
mento eſt, ita demum eum audien-
dum ſi mutata voluntate adire ve-
lit, ſi conſanguineus, vel agnatus a-
lius non adierit. planè, cum adhuc in
tra annum filius ibi ſit, conſequens
eſt, repudiationem fuiſſe inductam,
quia ſe nolle matris adire heredita-
tem dixerat, aliàs enim conſangui-
nei non admitterentur, quia filij an-
nalis bonorum poſſeſsio eſt, vt eo-
dem in loco. l. C. nominatim docet.
Quæ difficultas eo lõgè magis ſtrin
git, quod in eadem omnino ſpecie,
contrarium Impp. docuerint, in l. 2.
C. de iur. & facti ign. quippè, filium,
qui cum maior eſſet annis viginti-
quinque matris hereditati renuncia
uit, ſera prece ſibi ſubuenire deſide-
rare. Ergo ex dictis verbis repudia-
tione inducta, non eſſe filium audiẽ
dum, in d §. filius videbatur. Quem
nodum tam variè diſſoluunt inter-
pretes, vt eorum referendis inter-
pretationibus longiori eſſet commẽ
tario opus. Vt conſtat ex his quos
ſupra hoc num. 9. retulimus, præci-
puè ex Antonio de Padilla, qui exd.
num. 11. ſeptem refert, & refutat ſo-
lutiones.

Sed antequam noſtram interpo-
namus ſententiam, quoad inſtitutũ
noſtrum attinet, obſeruo, magis ex
iuris principijs videri aduerſus ſupe
riorem communem, quam Ant. de
Padilla defendit, ex illis verbis *nolo
adire* repudiationem induci, ſi ab eo
proferatur, qui ſuo nomine, & iure
potuit repudiare, quæ opinio com-
muniter etiam admiſſa eſt, ab inter-
pretibus, in d. l. qui ſe patris. C. vn-
de liberi, præcipuè à Iaſo. nu. 41, A-
lex nu. 7. quibus fauent multa iura,
ſed maximè tex. in l. ſi is qui. 31. ibi.
nolit, & ibi. *placuit poſſe, vt ſucceſſio
ni fiat locus*. D. de inoff. teſta. l. proin
de. 8. §. l. 1. ibi. *deinde legatarius eam
nolit ad ſe pertinere*. D. ſi cert. petat.
l. iam dubitari. 86. ad fin. ibi. *Si nolet
heres eſſe, exheres eſto*. D. de heredi.
inſt. l. in plurium. 70. §. 1. ibi. *ſi reſpon
dit, neutram hereditatem ad ſe velle
pertinere*, & in l. ſi ſeruũ. 71. §. ſi quis
ſuus. ibi. *dicit ſe retinere hereditatem
nolle*. inf. h. tit. l. ſi res aliena. 52. §. 1.
ibi. *ſi neuter adire velit*. D. ad S. C.
Trebell. l. 1. 6. ſi nemo, & §. ſi quis a-
dita. D. ad Tertyllia. l. 1. §. qui ſemel.
ibi. *qui ſemel noluit bonorum poſſeſ-
ſionem petere*. D. de ſucceſ. edicto. l.
ſi maritus. 15. §. ſi negauerint. D. ad
leg. Iul. de adulter. l. 3. §. ſi is cuius.
D. de ſepulchro violato. Ex quib⁹ ea
ſententia, nominatim cõfirmata eſt.
Neque obſtant. d. l. nõnunquam. 8.
D. de collat. bonor. d. l. Lucius. 43.
D. de act. empt. l. Celſus. 23. §. fin. D.
de arbitris. l. quia poterat. 4. ibi. *vt ſi
heres inſtitutus nollet hereditatem a-
dire*. iuncta l. ita tamen. 27. § ſi patro
nus. ibi. *quamuis poſſit mutata volũ-
tate eam partem hereditatis retinere*.
D. ad S. C. Trebellian. quibus ſigilla-
tim reſpondent, & ſatisfaciunt A-
lexan-

lexander, & Iaſon iam relati.

13 Relinquitur ergo hereditatis repudiationem induci, ex illis verbis *nolo adire hereditatem*, ſi ab eo ſint prolata, qui repudiandi ius habuit, nec obſtat poſt eam admiſſum filiũ in d. §. filius aduerſus deciſio. d. l. 2. C. de iur. & facti ignorantia varijs enim omiſsis interpretationibus, placet mihi, quæ à Fulgoſio, in d. l. 2. ſcribitur, & ab Anto. de Padilla ibi. ſub nu. 13. ſequuta eſt. Vt diſcrimẽ conſtituamus inter hereditatem ex teſtamento delatam, & bonorũ poſſeſsionem, quæ abinteſtato defertur de illa intelligitur text. in d. l. 2. de hac. I. C. in d. §. filius. Diſcriminis illa eſt ratio. Quoniam hereditas materna legitimo iure defertur filijs per illa verba S. C. Orphiciani. *Si nemo filiorum volet ſuſcipere hereditatem*, quæ extenſiua ſunt; ideoque nihil mirum, ſi dicamus admitti re integra pœnitentiam ſaltim ad annũ: ſecus in hereditate teſtamẽtaria, quę defertur ex expreſſa teſtantis voluntate, quæ huiuſmodi extenſionem nõ admittit, ideoquè ſemel ab eo repudiata, cui adeundi ius fuit, niſi reſtitutionis beneficio, pœnitentia nõ admittitur. Quod ſi dixeris hanc interpretationem diuinare ad text. in d. l. 2. ex qua non conſtat ſucceſsionem fuiſſe teſtamentariam. addam ego ex Accurſio ibidem eo loci, ſi de legitima quoque hereditate Imperatorem Gordianum loquutũ fuiſſe velis, annum etiam lapſum fuiſſe, & ita filij pœnitentiam, ſera prece repræſentatam, fuiſſe excluſam, ita enim interpretari, nihil vetat: cùm validam fuiſſe renuntiationem ſupponat Cæſar, quod niſi, & à maiore facta, & tranſcurſu temporis non efficitur.

Si filio fam. hereditas delata ſit, adire eam, an ſine iuſſu patris poſsit? & de interpretatione. l. qui in aliena. 6. hoc titulo.

CAPVT. XIIII.

1 *Heres adeundo, quaſi contrahit, cum creditoribus, & legatarijs, & nu. 27.*

2 *Ciuium copiæ Populus Romanus ſtudens nimis fuit.*

3 *Patria poteſtas vnde nata, & eius pręcipuus effectus.*

4 *Filius ſine iuſſu patris hereditatem adire non poteſt, & num. 5. & ſeqq. & nu. 36. communis ratio.*

l. qui in aliena. 6. & eius contextus, & ratio. n. 21.

6 *Filius fam. ex omnibus cauſis tan quam pater fam. obligatur.*

7 *Filius fam. debitor, quo remedio à creditoribus exigatur.*

8 *l. cogi. 16. §. ſi pater. D. ad Trebellian.*

9 *l. is qui heres. 13. §. fin. h. t.*

10 *Filius fam. adquirit patri volenti, & ignoranti, non etiam inuito, & nu.*

11 *Seruus domino etiam inuito adquirit, & nu.*

12 *Bonorum poſſeſsionem filius, ſine iuſſu*

5 † ad nuptias inuitaret, commodá, & vtilem illis in filios conceſsit poteſtatem. Cuius inter alios effectus ille vt filius fam. quicquid quæreret, ignoranti etiam patri acquireret. l. placet.79.h.t.iuxta communem allegationē,l.1.D.ſi à parēte quis fuer. man.Princip.Inſt.per quas perſ. ignorantem vero, vel inuitum patrē, non obligaret.l.2.& toto tit. C. ne filius pro patr.nec alias deteriorem conditionem efficeret.l.filius.23.C. de pact.l ſoluendo.39.D.de negot. geſt.l.2.C.ne vxor pro marito. Donel.lib.7.comment,c.7. Gyphan.in d.l.1.C.ne fil.pro patre,ne ius patriæ poteſtatis, quod parentum gratia fuit introductum illis damnoſum eſſet,& graue,vt docte ſcribit A.Fab. in iuris prudent. tit. 11. princ. 7.illat. 9.

4 Quibus conſequens eſt, quod ex eiſdem iuris principijs deſcendit,vt hereditatem ſibi delatam non aliter filius fa. adire poſsit,quam ſi iuſſus patris præceſſerit, nec ſatis ſit ratihabitionem ſequi.l.qui in aliena.6. in princ.l.ſiquis.7.l.more.8.infin l.ſi quis mihi bona.25.§.iuſſum,cum ſequent.l.ſi ego.26.l.cum quidam.30 in princ.l.ſiquis heres.35.verſ.*idem dico*.l.ſi ex ſua.36.l.eum qui.51.§.1. l.cum heres.52.l.filius fam.92.l. pater.93.h.t. quæ res quia his alijſque huius tituli locis à Triboniano tractatur, & ab interpretibus noſtris longioribus explicatur commentarijs,& præcipue iuxta explicationē Vlpiani.in d.l.qui in aliena.6. huius tituli. Quid & nos lubrica in re, & ſatis ſane ſubobſcura iudicemus exponemus vobis,propoſitis in primis Vlpia. verbis noſtro deinde ad ea commentario.

Qui in aliena eſt poteſtate, non po-
l.6 *teſt inuitum hereditati obligare eum,*
in cuius eſt poteſtate,ne ære alieno pa
ter obligetur,ſed in bonorum poſſeſ-
ſione placuit ratam haberi poſſe eam
quam citra voluntatem agnouit is,
§1 *qui poteſtati ſubiectus eſt. Sed & ſi le*
gitima hereditas filio delata ſit ex
S.C.Orphiciano matris,idem erit pro
bandum. Sed & ſi non adierit filius,
diu tamen poſſedit pater hereditatem
credendus eſt admiſiſſe hereditatem,
vt Diuus Pius , & Imperator noſter
reſcripſerunt.
§2 *Si is,qui putabat ſe filium fam.pa-*
tris iuſſu adierit , eum neque ſibi ne-
que ei,qui iuſsit, quæſiſſe hereditatē
conſtat. Quamquā is quem pater iuſ-
ſit adire,& deceſsit,ſi adierit iā mor
tuo patre,obliget ſe hereditati:vt Iu-
lianus libro trigeſimo primo Digeſto
rum ſcripſit. Nam eum qui dubitat,
vtrum filius fam.an pater fam. mor-
te patris factus ſit,poſſe adire heredi-
tatem magis admittit.
§3 *Interdum filij fam.& ſine aditio-*
ne acquirent hereditatem his,in quo-
rum ſunt poteſtate , vt puta ſi nepos
ex filio exheredato heres ſit inſtitu-
tus. Patrem enim ſuum ſine aditione
faciet heredem , & quidem neceſſa-
rium. Sed ſiquis heres inſtitutus adop
tetur à filio exheredato, neceſſarium
eum non facit,ſed iuberi debet,vt a-
deat,quoniam mortis tempore in pote
ſtate non fuerit,nam per eum quis exi
ſtere neceſſarius non poteſt , qui ipſe
non eſſet exiturus.

Celſus

*Celſus libro quinto decimo Digeſto
rum ſcripſit, eum, qui metu verberũ,
vel aliquo timore coactus, fallens adie
rit hereditatem, ſiue liber ſit, heredem
non fieri placet: ſiue ſeruus ſit, domi-
num heredem non facere.*

5 Agit & hoc capite Vlp, de perſo-
nis, quæ adire hereditatem poſſunt,
in cuius initio, quamuis generaliter
ſcribat, eum qui in aliena eſt pote-
tate non poſſe inuitum hereditati o-
bligare eum, in cuius eſt poteſtate:
vnde & ad filios fam. & ſeruos hanc
deciſionem pertinere, hactenus om
nes crediderint, ego quamuis, non
morer idem in hoc in filijs fam. &
ſeruis admittendum: contendo ta-
men totum hunc Vlpiani contextũ
de filio fam. tractare, vt ſatis ſubiun-
cta ſtatim ratio inſinuat ibi. *ne æri
alieno pater obligaretur*, & quæ vſque
ad finem eiuſdem capitis de eodem
quæſtiones proponuntur. Pręterquã
in §. Celſus. cuius & ad filium fam.
& ad ſeruum, & quemcunque alium
heredem attinet, & quæſtio. Ergo
noſtra de filio nunc inſtituetur diſ-
putatio: agemus, & de ſeruis poſ-
tea.

Sententia huius legis in principio
hæc eſt. Filius fam. heres inſtitutus
hereditatem adire citra præcedentẽ
patris iuſſum non poteſt. Idem in
l. ſiquis mihi bona. 25. §. iuſſum inf.
h. t. concordat. l. 13. in 1. par. tit. 6.
p. 6.

Sed pro dubitandi ratione, ſic ar-
gumentor. Si aliqua ratione filius
fam. ſine iuſſu patris hereditatem a-
dire non poteſt, ea nimirum, vt ex
noſtro tex. conſtat, ne æri alieno pa
ter obligetur inuitus. At pater per
filij aditionem præciſe inuitus non
obligatur, ergo poterit filius, ſine pa
tre adire. Probo minorem, ſi aliqua
ratione inuitus pater filij aditione
præciſe obligaretur, illa quippè,
quia filius fam. & acquiſitionis here
ditatis, & obligationis, quæ aditione
contrahitur, eſſet incapax, eoque ſi-
ne iuſſu adeunte inutilis, & ſine ef-
fectu maneret aditio, frauſque & te
ſtatori, & creditoribus, & legatarijs
6 fieret. Sed filius † fam. ex omnibus
cauſis, & negotijs tanquam pater fa-
mil. obligatur. l. tam ex contractibus
57. D. de iudicijs. l. 3. §. ſed vtrum.
D. de minorib. l. ſiquis. 45. D. de pe-
culio. l. filius fam. 38. D. de oblig. &
act. quibus omnino adde Iaſo. nu. 3.
hic Ant. de Padilla, in l. ſi patris. nu.
10. C. de tranſactio. Ioan. Gutiertez
de iuram. confirmat. 1. par. cap. 5. ex
nu. 6. Et Ant. Gom, 2. tom. var. c. 15.
nu. 12. Couar. lib. 2. var. cap. 1. nu. 2.
7 explicantes, † quo remedio vti cre
ditores debeant aduerſus filium fa-
mil. debitorem, quod & ante eos
Bartol. diſputauit in l. ſi finita. 15. §.
ſi de vectigalibus. nu. 12. & num. 13.
D. de dam. infecto. Ioa. Coraſ. lib. 4.
miſcellan. c. 3. n. 4. Capella Tholoſa-
na, deciſ. 2. Et quo caſu pater, quæ
filius acquirit, & ei propter patriam
poteſtatem quæruntur, non vult ad
mittere, remanent penes eundem
filium. fallax ergo, & infirma Vlpia-
ni ſententia, & ratio in hoc capite.
Planè filium fam. etiam veteri iure,
extra exceptos caſtrenſium, & quaſi
caſtrenſium bonorum caſus, acquiſi
tionis fuiſſe capacem, quod inaudi-
tum nonnullis videtur, probant in-
ſignia Iuris Conſultorum loca, qui-
bus

bus ſine dubio oſtenditur, *ſi parentes conſentirent*, bona penes filios fa-
8 mil. tanquam acquiſitionis capaces permanere, ſic Vlp. in l. cogi. 16. † §. ſi pater. D. ad Trebel. vbi ſi pater filio, quem in poteſtate habebat, rogatus eſſet hereditatem reſtituere, & pater ſuſpectam diceret, cogi poteſt per filium, vt adeat, & reſtituat. ſanè, vt conuincas reſtitutam hereditatem eo loci penes filium manere, coniunges tex. in §. ſed ſi ſeruo. eiuſdem l. cogi. vbi in eadem ſpecie rogatum dominum ſeruo ſuo hereditatem reſtituere, etiam ſi ſuſpectã dicat, non poſſe à ſeruo cogi. I.C. probat; ideò, quia acquiſitionis ſer-
9 uus incapax eſt. Eodem etiam † pertinet, & alter eiuſdem Vlpiani locus in l. is qui heres. 13. §. fi. inf. eod. vbi ait, neque patrem ſine filio, neque filium, ſine patre repudiando alterũ alteri nocere: ſed vtroſque ſimul debere repudiare, ſiue teſtamentaria, ſiue legitima hereditas filio obuenerit. Nimirum, vt intelligamus, repudiante patre delatam filio hereditatem poſſe filium velle eã ſibi acqui-
10 ſitam. Huc etiam † ſpectant I.C. rationes, in l. acquiritur. 10. iuncta l. etiam inuitis. 32. D. de acq. rer. dom. in l. ſeruus vetante. 62. D. de verbo. oblig, & Imp. in §. Igitur liberi, & in §. Item vobis. Inſt. per quas perſon. ex quibus magnam inter filios fam. & ſeruos in hoc articulo differentiã fuiſſe deduces, cùm conſtet acquiri per ſeruos dominicæ poteſtatis iure
11 *dominis*, † *etiam inuitis, & ignorantibus*, non ſic patribus per filios. Cuius rei illam Imp. rationem ſubiugit. *Ipſe enim ſeruus, qui in alterius poteſtate eſt, nihil ſuum habere poteſt.* quæ cum in filijs famil. non militet, quia ſuum poſſunt habere; euincitur ideò tam variè inter eos iure cautum quia alter bonorum capax, alter omnino incapax eſt, vti accùratè ſcripſit Anton. Faber. lib. 7, coniectur. cap. 11.

Secundò aduerſus ſentẽtiam, quã tacitè hic Vlp. initio proponit. obijcio tex. in §. ſed in bonorum poſſeſſione huius noſtræ l. qui in aliena, ex quo ſic argumentũ conſtruo. Filius
12 ſine † iuſſu patris poteſt bonorum poſſeſsionem agnoſcere, ex noſtro tex. ergo & hereditatem. Quoad iuris enim effectus, nulla eſt inter bonorum poſſeſſorem, & heredem differentia. Illis enim, quos ad bonorũ poſſeſsionem Prætor vocat, omnia heredum iura concedit, l. 2. D. de bonor. poſſeſ. adeo, vt quæcunque de herede dicuntur, locum habeant in eo, qui iure Prætorio hereditatem, ſiue bonorum poſſeſsionem nanciſcitur, vt latè ſcripſit Petrus Faber, in l. Prætor. 117. D. de reg. iur. quod etiam in materia odioſa, & pœnali admittit Alciatus, in l. hereditatis appellatione. 138. D. de verb. ſign. vnde, & conditio illa, *ſi heres erit* verificatur, etiam in bonorum poſſeſſore. l. in conditionibus. 19. §. ſi patronus. D. de cond. & dem. quod ſanè nimis ſtringit, ex regu. l. qui heredi. 44. l. Mæuius. 54. D. de condit. & demonſtr. qua cauetur, *conditiones in ſpecifica forma adimplendas* eſſe. Item, & illud bonorum poſſeſſores vice heredum haberi. d. l. 2. & §. quos autem
13 Inſt. de bon poſſeſ. quare † bonorũ poſſeſsio, & hereditas plerumque cõ

Q fun-

funduntur. l. 3. in pr. & in §. heredi-
tatis autem. D. de bon. poſſ. l. fin. ibi,
*qualiſcunque teſtatio amplectendæ he-
reditatis oſtendatur*, C. qui admitti.
vbi, *hereditas pro bonorum poſſeſsio-
ne accipitur*. Duarenus ad lib. 37. Pã
dect. cap. 2. & nos in rub. Inſt. de bo
nor. poſſ. nu. 10. & poteſt conſidera-
14 ri, l. filius. 9. † D. de collat. bon. vt
perinde teneatur bonorũ poſſeſſor,
ac ſi hereditatem adijſſet, l. is qui in
poteſtate. 15. verſ. *Sed ſi ſolus*. D. de
leg. præſtand. Et † ab hereditate ad
15 bonorum poſſeſsionem rationẽ de-
duxit Vlpianus, in l. vnica. §, ſed qua
ratione. D. de libertis municipum,
& vniuerſ. vnde & Caius, in l. 2. D.
de poſſeſ. hered. pet. ſcripſit. tantun
dem per poſſeſſoriam hereditatis pe
titionem bonorum poſſeſſorem con
ſequi, quantum ciuilibus actionibus
16 heres conſequi poteſt. Conducit, †
& ratio tex. in d. l. ſi quis mihi bona.
15. §. ſed quid ſi mandauit. inf. eod.
vbi iuſſus de agnoſcenda bonorum
poſſeſsione, ſufficit vt filius heredi-
tatem adire poſsit. Eradeſſe in bo-
norum poſſeſsione ſimiliter commo
da, & incommoda, quemadmodum
in hereditate probat. l. 1. 2. & 3. D.
17 de bon. poſſ. Quibus † coniunges,
l. 1. §. bonorum. D. ad Trebel l. pube
rem. 12. C. de iure delib. vbi dicitur
puberem bonorum poſſeſsionem ag
noſcentem pro herede gerere, cum
tamen conſtet, eum qui pro herede
gerit de iure ciuili adire, dict. §. ſed
quid ſi mandauit. l. pro herede. 22. j.
h. t. & denique elegantem text. in l.
8. ibi. *hi qui bonorum poſſeſsionem vn
de liberi acceperunt, prorata portione
heredes eos extitiſſe palam eſt*, C. vn-
de liberi. Tertio ſic argumentor. Si
filio fam. legitima Matris hereditas
deferatur, & eam ſine patris iuſſu fi-
lius adeat, aditio valet, ſi patris ſal-
tim ratihabitio ſequatur, d. l. qui in
18 aliena. §. ſed & ſi legitima † h. t. er-
go verum non eſt, aditam à filio fa-
mil. ſine iuſſu patris factam nullam
eſſe.
19 Quarto ſic argumentor. Patris, &
filij ad adeundam delatam filio here
ditatem voluntatis ſimultaneæ con
curſus eſt neceſſarius. l. is qui heres.
13. §. fin. iuncta l. is poteſt. 18. h. t. Vbi
ab Vlpiano ſcriptum, neque filium
fam. ſine patre, neque patrem, ſine fi
lio adire, repudiareve poſſe; ſed pa-
ter, ſine filio fam. ſolus hereditatem
acquirere poteſt, d. l. qui in aliena. §.
ſed & ſi non adierit, h. t. cuius verba
ſunt. *Sed & ſi non adierit filius, diu
tamen poſſederit pater hereditatem,
credendus eſt admiſiſſe hereditatem,
vt Diuus Pius, & Imperator noſter
reſcripſerunt*: ergo, & filius ſine pa-
tre, ſiue adeundo, ſiue pro herede ge
rendo ſi diu hereditatem poſsideat
poterit eam acquirere.
20 Quinto ſic argumentor. Si pater
exheredato filio nepotem inſtituat,
nepos auo non tãtum, ſine patris iuſ
ſu heres exiſtit, verum & ipſum fi-
lium auo neceſſarium, id eſt inuitũ
heredem facit, d. l. qui in aliena. §. in
terdum. h. t. ergo filius ſibi delatam
hereditatem, ſine patris iuſſu acqui-
rere poteſt.
21 His non obſtantibus Vlpianũ de-
fendes. Cuius ſi illa eſt ſententia,
quam ex eo hactenus decerpunt om
nes, filium fam. citra patris volunta-
tem, & iuſſum, adire hereditatem
non

Digitized by Google

non poſſe, rationem inſinuare non
erit difficile, quoniam cum propter
patriam poteſtatem meam ſtatim filius
ei quærat. l. 1. in pr. D. ſi quis à par.
fuer. ma. d. §. Igitur liberi. hereditas
autem iuris nomen ſit, quod & com
moda, & incommoda continet, vt la
tè ſup. in rub. h. t. ex n. 10. & in rub.
ex nu. 13. Inſt. de hered. inſtituen-
dis, ſi filio ſine patris voluntate, &
iuſſu eam adire permitteretur, euin
ceretur, & inde illud, patrem ex fi-
lij volnntate oneribus hereditarijs
implicari: quod tamen ius non pati-
22 tur. Quæcumque † enim gerimus
niſi ex perſona noſtra initium obli-
gationis ſumant, inutilem actum
noſtrum efficiunt. l. quæcumque ge
rimus. xj. D. de oblig. & act. l. 1. §. a-
deò. D. de pact. l. ſicut. 5. C. de oblig.
& act. Quo eodem argumento, vt
infirmet pupilli aditionem, ſine tu-
toris authoritate factam, vtitur idem
Vlpianus, in l. more. 8. inf. h. t. Imp.
in §. Neque tamen, Inſt. de auct. tu-
tor. quippè, quia hereditas nos æri
alieno obligat, & pupillus ſine tuto-
ris authoritate non obligatur; conſe
quitur, neque hereditatem eum adi
re poſſe.

23 Sed vereor ne alia Vlpiani in noſ-
tra. l. qui in aliena mens ſit, vt eius
inſinuare verba videntur, ait enim
(*qui in aliena eſt poteſtate, non poteſt inuitum hereditati obligare eum, in cuius eſt poteſtate: ne æri alieno pater obligetur*) quæ euincunt hereditatẽ
filio famil. delatam, ſiue teſtamenta-
riam, ſiue legitimam (ſi coniungas
§. Sed & ſi legitima, ſtatim ſeq.) &
ab eodẽ filio aditam, inuito patri nõ
quæri, quoniam alioqui inuitus pa-
ter æri alieno obligaretur, quod ius
non patitur. Hæc bona ex præcedẽ-
tibus collectio: non autem illa, ergo
filius fam. ſine præcedente patris iuſ
ſu hereditatẽ adire nõ poteſt. Quod
ſi dixeris, Vlpianum omiſiſſe, quæ
de filij aditione deſideras, quaſi per
neceſſarias conſequentias infera-
tur: *Ergo non poteſt adire, quia non poteſt inuitũ patrem hereditati eiuſque oneribus obligare.* Neceſſario, &
alia inferre debes, *ergo neque alios contractus filius poteſt, ſine præcedenti patris iuſſu celebrare.* Probo con-
24 ſequentiam contractus † omnis eſt
vltro citroq; obligatorius. l. Labeo.
19. §. cõtractum D. de v. ſ. iux. vulg.
alleg. quam diſcuſsimus, eum text.
præter alios exornantes, in §. ſequẽs
ex nu. 9. Inſt. de obligatio. & latius
in pr. ex nu. 8. Inſt. de empt. & vend.
neque ex vno tantùm latere conſta
re poteſt, vt notant omnes per text.
ibi. argumẽto ſumpto ab ſpeciali, in
l. Iulianus. 13. §. ſi quis à pupillo. 29.
D. de act. emp. (cui ne obſtet. l. ſicut
empt. 20. §. interdũ. coniunges. l. itẽ
ſi pretio. 22. D. locati. & obſerua.
Iacobi Cuiacij, lib. 16. c. 21.) Sed cõ-
tractuum, qui per filium celebrãtur
obligationes actiuæ, & paſsiuæ (ſic
noſtri nuncupant) ad patrẽ fluunt, &
refluunt. tex. diff. in l. frater à fratre
38. D. de cond. indeb. de cuius vera
interpret. plura nos in pr. n. 8. & nu.
125. Inſt. quib. mod. recõtrah. oblig.
Ergo aut fateri debes, filium fam. ſi-
ne patris voluntate non contrahere
quod impugnant leges adductæ ſup.
nu. 2. in princ. aut contractuum eſſe
ctus in patrem non remeare ne obli
getur, inuitus, quod ſine ſcrupulo

Digitized by Google

admitti non poteſt, iuris regulis repugnantibus.

15 Manet ergo ex his, ex noſtra hac, l. qui in aliena non deduci, filium famil. ſine patris voluntate adire hereditatem non poſſe. Ergo, an id ex alijs iuris ciuilis locis comprobetur, examinandum eſt. Bartolus hic, in d. l. qui in aliena. n. 1. vtriuſque reſpectu, & patris, ne inuitus æri alieno obligetur, & filij, quia patris nō præceſſit iuſſus, aditionem, ab eodē filio factam, nullius eſſe momenti docet. Quam ſententiam, cum omnes ferè ſine controuerſia firment, iuxta eius tamen rationem diſſentiunt valdè. Illam inter aditionem, & alios contractus eſſe putat Bartolus, quoniam contractus à duorum voluntate pendent. l. 1. §. conuentionis. D. de pactis. & oportuit eos non claudicare, aut ex vno tantùm conſtare latere, ex rationibus, d. §. contractum, & d. §. ſi quis à pupillo. Aditio vero hereditatis ſolius heredis inſtituti voluntate firmatur. l. 3. C. de hered. inſtit. §. fin. Inſt. de hered. qualit. Quæ ab eo explicata, qui filius fam. ſit, in his quæ ab eius ſolius pendent animo, & conſenſu, iure infirmatur. text. quem ſic accipiunt Bartolus, & alij, in l. 2. §. voto. D. de pollicitat.

16 Quæ tamen ratio (quod Bartoli pace dicamus) fallax eſt, neque video quo iure procedat, filium fam. obligari, & vtiliter, & efficaciter gerere, cōtrahere, & explicare ea, quæ duorum conſenſu peraguntur; non item ea, quæ voluntate eius ſolius fiunt. Præſertim ſi conſideres, quod & ſi contractus omnes ex concordi duorum voluntate pendeant, d. l. 1. D. de pactis. cum ſimilibus: Obligationis tamen, qua alter alteri tenetur, initium ex vnius cuiuſque contrahentis naſcitur voluntate. Obligatur enim alter eo quod alius obligatur, & ſequens quia primus, vt ſic vnius obligatio cauſa ſit obligationis alterius. l. conſenſu, 2. D. de obli. & act. vt inde videas non minus in contractibus, quàm in hereditatis aditione abinitio à ſolius filij familias obligationis originem pendere.

17 Deinde, † cum adit heres, & ſi legatarij, & creditores hereditarij præſentes non ſint, inter eos tamen quaſi cōtractus quidam celebratur, quo mutuis interſe præſtationibus omnes tenentur. l. ex maleficijs. 3. §. heres. D. de obli. & act. latè ſcripſimus in §. heres. Inſt. de oblig. quæ ex quaſi contract. naſcunt. Ergo & filius famil. qui cuiuſcunque contractus capax eſt, capax etiam erit quaſi contractus, qui aditione fit. nec, quoad ipſum met filium attinet, congruam inter contractus, & quaſi contractus differentiæ rationem audio. Maxi-

18 me † cum certi iuris ſit, de contractibus ad quaſi contractus validum argumentum eſſe, nam cui contrahere prohibitum eſt, prohibetur, & quaſi contrahere, vt poſt magnam diſputationem probat Andræas Tiraquel. in legib. connubialibus. gloſ. 5. nu. 119. & nu. 125. & apud † nos

19 nominatim cauetur l. 55. Tau. l. 2. ti. 3. lib. 5. nouæ recopil. vbi vxor, quæ ſine mariti licentia contrahere prohibetur: ſimiliter, & à quaſi contractibus interdicitur, & cum contrariorum eadem ſit ratio, ſi ei permitterentur cōtractus, ſimiliter & quaſi con-

Digitized by Google

contractus concederentur: eadem enim in eis militat, & permiſsionis & prohibitionis ratio, quod & nomi-
30 natim † magis in propoſito probat l. 54. Tauri. l. 1. d. tit. 3. lib. 5. recopilat. vbi vxor, quæ adire hæreditatem citra inuentarij beneficium, ſine viri licentia non poteſt, nec poteſt abſque ea illam repudiare. Accedit, & his, obligationes, quæ ex delictis naſcuntur naturales etiam eſſe, vt contra Accurſ. defendit Bart. in l. ex hoc iure nu. 15. Paul. nu. 8. Iaſo. 70. Claudius. col. vlt. Oroſcius nu. 63. D. de iuſt. & iure, & multi alij, quorum meminit Tyber. Decianus. tract. criminal. lib. 2. cap. 10. nu. 4. & cap. 23. nu. 14. & nos in rub. ex nu. 1. Inſt. de obligat. quæ ex delict. naſ. Et tamen conſtat filium famil. ſi delictum aliquod committat, perinde & teneri, & ciuilibus, & publicis iudicijs, & pœnis puniri, ac ſi pater fam. eſſet, d. l. tam ex contractibus. 57. D. de iudicijs.

31 Nec Bartolo fauet tex. in d. l. 2. §. voto. D. de pollicitat. nã ſi eum iuxta Bartoli ſenſum accipias de eo voto, quod ex ſola & nuda vouentis voluntate pendet, longè verius eſt, filium fam. teneri ex voto, quod obſeruatum in rei familiaris patris nõ tendit præiudicium, vt ſi religionẽ, aut quid ſimile voueat, quæ ſententia, & hoc etiam iure ciuili Romanorum eſt vſque adeo vera, vt non ſolum poſsit libere filius, ſine patris licentia monaſterium ingredi, l. Deo nobis. 56. §. hoc etiam vbi notat Accurſ. verbo *quaſi ingrata*. C. de epiſ. & cleri. verum præcedens etiam ingratitudinis cauſa monachiſmo deleatur. Auth. de ſanctiſ. epiſ. ſub Nouella. 123. §. nullam vero. 41. collat. 9. vt rectè aduerſus Andr. Alciat. li. 4 parerg. cap. 23. defendit Emanuel Coſta, in §. Et quid ſi tantum. 3. p. ex nu. 19. cum ſeqq. quamuis dubitet Iacob. Cuiacius lib. 12. obſerua-
32 tionum. cap. 26. ad fi. contendens, † non eſſe omnem omnino hac in re fidem Gratiano adhibendam, tranſcribenti nouellam in cap. fi. 19. q. 3. quaſi hanc Iuliani nouellam videre non poterit, cuius tamen rei euidẽs teſtimonium eſt, iiſdem a Gratiano ſcriptum verbis, quæ habentur ſub d. §. nullam vero. Sanè in omni voto quod ſine præiudicio rei familiaris patris impleri à filio fam. poteſt eũ vouentem adſtringi, receptum eſt, ſine controuerſia apud Pontificios, & Theologos, vt conſtat ex D. Tho. 2. 2. q. 88. art. 8. Dom. Soto lib. 7. de iuſtit. & iur. q. 1. art. 3. nu. 81. Nauarr. in Manual. cap. 12. num. 71. Didac. à Stunica tractat. de voto, q. 3. nume. 81.

33 Sed quam intempeſtiue hæc putauerit Bartolus noſter iuxta, d. §. voto quemadmodum, & multa, quæ eodẽ in loco nuper adducit Dionyſius Gothifredus nemo eſt, qui non videat: cum omnino à mente Vlpiani ſint aliena, cuius ſæculo, & ætate de his filiorũ fam. votis diſputatio nulla eſſe potuit. Rectius ergo Accurſ. & in d. §. voto. gloſ. fi. & in d. §. Hoc etiam verb. *quaſi ingratum*: euin in voto reali intelligit: hoc eſt, vbi filius ad aliquid præſtandum obligari voluit, quæ interpretatio colligitur expreſſe ex eo textu, & filij fam. cum ſeruo coniunctione, & probatur à

multis,& nominatim à Ioah. Coraſ. in l. qui liberos. 2. p. nu. 13. D. de ritu nupt. Fr. Conna. lib. 5. comment. cap. 8. nu. fin. & nos iam diu ſequuti ſumus *in* prin. ex num. 118. I. quib. mod. recontrah obligat. Quam rem vt perfecte intelligas, meminiſſe iuuabit. Vota olim † apud Romanos,
34 vel publice emitti ſolere pro ſalute Principis, quæ triduo poſt Kalendas Ianuarias fiebant. l. ſi calumnietur. 233. verſ *vota*. Alias l. ſi caluietur. 233. §. 1. D. de verb. ſign. vbi Guilliel. Fornerius multis bonorum teſtimonijs adductis comprobat, cui & alia eodem in loco ex Dionyſio Gotifr. adjicies, vel priuatim à priuatis quæ erogationé aliquá rei familiaris continebant, vt in l. vn. C. de obl. votor. lib. 12. vbi recte Iacob. Cuiac. Plane ſolemnia ea vota, quibus verbis cócipi, quibuſque pecunijs exſolui deberent, Pótificum decretis cauebatur, illorumque arbitratu, aut exſoluebantur, aut nó recté emiſſa de nuo concipiebantur. Teſte Alex. ab Alex. lib. 2. dierum geni. c. 8. quæ autem olim ſolemnia fuerint apud Romanos, & quæ apud exteros, & qui vota concipere, & quomodo ſoliti ſint, late idem Alex. lib. 3. cap. 22. in cuius ſcholijs multa ex bonis authoribus And. Tiraque. congeſsit. Ergo cum filius fam. habere poſſet nihil, ex quo vota poſſet perſoluere, voto non obligabatur. Id enim in eo admiſſum erat, quod & ſi alias in alijs conuentionibus & promiſsis poſsit, quis etiam ſupra facultatum vires, & promittere, & contrahere argumẽto, l. continuus. 137. §. illud, ibi. *Sed hæc recedunt ab impedimento naturali, & reſpiciunt ad facultatem dandi*. D. de verb. oblig. votum tamen ſupra facultates emiſſum, eatenus tã tum vouentem quatenus in facultatibus haberet, adſtringebat, & ſané magna cum ratione iuxta ea, quæ de donatore, & vt is eatenus, quatenus facere poſsit tantum obligetur, vulgo circumferuntur ex l. inter eos. 19. §. 1. D. de reiudicata. Neque obſtat, ſi objicias filium fam. militẽ bona ſemper habere potuiſſe, & olim & hodie. l. 1. §. neque Caſtrenſe. D. de collat. bon. toto tit. D. de Caſtrẽſi peculio. l. cum oportet. 6. C. de bonis quæ libe. & inde generaliter veram non eſſe ſententiam Vlpiani, in d. §. voto, Quoniam ſi penitus eius mentem inſpicias, intelliges, ſine dubio, de illis filijs fam. I. C. loqui, qui nihil bonorum habent, cum paulo inferius ſcribat voti obligationes ad heredes tranſire. Loquitur ergo de voto quod præſtationem alicuius rei contineat, cuius eſt filius fam. expers, non facti quod recte poſſet filius fam. adimplete, & cum perſonale ſit ad heredes non tranſit, arg. l. vn. §. ne autem verſ. ſin vero, ibi. *Quid enim ſi teſtator iuſſit eum in certum locum abire, vel liberalibus ſtudijs imbui, vel domum ſuis manibus extruere, vel pingere, vel uxorem ducere*. C. de caducis toll. Et eorum, quæ de ſtipulationibus facti à ſeruis conceptis, quę in eorum perſonis naturaliter intelliguntur, nec ad dominos tranſeunt. reſoluimus in §. ſed cum factum, per tx. ibi ſub n. 5. l. de ſtipul. ſeruorũ. C. de caduc. toll. Præterea, & ex eodem § voto, conuinces, difficultatem præſtationis rei

pr

promiſſa non aliam iuris prohibitio
nem à voto filium fam. arcere, eo
quod Vlpianus ſcribat, & filiũ fam.
& ſeruum patris, & domini accedẽ-
te licentia vouere poſſe: hoc ideo,
quia eo ipſo tanquam ſponſores ſi-
ue fideiuſſores rẽ præſtare, quæ pro
miſſa eſt, tenebantur, ergo ex diffi-
cultate præſtationis rei, non ex defe
ctu conſenſus, voti à filio fam. emiſ-
35 ſi oritur nullitas, in d. §. † voto,
vnde illud notabis in praxi, quod cũ
hodie ex nouo iure bonorum aduẽ-
titiorum proprietas filio quæratur,
vſufructu tantum patri reſeruato,
iux. tx. in d. §. Igitur liberi, vbi ſcrip
ſimus, Inſt. per quas perſon. filius fa.
qui aduentitia bona habeat, etiam
voto reali obligabitur, dũmodo vſũ
fructum patri in eis quæſitum non
minuat, iuxta ea quæ in d. l. cũ opor
tet, & in l. fin. C. de bonis, quæ libe-
ris, omnes docent, & apud nos in l.
6. Tauri ſcriptum eſt, & nos obiter
indicauimus in pr. n. 91. l. de acquiſ.
per arrogat.
36 Ergo Bartoli reiecta ratione, mul
tiplex ab interpretibus traditur, quá
re filij famil. aditio ſine patris iuſſu
non valeat, vt conſtat ex Riminaldo
in l. 1. nu. 10. Bolognetto nu. 27. C.
qui admitti. Alciato lib. 4. paradox.
cap. 2. Petr. Lorioto de Apicibus iu
ris tractat. de Aditione axiomate
17. Nicol. Bellono lib. 3. ſuppũtat.
cap. 1. Illa autem frequentius a præ
ceptoribus noſtris admiſſa eſt, quæ
à Paulo Caſtrenſi tradita, à Cuma-
no, & Alexand. ſequuta fuit, quippe,
quod cum hereditas penes filium
conſiſtere non poſſit, ſed momento
patri quæratur, l. placet. 79. infra eo-
dem, ſi filius ex aditione obligare-
tur, commoda patri quærerentur, &
contra naturalem æquitatem fieret,
de qua in l. ſecundum naturam. 10.
D. de regul. iur. & in l. vnica. §. Pro
ſecundo, verſi. neque enim ferẽdus,
C. de caduc. tollen. quæ ratio ex Vl
piani verbis deduci recte poteſt,
quoniam cum hereditas nomen iu-
ris ſit, commoda, & incommoda cõ
tinens, l. 1. l. 3. D. de bonor. poſſeſſ.
eo ipſo quod hereditas quæritur pa
tri, in neceſſariam conſequentiam
cum ſuis debuit acquiri oneribus,
alias enim eſſet eam diuidere, con-
tra regulam, l. 1. & ſecunda ſup. hoc
titulo. Ergo recte Vlpianus in illis
verbis, *ne æri alieno pater obligetur*,
intellexit ex aditione filij facta ſine
voluntate patris, neque patrem obli
gari, nec filium, qui patri heredita-
tem erat quæſiturus cum ſuis oneri
bus, quod cum iniquum eſſet pa-
trem obligari inuitum, iuſtiſsime
voluntas eius deſideratur, adhoc vt
filius adeundo patri quæratur here-
ditas.
37 Sed hic illud videtur mouere, in
alijs contractibus à filio familias ce
lebratis patri commodum quæri, ex
regu. d. l. 1. D. ſi à par. quis fuer. ma
nu. cum tamen nec tunc obligari, niſi
ſi quatenus eſt in peculio, filium ve-
ro fam. in ſolidum. l. ſiquis cum filio.
45. D. de peculio, præterquam ſi iuſ
ſu patris contraxerit filius, vel in
patris rem verſum fuerit, quibus ca
ſibus in ſolidum pater obligatur,
ex Titulis Digeſtis, quod iuſſu, &
Digeſtis, de in rem verſo. Reſpon-
dendum

dendum tamen eſt, in hereditate hereditaria onera ab ipſa hereditate eſſe inſeparabilia; adeo, vt ſine oneribus quæri non poſsit, vt paulò ſup. diximus, Cæterum in contractibus res quæ acquiritur ſeparabilis eſt ab obligatione acquirentis: ideo poteſt res vni quæri, alius vero ex contractu obligari: vt contingit in filio fa. ex contractu acquirente, cuius fidẽ, is qui cum eo contrahit, ſequitur, & ſibi imputare debet, cum ſciat, vel ſcire debeat patrem inuitum pro filio non obligari. l. 1. C. ne filius pro patre. cauſis ergo peculiaribus exceptis, ex contractibus à filijs fam. initis parentes, & ſi lucrum ſentiant incommoda, & onera non patiuntur d. l. ſecundum naturam. vbi grauiter, & doctè proſequitur Petrus Faber, quia per eos, quos in poteſtate habemus melior conditio, ideſt cauſa noſtra effici poteſt, deterior non poteſt. l. melior. 133. vbi etiam Petr. Faber animaduertit, & exornat. D. de reg. iur.

38 Verùm, quia eã Pauli ratio, quæ à præceptoribus noſtris ſequuta eſt, illud ſupponit, facta à filio fam. hereditatis aditioni omni caſu eam patri acquiri; nec iureciuili Romanorum penes filiũ poſſe manere, quaſi eius acquiſitionis incapacem, ab ea ego nunc diſcedo, contendens tentari nõ ſine ratione poſſe, nõ omnino verum eſſe, neque omni ſemper caſu admittendum, quod populariter docetur, filium fam. heredẽ, ſiue ſcriptum, ſiue legitimum, ſine iuſſu patris hereditatem adire non poſſe. Si quidem ex bene fundata iuris prudentia longè verius videtur, non ſolum *nouo iure* poſt nouam deciſionem. l. fin. in pr. C. de bonis, quæ liberis, ſed & I. C. quoque ſæculo, ſine patris iuſſu adire aliquando hereditatem, & teſtamentariam, & legitimam potuiſſe: nec aliam eſſe Vlpiani mentem in hac noſtra l. qui in aliena in princ. quæ malè ab vniuerſis interpretibus vſurpata, coniuncta l. ſiquis mihi bona. 25. §. iuſſum, j. eod. pro populari opinione circumfertur. Quæ noſtra, quia noua & inſolens quibuſdam, quinimo & omnibus fere videbitur, & principia quędam indubitati iuris ſunt in mediũ proponenda, & nonnulli diſtinguendi caſus, quibus mire I. C. applaudeãt reſponſa.

39 Principio ergo illud præmitto, quod & ſi vulgò & ſi filij fam, & ſerui perſonæ in acquiſitionis materia coniunguntur, ita, *quicquid acquirit filius acquirit patri, quicquid acquirit ſeruus acquirit domino*, d. §. igitur liber. d. §. item vobis. Inſt. per quas perſon. ille patriæ hic Dominicæ poteſtatis iure, vt ibidem oſtendimus, diſſimilis tamen eſt vtriuſque cauſa.

40 Filius enim acquirit patri volenti, & ignoranti, non etiam inuito, ſeruus domino, & volenti, & ignoranti; & inuito, ſic enim ſupplenda eſt ſententia l. acquiritur. 10. l. ea quæ ciuiliter 53. l. ſi is qui in aliena. 63. D. de acq. rer. dom. ex Gaio in l. etiam inuitis, in illo eod. tit. Iuliano. in l. quemadmodum. 46. D. de iur. dot. in l. ſeruus vetante. 62. D. de verb. obligat. Iuſtiniano, in d. §. item vobis. Differentiæ ratio non eſt in obſcuro, ſed ab eodẽ [illegible] *ſeruus, qui in poteſtate alterius eſt, nihil*

hil ſuum habere poteſt. Quod ſi lon-
gius intres, & vrgeas, *cur filius fa-
mil. ſuum habere poſſit, ſeruus non
poſſit?* Reſpondebo, longè in hoc de
bilius patriæ, quàm dominicæ pote-
40 ſtatis ius eſſe. Nam † ius patriæ po
teſtatis licèt faciat, vt filij fam. non
ſint ſui iuris, ſed alieni, facere tamē
non poteſt, ne filij fam. perſona ſit in
tegra, nec enim iſta ſunt contraria;
filius fam. ſui iuris non eſt. Et *filius
fa m. integram perſonam habet*, ſiqui-
dem aliud eſt de perſona quærere,
aliud de iure perſonæ. Filius fam. nō
eſt ſui iuris, quia perinde eſt in alie-
na poteſtate, atque ſeruus. Perſonā
tamen integram habet, in quo à ſer-
41 uo differt. Serui perſona integra †
eſſe non poteſt, cum in ciuitate ca-
put non habeat, non magis, quàm ſi
in rerum natura nō eſſet, nec proin-
de ſtatum habet, vnde, quod cū ma-
numittitur, nec capite minui dici-
tur, nec ſtatum mutare. l. 3. §. fi. cum
l. ſeq. D. de cap. dimin. §. ſeruus autē
Inſt. eod. tit. obeamque cauſam pro
nullo habetur iure Ciuili. l. quod at-
tinet. 32. D. de regul. iur. id eſt non
tam pro mortuo, quàm pro nec na-
to. Sic enim, & altera iuris reg. acci-
pienda eſt, qua traditur *ſeruitutem
mortalitati comparari, dubium non
eſt.* l. ſeruitutem. 209. D. de reg. iur.
Item & reg. l. in perſonam. 22. illo
tit. vbi ſeruum perſonam habere ſcri
bitur, vt intelligatur de naturali. l.
nec ſeruus. 41. D. de peculio, quam
benè explicat Connan. lib. 2. cap. 3.
nu. 4. non de ciuili, quam non habet
l. vſus fructus. 26. D. de ſtipulat. ſer-
uor. l. hereditas. 61. §. 1. D. de acq. re.
dom. vnde rectè eleganterque Theo
philus in pr. Inſt. de ſtipulat. ſeruor.
ſcripſit, dominos perſonare ſeruos.
quo reſpicit I. C. in l. ſi Pamphilo. 10
D. de opt. legat. non aliam eſſe ſerui,
quàm domini ſui perſonam. Item &
tex. in l. non minus. 31. D. de her. in-
ſtit. in l. ſi mihi & tibi. 12. §. reg. D.
de leg. 1. & quod ſcriptum reliquit
Ariſtoteles lib. 1. Politicorum. cap.
3. à quo habuiſſe videtur I. C. in l.
quæſitū. 12. §. Alphenus: verſ. *Con-
ſtat.* D. de fundo Inſtruct. ſeruū quod
dam veluti domini inſtrumētū eſ-
ſe. Ex quibus vera fluit ratio, quare
ſeruus inuito, & vetanti etiam domi
no, ex omnibus pene cauſis acqui-
rit, licèt non aſſequatur Donelus
multa in rem hanc effundens, in d.
l. ſeruus vetante. 62. D. de ver. ob. Sa
nè de filio fam. dubitari non poteſt,
quin caput habeat in ciuitate, & pro
inde, quin perſonam habeat integrā
cum ſit ciuis Romanus, l. nam ciuiū
4. D. de his qui ſunt ſui. l. pronuncia
tio. 195. §. familiæ. ibi. *Quotquot capi
ta ei ſubiecta fuerint.* D. de verb. ſig.
itaque minui capite rectè dicitur fi-
lius fam. cum emancipatur, non ob
id, quod patria poteſtate liberetur,
ſed quia non poterat olim fieri emā
cipatio, niſi per trinam imaginariam
venditionem. §. præterea. vbi ſcripſi
mus. Inſt. quib. mod. ius pat. poteſt.
ſoluit. text. diff. in l. verum. 8. §. Filius,
vel nepos. D. de iniuſto rupto. (de
cuius vera ſententia nos in d. §. præ
terea. num. 4. & in princ. nu. 28. Inſ-
tit. de exhered. liberor. & in §. ſui. n.
29. Inſt. de hered. qualit. Et nouiſ.
Anton. Faber. lib. 10. coniect. c. 15.)
euenire ita neceſſe erat, vt filius fa-
mil. priuſquam patria poteſtate li-

beratus eſſet, fieret ſeruus, & conſequenter minueretur eo capite, quod antea filius fam. in ciuitate habuiſſet.

Filius fam. an integram perſonam Acquiſitionis capacem ſæculo, & ætate. I.C. habuerit? & quale in hoc inter eum, & ſeruum diſcrimen?

CAPVT. XV.

1 *Filius fam ſæculo Iuris Conſultorum acquiſitionis capax fuit, & late num. ſeqq. vſque ad fin. capitis.*

2 *Accurſij de ea re opinio, in l. cum filio. 11. D. de leg. 1.*

3 *Filium fam. acquiſitionis fuiſſe capacem Digeſtorum tempore, defendunt plures hic laudati.*

4 *l. cum oportet. 6. in pr. pro hac opinione inducta, & eius ſenſus animaduerſus.*

5 *l. Prætor ait. 4. §. ſed & filius. D. de edendo.*

6 *l. 3. 6. ſi quid minori. D. de minoribus.*

7 *l. Æmilius, 38. §. quod dicitur. D. de minor.*

8 *l. Pomponius Philadelphus. D. famil. ercis.*

9 *l. Gaius Seius. 45. D. ſolut. matri.*

10 *Dotis aduentitia, nec vſusfructus patri quæritur.*

11 *l. Papinianus. 8. D. de inoffic. teſtam.*

12 *l. quidam, cum filium. 46. D. de hered. inſt.*

13 *l. cogi. 16. §. ſi pater. 6. ſed ſi ſeruo. D. ad Treb.*

14 *l. Imperator. 50. D. ad Treb.*

15 *Fideicommiſſum pure filio fam. relictum, quam ex iure interpretationem habeat?*

16 *l. 1. in pr. D. ſi quis à parente fuerit manum. pro hac opinione animaduerſa.*

17 *l. ſi filio fam. 11. D. quib. ex cauſ. in poſſeſ. eatur.*

18 *l. Baliſta. 31. D. ad Treb.*

19 *l. miles. 5. D. de Caſtrenſi pecul.*

20 *l. qui in aliena. 6. in pr. h. t. pro hac opinione inducta.*

21 *l. is qui heres. 13. §. fi. h. t.*

22 *l. cum qui. 41. §. filius fam. l. filius fam. 51. h. tit. pro hac ſententia perpenſa.*

23 *l. cum heres. 51. h. t.*

24 *l. placet. 79. ponderata pro hac opinione.*

25 *Filius fam. tempore Digeſtorum adquiſitionis fuiſſe incapacem, ex communi.*

26 *Vlpiani locus in Inſt. tit. 20. §. filius fam, & n. 33.*

27 *§. igitur liberi in prin. I. per quas perſ. & n. 41.*

28 *l. ſi quis filium. 5. D. de collat. bonor. & n. 42.*
l. ſi pater filium. 6. D. vnde liberi. & n. 42.

29 *l. cum quidam. 26. D. de iure fiſci & nu. 43.*

30 *Donatio inter patrem, & filium fam. an valeat? & nu. 44. cum ſeqq.*

31 *l. fin. in pr. C. de bonis, quæ liber. & nu. 45. & 46.*

32 l. fin.

32 *l. fin. §. ſin autem in ſecunda ætate. C. de bon. quæ liber. & num. 47.*
34 *Caſtrenſia bona militibus filijs fam. præcipua, & quando de eis teſtandi priuilegium datum, & alia obiter de Caſtrenſi peculio.*
35 *Filij fam. integra perſona, & in his, quæ ius publicum ſpectant patriæ poteſtati non ſubiecta.*
36 *l. adquiritur. 10. D. de adquir. domin.*
37 *§. item vobis. I. per quas perſ.*
38 *Aditio hereditatis actus legitimus nec ratihabitionem admittit, nec in ſuſpenſo eſſe poteſt.*
39 *Filius fam. quando ſine iuſſu patris adire hereditatem poſſit? & nu. 40. & 48.*
49 *Filius fam. nouo iure, an patris iuſſum quoad aditionem hereditatis expectare debeat? & quid iure Regio Hiſpano?*
50 *Monachus heres, cuius iuſſu hereditatem adire poſſit?*
51 *Vxor heres, an ſuo arbitrio, ſine mariti licentia adire poſſit?*
52 *Bonorum poſſeſsionis, & hereditatis, quoad agnitionem, ſiue aditionem differentia.*
53 *Bonorum poſſeſsionum, an hodie vtilitas?*

EX Hoc indubitato, & certiſſimo iuris principio, & altera fluit non minus certa inter ſeruos, & filios famil. differentia quam ſupra oſtẽdere cæpimus, quippe ſæculo etiam, & Iuris Conſultorum ætate acquiſitionis capaces filios famil. fuiſſe: nec id nouè Imperatorum conſtitutionibus inductum in titulis. C. de bon. mater. & C. de bonis, quæ liberis, quamuis omnes ferè contra ſentiant, quæ noſtra opinio facile tibi perſuadebitur, ſi cõſideres non id Impp. effeciſſe, vt filij famil. ſint hodie acquiſitionis capaces. Non magis, quam vt ex earum conſtitutionum tempore cæperint filij famil. integram perſonam habere, quam ſemper talem habuerunt. Sed tantùm, vt poſſent ſibi aduentitia quærere: non modo in eum caſum, quo nolint patres fam. ſibi per liberos acquiri, vt olim: ſed etiam ſi maximè patres acquiſitionem iſtam ex perſonis filiorum famil. ad ſe peruenire velint. Alias ſi ante Iuſtinianum, nec acquiſitionis fuiſſent capaces, nec integram habuiſſent perſonam (quod ſanè dicet nullus ſi modo ſapiat) & illud eſſet conſequens, nec Caſtrenſis peculij dominium, nec liberam teſtamento facto diſpoſitionem eo ſeculo habuiſſe, quo nihil dici poteſt abſurdius, vt conſtat ex his, quæ latè nos ad Iuſtin. ſcripſimus ad princ. Inſt. quib. non eſt permiſ. fac. teſtam. Sane quemadmodum Romanorum legibus, id fuit conceſſum filijs famil. vt Caſtrenſium bonorum eſſent capaces, quia integrum caput, & perſonam habebant, potuiſſe, & ita cautum etiam eſſe, vt quo caſu pater (cuius fauore patriæ poteſtatis iure, id fuerat inductum) acquiſitionem ex filij perſona recuſaret, eos bonorum acquiſitionis eſſe capaces, dubitabit nemo. In quam ſententiam, ego expendo belliſsimum. I. C. reſponſum, in l. Barbarius.

rius Philippus 3. ibi. *cùm etiam potuit populus Romanus ſeruo decernere hanc poteſtatē*. D. de offi. præt. quē text, ego ſic accipio, vt videlicet Philippus ſeruus prætoris munere fungeretur. Quod ſi Ciuilis lex id efficere potuit, quare & non effeciſſe dicemus: cum & eius rei maneant veſtigia plura (quæ adducemus ſtatim) & magis in generali ratione. L. etiam inuitus. 31. D. de acq. rer. domin. d. l. ſeruus vetāte. 62. D. de v. o. nuſquam enim ſcriptum reperies, acquiri per filium patri etiam inuito quemadmodum per ſeruum domino. Nec obſtat ſi dixeris per filium etiam ignoranti patri acquiri, ſicut & domino per ſeruum acquiri certum eſt. Sunt enim hæc interſe longè diuerſa: Acquirere ignoranti, & acquirere inuito. Acquirit ignoranti etiam, qui ſibi poſſet acquirere alio nolente ſibi acquiri. Is eſt filius fam. At inuito acquirit isdemum cuius perſona eſt omnino acquiſitionis incapax. Ratio in promptu. Quoniam oportuit nuſquam acquiſitionis effectus eſſe in ſuſpenſo, vt paulo inferius de hereditatis acquiſitione audiemus. Quod eueniret abſurdum, ſi ſeruus etiam nolenti domino non acquireret, cùm ſit eius perſona illius acquiſitionis incapax, quæ cùm in filio fam. qui & integrum caput integramque perſonam habet, & acquiſitionis ſanè capacem, ceſſet rectè & illud, vt inuito patri non acquirat, nec enim inuitis beneficia conferuntur. l. inuito. 69. D. de reg. iur. ex qua ſupplenda eſt, d. l. melior. 133. eod. tit. ex quo ſup. ſcripſimus de commodis, & emolumentis, quæ patribus ex contractibus à filijsfamil. celebratis acquiruntur, vt in ſimili caſu latè Donelus probat, in d. l. ſeruus vetante. Ergo quamuis regulariter quidquid filius fam. quæreret antiquo iure patri ſine diſtinctione profectitiorum, ſiue aduentitiorum bonorum, proprietatis, ſiue vſusfructus patri quæreretur: plures tamen fuiſſe caſus, in quibus res per eum quæſitæ paternam effugiebant acquiſitionem minimeque patri quęrebantur: indeque eo inſtituto herede, aut alias legitimè hereditate delata, ſi pater hereditatem eam ſibi quæri nolit, poſſe filium ſuo periculo, ſine vllo patris iuſſu eam adire: ex vera iuriſprudentia affirmandum eſt.

2 Quæ opinio, vt noua quamuis ab Ant. Fabro multis in locis, referendis mox amplectatur, & ſi rationib⁹ ſic (vt audis) non probata, authoritate non deſtituitur. Indicauit Accurſij locum, cuius hæc, non alia eſt ſententia in l. cum filio. 11. verbo. *Cum ipſis*, verſ. *vel dic*. ibi. *Si pater ſibi retinere non vult, nec filium emancipare: reſtituat filio res illas, & detur curator illis bonis, vt. C. de bon. quæ lib. l. fin. §. ſed autem pater, in ſeruo hoc non dico, D. de leg.* 1. Qui, cum explicet illam Papiniani ſpeciem. Cum extraneus teſtator filio fam. vel ſeruo alieno legatum, aut hereditatem dat, & patris, vel domini fideicommittit, vt ipſis eiſdem filio fam. vel ſeruo, per quos commodum hereditatis, vel legati patri domino ve quæritur, reſtituant. Et opportune quærat, quomodo hoc caſu conſiſtere fideicommiſſum poſsit, cum ſi pater domi-

dominusve fideicommiſſum præſta re velint filio fam. aut ſeruo (vt Accur. ibi ait) vna manu dent, altera accipiant, propter patriæ, & dominicæ poteſtatis effectus. Poſtquam Papiniani mentem interpretatus propoſuit caſus, quibus pater, aut dominus ſubconditione, ſiue in conditionem emancipationis, & manumiſsionis filij, & ſerui, eiſdem reſtituere rogātur. De filio ſeparatim agens, illa; quæ retuli ſubiungit verba: quibus, vt vides, præſentit, non obſcure, poſ ſe patrem, ſi legati, vel hereditatis coinmodum retinere ſibi nolit, ſed ad filium ipſum pertinere, eundem filium ſub ſua adhuc retentum poteſtate, eidem res illas reſtituere. Senſit itaque expreſſe, filium fam. (quo caſu pater ſibi acquirere nolit) acquiſitionis eſſe capacem interquem & ſeruum diſcrimen (quod nos latius ſuprà oſtendimus) eo caſu eſſe; indicat manifeſte, dum ſubiungit. *In ſeruo hoc non dico.* ſentiens apertè, non aliter fideicommiſſum eidē ſeruo à teſtatore relictum, habere exitum poſſe, quàm ſi à domino ſit manumiſſus, in filio fam. id non requiri, cum & ſacris retentus bona ex expreſſa patris voluntate retinere ſibi potuerit. Nec inductionem ſententiæ gloſſæ declinabis eo quod Accurſius ſubiungat ſtatim, filio tūc curatorem dandum, qui ea bona adminiſtret, iuxta nouam deciſionem. l. fi. §. ſin autē. C. de bon. quæ lib. quę cū noua lex ſit; ex qua filius proprietatis bonorum aduētitiorum dominus eſt, eaque retinet, ſentire videatur, nouo iure reſtitutionem illā fideicōmiſſi filium curatore dato ex patris voluntate retinere poſſe. Quo modo authoritatem Accurſij ſubterfugere nonnulli conantur. Quoniā conuincitur horum exiſtimatio expreſſe ex eadem gloſſa: quæ ſi Papiniani quæſtionem iuxta nouas Imperatoris Iuſtiniani leges, vellet diſſoluere (quod eſſet ſanè ridiculum, & interprete tanto indignum) non alternatiue ſcriberet, debere patrem cui fideicommiſſum fuit iniunctum filium emancipare, aut expreſsim ſe bona illa retinere nolle, expreſsim teſtari: ſiquidem nouo iure etiam citra teſtationem vllam, illorum eſſet quoad proprietatem ſaltim futurus filius dominus, quod Accurſium latere non potuiſſe dubitabit nullus. Adducit ergo is nouam deciſionem l. fi. §. ſin autem. C. de bonis quæ liberis. Similitudinarie vt noſtri loquuntur. Nimirum, vt quemadmodum hodie, quo caſu filius fam. citra patris voluntatem bona habet, curator illis bonis datur, quoad filij vtilitatem illa adminiſtret; ſic, & veteri iure attento, efficiendum, quo caſu pater bona fideicommiſsi reſtituendi filio, retinere ſibi nolit. Quæ Accurſij vera ſententia, & explicatio eſt ex qua manet, ſenſiſſe eum ſæculo etiam Iuris Conſultorum filios fam. bonorum fuiſſe capaces; licet in ſeruis ſemper contrarium dicendum.

23 Filius ergo fam. ex Acc. ſententia Digeſtorū tēpore ante nouas Impp. Conſtitutiones. in dictis titulis C. de bon. mat. & C. de bonis. q. lib. acquiſitionis bonorum capax erat. In quam opinionem coniurant amice, qui alios etiam laudatit Socinus, in l. 1. § fuit quæſitum col. pen. ſub n. 6.

D.ad S.C.Trebell.& conſ.171. col. 2.in pr.vol.2.& in d.l.cum filio. Romanus in d.l.placet. 79.h.t. Hieron. Cagnolus in l.ſi emancipata.n.186. C.de collat.Hippolyt.Riminald. in pr.nu.505.I.de donationib. qui viginti plures commemorant caſus,qui bus eo ſæculo ſententia ea probata eſt.Idem per tex.ibi probat Cuiac. in l.3.§.ſiquid minori.D.de minoribus,& in Nouella. 53. de exhibēdis reis.cap.4.vt ſic videas, de cætero eius aſſertorem vnicū,nec me nec Ant.Fabrum laudandum,& ſi is hoc ſæculo pluribus quam alij in locis eā probet,admittat,& defendat, prius lib.7.coniectur.cap.7.& 11.in iuris prudentia Papinianea.tit. 8. prin.6. illat.9.& prin.7.illat.3. & de Errorib.Pragmaticorum.2.par. Decade. 26.error.7.nu.18.& Decade.33.Error.7.nu.8.Et in rationalibus, ad l. Prætor ait.4.§.ſed & filius,ad fin.D. de Edendo,in l. 3.§ .ſiquid minori, l.Æmilius.38.§.quod dicitur.D.de minoribus Gaſpar Schifordegherus, lib.3.diſputat.Forenſium tractat.5.quæſtion.9.ante quem idem admittit(licet caſum vnum de quo Ant.Fab.d.lib.7.ca.11. controuertat)Dominus Ioan.Chumacero.lib. vn.Select.iur.c.2.n.2.

4 Quid multa,nonnē & huius etiam eſt ſententiæ aſſertor idem Imperator Iuſtinianus in l.cum oportet. 6. in pr.C.de bonis quæ liberis,quis enim præter hunc verborum illorū poteſt eſſe ſenſus? *Inuenimus autē in veteris iuris obſeruatione multas eſſe res,quæ extrinſecus ad filios fa. veniant,& minime patribus acquirantur,*Nam licet Accurſ.eo loci ad Imperatoris Conſtantini tempus referat, & in bonis maternis exaudiat, motus forſan ſequentibus,ibi *quemadmodum in maternis,*verius tamēn eſt,ad antiquiorem I.C.ætatem referenda,vt benē vidit doctiſsimus Dominus Ioan.Chumacero olim in hac noſtra Salmanticenſi Academia poſt alias victrices lauros, Digeſti Noui perpetuus Anteceſſor,nunc in Granatenſi Prætorio Regius ſenator,li. vn.Selectarum Iuris c. 2.n.2.qui recte aduertit,verba illa,*quemadmodū in maternis,*non antecedenti,ſed ſequenti attexenda clauſulæ. Adde,quod & ſi,vt ego exiſtimo,prioribus referas ibi,*cum oportet ſimilem prouidētiā patribus,quā liberis deferri,* aptiſsimum ſenſum habent,& qui explicat nouæ illius cōſtitutionis vim, qua effectum eſt,vt poſt eam quæcūque aduentitia bona à filijs familias, quæſita,ipſis quoad proprietatē, patribus quoad vſumfructum quærantur.Quemadmodum in maternis bonis ab Imperatore Conſtantino ſancitum iam erat,veteri enim iure iuxta quod noſtra diſputatio,multis in caſibus,non ſolum quoad proprietatem:verum & quoad vſumfructum bona quædam paternā effugiſſe acquiſitionem,& penes filios fam. māſiſſe plura I.C.oſtendūt loca,ex multis,ſequentia accipe.

5 Primo tx.in l.Prætor ait.4. §.ſed & filius D.de Edendo,ibi: *ſed recte Iulianus reſpondit,tunc id admittendum cum Patri quæſtum refert,* quibus verbis inſinuat aperte Iuris Cōſultus,tunc ex illo edicto patrem,ſi filius familias argētariam exerceat, edere cogendum,non generaliter,

vt

vt Labeo putabat, ſi ſciente patre argentaria exerceatur: ſed vt Sabinus reſpondit, cum patri filius argẽtariæ quæſtum refert. Quo ſatis probatur non ſemper perpetuum, vt argentariæ quæſtus, ſiue quis alius quantumuis per filium familias factus, ad patrem referatur, alioqui eſſet ridicula illa Sabini ad Labeonẽ adnotatio, vt recte in Rationalibus, ad eundem textum aduertit. Ant. Fab.

6 Secundo textum in l. 3. §. ſi quid minori. 7. verſ. *ſed & ſi ei.* D. de minoribus, vbi cum Iuris Conſult. Vlpianus in priori ſpecie loquutus fuiſſet de legato, vel fideicommiſſo filio familias poſt mortem patris relicto, an & quatenus poſſet reſtitui, ſi captus eſſet, patre paciſcente. Subiungit. *Sed & ſi ei legatum ſit aliquid, quod perſonæ eius coheret, puta ius militiæ: dicendum eſt, poſſe eum reſtitui in integrum; interfuit enim eius non capi, cum hanc patri non acquireret, ſed ipſe haberet,* iuxta quem animaduerto, cordate non repetere Vlpianum, quod in præcedẽti ſpecie adiecerat; *poſt mortem patris*, quia ſcilicet non fuit verendũ teſtatori ne legatum filio familias relictum, quod ipſius perſonæ cohæreret, per eam acquireretur patri. Eiuſmodi eſt legatum militiæ, quod eſt omnino perſonale. Etſi enim Accurſ. ibi exiſtimauerit legatum militiæ eſſe Caſtrenſis peculij, ideoque paternam effugere acquiſitionẽ male tamen cum militia ſit paganũ officium eorum, qui in aliqua Schola inter ſtatutos relati ſunt, ex quo ſalarijs, & commodis à principe conſequuntur. Vt recte Chiarius, & Faber, in d. §. ſiquid minori animaduertunt, & nos in l. quæ pater, art. 3. num. 49. ſub. §. quædam actiones, 20. Inſtitut. de actionibus, poteſt ergo fieri vt viuis, militiæ legetur non militi, ſed pagano filio famil. quod cum ſit proculdubio Caſtrenſis peculij eſſe non poteſt. Ex Vlpiani, itaque ratione, in d. verſ. *ſed & ſi*, oſtenditur, & legati militiæ filiũ fa. eſſe capacem, & illud patri, non quæri.

7 Tertio ex Iulio Paulo inducitur, locus alter in l. Æmilius. 38. ſ. quod dicitur, illo titu. de minor. *Quod dicitur*, inquit, *non ſolere filijs famil. poſt emancipationẽ adhuc minoribus ſuccurri in his, quæ omiſiſſent manẽtes in poteſtate, tunc recte dicitur, cũ patri acquirere poſſunt.* Si animaduertas, quod cum reſtitutionis in integrum beneficium perſonale ſit, cõceſſum his tantummodo, quibus nominatim lege impertitum eſt. Non alia ratione denegatur filijs famil. emancipatis reſtitutio in integrum aduerſus ea, quæ filij famil. cum eſſent, omiſerunt, quâm quod ſi reſtituerentur, fieret, vt non tam ipſis, quam patribus eorũ ijſdemque maioribus ſubueniretur, quod eſſet cõtra mentem, & propoſitum Prætoris, in l. 3. § Sed vtrum, iuncta l. cum mandatu. 13. illo titu. Ergo cum reſtitutionis in integrum beneficium, non ex eo tempore æſtimetur, quo petitur, aut reſtitutio conceditur, ſed referatur ſemper ad tempus illud, quod læſionem

nem præceſsit, & quo erant omnia
integra: effectum eſt, vt ad ea filius
emancipatus minor non reſtituatur
quæ patri reſtitutione impetrata ac-
quirerentur, cederet enim tūc in pa-
tris, non in filij vtilitatem reſtitutio.
Secus eſſet, ſi eam rem filius ſibi ip-
ſi fuerat quæſiturus: forte nolente
patre eam ſibi quæri, vel alio caſu, ex
multis quibus paternam acquiſitio-
nem res per filiū quæſita effugiunt:
tunc enim emancipatum filium reſ-
tituēdum ſi minor, ratio ſuadet, cū
eius lucro, & vtilitati reſtitutio ea
cedat. Conſtat itaque, & ex deciſio-
ne tex. eiuſque verbis ibi. *cum patri
acquirere poſſunt*. multos eſſe caſus,
quibus quia parentibus filij non ac-
quirunt, ijs, emancipatis minoribus
ſuccurritur.

8 Quarto eadem hæc ſententia, &
antiquo etiam iure filium fam. bono-
rum fuiſſe capacem, ſibique ea iure
retinere probat Papinianus, in l. Pō-
ponius Philadelphus. 35. ibi. *Filiam
etenim, quæ naturaliter agros tenuit,
ſpecie dotis, cuius capax fuiſſet, defen-
di* Ex quo Bartholus, & interpretes
omnes docent, inter patrem, & filiū,
filiamve dotis cauſa conſiſtere dona-
tam, eiuſque cauſa filiam capacem eſ-
ſe notarunt præter ordinarios Soci-
nus iunior. cōſ. 44. lib. 1. Decius cōſ.
414. n. 14. Thobias Nonius, conſ. 55.
Cephalus conſ. 194. lib. 1. Menoch.
de arbitrarijs. lib. 2. centuria. 2. caſu
132. & de præſumptionibus. lib. 3.
præſumpt. 26. nu. 74. diſputat latius
Ant. Faber lib. 7. coniect. c. 12.

9 Quinto ab hac ſententia non lon-
ge eſt Iulius Paulus. in l. Gaius Se-
ius. 45. D. ſoluto matrimonio. in 2.
parte, in qua contendentibus, Seia
& patre in cuius ipſa erat poteſtate,
cui dos eſſet reſtituenda ex pacto à
Gaio Seio auo materno Seiæ inſtru-
mento dotali interpoſito dicendum
eſſe, Seiæ poſſe dotem ſolui reſpon-
det Iuris Conſultus. *Quamuis actio
ei directo non competat; permittendum
quę nepti ex illa auita conuentione,
ne commodo dotis defraudetur vtilē
actionem dari fauore enim nuptiarū,
& maxime propter affectionem perſo-
narum adhoc decurrendum eſſe*. Ex
quo tx. notarunt interpretes, vt quā-
uis pro aduentitijs filius non poſsit
conſiſtere in iudicio, niſi accedat pa-
tris conſenſus. l. fin. § neceſsitate. C.
de bonis, quæ liber. tamen filia ſola
poſsit dotem in iudicio, ſine patris
conſenſu petere: idque ſit & hodie
admittendum, cum ea deciſio corre-
cta non inueniatur. Sic docet Accu.
in l. 1. & gloſſa mag. poſt medium,
in d. § neceſsitate. communiter re-
ceptus per Alexandrum. nu 4. Iaſo-
nem. nu. 17. in d. §. quod ſi in patris.
Baldus Nouellus. de dote. 6. par. pri-
uilegio. 34. Notantes vlterius, ex d.
l. Gaius quod licet in alijs aduenti-
tijs pater hodie habeat vſumfructū;
d. l. cum oportet. 6. C. de bonis, quæ
10 liber. tamen † in dote aduentitia
nullum habebit vſumfru. Ratio in
promptu, nam in aduentitijs ideo hā-
bet vſumfructū pater, quia iure an-
tiquo, etiam proprietas illorum bo-
norum patri quærebatur. Ergo cum
in dote aduentitia iure antiquo pa-
ter nullū ius haberet, vt probat tex.
in d. l. Gaius in fi. nulla eſt ratio, cur
in illa patri vſumfructum concedā-
mus. Socinus in d. §. quod ſi in pa-
tris,

tris, nu. 2. Iaſo. ibi. nu. 19. Aymon. cõſil. 84. nu. 7. Baldus Nouellus. d. 6. p. priuilegio. 33. & priuilegio. 36. quæ eſt notabilis declaratio ad textum. in d. l. cum oportet.

11 Accedit ſextò huic ſentētiæ, quod ex Papiniano Vlpianus de iure querelæ inofficioſi teſtamenti filio fam. competente ſcripſit, in l. Papinianus 8. D. de inof. teſt am. ex quo magnū licet commodum, & emolumentum peruenire ad patrem poſsit, filio tamen inuito eius nomine illam nō inſtituit, mouet, exercet, ex ratione, quam Triphoninus ſubiungit, in l. filius non impeditur. 22. illo titu. ibi. *Nam indignatio filij eſt*, & rurſus ibi. *Quoniam alij commodum victoria parat.* iuxta quarum deciſiones multa obſeruāt poſt ordinarios Polytus de ſubſtitutionib. tract. de vulgari. n. 12. Marcus Ant. Aquilinus, in l. Gallus. nu. 130. D. de lib. & poſth. & in l. centuria. D. de vulg. Bellonus, lib. 4. ſupputat. c. 4. Alphanus Collectan. 872. Pinelus, in l. 1. C. de bon. mater. 1. part. nu. 21.

12 Septimo Africanus, in l. quidam, cum filium. 46. D. de hered. inſt. ex cuius eleganti ſpecie, & verbis illis, *& eam actionem patri inutilem fore*, euincitur manifeſtè, nec hereditatē quam amicus filij teſtatori ignotus ab eo licet heres ſcriptus, filio reſtituere compelli poteſt, aut ſi non vltro reſtituat, nec vtilem mandati actionem, quæ filio aduerſus reluctātem heredem dādam Africanus ſcribit, ad patrem pertinere: *quia non ſit ex bona fide id ei reſtitui, quod teſtator ad eum peruenire noluit.* Actio ergo, quæ filio datur, aduerſus grauatum ex teſtamento reſtituere recuſantem (quam in rem tex. illum celebrem dixerunt vniuerſi, & multis exornant Fr. Mantica de coniectur. vltim. volunt. lib. 3. cap. 4. nu, 6. Ant. de Queſada. lib. 1. quæſtion. iur. cap. 5.) patri non quæritur: & ſi filius eā quandiu eſt in poteſtate, ſed iam emancipatus exerceat, vt rectè ad eā legem adnotauit Iacob. Cuiaci. tract. 2. ad African. quem omnino videas.

13 Octauo adſtipulatur eidem opinioni textus, quo præcipue mouetur Antonius Fab. in l. cogi. 16. §. ſi pater, maxime iuncto. tex. in §. ſed ſi ſeruo. D. ad Trebel. Ex quibus conſtat, quod ſi pater filio, quem in poteſtate habebat, rogarus eſſet hereditatem reſtituere: & ſuſpectam dicens adire recuſet, cogi poteſt per filium, vt adeat, & ei reſtituat. Quā hereditatem penes filiū eo caſu manere ſatis ex eo text. conſtat. coniuncto præcipue. d. §. ſed ſi ſeruo, vbi in eadem ſpecie, rogatum dominum ſeruo ſuo hereditatem reſtituere etiam ſi ſuſpectam dicat, non poſſe à ſeruo cogi Iuris Conſultus probat: quia nimirum non eſt, cui reſtituat.

14 Sed qui non poteſt tergiuerſari locus ex Papiniano. lib. 11. quæſtio. à Triboniano refertur, in l. imperator. 50. illo tit. ad Trebell. verba hæc ſunt. *Imperator Adrianus, cū Viuius Cerealis filio ſuo Viuio Simonidi, ſi in poteſtate ſua eſſe deſiſſet hereditatem reſtituere rogatus eſſet, ac multa in fraudem fideicommiſſi fieri probaretur: reſtitui hereditatem filio iuſſit, ita ne quid in ea pecunia, quandiu filius*

lius eius viueret, iuris haberet. Nam quia cautiones non poterant interponi conſeruata patria poteſtate, damnum conditionis propter fraudem inflixit. Poſt Decreti autem authoritatem in ea hereditate, filio militi comparari debuit: ſi res à poſſeſſoribus peti vel etiam cum debitoribus agi oporteret. Sed paternæ reuerentiæ congruum eſt, egenti forte patri officio iudicis ex acceſſionibus hereditarijs emolumentum præſtari. Nec obſtat ſi dixeris ſpeciale ibi eſſe propter diſſipatio-

15 nem, & ea, quæ † in fraudem fideicommiſsi fiebant reſtitutioné filio fieri. Idẽ enim, & ſi nulla fiat fraus admittendum probat text. in d. §. ſi pater, vnde deciſionem text. & in ſpecie, quam tractamus, & multis alijs celebrem dixerunt explicantes. Bartolus, in l. lis nulla, ad med. D. de iudicijs, idem Bart. in l. ſi conſtante, num. 63. vbi Iaſo. col. 31. in 9. quæſt. Bald. conſ. 75. lib. 5. Aretin. conſ. 72. Socin. conſ. 34. volum. 3. Greg. Lop. in l. 1. gloſſ. 3. tit. 15. part. 2. & in l. 2. gloſſ. 7. tit. 19. part. 4. & in l. 24. gloſ. 4. t. 9. part. 6. Molina de Primogen. lib. 1. cap. 15. num. 2. 6. 12. 26. & 29. Lara in l. ſiquis à liberis. §. idem iudex. num. 32. D. de liberis agn. Cald. Pereyra, in l. ſi curatorem habens. Verbo. *Læſis*, n. 95. C. de in inte. reſt. minor.

16 Addo vlterius pro hac eadem ſententia vulgarem Vlpiani locum, non tamen vulgariter animaduerſum, in l. 1. in princ. D. ſiquis à parente fuer. man. ibi, *quippe ſi filius famil. eſſet quodcumque ſibi acquireret, eius emolumentum patri quæreret.* Quæ verba conſideres velim. Tum ibi, *Sibi acquireret*, quod de ſeruis nuſpiã inuenies, nec is eſt loquendi Iure Conſultis mos, *Seruus ſibi acquiret*, ſed ſimpliciter, *acquirit*, vel *domino acquiritur*, vel *per ſeruos acquiritur*. Tum ibi, *eius emolumentum patri quæreret.* Quaſi inſinuet Vlpianus non omne, quidquid filius acquirit, patri acquiri, ſed eius tantum emolumentũ manere: ergo quid penes filium eſt, neceſſe quemadmodum de obligatione naturali notarunt omnes ad difficilem Africani ſpeciem, in l. ſi frater à fratre. D. de condict. indebit. & nouiſſime poſt alios, rem ſerio diſputans, Gaſpar Schiphordeguerus, li. 3. diſputat. foren. tract. 5. quæſt. 9. quomodo d. legem. 1. pro hac ſententia reperi etiam induxiſſe Anton Fabr. in iuris prudentia. t. & princip. 7. illatione. 7.

17 Vndecimo huc etiam reſpicit Iulius Paulus à paucis animaduerſus, in l. ſi filio fam. 11. D. quib. ex cauſ. in poſſ. eat. *Si filio fa.* ait, *legatũ vel fideicommiſſum relictum ſit ſub conditione, dicendum eſſe tam ipſum, quã patrem in poſſeſſionem mittendos eſſe, quia ambo ſpem commodi habent.* Ridiculum enim eſt, quod ibidem docent interpretes, ratione vſusfructus patrem, ratione proprietatis filium ſpem illam habere, id enim vſusfructus ius cum nouis Imperat. conſtitutionibus fuerit inductum, multis poſt annis, videre non potuit Paulus. Senſit ergo de iure poteſtatis, ſi pater volet ſibi acquirere. Spem etiam commodi filium habere inſinuans quia ſi pater nollet, vt pote acquiſitionis capax, filius ſibi poterat quærere, & quia ſperare

po-

poterat futurum fortaſſe, vt ſui iuris fieret ante conditionis euentum, non quidem patris morte, quæ ſpes deſperationi proxima eſſet, malique hominis plena, ſed emancipatione iuſta, quæ non minus patri, quam filio honoris eſſe exiſtimatur, adde Antonium Fabr. li. 15. coniect. capit. 6. vbi eandem de filij capacitate ſententiam & refert, & probat.

18 Duodecimo vt redeamus, ad tit. D. ad Senatus Conſultum Trebell. & probemus, quo caſu per filium patri hereditatis commodum nõ quæritur, nec paterni iuſſus, nec paternæ acquiſitionis meminiſſe Iuris Conſultũ, induco tibi text. in l. Balliſta. 32. illo tit. vbi cum Balliſta filiũ fam. heredem inſtituiſſet ita, *Rebellianus ſi cauerit. Colonia Philippenſium, ſi ſine liberis morietur, quantacumque pecunia ex hereditate de bonis meis, ad eum peruenit., eam pecuniam omnem ad Coloniam Philippenſium peruenturam*. Reſpondit Martianus etiam fructus, quos ex hereditate percipit reſtituere eum debere. Vides itaq; eo;q; propter fideicõmiſſum. iniũctũ conditione exiſtente filius fam. Coloniæ Philippẽſium reſtituere tenebatur, nec paterni iuſſus, quaſi eo caſu non neceſſarij, nec paternæ acquiſitionis, quæ eo caſu, non erat, Iuris Conſultum meminiſſe. Quod ſi dixeris omiſiſſe ea Conſult. quoniam termini ſunt ſemper habiles ſupponẽdi, l. qui teſtamẽto. 20. D. de teſtam. Reſpondebo, ſuperflue iuris Conſultum qualitatem heredis inſtituti adiecciſſe, commemorans filium fam. eſſe, quæ illud præſefert myſterium, quod & ſi ſit filius famil. qui ita inſtituitur & rogatur, cũ conditione exiſtente penes ſe retinere nihil poſsit paternæ acquiſitionis mentionem non fieri. Nec obſtat ſi dixeris liberis ſuſceptis, penes filium fam. hereditatem manſuram, vt conſtat ibi, *ſi ſine liberis morietur*, quoniam cum liberi in conditione poſiti cenſeantur vocati. l. Lucius. 85. D. de hered. inſtituend. ver. *Nam prudens*, diximus in l. Gallus, in principio, & his etiam grauatur cenſetur heres, fruſtra enim alias liberorum meminiſſet teſtator.

19 Sed accedamus magis ad quæſt. quam tractamus, iuris noſtri euincit & diſciplina & ratio, & expreſſe id fatentur conſulti his poſitis, quæ poſuimus ad text. in d. l. Balliſta, & in ea hereditate ſcripto filio fam. cuius nullum cõmodum eſt ad patrem peruenturum eius, non expectatur iuſſus, ſed pro ſuo arbitrio filius adeat, l. miles. 5. D. de Caſtrenſ. pecul. vbi Vlpianus ſcripſit, filium famil. militem à Cõmilitone, vel ab eo, quem per militiam cognouit, heredem inſtitutum etiam, citra iuſſum patris ſuo arbitrio recte pro herede gerere, idem ergo & in ſimilibus alijs cauſis admittendum ex ratione dictæ. l. qui in aliena.

Quam & alias huius tituli, pro hac eadem ſententia expreſſe induci poſſe, nimirum textum, in l. is qui heres. 13. l. eum qui. 51. §. 1. iuncta, l. filius fam. 92. l. cum heres. 53 l. placet. 79. cõſtat manifeſte, tx. enim in

20 d.l.qui in † aliena in pr. vt iam ſup. audiuimus, id tantùm probat, non poſſe filium famil. ſi ei ſit hereditas delata inuitũ hereditati patrem obligare, ſicque nec ſine eius iuſſu adire: quod & nos fatemur, eo nimirum caſu, quo pater ſibi hereditatẽ quæri vult. ſi vero acquiſitionem pater recuſet, quæ ab inuito non ſuſcipitur, pro arbitrio filius adiuit. Sanè ſi nullo caſu hereditas filio delata paternam effugeret acquiſitionẽ generaliter, & ſine exceptione ſcripſiſſet Vlpianus, filium qui in patris eſt poteſtate, ſine eius iuſſu hereditatem adire non poſſe. Quemadmodum deſerto Gaius, in d.l. Adquirũtur. 10. §. 1. ibi. *niſi noſtro iuſſu hereditatem adire non poteſt.* D. de acqui. dom. Iuſtinianus, in §. item vobis. 1. Per quas perſon. qui tamen, cum de filiorum acquiſitione egit illa omiſit.

21 Hùc etiam ſpectat ille Vlpiani locus, in d.l. is qui heres. 13. §. fin. dum ait, neque patrem ſine filio, neque filium, ſine patre repudiando alterum alteri nocere, ſed vtroſque ſimul debere repudiare: ſiue teſtamentaria; ſiue legitima hereditas filio obueniat. Nimirum vt intelligamus. Repudiante patre delatam filio hereditatem, quia ea repudiatione nihil agitur, poſſe filium velle eam ſibi acquiſitam, quod tamen in ſeruo ſecus eſt. Nam, & ſi ſine ſeruo quoad acquiſitionem hereditatis agatur nihil l. 3. ibi, potuit enim quamuis iubente domino nolle adire. C. de hered. inſt. Delatam tamen hereditatem, aut bonorum poſſeſsionem ſolùs dominus repudiare poteſt: quia nec ſi dominus vellet, poſſet ſeruus eam ſibi acquirere eſt ſenſus. l. 1. §. per ſeruum. D. de ſucceſ. edicto. vbi differẽtiam inter ſeruum, & filium fam. fatetur Accurſius.

22 Decimoſexto inducitur Africanus in l. Eum qui. 51, §. filius famil. iuncta l. filius fam. 92. h. t. Ponit Africanus, filium fam. heredem ſcriptum, patrem ſuum certiorem feciſſe, videri ſibi ſoluendo eſſe hereditatem. Patrem vero eidem filio reſcripſiſſe, ſibi parum idoneam renunciari: Itaque debere eum diligẽtius explorare, & ita adire, ſi idoneam comperijſſet. Filium acceptis litteris patris adijſſe hereditatem. Et iuxta hæc dubitatum, de aditionis viribus. Reſpondit tamen Africanus. Probabilius dici: quãdiu perſuaſum filio non eſt, ſoluendo eſſe hereditatem, eum aditione *patrem ſuum non obligaſſe.* Ex quibus conſtat Africanum de aditionis valore non dubitaſſe. Et cum ponat ex ea patrẽ nõ fuiſſe obligatum, conſequens ex paterno iuſſu non factam. valet ergo, ſine eo. Id euinces, ſi coniũgas tex. l. filius fam. 92. h. eo. tit. vbi cum nepotes iuſſu patris ſui, qui tamen filius fam. erat, non aui hereditatem adijſſent, *nihil* ea aditione *actum eſſe* Iul. Paulus reſpondit. Vbi ergo, qui iuſsit, non rectè iuſsit, aut qui adit, ex iuſſu non adit, non dicẽdum, iubentem non obligari (vt dicitur, in d. §. filius fam.) ſed nihil aditione actum, vt in d.l. 92. Atque ita relinquitur. in d. §. filius fam. citra iuſſum aditionem factam validam fuiſſe. Neque obſtant illa eiuſdem tex. verba. *nulla aditio eſt,* quæ ex præcedentibus.

Digitized by Google

bus ſenſum accipiunt. nimirùm: Sed & ſiquis ita dixerit: *Si ſoluendo hereditas eſt, adeo hereditatem, aditio nulla eſt*. Quoniam vt ex eo text. conſtat, & ex l. ſiquis mihi bona. 25. §. Pater. Iuſſus poteſt eſſe conditionis non item aditio. l. actus legitimi. D. de reg. iur. & infrà audiemus.

23 Capacitatem hanc filij famil. probat præterea Marciani locus, in l. cũ heres. 52. h. t. vbi cum heres inſtitutus eſſet filius fam. & haberet patrẽ furioſum, in cuius erat poteſtate: interponere ſe ſuam beneuolentiam, Diuus Pius reſcripſit, vt ſi filius fam. adierit, perinde habeatur, ac ſi pater fam. adijſſet: permiſitque eis, & ſeruos hereditatis manumittere. Conſtat ergo aditionem à filio fam. factã citra patris iuſſum valere. Nec obſtat, ſi dixeris, *valere* non ex iuris rigore; ſed ex Imperatoris reſcripto, eiuſque beneuolentia, vt cõſtat ibi. *Interponere ſe ſuam beneuolẽtiam Diuus Pius reſcripſit*. Repugnant enim textus verba, ex quibus conſtat, non vt filij fam. eo caſu aditio valet, decretum interpoſitum; ſed vt aditione pro arbitrio facta, pro patre fam. in his bonis habeatur. Id eſt, vt perinde agere, & negotiari in his poſsit, ac ſi pater fam. & adijſſet, & negotiaretur. Ponit ergo Marcianus capacitatem adeundi filium hunc habuiſſe.

24 Denique decimo octauo, vt rem claudamus pro nobis eſt Vlpian. in l. placet. 79. h. t. vbi (vt iam diu animaduertimus in pr. l. de pupill. nu. 17.) non probat. I. C. vt quod filius acquirit, acquirat patri, vt hactenus malè crediderunt interpretes: ſed modum, quo per eos, qui in aliena poteſtate ſunt, adquiritur illis in quorum ſunt poteſtate. Generalis enim traditio, in l. Adquiruntur. 10. D. de acq. dom. *Acquiritur nobis non ſolum per noſmet ipſos, ſed etiam per eos quos in poteſtate habemus*, explicatur ab Vlpiano in d. l. placet. 79. ſic. *Placet quoties acquiritur per aliquem hereditas, vel quid aliud, ei cuius quis in poteſtate eſt confeſtim acquiri ei, cuius eſt in poteſtate, neque momento aliquo ſubſiſtere in perſona eius per quem acquiritur, & ſic acquiri ei, cui acquiritur*. Ex quibus verbis conſtat ſatis populare dicterium inibi non probari. Item & noſtram hanc ſententiam expreſſe amplecti. Namque ait Vlpianus, *placet quoties acquiritur*. inſinuans, non ſemper acquiri. Nec obſtat ſi dixeris, quod cum Vlpiani ſententia generalis ſit, & quæ non minus ad ſeruorum, quàm ad filiorũ fam. acquiſitiones referenda eſt: ſi coniectamur ex eius verbis; caſus eſſe plures, aut ſaltim aliquos, in quibus per filios fam. patribus non acquiritur, idem & in ſeruorum perſonis ex eis poſſe enunciari, cum vna determinata plura reſpiciens terminabilia pariformiter determinet. l. iã hoc iure, 4. D. de vulgari. Nã ex eiuſdem dicterij, ſiue regulæ interpretatione à nobis ſcripta, in §. Præterea. nu. 13. I. de inutilib. reſpondendum eſt. Determinationem vnam plura terminabilia reſpicientem, iuxta diſpoſitionem ſubiectæ materiæ terminare. Aliud ergo ius in filijs fam. aliud in ſeruis præſupponit Vlpianus de his, qui in aliena poteſtate ſunt iuxta modum acquiſitionis agens.

Filij fam. quoties patribus acquirunt ſerui in acquiſitionibus omnibus *ſic* ideſt, hoc modo acquirunt. Adde, & inter perſonas has quoad acquirendi modum, illud ſeruandum diſcrimẽ, quod ex l. 1. D. ſi à par. quis fuer. manum. ſuprà notauimus. Relinquitur itaque inſinuata à nobis eſſe veſtigia nonnulla veteris iuris, ex quibus conſtat, & ante Imp. Iuſtinianum (vt ipſe præfatur, in d. l. cum oportet) multos fuiſſe caſus, multaſque res, quæ extrinſecus ad filios famil. veniebant: & minimè patribus acquirebantur.

25 Sunt tamen pro contraria, & magis communi ſententia, quæ firmat filios fam. ætate I.C. & acquiſitionis incapaces eſſe, & neque ex voluntate patris retinere quidquam poſſe, argumenta, nec pauca, nec contemnenda.

26 Primo enim irrefragabiliter ſuperioribus obſtare videtur Vlpiani locus in Inſt. t. 20. §. filius fam. Vbi de filio fam. loquutus eadem illa, quæ de ſeruo Iuſtinianus, in d. § item vobis. verba vſurpat. ait enim. *Filiusfamil. teſtamentũ facere non poteſt, quoniam nihil ſuum habet*, quæ nos in nõ diſſimili caſu, & adduximus, & exornauimus in pr. nu. 55. Inſt. quib. non eſt permiſſ. facere teſtam. Par ergo & filij fam. & ſerui in eo conditio eſt, vnde & illud efficies neceſſario, ex eodem fonte dimanare vtrũque, quippè, quia vterque eo ſæculo acquiſitionis fuit incapax: quod & nos putabamus olim citato loco.

27 Deinde Iuſtiniani authoritas, in §. igitur liberi. Inſt. per q. perſ. in 1. parte, quæ ad vetus ius referẽda eſt, dum ait. *Igitur liberi veſtri vtriuſq; ſexus, quos in poteſtate habetis, olim quidem, quicquid ad eos peruenerat (exceptis videlicet caſtrenſibus peculijs) hoc parentibus ſuis acquirebant, ſine vlla diſtinctione*, quæ verba *Sine vlla diſtinctione*, nullũ omnino fuiſſe caſum, in quo per filium quæſita etiam volente patre, paternam eſſugerẽt acquiſitionẽ, probare videtur.

28 Tertio reſpicere huc videntur Vlpiani loci duo hiſdem fere conſcripti verbis. Alter. in l. ſiquis filium. 4. D. de collat. bonor. alius in l. ſi pater filium. 6. D. vnde lib. in quibus enixè probat, quo caſu ſuus (qui nepotem ex emancipato filio in poteſtate habet, ſi nepos patris ſui accipiat bonorum poſſ.) eius cõmodum, nullumque ex his bonis fructum acquirere vult, emãcipare nepotem debet vt ad emancipatum omne commodum bonorũ poſſeſsionis perueniat. Ergo ex eo ſolo, quod pater hereditatem per filium delatam acquirere nolit, filius eam non retinet: cum & emancipatio ſit neceſſaria.

29 Quarto eiuſdem authoritas, in l. cum quidam. 16. D. de iure fiſci. qui text. eadem inductione opinionem hanc fortiter adſtruere videtur, ait Vlpianus. Cum quidam capitis Reus emancipaſſet filium, vt hereditatem adiret, reſcriptum eſt, non videri in fraudem fiſci factum, quod acquiſitum non eſt. Ergo ſi eo ſolùm, quod pater nolet eius hereditatis cõmodum ſibi quęri, retinere eã filius ſibi poſſet, nec quæreretur fiſco: neceſſaria non eſſet emancipatio: quam eã ob cauſam adhibuiſſe patrem inſinuat Vlpianus.

Quinto

30 Quintò pro hac eadem ſententia, & acquiſitionis filios fam. fuiſſe incapaces probare videtur, ſcriptum eſſe inter patrem, & filium donationes non conſiſtere. l. donationes. 31. §. pater. D. de donation. l. 1. §. ſi pater. l. ſi pater. 4. D. pro donato. l. ſi pater. 2. C. de inoff. donation. Explicant Socinus reg. 103. Couar. lib. 2. var. cap. 4. Ioan. Gutierrez de iuram. confirm. 1. p. cap. 4. & cap. 5. Ergo nullius alterius acquiſitionis ſaltim ex voluntate patris filij fam. capaces erant. Nullum enim congruum diſcrimen inter caſum donationis, & caſum remiſſæ acquiſitionis hereditatis, de quo loquimur cõſtitui poſſe videtur.

31 Sextò pro hac parte Iuſtiniani militat authoritas, qui in l. fin. in pr. C. de bon. quæ liber. ſe nque illud ſtatuere iactat, quod ſi pater hereditatem filio delatam non permiſerit ei dem filio adire, poſsit filius ſuo lucro vel damno eam adeundo conſequi. Idemque ius patri concedit, quo caſu filius præcedente iuſſu paterno adire noluerit. Cùm tamen ſæculo Iuris Conſultorum ſimultanea, & patris, & filij, & in adeundo, & in repudiando eſſet neceſſaria.

32 Septimo proximum, & ſimile eſt argumentum alterum ex eodem Iuſtiniano, in d. l. fi. § ſin autem in ſecũda ætate ibi: *Sin autem patre recuſante filius adire maluerit, damusqui dem licentiam ei hoc facere.* Quæ ſanè verba nullam videntur recipere tergiuerſationem, quin ex eis infera tur, & ineuitabiliter probetur nouo iure hãc filio fam. conceſſam licentiam, vt patre recuſante hereditatẽ ſibi delatam adire poſsit: quaſi hoc ante ei non concederetur. Hic ergò opus hic labor. hic eius opinionis, quam aduerſus nos multi defendũt, Achilles.

33 His tamen argumentis nõ obſtantibus perſiſtimus adhuc in ea, quam ſup. tã latè probauimus, opinione; capacẽ acquiſitionis filiũ fam. veteri iure ante nouas Impp. conſtitutiones fuiſſe, in eoq; multos caſus, in quibus res per eũ quæſitæ minimè patrib⁹ acquirebantur reperiri. Non obſtãt adducta in cõtrariũ. & in primis duo illa Iuſtiniani, in d. §. itẽ vobis. Vlpiani. in d. l. 20. § *filius fam.* loca. Quoniã duobus his locis cõiunctis, & penitius perpẽſis, & cõſtat ſtatim ſolutio, & ſuperioris noſtræ opinionis cõfirmatio. Ait Iuſtin. *Ipſe enim ſeruus qui in poteſtate alterius eſt, nihil ſuũ habere poteſt.* Ait Vlp. *Filius fam. teſtamentũ facere non poteſt, quoniã nihil ſuum habet* (ſubiungit) *vt teſtari de eo poſsit.* Iuſtin. ergo omnẽ omnino potẽtiã acquiſitionis in ſeruo exclu dit, cum ait. *nihil ſuũ habere poteſt*, ſi coniũgas, quæ de his verbis omnes notarunt, in l. nemo poteſt. 55. D. de leg. 1. multiſq; alijs in locis Vlpi. non ita, quin potius ſublatẽter inſinuat, filiũ fam. bonorũ eſſe, & acquiſitionis capacẽ, non enim ait, ideó eũ nõ poſſe teſtari, quoniã nihil ſuũ habere poteſt, ſed *quoniã nihil ſuũ habet, vt de eo teſtari poſsit.* Supponit ergo, eũ bona, aliquidve ſuũ habere, licèt de eo nõ teſtetur, qua autẽ ratione licet ſuum habeat nõ poſsit teſtari, ex poſuim[illegible]ratiſsimè, in d. pr. I. quib. 34 nõ eſt per[illegible]. quã † interpretationẽ ir refragabiliter ſequẽtia verba oſtẽdũt. *Sed D. Auguſt⁹ Marc⁹ cõſtituit, vt fili⁹ fam.*

fam. miles de eo peculio, quod in caſtris acquiſiuit, teſtamẽtum facere poſſit. Itaque cum Romanis antiquior fuiſſet caſtrorum diſciplina, quàm liberorum charitas, teſte Iulio Paulo, in l. poſtliminium. 19. §. filius. D. de captiuis. licèt multis retro ſæculis caſtrenſia peculia illis fuiſſent conceſſa, non tamen de illis teſtandi ius datum. Qua in re ne indubitata principia offendas, quia pugnantia I.C. reſponſa videntur, obſeruabis, etiam ante nouam l. cum oportet. 6. ibi. *Exceptis*, C. de bonis quæ liberis. caſtrẽſia peculia pleno iure ad filios fam. ſpectare, vt expreſſe probant. l. 2. D. ad S. C. Maced. l. ex nota. 10. l. pater milite. 15. §. fin. l. ex caſtrenſi. 18 D. de caſtrenſi. peculio. l. 3. §. 1. ibi. *filio quaritur*. D. de donat. inter. l. ſi pater. xj. ibi. *Patri non quaritur*. D. ad leg. Cornel. de falſis. l. fin. C. de in of. teſt. l. 3. C. de caſtrenſi peculio. li. 12. quod ius principalibus conſtitutionibus introductum, ita demum locum habet, ſi filius eo iure ſibi conceſſo vtatur. Si vero taceat, & inteſtatus viuo patre decedat, antiquum patriæ poreſtatis ius, quod erat velut in ſuſpenſo, reuiuiſcit, & iure peculij bona pater occupat, eiuſque ratio eſſe reduntur. Quomodo intelliges. l. 1. §. neque caſtrenſe. D. de collat. bon. l. ſeruum filij. 46. in prin. D. de leg. 1. l. fin. D. ad Tertyl. l. 2. l. proponebatur. 9. l. hereditate. 19. §. pater. D. de caſtrenſi peculio. l. filius fam. 18. D. ad leg. Falcid. cum alijs. Ad quæ reducenda ſunt quæ in propoſito adducunt Cui. Baldui. & Horom. in d. §. Igitur liberi. Baldui. in Iuſtin. lib. 3. pag. 131. Coſta in l. qui duos. §. cum in bello. verbo. *Patris* D. de reb. dub. Caldas in l. ſi curatorem. verbo. læſis. nu. 93. C. de in integ. reſt. min. Emanuel Mendez de Caſtro. in l. cum oportet. 3. p. ex nu. 140. C. de bon. quæ liberis. Anto. Faber in iuriſprudentia Papinia. tit. 12 Princip. 6. per. 25. illationes. liberam ergo militibus teſtamenti factionẽ primus Diuus Iulius Cæſar cõceſſit, quæ cum eſſet temporalis, poſtea primus Diuus Titus dedit. Poſt hoc Domitianus. Poſt hoc Diuus Nerua pleniſſimam indulgentiam in milites contulit, & filijs fam. militibus Diuus Auguſtus Marcus. l. 1. D. de milit. teſtamento, quod nos proſequimur latius ad tit. Inſtit. eod. & princip. Quib. non eſt permiſ.

35 Præterea eo Vlpiani loco. in d. §. filius fam. non æquiparari, & filiosfamilias, & ſeruos conuincitur, quia eſſet valde abſurdum eius verba referre ad acquiſitionis incapacitatem cũ ab eodem ſit Vlpiano probatum eum & ciuis Romani caput, & integram perſonam habere, gerere enim magiſtratum poterat, & eum etiam, in cuius erat poteſtate, ſi ſuſpectam diceret hereditatem adire cogere. l. ille à quo. 13. §. fin. D. ad S.C. Treb. nam quoad ius publicum attinet ius poteſtatis non ſequebatur. l. nã quod 14. illo tit. vnde quod & Africanus ſcripſit, in l. in priuatis. 77. D. de iudicijs. & de cuius conciliatione, cum l. qui iuriſdictioni. 10. D. de iuriſd. om. iud. vide Cuiacium ad Vlpianũ, lib. 3. ad edictum, & lib. 3. ad Africanum. vide Coraſium, lib 4. miſcell. cap. 9. Duarenum, lib. 1. diſputat. ca. 53. Ant. Fabrum in rationalibus, ad d. l. 10.

d. l. 10. Ant. Correa Saſium Luſitanum in commentarijs ad tit. 1. lib. 4 Ordinam. ex nu. 49. & nos. 1. p. Manuductio. in Præludijs. §. 7. per totú. maximè. nu. 9. datis, & addes. l. 9. tit. 4. p. 3. qua vtraque lex immutatur adeò, vt in nullis negotijs hodie pater filium, aut filius patrem iudicem habere poſsit.

36 Præterea ſi adhuc inſtes, & vrgeas ex illo Vlpiani loco, & vt conuincas nullam eſſe differentiam inter filiũ fam. & ſeruum, coniungas textum, in l. adquiritur. 10. in princ. ibi. *ipſe enim, qui in poteſtate alterius eſt nihil ſuum habere poteſt*. D. de acquir. dom. quæ verba generaliter, & indefinitè prolata, tam ad ſeruos, quàm ad filios famil referri poſſunt, maximè ſi coniungas priora verba eiuſdem. l. 10. *acquiruntur nobis nõ ſolum per noſmet ipſos: ſed etiã per eos, quos in poteſtate habemus*. Quæ & hos, & illos ſin: dubio reſpiciunt. Reſpondebo I. C. Gaium. ibi non id generaliter pronunciaſſe, ſed ad illum eundem caſum de acquiſitione, quæ per ſeruos fit reſpexiſſe. Quod certè nouum non eſt in iure noſtro. l. generaliter. 5. D. de fideiuſſorib. illis verbis. *refert autẽ hac ad ſpeciem in qua vult oſtendere non eſſe nouum*. Verba enim legis, & ſi maximè generalia intelligenda ſunt iuxta caſus, & ſpecies propoſitas. Vt ad interpretationem text. in l. 2. C. de luitione pignoris obſeruat nouiſsimus Gaſparus Exchiphordegerus, lib. 3. diſput. forenſ. tract. 8. q. 4. Quam interpretandi rationem veriſsimam conuinces ex Imp. Iuſtiniano, in §. item vobis. I. per quas perſ. nob. acquir. Quo loci de acquiſitione, quæ per ſeruos fit agens, & rationem ſubiungens, verbia Gaij addidit vocẽ *ſeruus* ſic. *ipſe enim ſeruus, qui in alterius poteſtate eſt, nihil ſuum habere poteſt*. ſub latenter inſinuans: ad ſeruos rationem eam relatam veram ſanè eſſe: non ſi ad filios fam. eam referamus. Nam & ſi in aliena ſint poteſtate, & bonorum capaces ſunt, & ſuum habere poſſunt.

37 Vlterius ex eodem illo iuris principio intelliges, quod ad quæſtionẽ noſtram magis accedit, cum myſterio Imperator, in d. §. Item vobis. Inſt. per quas perſonas. poſtquã ſcripſit, per ſeruos etiam inuitis dominis acquiri, quod hi quocunque modo ex traditione nanciſcebantur. ſubiũgit. *Sed ſi heres inſtitutus ſit, non alias niſi veſtro iuſſu adire hereditatẽ poteſt*, quod tamen in d. §. Igitur. illo tit. de acquiſitionibus filiorum fam. omiſerat. Sanè, ſi idem & in filijs fam. heredibus inſtitutis, eſſet obſeruandum, vt non niſi patris iuſſu hereditatem adire poſſent, non omiſiſſet Iuſtinianus. Sed ideo omiſit, quia magna inter eos differentiæ ratio. Filius fam. volenti patri acquirit & ignoranti, non etiam inuito, vt ſupra audiuimus: neceſſarium ergo non fuit, à generali acquiſitionis regula, acquiſitionis hereditatis actũ excipere, vt eam non alias, quàm patris præcedente iuſſu poſſet adire, quoniam & ſi maximè filius vellet inuito patri non potuit illam acquirere, nec eum inuitum æri alieno obligaret, ſed quo caſu eam pater ſibi quæri recuſaſſet, ad filium pertinere volens penes filium bonorum, & ac-

T quiſi-

quiſitionis capacem,etiam eo ſecuto,manebat. Quod inſeruo cum nullatenus poſſet admitti,nec aditio ab eo ſine iuſſu domini facta conſiſtere,qui omnino eſt acquiſitionis incapax,oportuit adijcere eum heredem inſtitutum ſine domini iuſſu adire non poſſe,ergo ſi adeat aditio nulla eſt,ac ſi ab eo fuiſſet facta, qui eſſet omnino extraneus,quia incapax, & inhabilis ad aditionis factum ſeruus ex ſua perſona eſt.

38 At dices idem in filio fam.probandum,vt iniuſſu patris non adeat, alioqui aditionis effectus penderet,& in ſuſpenſo eſſet,donec patris exploretur voluntas,*an eam ſibi velit acquiri*,quod tamen ferendum nõ eſt cum aditio actus ſit legitimus, qui conditionem non recipiat.l.actus legitimi.77.D.de re.iu.Quem ſcrupulum,vt remoueas duo ſunt ſeparandi caſus.

39 Primus eſt,cum pater hereditatẽ filio delatã acquirere recuſat, quod poteſt efficere,cum nihil ei acquiratur inuito:quo caſu, vt filius adeat, nullus eſt patris iuſſus neceſſarius. Cum & inſtitutio ex filij perſona pẽdeat,& aditio à ſola eius & nuda,& ſimplici volũtate,quam ſolus poteſt explicare,perinde ac ſi ſui eſſet iuris,vt latius infra ad l.fi.C.de bonis, quæ liberis audiemus.

40 Sequens caſus eſt, cum pater ſibi hereditatem quæri cupit, in quo, & ſerui & filij fam.par eſt & cauſa, & conditio:neuter enim ſine præcedẽti iuſſu adire poteſt, ne alias inuiti patres & domini hereditati,eiuſque æri alieno obligentur,quæ eſt ſentẽtia.l.qui in aliena.6.in prin.& d.l.ſi quis mihi bona.ia.5.§.iuſſum.h.tit. Eoque modo intelligere debes text. quem ſic Ant. Faber. d.lib.7.cap.x. accepit,in l.Placet.79.infra eodem. vt iam ſupra audiuimus.

Igitur ne in ſuſpenſo maneat aditio,quia patris potior eſt cauſa, quã filij,in ea etiam acquiſitione,quę per filium fit,exploranda prius eſt volũtas patris,interim enim filio adire, non licet,quod ſi pater acquiri eam ſibi hereditatem per filium velit, eius præcedere iuſſum oportet, cum non antea fieri heres pater poſsit,niſi ignorans & inuitus,quod iuris ratio non patitur:nec filius ipſe ex aditione obligari,cum non aliter ſit acquiſitionis capax, quam ſi nolit pater per eum ſibi acquiri. Iuxta quã interpretationem exaudienda ſunt I. C. reſponſa,quæ huc pertinẽt,& paterni iuſſus meminerunt, incaute ne dicam inepte pro populari dicterio.*Filius ſine iuſſu patris hereditatẽ adire non poteſt*, allegantur noſtra l. qui in aliena.6 in prin.d.l.25.§.iuſſum.l.cum heres.52.l.filius fam. infra eodem.l.miles.5.D.de Caſtren. pecul. & alia quæ paſsim offendes. Plane tex.in d.l.acquiritur.10.§.1 verſ. *Ideo*.l.ſi ſeruus.7.in fin.l.qui filio. 38.§.ſeruus,& §.ſiquis ſeruum. D.de hered.inſt.§.alienus quoque, Inſt.eodem qui noſtræ legis allegationi copulantur, in ſeruis loquuntur,quorum eſt diſsimilis cauſa. §. Item vobis.

41 Rurſus vt pergamus iam, parum communi ſententiæ fauent relata verba ex Iuſtiniano, in d.§. Igitur liberi, ibi. *Hæc parentibus ſuis acquirebant ſine vlla diſtinctione*. Quoniam

niam non ad negotia ſiue caſus, ſed ad res, quæ acquirebantur, ſunt referenda: nimirum, nulla habita diſtinctione bonorum, profectitia an aduentitia eſſent, nulla habita diſtinctione, quoad proprietatem, aut vſumfructum omnia per liberos, cuiuſcumque ſexus aut gradus illi eſſent, ſi in ſacris manerent paternis, parentibus acquirebantur. Sic ea verba accipiunt iuniores ibi, & interpretari cogit eadem Iuſtiniani conſtitutio in dicta lege cum oportet. 6. in principio. C. de bonis, quæ liber. ibi. *Inuenimus autem in veteris iuris obſeruatione multas eſſe res, quæ extrinſecus ad filios familias veniunt, & minime patribus acquiruntur, quemadmodum in maternis, &c.* Nam cum ipſe Imperator fateatur multos fuiſſe caſus olim, in quibus res per filios familias quæſitæ præter Caſtrenſia bona, & quæ ad eorum exempla erant, paternam effugiebant acquiſitionem, conſequens eſt, quod poſtea ſcribit, in d. §. Igitur eodem ſenſu accipiendum, acquiri olim, *ſine diſtinctione*, profectitia, an aduentitia eſſent, & ſemper quoad proprietatē, non quoad vſumfructum.

41 Præterea quod ab Vlpiano ſcriptum eſt, in d. l. ſiquis filium. 5. D. de collation. bonorum, & in d. l. ſi pater filium. 6. D. vnde liberi, quod ſi forte auus velit: nullum ex bonis, per nepotem, quem in poteſtate haber, commodum ad ſe pertinere, paratus eſſe debet eum de poteſtate dimittere, & emancipare, vt ſic ad eundem emancipatum omne emolumentum bonorū poſſeſsionis pertineat. Non euincit generaliter verum eſſe, non alias nepotem quærere ſibi poſſe, quam ſi ab auo emancipetur. Procedit ergo Vlpiani ſententia eo caſu, quo explicata aui voluntas, nullum ex bonis per nepotem, quem in poteſtate habet, commodum ad ſe pertinere aſſerentis, alijs quibus conferre tenetur, præiudicium infert. Quoniam cum non ſolum is conferre debeat, qui ex liberis eſt, & à prætore per bonorum poſſeſsionē cōtra tabulas admittitur ſed & qui eum habet in poteſtate, vt eſt nominatim cautū in l. 1. §. is quoque. 14. illo. t. ibi. *Is quoque qui in adoptiua fam. eſt conferre cogitur, hoc eſt non ipſe, ſed is qui eum habet, &c.* D. de coll. bon. l. filia. 2. ibi, *ſi adhuc pater adoptiuus viuit, hic neceſſe habebit cōferre.* D. de dotis colla. ſi auus ne conferat, nepoti bonorum poſſeſſionis commodum remittere velit, quia id in fraudem aliorum, quibus collationis commodum cedi [illegible] cū cenſetur, adhuc eum conferre debere recte reſcriptum eſt d. l. 5. & d. l. 6. nullus enim alius remiſsionis huius effectus, præter aliorum liberorū fraudem. Emancipare ergo eo caſu nepotem debet, vt & ipſe à collatione liberetur, & bonorū poſſeſsionis commodum ad emancipatum pertineat. Quoniam cum emācipationis plures ſint præter hunc effectum, recte ſuo poterit iure vti, nec ob id fraus præſumetur. Quæ interpretatio euincitur ex tex. in d. §. is quoq; ibi, *ſed ita demū adoptiuus emācipatus collatione fratres priuabit, ſi ſine fraude hoc factū ſit*, ex quo cōſtat, nec ipſa emācipatione, quem à collationis

eximi neceſsitate, ſi admixtam fraudem habeat, longè ergo minus effectum hunc aui operabitur remiſſio, quam ſolo eo prætextu auus indulſit nepoti.

43 Eadem ferè interpretatione donandus textus, in d. l. cum quidam. 26. D. de iure fiſci. ne obſtet, l. in fraudem 45. in prin. illo tit. Poteſt enim capitis reus, nondum damnatus, filios ſuos emancipare, quæ emancipatio, & iure ſubſiſtet, & ex iure omnes habebit effectus, nec in fraudem fiſci intelligetur facta, cum alios plures, præter acquiſitionis habeat; nec obid fraudandi animus præſumetur (cum delicta nõ præſumantur. l. merito. D. pro ſocio.) qui tamen eſt manifeſtus, ſi pater filio in ſacris retento, ei vt ſuo arbitrio, & periculo hæreditatem adiret concederet, qua ex parentis remiſsione, cum fraus fiſci conſtet, iuxta ea, quæ de eius præſumptione, & probatione ſcripſimus in § [illegible] em ſiquis in fraudem. 6. l. de actio. vt nihil in eius fraudem factũ fuiſſe exiſtimetur, patrem ſuo iure vtentem emancipare filium debere Impp. rectè reſcripſerunt. Relinquitur igitur, extra fraudis caſus de quibus, in d. l. 5. & d. l. 6. & d. l. 26 (& ſi qui alij occurrant) rectè potuiſſe iure veteri ex patris voluntate filium, aut nepotem ſuo arbitrio, & periculo hereditatem, ſiue bonorum poſſeſſionem adire.

44 Difficiliores explicatus habet, quod ex donationibus à patribus in filios fam. collatis, quas iure infirmari conſtat, obijcitur: Quod argumentum penes aliquos ex noſtris tanti fuit, vt eo oppreſsi coacti fuerint inanus dare. Illud tamen declinat Anto. Fab. d. lib. 7. conie. cap. 11. ad fi. Sed infelicitet vt placet doctiſsimo noſtro. Dom. Ioanni Chumacero, li. ſingul. ſelect. cap. 1. ex nu. 6. Ego eorum omiſsis opinionibus ſic ſtatuo: non eſſe congruam illationem; *filio pater donare non poteſt, ergo acquiſitionis eſt filius fam. incapax*, cum nõ ex eo inter patrem, & filium fam. donatio prohibeatur, quia incapax filius eſt. Quemadmodum, nec inter virum, & vxorem donatio ſubſiſtit: quos tamen extra hunc caſum nemo dixerit eſſe incapaces. Sed, vel ne pater omne patrimonium ſuum impetu quodam immenſæ liberalitatis in filium effundat, l. ſi pater. 2. C. de inof. donation. (quæ mihi ſolida, & ſufficiens ſatis huius eſt prohibitionis ratio) vel quia illius (nimirum donationis, quæ ſine cauſa eſt, vel propter dotem, vel propter nuptias) tantùm eſt acquiſitionis incapax filius fam. propter fluxum, & refluxum paternæ acquiſitionis, propter patriã poteſtatem. Vnde non ſequitur regulariter, extra eum caſum, & in quo pater aduentitia delata filio lucra recuſat, eum non eſſe capacem.

At vrgebis ſtatim, quod cum ea, quæ pater filio fam. donat, in numero rerum ſuarũ ſe habere nolit, nulloque vnquam caſu iterum ſibi acquiri, aut ad ſe reuerti (hæc enim mens hic donantis, animus, & cogitatio. l. 1. in pr. D. de donation. quã accuratè exornauimus in Rubrica 1. illo tit.) nullum videtur eſſe diſcrimen inter aduentitia lucra, & commoda, quæ extrinſecus filio fam. obueniũt, & ea quæ ab ipſius patris ſub-

ſtantia

ſtantia proficiſcũtur,ſi hæc à ſe abdi
care,vt filio donet,pater vt ſic velit
acquiſitionis illorũ ſi pater eam recu
ſet,filius ſit capax:non ita bonorum
& rerum, quæ à patre filio donãtur,
in eumque conferuntur.Quod argu
mentum doctiſsimis viris inſupera-
bile viſum fuit.Sed ego eodem ſimi
li donationis inter virum , & vxorẽ
reſpondebo tibi. Quod quemadmo-
dum ea intelligitur inter virum , &
vxorem prohibita donatio, qua quis
de facultatib⁹ ſuis ita donat, vt quid
de eis diminuat,l.ſi ſponſus.5.6. fin.
D.de donation.int.vir, non ſi lucrũ
vir,aut vxor, non agnoſcat, vt alter
accipiat. d.l.ſi ſponſus. §.ſi maritus.
§. ſiquis rogatus. Sic, & in patre &
filio admittendum , vt inter eos illa
prohibita donatio cẽſeatur,qua quis
verè , & re ipſa aliquid de patrimo-
nio ſuo,de facultatibus ſuis,deponit
diminuit,non ſi acquirendi occaſio
ne non vtatur . Quia hæc alienatio
verè & propriè non eſt.l.non fraudã
tur.134. D.de reg. iur.cum alijs in
rem hanc à nobis congeſtis,in §. itẽ
ſiquis in fraudem.l.de action.

Nec admitti poteſt rem hanc pro
derelicto patrem habere velle vide
ri , quam filio donat:nemo enim ita
reſupinus creditur , vt bona ſua ia-
ctet, aut pro derelicto habeat, ſi cõ-
modè illis vti poteſt, l.cùm de inde
bito.25.D.de probat.toto tit.D.pro
derelicto.In quam rem, & alia mul-
ta adduci poſſent,quæ tamen lubẽs,
ne longior ſim,omitto.

45 Reſtant denique duo illa, ex Iuſ-
tiniano loca.in d. l.finali in pr.& in
§.ſin autem in ſecunda ætate. Pro
quorum interpretatione animaduer
to.*Primo*,noua eius l.fin.& l.cum o-
portet.6.illo tit.cõſtitutione no fuiſ
ſe filiorum fam. capacitatem quoad
acquiſitionem inductam: ſed illud,
vt & ſi maxime eorum parentes vel
lent aduentitia ſibi quæri , penes fi-
lium tamen manerent , quoad pro-
prietatẽ ſemper,interdum & quoad
vſumfructum.d.l.cum oportet,&au
thentica. *Excipitur*.cum alijs illo ti
tu.*Secundo*,deciſionem,d l.fin.in pr.
non tantùm in caſu aditionis loqui:
verùm, & in quocumque alio acqui
ſitionis actu:vt patet ex verſ. *vel a-
liud quicquam ex quocumque titulo,
ſiue donationis, ſiue contractus alte-
rius ſibi acquirere,&c.*vt conſtet in-
de generalem eam legem ad aditio
nis hereditatis actum non eſſe reſ-
tringendam.*Tertio*,iuxta aditionem
hereditatis duo præcipua ea lege ſta
tui. Alterum quod ſi filius heres in
ſtitutus ſit,eamque hereditatem,vel
alias filio iure legitimo delatam, pa-
ter filium adire recuſauerit ,poſſet
nihilominus, ſine patre filius ſuo lu-
cro, vel damno adire. Qua in re ni-
hil noui Iuſtinianus adducit:cum &
filius ſit,& inſtitutionis, & acquiſi-
tionis capax,vt late ſup.probauimus
maxime,ex d.l is qui heres.13.§.fi.
hoc tit.

46 Illud ergo noue ea lege effectum
eſt (quod eſt ſane mirabile) vt quo
caſu filio hereditas,ſiue teſtamenta-
ria, ſiue legitima defertur, iſque eã
adire recuſat, poſsit pater ipſe ſolus
eam adire,& ſibi acquirere: perinde
ac ſi ipſe eſſet heres,aut ſcriptus,aut
iure vocatus. Quod ante Iuſtinianũ
licuit nunquam:nec potuit ex bene
fundata iuriſprudentia,& iure ſcrip

Digitized by Google

to admitti, vt alterius quàm heredis aditione hereditas acquireretur. Nã & ſi verum ſit, inſtitutis filijs famil. aut ſeruis, illiſque ex patris, vel domini iuſſu adeuntibus, perinde eſſe, ac ſi patres ipſi, aut domini inſtituti eſſent. d. §. item vobis. l. qui liberis. 8 §. hæc verba. D. de vulg. elegans tx. in l. cum filio. 11. D. de legat. 1. in l. qui hominem. 34. §. quidam filium. D. de ſolution. cum alijs. Nuſquam tamen reperies potuiſſe illo ſæculo patrem, ſine filio, dominum, ſine ſeruo adire. In quam rem induces textum in l. cum proponas. 7. C. de hered. inſtit. Quam noſtram interpretationem probat idem Imp. in d. l. fi. §. ſiue è contrario ibi. *huiuſmodi aditionis tramite ex præſenti lege patri competenti*. Ex quibus verbis cõuincitur manifeſtè, nouè id à Iuſtiniano ſua hac ſanctione admiſſum: vt poſsit pater ſine filio eam adire hereditatem, quæ filio fuit delata, ſi filius illam adire recuſet. Non vere vt recuſante acquiſitionem patre filius adeat, quod cum iam ex iure eſſet, nouè à ſe induci non poſſet Imperator aſſerere, Quod ad d. l. fin. ante me aduertit nemo, quem viderim.

47 Verùm hanc interpretationem irrefragabiliter impugnare videntur alia eiuſdem Imp. verba. in §. *Sin autem in ſecunda ætate*, eiuſdem legis. ibi. *Sin autem patre recuſante filius adire maluerit, damus quidem licentiam ei hoc facere*, quæ ſanè nullam videntur recipere tergiuerſationem quin ex eis inferatur; & ineuitabiliter probetur, nouo iure hanc filio fa mil. conceſſam licentiam, vt patre recuſante hereditatem ſibi delatam adire poſsit; quaſi hoc ante ei non concederetur. Hic ergo opus hic labor; hic eius opinionis, quam rduct ſua nos multi defendunt, Achilles.

Sed perſiſtimus adhuc, in noſtra opinione, & vt huic occurramus argumento, tres diſtinguimus caſus; *vnus eſt*, quando filius fam. aut heres eſt ſcriptus, aut legitimus, & pater hereditatem ſibi quæri vult, tunc filius, ſine patris iuſſu, ne eum inuſtũ hereditati obliget, adire non poteſt, ex reg. h. l. qui in aliena. in pr. & iuxta eam latè ſup. obſeruatis. *Sequens*, cum pater quæri ſibi hereditatẽ non vult, filium verò ſibi acquirere non recuſat; quo, cum filius adquiſitionis ſit antiquo iure capax, habeatque patris ſi non aſſentientis, non tamen renuentis, ſiue repugnantis voluntatem, & adire, & acquirere hereditatem ſibi poterat ex ſentẽtia Accurſij quam ſequimur, & firmamus. Tertius eſt, cùm pater, nec ſibi quæri, nec filio acquiri vult, eſtque filius in ſecunda ætate conſtitutus, id eſt minor annis vigintiquinque: quo tempore, cum ob ætatis defectum citra curatoris authoritatem, qua ſub patria poteſtate conſtitutus, deſtitutus eſt, actum aditionis exercere nõ poſsit, oportuit ſanè Imperatorio iuuari auxilio: quo & adire & acquirere ſibi nunc poteſt. ex d. §. ſin autẽ. in ſecunda ætate, quem textum eſſe ad hunc caſum, quo pater filio nũcupatim, & expreſſe contradicit, eſtq; filius in minore conſtitutus ætate, priora eius verba probant. ibi. *Sin autem in ſecunda ætate adhuc filius eſt, & hereditate ei delata, pater conſentire*

tire

tire adeunti hereditatem noluerit. iũ-ctis illis, *patre recuſante filius adire maluerit, damus quidẽ licentiã ei hoc facere.* Ex quibus conſtat, quod paulo ante probauimus, in ſecundo caſu admittendum, & cũ integræ eſt ætatis filius, ex pr. eiuſd. l. fi. probatur. ibi. *filium fam. integræ ætatis,* & rurſus ibi. *Et hoc quidem ſi plenæ ætatis filius eſt, qui paternam volũtatem ſequi non patitur.* Filio enim fam. maiori vigintiquinque annis eo nõ fuit beneficio, & nouo remedio opus, cũ ſibi poſſet commodum, & hereditatis emolumentum acquirere, ſi pater illud omitteret ex latẽ ſup. animaduerſis.

48 Relinquitur igitur ex tam longè petitis, quo caſu pater hereditatẽ filio delatam acquirere vult, filiũ ſine eius præcedenti iuſſu adire eam nõ poſſe: quoniã cum hereditas nomen iuris ſit, cõmoda, & incommoda cõtinens, qui in aliena eſt poteſtate, nõ poteſt inuitum hereditati obligare eum, in cuius eſt poteſtate, ne ęri alieno pater obligetur. quomodo noſter tx. & ſimiles exaudiendi ſunt. Si vero pater acquiſitionem recuſet, quia tũc noſtræ legis ratio ceſſat, & filius fam. acquiſitionis hoc caſu eſt capax fuit & olim potuiſſe etiã citra patris iuſſum hereditatẽ adire. Sed an hodie poſt nouam, † d. l. fi. in pr. C. de

49 bon. quæ lib. deciſionẽ, ex qua & d. l. cũ oportet. 6. illo ti. ſolus vſusfr. patri proprietas ſemper ipſi filio quæritur, iuſſus etiã patris ſit neceſſarius, magna eſt inter noſtros diſputatione controuerſum. Et non eſſe neceſſariũ expectare hodie patris iuſſũ ad adeundã hereditatẽ, ex eo videtur probari. Primò quoniã cũ nouo iur filius adiens hereditatẽ recuſante p tre æri alieno obligetur, patrẽ au non obliget, eius iuſſum non eſſe n ceſſarium videtur. Secundò induci tur, d. l. fi. quatenus probat, filiũ rec ſante patre adire hereditatem poſſe ergo longè magis eo ignorante, & inconſulto ex reg. l. qui poteſt inui tis. 26. D. de reg. iur. l. ergo. 4. §. illu videamus. D. de fideic. lib. l. 2. C. de donation. Tertio, quia inquẽcunqu euentum hereditas futura eſt filij, ſi ue pater aditioni conſentiat, ſiue nõ fruſtra igitur patris iuſſ⁹ expectatu arg. l. ſiquis ita. 33. D. de her. inſtit maximè, cum ex eadem. l. fin. ius & nomen heredis hodie penes filiũ reſideat: cum tamen olim pater ex per ſona filij heres exiſtimaretur, vt ſup. n. 19. audiuimus. Quarto, quod cum hodie nihil interſit patris, ſciat vel ignoret aditionẽ filij, ex d. l. fi. cõſequens eſt patris iuſſum nõ videri neceſſarium arg. l. nã ita Diuus. 39. D. de adoption. Denique facit in reſtitutione hereditatis, quæ ex S.C. Trebelliano fit filio fam. non requiri patris iuſſum. l. ſeruo inuito. 65. D. ad Trebell. ea ratione, quoniam in fidei commiſſarium ſolùm transeunt iura vtilia, non directa, ergo cum in patrem hodiè ſolus vſusfructus tranſeat, qui eſt multò debilius ius, quàm illud quod transfertur in fideicommiſſarium, idem in eo dicendũ erit, ſcilicet quod iuſſus patris non requiratur. Ex quibus ita reſoluunt Alex. nu. 6. Corneus. n. 18. Decius ſecũda lectura. n. 84. Riminaldus. n. 418. Bolognetus. num. 60. in l. 1. C. qui admitti. Iaſo. num. 18. in hac l. qui in

aliena

aliena. Viglius in §. Alienus quoque nu. 4. Inſt. de hered. inſt. Belonus, li. 3. ſupput. cap. 8. antequos ſic docuerat Accurſ. hic verbo *inuitum*. ad fi. & in d. §. iuſſum. verbo *præcedere*, verſ. *Item hodie*, & in d. l. fin. verbo. *recuſantem*. in pr. & in d. l. 1. gloſſa fin. Quam ſententiam apud nos com probat tex. in l. 13. ibi. *Puede el hijo ganar la heredad y auerla ſin conſentimiento de ſu padre*. tit. 6. p. 6. Et licet in ſtricta diſputatione contrariá defendant Angelus, in l. 1. C. qui admitti. vbi Curtius nu. 51. Iaſo nu. 19 Zuchardus, nu. 102. Alciat. nu. 46. & Fran. Duarenus ad hunc titulum capit. de ſeruo. verſ. *Variæ ſunt opiniones*, qui & pro ſua opinione multa adducunt, & in contrarium adductis reſpondere conantur, in iudicando tamen, & conſulendo non eſt recedendum à priori, propter d. l. partit. authoritatem.

50 Cuius argumento, & illud receptum eſt, quod licet varijs ſit opinionibus controuerſum, an monachus religionem profeſſus filio, an vero ſeruo æquiparetur, vt nouiſsime poſt alios ad partes diſputat Hieronymus Zauallos plures referens, lib. 2. pract. com. cap. 446. in multis tamen placuit, monaſterium loco etiá filij eſſe, vt communiter omnibus in authentica, niſi rogati. C. ad S. C. Trebell. in cap. in præſentia de probationibus, probatum eſt. Indeque effici deciſionem, d. l. fin. C. de bonis quæ liberis in eo admittendam, quippe vt poſsit ſi monacho delata ſit hereditas, eo vel ignorante, vel inuito illam monaſterium adire, quam ſenté tiam poſt Bartol. receperunt Iaſo. n. 42. in l. 1. D. de vulgari Coraſ. in l. poſt aditam. nu. 23 C de impub. Riminaldus in d. l. 1, nu. 111. C. qui admitti. Hieron. Zauallos. d. cap. 446, num. 17.

51 Quid autem in vxo[illegible] admittendum ſit, extra cõtrouer[illegible]m eſt poſt nouam deciſionem. l. [illegible]. Tauri. quæ eſt. l. 1. tit. 3. lib. 5. nouæ recopil. qua cauetur, citra viri licentiam, cum beneficio inuentarij hereditatem adire poſſe: repudiare autem nullo modo poſſe. iuxta quas cum quæſtiones plures à noſtratibus ſint tractatæ, lõgiores non ſumus. hactenus de primo argumento.

52 Non obſtat ſecundum quod late ſup. aduerſus primam noſtri tex. partem conſtruximus contendẽtes nullam differentiæ rationem conſtitui poſſe, quare hereditatis aditio in filio fam. præcedentem iuſſum patris exigat. d. §. iuſſum. iuncta hac noſtra l. qui in aliena. agnitionem vero bonorum poſſeſsionis eandem paterná ratihabitionem ſubſequi ſatis ſit. Quem articulum diſcutiunt adeò late noſtri in præcitatis locis, vt eorum referendis opinionibus longiſsimo eſſet commentario opus, vt conſtat ex his, quæ nos in §. quos autem. l. de bonor. poſſeſ. ex n. 42. ſcripſimus. Retinemus tamen hodie, quá eodem in loco ex doctiſsimo Petro de Tapia præceptore noſtro accepimus, à quo non longe eſt, quod Anto. Faber. d. lib. 7. coniect. cap. xj. ad medium aliud agens ſcribit, inſinuauimuſque nos iam ſup. nu. 18. Ideo in hereditatis aditione patris iuſſum neceſſarium eſſe: quoniam etſi regulariter omnes legitimi actus in

diem,

diem, & ſubconditione concipi poſſint. §. omnis. Inſt. de verb. oblig. l. 2. D. de in diem addict. ſunt tamē quidam, quorum ſubſtantiæ dies, aut cōditio repugnat, quos Pap. enumerat in l. actus legitimi. 77. D. de reg. iur. inter quos hereditatis aditio connumeratur, quæ nec diem recipit, nec conditionem. d. l. actus. l. eum qui. 51 §. fin. inf. h. t. & inde nec patris ratihabitio in ea ſufficiet; quoniā ſi ſufficiens eſſet, penderet eius effectus, & validitas à patris voluntate, cum eſſet in ſuſpenſo placeret ne aditio à filio facta, & per conſequens induceretur conditio contra eius ſubſtantiam. Præcedat ergo oportet iuſſus, cum pater eam hereditatem ſibi acquiri velit. At bonorum poſſeſsio, cū de actibus legitimis non ſit, ex patris ratihabitione pendere rectè poteſt: Ita, vt ea ſequuta, quia retro trahitur, & mandato æquiparatur, efficax & valida eſt, perinde, ac ſi abinitio pater eam agnoſci iuſsiſſet, quā rationem, & ab alijs quoque ſequutam eodem in loco oſtendimus. aliaſque multas adiunximus, quæ ex noua noſtra opinione non procedunt.

53 Sed cum hodie bonorū poſſeſsiones Prætoriæ omnium gentium moribus ab vſu receſſerint, differentiaſ quam inter eam & hereditatem noſter text. conſtituit pluresque aliæ, quæ ex I. C. reſponſis oriuntur non ſunt obſeruandæ, ex Petri Rebufi, & aliorum ſententia, quam in Rub. nu. 1. l. de bonor. poſſeſ. commemorauimus. Qua tamen exploſa, vtiles adhuc eſſe Baldus, & alij putant. Et apud nos Hiſpanos omnes ferè leges quæ in libris noſtris ſub nomine bonorum poſſeſsionis, agunt de ſucceſſionibus, ſub nomine hereditatis, ſiue *herencia* tranſcriptas reperiri aduertit Greg. Lopez à nobis. d. nu. 1. relatus. Vide quæ ibi ſcripſimus: & in princ. num. 18. & maximè, in d. §. quos autem, ex num. 42. l. de bonor. poſſeſ.

Hactenus de primo, & ſecundo argumento aduerſus textū in d. l. qui in aliena in princ. propoſitis. Iam ad aliorum ſolutionem pergamus. Ex qua interpretatio text. in §. ſed & ſi legitima, & in d. §. ſed & ſi non adierit pendet.

De interpretatione. §. ſed & ſi legitima, & §. ſed & ſi non adierit. l. qui in aliena. 6. hoc titulo.

CAPVT. XVI.

1 *Materna hereditas filio non ex. x11. tab. ſed ex S. C. Orphiciano defertur.*

2 *Materna hereditas filio non Prætorio, ſed Ciuili iure defertur.*

3 *Clauſula in fine poſita ad præcedentia omnia defertur.*

3 *§. ſed & ſi legitima. l. 6. ſenſus.*

5 *§. ſed & ſi non adierit. l. 6. diſputatio, & num. ſeqq. eius ſenſus. nume. 12.*

6 *Aditio hereditatis præſumitur ex poſſeſsione diutina rerum hereditariarum à patre continuata, & nu. 15. & ſeqq.*

7 *Hereditas ſine aditione non quæritur.*

8 *Hereditatis acquiſitio nuda volũtate conſiſtit.*

9 *Voluntas non minus factis, quam verbis declaratur.*

10 *l. filio. 4. C. de iure deliber.*

11 *Poſſeſsio diutina idem quod expreſſus conſenſus præſtat.*

13 *Varia lectio. d. §. ſed & ſi non adierit, & n. ſeqq.*

16 *l. ſi filius. 10. C. de petitione hereditatis.*

18 *l. cum de in rem verſo. 6. in prin. D. de vſur. & late ſeqq. nu. præcipue. n. 32.*

19 *Titulus legitimus an ex diutina præſtatione præſumatur?*

20 *Vſuræ citra ſtipulationem in contractibus ſtricti iuris non debentur.*

21 *Decimarum ſolutio diutina an titulum inducat?*

22 *l. litibus. 20. C. de Agricolis & cenſitis li. 11. & n. 37.*

23 *Stipulatio an præſumatur, an fingatur in l. cum de in rem verſo. 6. D. de vſuris.*

24 *Fictio probationem in contrariũ non admittit.*

25 *Præſumptio probationem in cõtrarium admittit.*

27 *Tempus titulum ſine obligationẽ an inducat?*

28 *Actus iuxta agentium intentionẽ operantur.*

29 *Augmentum, quæ operari debent, non inducunt diminutionem.*

30 *Solutio ad liberationem inducta obligationem non inducit.*

31 *l. nullo. 24. C. de rei vindicat. l. Diutina. 4. C. de præſcrip. longi tempor.*

33 *Heres defuncti factum non impugnat.*

34 *l. cum de in rem verſo. 6. & §. Imperator. D. de vſuris, & num. ſequent.*

VT oſtenderemus non eſſe perpetuam, quam ex principio d. l. qui in aliena. 6. h. t. hactenus vulgo interpretes deduxerunt concluſionem inter initia cap. 14. ſup. tertio loco arg. ex hoc verſ.
1 *Sed & ſi legitima*, obiecimus, nam cum relatio † ad proximiora ſemper fiat, ea huius verſiculi ſententia erit, in acquiſitione hereditatis maternæ filio famil. delatæ, primis iuſſum non eſſe neceſſarium, ſed eius, vt in bonorum poſſeſsione, ratihabitionem ſufficere. Sic non nullis placuit locum hunc interpretari. Quoniam cum hereditas materna filio, non ex xij. Tabularum lege, ſed ex S. C. Orficiano deferatur l. 1. in prin. & §. §. ſequentib. D. ad Tertyll. l. 2. verſ. fin. D. vnde legiti. toto titu. C. ad S. C. Orfician. tex. in princ. Inſt. eodem vt latius exornant Corſus. Rebardus Belonus, & Pet. Grego. a nobis ibi, nu. 1. relati, competet ei ad eius acquiſitionem illa bonorũ poſſeſsio, quæ authore Vlpiano, generaliter à Prætore propoſita eſt ſub l. 1. D. vt *ex legibus Senatus ve Conſultis bonorum poſſeſsio detur.* Cuius & Iuſtinianus meminit in §. ſeptima. Inſt. de bon. poſſeſ. cuius etiam exemplum præter ea, quæ Accur. in eadem l. 1. retulit, Ryminald. in l. 1. nu. 212. C. qui admitti, deduces ex l.

poſthu

poſthumus.12.in prin.D.de iniuſto
rupio in l.neque nos,4. C.de capti-
uis Cuiacio lib.11.obſeruat.c. 14.ve
rum hæc interpretatio ſcrupulo non
2 caret, cum † filius in maternis bo
nis,non vt bonorum poſſeſſor, ſed
vt legitimus heres admittatur,vt ſa
tis noſter tex.& d. l.14. oſtendunt,
& probat expreſſe tex.in l. matri.3.
C. ad S. C. Orfician. *matri* (aiunt
Impp.) *inteſtate defuncta ſecundum*
Orficianum S.C. citra bonorum poſ-
ſeſsionem,filia pro herede gerendo ſuc
cedere non prohibetur. Iulius Paulus
lib.4.ſentent.tit.10.§. vlt.non enim
Prætoris,ſed S. C. Orficiani benefi-
cio ad eam ſucceſsionem admittitur
l.1.C.de legitim.here in Cod.Theo
doſiano.l. 1.C.de cretionib. bonor.
ſublatis eod.Cod.Theodoſ. ergo ip
ſo iure.l.ſi matre.11.C.de ſuis & le
git.§.quos autem ibi,*ipſo quidem iu*
re.l.de bon.poſſ.

3 Quare,&ſi ſint alij,qui hunc noſ-
trum verſ. *Sed & ſi legitima*,ad vtrã
que deciſionem referendum contẽ
dant,eo quod clauſula infine poſita
ſoleat ad præcedentia omnia refer-
ri.l.3.§.filius inter medias.D.de lib.
4 & poſth.vt ſenſus † ſit, *quod ſi fi-*
lius ad legitimam matris heredita-
tem tanquam heres admitti deſideret
patris tunc præcedens iuſſus ſit neceſ-
ſarius,d.l.matri.d.l.ſi matre. *Si ve-*
ro per bonorum poſſeſsionem,vnde le-
gitimi ſuccedat,quæ poſt hoc S. C.
illi datur l.2.§.fin.D. vnde legitimi,
ratihabitio paterna ſufficiat. Ego
magis probo Accurſ.ſententiam, v-
bique ea verba, ad legitimam ſuc-
ceſsionem referentis,ex l.puberem
12.C.de iure deliber. *puberem ag-*
noſcentem bonorum poſſeſsionem pro
herede gerere non ambitur,ait ille tex
tus, quæ expoſitio ab omnibus re-
cepta eſt,vt Pinelus aduertit,in l.1.
ſub.1.par.nu.35.C.de bon.mat. alia
quæ hic diſputat Præceptor, de filio
rum ad materna bona ſucceſsione,
ad rem non pertinent: commode il-
la addere poteris commentarijs,titu
li de S.C.Orficiano.

Succedit quartum arg. quod in eã
5 dem communem ſententiam, ex d.
l.qui in aliena deſumptam induxi-
mus ex h.§. ſed & ſi non adierit. Nã
cum vt iam ſup. oſtendimus latius,
ſint hæc conſona,& correlatiua arg.
l.is qui heres.13.§.fin.h.t. pater non
poteſt ſine filio repudiare hæredita-
tem filio delatam, ergo nec filius ſi-
ne patre:ſic verſa vice. Pater poteſt
ſine filio hereditatem adire,ergo,&
filius ſine patre. Poſſe autem patrẽ,
ſine filio adire,deducitur manifeſte,
ex hoc tx.in h.§. *Sed & ſi non adie-*
rit,ex quo conſtat, eo quod pater he
reditarias res diu poſſederit, etiam
citra filij aditionem,eum adiſſe cre-
dendum eſſe, & ita Diuus Impp.reſ
cripſiſſe. Ergo & idẽ in eodem caſu
eſt admittendum,vt pariter ſine pa-
tris iuſſu filius hereditatem admitte
re dicamus.

Quod arg.vt diſſoluamus & huns
tx.explicemus exacte animaduertẽ-
dum eſt. Ex concordi omnium in
terpretum opinione illam deduci,
6 ex hoc textu ſententiam, *quod* †
ſi pater diu hereditatem filio dela-
tam poſsideat, & ſi eam filius non a-
dierit,credendus eſt adiuiſſe. Quam
confirmare nituntur authoritate.
Imperatores, in l. ſi filius.10.C.de

hered.l.fili .4.l.ſi infanti. 18.in pr.
C.de iure deliberandi. exornant,&
proſequuntur laté Fran. Mantica de
coniecturis.vltim.volunt.lib.12.tit.
12.nu.20.Ioſeph. Maſcardus de pro
batio.volu.1.conc.46. Sed continet
7 † ea aſſertio magnam difficultatem
quoniam cum nō alias delata acqui-
ratur hereditas, quam ſiquis eā adie
rit.l.delata.151.D.de verb.ſign. iun-
cta.l.cum heredes.23. D.de acquir.
poſſ.nec patri,antequam filius adeat
quæratur noſtra. l. qui in aliena. in
pr.iunctā.l.placet.79.inf.eodem,quē
admodum, nec domino, antequam
ſeruus.l.cum proponas. 3. C.de he-
red.inſtituend.vix videtur,quod hic
Vlpianus ſcripſit ex iure procedere,
quem ſcrupulum, vt remoueant in-
terpretes mire variant. Ego ſic, alio
rum omiſsis opinionibus,difficulta-
8 ti occurro,hereditatis † acquiſitio
nem ſola voluntate induci poſſe. l.
pro herede.21.inf.eod.§ fi.in princ.
Inſt.de hered. qualit. quæ cum non
9 † minus factis, quàm verbis decla-
retur.l.de quibus.32.verſ. *Nā quid.*
D.de legib.l.ſi tamē.48.§ ei qui ſer-
uum.D.de ædilitio edicto ,& in ſpe
cie. l.recuſari.95.inf.eod. l.Paulus.
5.D.rem ratam haberi. quemadmo
dum vbi pater conſenſu filij heredi-
tatem agnouit, cenſetur ſolemnita-
ti iuris ſatisfactum, ita vt credatur
filium ex patris iuſſu adiuiſſe, & ſic
hereditatem eidem patri quæſitam
ex reg.d.l.placet.79. vt nominatim
Imp.ſtatuit, in d.l.filio.4. C.de iure
delibet. Ita& quo caſu pater ex eiuſ
dem filij voluntate , diù hereditatē
poſſedit.creditur filius adijſſe : non
tam verbis,quam factis. Ergo quod
10 † in d. l. filio, expreſſa filij volūtas
præſtat, patris ſequuta poſſeſsione,
operatur hic tacita ex filij diſſimula
tione, longa ſimiliter patris coniun
cta poſſeſsione , quippè vt vtroque
caſu admiſſa acquiſitaque *credatur*
hereditas. vnde iam intelligas quare
& diutinæ patris poſſeſsionis,& Im-
peratorum reſcripti meminerit Vl-
pian. nullius autem poſſeſsionis ha-
bitam mentionem. in ead.l.filio.ſed
eo ſolùm,quod in hereditate filio de
lata,ex eiuſdem filij voluntate pater
pro herede geſſerit, ſolemnitati iu-
ris ſatisfactum eſſe , ſæpè fuiſſe reſ-
11 criptum. Planè diutinam † poſſeſ-
ſionem,idem præſtare quod expreſ-
ſum conſenſum,neque nouum , ne-
que inſolens iniure eſt.l.ſi ego.13.§.
1.ibi.*vel per patientiam*.D.de Publi-
ciana.l.ſiquis diutino.10.D.ſi ſeruit.
vindicet.l.ſi id quod.5.ibi.*quaſi vo-
lente, & concedente.* D.pro dereli-
cto.l alienationis verbum.28. verſ.
vix enim. D.de verb.ſig.l. fin.C. ſi
maior factus alien.ratam.habuer.cui
omnino adde Menoch. de recu.poſ
ſeſ.rem.15.nu.152. Caldam Pereyra,
in l.ſi curatorem.verbo.*infra legi
timum tempus*.ex num.1.Octauium
Simoncellum, lib. 3.de decretis. ti-
tulo.8.
12 Ex qua vera noſtri tex.interpreta
tione infero explicationem ad eiuſ-
dem verba ibi. *Sed & ſi non adierit
filius* , ex quibus conſtat filium non
adijſſe, vt intelligantur de aditione
expreſſa: quod vero ſubijcit *creden-
dus eſt admiſiſſe hereditatem*,de adi-
tione tacita , & interpretatiua , quæ
inducitur ex cōſenſu elicito per pa
tientiam, & taciturnitatem filij, qui
vide-

videtur acquieuiſſe patris aditioni. Ergo quamuis in ſpecie huius text. ceſſet expreſſa aditio, potuit ſupereſſe locus præſumptæ voluntati ad inducẽdam tacitam aditionem. Sed
13 † continere hæc interpretatio videtur expreſſam contradictionem, & inexplicabilem repugnãtiam, ſi priora poſterioribus verbis iungas; Si enim filius non adijt, vt initio Vlpianus ait, quomodo poſtea eum adijſſe credendum eſt? ſunt enim hæc & inuicem contraria, & impoſſibilia, vt conſtat; longè magis, ſi iuxta nonnullos Codices legas *vterque adijſſe* quaſi ex diutina hereditatis poſſeſſione, & aditio à patre, & filio facta credatur, quod tamen ius non patitur, neque vt patri quæratur hereditas, eius eſt aditio neceſſaria, neque ex expreſſa etiam filij voluntate inducitur: ſed eius in perſona patris acquiſitio, quod lõgè aliud eſt, vt ſup. ad pr. huius legis animaduertimus, ad interpretationem. l. fi. C. de bon.
14 quæ lib. in princ. A quibus † anguſtijs, vt eximamus Vlpianũ, animaduerto. noſtrũ hũc, §. ſed & ſi nõ adierit. mendoſè in vulgatis Codicibus circumferri, in quibus malè legitur *credendus eſt vterque adijſſe*, & licet à nonnullis libris abſit verbum *vterque*, in omnibus retinetur verbum, *adiuiſſe*, quod cum illam inferat implicationem contextui, *adijt filius, non adijt filius*. rectiùs, & emendatius legitur in libris opera, & induſtria Ludouici Carondæ, & Dionyſij Gothifredi excuſis, *credendus eſt admiſiſſe hereditatem*, quæ ſanè verba mire conſonant principio noſtræ l. qui in aliena, cui coniungendum hunc paragraphum nẽgabit nemo. ex prioribus illis verbis. *Sed & ſi*, &c. vt ſenſus ſit, quod quemadmodum delata filio hereditas, ſiue teſtamentaria, ſiue legitima, præcedente patris iuſſu agnita illi quæritur; Idem admittendum ſit, & ſi filius expreſſe non adierit, diù tamen eam hereditatem, & ſciente, & volente filio pater poſſederit, credendum enim eſt, ſolemnitati iuris ſatisfactum, & ex patris quaſi iuſſu agnitam, ab eodem etiam admiſſam. Quod ſi pater aduerſus aditionem, quaſi non iure factam contendat, ne hereditarijs oneribus implicatus maneat, iuxta prin. noſtræ legis tacitam illam voluntatem ex hereditariarum rerum diutina poſſeſſione pro iuſſu eſſe, & patiẽtiam illam filij; qui hereditandas res à patre poſſideri paſſus fuit, pro aditione eſſe Diuum Pium Imperatoremque reſcripſiſſe Vlpianus ait: cuius vera hæc, & exacta vltra alios interpretatio.

15 Deinde ex ea, & ſuperiori item obſeruatione infero, non probari ex hoc textu, id quod ex eo probari putat cõmunis, quippè ex diutina poſſeſſione aditionem hereditatis induci (quam ſententiam ad alias iuris queſtiones extendũt interpretes, vt conſtat ex traditis à Menchaca. lib. 3. quæſt. Illuſt. cap. 61. nu. 9.) Siquidẽ iuxta ſuprà tradita, in hoc textu nõ præſumitur aditio ex diutina poſſeſſione: ſed ex poſſeſſione patris, & patientia, & diſſimulatione filij inducitur coniectura voluntatis, & conſenſus vtriuſque, qui iuſſui, & aditioni æquiualet; quemadmodum, in d. l. ſi
16 filius, † 10. C. de petit. heredit. vbi

hæc eadem coniectura, quæ hic ſu-
mitur propter longan patris poſſeſ-
ſionem, ſumitur ibi propter longam
poſſeſsionem filij. vtrobique enim, ſi
expreſſam voluntatem attendas, iu-
ris ordo, qui in aditione requiritur,
peruerti videtur: Si vero tacitam ſpe
ctes, menti, & ſententiæ iuris, eiuſ-
que ſolemnitati ſatisfactum videtur
à cuius ſtrictis regulis, quoniam re-
ceſſum eſt, ſuam per reſcriptum au-
thoritatem interpoſuerunt Impera-
17 tores. Conſtat † ergo, aditionem
hic nō induci ex temporis lapſu; ſed
ex voluntate patris & filij, quæ ex ſi-
lentio, & patientia protractis per lō-
gum tempus rerum hereditariarū
iuncta poſſeſsione, conſtat quomo-
do excludes ſcrupulum. l. obligatio-
num. 44. §. placet. D. de oblig. & act.
quemadmodum, & in vſucapioni-
bus tempus ſolum non operatur ac-
quiſitionem dominij, ſed per illud
continuata poſſeſsio. l. 3. ibi. *per con-
tinuationem*. D. de vſucap. alijs iuris
adiunctis adminiculis, de quibus nos
in rub. Inſt. eod. Iudicis autem arbi-
trio, quantum tempus ſit ad hanc vo
luntatis coniecturam inducendam
neceſſarium, relinquendum erit ar-
gu. l. 1. D. de iu. delib. vt hic Cuma-
no, nu. 7. placuit. Alex. conſ. 9. nu. 9.
vol. 1. Molineo in conſuetudinib. Pa
riſienſibus. 1. p. §. 1. nu. 73. conducit
elegās Accurſij ſententia, in l. furtū.
37. §. fundi. verbo. *vel longo*. ibi. *itē
longo, accipe quantum iudici videbi-
tur, per quod obliuio inducitur: nō au
tem longum decem, vel viginti anno-
rum*. D. de vſucapionib. à multis re-
cepta, vt conſtat ex Iaſo. in l. 1. C. de
ſeruis fugitiuis. Menochio. lib. 2. de
arbitr. caſu. 26. Pelaez de maioratib.
q. 6. nu. 2. ſub. 3. parte: & ita tenendū
eſt, quamuis idem Accurſ. in noſtra
quæſtione decennium ſufficere no-
minatim ſcripſerit hic, verbo. *diu*.
(hæc enim eius ſentētia, dum in hāc
rem adducit. l. ſi cum fideicommiſſa
16. §. Ariſto. ibi. *ſi non diu in liberta
te fuiſſet*. ideſt, non minus decēnio.
D. qui & à quibus. cui adde Pet. Fa-
brum, lib. 1. ſemeſtrium. c. 22.) & d. l.
ſi filius verbo. *detinuit*. quem multi
ſequuntur à Iaſone hic. n. 43. relati,
Boetio. deciſ. 124. n. 17.
18 Celebris tamen eſt in propoſito
Accurſi, ſententia hic verbo. *Pater*.
quam, antequam hinc abeamus, exa
minemꝰ oportet: quia eam communi
ter Bar. & alij ſequuntur. Papiniani
authoritate, in l. cum de in rem ver-
ſo. 6. in pr. D. de vſuris. vbi ex annua
præſtatione vſurarum facta per lon-
gum tēpus, inducitur præſumptio ti
tuli ſolēnis, cuius ratione poteſt quis
in futurum ad ſolutionem compelli.
19 Quamuis ergo † ex ſola tēporis diu
turnitate titulus non præſumatur, l.
nullo. 24. C. de rei vind. præſumitur
tamen quādo ſolutio fuit facta ex cer
ta cauſa antecedenti. Quoniam cum
20 † vſuræ in contractibus ſtricti iuris
citra vinculum ſtipulationis non de
beantur, l. quāuis. 3. C. de vſuris. ne-
ceſſario debuit præſumi ſtipulatio,
adhoc, vt heres eius qui ſoluit, in fu
turū ad vſurarum ſolutionē obliga-
retur, vt idem Bart. hic, & in ead. l.
cum de in rem verſo. ſcripſit. ſequi-
tur Salyc. ibi. n. 6. eum tex. inducens
21 † ad ſolutionē decimarum, quæ diu
facta eſt, & Alex. dicens communē,
in l. ſi certis annis n. 7. Curt. iunior.
n. 19. C. de pact. Cou. in reg. poſſeſ-
ſor. 2. p. §. 4. n. 2. & ad præſtationem
obla-

oblationum,quæ fiunt clericis mini-
ſtrantibus ſpiritualia allegat eũ tex.
idem Cou.lib.1.var.c.17.n.3. & ad
ſolutionem annuorum reddituum,
22 quos vulgò dicimus *cenſos*. idem †
Cou.lib.3.var.c.10.n.fi.in quam rem
adducit etiam tx.in l.litibus.20.ibi,
*vel longinqua, & inueterata reddi-
tuum ſuſceptione*,& ibi.*vel redditnũ
frequentiſsima conſequentia*.C.de a-
gricol. & cenſit. lib.11. & Dueñas.
reg.43.Bernard.Diaz.reg.16.Men-
chaca controu.illuſt. c.91.n.3.Me-
nochius,lib.1.præſumpt.c.131.n.40
ſecurè Balbus de præſcript.1.p.3.p.
principal.q.10.n.24.Ioſeph. Maſcar
dus de probationibus.concl.279.&
con.1372.Florez Diaz.lib.1.variar.
quæſt.c.2.Gaſpar Rodriguez,lib.1.
de annuis redditibus,q.15.n.6.quos
ad vtiles, & quotidianas quæſtiones
videbis. Quibus omnino adde,quæ
iuxta d.l.cum de in rem verſo.& d.
l.litibus.ſcripſit Ant.Faber,c.8.& c.
9.vbi vtrumque locum nouè,& præ
ter alios interpretatur.

23 Verùm antequam progrediamur
vlterius,iuxta d.l.cum de in rẽ ver-
ſo.diſcutiendum eſt,vera nẽ ſit Bar
toli ſententia,in l.1.in pr.n 2.D. de
v.o.exiſtimantis, eo loci non præſu
mi,ſed potius ſtipulationem præceſ
ſiſſe fingi. cuius rei magna eſt diffe
rentia:ſiquidem aduerſus fictionem
24 probatio † nulla admitti poteſt:ad-
uerſus præſumptionẽ poterit.Sed ad
monuimus iam,in d.l.1.nu.7.in d.l.
cum de in rem verſo,non ex iuris fi
ctione,ſed ex ſimplici legis præſum
ptione vſuras deberi, vt contra eun
dẽ Bart.tenuerunt, in d.l.1.Ripa n.
15.Alc.n.13.ad fi.Cou.d.§.4.n.2.Mẽ
chaca contr.illuſt.c.84.n.41. Meno
chi.d.n59.cuius rei illa poteſt ratio
reddi.quoniã cũ iuxta magis recep-
tas,& veras ſententias,iuris præſum
ptio ſit probabilis coniectura ex cer
to proueniẽs, quæ alio non adducto
po veritate habetur.Fictio verò con
tra veritatẽ pro veritate à lege facta
aſſumptio. Ex Alciato de præſump.
3.p.n.1.Simancas de catholi. inſtit.
t.50.n 6.Menochio de præſumpt.li.
1.q.4.& q.8.quibus in locis vtriuſq;
rei exẽpla proponit. Et Imp. in d. l.
cũ de in rẽ verſo.ideo ſoluendas vſu
ras iudicauerit , quod eas pater, vel
dominus lõgo tẽpore præſtitiſſet,ex
longæuo illo tẽpore legitimã præceſ
ſiſſe cauſam ex qua vſuræ debeãtur
præſumitur,ſtipulationẽ ſcilicet, cũ
ſine ea non ſubſiſtãt.Eſt ergo mag-
na huius inueſtigationis vtilitas.Cũ
aduerſus fictionẽ nulla admittatur
25 probatio:quæ tamẽ † aduerſus præ-
ſumptionẽ locũ habebit,vt in hac ſpe-
cie nominatim docuit Cynus,in l.ſi
certis annis.q.10.C.de pactis. Alex.
conſ.113.li.1.Men.d.li.1.q.8.n.15.
& q.31.& q.60.& poſt Soc.Fel.& a-
lios Alc.de præſ.in prælud.1.p.n.4.
Quinimo cũ illius legis præſumptio
ex decẽnali vſurarũ præſtatione oria
tur,vt cõſtat ibi,*quod eas ipſe domin⁹
vel pater lõgo tẽpore præſtitiſſet*. Præ
ſumptio non procederet , niſi actor
probet ſingulis annis per decenniũ
continuum , ibi ex præteritã ſtipu-
latione ſolutas, vt poſt Salycet.in d.
l.ſi certis annis.ad fin. & Alex. ibi,
col 3. Roman.in l. 1. §. denique
D. de aqua pluuia arcenda. aduer-
tunt iam relati. Debet enim quis,
id quod ſuæ opinionis fundamen-
tum eſt , & allegare , & probare.
leg. qui accuſare. 4. C. de edendo,

l.39.

l.38.tit.2.p.3. Maſcardo de probat.
concl.36.& præcipuè tempus, cum
de ſubſtantia illius obligationis ſit,
vt ex Bare. & alijs idem Maſcardus
probat.vbi ſup.concl. 15.nu.9.& nu.
17.ex quibus caſum.d.l.cum de in rē
verſo ad fictas ſtipulationes non per
tinere crebrius obtinuit,&poſt alios
reſoluit Mantica de tacitis, & ambi-
guis conuentionibus. lib.14.titu.9.
num.11.

26 Sed contrariam ſentētiam in hoc,
quinimo ex diuturna prçſtatione nō
præſumi titulum ad inducendam o-
bligationem in futurum, aduerſus
Acc. noſtrum, defendunt Angelus,
in l.ſciendum.nu.12.D.de verb.ob.
idem & Alciat.in d.l.ſi certis annis.
nu.10.Quibus primo fauet tex.in d.
l.nullo.24.C.de rei vindic.l.diutina
4.C.de præſcript. longi tempor. ex
27 quibus conſtat, † ex ſolo tempore
titulum non præſumi. Quò etiā reſ-
picit tex.in d.l.obligationum.44.§.
placet.D.de obligat.& actionib.quo
cauetur tempus ſolum non eſſe mo
dum,neque inducendæ,neque tollē
dæ obligationis. Secundò inducitur
l.quod de bonis. 15. §. non idcirco.
D.ad leg.Falci.(cui adde Iacob. Cu
iacium.lib.7.obſeruat.cap.20.)l.ope
ris.31.D.de oper.libert.l.ſi certis an
nis.18.C.de pactis.l.creditor. 7. C.
de vſuris.quæ,& multæ aliæ,quæ eiſ
dem in locis indicantur,probant ex
preſſe,quod &ſi longo tempore diu
turnæ accedant præſtationes,non ta
men inde infuturum inducitur obli
28 gatio. Tertiò † facit,quoniam ſi a-
ctus omnis iuxta agentis intentio-
nem operatur.non vltra.bonus tex.
in l.non omnis.19.D.de reb.creditis
& is qui ſoluit eo animo ſit, vt ſe ab
obligatione liberet, non vt nouis ne
xibus ligetur. text.in pr.Inſt.quib.
mod.toll. oblig. vbi copioſe ſcripſi-
mus: non debuit,nec potuit ſolutio
contrarium effectum, nouæ obliga-
tionis inducere,ex vulgari iuris prin
29 cipio † quo docemur, inducta ad
augmentum diminutionem non o-
perari. l. legata inutiliter. 14. D.de
adim. legat. l. 3. §. ſi emancipatus.
verſ. *cum reſciſſio*. D.de bon. poſſeſ.
contra tab.

30 At dices, nonne & cum quis ſol-
uit eo animo eſt, vt ſe ab obligatio-
ne,qua teneri putat,eximat,& tamē
ſi indebitum ſoluat,noua re ipſa con
trahitur obligatio,l.is qui 13. §.fin.
D.commodati.toto.tit. D.de cond.
indeb.§.Is quoque. Inſt.quib.mod.
recontrah.oblig.vbi latè ſcripſimus
ergo & ex diutina præſtatione vſura
rum induci potuit, in d.l.cum de in
rem verſo.6.D.de vſuris.Sed eſt fa-
cilis huius argumēti declinatio.quo
niam eo caſu obligatio inducitur in
fauorem ſoluentis,& ſanè magna,cū
æquitatis ratione,ne aliàs cum eius
iactura locupletaretur accipiens,cui
nihil debebatur. l. nam hoc natura.
13.D.de condit. indebiti.vt latè di-
ximus.d.§.Is quoque.Contra ſoluē-
tem tamen nulla eſt æquitas,quæ cū
ex ſolutione, ſi iam antea non tene-
batur,obliget.cuius nec ea fuit mēs
vt nouam obligationem contrahe-
ret,aut bona ſua iactaret, ex regula.
l. cum de indebito. 25. D. de pro-
batio.

31 His tamen argumentis non obſtā
tibus, non eſt in praxi â prima opi-
nione recedendum, vt ſcilicet con-
tra

tra facientem præſumatur titulus ex diuturna præſtatione. Nec obſtat. d.l.nullo.& d.l.diutina.quoniam ibi titulus non contra facientem,ſed potius contra patientem erat inducendus, aut ſaltim erat neceſſarius,ideo quæ ex ſolo tempore non inducitur. Quomodo,& d.§.placet.occurritur, cũ in noſtra quæſtione, nõ ex ſolo tẽpore inducatur obligatio, ſed ex multiplicata ſolutione facta ratione aut ſaltim opinione tituli ſufficientis; ad inducendam obligationem. Deinde,in d.l.ſi certis annis,cum ſimilibus,non conſtet diu factam fuiſſe ſolutionẽ:nos de ea,quæ longo tẽpore facta fuit loquimur. Quæ, & ſi non ſoleat in futurum obligationẽ ſoluendi inducere,vt potè rem eidẽ ſolutioni contrariã,iuris tamen præſumptione,ſi non ex animo,ex repetita tamen ſolutione, diu longoque tempore iterata,quaſi debitorem ex certa cauſa ſoluiſſe numerãtem creditur,cum nemo ita ſit reſupinus,vt ſemel,& iterum bona ſua iactare credamus.d.l. cum de indebito.25. D. de probat. manet ergo verus iuris præſumptione debitor, qui diu iteratas præſtationes effecit. ex d. l.cum de in rem verſo.6.D.de vſuris.& ijs quæ iuxta eius exornationem iam ſup.nu.3.relati obſeruant.

32 Quod ſi in ſtricta diſputatione Angeli ſententiam aduerſus communẽ defendere velis, Dices non obſtare text.in d.l.cum de in rẽ verſo.Quoniam omiſsis varijs opinionibus, & interpretationibus, quas ad eam legem adducunt Molineus, in l.2.in pr.D. de verb.oblig. & in conſuetudinib.Pariſienſ.1.p.§.7.gloſ.1.ex n. 19.Menchaca lib.2.quæſt.Illuſt.cap. 56. Couar.in reg.poſſeſſor.2.p.§.4. Cuiacius ad lib.19, quæſtion. Papiniani. Omiſſaque nupera explicatione,quam nonnulli ex Salmanticenſibus Præceptoribus ſunt ſequuti, Obligationem ibi induci, non ex diuturna præſtatione, ſed ex eo † quod

33 heres defuncti factum nõ potuit impugnare.l.cum à matre.14,C.de rei vind.l.poſtulante.44.adſi.D.ad S.C. Trebell.Cui addes.l.24.tit.13.p. 3, Euerardum in topicis legalibus,cap. 10.& cap.13.Socinum.in l.4.§. ſi is, qui duplam.D.de verb.oblig. Rod. Suarez.in l. quoniam in prioribus.7 ampliatione. Pinelum in l.1. 3.p.nu. 79.C.de bon.mater.Couar.lib.1.variar.cap.8. nu.5. Molinam,lib.4.de Hiſpan.primogen.c.1.nu.13.neque obligationẽ ſui anteceſſoris immutare.l.2.§.ex his. D.de verb.obl.ſecuſque futurum in eodem ipſo, qui diu ſoluit, contra quem ob hoc ſolũ non inducitur obligatio in futurũ. Quæ noua interpretatio conuincitur,ex reg.d.§.ex his,nam ſi defunctus non tenebatur,vt ea ſupponit ſolutio, nõ debuit ex perſona heredis augeri obligatio: & cum defunctus ex ea,audiretur, ſi præteritarum ſolutionum ratione vrgeretur in futurum,ſic & debuiſſet eius heres audiri: qui non ex eo contra defuncti factum veniret.

34 Dicendum eſt, ibi non præſumi ſtipulationem ex diuturna præſtatione,ſed pro conſtanti haberi præceſsiſſe filij obligationem ſortis, & vſurarum.iuxta.l.ſi pro patre. 10.§. in rem autem,verſ.*ſed vtrum*. D.de in rem verſo.Dubitari tamen,in he-

redes patris ad ſolutionem debiti teneantur, eo quod in rem patris verſa fuerit pecunia, quam filius mutuã accepit, & respondet I. C. Papinianus, heredes teneri per actionem de in rem verſo. Quoniam cum pater diu ſoluiſſet vſuras eius pecuniæ, creditur in rem eius fuiſſe verſum, & ideo pronunciauit Imperator heredes patris infututum teneri. Ergo conſtat in eo tex. nec præſumi titulum, nec cauſam obligationis, ſed ſolum qualitatem ipſius obligationis, ſcilicet in rẽ patris vel domini fuiſſe conuerſum, vt poſt Fulg. Ang. & alios reſoluit Menoch. d. c. 131. nu. 59. quam interpretationem vidétur adstruere priora eiuſdẽ capitis verba & probare ibi. *Cũ de in rem verſo cum herede patris vel domini ageretur.*

35 Secundo inducitur tex. in §. Imperator. ſtatim ſequi, vbi ſimiliter præcipua diſputatio non de dotis vſuris ſed de ipſa dote, quam Imperator Seuerus ideo de fiſco numerari iuſsit, quod eiuſdem dotis vſuræ à patre ſolutæ eſſent. Quemadmodum ergo in d. §. Imperator vſurarum præſtatio dotis debitum arguũt: ſic & in pr. eiuſdem capitis in rem patris ſortẽ verſam, & heredes ad eius ſolutionẽ teneri, quod ſi objicias eius verba. *Imperator Antoninus ideo ſoluendas vſuras iudicauit*, quibus conſtat de vſuris nominatim ibi agi, item & ex illis *vſurarum quæſtio moueretur*, vt conſtet inde ſententiam ſuper re petita fuiſſe dictam. Reſpondebo, id in neceſſarias conſequẽtias veniret duo enim creditor, qui à patre vſuras ſolutas probauit euicit, alterum in rẽ patris verſum, alterum vſuras per ſtipulationem promiſſas, aliter enim, nec deberẽtur, nec à patre eſſent ſolutæ, ad ſortem ergo, & vſuras heredes teneri rectè Impe. iudicauit, vt & in d. §. Imper. Diuus Seuerus iuſſit, in vicina actione, quippè quod iuſſu, cum filia patris nomine, & iuſſu marito dotem promiſit, & poſt eius vſuras ſoluit, vt recte Cuia. d. lib. 19. quæſt. Papi. docet, quibus accedit dotis promiſsionem in d. §. Imperator legitimam fuiſſe, vt conſtat, ibi *decies centena*, addit Ant. Auguſt. lib. 2 emend. ca. 5. *millia*, is enim modus fuit maximæ dotis, quo res l. auia. 77. §. fin. D. de cond. & demonſt. & quæ Martialis ſcripſit. lib. 2. epigrãmaton, epigrãmate. 65. & lib. 11. epigr. 24. Iuuenalis Satyra. 10. & Satyra etiam 6. Seneca de conſolat. ad Albinam, & Tacitum 11. in omnibus enim bene moratis ciuitatibus modus dotibus impoſitus eſt, vt apud Gall. Maſilienſes admiſſum teſtatur Cuiacius d. lib. 19. quæſtion. ad d. l. cum de in rem verſo, congeſsit plura ex bonis authoribus dñs Laurent. Ramirez d. epigram. 65. & apud nos extat. l. 1. tit. *de las dotes y arras*, lib. 5. nouæ recop. quæ tamen vtinam à iudicibus obſeruarẽtur, vide ad eã Gaſparem Baeça ſub tractatu, de nõ meliorandis dotis ratione filiabus, quãuis in eo maxime Laurentius Ramirez labatur, quod d. epig. 65. contendit certam & ſolemnem dotis ſũmã inter ciues eſſe conſtitutam, è republica non eſſe. Cuius rei contraria teſtimonia plura præter Hiſpanum præcitato loco Boetius congeſsit.

36 Ergo reſtat ex poſteriori eiuſdẽ

legis

legis parte ſuperioris interpretationis confirmatio: ſiquidem præſumitur ibi, & ipſa obligatio, eo quod vſuræ ex certa cauſa dotis fuerint ſolutæ, nec decennalis vſurarum præſtatio ad eam rem requiritur, ſed vnica ſufficit, ad hoc, vt dos ipſa tãquã promiſſa peti poſsit, ait enim Papin. *Imperator quoque noſter Seuerus filiæ Flauij Athenagoræ, cuius bona fuerunt publicata, de fiſco ideo numerari decies centena dotis nomine iuſsit, quod ea patrem præſtitiſſe dotis vſuras allegaſſet.* Ergo nec in pri. eiuſdẽ tex. decennalis, ſiue diuturna præſtatio erat neceſſaria, vt recte ibi vidit Fulgoſ. n. 6. quem ſeq. Alcia. in d. l. ſi certis annis. nu. 9. ſed dices hoc in dote ſpeciale, vt licet alias enunciatiua verba obligationem nõ inducãt nec plenam probationem faciãt, ſed qualemqualem præſumptionem ca. illud xj. extra de præſumpt. vbi notat Butrius, & rectè explicat Iaſo. in l. ex his verbis limitat. 7. C. de teſta. militis. Fauore tamen dotis verba enunciatiua inducant diſpoſitionẽ, & obligationem l. 2. iuncta gl. C. de dotis promiſ. ſeq. Bart. conſ. 123. n. 2. Roma. ſing. 534. Decius conſ. 35. n. 2. Bald. Nouellus tract. de dote. 6. p. priuilegio. 78. Cauendum ergo eſt, à gl. in d. l. cum de in rem verſo. verbo. *Decies* exiſtimante decennalem vſurarum præſtationem requiri ad hoc, vt inducatur obligatio, quã ſententiam ſequuntur, & communẽ teſtantur Salic. & Decius, n. vlt. in d. l. ſi certis annis, & ibidem Riminald. col 4.

Præterea ad tx. in d l. litibus, reſpõ
31 dendum eſt, ibi non præſumi titulũ ex frequentiſsima redditũ ſolutione, ſed illud ſolum contra dominos, non eſſe admittendam eo caſu colonorum querelam, ſe à ſolutione redditunm excuſare volẽtium interim dum lis vertitur ſuper dominio fundi. Et quamuis alias colonus præſtita fideiuſsione de ſoluendo nõ teneatur redditus ſoluere pendente lite, aut ſi fideiuſsionem non præſtet, deponendi ſunt redditus iuxta formã ibidem traditam: huic tamen fideiuſſioni vel depoſitioni locus nõ eſt vbi colonus redditus ſoluerit diu, quamuis alias de titulo non conſtet.

De interpretatione. §. interdum, l. qui in aliena 6. hoc tit.

CAPVT. XVII.

1 *l. qui in aliena, 6. §. interdum h. t. & latè n. ſeq. præcipue. n. 25.*
2 *Dictio* interdum *exceptionem inducit.*
3 *Iuſſus paternus non neceſſarius filio ſuo heredi exiſtenti, & n. 6.*
4 *l. filius. 13. D. de bon. liber. & n. 5.*
6 *Nepos ex filio exheredato ab auo inſtitutus ipſo iure heres eſt.*
7 *Suus heres vt quis fit, quæ requirantur?*
8 *Accurſij interpretatio ad d. §. interdum.*
9 *Eius reprehenſio.*
10 *Exheredatio ſuitatem non tollit & nu. ſeqq.*
11 *l. quemadmodum. 7. D. de inoffic. teſtam.*

12 *Exheredatus patriam poteſtatem retinet, & n. 18.*

14 *l. qui duos 3. D. de coniung. cum emancip. liber.*

15 *Exheredatio quandò vires incipiat habere, & n. 17. & 19.*

16 *Hereditas teſtatore viuente, nec defertur, nec acquiri poteſt.*

19 *l. 1. §. poſt ſuos. D. de ſuis, & legiti. & nu. 29.*

20 *l. 1. §. ſed & ſi patruus. D. de coniung. cum emancip. liber.*

21 *l. ſiquis poſthumos. 9. §. ſi filium exheredauero. D. de lib. & poſth. & nu. 21. & 23. & 24.*

25 *Nepos à patre exheredato praceſſus tempore mortis aui ei, vt ſuus ſuccedere poſsit? & nume. ſeqq.*

30 *Exheredititati filij patrono nō præferuntur.*

31 *Subiecto remoto remouentur, & qualitates.*

32 *Suis exiſtentibus extranei non admittuntur.*

1 EOdem fermè ſenſu, eadē cauſa, & ratione, tùm vt oſtenderemus popularem illam cantilenam, ex l. qui in aliena, deſumptā (quam nos tam impugnamus ſerio) non eſſe omni omnino verā caſu, cū vt integrum eius explicaremus contextum. Quinto loco ſuprà d. c. 14. obiecimus huius. §. *Interdum.* hypotheſim. Ex qua euincitur, interdum, & ſine aditione filium patrem ſuum heredem facere: ergo & ſine iuſſu, cùm is aditionem præcedere debeat d. l. ſiquis mihi bona. §. Iuſſum. h. ti. Rem ipſam vt explicemus, & hunc paragraphum, vt exponamus, Animaduerto. Celebrem eſſe, & memorandum, & qui varijs interpretum locis extollitur, & cōmen datur, eius enim interpretationem præter ordinarios hic proſequuntur Iaſo, col. 1. Decius. col. 2. Gozadinus. col. 67. cū ſeqq. Bolognetus, & Sebaſtianus Sapia. n. 5. Fabius à Corambonis. n. 14. & 19. vſque ad nu. 25. in l. qui ſe patris. C. vnde liberi. Socin. Iunior. nu. 119. Craueta. 2. p. n. 194. vſque ad n. 204. in l. cum filio. D. de leg. 1. Menchaca de ſucceſ. creat. lib. 1. §. 10. n. 444. & lib. 3. §. 21. num. 210. copioſe nos in §. ita demum, ex n. 39. l. de hered. quæ ab inteſt. defer. nouiſsimè Ant. Faber. lib. 9. coniect. cap. 20. quibus, & hodiernus noſter accedet labor, nec inſubtilis, nec infructuoſus niſi ego fallor.

2 Et quidem initio illud prter alios animaduertendum cenſeo, vt eſt cōcordi opinione apud omnes interpretes receptum, exceptionem hic ſubijci regulæ propoſitæ in huius, l. qui in aliena. principio, vt inſinuat dictio illa *Interdum.* coniuncta. l. interdum. 19. D. de condit. indeb. l. interdum. 5. D. qui pot. l. interdum. 21. D. de acq. poſſeſ. §. interdū. I. de ret. diuiſ. ſic egregie omnes fuiſſe deceptos, exiſtimantes, exceptionem hanc ad illam regulam referri, quam initio proponi crediderunt, quippè nō poſſe filium ſine patris iuſſu hereditatem adire, vt ab ea is excipiatur caſus, quo nepos auo ſuus exiſtit heres vt eo poſsit etiam, ſine patris iuſſu, vel adire, vel ſe hereditati immiſcere, eoque modo patrem ſuum, etiam inuitū hereditarijs auitæ ſucceſsionis oneribus implicare. in quam rem eius

eius deciſionem ſingularem appellant Bald. & Aret. hic, & vnicam Cumanus in princ. Anto. Gomez. 1. to. var. cap. 3. n. 1. quæ ſpecialitas, ſiue ſingulare ius ex eo deſcendit, quia
3 † id quod dicitur, filium ſine patris iuſſu hereditatem adire non poſſe, procedit, vbi ad acquirendam hereditatem aditio eſt neceſſaria, non ſi ſine ea acquiratur; vt ſuo heredi nepoti auita ipſo iure acquiritur, tunc enim etiam ſi paternus iuſſus non præcedat, & nepos auo, & per nepotem filius patri, ſine auo neceſſarius heres fiat: & cum eadem illa qualitate ſuccedat, qua nepos auo ſuccesſit
4 ex ſententia, † l. filius. 13. D. de bon. libert. cum dubitari non poſsit, nepotem in huius text. ſpecie auo ſuum, & neceſſarium heredem fuiſſe, alioqui patrem quomodo neceſſarium faceret, ſi vera eſt iuris regula de qua in l. nemo plus. 55. D. de reg. iu. quod poſt gloſ. noſtram interpretes omnes viderunt, vno excepto Fabio qui miſere in ea relabitur, in d. l. qui ſe patris. nu. 20. hanc qualitatem in
5 filio abnuens. Ego, † cum latè ad huius legis principium docuerim in eo nihil de iuſſu paterno generaliter ſtatui, nec illum omni caſu, ſed eo tantum, quo pater hereditatem filio delatam ſibi quæri vult, neceſſarium, ne aliàs eum inuitum hereditati obliget, in eadem adhuc ſententia perſiſto. & vt ſit is textus illius generalis regulæ exceptio, ſic eum coniungendum aio. Interdum filios fam. parentes ſuos hereditatibus obligare inuitos, illis quippe in caſibus, in quibus ijdem filij, ſine aditione exiſtunt ipſo iure heredes, cum nulla enim tunc aditio neceſſaria ſit. l. in ſuis. 14. D. de ſuis & legi. & ex iuris regula, de qua in d. l. placet 79. hoc. t. & magis ex l. 1. D. ſi à par. quis fuer. manumiſ. per filios parentibus ſit quæſita, vtrumque autẽ ipſo iure, legis authoritate fiat, con-
5 ſequens eſt Vlpiani ſententia, vt † nepos ex filio exheredato ab auo heres ſcriptus, qui auo ſuus extitit ex inſtitutione heres, pariter & patrem auo ſuum etiam & neceſſarium heredem faciat. vt in noſtro tex. Quia
6 † igitur nulla volũtas patris eſt hoc caſu neceſſaria, & nepos ſine aditione ſit heres, manet & eodem modo patrem heredem auo fieri, & cum illa eadem neceſsitatis qualitate. Et ſane, quamuis ſi ſummum & prædurum ius ſpectes, quod hic Vlpianus obſeruauit, ita & nepos, & per eum filius heres fiat, vt ſiue velit, ſiue nolit inuitus hereditati obligetur, id enim important illa verba, *patrem enim ſuum, ſine aditione faciet heredem, & quidem neceſſariũ* (quæ eſt regulæ exceptio, eo tamen iure laxato ex Prætoria benignitate abſtenſionis ius filius habebit, ex l. neceſſarijs. 57. h. tit. §. ſui. verſ. *Sed his permittit Prætor.* Inſt. de hered. qual. vt rectè Aret. notabili. 1. Paul. nu. 3. animaduertunt, ex ratione, d. l. filius 13. D. de bonis libert.

7 Illud tamen quod Vlp. hic pro cõſtanti ſupponit, nepotem hunc ex filio exheredato ab auo heredẽ ſcriptum, ei ſine aditione ſuum heredem eſſe, nimis eſt difficile, ſi vera eſt iuris regula, quæ probat, vt quis ſuus heres ſit, & in patria poteſtate eius, de cuius hereditate agitur eſſe, &

X 3 pri-

primum in ea locum habere oporte
re.§.ita demum.Inſt.de hered. quæ
abinteſt cum multis alijs â nobis ibi
ſub nu.1.congeſtis. ergo cum filius
in noſtro text.nepotem hunc in pa-
tria præcedat poteſtate. non potuiſ-
ſe eum,iura conſequi ſui heredis cõ-
8 ſequens eſt. Huic difficultati † reſ-
pondet Accurſ.hic verbo. *faciet*. fi-
lium hic pro mortuo haberi,cum ſit
exheredatus, ex Auth. de heredib.
& Falcid. §. Exheredatos autem li-
beros.collat.1.& magis,ex l.1.§.ſed
& ſi patruus. D.de coniung.cum e-
mancip.liberis eius. ibi. *nam exhere-
datus pater eorum pro mortuo habe-
tur*.indeque nepoti non obſtare, ex
eod.§.ita demum, & eius regula in
pr.& l.1.§.filium habuit. D.de bon.
poſſ.contra tab. Accurſ. ſequuntur.
Alber.nu.2. Alex. & Ruinus in l.ſi-
quis poſthumos.9.§. ſi filium exhe-
redauero.D.de lib. & poſth.Duare-
nus ad hunc titulum, cap. de ſeruo.
verſ.*tertius caſus*.
9 Hanc gloſſæ interpretationẽ mul
tis adductis argumentis impugnaui
mus,in d.§.ita demum.ex nu.39.&
vulgatum illum errorem,quem ma
lè generaliter extra ſuum caſum de
ducunt interpretes,ex relatis verbis
§.Sed & ſi patruus,ſerio rem diſpu-
tans,conuincit Ant.Fab.d.lib.9.con
iecturar.cap.20.per totum. Verum,
quia quæ præcipua eſt huius tx.dif-
ficultas,in huius articuli explicatio-
ne verſatur,occurruntque in ea in-
ſignia I.C.loca explicanda, & nunc
ſubſiſtendum nobis parum pererit.
Igitur præter tex.in d.verſ. *Sed & ſi
patruus*,adduci etiã pro Accurſij ſen
tentia ſolet,tx. in l.ſiquis poſthumos
9.§.1.D.de lib.& poſth. ibi. *non abſ
ciſſum,vt ſuperiori caſu fuerit*, qui-
bus probatur,multum referre,an fi-
lius exheredatus ſit,an captus ab ho-
ſtibus:filij captiui ius pendere,at ex
heredati prorſus abſciſſũ eſſe.Dein-
de inducitur text. in h.§.interdum.
vbi Vlp. ſcribit, interdum & filium
fam.ſine aditione acquirere heredi-
tatem ei,in cuius eſt poteſtate,vt pu
tà ſi nepos ex filio exheredato heres
ſit inſtitutus. Patrem enim ſuum ſi-
ne aditione faciet heredem, & qui-
dem neceſſarium, nam ſi ita eſt,con
ſequens videtur,vt patris exhereda-
ti perſona non obſtet nepoti,quomi
nus auo,& ſuus heres ſit,alioqui (vt
paulo inferius Vlpianus ſubijcit, in
§.ſed ſiquis heres) quomodo neceſ-
ſarius,quis heres eſſe poteſt per eũ,
qui ipſe non eſſet exiturus. Ergo
erat per exheredationem ſublata iã
in filio ſuitas. Quarto ſententia hæc
inſinuatur à I.C.in l.1.§.Poſt ſuos.
ibi. *Et eſt verum eos eſſe conſangui-
neos, etiam ſi ſui heredes non extite-
runt patri,vt putà exheredatos*.D.de
ſuis,& legitim.l.inteſtato.3.ibi. *pri-
mum ſuis deferri hereditatem verum
eſt*.illo.eod.titulo.iuncto.§.1.verſic.
Prodeſſe. ibi.*nam exheredati nullo-
modo repellebant patronum*. Inſt. de
ſucceſſ. libertorum. Vlterius facit,
quod ſuitas qualitas quædam eſt,er-
go ſine ſubiecto eſſe non poterit.l.
quid aliud.86.D.de verb.ſig.ſtante
igitur teſtam.cum exheredatus he-
res non ſit,non poterit eſſe ſuus.Præ
terea ſi per exheredationem ſuitas
non tolleretur in filio,eueniret,vt in
ſtitutus heres hereditatem adire nõ
poſſet,nã cum in ſuis heredibus de-
tur,

Digitized by Google

tur dominij continuatio: d.l.in ſuis. 11.D.de lib.& poſth. non poſſet heres aditione fieri dominus, niſi prius filius ſuus heres à ſuitate excluderetur, ex reg.l.ſi vt certo.5. §. ſi duobus vehiculum.D.commodati. quã ad hoc propoſitum inducit Bar.ind. l.in ſuis.nu:7. & in l.pater filium.in fi.D.de inof.teſtam. Vnde eam opinionem licet non ita probent, defendunt Bart.in l.1.§. ſciendum. D.de ſuis.& legitim.Iaſo hic n.5.& 7.Alciat.in l.ſi filius, qui patri. nu.45.D. de vulg.& cõmunem reſoluit Anto. Gomez lib.1.var.cap.11.nu.11.Mẽchaca de ſucceſſ.creat.§.21.nu.211. Ioan.Gutierrez,in §,ſui.n.125.Inſt. de hered.qualit.

10 Adductis tamen his locis non obſtantibus lõgè verius eſt, ſuitatis ius in filio exheredatione non tolli: pro qua opinione ineuitabiliter inducitur idem Vlp.in l.ſiquis filio exheredato.6.in pr.ibi.*Cum nec exheredati huius modi nepos deberet ab auo, quẽ pater præcedebat*, & pauló poſt ibi. *Nam agnaſcendo quidem is rumpit, quem nemo præcedebat mortis tempore*. D. de iniuſto rupto. Ex quibus verbis conſtat exheredatum filium nepoti obſtare, quominus ſui heredis iura naſciſcatur. Deinde diff. text.in l.ſcripto herede.7.ibi.*quare qui non obſtat iure inteſtati, iure teſtati videbitur obſtitiſſe*.D.vnde liberi. Si enim duobus his in locis per filij exheredationem ius ſuitatis peremptum eſſet: perinde agnaſcendo aut in ſui heredis locum ſuccedẽdo nepos præteritus rumperet, ſiue poſthumus, ſiue iam natus, atque rũpit is, cuius pater, aut mortuus, aut deportatus eſt, d.§.filium habuit.& l.ſi necem.4.§.Si deportatus.D.de bon. libert. nec enim is impedimento eſſe poſset, qui mortui loco haberetur quibus argumentis, & alia accedunt à nobis d.nu.39.congeſta. quippe.d. l.ſiquis poſthumos.9.§.ſi filium. D. delib.& poſth.totus præterea tractatus de inof.teſta. & nominatim tex.
11 in l.quemadmodum † 7.ibi.*& ponamus eum fuiſſe in poteſtate*.D.de in-
12 offi.teſtam. ex quo † exheredatum filium patriam retinere poteſtatem conſtat. Quemadmodum & ex l,2, ibi.*vel exheredati*.D.de vulg.§.non ſolum.Inſt.de pupillari.,l. ſed ſi plures.10. §.ad ſubſtitutos. illo tit.quæ iura probant exheredatis filijs ſubſtitui poſſe, quæ ſanè ſubſtitutio, ſi patria poteſtas deficeret, locum non haberet, ex d.l.2.in prin.exornata à nobis in pr.Inſtit. de pupillari. Quæ ſententia, quæ † iure ciuili certiſsi-
13 ma eſt, Prætorio etiam eſt indubitabilis: vt & eo exheredatus filius obſtet nepoti, ſic vt nec contra tab. præteritus bonorum poſſeſsionẽ petere poſsit, nec abinteſtato, *vnde liberi* habeat. Sanè vtrũq; poſſet, ſi pater in medio nõ eſſet, aut per exheredationẽ ex illorũ numero eſſe deſijſſet, quos prætor inter ſuos heredes connumerat, aut ex eorũ numero eſſe cenſet, cuius cõtrariũ Marcellus † inſinuat
14 in difficili.l.qui duos.3.ibi.*exheredatus enim obſtat filijs ſuis*.D.de coniũ. cũ emãc.lib.(cui omnino adde A.Fabrũ.lib.1.cõiect.c.16.qui rectè meo iudicio, probat ſequentia illa verba. *poſt emãcipationẽ ſuſceptis*, expũgen-
15 da,) Eſt † autẽ ratio, nã cum exheredatio filij, ſiue ſui ſiue emancipati

vices.

vires nullas habeat quandiu teſtator
viuit, ſed ab eo dumtaxat tempore
quo acquiſita eſt hereditas.l filium.
20.§.ſed cum exheredatio.D.de bo
no.poſſeſ.contra tab.l.ſi patronus te
ſtamento.12.§.ex teſtamento.D.de
16 bon.libert. hereditas † autem non
niſi poſt mortem teſtatoris acquiri
poſsit, quia nec ante vlla eſſe intelli-
gitur.l.1. D.de hered. vel act. vend.
l.qui ſuperſtitis.92.h.tit. ſiue de ſuo
herede agatur, ſiue de extraneo.l.in
ſuis.14.D.de ſuis & leg.l.in ſuis.11.
D.de lib.& poſth.ille autem ſuus he
res ſit, qui primum in familia locum
quo tempore teſtator moritur, obti-
net, d.l.ſi quis filio exheredato.d.l.
ſcripto.l.filius.18. §.1. D. de lib. &
poſth.l.filius fam. 33. D.de teſtam.
militis ante mortē, neque heredis,
17 neque ſui iura quis habebit. Ergo †
neque exheredatio vires ante habe-
bit vllas, neque exheredatus filius
primum ante patriæ deſeret poteſta
tis gradum, quo deficiente nepos a-
uo ſuus, non ante exiſtere poteſt he
res. Quod ſi ſubtiliter vrgeas, ius
ſuitatis non ex eo tantum æſtimari,
quod quis primum gradum in teſta
toris familia teneat, ſed illud maxi-
mè requiri, vt primum gradum te-
neat in caſu hereditatis, ſiue ſucceſ-
ſionis.d. l.in ſuis.11. D.de liber. &
poſth.quæ res vix eſt, vt conueniat
exheredato, quem exheredatio ex-
cludit non tātùm à ſucceſsione, ſed
etiam à ſpe ſucceſsionis. Reſponde-
bo tibi, exheredationem nullius eſ-
ſe momenti, quandiu pater viuit (vt
iam ante dixi) ſicut nec cætera quæ
teſtamento continentur, vulgaris.l.
1.ibi.*poſt mortem ſuam*, D.de teſta-
men. obidque nec facere poſſe, quo
minus filius exheredatus ſit patri
morienti ſuus heres: qui & hac de
cauſa exheredandus eſt, ſi non inſti
tuatur, ne præteritus iniuſtum faciat
patris teſtamentum. l.inter cætera.
30.D.de liber.& poſth.text.in prin.
Inſt. de exhered. liber. vbi copioſe
18 ſcripſimus.ex nu.4. Relinquitur. †
ex his, negari non poſſe, quin filius
licet exheredatus, primum gradum
teneat, etiam in cauſa ſuccedēdi mo
riente teſtatore: quia needum exhe
redatus videtur, & conſequēter ſuus
19 eſt. † Quamuis exheredatione poſ-
tea confirmata per teſtamenti con-
firmationem, hoc eſt hereditatis adi
tionem, ſiue neceſſarij heredis exiſ-
tentiam, hereditate iam acquiſita ve
rum ſit dicere exheredatum filium
ſuum heredem non extitiſſe. l.1. §.
poſt ſuos.ibi.*etiam ſi ſui heredes non
extiterint patri, vt puta exheredatos*.
D.de ſuis & legitim. l.filium. 20. §.
videamus. ibi.*nomen ſui heredis ade
ptus eſt*. D.de bon.poſſ.contra tabu.
iuncta eleganti Dionyſij Gothifre-
di nota eodem in loco, & Iacobi Cu
iacij obſeruatione Nouella.1.quo reſ
piciūt Iulij Pauli verba.in d. l.in ſuis
ibi.*Nec obſtat quod liceat eos exhere-
dare, quos & occidere licebat*, quaſi
I.C. inſinuet, nec propter exhereda-
tionem, quæ parentibus licet, aliqua
minui ex parte magnum illud ſuo-
rum heredum ius, quod ſuis heredi
bus eo ciuili iure inditum eſt, de cu-
ius virtute, & poteſtate tam graui-
ter eodē in loco diſſeruerat. Ex qui
bus relinquitur verum ſanè eſſe, id
quod defendimus, per exheredatio-
nem iura ſui heredis in filio nō tolli:
quod

quod licet non ita probet, docuit Bart.ſibi contrarius,in l.1.§.ſi pater D.de coniung.cum emancip.liberis Decius.nu.6.Curt.iunior. nu.10. in l.qui ſe patris.C.vnde liberi.Anton. Faber lib.10.conie&tur.c.10.

20 Ergo veriſsima hac opinione retenta,non obſtat.l.1.§.ſi pater. verſ. *Sed & ſi patruus*. D.de coniung. cũ emancipato liberis. cuius generalia verba.*Nam exheredatus pater eorum pro mortuo habetur*, ad ſpeciẽ ibi pro poſitam ſunt reſtringenda in hunc ſenſum. Quoniam filius exheredatus non poteſt ſuccedere ex illo edi&to,non tamen ex hoc ſequitur: gradum eum amittere, aut patriam poteſtatem deſerere, quod omnes re&tè hic viderunt, & nemine relato A.Faber.coni.lib.9.c.20.& lib.10.c.16. quod vt planius intelligas, ſcire oportet. Emancipatos filios iure ciuili incognitos eſſe, ideoque ſi præterirẽtur ad patris hereditatem, nec ex teſtamento, nec abinteſtato admittebantur.§.emancipatos.4.Inſt. de exhered. liber. §.emancipati. 8. Inſt.de here. quæ abinteſtato defer. & vtrobique ſcripſimus.nepotes vero ex eis tanquam ſuos ad patris ſucceſsionem admiſſos, ex regula d.§. ita demum.vnde ſi cõcurreret filius emancipatus, & nepos ex eo, hunc ius ciuile, illum ius Prætorium per bonorum poſſeſsionem contra tabulas admittit:quam controuerſiam vt componeret Prætor, vtrumque ad ſucceſsionem per illud edi&tum, *de coniungendis cum emancipato liberis eius* admittit,& ſanè magna cum ratione, ſic enim effe&tum eſt, vt neque emancipatus ſolus veniat, & excludat nepotes in poteſtate manentes:neque nepotes iure poteſtatis obijciantur patri ſuo, quaſi ſoli lege duodecim tabularum,ſtri&toque iure Ciuili cogniti. Quod ſi ponas eorum patrem emancipatum exheredatum fuiſſe, nepotibus iis ex eo in poteſtate retentis præteritis, adhuc admittentur nepotes,quoniam eſſet abſurdum,cum patri præterito iungantur, inſtituto eo vel exheredato non admitti. Sed quia non putauit Prætor exheredatione notatos,& remotos ad bonorum poſſeſsionem contra tabulas admittendos, cum in officioſi querelam inſtituere in eorum ſit arbitrio.l.non putauit. 8. in pr. D.de bon.poſſ.contra tabu.effe&tum eſt, vt exheredato patre emãcipato(licet in eius perſona exheredatio, ſi ius ciuile ſpe&tes, res ſit omnino inepta.l.quidam cum filium 132.ad fin.D.de verb.obl.ſoli nepotes admittantur in aſſem:ſi cum patruo ſuo cõcurrant in ſemiſſem.) pater enim eorum,qui emancipatus exheredatus eſt, quoad edi&tum illud pro mortuo habetur, hoc eſt nec admittitur iure ciuili propter emancipationem,nec iure Prætorio ob exheredationem,quæ ſententia, & ex verſ. ſequenti. confirmatur, vbi ex Scæuolæ ſententia probatur,quod ſi filius in poteſtate ſit inſtitutus, vel exheredatus,nepos ex eo nõ admittitur: quia videlicet à patre ſuo præceditur.

21 Non obſtat deinde addu&tus ſecũdo loco tex.in d.l.ſiquis poſthumos 9.§.ſi filiũ exheredauero.ibi.*non abſciſſum, vt ſuperiori caſu, fuerit*, D. de liber.& poſth.quo in loco ele-

ginti à Iulio Paulo ſpecie, & quæſ-
tione propoſita,illius quippe, qui cũ
filium haberet eum exheredauit,ne
potemque ex eo præterijt, & alium
heredem inſtituit, cum ſuperuix iſ-
ſet filius poſt teſtatoris patris mor-
tem,licet ante aditam hereditatem
deceſſiſſet,quæſitumque eſſet an ne
pos rumperet aui teſtamentum, &
ex concordi Iuliani,Põponij,& Mar
celli ſententia reſponſum eſſet, ne
potem non rupturum aui teſtamen
tum,ſubijcit Iulius Paulus. *Diuerſũ
eſt,ſi in hoſtium poteſtate filius ſit,&
deceſſerit in eodem ſtatu:rumpit enim
his caſibus teſtamentum nepos, quod
moriente auo filij ius pependerit, non
abſciſſum,vt ſuperiori caſu, fuerit.*
Quæ ſane ratio ſi vera eſt, & priori
illius parti aduerſatur non leuiter,&
noſtram quoque ſententiam ex dia
metro impugnat,ſiquidem in prima
reſponſi parte (vt iam audiuimus)
Paulus nepotem ex filio exhereda-
to præteritum non rumpere teſta-
mẽtum;illo in caſu docet, illa ſanè
ratione,quam tacitè ſupponit, quia
exheredatus pater impedit ne auo
ſuus agnaſcatur heres: cui ratione
omnino eſt altera illa,quæ in d.verſ.
quod moriente,ſubjicitur,ſi ad primã
referatur,contraria, quia exhereda
tione filij ius abſciſſum fuit,quod ſa
ne non poteſt aliqua effici ratione,
niſi per eam ius ſui heredis extin-
guatur omnino,cuius contrariũ no-
ſtra,& vera adſtruit ſententia. Hanc
difficultatem, vt componant inter-
pretes mirè variant, maxime iuxta
veram lectionem illius tex.ibi, *quod
moriente auo filij ius pependerit*. An-
tiquiores enim,vt Acc.Bar.&reliqui

illius ſæculi,pro illis verbis legunt,
*quod ſi moriente auo filius repudiaue
rit*. Andreas Alcia.legit, *filius repeda
uerit*,quæ lectio in vulgatis aliquib⁹
codicibus circumfertur. Alij legunt
filius rependerit, id eſt querelam re-
pudiauerit,vt adnotauit gloſ.ibi,eo
verbo antiquorum lectionem *filius
repudiauerit*,magis probat Fran.Sar
mentus ibi n.6. Florentinam,quam
prius retulimus *filij ius pepẽderit*, cõ
firmat Cuia.in eod.§.ſi filium. Ant.
Aug.lib.3.emendationum cap.7.&
emendatiores codices opera Diony
ſij Gothofredi excuſsi. Hotoma.ve-
rò lib.1.obſeru.c.14.pro illis verbis
filij ius, legit *ſui ius pependerit*,quæ
loquendi formula eſt,non infrequẽs
l.1.§.penu.verſ.*ex his apparet*.D.de
lib.agnoſcend.à cuius ſenſu,vt mox
audiemus,non multũ diſcrepat An.
Fab.li.10.coniect.c.11.ad fin.qui le
git, *illius ius pependerit*, ſerio rẽ tra-
ctans,& per quos emendationũ gra
dus in tantam,ac tam variam lectio
nem ventum ſit,animaduertens, re-
ferens à quibuſdam inepte adeo e-
mendatricem manum miſſam,vt le-
gerint, *filius pependerit*,quibus niſi
vt miſere eum ſtrangularent,defuit
nihil ſane retenta Florentina lectio-
ne,& ſenſu,quo interpretatur Hoto
manus,eum verſiculum ad nepotẽ
non ad exheredatum filium referẽs
hunc nodum,quem ſibi ipſis fece-
runt interpretes, ſic diſſolue poſſe
exiſtimarunt noſtri illa verba, *filij
ius*, ad nepotem eſſe referenda,qui
& filius eſt illius,quem auus exhe-
redauit,aut apud hoſtes deceſsit, a-
lias enim vix Florentinam lectio-
nem defendes,cum conſtet expreſ-

ſe

ſe in eo verſic. *Quod moriente auo*, de nepotis, non de filij iure tractari, vt ſit ſenſus ſit. Quod ſi filius captus ſit ab hoſtibus, & apud eoſdem decedat, nepos ex eo in aui poteſtate retentus præteritus, eius teſtamẽtum ru npat, nam & ſi quamdiu non conſtat, an filius apud hoſtes deceſſerit, illius ius pendeat, propter poſt liminij ſpem. l. illa inſtitutio. 32. §. 1. D. de hered. inſtituen. tamen, vbi deceſsit captus, quia ex quo captus fuit verum eſt, tanquam ſeruum hoſtium, & quia ab eis, & detentus, & poſſeſſus, omnia Romana iura cum amiſiſſe, & perinde primum patriæ poteſtatis locum deſeruiſſe, & eius ius iam abſciſſum fuiſſe, teſtamentum auitum à nepote, eo caſu rumpi, non dubitari, itaque verba illa, *non vt priore caſu abſciſſum*, non ad exheredationis, ſed ad captiuitatis caſum, & eum in quo filius, viuo patre captus poſtea deceſsit referenda ſunt, quomodo ille tex. nec ſibi, nec nobis obſtat, quam interpretationẽ confirmare videtur Sceuola, in l. Gallus. 29. §. videndum illo titulo ibi. *Niſi quod (licet audenter) poſſis dicere, viuo patre hunc ſuum heredem eſſe deſiſſe, licet poſt mortem decedat, quia nec redit, nec redire poteſt.* Et ſane conſtat Iuris Conſultũ, loqui in noſtro eodem caſu, quippè de filio apud hoſtes exiſtente, apud eoſdemque defuncto, licet poſt patris ſui mortẽ, ex quo nepos ab auo inſtitutus, ei vt ſuus ſuccedit. Ergo ſi non eſſet inſtitutus rumperet, quaſi agnoſcendo, vt in d. §. ſi filium, quia verum ſit, tunc filij ius verè abſciſſum eſſe; cum certi iuris ſit, filium apud hoſtes vita functum, nulla intercedente fictione, ſed rei attenta veritate, per captiuitatẽ patriæ poteſtatis, & ſui heredis iura amiſiſſe omnia, licet ſi rediret, poſt liminij iure nunquam captum fuiſſe fingeretur, indeque nepotem eius locum ingreſſum illa nactum fuiſſe ex regula d. §. ita demum. Inſtituta de hereditatib. quæ ab inteſtato.

22 Hæc interpretatio, licet ſubtilis ſit, illam tamen differentiam, quam inter exheredationem, & captiuitatem Iulius Paulus conſtituit, non ſatis explicat. Etſi enim verè ſatis, & erudite; ea interpretatione probetur, defuncto apud hoſtes filio, & poſtliminij ſpe iam reſciſſa, abſciſſum quoque ius ſui heredis in eo propter captiuitatem fuiſſe, negarẽ tamen non poteſt, quin ea verba ad exheredationis caſum ſint referenda, *nõ abſciſſum, vt ſuperiori caſu fuerit*, illa verò *filij ius*, ſiue, *ſui ius pependerit*, ad caſum captiuitatis ſint adaptanda, neque enim aliter conſtare poterit ſenſus verſiculi *Diuerſum que eſt*, quo diſsimilitudinem, & infacto, & iniure inſinuari dubitabit nemo, & præter iam relatos animaduertit Langebekius libro ſingularium adnotationum cap. 10. quæ ſi vt par eſt, ad exheredationem referantur, & per eam ius filij ſui heredis abrũpi, & abſcindi probatur, manet, ex ſuitatem in filio tolli, quod iuris, & artis noſtræ principijs valde repugnare ſerio iam ſupra oſtendimus.

23 Ergo vt hæ ceſſent difficultates, omiſsis pluribus, quæ iam citati adducunt

ducunt. & præcipuè Anton. Faber. d.cap. 12. Ego, vt ſubobſcura Iulij Pauli verba in d. verſ. *Diuerſum.* planè interpreter, duos itidem conſtituendos, & ſeparandos caſus contendo. Alterum de captiuo filio, ex quo nepos ab auo præteritus teſtamentum rumpit; alium de nepote ex filio exheredato, quem non rupturum teſtamentum Iulianus, Marcellus, Pōponius, & Iulius Paulus ſcribunt: Priorisque ſententiæ illam eſſe rationem, *quod moriente auo filij ius pependerit*: Poſterioris, *quod filij ius abſciſſum fuerit*. Qualis autem vtraq; ſit, audiamus. Primam, vt intelligas meminiſſe oportet. Diuerſam eſſe nepotum, quo ad aui ſucceſsionem cauſam, & potentiorem illorum eſſe, qui à patre præceduntur, & in ea ſunt, vt eo ſublato de medio, ſi iam facto ab auo teſtamento quaſi agnaſcantur, illud rumpant, ſi vel non ſint instituti, vel exheredati, iuxta regulam. l. poſthumorum. 13. D. de iniuſto rupto. §. poſthumorum. Inſt. de exhered. liberorum. quo reſpiciunt & Galli Conſilium, in l. Gallus. 29. in pr. & l. C. Caij verba, in l. inter cætera. 30. D. de lib. & poſth. ibi: *ne præteritis iſtis teſtamentum rumpatur.* Nam ſi non eſſent præceſsi, ſed iam eorum patre de medio ſublato, & primum in patria poteſtate gradum & locum, & perinde ſuitatem haberent. ex d. §. ita demum præteriri rectè poterant: & præteriti teſtamentum non rumpebant, ſed ad certam portionem per ius accreſcendi admittebantur. §. ſed non ita de filiabus. Vbi accuratè ex nu. 23. expoſuimus ſub principio de exhered. liberor. Deinde præmittendum eſt, per filij captiuitatem non ſtatim patriam poteſtatem, nec ſui heredis iura diſſolui, ſed pendere potius, & in ſuſpenſo eſſe, donec conſtet redierit filius ab hoſtibus, an apud eoſdē deceſſerit. §. ſi ab hoſtibus. vbi ſcripſimus. Inſtit. quib. mod. ius pat. poteſt. ſoluit. d. l. illa inſtitutio. 32. §. 1. D. de hered. inſtituen. quam ſuſpenſi iuris cōſtitutionem appellauit Papinianus in l. ſi pater. 15. D. de ſuis & legiti. eo tamen apud hoſtes defuncto hac poſtliminij ſpe iam reſciſſa, diſſolutam omnino eſſe patriā poteſtatem, non quidem à die mortis filij, ſed à die potius captiuitatis, ex qua hoſtium ſeruus factus fuit; idque non fictione legis Corneliæ, vt male interpretum vulgus hactenus credidit, ſed rei veritate inſpecta, vt benè aduertit Ant. Faber, d. li. 10. cap. 3. & cap. 10. His poſitis conſtat ſenſus d. verſ. *quod moriente auo filij ius pependerit*, ideo enim, ſi in hoſtium poteſtate filius ſit, & deceſſerit in eodem ſtatu, aui teſtamentum rumpit nepos, quia cum moriente auo filij capti ius pendeat; eo poſtea apud hoſtes defuncto illa iam reſciſſa poſtliminij ſpe, incepit nepos verè ſuus heres auo agnaſci, à quo cū neque inſtitutus, neque exheredatus eſſet, rumpit eius teſtamentum, d. §. poſthumorum. Planè, ſi quo tēpore teſtamentum auus fecit, certū iam eſſet nepotem primum gradum patriæ poteſtatis tenere, quia iā captus filius vita apud hoſtes functus fuerat, cum tunc non penderet ius filij, ſed captiuitate eſſet abſciſſum nepos aui teſtamentum non rumperet.

ret, quem ad teſtamenti valorem exheredari non oportuit. d. §. ſed non ita de filiabus. Qui ſenſus ſatis à Iulio Paulo exprimitur ibi. *quod moriete auo filij ius pendeat*, quaſi dixerit, longè aliud futurum, ſi auo moriente filium apud hoſtes deceſsiſſe iam eſſet compertum, eiuſque ius non penderet, ſed abſciſſum eſſet. Quam interpretationem confirmare poteris ex his quæ late ſcripſimus, in d. §. ita demum. ex nu. 7. maximè. nu. 30. ad interpretationem difficilis tex tus, in l. ſi filius heres. 16. D. de liber. & poſth.

14 Et ex his omnibus etiam induces verum ſenſum. d. verſ. *Diuerſum*, ibi. *non vt priore caſu abſciſſum eſt*, quæ verba ad exheredationis caſum refero, non tamen in eo ſenſu, vt probet per eam ſui heredis iura abſciſſa; & inde nepotem ſtatim tanquam non præceſſum præteriri rectè potuiſſe: Sed quia, exheredato etiam filio, nullum eſt ſuitatis ius, quod pendeat, cum omnino certum ſit eum obſtare nepoti, vt ſup. audiuimus: nec exheredari huiuſmodi nepos debuerit quem pater præcedat, d. l. ſiquis filio exheredato. 6. in prin. D de iniuſto rupto. vnde cū Iulius Paulus in captiuitatis caſu pendere ius dixiſſet propter ſuperiores rationes, in caſu exheredationis nōpendere ait: quod abſciſsionis voce propriſsime ſignificauit. vox enim quæ opponitur verbo. *pendere*, illa eſt. *abſcindi*, oppoſita enim ſunt *pendere*, & *non pendere aliquid*, & quia vere nō pendet quod abſciſſum eſt, ideo eo verbo Iulius Paulus vtitur, quaſi dixerit. Priore caſu filio defuncto poſt patris ſui mortem, nepotem ſuum iam non agnaſci. nullus enim defuncto, ſed viuo parenti agnaſcitur. Ergo cum quo tempore auus teſtamentum fecit, & deceſsit, exheredatus filius nepotem præcederet, indeque nec exheredari debuerit, nō potuit nepos aui teſtamentum impugnare: licèt eo deſtituto, quia ſcriptus heres, vel nollet, vel non poſſet hereditatem adire, ab inteſtato ſuccederet, ſi ante eum patri non eſſet hereditas delatā, vt mox Ibidem in verſ. ſed & ſi. Iul. Paul. aperuit, & eſt tex. in d. l. ſiquis fillo exheredato. 6. in princ. d. l. ſcripto. 7. D. vnde liberi. d. l. 1. §. ſciēdum. D. de ſuis & legitim. nam eo caſu licet filius exheredatus ſuus heres ſit patri non tamen ei ſuus extitit heres, quod vtique erat neceſſarium, vt nepos tanquam ſuus non poſſet admitti, quia in ſuis ſucceſſio non eſt, d. §. ſciendum, cum alijs.

15 Non habet minorem difficultatē tex. in h. §. interdum. quo probatur expreſſè, nepotem ab exheredato patre præceſſum, ſuum & neceſſarium exiſtere auo, cum patrem ſuum illi, ſine aditione heredem, & quidē neceſſarium faciat, qui per eum qui ipſe non eſſet ſuus extiturus, ſuus & neceſſarius eſſe non poſſet. Exploſa ergo Accurſij interpretatione, quā ſupra nu. 3. & retulimus, & ſequentibus numeris impugnauimus, reſpondendum eſt, perſonam patris exheredati obſtare nepoti, quominus ſit ſuus auo, niſi eo ſolo caſu quo eū auus heredem inſtituerit. Sic enim Bart. hic nu. 1. diſtinguit inter nepotem ſuccedere volentem contra vo

 lunta-

luntatem teſtatoris,cui pater obſtat d.§. ſi filiũ exheredauero. d.l.ſiquis poſthumos. 9.d.l.ſiquis filio exheredato.d.l.ſcripto. verſ.*quare qui non obſtitit* iure inteſtati, iure teſtati videbitur obſtitiſſe,-& inter nepotem ſuccedentem ex voluntate teſtatoris,qui ab eo fuit inſtitutus; qui ſub intrat locum patris exheredati,& iura ſui heredis nanciſcitur , vt nominatim hic Vlp.probat. Quam interpretationem probant hic Angel. & Imola, & communem reſoluunt Alex.nu.3 Iaſo.nu.5. idem Iaſo.in d. §.ſi filium.n.23.& in l.qui ſe patris. nu.16.Aymon in l.cumfilio.2.p.nu. 195.de legatis.1.Benedictus in cap. Raynutius, verbo.*mortuo itaque teſtatore*,in 2.nu.12. Ant.Gomez.in l. 22.Tau.nu.10.Minchaca.de ſucceſ. creat.§.21.nu.115. Ioan.Gutierrez in §.ſui nu.125.Inſt.de hered.qualit.& nos in d.§.ita demum.nu.40. & poſtea nemine relato Anton. Faber.d.li.10.coniectur.c.20. ad fin.

26 Verùm quia vt in d.§.ita demum animaduerti,docti viri differentiæ rationem deſiderant,inter nepotem ſuccedere volentem ex voluntate teſtatoris, & eũ qui contra eius nititur voluntatem : ſubſiſtendum parumper eſt, vtroque enim caſu videtur nepotem à patre ſuo præcedi,licet exheredato,ex his quæ ſupra,ex nu.5.adduximus. Nec debuit eſſe in aui poteſtate,& voluntate tollere vel concedere ſuitatem nepotem inſtituendo ; nec ex eius pendere arbitrio qualitas illa quę ex duodecim tabularum lege introducta eſt. l.cũ ratio. 3.D.de bon.dam.vt benè conſiderauit Franciſc.Sarm.in l.ſi filius heres.nu.10.D.de lib.& poſth.Menchaca vbi ſup.§.20.n.186.

27 Quare dicẽdum eſt, vt nepotes,& deinceps cæteri,qui ſunt in poteſtate, ſui heredes exiſtant , etiam ſi ab alijs præcedantur,ſufficit ſi ante eos nemini alij tanquam ſuo hereditas delata ſit, iuxta expreſſa iura , in d. §.ſi filium. d.l.ſiquis filio exheredato. d.l.ſcripto. d.§ ſciendum. ergo cum exheredatus,ab hereditate excluſus,conſequenter,& à ſuitate excluſus ſit. Argum.l.3. § filius inter medias ibi.*& erit à toto gradu ſummotus*.D.de lib.& poſth. nepoti obſtare non poterit. quam rationem;& præceptores noſtri ſequuti ſunt , & nos in d §.ita demũ ſcripſimus.ſub. nu.42. Sed non omnino difficultatẽ enervat, nec rei rationem reddit, ſi enim vera eſſet,idẽ omnino,& quo caſu nepos contra aui voluntatem ſuccedere nititur, admitti oporteret; quod tamen proximè adducta iura repugnant,& quæ latè ſupra nos pro hac noſtra ſententia induximus,res ergo eſt altius,& penitius ſcrutanda vt oſtendamus; quare nepos ex exheredato filio ab auo inſtitutus ; & tanquam ſuus auo ſuccedat ; & patrem ſuum iam exheredatum , eidẽ auo neceſſariũ quoq; heredẽ faciat.

28 Vera ergo,vt eius tex.conſtet ſententia,conſtituendum eſt,vt quis neceſſarius heres exiſtat, cum inſtitutus eſt,eum in aui morientis poteſtate fuiſſe ſufficere , licèt antea ſuus non eſſet,quod probat expreſſè Vlp. noſter in verſ *Sed & ſi quis*.huius tex. ibi.*quoniam mortis tempore in poteſtate non fuerit*, inſinuans his verbis, ideò heredem ab auo inſtitutum ex

stra-

traneum, ab exheredato filio poſtea adoptatum, neceſſarium heredem auo exiſtere nõ poſſe, Indeq; iuberi debere, vt adeat, ab eodẽ filio exheredato, quoniam mortis tempore in aui poteſtate non fuit. Plane oſtendens, quod ſi adoptio extranei inſtituti heredis fieret ab eodem exheredato, viuo auo, eiuſdẽque exheredati patre, & adoptatus ipſe exiſteret neceſſarius, & patrem adoptantem neceſſarium quoque heredem efficeret eidem teſtatori, qui eſt ſequentium verborum ſenſus. *Nam per eum quis exiſtere neceſſarius non poteſt, qui ipſe non eſſet extaturus.* Quinimo, & euenire interdum (quod inauditum tibi forſan videbitur) vt filius ſiue nepos patri, aut auo ſit neceſſarius, quamuis nec ſuus ſit, nec in aui, aut patris fuerit poteſtate, vt contingit cum pater, aut auus ab hoſtibus, captus eſt, relicto filio, vel nepote in ciuitate. l. lege Cornelia. 12. ibi. *nã & filius eius qui in hoſtium poteſtate deceſſit, inuitus hereditati obligatur, quamuis ſuus heres dici nõ poſſit, qui in poteſtate morientis non fuerit.* D. de teſtam. quid enim aliud eſt, quẽ inuitum hereditati obligari, quàm neceſſarium heredem exiſtere? Planẽ, qui neceſſarij heredes ſunt, ſiue velint, ſiue nolint, omnino poſt mortem teſtatoris protinus ipſo iure heredes fiunt. §. neceſſarij in pr. §. ſui autem & neceſſarij. verſ. *Neceſſarij vero.* I. de her. qual. vbi eleganter Iuſtinianus Suorum & Neceſſariorum heredum appellationis rationem ſeparat, docens. Suos heredes ideo appellari, quia domeſtici heredes ſunt, & viuo quoque patre quodammodo domini exiſtimantur. Neceſſarios quia omnino, ſiue velint, ſiue nolint tam abinteſtato, quàm ex teſtamento ex lege duodecim tabul. heredes fiunt. Ergo quemadmodum exheredatio filij, non impedit quominus nepos inſtitui poſſit ab auo, qui extraneum quẽlibet inſtituere potuiſſet; ita nec impedire poteſt, quominus ipſe nepos auo ſit neceſſarius heres; id eſt ſtatim & ipſo iure, ita vt nulla aditione ſit opus. Eſt enim id commune ius neceſſariorum omnium heredum, etiam ſi non ſui, vt putà æquè ſeruorum, ac liberorum, ex Iuſtiniano vbi proximè. Ex quibus fluit vera interpretatio huius. §. Interdũ. Nam cũ nepoti iſti tãquam neceſſario heredi ſtatim, & ipſo iure acquiratur hereditas ex inſtitutione, ſtatim quoq; & ipſo iure poſtmortẽ aui confirmatur exheredatio filij, ſicut & per aditionem hereditatis ab extraneo herede factã confirmaretur. d. l filiũ. 20. § ſed cũ exheredatio. D. de bon. poſſ. cont. tab. l. Papinianus. 8. §. ſi conditioni. ibi. *quoniã ante aditam hereditatẽ, nec naſcitur querela.* D. de inof. teſt. & latius ſupra. n. 5. Alioqui plus poſſet aditio in extraneo, quod iuris poteſtas in ſuo, quod abſurdũ eſſet. Paulatim hinc, & illud naſcitur, confirmata exheredatione, atque ita ſubmoto filio eo ipſo inſtanti, quo auus mortuꝰ eſt, illud quoque euenire neceſſarium ſit, vt eodem ipſo inſtanti quo nepos fit neceſſarius heres auo, iã excluſo filio, fiat etiã ſuus, quia licèt proximum gradum nunquam tenuerit, obſtante illi perſona patris exheredati, verum tamen eſt, & fuiſſe eum in poteſtate, nec à patre in

in hac ſucceſsione præuentum, cum nec viuo auo filius quidquam iuris in ipſius hereditate habere potuerit l. qui ſuperſtitis. 91. h. t. nec eo mortuo neceſſarium heredem præuenire, quemadmodum, nec extranei aditionem remorari, iuxta, d. l. ſiquis filio exheredato, & d. l. ſcripto. Hæc cum nõ in tẽpore, vt natura, & homo operantur, ſed in inſtanti fiant legis authoritate, & poteſtate, morte aui, exiſtit ei nepos neceſſarius, & hac exiſtentia confirmata exheredatione, & excluſo filio, qui nepotem nunquam in ea ſucceſsione præuenit, ſimiliter & fit ſuus. Vnde & illud vt & ſine aditione exiſtat heres, eáque nullo præcedente iuſſu, quæratur exheredato patri, quem auo neceſſarium quoque heredem fecit, non tamen ſuum, neque enim ſuus heres, quis per alium fieri poteſt, rectè tamen neceſſarius. l. 1. §. Prius. verſ. *vſque ad eo*. l. ſed ſi plures. 10. §. quos poſſum. D. de vulgari. Ex quibus noſtri tex. in h. §. interdum. deſcendit interpretatio in illis verbis. *Patrem enim ſuum, ſine aditione facit heredem, & quidem neceſſarium*, vt dictio illa *ſuum* non ad heredem, ſed ad patrem referatur, nec tamen inde dices, duos neceſſarios heredes auo extitere, ſed vnus tantum nempè pater, vt paulo inferius idem Vlpianus expreſsit. in verſ. *Sed ſi quis*. ibi. *nam per eam quis exiſtere neceſſarius non poteſt, qui ipſe non eſſet extiturus*. nõ enim inquit, *qui ipſe neceſſarius non exiſtat*, ſed ſic. *qui ipſe non eſſet extiturus*, vt oſtenderet, *neceſſarium* nõ amplius eſſe *heredem* eum, qui aliũ neceſſarium fecit. Manet ergo, vt ad rem redeamus, in d. §. interdum ex inſtitutione nepotis hæc deſcendere. Si enim non eſſet inſtitutus, nec neceſſarius eſſet, nec ſuus; nec inſtituẽdus, nec exheredandus, nec iniuſtum faceret teſtamentum, nec rumperet. Licèt abinteſtato ſit ſuus eo vno caſu, quo teſtamentum deſtitutum ſit, omiſſa poſt exheredati mortem ab extraneo inſtituto hereditate. d. ſi filium. d. l. ſiquis filio. d. l. ſcripto. d. §. ſciendum, & §. cum autem. Inſt. de hered. quæ abinteſtato deſe.

29 Deinde non obſtat inductio text. in d. l. 1. §. Poſt ſuos. d. l. 3. in prin. D. de ſuis, & legitim. cuius facilis eſt interpretatio. non enim ait Vlp. eo loci, exheredatos ſuos heredes patri non eſſe, ſed ſuos heredes non extare inter quas voces magnum eſſe diſcrimen nemo eſt, qui non videat, cum ſuus heres is ſit, qui in morientis poteſtate primum gradum tenet: Suus autem extet, qui eo iure eius occupat ſucceſsionem, itaque contẽdo ſuum heredem eſſe ad poteſtatẽ referri, ſuum heredem exiſtere ad actum ſucceſsionis. Exiſtere enim heredes non Sui modo, aut Neceſſarij, ſed & Voluntarij, dicuntur. vt multis iuris ciuilis locis accuratè in eam rẽ cõgeſtis bene aduertit Barn. Briſonius. lib. 5. de verb. ſig. fol. 203. pag. 1. Sic ergo cum teſtamento ſibi delatam hereditatem adeunt heredes extranei, *exiſtere* dicuntur. l. aut adfinitate. 22. D. de procurat. l. Celſus. 5. in prin. D. ad exhibend. eoque ſenſu dicimus. Exiſtere heredem creditorem debitori ſuo, & verſa vice debitorem creditori heredẽ exiſtere,

tere, debitorem emptori, dominum fundi venditori, & ſexcenta alia ſimilia, quæ paſsim offendes in libris noſtris, pleraque autem congeſta ſunt à Briſonio, ſic denique in duodecim tabularum lege de legitimis hereditatibus. *Si ſuus nec extabit heres proximus agnatus familiam habeto.* apud Vlpianum in Inſtit. tit. 26. §. 1. vbi ſanè nemo dixerit excludi legitimum agnatum, eo quod ſuus ſit intreſtato heres, ſi tamen is, aut noluit, aut non potuit hereditatem acquirere. Senſus ergo d. §. poſt ſuos. ibi *etiam ſi ſui heredes non extiterint patri, vt putà exheredatos*, iam conſtat, non ideo minus conſanguinitatis iure eos eſſe admittendos filios, qui exheredati à patre ſunt, quod expreſſa eius voluntate antea eſſent excluſi, conſanguinei enim adhuc ſunt, licet exheredati, priorque erit in ſucceſsione eorum cauſa. Non tamen ideo dices illos ſuos non eſſe. Sui enim heredes manent, licet non extiterint, nec obſtat. verſ. *Poſt ſuos*, quo videtur ſignificari, de eis conſanguineis ibi agi, qui ſui non ſunt, ſed conſanguinitatis tantùm iure ab inteſtato ſuccedunt; quoniam verbum *exheredatos* eam Interpretationem excludit, quo inſinuatur de legitima ſucceſsione aſcendentis agi, planè ſi de tranſuerſalium ageretur: inepta eſſet, & ſuorum, & exheredatorum mentio: cum ergo de legitima agatur ſucceſsione, quis ſanæ mentis dixerit exheredationem obeſſe filio, vt minus inter ſuos connumeretur, cum exheredatio non niſi adita hereditate vires habeat, neque ad cauſam inteſtati deducta, perinde ſit, ac ſi non eſſet ſcripta, vt in vulgatis. Suus heres ergo exheredatus manet in cauſa inteſtati, & in cauſa teſtati, quo vſque per aditionem hereditatis ea confirmata à tota ſucceſſione excludatur.

30 1. Nec maiorem habet difficultatē, tex. in d. l. 3. iuncto. d. verſ. *Prodeſſe.* cum potius noſtram ſententiam illa exceptione probent. Præferūtur ſui heredes patrono, excipe niſi exheredati à patre ſint, quæ exceptio cùm ſit de regula, ſatis probat, exheredatos etiā ſuos heredes eſſe. Adde Imperatorem eo loci, nō oppoſuiſſe exheredatos ſuis heredibus, ſed illis quiquacunque ex cauſa ſucceſsionē in liberti bonis haberent, ſiue ciuili, ſiue Prætorio iure, exheredatos ergo non, quia ſui non eſſent, excluſit, ſed quia certo, & expreſſo liberti iudicio à liberti bonis excludebātur, quos patrono non præferri ęquū fuit. Planè ſi libertus emancipatum filium exheredaſſet (quāuis res hæc ſit circa eum inepta. l. quidam cum filium. 132. ad fin. D. de verb. obli.) quamuis emancipatus tantum, ſi cōtra tabulas accepiſſet, patronum excluderet, non tamen exheredatus, ille enim verſiculus, *Nam exheredati nullomodo repellebant patronum*, ad omnes liberti filios, de quibus Imp. loquutus fuerat, ſiue naturales, ſiue emancipatos, referendus eſt, vt conſtat: & tamen emancipatorum reſpectu, nemo dixerit exheredatione aliquam ſuitatem eſſe ſublatam.

31 Rurſus nec obſtat argumentum, quod ex remotione ſubiecti ad qualitatem adducunt, qui contrariam opinio-

pinionem defendunt, fatentur ſuum heredem exiſtere neminem, qui in primis non ſit heres: quoniã, vt paulo ante diximus, hac appellatione ſucceſsionis actum ſignificamus, & ſic verum ſanè erit, remota per exheredationem ſucceſsione, eaq; per aditionem hereditatis confirmata, ſiue per ſuorum, aut neceſſariorum exiſtentiam, nec heredem manere, nec ſui iura retinere: quod argumentum euincit, non tamen illud, vt ſui heredis nec ſint, nec appellentur exheredati; cum viuo quoque patre, ſic nuncupentur d.l. in ſuis. d. §. ſui, quo tempore certum eſt ad ſucceſſionem, ſiue hereditatis acquiſitionem relationem non haberi, ſed ad eam ſolum qualitatem quam liberi, qui in primo gradu patriæ poteſtatis ſunt, habent.

32 Denique eodẽ modo, & illud diſſoluitur quod poſteriori loco adductum fuit, verum enim ſimiliter, & idest, quamdiu manet filius ſuus heres, & quaſi dominus paternorũ bonorum ex continuatione illa, quam propter ſuitatis qualitatem lex ciuilis inducit d.l. in ſuis non poſſe extraneum heredem dici, propter repugnãtiam d.l. ſi vt certo. 5. §. ſi duobus vehiculum D. commodati. d.l. quod contra 141. §. vni duo. D. de reg. iur. verum cum è republica fuerit, ingratos liberos iuſtis certis, & legitimis ex cauſis poſſe a parentum ſucceſsione arceri, vt late adnotauimus in princ. Inſtit. de exhered. liberor. ciuilis illa qualitas ſuitatis ciuili etiam exheredatione arcetur, & tollitur, eiuſdẽ legis Ciuilis authoritate, quæ cum effectum habeat adita ab herede inſtituto hereditate, eius aditione, qui ciuilis actus eſt, & quo dominium acquiritur l. cum heredes. 23. D. de acq. poſſeſſ. & latè ſup. ad rub. h.t. & heredis inſtituti incluſione excluditur filius à iure illo ſuccedẽdi, ex potentia illa ſuitatis qualitate innato ex reg. l. cum Prætor. 12. D. de iudicijs, quod & I.C. inſinuat in d.l. in ſuis ver. *nec obſtat*, & accuratè nos ſcripſimus ad pr. Inſt. de exhered. liber. n. 9. & ex n. 21. & ſequent. manet ergo ex tam longe petitis, exheredatione ante aditam hereditatem, aut neceſſarij, heredis exiſtentiam non tolli.

De interpretatione, & vera ſententia text. in §. Celſus l. qui in aliena 6. hoc tit.

CAPVT. XVIII.

1. *Aditio metu facta neque adeuntẽ neque alium heredem facit, & n. 6. & ſequentibus, & num. 22. & 23.*
2. *Aditio metu facta ipſo iure valet & n. 10. & 21.*
3. *Metus qualis Prætoris edicto locum faciat, & n. 22. & 26. 29. & 30. & 31.*
4. *Seruus heres inſtitutus adire hereditatem an compelli à dño poſſit, & n. 38.*
5. *Aditionem coactione factam valere certi iuris eſt.*
6. *Iuſſus ad adeundam hereditatem quæ*

qualis eſſe debeat, & num. ſequentibus.

8 *Aditio hereditatis libera ex volũtate fieri debet, & n. 12.*

9 *Aditio hereditatis ſimulata ex verſutia, & calliditate facta nuda eſt, & n. 11.*

10 *Voluntas coacta, voluntas eſt.*

13 *l. qui in aliena. 6. §. Celſus h. t. interpretatio. & n. 16. & 17. cũ ſequen. præcipuè n. 22. & 26.*

14 *Proteſtatio defectum voluntatis inſinuat, & num. 16. & 19. & 40.*

15 *Verba in id inuēta vt mentem, & voluntatem proferentis exprimant.*

19 *Proteſtatio an annulletur per actus contrarios poſtea factos.*

20 *Poſteriora prioribus derogant.*

21 *Cap. ſolicitudinem. 52. de appellationibus.*

24 *Fallentem heredem adijſſe in noſtro tx. quo ſenſu dictum?*

25 *l. ſed & pactus. 12. §. Iulianus, l. item ſi cum exceptione. 13. in principio. D. de eo, quod met. cauſa.*

26 *l. metum. 5. cum l. 6. & 7. D. de eo quod met. cau.*

27 *Metus verberũ omnes metus ſpecies continet. Metus verberum ſpecialis metus eſt.*

28 *Metus quis ſit & quatenus à vi differat?*

29 *Vis, quid ſit?*

30 *l. ſi patre cogente. 22. D. de ritu nupt.*

31 *Metus ſpecies multæ.*

32 *Metus vinculorum, & carceris, qualis dicatur cadẽns in conſtantem virum.*

33 *Metus, quem quis ſibi intulit, metus non eſt.*

34 *Vis à magiſtratu iuſte facta, non habet reſtitutionem.*

35 *Metus reuerentialis an excuſet, niſi alia accedat impreſſio, aut violentia?*

36 *Metus potētiæ, ſiue dignitatis an edicto contineatur.*

37 *Metus quãlis edicto locum faciet iudicis arbitrio relinquitur.*

38 *l. 1. §. quid ergo. D. ſi quis omiſſa cauſ. teſtam.*

39 *l. cum aliquis. 22. C. de iure delib.*

40 *Proteſtatio in actibus ab vnius voluntate dependẽtibus, quem effectum habeat, & n. 45.*

41 *Proteſtatio in actibus à duorum voluntate dependentibus, quem effectum habeat? & num. 45. & 54.*

42 *l. cum in plures. 60. §. locator horrei. D. locati, & n. 47. & 52.*

43 *l. ſi quis in principio. 22. D. de leg. 3.*

44 *Proteſtatio quando contrario actu eneruetur, & n. ſeq.*

46 *Proteſtatio in ſequentibus deficere conſenſum ad contrahendum matrimonium an effectum habeat?*

47 *Horreorum varia genera fuerunt.*

48 *Horreorum dominus de quo periculo teneatur, & num. ſequentibus.*

50 Propoſitum, *quid in vſu iuris ſignificet.*

51 *Lucij Apullei li. 6. de aſino aureo locus.*

53 *Iacēs inuictus an dicatur in præ iudi-*

*iudicialibus & & nume. 56. &
57.*

55 *Proteſtatio, in quam aduerſarij
conſentiunt liberat proteſtan-
tem.*

1 NOn eſt aliena quæſtio, quã
vltima huius capitis parte
Vlpianus tractat, ab ea, quã
in eius fronte propoſuit, & multis
alijs huius tractationis locis veram
oſtendimus. Hereditatem nimirum
non niſi à volẽte ſuſcipi. Vnde quod
hic traditur (quod maximè huius le
gis principio quadrat) filium fam.
ſeruumve, qui metu coactus adijt he
reditatem, neque heredem eſſe, ne-
que alium heredem facere.

2 Difficilis tamen eſt ea aſſertio. Pri
mo, quoniam aditionem metu factã
validam eſſe, licet Prætorijs reme-
dijs poſsit reſtitui probant. l. ſi mu-
lier. 21. §. pen. D. de eo quod metus
cauſa. l. ſi metus. 85. h. tit. Secundo
3 Nam non † quilibet metus, ſed qui
iuſtus eſt, & in virum cõſtantem ca-
dens edicto, *quod metus cauſa* locum
facit. l. metum. 5. & 6. l. nec timorẽ.
7. D. de eo quod met. cauſa. l. metus.
3. D. ex quib. cauſ. mai. At in noſtro
textu verborum tantum iniectus me
tus fuit, ergo nullo modo adeũtem
excuſare potuit, quin aditione hére
ditati obligaretur. Tertio quoniam
4 † ſi ſeruus heres inſtitutus, & adire
hereditatem à domino iuſſus, eius
dicto audiens nõ eſt cõpelli adire ab
eo poteſt. l. 1. §. quid ergo. D. ſi quis
omiſſa cauſ. teſtam. ergo & hic com
pelli potuit, & aditio compulſione fa
5 cta valida erit. Quarto heredem †
inſtitutum, ſiue is liber, ſiue ſeruus
ſit, hereditatem adire compelli poſ-
ſe, validáque eſſe aditionem ea coa
ctione non obſtante. probat. l. cum
aliquis. 21. ibi. *neceſſe ſit omnino per
competentem iudicem eum compelli
adire.* C. de iu. delib. item & tracta-
tus, ad Trebellianum, præcipuè l.
nam quod. 14. §. qui compulſus, & l.
cogi. 15. cum alijs ibi. D. ad S.C. Tre
bell. ergo ex eo quod metu coactus
quis adijt in hoc noſtro textu aditio
nem infirmari non oportuit.

6 His difficultatibus, vt occurrant
Acc. Bart. & reliqui interpretes, va-
rie noſtrum text. accipiunt. Ego ab
Vlpiano hoc in loco, quod multis a-
lijs, de præcedente iuſſu patris, vel
domini ad filij & ſerui aditionẽ, ſcrip
tum eſt prudenter, & ex artis prin-
cipijs animaduerti aio: qualis quip-
pè præcedens is iuſſus eſſe oporteat
qualiterque, & quam ex inſtituti he
redis animo debeat exaudiri. Eſt e-
7 nim † veriſsimum (id quod latè ſu
pra ad princ. huius legis obſeruaui-
mus) ſeruum heredem inſtitutum
citra domini iuſſum nunquam here
ditatem adire poſſe, item nec filium
fam. non iubente patre, cùm ſibi he
reditatem eam quæri vult; ne aliàs
inuiti, per eos, quos in poteſtate ha-
bent, hereditati obligentur. Iubere
ergo debent hi, non filios, aut ſeruos
cogere, & vi aut metu verberum, ſi-
ue verborum compellere. Filij præ-
8 terea, † & ſerui ex animo non do-
lo, aut calliditate, nec fallentes adire
debent, vtrumque proprijs rationi-
bus. Nam cum hereditatis aditio ex
nuda, mera & ſimplici heredis volũ
tate pendeat, ex eiuſquè animo, & iu
dicio. l. pro herede. 22. l. geſtit. 88. h.
tit.

tit. §. fin. Inſt. de hered. qualit. & diff.
coactionem nullam patitur: l. nec e-
mere. 16. C. de iu. delib. l. cum propo
nas. 3. C. de hered. instituend. (pau-
cis exceptis caſibus, quorum in d. l.
nec emere, meminit Accurſ.) quid
enim tam eſt contrarium conſenſui
& voluntati, quam vis & metus? vn-
de illa æquitas, quæ Prætorem mo-
uit, vt edictum illud. *Quod metus cau*
ſa geſtum eſt ratum non habebo, pro-
9 poneret. Item † nec dolum, callidi-
tatem ſiue verſutiam in herede adeũ
te; valde enim repugnat dolus bo-
næ fidei, quæ in vltimis quoque vo-
luntati b' exuberare debet. Sane qui
fallens adit, vnum agens, aliud ſimu
lans: nihil agit, quia id nõ agit quod
vult, neque id vult quod agit, l. in
ambiguo. 3. D. de reb. dub. cum er-
go deficiat adeuntis voluntas & cõ-
ſenſus, in eo, qui vt morem gereret
tantum patri, vel domino, non vt he
reditatem acquireret, ſe adire ſimu-
lauit, nullas habet vires aditio; nec
ipſe heres fit, nec alium heredem fa-
cit.

Ergo iam conſtat, quod licẽt coa-
10 cta voluntas volũtas ſit, eaq; ſatis, vt
aditio hereditatis metu, & coactio-
ne facta, valeat mero iure d. l. ſi mu-
lier. 21. §. penul. & vlt. d. l. ſi metus,
quia & ſi quis coactus velit, vult ta-
men l. ſi patre cogente. 22. D. de ri-
tu nupt. ibi. *maluiſſe hoc videtur*. l. ſi
priuatus. 17. ibi. *qua nuit voluntati*
accõmodauerit. D. qui & à quib. cap.
merito. 15. q. 1. Couar. in 4. r. p. cap.
4. §. 1. nu. 12. Menochius de recup.
poſſ. remedio. 1. à nu. 104. vnde Præ
toris eſt neceſſarium remedium ad
eam reſcindendam, d. §. pen. quod
eam valuiſſe ſupponit, ex reg. l. nam
& ſi ſubconditione. 5. §. Poſt defectũ
D. de iniuſto rupto. l. decem. 116. D.
de verb. ob. coniuncta altera l. 2. C.
In quib. cauſ. in integrum reſtitu, nõ
eſt neceſſ. l. 2. C. de prædijs minor.
11 Aliud † tamen inſuper in hoc tex.
interuenit præter metum, & coactio
nem, quod aditionem vitiabit: quip-
pè, inſtituti heredis ſimulatio, qui cũ
à patre dominove imperio cogere-
tur adire, vt eum falleret, ſe adire di
xit, antea tamen proteſtatus fuit, ſe
adeundi animum non habere, quod
inſinuauit Vlpianus ibi. *Qui timore*
12 *coactus fallens adierit*. Voluntate, †
ergo deficiente aditio nulla eſt, in
quam rem inducere potes text. in l.
ſi ex pretio. 5. C. ſi cert. petat. ibi. *ſi-*
mulatis pro infectis habitis, l. emptor
12. iũcta gloſ. verbo. *ſimulata*. D. de
aqua pluuia arcenda. l. nuda. 55. D.
de contrah. empt. l. 3. C. eod. ex qui-
13 bus, quod ſit, † inter huius textus,
& d. §. pen. & d. l. ſi metus caſum, diſ
crimen, ſatis conſtat. & benè aduer-
tunt hic Acc. Bart. nu. 5. Imol. nu. 2.
Cuma. nu. 7. Paul. num. 4. & teſtatur
communem. Iaſo. nu. 23. Meneſes,
in l. interpoſitas. num. 8. C. de tranſa
ctio. Duarc. in Paraphraſi h. t. cap. de
effectu aditionis, verſ. *Alia exceptio*.
Petr. Faber, in l. 4. D. de reg. iur. Cu-
iacius, in d. l. ſi mulier. §. fi. & lib. 16.
14 obſeruat. cap. 40. Qui † omnes con-
tendũt, neceſſario præſupponẽdum
eſſe proteſtationem præceſsiſſe, quo
niam alias de ſimulatione, & nolun-
tate adeundi cõſtare non poſſet: ne-
que fallendi animus in mente reten
tus aliquid operari. l. pen. §. inſulam
D. de leg. 2. l. ſi repetendi. 7. C. de cõ

Digitized by Google

dict. ob cauſ. Ant. Faber. lib. 14. con-
iect. cap. 5. Alias enim is qui adiuit,
non intelligeretur habere aliam vo-
luntatem, niſi eam quam verbis ex-
preſsit, cum † in id ſint inuenta, vt
15 proferentis mentem & voluntatem
exprimant, neque id quemquam di-
cere intelligi poſsit, quod prius mẽ-
te, & voluntate complexus non fue-
rit, l. Labeo. 7. ad fi. D. de ſupellect.
legata. Ea tamen præcedente prote-
ſtatione adeuntis defeciſſe animum
recté oſtenditur, quæ eſt Bart. doctri
na communiter approbata, in l. non
ſolum. §. morte. num. 17. D. de oper.
noui nuntiatione confirmata. l. in cõ
cubinatu. 3. D. de concubinis. l. Ne-
ſennius. 35. D. de neg. geſtis.

16 Ex quibus in noſtro tex. proteſta-
tionem præceſsiſſe omnes probant,
qui cum vident, aditionem poſtea fa
ctam non valere, illam ex hoc §. *Cel
ſus*. deducunt cõcluſionem. Per pro
teſtationem præcedentem infirmari
actum ſequenti proteſtationi con-
trarium, ſi modo is actus à volunta-
te proteſtantis pendeat, ita ex noſ-
tro textu notant Bart. Paul. & om-
nes. Idem Bartol. in d. §. morte. nu.
17. vbi Iaſo. num. 14. Ioan. Marcus
Aquilinus. num. 95 nu. 119. & num.
132. Abb. num. 9. Feli. nu. 76. in cap.
cum. M. de conſtitutionib. Alexan.
conſ. 7. nu. 9. vol. 4. qui & pro ea ſen-
tentia allegant tex. in l. ſi mihi, & ti-
bi. 12. § in legatis. verſ. *Interdum*. &
in l. ſi ita ſit ſcriptum. 14. D. de le-
gat. 1. in l. ſiquis in principio teſta-
menti. 12. D. de leg. 3. & in l. at ſi-
quis. 14. §. plerique. D. de relig. &
ſumpt. fun. vbi ne miſcuiſſe ſe neceſ
ſarij, vel cæteri pro herede geſſiſſe
videantur, ex funeris impenſis, ſo-
lẽt proteſtari pietatis cauſa ſe face-
re ſepulturam, quó etiam reſpicit. l.
2. C. de his, qui per metum iudicis
non appellauer. cap. fin. de appella-
tionib. Proteſtatio enim declarat à
ſequenti contractu, ſiue actu volun
tatem abeſſe, quod in d. ca. fin. nota-
runt. Abb. & Deci ijdem in cap. pri
mo de his quæ vi, & ita ex hoc noſ-
tro textu deduci communiter præ-
ter alios quos adducit, notat Ioſeph.
Maſcardus, conc. 1054 nu. 11.

17 Contrariam tamen ſententiam,
quinimo nullam proteſtationẽ præ-
ceſsiſſe in noſtro textu, defendunt
plures, qui eo præcipuè mouentur,
quod nulla hic eius mentio à I. C.
fiat, quam tamen non prætermiſiſ-
ſet argumento eorum, quæ notan-
tur ex text. in l. item apud Labeo-
nem. 15. §. ait Prætor. verſ. *ea enim*.
18 D. de iniurijs. Deindè, † quoniam
ſi præceſsiſſet proteſtatio, ex qua de
clararetur adeuntem ſimulaté, & ſi-
ne animo adijſſe, id ſolum ſufficeret
ad informandam aditionem, iuxtà
ſuperiorem ſententiam. Et tamen
Vlpianus totam hanc deciſionem re
fert ad metum adeuntis. Deinde
19 affirmant, † falſum, & illud eſſe,
quod de proteſtatione ex hoc loco
notatur, cum nec hic, nec alibi for-
ſan probetur, vt aduertunt Decius,
in d. cap. cum M. num. 17. Ripa. nu-
me. 83. Bolognet. in d. §. morte. nu.
45. contendentes per actum contra-
rium proteſtationi, ab ea receſsiſſe
videri, non ſolum in actibus à duo-
rum voluntate pendentibus, vt in
l. cum in plures. 60. §. locator hor-
rei. D. locati. iuxta veriorem eius in

Digitized by Google

terpretationem. Sed etiam vbi pendet actus à ſola proteſtantis voluntate. Eſt enim regulare, vt vltimus
20 † actus priori deroget, ſiue conſtet ex voluntate duorum, vt in l. pacta nouiſsima, 12. C. de pactis: ſiue vnius, vt in d. §. In legatis in pr. & in l. 4. D. de adim. legat. in lege cum hic ſtatus, 32. §. 1. D. de donation. Inter vir. & in §. posteriore. vbi latè ſcripſimus. Inſtit. quibus mod. teſtament. infirm. eleg. tex-
21 tus in † capit. ſollicitudinem. 52. de appellat. Vbi qui proteſtatus eſt ſe nolle appellationi renunciare, non debet admitti ad actum contrarium per quem videatur appellationi renuntiaſſe: ergo, ſi ad actum fuiſſet admiſſus derogaretur proteſtationi contrariæ: ex quibus nullam proteſtationem præceſsiſſe in noſtro caſu præceptores noſtri existimarunt.

22 Qua admiſſa ſententia, ſi dixeris, & illud eſſe admittendum, aditionem in noſtro textu, tanquam metu factam valere, ex notatis ſup. in principio, quod tamen Vlpianus neget. Reſpondebo, hoc caſu Prætoris beneficium ex illo edicto. *Quod metus cauſa geſtum eſt ratum non habebo*, locum non habere, ex l. ſed & partus. 12. §. Iulianus. ibi. *propter naturam metus cauſa actionis, quæ damnum exigit*. l. Item ſi cum exceptione. 14. in princ. ibi. *ceſſare hoc edictum, quia nihil tibi abeſt*. D. de eo quod metus cauſ. ex quibus conſtat, tunc demum Prætorio hoc remedio ſuccurri, & actum metu geſtum reſcindi, cum is qui metum paſſus eſt, damnum aliquod ſentit. Ergo cum noſter text. de filio fam. & ſeruo patris dominiue iuſſu adeuntibus loquatur, vt ſup. oſtendimus, & hi metu, & coactione adeuntes nullum damnum, aut incommodum ſentiant, ex aditione, cum onera hereditaria ad patrem, vel dominum tranſeant, iuxta text. in princ. ſup. hac noſtra lege, item & eius rationem, & l. placet. 78. hoc tit. & l. 1. in princ. D. ſi à par. quis fuer. manuſſ. iuncta l. ſecundum naturam. 10. D. de regulis iuris. aditionem eo remedio non reſcindi conſequens eſt. Item, & illud omnino neceſſarium, ab initio non ſubſiſtere: ne pater, aut dominus vim inferentes ex ſua malitia commodum reportarent. Extra hunc vero caſum, & quoties is, qui metu coactus adiuit, damnum patitur, maneque oneribus hereditarijs implicatus, & irretitus, generali edicti ratione ſuccurri æquum fuit, dict. l. ſi mulier. §. penul. & vlt. d. l. ſi metus.
23 Quod, † ſi iterum vrgeas contra hanc interpretationem ex verbis noſtri textus. ibi. *Siue liber ſit heredem non fieri*; quibus videtur probari, & de eo herede Vlpianum hic loqui, qui ſuo arbitrio, lucro vel damno heres fit. Reſpondebo, de filio familias, qui patris iuſſu adit, ea intelligi; manet enim heres, & ſi patri ſuo hereditatis commoda, & incommoda ſtatim quærat: dict. l. placet.
24 Hæc licèt arridere videatur, quod noſtrorum Præceptorum pace dictum ſit, mihi non probantur, nec, quamuis in ſe vera, verbis noſtri textus quadrant: manet enim verbum illud, *ſi fallens*, ſic otioſum.

quo cũ exprimatur apertè, *vim paſ-*
ſum, metuque coactum; ſiue filius fa
mil. ſiue ſeruus is fuerit, ſimulatè ta-
mẽ aditionem peregiſſe: nec de hoc
fallendi animo in mẽte retento I.C.
loqui, ſed de eo, qui ante aditionem
ipſam verbis expreſſus fuerit, cum
& de eo poſtea conſtiterit. Ab anti-
quorum ſententia, & traditione non
eſſe recedendum contendo. Aloque
duo ſimul, quæ interuenerunt, & me
tum, & ſimulationem, aditionem in
firmaſſe, quod rectè vidit Duarenus
23 d. verſ. *Alia exceptio.* Præterea † cõ-
ſidero, doctrinã, d. §. Iulianus, & d. l.
Item ſi cum exceptione, id ſolum e-
uincere, actionem quod metus cau-
ſa non concedi ei, cui licèt vim, aut
metum paſſus ſit, ex actu metu geſ-
to damnum datum non eſt. Non ta-
men actum ipſum metu geſtum nõ
valere, id quod deducere debuit ea
conſideratio: vt conueniret ſenten-
tiæ Vlpiani hic, qui aditionem metu
factam non valere docuit. Ergo cũ
d. §. Iulianus. & d. l. item ſi cum ex-
ceptione ſupponant valere actum il
lum metum geſtum, quem non reſ-
cindi, niſi eius qui metũ paſſus fuit,
interſit, docent. Conſequens eſt, ex
eadem Præceptorum ſententia, &
hic, valere aditionem: quod tamen
Vlpianus negat. Vnde & illud effici
tur, non fuiſſe in noſtro text. hanc à
filio, ſeruove proteſtationem factam
ante aditionem inanem, cum ea o-
miſſa de eius viribus non poſſet du-
bitari, de qua tamen re poſtea, dum
ea prius quæ adduximus pugnantia
diluerimus.

26 Igitur non obſtat ſecundum arg.
ex d. l. 5. 6. & 7. D. de eo quod met.
cauſa, & d. l. metus. 3. D. quibus. ex
cauſ. maio. Quod vt declinet Iacob.
Cuiacius. in d. l. ſi mulier. §. pen. con
tendit, in noſtro textu. non eſſe legẽ
dum, *metu verborum*, ſed *metu verbe*
rum, quo tacitò, idem putat Ant. Fa-
ber in rationalibus ad d. §. pen. & ita
in multis legitur codicibus; cui le-
ctioni fauent nimis, quæ ſtatim ſub-
ijciuntur verba, *vel alio timore coa-*
ctus, ſic in vulgatis libris, in emenda-
tioribus, *vel aliquos*, eis enim oſten
ditur ſpeciali aliquo metu nomina-
tim incuſſo aditionem hic factã fuiſ
27 ſe. Cum tamen † ſi verborum fuiſ
ſet, omnes metus ſpecies generali il
lo comprehenderẽtur: nullus enim
eſt, qui verbis, & minis regulariter
28 non incutiatur. Hæc † quippè inter
vim & metum differentia, quod vis
ad corpus; metus ad animũ propriè
refertur, & quia in vtroque minus li
bere quid fit, olim Prætoris edictum
ita propoſitum erat, *quod vi, metuſ-*
ve cauſa geſtum erit, quod & Impera
tores in Codice, & Pontificij in De-
29 cretalibus retinuerunt. Vis eſt †
maioris rei impetus, qui repelli non
poteſt. l. 2. D. de eo quod metus cau-
ſa, vt cum ineuitabili violentia chi-
rographum, pecunia, aut quid aliud
alicui eripitur. Cuius fiebat in edi-
cto mentio, propter neceſſitatem im-
poſitam voluntati contrariam: quæ
multum differt ab his, quæ metu vo
luntate coacta geruntur. Cum enim
violentia quid extorquetur, princi-
cipium actionis aliũde, & extrinſe-
cus venit, nec magis dici id poteſt
voluntate patientis fieri, quam vo-
lente fit nauta, quoties tempeſtate,
ad ſcopulum nauis alliditur. At vbi
impen-

30 † impendentis violentiæ, periculi, ve metu quid ſit, puta datur, traditur, conceditur, tum in patiente exiſtit actionis origo, quæ à iudicio nequaquam impedito, & voluntate minus malum eligente proficiſcitur, d. l. ſi patre cogente. 22. D. de ritu nuptiar. quo caſu verum eſt, quod dicitur, coactam voluntatē, voluntatem eſſe, d. §. pen. quæ, quamquam ſubtiliter diſtinguant Philoſophi, & re ipſa differant: Prætor tamen, quæ verbis in edicto ſeiungebat, re ſimul complectebatur: putans quodcunque vi atroci committeretur, id metu quoque fieri, volũtate vtique præſenti violentiæ cedente: & eodem modo ſubuenit, ſiue quis vim paſſus ſit neceſſariam, & ineuitabilem, quæ corpori, & loco motiuæ vim affert: ſiue vim coactionis, quę animum dũtaxat inuadit, mentemque ſuperat; maximè cum vtrobique metus ſit, & populariter, cum populo, cui ius redditur, ſit agendum. Cuius maxima pars inter vim, & coactionem voluntatis, ſeu metum, non ſatis perite diſtinguere nouit. Accedit, eum qui vim infert, metum etiam facere, quò & edicti verba, & l. 3. illo titulo. Planè cum noſtrum hunc. §. Celſus. ad huius. l. qui in aliena principium referendum diximus ſupra, hùcque metum præcedente iuſſu incuſſum, verborum fuiſſe magis placet, idque etiam probat gloſſa. in c. cum dilectus. 6. verbo. *metum mortis*. in prin. ex. de his quæ vi.

31 Vnde illud opportune quæritur, qui metus ſit neceſſarius, vt edicto Prætoris fiat locus, eaque quæ metu geſta ſunt, & ſi mero iure ſubſiſtant, reſcindantur. Eam quæſtionem nouiſſimè examinat doctiſsimus noſter Magiſter Baſilius Pontius de Léon libello de Impedimentis matrimonij cauſa. 31. q. 2. & 3. ex §. 8. maximè. §. 10. Ego breuiter ſic conſtituo. Metus præſens eſſe oportet, l. metū. 9. illo tit. & qui in homine conſtantiſsimo à formidine obiectorum cadat. l. metum. 5. & 6. eo. l. interpoſitas 13. C. de trãſactionib. vt mortis vin-

32 culorum. † l. nec timorem. 7. cum l. ſeq. illo tit. ſtupri. l. iſti quidem. 8. ibi, *Carcerum*. l. pen. eod. tit. videlicet illicitorum, & priuatorum (quos habere non licet, toto titu. C. de priua-

32 tis carceribus.) Nam † in publicis, & licitis Magiſtratuum Carceribus, diſtinguitur: vt ſiquis dignè incarceratus ſit, non reſtituatur, ſiquid promittat, quia hunc ipſe ſibi metum fecit. d. l. 3. d. l. ſi mulier. 21. in princ. l. accuſationis. 10. C. eod. Sin vero indignè reſtitutioni locus ſit, etiam ſi cum iure iurando promiſerit, aut quid fecerit, vel dederit. Bart. in l. qui neque. ſ. ſolitum. D. de verb. ſig. gloſ. 1. in c. ex tenore. de conceſ. præbendæ, & in c. veniens. Qui cler. vel vouentes. Hippolytus ſingul. 177. de ciſ. Tholoſana. 421. & eſt tx. in l. ſed & ſiquis. 4. §. 1. D. ſiquis cautionibus

34 cap. ſicut. §. 1. de iu. iu. Nam vis † à magiſtratu iuſtè facta non habet reſtitutionem, ſed tantum iniuſta: quia in hac magiſtratus pro priuato habetur. l. quemadmodũ. 29. §. Magiſtratus. D. ad leg. Aquili. l. nec magiſtratibus. 32. D. de iniurijs. l. hodie. 13 D. de pœnis. l. pe. C. de iniurijs. Clem. 1. §. fin. vbi Cardinal. de celeb. miſſar. Decius, in l. factum. 131 D. de reg.

reg.iur.& induci poteſt ratio l.fi.ad
fi.D.de iuriſd.omn.iud.

35. Metus reuerentialis in hoc edi-
ctum non venit l ad inuidiam.6. l.
cum te.8.l.fi.C.quod met.cauſ. e-
tiã ſi officio iudicis reſciſsione quan
doque actus importet.Bart.in l.1.§.
quæ onerandæ nu.4.D.quarum rer.
act.non det.qua de re & quatenus,*re
uerentialis metus* excuſet, omnino
velim videas,quæ ſcribit Illuſtriſs.
Card.Paleotus libro de Sacri Conſi
ſtorij conſultationibus 4.par.quæſt.
5.ex num.1.Thom.Sanctius de ma-
trimonio. lib.4. diſput.6. à num.7.
Baſilius Poncius d.lib.de impedimẽ
tis loco relato.§.11.niſi accedat a-
lia impreſsio, & violentia, d.l.pe-
nult. C.quod met. cauſ. cum alijs
ſupra.

36. Plane ſolius potentiæ, dignitatis
ve timor non ſufficit d.l.ad inuidiã,
nec accuſationis,l. accuſationis.10.
C.illo tit.nec infamiæ l.4.D.eodem
nec minarum l.metum.9.C.eo. niſi
capitales ſint, & ab eo qui exequi ſo
let effuſæ.l.donationis. 7.l.penu.D.
eodem,*metum*,inquit Imperator,*nõ
actionibus vel conteſtationibus,ſed a-
trocitate facti probare conuenit*, d. l.
metum.9.quæ omnia iudicis diſqui
ſitioni relinquenda ſcripſit Vlpian.
in l.metus. 3. D.ex quib. cauſ. ma-
iores.

37. Eſt enim hæc quæſtio facti, quæ
ſemper in arbitrio iudicãtis poſita
eſt lege 1.§.1.verſ. *quorum alterum*
D.ad S.C.Turpill.l.ordine.15.D.ad
mun cipalem l.voluntatis.7.C.de fi-
deicommiſſ.quæ iura exornabis ex
his, quæ ſcripſimus in diſpu.de emẽ
datione moræ ex num.14.vt nomi-
natim,copioſe,& latè tamen ſcripſit
in propoſito Iacob. Menochius lib.
2.de arbitrar.cent.2.caſu.135.& ca
ſu,136.& Baſilius Poncius vbi ſup.
& videbis omnino de metus proba-
tione,quæ ſcribit Ioſephus ,Maſcar-
dus de probationibus cond. 1054.
ex nu.1.

38 Non obſtat 3.ex l.1.§. quid ergo.
D.ſiquis omiſſa cauſa teſtam.in cu-
ius ſpecie ſpeciale ius animaduerti-
tur,vt dominus ſeruum ſuum here-
dem inſtitutum,adire poſsit cõpel-
lere,illa tamen verba. *Sed compellen
dus eſt ſeruus hoc facere*,interpretor
39 ego iuxta alia ſimilia d.l.cum † ali-
quis.21.C.de iure delib. ibi,*neceſſe
ſit omnino per competentẽ iudicẽ eum
compelli adire*,cuius coactionem ad
edictũ,*quod metus cauſa*, ſi iuſta ſit,
non pertinere ſupra docuimus, quẽ
admodum,nec illa,qua inſtitutus he-
res hereditatem reſtituere rogatus,
ſi illam ſuſpectam dicat,adire cogi-
tur,in d.l.14.& d.l.16.cum alijs in-
fra ad Trebellianum,ideo autem in
d.§.quid ergo compelli poſſe ſeruũ
hereditatẽ adire conſtitutũ eſt,quia
alias inter eum,& dominum fieri col
luſio poſſet, frauſque fieri legata-
rijs,quorum cum præcipue aditio in-
terſit,nec à domino ſeruus cogi poſ
ſit,l.cum proponas.3. C.de heredi.
inſtituendis,quoniam aditio non eſt
in opera ſeruili.l.aditio.45.h.t.com-
petentem iudicem eos adire poſſe,
qui illum compellat exiſtimo,quem
admodum,& in d.l.cum aliquis, ius
id domino,cuius contemplatio inſti
tutus creditur,& in d.l.14. & 16.
fideicommiſſario tribuitur.

40 Relinquitur igitur ex ſup. obſer-
uatis

-natis ex proteſtatione ab herede in caſu noſtri tex. facta ſequentem aditionem infirmari: quemadmodum Accurſ. Bart. & reliqui fere omnes putarunt, inde deducentes, in actibus ab vnius voluntate dependentibus valere proteſtationem, & ſi fiat clam, & parte abſente, nullamque in ea præter proteſtantis voluntatem, ca uſam aliam requiri, quæ eſt communis aſſertio teſte Alex. nu. 10. Iaſo. nu. 12. in d. l. non ſolum. §. morte D. de noui oper. nunt. pro qua inducere potes rationem l. ſed & ſi lege. 25. §. conſuluit. D. de petitione hereditatis, & magis. l. quia poterat. 4. D. ad S. C. Trebell. intelligenda tamen iuxta ea quæ ſup. nu. 3. diximus videlicet, ſi factam proteſtationẽ fuiſſe, in primis probetur, cum enim in facto conſiſtat, non præſumitur, vt nominatim docuit Bald. in l. ſi maior. ad fin. C. de tranſactionib. Maſcardus de probationibus con. 1242. & licèt ſint qui putent, proteſtationem proteſtantis iuramento probari ex Bart. in l. ſiquis. 1. t. ibi, *& hoc per ius iurandum affirmauerit.* C. de poſiti, quem ſequuntur Guido Papæ ſing. 44. & deciſi. 244. Romanus ſingul. 250. contrarium tamen tenuit Bald. in d. l. ſiquis num. 4. vnde ſecurius, & cautius erit ad acta eam redigere, quæ indubitate fidem proteſtationis facient, ex Baldo ſupra. quem ſequitur Gratus conſil. 83. numer. 15. volum. 1. Maſcardus vbi ſup. n. 4.

41 Quod ſi à duorum voluntate actus pendeat, proteſtatio ab vno, alio abſente facta non valet, text. ſingul. in d. l. cum in plures. 60. §. locator horrei. D. locati, vbi ſi locator horrei propoſitum habuit, *ſe aurum argentum, margaritas nõ recipere ſuo periculo*, ſi poſtea cum ſciret has res inferri, paſſus eſt, proinde eum obligari Labeo reſpondit, ac ſi propoſitum remiſſum eſſet. Ratio eius rei in promptu, quia cum poteſtatio illa abſente alio, cui præiudicium poſſet generari facta fuiſſet, ei nocere non potuit, vt ex illo tx. notauit Bar. to. in d. §. morte. num. 21. vbi Crotus num. 85. qui communem intellectum fatetur, item & Curtius in l. pacta nouiſsima n. 15. C. de pactis.

42 Verum licet ea ſententia in ſe vera ſit, non tamen conuenit d. §. locator horrei. Cuius deciſionem ea ratione communius procedere putarunt interpretes, quia horreatius recipiendo merces, videtur feciſſe actum contrarium ſuæ proteſtationi & conſequenter videtur à ſua proteſtatione diſceſſiſſe, merceſque ſuo periculo recepiſſe ſic Bald. conſ. vlt. lib. 3 Ripa in d. c. cum M. n. 87. Hermanotus Detus in d. §. morte, n. 71. vnde ſententia ea crebrius recepta eſt ex multis, quos in propoſito adducit, & congerit Ioſeph. Maſcardus con. 1243. n. 3. vbi ſeq. numeris late ampliat & limitat.

43 Sed tunc obſtat noſter hic. §. Celſus vbi actus poſtea factus proteſtationi fuit contrarius, & tamen illam non infirmauit. Idemque probat tx. in d. l. ſiquis in pr. teſtam. 12. D. de lega. 3. vbi ſic teſtator fuerat proteſtatus, *qui bis legauero ſemel deberi volo*, & tamen bis leget in teſtamẽto, ſemel tantũ legatum præſtandũ eſt: niſi expreſſe contraria teſtãtis volũtas oſtendatur, ſe prioris proteſtationis

pænitere aſſerentis: Sed † facilis ex
44 plicatio, ſi diſcrimen cõſtituas inter
actus à voluntate duorum dependẽ-
tes, & eos, qui ab vnius tantum volũ
tate valorem accipiunt: in illis enim
contrario facto tollitur præcedens
proteſtatio, non in his iuxta ſuperio-
ra iura, & quæ in eorum propoſito
adducunt ſuprà citati.

45 Sed de differentiæ ratione inter
vtrumque caſum, ſi ab vtraque par-
te actus cõtrarius priori proteſtatio-
ni factus poſtea fuiſſet, iure potes
dubitare, nulla enim congrua occur
rit. Ergo ego exiſtimo, ſuperiorem
doctrinam, quæ docet, ius proteſtan
tis non ſeruari, in actibus à duorum
voluntate dependentibus, ſiquid cõ
tra proteſtationem actum poſtea ſit,
veram eſſe, quoties ab vno ex his
contrarium quid poſtea fit; quippè
ab eo ſe ipſo, à quo proteſtatio fuit
facta, veluti ſiquis proteſtaretur,
quod ſi aliquando pro aliquo fideiu-
beret, ex nunc poteſtatur, ſe fideiu-
bendi animum non habere, nullam-
que ex conſenſus defectu eſſe fide-
iuſsionem: nam ſi poſtea fideiubeat
præſumitur à priori voluntate receſ
ſiſſe. Aut ſi proteſtatus eſſet, quod
& ſi aliquẽ actum, cum aliqua faciat,
ex quo aliàs matrimonij conſenſus
elici poſſet, non tamen intendit fa-
cere animo contrahendi matrimo-
nium: Si poſtea cum ea publicè con
trahat, videtur à proteſtatione receſ
ſiſſe, quod rectè probabis, ex ſenten
tia. d. §. locator horrei, & Bartol. do-
ctrina, in d. §. morte. nu. 21. quem ſe-
quitur plures, quos retulit Ioſephus
Maſcard. d. con. 124. nu. 9. & ſeqq.
ferendum enim non eſt, vt qui me
cum bona fide quid gerit, contrahit
decipiatur, vnde Clandeſtinam pro
teſtationem, in actibus à duorum vo
luntate dependentibus, nec proteſ-
tantis ius conſeruare, nec in tertij
præiudicium valere, docet Bald. in
l. clare, docet Bald. in l. clarè. C. de fi-
deicom. Alex. conſ. 16. col. fi. lib. 3.
Grauetta. conſ. 120. lib. 3. Curt. iun.
conſ. 126. col. 2. ad fin. Beroius conſ.
358. nu. 9. vol. 2. Maſcard. ſup. nu. 14
quia proteſtatio non nocet niſi ei,
qui expreſſe conſentit, aut quid fa-
cit per quod præſumitur conſenti-
re. Decius in d. cap. cum M. nu. 22.
Portius conſ. 31. n. 29. Roland. conſ.
69. nu. 38. volu. 4.

46 Secus autem eſſet, quando conſen
tiente, & ſciente altera parte prote-
ſtatus quis fuit: veluti, in eodem ma
trimonij exemplo, ſiquis ſciente, &
conſentiente muliere proteſtetur,
quod quæcumque geret cum illa,
non geret animo contrahendi ma-
trimonium, nam & ſi poſtea cum illa
contrahat, aut ſe eam vxorem ductu
rum promittat, nec promiſsio, nec
matrimonij contractus valebit, quià
deficit conſenſus impeditus à priori
proteſtatione, ita docet Felinus, in
d. c. cum M. de conſtitut. nu. 38. ver
ſic. *ſciat tamen*, ex Abbate, quem re-
fert in cap. tua nos de ſponſalib. Bu-
trio in c. veniens. eod. tit. eod. Abb.
in c. per tuas. de cond. appoſit. Iaſo,
in d. §. morte. nu. 14. verſ. *Secus ſi ta
lis proteſtatio*, & in his proprijs ter-
minis conſuluit Aug. Beroius. conſ.
35. volu. 1. Corneus conſ. 209. nu. 7.
vol. 2. vtriuſque enim tunc vna & ea
dem exiſtimatur voluntas, & proce
dit ratio noſtri text. in h. §. Celſus,
verſ.

verſ. *fallens*. iunctis ad eum obſeruatis.

Verum aduerſus ſuperiorem reſolutionem vrgeo, ex deciſ. d. §. locator horrei, iuncta eius vera interpretatione. Pro qua præmittas quædã
47 in primis velim. Horreorum † varia genera fuiſſe, in his enim & frumenta, & vina, & penum, & merces reponi ſolitas, multorum I.C. adductis locis probat Briſonius lib. 8. de verb. ſign. fol. 163. in eiſque cuſtodiæ cauſa homines pretioſiſsimam partẽ fortunarum ſuarum repoſuiſſe probat. l. 3. §. effracturæ. D. de off. Præf. vigil. ex qua apparet cuſtodiæ earum rerum, quæ in horreis reponebantur, gratia, cellas, armaria, & arcas, in illis veteres habuiſſe, vnde non tantùm proprijs, verùm & alienis fortunis cuſtodiẽdis in vſu erãt; cum non ſemper ea quis, quæ & vbi oportebat, ad vſum habere poſſet, maximè mercatores locabantur ergo mercium quantumuis pretioſiſſimarum reponendarum, cuſtodiendarumque gratia: vnde horreorum, & locatores, & conductores. in l. dominus horreorum. 55. l. cum domini. 56. d. l. cum in plures. 60. §. locator horrei. D. locati. l. C. eodem. l. fi. §. fi. D. qui potior. l. 3. D. in quib. cauſ. pig. vnde & horrearius, qui horrea conducit. l. 5. §. ſi horrearius. D. de his qui deiecer. vel effud. l. 5. D.
48 ad exhib. d. l. 60. §. fin. Planè cum † pretioſiores res maioribus ſint, & effracturæ, & latronum periculis expoſitæ, horreorum dominus (qui de periculo mercium in horreum inuectarũ tenetur. d. §. fi. cũ enim mercedem procuſtodia recipiat, & de leuiſsima etiam culpa tenetur. l. qui mercedem. 55. D. de act. empt. effractis, & compilatis horreis non tenetur l. 1. l. 3. C. de locato. l. 1. §. 3. D. de off. Præf. vigil. iuncta. d. l. dominus. d. l. cum in plures. §. fi. Quamuis eius ſerui, cum quo contractum eſt, propter ædificiorum notitiam in quæſtionem peti poſsint, quia præſumi nõ ſolet ignorãtia facti domeſtici in domeſticis perſonis, & vicinis, d. l. dominus iuncta. d. l. 9. C. de nuptijs, vnde benè notabat Bald. furto, aut delicto alicubi admiſſo præſumi eius notitiam habere vicinos, & domeſticos, atque ideo præ alijs torquẽdos eſſe, delicti indicandi cauſa. argum. d. l. dominus.

49 Ergo cum magnum eſſet cuſtodiæ mercium periculum, quò magis earum dominis innoteſceret illorũ periculo res futuras, ad horreorum oſtia propoſuit dominus, horreive locator, *ſe aurum, argentum, margaritas non recipere ſuo periculo.* Propoſitum igitur, de quo, in d. §. locator horrei, non accipitur pro animi intẽtione, & deliberatione; quemadmodum, in l. ſi quis nec cauſam. 4 ibi. *ſi quis, nec cauſam, nec propoſitum fænerandi habuerit.* D. ſi cert. petar. & in l. ſi quis id quod. 7. in pr. D. de iuriſd. omn. iud. l. non putauit. 8. §. fin. ibi. *Prætori enim propoſitum eſt.* D. de bon. poſſ. contra tabulas, & in l. ſi emancipato. 17. D. de leg. præſtãdis. l. ſi pater. 5. ibi. *vel poſtquam propoſitum habuiſſet.* C. de inoſ. teſta. quia tunc I.C. Labeo non diceret, locato rem horrei *propoſitum* habuiſſe *non recipere*, ſed *propoſitum non recipiendi*, quemadmodum, in d. l. 4. propoſitum

tum fœnerandi,& in d.l.5.propoſitũ
proponendi querelam: Sed proſcrip
tum, pro horrei foribus , palàm, &
claris literis , non per notas , nec in
loco remoto, ſed euidenti, & de pla
no, ſic vt qui contraheret dicere nõ
poſſet , aut non propoſitas fuiſſe li-
teras , aut eas ſe non vidiſſe. Eſt e-
nim † *propoſitum* ibi nomen adie-
50 ctiuum, per Synopſim ſignificans le
ges , & conditiones quibus horreo-
rum dominus ea locabat. Sic & in l.
ſed ſi pupillus. 11. §.de quo palam,
D.de inſtitoria actio. l.quoties. 47.
in prin. D.de peculio.l.1. §.item cũ
ex edicto. D.quæ ſententiæ ſine ap-
pellat.reſcind.ex quibus conſtat,fre
quentes has ante tabernæ fores proſ
criptiones fuiſſe , ad impediendum
facultatem negotiandi. Quemadmo
dum,& fieri ſolitas apparet recupe-
randi ſerui fugitiui gratia.l.1.§.fin.
in fine. D. de ſeruis fugitiuis. indi-
candæ rei amiſſæ & repertæ.l.falſus
43.§.proinde. D. de furtis. quod &
viua præconis etiam voce præſtari
ſolet , eſtque hodie in vſu , & olim
fuit.l.ſolent.15. D.de præſcrip.ver-
51 bis. ſic Mercurius. † lib.6. de aſi-
no aureo. Præmium inueſtigationis
Pſyches publico præconio edicit. *Si
quis*,inquit, *à fuga retrahere, vel oc-
cultam demonſtrare poterit fugitiuã
Regis filiam , conueniat Mercurium
prædicatorem , accepturus indicij no-
mine ab ipſa Venere ſeptem ſuauia.*
Quem Lucij Apulei locum, alia e-
tiam è bonis authoribus in rem hãc
retulit eruditus Petrus Pithæus,lib.
1.aduerſariorum ſucceſsiuorum.c.2
quo ſenſu d.§. locator horrei. eiuſ-
què verba ibi. *propoſitum habuit*, in-
terpretatur Hormanotus Detus, in
d.§.morte. Alci.in l.deteſtatio. nu.
48. D.de verbor. ſign. & in l.pacta.
nouiſsima.num.14.C.de pactis.An-
to.Goueanus,lib.2.var.lect.cap. 23.
Briſonius de verbor.ſig.lib.14.pag.
540.ad finem.verbo.*Propoſitum*.Dio
nyſius Gothifred.in eius notis,& in
d.§. de quo palam,& in d.l.quoties,
& videbis Rolandum, conſ.59. nu.
45.vol.3.Fichardum conſ.26.nu.5.
& conſ.151.nu.10.lib.2.
52 His præmiſsis conſtat interpreta-
tio text.in d.§.locator horrei. Ideo
enim ibi præcedens domini horreo-
rum proteſtatio, *Propoſito* illo, ſiue
Proſcripto facta effectum non habet
quia conductor introducens merces
in horreum non videtur illi horrea-
rij proteſtationi conſentire; imo po
53 tius diſſentire. Tacens † enim in
ſibi præiudicialibus diſſentire potiùs
quàm conſentire videtur. l. filius fa
mil.8.§. inuitus. ibi. *inuitum autem
accipere debemus , non eum tantum,
qui contradicit , verum eum quoque
qui conſenſiſſe non probatur*. D. de
procurat.l.inuitum.4. D.de ſeruitu
tib. vrbanorum.l.pen.D.de furtis.l.
5.C.de condict. ob cauſ.explicat So
cinus. regu. 39. vnde cum introdu-
cens merces non conſentiat horrea-
rij proteſtationi , ſed potius diſſen-
tiat , & velit merces eſſe periculo
horrearij, prout ius diſponit, debuit
horrearius iuxta proteſtationem ſuã
merces non recipere, quas introdu-
cens nolebat eſſe ſuo periculo : eas
enim recipiendo, facit actum contra
rium proteſtationi,& conſequenter
videtur ab ea recedere. Eo maximè
quia,& ſi dicamus, verumque perſiſ-
tere

tere in ſuo diſſenſu,nullius proteſta
tio attenditur,& ſtamus iuris regu-
læ, quæ obligat horrearium ad peri-
culum mercium inductarum. Vnde
54 † & illud , in actibus dependẽtibus
à duorum voluntate non ſufficere
proteſtationem fieri parte præſente,
niſi illa expreſſe conſentiat ;quia in
præiudicialibus tacens non videtur
conſentire, ſed potius diſſentire ,vt
ſup.nu.14.obſeruauimus. Quam in-
terpretationem confirmat Vlpianus
in l.fin.§.item ſi prædixerit. D.nau
tæ,caupones. *Item ſi prædixerit* (in-
quit ille de exercitore nauis ſermo
nem faciens) *vt vnuſquiſque vecto-
rum res ſuas ſeruet , neque damnum
ſe præſtaturum , & conſenſerint ve-
ctores prædictioni,non conuenitur*, ex
quo tex.notant Bart. & alij ibi. Pro
55 teſtationem in † quam aduerſarij
conſentiunt, liberare proteſtantem
Archidiaconus per text ibi.in cap.
Diaconus.27.diſt. Alex. in l.ſi fide-
iuſſor.nu.2. D.qui ſatiſd. cogantur.
Marſilius in l.vnius facinoris,§.cuſ-
todiæ.nu.33. D.de quæſtionibus.e-
xoneratur enim eo caſu exercitor
non tam præcedentis proteſtationis
virtute, quàm ex voluntate eorum,
qui vehuntur in naui,& prædictioni
conſenſerunt , vt rectè in rationali-
bus ad eumdem tex.Ant. Faber ad-
uertit. Adeò,vt nec quicquam refe-
rat,an expreſſe conſenſerit,an tacitè
remanendo in naui : nam & hoc po-
ſteriori caſu ſibi debet imputare,
qui maluit hac lege in ea naui rema
nere,vt benè ibi Acc aduertit,quem
Faber ſequitur,& diximus, n.14.
56 Contrariam tamen ſententiam,nõ
ſufficere tacitum conſenſum,ſed ex-
preſſum requiri, etiam in caſu,d.§.
Item ſi prædixerit.defendit Alex.in
d.§.morte.nu.29. Rubeus. nu.155.
ea ratione. Quoniam ſtabularius in
uitus tenetur hoſpites recipere. l.v-
nica ad fin.ibi.*nec repellere poteſt iter
agentes* .D.furti aduerſus nautas,
quod bene explicat Bart.in l.1, §.1.
D.nautæ,caupones. ſi hoſpitij publi
ci munus ſit profeſſus , qui cum ex
neceſsitate,ad id teneatur, quodam
modo videtur hoſpitibus ius quæſi-
tum,vt eorum merces ſeruentur pe
riculo ſtabularij,quod ius ab eis ſine
eorum expreſſo cõſenſu non poteſt
auferri arg.l.perfecta donatio.C.de
donat.quæ ſub modo,ita Bart. in d.
§.morte.nu.12.Iaſo.nu. 17.Rubeus
num.156.
57 Vnde inferunt,quod ſiquis ex ne
ceſsitate non teneretur,ſed actus eſ
ſet mere voluntarius,ſufficeret pro-
teſtationem fieri præſenti, licèt ille
expreſſe non conſentiat,vt iuxta eã
naſcatur obligatio. Sic Alciat. in l.
deteſtatio. nu.48.D.de verb.ſig.Ru
beus vbi ſup.nu.159.Iaſo in §.fuerat
nu.10.de actio. Qui pro hac ſua ſen-
tentia iura, & fundamenta adducũt
non leuia. Sed eſt longè verius deci
ſionem.d.§. item prædixerit proce-
dere etiam in actu merè voluntario:
vt ex eius ſpecie conſtat,quæ eſt lõ-
ge diuerſa à caſu d.l.vn. D.furti ad
uerſus nautas , vt conſtat ex l.1. D.
nautæ,caupones ibi, *nam eſt in ipſo-
rum arbitrio ne quem recipiant*, iun-
cta Bart.interpretatione eodem
in loco,& eleganti Vlpiani ra
tione in l.3.§.1.D.de
arbitris.

Dec

De ſeruo alieno herede inſtituto.

CAPVT. XIX.

1 *Seruus alienus heres inſtitutus citra domini iuſſum adire non poteſt & eius rei ratio.*
2 *Serui capacitas, ex domini capacitate.*
3 *Seruus quidquid acquirit, domino acquirit.*
4 *Iuſſus vt ſeruus hereditatem habeat præcedere debet.*
5 *Seruus communis ſi adeat, quomodo dominis acquirat?*
6 *Iuſſus ad adeundum durare debet non morte, non furore, non pœnitentia extingui.*
7 *Mandatum finitur morte, reuocatione, furore.*
8 *Seruus hereditarius heres inſtitui poteſt, adire hereditatem non poteſt.*
9 *Seruus hereditarius hereditatem, eius partem, aut quid hereditarium heredi non quærit.*
10 *l. heres. 43. h. tit. cum concordantibus.*

1 QVæ ratio fecit, vt filij fam.
ſiue heredes inſtituti, ſiue
abinteſtato ſuccedentes,
ſine patris iuſſu adire hereditatem,
I.C. ſæculo non poſſent, quibus caſihus per eos hereditas quærebatur
parentibus, ne aliàs inuitus pater æri
alieno obligaretur, vt ſup. audiuim⁹,
longè magis idem ius, & in ſeruis
obſeruandum euicit. Hùcque reſpicit generalis illa Vlpiani, in d. l. 6. in
pr. h. t. *qui in aliena eſt poteſtate non
poteſt inuitum hereditati obligare eū
in cuius eſt poteſtate.* Ergo cùm ſeruus in domini poteſtate ſit. §. 1. I. de
his qui ſunt ſui, vel alien. iu. & quoad
ea, quæ iuris ciuilis ſunt, & obligationis, & acquiſitionis omnino incapax, & pro nullo habitus, l. in perſonam. 22. l. quod attinet. 32. l. ſeruitutem. 209. D. de reg. iur. l. 3. §. 1. D.
de capit. minut. l. naturaliter. 13. D.
de condict. indeb. l. nec ſeruus. 42.
D. de peculio. l. i. D. de l. delib. capa-
2 citate † in his, quæ gerit, & cum eo
geruntur ex domini ſui perſona mu
tuata. l. non minus. 31. l. ſi alienum.
49. §. 1. D. de hered. inſt. l. ſi mihi, &
tibi. 12. §. regula. D. de leg. 1. omnia
3 quæcumque † acquirit domino, &
abſenti, & ignoranti, & inuito etiam
(ſecùs in filio) acquirit. §. item vobis. I. per quas perſ. l. quemadmodū.
46. D. de iur. dot. l. qui liberis. 8. §.
hæc verba. D. de vulg. l. acquiritur.
10. l. etiam inuitis. 32. D. de acq. rer.
dom. l. 2. §. Celſus. D. de vſucap. pro
em. l. ſeruus vetante. 62. D. de v. o. l.
7. tit. 21. p. 4. l. 7. tit. 11. p. 5. ne igitur
obligationem ad dominum adita he
reditate transferret, eumque inuitū
æri alieno obligaret, non aliter heres
inſtitutus adire poteſt, quam ſi do-
4 minus, & velit, & iubeat, † iuſſuſque præcedat. d. l. ſiquis. 25. §. iuſſum
l. ſeruus. 64. l. ſeruus communis. 67.
l. ſi ſolus. 80. §. item ſi ſeruus l. ſi ſeruus. 82. §. ſed & ſi h. t.
5 Quod ſi ſeruus communis ſit, vt
omnibus acquirat, omnium præcedat iuſſus oportet, aliàs iubenti quæ
rit: eumque pro dominica tantùm
parte

parte heredem facit: cæteris ſocijs
non iubentibus tacito iure eorum
accreſcunt ex legali coniunctione
partes, aut ipſi eidem ſeruo, poſt prio
ris domini iuſſum, ante aliorum re-
pudiationem manumiſſo, ex d.l.ſer-
uus.64.d.l.ſeruus communis. 67.h.
titu. quas ego ſic accipio, qua de re
plura ſcripſi, in §.Alienus quoque.4
& in §.ſeruus autē. 6.I.de here.inſt.
& videbis Michael. Graſſum de ſuc
ceſ.abinteſtat. §. Ius accreſcendi.q.
3.7.& 8.And. Aleiatum lib.4. para-
dox.c.4.quibus conſequens eſt, quod
in d.l.ſi ſolus.80.§.itē ſi ſeruus. I.C.
ſcripſit: omnia enim paria permane-
re debent, in id tempus quo ſequen-
tes, ſiue alteræ adeantur partes. Adi
Graſſum.§.Inſtitutio.26.Ant.Gom.
1.tom.c.12.n.59. Et ſimiliter, & in d.
l.ſi ſeruus eius. 82.h.t.additum eſt,
vide quæ ſcripſi.in §.ſeruus autem,
6.ex nu.7.& 9.I.de hered.Inſt.Ergo
vt adire ſeruus poſsit domini ma-
neat iuſſus oportet, non morte, non
6 furore, † non pœnitentia extinctus
l.qui ſeruum.47.l.ſiquis alieni. 48.l.
ſi per epiſtolam.50.h.tit. obſeruant
omnes, in d.l.qui in aliena.6. in pr.
& in d.§.iuſſum.

7 Reuocat enim præcedentem iuſ-
ſum, & mandatum aliud quodcum-
que ſuperueniens furor. dictis legi-
bus. Mozzius de contractib. tit. de
mandato.Rub.quib. mod.annullet.
num.11.Medicis tract.Mors omnia
ſoluit.2.p.concl.63. & vide Roma-
num conſ.119. Socinum. regu.254.
Vantium.de nullitatib.Rub.de nul-
lit.ex defectu mandat.nu.170. Go-
zadinum conſ.28.nu.8.Iac.Cuiaciū
ad Affri. tract.4.ad d.l.47.Duar.ad

8 h.t.c.4.Don.li.7.c.6. † Vnde eſt, vt
licèt ſeruus hereditarius hereditati
acquirat ea, quæ in facto non conſi-
ſtunt. l.vſusfructus. 26. D.de ſtipu-
lat.ſeruor.l.hereditas.61. D.de acq.
rer.dom.hereſque poſsit inſtitui, cū
capacitatem ab hereditate iacente,
quæ pro domina habetur, accipiat.
textus in pr l.de ſtip.ſeru l.non mi-
nus.31.l.eius ſeruum 64. D.de he-
red.inſtit. diſputaui latè in §.ſeruus
etiam.5.I.de hered.inſt. adire tamē
hereditatem ſibi delatam nō valeat:
nullus enim eſt, qui iubere poſsit.
Iubētis igitur domini perſona, cùm
deſideretur, futurus heres expectā-
dus eſt, vt bene docui citato loco,
num.9.

9 Hinc fit, vt per ſeruum heredita-
rium aliquid ipſius hereditatis, vel
eius partem, & maximè hereditatē
ipſam acquirere heres non poſsit. l.
heres.43.h.t l.per hereditarium.18.
D.de acq.rer.dom.l.1. §.veteres. l.
qui abſenti.38.§.vlt.D.de acq.poſſ.

10 Quas leges contra Gloſ.Bart.Imo.
Pau.Cum.& Aretin.in d.§.veteres,
& in d.l.heres, non rectè.Cui.lib.14
obſ.c.10.de eo ſeruo accipit, qui nō
hereditatis iacentis, ſed heredis per
aditionem domini conſtituti, ſeruus
ſit. Quomodo enim ſi iam ſeruus ſi-
mul, cum hereditate per aditionem
fuerat heredis effectus, dubitare poſ
ſent l. C.de hereditate acquiſita, &
per aditionem patrimonium here-
dis effecta. §.1.I.de her.qual.l.in fi-
deicommiſſaria.18.§.quoties. D.ad
Treb.l.1.§.1.D. de ſeparat. Rurſus
per ſeruum acquirenda? Igitur, vel
ſeruus in dictis legibus hereditatis
iacentis eſt, vel ſi cùm eſſet heredi-

tarius, aditione heredi quæſitus fuit nulla eſt iam hereditas, de cuius per ſeruum acquiſitione tractetur. Illis igitur I.C. reſponſis de hereditario ſeruo acceptis cum Accurſianis, quorum ſententiam aduerſus Cui. defẽdit Hubertus Gyphanius in lectura Altorphina in d.l. per hereditarium, & in d.l. qui abſenti. Rationem eorum eam eſſe cenſeo, in hereditate, quia dum hereditarius eſt, iubentis domini perſona deſideratur: nec poteſt ſe ipſum ipſe, cum in hereditate contineatur, acquirere: in cæteris autẽ rebus, & etiam in hereditate, quia omne quod ſeruus hereditarius acquirit, hereditati, à qua capacitatem accipit, quærit, vnde ipſa ſibi hereditas, vel res hereditariæ rurſus hereditati acquirerẽtur, quarũ rerũ inter ſe naturaliter pugna eſt. Non poteſt igitur ſeruus hereditarius hereditati acquirere hereditatẽ vel quod eiuſdem hereditatis eſt: quia ante aditã hereditatem iuris ratio aduerſatur: poſt aditam autem, iam non amplius hereditarius eſt. d. §. 1. l. de hered. qual. & ita tenendum eſt, quicquid aliter velit Donel. lib. 9. cõm. cap. 6. litera. H. vbi eius enucleator Oſual. authoris interpretationẽ conuincit, & aliam eiuſdem Hubertі Gyphanij, & Gothiphre. Denique, & nouã aliã ſubijcit ſpeciem, in qua hæc tractatio poſſit verſari. eum vide.

De differentia inter ſeruum hereditarium, & ſeruum legatũ vel emptum vide Doctores in d. §. veteres. Gyphan. in d. l. qui abſenti. §. vlt.

(∴)

De libero homine, & ſeruo alieno bona fide poſſeſſis, & de fructuario ſeruo, heredibus inſtitutis.

CAPVT. XX.

1. *Homo liber quatenus bonæ fidei poſſeſſori acquirat?*
Seruus alienus b. f. poſſeſſus quatenus poſſeſſori acquirat?
Vſufructuarius ſeruus quatenus caſu fructuario domino acquirat?
2. *Aditio hereditatis in opera ſeruili non eſt.*
3. *Aditio hereditatis ex re iubentis non eſt.*
4. *Aditio hereditatis à ſeruo alieno, libero homine, & vſufructuario facta cui cedat, & num. ſequentibus.*
5. *Contemplatione b. f. poſſeſſoris inſtitutus ſeruus alienus, vſufructuarius, homo liber, ei quærunt.*
6. *De ea re magna contentio inter veteres I.C.*
7. *Trebatij de ea re ſententia.*
8. *Labeonis opinio.*
9. *Modeſtinus Labeonem amplectitur.*
10. *Modeſtini diſtinctio in ſeruo vſufructuario.*
11. *Iuſtiniani in ea diſſenſione noua ſanctio.*

12. I.

ſi l. *homo liber. 54. D. de acquir. domin.*

1 HÆc de ſeruis proprijs, qui in dominio, & poteſtate noſtra ſunt, ſed an admittenda in ſeruis alienis, vel liberis hominibus, quos bona fide poſsidemus, itē & in fructuarijs, recte dubitatur, & ſane conſtat (quæ generalis regula eſt) per has perſonas id tantum nobis acquiri, *quod ex operis ſuis*, vel *ex re noſtra* paratur. l. acquiritur. 10. ſ. de his l. qui bona fide. 23. §. vlt. l. quod fructuarius. 49. D. de acq. rer. dom. l. ſi ſerui. 21. l. ſed etſi. 22. l. ſed ſicuti. 23. l. ſed &ſi. 25. §. pen. D. de vſufr. late Donel. lib. 9. com. cap. 6. ad fin.

2 Ergo cum aditio hereditatis non ſit in opera ſeruili. l. aditio. 45. h. t. l. fructuario 47. D. de acq. rer. dom.

3 nec † ex re noſtra. l. liber homo. 19. illo tit.

4 Nec fructuarium ſeruum, nec alienum, aut liberum hominem bona fide poſſeſſos etiā ſi iuſſu noſtro adierint, hereditatem nobis quærere conſequens eſt, & nominatim cauetur in d. §. de his. cum alijs ſup. citatis. d. l. fructuario. 47. l. ſiquis. 25. in pr. d. l. aditio. 45 §. Prætereah. t. explicant præter ordinarios Duar. ad h. t. c. 4. Conan. lib. 3. com. c. 7, ex nu. 5. Cui lib. 11. obſ. c. 12. Hubertus Gyphanius ad t. de acq. rer. dom. in d. l. lib. homo. & in eadem Nicolaus à Salis, in lib. quem Sicilimenta iuris inſcripſit, Benedict. Pinell. Selectarum interpretationum lib. 1. ca. 12. Franc. Dauid argent. in notis ad h. t. fol. 279. attigi ego leui manu in §. de his. Vbi idem docet Imp. I. per quas perſ.

5 Sed eſt vnus caſus, in quo perſonæ hæ nobis acquirunt: nimirum cum contemplatione bonæ fidei poſſeſſoris, aut fructuarij heredes ſunt inſtitutæ, quaſi tunc ex re bonæ fidei poſſeſſoris, aut fructuarij acquiſitio paretur. d. l. ſi ſerui. 21. cum. l. ſeq. d. l. aditio. §. præterea. Quem caſum à generali regula. d. §. de his exceptū recte animaduertit Don. d. lib. 9. c. 9. Rationem deduces ex l. cum oportet. 6. in pr. iunct. gl. ibi. C. de bonis quæ liber. l. 13. iūctā glo. 5. tit. 6. par. 6. nam quemadmodum profectitiū dicitur, quod, licet ab eius non proficiſcatur ſubſtantia, patris tamen contemplatione relictū eſt: ſic & ex re bonæ fidei poſſeſſoris paratum, item & fructuarij, quod bonæ fidei poſſeſſoris, ſiue fructuarij contemplatione relictum eſt.

6 Verum, quia quamuis hodie eo iure vtamur, tamen olim magna de ea re inter veteres Iuris Conſultos cōtentio fuit, cuius & hodie in libris noſtris extant veſtigia, ne forte cum illa offendas, huius hiſtoriæ iuris ignoratione impingas.

7 Meminers, Trebatium Iuris Cōſultum exiſtimaſſe, liberum hominem, qui iuſſu bonæ fidei poſſeſſoris adijt, heredem effici: nec intereſſe, animum habuerit, vel contra ſibi acquirendi.

8 Labeonem vero diſtinguere, vtrum ex neceſsitate, an etiam volens ſibi acquirere adijſſet, vt priori caſu, nec ſibi, nec domino, poſteriori ſibi acquireret hereditatem,

l.liber homo.50.in pr.D.de her. inſ. l.liber homo.19.in fin.D.de acq.rer. dom.

9 Quam † Labeonis ſententiā Modeſtinus amplectitur. in l. homo liber.54. D.de acq. rer.dom. eoque tantùm caſu per liberum hominem hereditatem bonę fidei poſſeſſori acquiri,concedit,quo conditionis ſuæ certus, volenſque putatiuo domino acquirere,adijt hereditatem.

10 Sed idem Labeo in fructuario ſeruo diſtinguendum exiſtimabat : vt ſi contemplatione fructuarij fuiſſet heres inſtitutus , vel legatum acciperet,ipſi acquireret:ſi domini, vel ipſius ſerui dominoquæreret.d.l.ſerui . Quam diſtinctionem in libero homine bona fide poſſeſſo Iulian. probat,in d.l.aditio 45. §.præterea. h.t.docetque iuſſu bonæ fidei poſſeſſoris adeundo illi hereditatem acquirere: quaſi ex re ſua acquireret contra id,quod Modeſtin.ſcribit,in d l. homo liber. 54.in pr. D.de acq.rer. dom. & manifeſtius contra Ariſtonis ſententiam , à Pomponio relatam,in dict.l.liber homo. 19. illo titulo.

11 Vides quāta ea in re inter veteres fuerit diſſenſio? Sed ſunt retinendæ & regula,&exceptio inſinuatæ à nobis ſup.nu.1.& 5. Quòd ſi non fuerint perſonæ hæ contemplatione domini inſtitutæ , tunc cum hereditatis aditio nō ſit in opera ſeruili, nec ex re domini putatiui,nō poterit homo liber ei hereditatem acquirere. Vnde ſi eius iuſſu,&neceſsitate adierit,neque bonæ fidei poſſeſſori deficiente iure,neque ſibi deficiente voluntate hereditatem acquiret, vt reiectis Ariſtonis, & Trebatij ſententijs Labeo exiſtimauit.Cuius opinio vt quæ à Pomponio , & Iuſtiniano (in l.cum aliquis 21. C.de iure deliber.) probetur,cū in vltima relata ſit ſequenda eſt: cæteræ hiſtoriæ tantū cauſa enarrantur, ideoquè ex his argumentum ſumi non poteſt, ſed tantùm colligi, Labeonem non ſolum à Trebatio , quatenus nihil intereſſe putabat ,quid ſenſerit liber homo,ſed quid fecerit: verùm etiam ab Ariſtone, qui etiam ſi teſtator ad eum voluiſſet pertinere, nihilo magis bonæ fidei poſſeſſori per liberū hominem hereditatem acquiri, cenſebat,manifeſtè diſſenſiſſe. Nec mirum,ſi nec Ariſtonem , nec Trebatium,à quo inſtitutus fuerat, ſequatur:nā vt Gaius ſcribit,in l.1.§. poſt hos. D.de orig. iur. Labeo ingenij qualitate, & fiducia doctrinæ plurima innouare inſtituit.

12 Nec ſuprà traditam interpretationem deſtruit,quod Modeſtinus ſcribit in d.l.homo liber.54.quin potius explicat:docet enim, hominem liberum hereditatem nobis acquirere non poſſe:ſibi autem eo caſu acquirere hereditatē, quo ſponte ſua ſcieſque conditionem ſuam adierit:cùm & ipſe fuerit inſtitutus, & capax ſit acquiſitionis,vt potè liber:& animū habuerit ſibi acquirendi, vt potè de conditione ſua certus.Quod ſi iuſſu noſtro adierit, & ex neceſsitate iuſſus, non animo ſibi acquirendi, neque ſibi deficiente voluntate,neque nobis obſtante iure acquiret hereditatem,cūnon ex re noſtra ſit.Loquitur enim Modeſtinus generaliter, non de ſpeciali illo caſu a nobis ſup. explicato; quo contemplatione bo-

na

næ fidei poſſeſſoris liber homo inſtitutus heres fuerat,tunc enim, ſi iuſſu eius adierit,ei acquiret hereditatem.d.l.aditio.45.§.fin.h.t.

De ſeruo alieno herede inſtituto ante aditionem manumiſſo.

CAPVT. XXI.

1 *Filius fam. heres ante aditionem emancipatus nō patris iuſſu,ſed ſuo arbitrio adit, & ſibi quarit hereditatem.*

2 *Seruus heres inſtitutus ante aditionem manumiſſus ſuo arbitrio adit hereditatem.*

3 *l.ſi ſolus.* 80.§. *item ſi ſeruus hoc tit.*

4 *l.ſiquis heres.35.§.idem dico.hoc tit.& nu.ſeq.*

5 *Ius accreſcendi potētius iure ſubſtitutionis aliquo caſu.*

1 QVæ de filijs famil. & ſeruis heredibus inſtitutis audiuimus, eos patris dominiue iuſſu adeuntes patri dominove hereditatem acquirere, ita demum vera ſunt,ſi in eadem cauſa manſerint:nā ſi ante aditionem filius ſit emanci-
2 patus,aut ſeruus † manumiſſus, ſibi,non patri,aut domino quærunt.l. cum filio.3.verſ.*Itaque.*iuncta.l.qui liberis.8.§.hæc verba.D.de vulgar. l.ſi alienus.61.D.de leg.2. & magis in ſpecie, l.ſeruus.64. l.ſi ſolus.80. §.firmo. l.ſi ſeruus.82.h.tit. Sicut ſi medio illo tempore alienatus fuiſſet ſeruus noui domini iuſſu adire deberet, eique quæreret hereditatem: l.Antiſtius.61. §.ſi ſeruus iuncta. l. ſiquis. 25. §. 1.h.t.§.ſeruus autem.3. v. *quod ſi*,I.de here.Inſt.vbi,& in §. alienus.nu.8. obſeruauimus.

3 Ex qua obſeruatione fluit,vt ſi ſeruus inſtitutus ſit ex parte purè,& ex parte ſubconditione,& cum ex inſtitutione pura iuſſu domini adijſſet, ante conditionis euentum fuerit manumiſſus,poſteaque conditio extiterit,portio illa hereditatis domino nō quæritur, ſed ſeruum comitatur: nam vt ei, cui prima portio quæſita eſt,altera quoque acquiratur,in eius conditionis euentum omnia paria permanere debere ſcribit Paulus,in d.l.ſi ſolus.80.§.Item ſi ſeruus.h.ti. Sed obſtare ex diametro videtur Vlpia.in l.ſiquis heres.35.§.idem dico
4 h.t.vbi ſi filius † fam.vel ſeruus heres ex parte purè inſtitutus,ex altera Titio ſit ſubſtitutus, & iuſſu patris,aut domini adierint hereditatē, mox emancipatus, aut manumiſſus ex cauſa ſubſtitutionis adeat,& hāc quoque partem patri, aut domino quærit,quia ſunt huius modi ſubſtitutiones appendices prioris inſtitutionis. Quam difficultatem varijs modis diſſoluunt interpretes,vt cōſtat ex Iacob.Cuiacio lib.11. obſeruat cap.14.Ant.Fabro lib.15,coniectu.c.20.

5 Qui rectè putant, vtriuſque loci longè diſsimilem ſpeciem. Nam in d. verſ. *idem dico*, defecit inſtitutio Titij coheredis,cui filius, vel ſeruus ſubſtitutus erat: ideoquè ex ſubſtitutione portio illa defertur: in eoque eſt, vt inuito accreſcat ipſo iu-

re , niſi ſubſtitutio iuri accreſcendi obſtaret, quoniam licet regulariter ius ſubſtitutionis potentius ſit iure accreſcendi.l.2.§.ſi duo. D.de bon. poſſ.ſecundum tab. communis opinio,quam multis laudatis nouiſsime reſoluit Nicolaus Intrigliolus tract. de ſubſtitutio. Centur.1. q.25. vbi late ampliat, & limitat. Tamen id non procedit, quando ex veriſimili mente teſtantis aliud præſumitur,vt ſi & accreſcendi ius, & ius ſubſtitutionis coniunguntur,ita vt aliud alij non obſtet ; quin potius coniurent, vt in exemplis, quæ Bart. tractat. in l.1.nu.48 D.de vulg. quæ exornat laudatis alijs idem Intrigliolus vbi ſup.q.46.ex nu.1.& tu probabis expreſſe,ex difficili,& ſingulari tex.in l.Si ego & Titius. 19. D. de iniuſto rupto. Ergo cũ ſubſtitutio hæc, qua coheres coheredi ſubſtituitur,accretio potius.quàm ſubſtitutio dicenda ſit,aut accretio per modum ſubſtitutionis , perinde ex ea accreſcit portio patri,vel domino,qui heres ex altera parte inuenitur , ac ex iure accreſcendi . Cùm vero poſt aditam ex pura inſtitutione hereditatis partem alteram,alia ex conditionali inſtitutione ea exiſtẽte,defertur (quæ eſt ſpecie.d.§. *Item ſi ſeruus*) tantũ diſtat,vt deficere videatur,vt potius tunc competat,defectura,ſi repudietur , aut alia ratione excluſus ſit heres à iure adeundi. Igitur ſubſecuta tunc aditione ab eo qui rectè ſibi poteſt acquirere,nulla cauſa eſt,cur acquiri debeat illa portio domino, aut patri,cui iam prior quæſita erat. Ergo in d.verſ.*idem dico* defecta coheredis portio accreſcẽdi iure per ſubſtitutionem tanquam prioris inſtitutionis appendix accreſcit , & defertur. At vero in d.§.*item ſi ſeruus*,cõditione exiſtente ex inſtitutione cõpetit hereditas filio,vel ſeruo, illiſq; vt capacibus acquiſita ad patrem,dominumve non pertinet. Hæc iuxta hæc iura in d.§.idem dico,& in d.§. Idem ſi ſeruus obſeruaſſe nunc ſit ſatis, plura alia adnotauimus infra ca. 28.ex num.88.ex quibus hæc(ſi placet) poteris exaudire,vt antiquorũ interpretationem defendas.

De pupillo herede.

CAPVT. XXII.

1 *Pupillus quis propriè ſit?*
2 *Pupillis nullum animi iudicium eſt.*
3 *Aditio hereditatis voluntatem, & conſenſum exigit , & numero.13.*
4 *Pupillus ſine tutoris authoritate non poteſt obligari.*
5 *Hereditas adeuntem æri alieno obligat.*
6 *Pupillus ſine tutore adire hereditatem non poteſt.*
7 *Pupillus tutore authore acquirere hereditatem poteſt.*
8 *Tutor ſine pupillo non adijt hereditatem.*
9 *Adit hereditatem ille , cui eſt delata.*
10 *Tutor hereditatem ſine pupillo petit,illam non adit.*
11 *Pupillus ſine tutore poſſeſſionem acquirere poteſt.*
12 *Poſſeſſio facti magis , quàm animi*

nini eſt.
14 *Tutor honorarius quis ſit, & an aditioni hereditatis authoritatem præbeat? & n. 18.*
15 *Tutorum ſpecies tres.*
16 *Tutoribus omnibus ſolui rectè poteſt.*
17 *Tutores, non omnes authoritatem præſtant.*
18 *l. & ſi pluribus. 4. D. de authorit. tutor.*

1 DE His iam audiamus, qui licet ſui iuris, & patres famil. ſint; propter iudicij tamen imbecillitatem, alieno regũtur: quales ſunt, *Pupilli, infantes minores* curatorẽ habentes, *prodigi furioſi, muti, ſurdi*: de quibus multa in h. t. qui ſuo arbitrio adire, aut repudiare hereditatem non poſſunt. In primis de pupillo. Ergo quamuis pupillus is proprie ſit, qui cum impubes eſt, deſijt in patris poteſtate eſſe, aut eius morte, aut emancipatione. l. pupillus 239. D. de verb. ſign. diximus in rubrica. I. de pupill. vnde, & *infans* etiam, ideſt ſeptẽnio minor, ea voce comprehendatur, de eo tamen nunc loquimur, qui ſeptennium, cum exceſſerit, impubes tamen adhuc eſt, ideſt, quatuordecim annis minor, qui frequentius in libris noſtris *pupillus* nuncupatur: & de quo leges omnes de pupillo loquẽtes ſine ſcrupulo fère accipiendæ ſunt, vt latius in propoſito explicuimus. in §. item extraneus, ex num. 47. I. de hered. qualit. Is igitur hereditatem neque adire poteſt, neque repudiare, nec juxta eam quicquam pro herede gerere, ſine tutoris authoritate, Ratio in promptu, quoniam cum pupillis
2 † nullum ſit animi iudicium. §. præterea. I. quib. non eſt permiſſ. §. pupillus. I. de inutilib. Vbi, & in §. neque tamẽ. I. de auth. tut. copioſè ſcribimus. l. 1. D. de minorib. l. pupillus
3 9. h. tit. & hereditatis aditio, † ſiue pro herede geſtio in facto, animoque conſiſtat, voluntatem & conſenſum exigat. l. pro herede. 20. in pr. l. gerit. 85. hoc tit. l. ſi auia. 5. C. de iu. delib. pupillum, neque adire, neque pro herede gerere poſſe, conſequẽs eſt. Tum etiam, quoniam, cum ge-
4 neraliter cautum ſit, pupillum † ſine tutoris authoritate non poſſe obligari. l. obligari. 9. in pr. D. de aut. tut. l. obligari. 43. D. de obligat. & action. l. more. 8. hoc titulo. heredi-
5 tas autem quin † nos obliget æri alieno, dubium non ſit. l. qui in aliena. 6. dict. l. more. 8. hoc titulo. l. quia poterat. 4. D. ad Trebellian. l. ſi hereditatem. 32. D. mandati. re-
6 ctè efficitur, † eum ſine tutoris authoritate nec adire, nec repudiare poſſe, dictis ll. l. potuit. 5. C. de iur. delib. explicant Bartol. & alij, in dict. l. more. Duaren. ad hũc titulũ. cap. 4. Donell. lib. 7. cap. 6. & ad titu. C. de iur. delib. in dict. l. potuit. Franc. Dauidargent. in notis ad hoc titulũ. Anton. Fab. iuriſprudentia. tit. 21. princ. 1. illat. 10. Ante horum pleroſque late, & accuratè nos in §. item extraneos, num. 6. & ex num. 10. In t. de her. qualit. Vbi præcipue de interpretatione, dict. l. pu-
7 pillus ſi fari hoc titulo. † Sic autem tutoris authoritas requiritur, vt ipſo authore, & iudicium pupilli ſupplente. leg. quamuis. 32. §. 1. D. de acq.

Digitized by Google

acq. poſſ. poſsit pupillus adire, ſiue
8 pro herede gerere, non † autem tu
tor ſine pupillo, cuius actus & volũ
tas eſt neceſſaria, d.l. potuit. 5. & ita
cõſuluit Paulus de Caſtro, conſ. 355
nu. 4. 1. p. Cuius, & aliorum meminit
Borninus Caualcanus de tut. & cu-
rat. nu. 58. Ioan. Gutierrez de tutel.
9 2. p. c. 1. n. 111. Et ſanè † rectè, ille e-
nim adire debet, cui delata eſt here
ditas. l. ſiquis. 21. §. 1. h. t. Quod & in
bonorum poſſeſsione admittendum
10 eſt. Nam † quamuis eam poſsit tu-
tor petere. l. tutor. 8. l. ſi pupilli. 11.
D. de bon. poſſeſsionib. non tamen
aliter acquiritur pupillo, quàm ſi vel
ante petitionem conſenſerit, vel eã
poſtea ratam habeat arg. l. 3. ß. acqui
rere. D. de bon. poſſ.
11 Quòd ſi dixeris, quemadmodum
pupillus ſine tutoris authoritate ac-
quirere poſſeſsionem poteſt, d. l. quã
uis. 32. ß. infans. D. de acq. poſſ. l. 4. §.
pupillus, D. de vſucap. ſic, & ſine eo
hereditatem adire poſſe.
12 Reſpondebo poſſeſsionem magis
eſſe facti, quàm animi. l. denique. 19
D. quib. ex cau. maior. l. 3. §. 1. D. de
bon. poſſ. l. 1. ß. ſi vir vxori. l. poſſeſsio
nem. 20. D. de acq. poſſ. Donel. lib. 5.
c. 6. Cui. & Gyphan. in d. §. ſi vir. Pe-
tr. Gregor. lib. 1. Syntag. c. 13. A. Fab.
13 in d. l. denique. 19. aditionem, † aut
hereditatis animi magis, quàm facti
eſſe. d. l. pro herede. d. l. gerit, ideoq;
magis in hac animum ſuppleri à tu-
tore exigimus. Adde, ſi placet, in il-
la obligationem nullam contineri,
in hac eam contrahi. d. l. more hoc
titulo.
14 Sed an id, & in tutore honorario
ſit admittendum? rectè dubitant in
terpretes: nam & ſi aditionem eo au
thore factam valere expreſſe probet
African. in l. pupillum. 49. h. t. (cuius
ſententiam haud perceperunt Bart.
& Bald. ibi. nec Nicolaus Valla de re
bus dubijs tract. 6. eam legem intel-
ligentes de tutore, qui gerere poteſt
licet non gerat, cùm tamen de ho-
norario præciſe ſit intelligenda) cõ-
trarium tamen inſinuat Pomponius
in l. & ſi pluribus. 4. D. de auth. tut.
Quarum legum diſsidium varie cõ-
ponunt interpretes. Duar. c. 4. ad h.
tit. expreſſam antinomiam fateri vi
detur.
15 Pro vera interpretatione præmit-
te, tutorum alios adminiſtrationis,
alios honoris, alios notitiæ cauſa da-
ri, explicat Ioan. Gutierrez de tut. 1
p. c. 17. & eſt bonus tex. in l. quod ſi
forte. 14. §. 1. D. de ſolutionibus.
16 † quamuis rectè ſoluatur. d. §. 1. nõ
17 tamen omnes negotijs omnibus †
authoritatem præſtant: nec enim in
eam rem dantur.
18 Honorarius tamen quoad aditio-
nem hereditatis ab adminiſtrario nõ
differt. d. l. 49. neque obſtat. d. l. 4.
quam ego cum gloſ. Bart. & alijs, nõ
de tutore honorario, ſed de eo, cui
quamuis ſit commiſſa adminiſtratio
tutelæ, ea tamen conceſſa non eſt,
intelligo propter illa verba, *tamen
ſi tutor authoretur, cui adminiſtratio
tutelæ conceſſa non eſt*, iunctis illis,
*item ſi eo authore emam, quid tutela
fuerit remotus*. Cùm enim prætor ge
ſtum ab hoc, & illo tutore ratum nõ
habeat, de eo eſt textus ille intelligẽ
dus, cui vel adminiſtratio conceſſa
non eſt, vel interdicta iam eſt illi;
quia forte non ſatis dederat, aliamve
ob

ob cauſam non erat à iudice tutelæ administratio decreta: huic, quia vt ſuſpecto fuit interdicta. Antiquorũ interpretationem, licet non ſic explicatam, ſequitur Euerardus Broncorts. lib. ſing. Enanciophanon. centur. 3. aſſert. 43. Quod ſi, & in honorario tutore adhuc velis. d. legem. 4 accipere, non diſplicet quod in eius notis obſeruat Dionyſ. Gothifredus & acceptum referre debuit. Cui. tracta. 4. ad African. ad d. l. 49. & ſequutum poſtea eſt à Nicolao Genua in conciliat. dd. ll. Nimirum differre aditionem hereditatis, quæ in animo conſiſtit. d. l. pro herede. 20. h. t. §. fi. l. de hered. quali, à contractibus, qui facti ſunt. l. conſilio. 5. §. fi. D. de cur. fur. facilius autem animum, quam factum ſuppleri. At dices, ſolutionem eſſe facti. d. §. fi. & tamen rectè fieri tutori honorario. d. l. quod ſi fortè. §. 1. verſ. *Dico igitur*. D. de ſolutionib. ergo, & alia quæ facti ſunt poterit expedire. Fateor ei ſolutionem rectè fieri, nam & periculum præſtare debet, vt inibi I.C. non tamen ab eo aut à pupillo eo authore.

De Infante herede.

CAPVT. XXIII.

1 *Infans quis ſit?*
2 *Infans in vſu iuris, qui minor eſt ſeptennio, & ſi loqui poſsit.*
3 *Infans tutore authore hereditatem adire an poſsit?*
4 *Infans cum cretione inſtitutus adire, nec patre, nec tutore authore poterat.*
5 *Hereditas adeunda ab eo cui delata erat non ab alio.*
6 *Infans ſine cretione inſtitutus acquireret tutore authore poterat hereditatem.*
7 *Infanti hereditatem acquirere tutore authore fauorabiliter præſtatur.*
8 *Infanti hereditatem delatam tutor, ſine eo adire hodie poteſt.*
9 *Infans hereditatem ſibi delatam etiam non aditam: ad patrem tranſmittit.*

1 QVamuis, & verum, in vſu
iuris, & inueteratam *infantis* deſcriptionem in controuerſiam vocet An. Faber in iuris
prud. lib. 1. tit. 12. princ. 6. illat. 8. contendens, infantem eſſe, qui fari non
poteſt, ſeu loquelæ impos adhuc, ſiue ſeptem annis minor ſit, ſiue maior. Et fatendum ſit ex vi vocis, id
2 indubitatum. Tamen † & illud eſt
non minus certum, in hac, & in multis alijs iuris quæſtionibus, cum de infantibus loquimur de illis nos diſputare, qui minores ſunt ſeptennio, & ſi qualia qualia verba, ſiue articulata voce proferant. l. 1. §. 2. D. de adminiſt. tut. l. ſi infanti. 18. in pr. C. de iur. deliber. induces l. in ſponſalibus 14. D. de ſponſalib. l. quamuis. 32. §. infans. D. de acq. poſſ. defendunt Cuiaci. de præſcript. cap. 25. Volterius 1. Iuriſprud. cap. 4. nu. 24. Menochius lib. 2. de arbit. caſu. 57. num. 9. & 17. Oſſualdus ad Donelum. lib. 7. cap. 9.
lit. D. Alioqui † nulla inter infan-
3 tes, & eos quos mutos dicimus (ſaltim ſi à natiuitate loqui nõ poſsint) in vſu iuris differentia, quod tamen

abſurdum eſt. De hoc ergo *infante*, ideſt *ſeptem annis* minore, noſtra quæſtio, an quemadmodum pupillus, poſsit tutore authore hereditatem adire, quæſtioni reſpondet Iulius Paulus in l. pupillus ſi fari. 9. h. t. cuius interpretationem accurate, & late adeo proſequimur in d. §. Itē extraneus, ex num. 20. Inſt. de hered. qualit. vt paucis nunc ſit agendum. In ſumma ſic res habet.

4 Quo tempore cretionum ſolemnitas in vſu erat (qua de re ſup. cap. 7. num. 1. & latius in d. §. item extraneus) infantem cum cretione inſtitutum hereditatem, nec patre, nec tutore authore adire potuiſſe, non enim poterat ſolemnia cretionis verba proferre, d. l. pupillus. h. t. l. 1. C. ad S.C. Tertyll. nec pater, aut tutor ipſius nomine: erat enim infanti, nō his hereditas delata.

5 Ergo ab eodem illo adeunda l. ſi quis 21. §. 1. h. t. non ab alio, cum actus eſſet legitimus hereditatis aditio, quæ per alium agi non poterat, l. actus legitimi. 87. iuncta l. nemo alieno. 123. D. de R. I.

6 Sine cretione inſtitutus pro herede gerere tutore authore, ſicque hereditatem acquirere & potuit, & poteſt. l. ſeruo inuito. 65. §. ſi pupillo, verſ. *Sed infanti*, D. ad S.C. Trebell. at dices, ingeſtione pro herede animum requiri, quem infans nō habet d. l. pupillus. 9. verſ. *neque enim*, l. 1. § furioſus l. quamuis 32. §. infans. D. acq. poſſ. indeq; illum tutoris authoritate non poſſe ſuppleri. Sane rectè ſi ſummum ius, & ſtrictam artis rationem ſpectes.

7 Verum hoc illi fauorabiliter præſtabatur, vt quale quale iudicium eſt facto gerendi coniūctum ſufficeret ſi tutoris autoritate ſuppleretur eatē ſi pupillus. 9. ſicut & in poſſeſsionis acquiſitione euenit, quæ & factū & animum requirit l. quemadmodū 8. D. de acq. poſſ. & tamen ab infante cum tutoris ſit authoritate, vtilitatiſque cauſa, quamuis alioqui nullus infantis ſit ſenſus, ſuppletur. d. §. infans.

8 Hodie ex noua Theodoſij conſtitutione in l. ſi infanti. 18. C. de iure deliber. ſingulare ius in hereditate infanti delata conſtitutum eſt. Tū in ea *acquirenda*, ne eius actus requiratur, & vt parēs maſculus proximi gradus, licet in poteſtate nō habeat, vel ſi parens deſit, tutor poſsit infantis nomine adire hereditatē, vel bonorum poſſeſsionem petere, ita vt hereditas pleno iure acquiratur, & ad infantis heredes tranſmittatur.

9 Tum *in tranſmittenda*, vt etſi ne quo eius nomine adierit, tamē ſaltim ad patrē hereditas illa trāſmittatur, exornant præter ordinarios Duarenus ad h. t. c. 5. qui quinque ſingularia ea conſtitutione inducta probat, P. Fab. ad l. 5. D. de reg. iur. A. Theſ. & Blaſ. Florez deciſ. 58. vbi diſputāt an ea diſpoſitio ad matrem extēdatur. Burſatus conſ. 61. n. 9. li. 1. Tiraq. *le mort*, 2. p. declar. 16. n. 3. Brunorus à Sole in locis communib. verbo *legis* n. 5. Camil. Gallineus de v. s. li. 10. c. 15. n. 12. And. Fachin. li. 6. contro. ca. 51. conſonat de iure Hiſpano l. 13. t. 6. p. 6. explicat Ioa. Gut. de Tutelis 2. part c. 1. nu. 111. Pereyra in l. ſi curatorem verbo, *cū non ab ſimilis* n. 57.

De

De Adulto ſiue minore viginti quinque annis.

CAPVT. XXIIII.

1 *Adultus adire hereditatem ſine curatore an poſſit, & n. 3.*

2 *Adultus an contrahere ſine curatore poſſit?*

1 AN adultus, ideſt minor. 25. annis, maior tamen. 14. hereditatem adire poſſit, magna inter noſtros contentio in l. more. 8 h. t. quæ cum in pupillis loquatur, ad minores extendendam, poſt glo. ibi, crediderunt plures, vt cõſtat ex ijs, quæ late inculcat Fran. Caldas, in l. ſi curatorem. 3. verbo. *Hunc contractum*, ex num. 1. C. de in integ. reſt. minor. argumentum deducentes ex contractibus ad quaſi contractum, qui aditione celebratur. §. heres Inſtit. de obliga. quæ ex quaſi cõtract. naſc. vbi late.

2 Cuius rei diſputatio, nimirum, an ex contractibus obligentur, tanquã aliena ab inſtituto noſtro, petenda ex interpretibus in d. l. 3. & in l. puberes. 101. D. de verbor. oblig. præſertim Donelo. Cuiac. item ex Pereyra, & Gyphranio, in d. l. 3. reſoluit docte Anton. Faber, in iuris prudentia, Papin. tit. 14. Prin. 6. illatione. 30.

3 Quoad aditionem reſolues à minore ſine curatore factam validam eſſe, ratio in promptu, nam cum hereditatis aditio actus legitimus ſit, d. l. actus, 77. D. de R. I. qui per aliam perſonam non poteſt celebrari, d. l. nemo. a 3. illo tit. authoritatem tutoris exigit, qui eadem cum pupillo cẽſetur perſona, & eius iudicium ſupplet, vt ſupra audiuimus, non curatoris, 4 qui cum rebus detur, tx. in pr. I. de curatoribus, vbi diximus, inutilem ad actus legitimos operam præſtat, l. cum in vna. 17. ad fin. D. de appellat. l. curatorem. 19. D. de auct. tutorum, docet Ant. Fab. d. illat. 30. & antea eodem tit. t. 1. Princip. 4. illat. 13. & t. 13. princip. 1.

De furioſo, & prodigo heredibus.

CAPVT. XXV.

1 *Furioſus acquirere hereditatẽ per ſe non poteſt, per filium aut ſeruum poteſt.*

2 *Furioſus, vt iudicij expers, nec delinquere, nec contrahere, nec teſtari poteſt.*

3 *Furioſi nulla mens, quæ tutoris ſiue curatoris authoritate ſuppleatur.*

4 *Furioſo quoad hereditatis acquiſitionem quomodo conſultum.*

5 *Prodigus qui ſit?*

6 *Prodigus ex l. 12. tab. in agnatorum cura ipſo iure erat.*

7 *Prodigus an hereditatem adire poſſit?*

1 FVrioſus acquirere ſibi commodum hereditatis nõ poteſt niſi neceſſarius patri, aut domino heres exiſtat. Per alium aut

acquiri ei poteſt; veluti per ſeruum; vel eum, quem in poteſtate habet. l. Antiſtius. 62. §. fin. hoc tit. (aliàs l. furioſus. 63. eod. vt Ant. Auguſt. placet lib. 3. emendat. c. 1.) Id proprijs rationibus: nam cùm acquiſitio hereditatis animum requirat, vt ſæpe audiuimus, & furioſus nullum habeat
2 ſenſum ideoquè 3. † nec delicti nomine teneatur. l. Diuus. 14. D. de off. præſid. l. vlt. in fin. D. de adminiſtr. tut. l. pen. in fin. D. ad legem Pompeiam de parricid. l. infans. 12. D. ad l. Cornel. de ſicar. l. 3, §. 1. D. de iniurijs l. vnica. C. ſiquis Imp. maledixerit: nec teſtamẽtum, codicilloſve cõficere. l, 2. §. 3. D. de I. codicil. l. 9. C. qui teſt. facer. poſſ. nec contrahere. l. furor. 8, D. de ſponſalib. l. oratione 16. in fin. D. de rit. nupt. l. qui ad certum. 14. D. locati. §. furioſi. I. quib. non eſt permiſ. §. furioſus. I. de inutil. lib. & vbique diximus. Quibus addes quæ de furioſis iure diſpoſita, quæquè illis denegata ſcitè congeſsit Gothifr. in d. l. Diuus. §. 1.) nihil mirum, ſi hereditatem acquirere nõ poſsit. Illa excepta, quæ ei ipſo iure tanquam neceſſario defertur, ex d. l. furioſus, & alijs vulgatis. Cuius ſententia vſque adeò vera eſt, vt nec quidem curatoris ſuppleatur authoritate: quam adhunc actum inutilem eſſe, diximus ex l. cum in vna. 17. D. de Appell. l. curatorem. 19. D. de auctho. tu.
3 † nulla enim eſt furioſi mẽs, quæ tutoris authoritate ſuppleatur, ideoque nullum negotium, neque eo authore gerere poteſt. l. in negotijs. 5. D. de reg. iur. Sed nec curator eius nomine adire potuit, erat quippe abſurdum, vt vel hereditatem adiret ille, qui non eſſet inſtitutus, vel is, qui aditionis ſcientiam non haberet iudicio, & conſilio carens. l. fin. §. ſin verò perpetuo. C. de curat. fu-
4 rioſ. Quid † ergo? eſtne propter iudicij infirmitatem hereditatis commodo priuandus? Poteſt bonorum poſſeſsio eius nomine agnoſci. l. ſi ad pupillum. 11. D. de auth. tut. l. vn. D. de bonor. poſſ. furioſ. infan, &c. vbi, quod Iuſtin. in d. l. vlt. §. *ſin vero perpetuo* controuerſiæ ſedandæ gratia nouiter ſtatuit, ſine vllo diſcor- 5
diæ veſtigio à I. C. traditum eſt. exornant P. Fab. Ræuard. Cuiac. & alij in d. l. in negotijs. P. Greg. lib. 43. ſyntag. c. 1. Hotom. lib. 4. obſ. c. 6. & lib. 5. c. 29. Paul. Montan. in trac. de fur. tutel. cap. 18. ex n. 19. Sed ſententiam hanc difficilem reddere videtur. d. l. furioſus. verſ. *Per alium*, ſic eum intelligas (prout intelligi neceſſario debet) in hereditate, quæ fuit furioſo delata; aliàs enim eſſet inepta regulæ, & concluſionis initio ſcriptæ declaratio. Ait. I. C. *furioſus acquirere ſibi commodum hereditatis non poteſt; niſi neceſſarius patri, aut* 6
domino heres exiſtat. Ergo loquitur, cũ furioſus ipſe heres eſt. Iuxta quã hypotheſim cùm ſubiungatur declaratio, de eadem hereditate delata furioſo intelligenda eſt: nimirum, vt hereditatem ſibi delatam, quamuis furioſus per ſe non acquirat, per filiũ tamen, quem in poteſtate habet acquirat rectè, quomodo eum text. accepit Aretin. in l. cum heres. h. t. quẽ retulit Pinel. in l. 1. C. de bonis mater. 1. p. nu. 64. ad fin.

Verum eo argumento non obſtãte à ſuperiori ſententia, & reſolutione re-

te recedendum non eſt. Nec obſtat d.l. furioſus, quoniam rectè aduerſus alij docent ibi non de hereditate furioſo, ſed delata filio agi. Quod expreſſe confirmatur ibi, *veluti per ſeruum*, quæ verba oſtendunt ſatis de hereditate delata filio, aut ſeruo, eo verſ. agi, non de delata furioſo, vt Pinelus iam citatus vidit plura alia iuxta d.l. furioſus, & d.l. cum heres. 52. h.t. animaduertens, à quo habuit Andr. Fachineus lib. 6. controuerſ. cap. 38. quos omnino videas.

5 Prodigus is eſt, qui neque modũ, neque finem expenſarum habet, ſed omnia bona ſua dilacerando, & diſſipando profundit. l. 1. D. de curat. furioſ. ſiue nondum per Magiſtratum bonis interdictum, eiſit d.l. 1. l. is cui bonis. 6. D. de teſtam. ſiue adminiſtratione bonorum iam interdicta, in

6 curatione, † vel agnatorum eſt, ex lege. XII. tab. vel ex cauſa, etiam extraneorũ. d.l. 1. l. ſæpe. 13. illo tit. l. 1. l. vlt. §. ſin autem. C. eod. quas exornant de prodigo multa adducentes. Donelus lib. 12. cap. 21. vbi copioſe; Oſuald. Ioan. Robert. lib. 2. recept. ſent. & lect. cap. 34. And. Fachineus. lib. 2. controu. c. 63. Bart. & omnes, præſertim Duaren. Cuiac. & Donel. ad l. is cui. 6. D. de ver. ob. Pet. Gregor. lib. 13. Syntagm. cap. 6. num. 4. A. Faber. in iuriſprud. Papinia. lib. 1. tit. 12. p. 3. Caldas Pereyra in l. ſi curatorem. verbo. *Cum non abſimilis*, ex nu. 1. C. de integ. reſt. Ant. Gom. 2. tom. cap. 14. ex nu. 30. & nos in §. item prodigus. l. quib. non eſt permiſſ. fac. teſt.

7 Is ergo heres inſtitutus hereditatem, ſine curatore, & adire, & repudiare poteſt, l. mutuũ. 5. §. 1. h.t. iuncta d.l. cum in vna. 17. D. de appella. Hotom. lib. 4. obſeru. ca. 6. Henrich. à Suerin. repet. lect. cap. 41. Oſuald. ad Donel. lib. 7. cap. 9. lit. H. contra Donelum eod. loco qui contrarium docebat. Etſi hereditas damnoſa ſit, vt bene Ant. Faber. d. loco, animaduertit. Nam nec aliquid ex bonis diminuit, nec hoc ad malos mores luxurioſe profundendi patrimonij, vel bona auita, paternaque diſperdendi ſpectat: quod Prætor voluit prohibere, d.l. 1. D. de curat. furioſ. Alioqui ſi lucroſam tantum hereditatem prodigo adire concederemus, nullam poſſet adire: ſæpe enim magnum latet æs alienum. l. quia. 4. D. ad S.C. Trebell. Nec poteſt ſub conditione. *Si ſoluendo eſt hereditas* agnoſci. l. eũ qui. 51. §. 1. h.t. Atque ita eueniret, vt quod fauore eius introductũ eſt in damnum retorqueri, quod ius nõ patitur. l. nulla. 25. D. de legi. l. quod fauore. 6. C. eod. l. ſancimus. 7. C. ad S.C. Trebel. l. generaliter. 5. §. 1. in fi. C. de ſec. nup. l. 3. §. emancipatus. D. de bon. poſſ. contra tab.

De Muto, & ſurdo heredibus.

CAPVT. XXVI.

1 *Mutus & ſurdus etiam, ita nati pro herede gerentes, an hereditati obligentur? & num. ſeqq. maxime. n. 4.*

3 *Aditio hereditatis præter verba animum requirit.*

4 *Aditio hereditatis, an præciſe verba requirat?*

5 Cretionum *veteres ſolemnitates nouiori iure ſublata.*

6 *l. mutum. 5. h. t.*

1 MVtum & ſurdum etiam ita natos pro herede gerentes hereditati obligari dubiũ non eſſe probat Vlpianus, in l. mutũ h. tit. idem in l. 1. §. mutus. D. de hered. inſtit. ſi conſideres, eum inſtitutionis heredis finem, vt heres adeat, ne alias teſtamentum corruat. text. in princ. vbi diximus. Inſtit. de heredi. quæ abinteſtat. text. in l. pater. 93. §. mutus pater. §. mutus ſeruus, inf. hoc tit. l. fin. D. de bon. poſſeſ. infanti, &c. & in §. fin. ad fin. Inſt. de heredi. qualit. vbi nos accuratè adeò rē hanc maximè tamen num. 53. expoſuimus, vt otioſus nunc noſter ſit labor, ideoque paucis agemus.

2 Ergo pro dubitandi ratione, ſic argumentor. Aditio hereditas non niſi verbis expeditur, vt conſtat ex Vlpiano infra g. tit. in §. 7. quo loci oſtendit, ideo mutum familiæ emptorem eſſe non poſſe, neque cum cretione inſtitutum, aditionis actum, deficientibus verbis explicare, vt idem Vlpianus ſup. tit. 22. verſ. *cum me Mæuius, &c.* Ergo mutus adire non poterit, argum. l. 1. in princ. D. de verb. oblig. l. 1. in fin. D. de obligat. & actionib. §. mutum 9. Inſtit. de inutilib. l. 2. l. 4. tit. 11. p. 5. ex quibus conſtat ideo, nec ad ſtipulationes mutum pertinere, quia verba proferre non poteſt.

Secundò ſic argumentor. Siue noſtrum textum intelligas de muto, & ſurdo ſimul iuxta Baldi interpretationem hic, ſiue de muto, & ſurdo ſeparatim, pro vt Iaſonis fert ſententia, frequentius admiſſa. neuter poteſt hereditatem acquirere: ergo cõtra noſtrum text. Minor probatur expreſſe. Quoniam noſter text. loquitur de muto, & ſurdo ita natis. At ita nati, etiam ſi ſeparatum vitiũ ſit, nihil intelligere poſſunt, vt experimento docemur, & latius ſcripſimus, ad l. 1. D. de verbor. obligat.

3 ergo, † nec acquiſitionis actum poterant explicare, in quo præter verba, voluntas quoque & animi declaratio ſunt neceſſaria: etiam ſi pro herede tantum quis gerat. l. pro herede. 20. in princ. & ſeqq. §. §. l. gerit. 87. *gerit* (inquit Paulus) *pro herede, qui animo agnoſcit ſucceſſionem,* inf. hoc tit. & induces. l. potuit. 5. ibi. *ipſius enim actus, & voluntas neceſſaria eſt.* l. ſi auia. 6. ibi. *& ſola animi deſtinatione pater tuus heres fieri poterat.* C. de iure deliberandi. Iuſtinian. in d. §. fin. ibi: *Poteſt autem pro herede gerendo, aut etiam nuda voluntate heres fieri.* Inſt. de hered. qualit.

4 His non obſtantibus veriſsima eſt Vlpiani ſententia, quæ & à Pomponio confirmatur, in l. filius fam. 16. D. qui teſtam. fac. poſſ. dum tamen eam admittas, quo caſu mutus, aut ſurdus, quid agant, intelligant. d. l. fi. in fin. D. de bonor. poſſeſ. infanti. d. §. fin. ibi, *ſi tamen intelligat, quod agit,* & in d. §. mutus pater. ibi. *ſi intellectu non careat.* Cuius rei illa commendatur ratio: quoniam, vt quis hereditatem acquirere poſsit, præciſe verba non requiruntur, ſed nuda

ſuffi-

Digitized by Google

ſufficit voluntas, quibuſcuque re- bus, aut factis explicata vt nominatim docent iura paulo antè adducta, & latè ſcribimus, d. §. fin. de hered. qualit. & poſtea Ioſephus Maſcardus de probationibus volu. 1. conc. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. Iacob. Menoch. lib. 4. de præſumptionib. cap. 99. & 100. Andræas Fachineus. lib. 6. controuerſiar. cap. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. Emanuel Suarez in Theſau. comm. verbo. *hereditas*, & quatenus ſint verba neceſſaria benè explicat Duaren. lib. 3. diſputat. capit. 3. Ergo ſi mutus, aut ſurdus, etiam ita nati, quid agant intelligant, pro herede gerentes, & hereditatem acquirent, & ſeruum ſuum heredem inſtitutum adire, vel nutu iubere poterunt, eoque modo hereditati obligabuntur.

5 Non obſtant argumenta in contrarium adducta. Si pro eorum explicatione memineris, veteris differentiæ, quæ olim inter hereditatis aditionem, quæ præſcriptis, & ſolemnibus tantùm verbis fiebat, & pro herede geſtionem, quæ ſolo animo, eiuſve deſtinatione, & factis illam explicantibus inſinuabatur, ſublatæ iam nouioribus conſtitutionibus, de quibus in l. cretionum. 27. C. de iure deliber. quam rem quia accuratiſsimè ſcripſimus, in d. §. fin. ex nume. 46. moleſta hic repetitione non eſt opus. Ergo mutus & ſurdus hereditatem acquirere pro herede gerentes, ſi quod agunt intelligant, rectè poſſunt, iuxta noſtrum textum, & ſimiles adire hereditatem, quia proferre verba non poſſunt, olim non poterant. Vnde inferes, & Accurſius, in dict. l. fin. gloſſ. fin. D. de bonor. poſſeſ. infanti, & multos alios inter quos nouiſsimus Sebaſtia. Neuius Lypſienſis, in Syſtemate ad l. gerit, docere ineptè mutum & ſurdum adire hereditatem poſſe, ſicque noſtra. leg. mutum deduci.

6 Cum † is textus tantum probet, poſſe eos pro herede gerendo hereditati obligari. Quare cum alia in prodigo ſit obſeruatio, qui cum verba proferat, poteſt etiam, cum cretione inſtitutus, adire; cum myſterio Vlpianus mutum, & ſurdum à prodigo hic ſeparauit, docens illos pro herede gerentes hereditatem acquirere, & illi obligari: hunc adire rectè poſſe, vt poſt Hotoman. Gouean. & alios obſeruauimus, in dict. §. fin. num. 53. Sunt ergo noſtræ legi iungendæ dict. l. filius fam. dict. l. 1. §. mutus, & ſimiles, quæ ex hac veram accipient interpretationem, iuxta quam obſeruabis, quod hic de eo cui bonis interdictum lege eſt, ſcribitur, vt ſcilicet adire poſsit, intelligendum, dum tamen eius curatoris accedat authoritas, vt poſt gloſſ. hic. docuerunt Barto. & omnes, & probat textus, in l. cum quædam. 26. vbi adnotauit Accurſ. verbo. *Gubernare*. C. de adminiſtra tutorum pro quorum exornatione videbis, quæ de prodigis ſcripſimus in § item prodigus, Inſt. t. quibus non eſt permiſſ. facere teſtamentum.

De procuratore, & an per eum hereditas adiri poſsit.

CAPVT. XXVII.

1 *Procurator, an hereditatem poſsit acquirere?*

2 *L. per procuratorem. 90. hoc titulo.*

1 Contentio magna inter noſtros, an hereditas per procuratorem adiri poſsit, orta ex varia lectione l. Paulus. 90. aliâs, per procuratorem. h. t. vulgata ſic habet Paulus: per procuratorem hereditatem acquiri non poſse, retinent eam Acc. Bart. & antiqui fere omnes, idē Bar. in l. 1. ad ſi. D. de of Proc. Cæſ. ſequuntur Ant. Cont. lib. 1. ſubſeciu. lect. c. 17. Iacob. Cuiac. lib. 1. obſeru. cap. 34. Donelus lib. 7. cap. 9. litt. F. Hotom. Illuſt. quæſt. c. 34. & amicabil. quæſt. cap. 34. quorum ſententiā ſequutus ſum in d. §. fi. l. h. t. nu. 42. Pro qua citato loco ſeptem cōſtruit argumenta Contius. Verùm ita ſtatui neceſſe fuiſſe rectè cōſiderat Donelus. Quia, aut mandatum procurator habuit adeundi, & heres per ſe, illo ipſo facto, mandando ſcilicet acquiſiuit, d. §. fi. iuncta d. l. pro herede. 10. l. gerit. 87. h. t. ſola enim animi de ſtinatione quæritur, ſi de ea appareat. Non eſt igitur, aliud aliquod factum procuratoris expectandū. Aut non habuit, & nec potuit ignoranti acquirere: aut ratā habuit heres ſui procuratoris aditionem, & iterum ſuo facto, ſeu teſtatione acquirit. Hûc reſpicit, quod idem Cuiac. lib. 9. obſeruat. cap. 29. ad l. qui libera. 14. D. de legationibus erudite conſiderat, olim Senatores Romæ in Prouincijs heredes inſtitutos impetrare ſolitos liberam legationem hereditatis adeundæ cauſa, idem Adrianus Gentilis. libro. 1. de legat. capit. 8.

2 Contrariam ſententiam defendit Duarenus ad h. t. c. 4. & lib. 1. diſpu. circa fi. cap. 27. ſeq. And. Fachineus, lib. 6. controuerſ. cap. 96. vtriuſque ſententiæ argumentis diſcuſsis. Aliter Ræuardus de auctorit. Prudent. cap. 5. Marcus Lyclama lib. 3. Membran. cap. 18. Innituntur lectione Pādectarum Florentinorum, quæ habet, *Per curatorem*, à qua non abhorret idem Cuiacius d. cap. 34. Pet. Faber. lib. 2. Semeſt. cap. 12. Briſonius, lib. 2. de ſolutio. pag. 361.

Sed eſt retinenda Antiquorū ſententia, quæ & Hiſpano iure probatur, in l. 15. verſ. *Otro ſi dezimos, que el heredero non puede ganar la heredad por procurador.* tit. 6. p. 6. vbi nominatim obſeruat Greg. gloſ. 6. exponenda tamē iuxta Doneli ſenſum d. cap. 9. eoque iure vtimur. Hactenus de perſonis.

Hereditatem totam, qui acquirere poteſt, an eam ſcindendo, pro parte repudiare poſsit.

CAPVT. XXVIII.

1 *Hereditas pro parte adiri, aut repudiari*

pudiari non poteſt, & nu. 12. & num. 35.

2 Partes quoad partem idem ius, quod totius quoad totum, & nume. 68.

3 Hereditas res diuidua eſt omni reſpectu.

4 Voluntas teſtatoris pro lege ſeruanda.

5 Teſtamentum patris, & filij vnum eſt.

6 Pupillaris ſubſtitutus, an patris ſucceſsionem poſsit repudiare, & impuberis admittere, & n. 68 cum ſeqq. maxime. n. 75.

7 l. ſi tu ex parte. 76. §. item ſi tu ſextantis. hoc. titu. & num. 86. & ſeqq.

8 l. ſi ſolus. 79. §. item ſi ſeruus hoc tit. & nu. 87.

9 Heres extraneus voluntarius eſt, non neceſſarius, & nu. 92.

10 Vna res non poteſt diuerſo iure cenſeri.

11 Hereditas indiuidua, qua ratione dicatur? & n. 19. & 49.

13 l. ſi ſeruum. 71. §. fin. h. t.

14 Diſpoſitio eadem non poteſt pro parte approbari, & pro parte reprobari, & n. 36. & n. 64.

15 Velle & nolle ſimul reſpectu eiuſdem rei impoſsibile eſt, & nume. 24.

16 Lucrum quis capere non poteſt, ex eo quod uiſus fuerit impugnare.

17 Pugnantia inuicem ſe excludunt.

18 Impoſsibile illud eſt natura, cuius contrarium eſt neceſſarium.

20 l. ſi ex aſſe. 10. h. tit.

21 l. ſi tu ex parte. 76. h. t.

22 l. ſi tu ex parte. 76. §. fi.

23 Repudiatio partis, ad alias quare non extendatur?

24 l. qui totam. 1. h. t.

25 l. ius noſtrum. 7. D. de regulis iuris.

26 l. nemo poteſt. 55. D. de legat. 1.

27 Miles poteſt pro parte decedere teſtatus, & pro parte inteſtatus.

28 Militis heres pro parte adire, aut repudiare non poteſt explicatur, nu. 31.

29 l. ſi certarum. 17. §. Iulianus, verſ. quod ſi alterutra, D. de milit. teſtam.

30 Heredem non habere iniuria, & dedecoris plenum.

31 l. ſi duobus. 37. D. de milit. teſtam. & nu. 33.

32 Communis ratio. l. 1. h. t. reijcitur, nu. 35.

34 Teſtati, & inteſtati concurſum, ut leges effugiant ſingularia multa inducunt.

35 Heres & ſi ſubſtitutum, aut coheredem habeat pro parte nõ poteſt adire, & n. 38.

37 Hereditas legitima, non poteſt pro parte adiri, & pro parte repudiari.

39 l. ſi ego, & Titius. 19. D. de iniuſto rupto.

40 Legatarius non potes legatum pro parte agnoſcere explicatur, nume. 65.

41 Legatum repudiatum perinde eſt ac ſi nunquam fuiſſet relictum.

43 l. legatarius. 38. D. de legat. 1.

44 Qualitas obligationis ex perſonis heredum non mutatur.

45 Legatarij heredes ſcindere legatum poſſunt.

46 l. fin. in pr. D. de vulg.
47 Seruus communis omnium dominorum perſonam ſuſtinet.
48 Diuerſit as perſonarum diuerſitatem inducit diſpoſitionis.
49 l. ſed & ſi ex pluribus. 2. hoc titu.
l. ſi ſolus. 79. in princ. & §. 1. hoc tit.
50 l. Mauiut 66. §. duorum. D. de legat. 2.
51 Patrimonia vnius plura eſſe non poſſunt.
52 Heres ex pluribus partibus inſtitutus omnes adire debet, aut repudiare, & ſi ſubſtitutum, aut coheredem habeat, & nu. ſequentibus.
53 l. 1. §. ſi proponatur. D. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti.
54 l. licet Imperator. 77. D. de legat. 1.
55 l. ſi libertus patrono 41. ver. quid ergo. D. de bon. libert. & late n. ſeq.
56 l. ſi te ſolum. 27. D. de heredibus inſtit.
57 Filius heres an poſſit legitimam agnoſcere, & hereditatem repudiare explicatur. num. ſequentibus.
58 legitima filio inſtitutionis titulo relinquenda eſt.
60 l. in ambiguis. 85. §. quoties. D. de reg. iur.
61 Patrono legitima quocumque titulo relinqui poteſt.
62 Prælegatum an agnoſci poſſit hereditate repudiata.
63 l. 21. tauri. l. 5. tit. 6. li. 5. recop. & nu. 66.
67 Muneratus ſucceſſor an poſſit primo agnito hereditatem vltimi poſſeſſoris repudiare.
69 l. quæſitum 40. h. t. & ſequentibus.
72 l. ſed ſi plures. 10 §. filio impuberi, verſ. idemque eſt, h. t. & num. 79.
73 Quæſtio præcipua d. legis, quæſitum.
78 l. ſi pater fam. 13. D. de priuilegiis creditorum.
80 l. ita tamen. 37. §. qui ſuſpectam, D. ad Treb.
81 l. filius qui ſe paterna. 41. hoc tit.
85 l. ſicut. 4. C. de repud. here.
88 l. ſi quis heres. 35. §. idem dico. h. t. & nu. ſeq.
93 l. qui ſe patris. C. vnde liberi.

5 SVccedit ſuo ordine de rebus tractatio: in qua nō plures, ſed vna aut altera tantùm examinanda à nobis quæſtio eſt, quæ materiam omnem, iuxta quam acquiſitio vel repudiatio verſatur comprehendant ferè, & illa in primis, quæ à Triboniano in huius tituli fronte, & cardine proponitur: & quæ ſummis obruitur difficultatibus, nimirum, *an heres, qui hereditatem totam acquirere potuit, eam ſcindendo pro parte agnoſcere poſſit?* In qua l. C. cōcors ſententia eſt, heredem, ſiue ſcriptum ſiue legitimum, cui iam eſt hereditas delata, aut totam adire, aut totā repudiare debere, pro parte non poſſe ſic l. C. in l. 1. in l. 3. in l. ſi exaſſe. 10. in l. quæſitum. 40. in l. cum hereditate. 55. in l. qui patri. 59. in l. ſi tu ex parte. 75. in l. ſi ſolus. 79. hoc titu. in l. teſtamento. 6. C. de impub. l. quidam

dam elogio. 20. C. de iure deliber.
& in legatis probat, l. neminem.4.
cum duabus ſequent. D. de legat.2.
explicant præter ordinarios indictis
locis Bart. in l. ſi filius qui patri. n.3.
D. de vulg. Socinus in l. ſi mihi, & ti
bi, col. fin. D. de legat.1. Cagnolus in
l. ius noſtrum.7. num.4. D. de regu.
iur. Petr. Loriotus de apicibus iuris
tit. de aditione, Axiomate.8.9.& 10.
Duar. ad hunc tit. c.6. de effectu adi
tionis verſ. *diximus hereditatem*, &
de iure accreſcendi lib.1. ca.3. Co-
nanus lib.10. coment. cap.8. num.6.
Petr. Greg. lib.46. Syntag. t.4. nu.5.
Ant. Fab. lib.14. coniect. ca.20. ſub-
tiliter, & erudite noſter Melchior
de Valentia, lib. ſing. epiſtol. exerci-
tat exercit.6. ex n.1.

Quæ tamen aſſertio licet certi, &
indubitati iuris ſit, tamen quo ma-
gis explicetur, & tortuoſa, & ſub obſ
cura res dilucidius exponatur, pro
dubitādi ratione, primo ſic argumē
tor, idem ius eſt de toto, quoad to-
tum, &c.

2 Quod eſt de parte quoad partem
l. quæ de tota.76. D. de rei vind. §. ſi
rem ſuam.12. Inſt. de legat. §. nihil au
tem, Inſt. de fideicommiſſ. heredi.
cap. paſtoralis.28. §. item cum totū,
de offi. delegati, melior text. in l. an
pars.3. ibi, *vt hoc fit in parte, quod in
toto*. D. pro derelicto. l. ſi eius.82. ad
fin. h. t. ſed heres poteſt per totā he
reditatem repudiare, ergo & partē,
ſi enim in totum repudiare, in totū
agnoſcere poteſt, cur & non in par-
tem acquirere ſiue amittere poteſt?

3 Nec obſtat, ſi dixeris, hereditatē
rem indiuiduam eſſe, ideoque eā in
partes ſcindi non poſſe. Cōſtat enim
eam omni potius reſpectu diuiduā,
& frequenter inde & ab homine, & à
lege in partes diſcretas, & realiter ſe
paratas ſcindi, l. interdum.13. §. pa-
ter fam. D. de hered. inſtit. §. heredi
tas.8. l. eod. vbi & partitionis ratio-
nē, & partium nomina explicuimus
poſt Duarenum lib.2. diſputat. cap.
36. Hieron. Magius lib.1. miſcellan.
cap.15. Deinde quod ipſi licuit teſ-
tatori, vt eam pro arbitrio ſecaret,
d. §. pater, quinimo, quod ipſe nomi
natim voluit, vt ex vna forſan tātū
parte, quis heres eſſet, ex ea videli-
cet, quam ipſe heredi ſuo adſigna-
uit, quare & ipſi non licebit heredi,
quinimo id præciſe is nō ſequetur?

4 Cum teſtatoris voluntas pro lege
ſit ſemper obſeruanda, vt ſæpius au-
diuimus, ex d. l. verbis 110. D. de ver
bo. ſig. auth. de nupt. §. diſponat. col
lat.4. cum alijs à nobis congeſtis in
diſput. de moræ emendatione, num.
102. & in princip. ex nu.46. Inſt. qui
bus non eſt perm.

5 Secūdo ſic argumentor. Patris &
filij, cui inſtituto pupillaris à patre
ſubſtitutus datur, poſtquam patri fi-
lius heres extitit, vnum eſt teſtamē
tum, vna hereditas, vnum patrimo-
nium l. patris & filij.20. iuncta l. ſed ſi
plures.10. §. filio impuberi. D. de vul
gari. Sed ille qui eſt à patre † ex par
6 te inſtitutus, impuberi quoque ſubſ-
titutus ſit, poteſt ſine metu remota
patris ſucceſſione, impuberis heredi
tatem amplecti, d. l. quæſitū, 40. h. t.
ergo hereditatē ſcindere, & pro par
te adire, & pro parte repudiare he-
res poterit.

Tertio pro dubitandi ratione, ſic
7 argumentor. Siquis ex parte ſubcō-

ditione heres inſtitutus ſit, idemque
coheredi purè ſubſtitutus; & ex vtra
que cauſa adire poſsit, eſt in poteſ-
tate eius, quam partem omittere ve-
lit, vel vindicare. l. ſi tu ex parte. 76.
§. item ſi tu ſextantis inf. h. tit. ergo
contra noſtrum textu.

Quarto ſic argumentor. Si aliqua
ratione præciſè hereditatem ſcinde
re heredi nō licet, ſed eius agnitæ
portioni alia accreſcit, ea nimirum
quia portio portionem ſequitur, &
tota hereditas vniformiter eſt capiē
da, & ab vno eodemque herede, ſiue
ſcripto, ſiue legitimo occupanda, vt
latius infra probabimus, eſtque no-
8 tiſsimum: Sed ſi ſeruus meus † ex
parte, ex parte ſubconditione inſtitu
tus iuſſu meo illam partem adierit
mihi acquirit; ſubconditione vero
relictam, ſi tempore exiſtentis con-
ditionis ſit manumiſſus ſibi quærit.
l. ſi ſolus. 79. §. item ſi ſeruus inf. hoc
titu. ergo ſcindi hereditas rectè po-
teſt.

Quintò ſic argumentor. Si ex eo,
quod qui ex parte inſtitutus eſt he-
res, eam agnouit, alteram ab altero
repudiatam ſimiliter amplecti coge
retur, iuxta d. l. ſi tu ex parte, & ratio
nem noſtræ legis. 1. fieret, vt ex vo-
luntario neceſſarius heres efficere-
9 tur, vt patet. Sed id ius † ciuile non
patitur. reg. l. nec emere. 16. C. de iu
re deliberandi. l. ſi metus. 85. inf. h.
tit. quæ eſt ratio. l. qui in aliena. 6. in
princ. inf. eod. ergo rectè hereditas
ſcindi poteſt: cum alteram partem
inuitus amplecti non cogatur.

His non obſtantibus veriſsima eſt
Iulij Pauli ſententia, in cuius ratio-
ne exponenda maximè torquentur
interpretes, vt conſtat ex Bartolo
hic, & alijs ſup. num. 1. relatis. Inter
multas illa mihi magis placet, quæ à
Bartolo hic ante n. 1. inſinuata, à Pe
tro Lorioto iam adducto axiomate.
10 9. enuntiatur, quod cum vna, † &
eadem res non poſsit diuerſo iure
cenſeri. l. eum qui ædes. 23. D. de v-
ſucap. & vnitate, ſiue continuitate
exiſtente naturaliter repugnet, eam
pro parte derelinqui, & pro par-
te retineri, l. an part. 3. D. pro de
relicto. l. vulgaris. 21. D. de furtis.
11 cū hereditas ſit, † quid vnū, & vni
uerſum, quod iuris appellatione, illā
totam rem vniuerſalem, quaſi vno
ſpiritu, & corpore conſtantem, com-
plectitur, non poteſt † pro parte di-
12 mitti, pro parte retineri; aut pro par
te acquiri, pro parte repudiari: ſiue
vni ſimul tota, l. 1. h. t. ſiue per ſepa-
ratas partes, l. 2. ſiue ſubſtituto, aut
coherede dato, ſiue non dato, ſiue pu
rè vel ſubconditione diſiunctim re-
licta ſit. d. l. ſi tu ex parte. 75. l. ſi ſolus
79. eo. tit. Adeò, vt ſi dicat, vel inſti-
tutus, vel legitimus heres. *partem a-
deo; partem repudio, aut de adeunda
parte alia deliberare volo,* nihilomi-
nus totum habeat, vt ex d. legibus,
notat Bart. in l. 2. h. t. partis enim ag-
nitione totum, ſolidum, integrum-
que amplexum eſſe cenſetur, & ne-
ceſsitate quadam naturali repudiata
antea pars, agnitam poſtea conſequi-
tur; connexionis, & vnitatis, ſiue vni
uerſalis collectionis iure. l. 1. §. De-
cretalis. D. de ſucceſſ. edicto. l. neceſ
ſarijs. 57. verſ. *ſed impuberibus.* h. tit.
13 Quinimo, † & ſi partem prius repu-
diauerit, & rurſus aliam agnouerit,
hæc illum etiam iam repudiatam ad

ſe:

ſe trahit.l.ſi ſeruum. 71.§.fin.d.l.ſi
tu ex parte,quæ ratio & particulari-
bus etiam relictis, ſiue diſpoſitioni-
bus quadrat,d.l.neminem.4. D.de
legat.2.indiuidui enim partem, qui
facit totum facere cenſetur.
14 In quam Bartoli rationem ſic ex-
plicatam incidit(ſi recte conſideres)
& illa quod abſurdum ſit eãdem diſ-
poſitionem pro parte approbare, &
pro parte reprobare,de qua in l.cum
quæritur.17.D.de adm.tut.l.eũ qui.
18.§.pro parte in fine.D.de his qui-
bus,vt indig. l.& ſi ex modica.6.§.
ſi cum i.ſequent. D.de bonis libert.
& magis in l. ſi ita ſtipulatio. 39. in
fin D.de oper.libertor. & in l.vn. §.
His ita,verſ. *cum ſit abſurdum*. C.de
caducis toll.pugnãtia enim hæc ſunt
& nõ minus natura impoſsibilia,quã
15 ſimul & velle † & nolle,ſedere, &
ſtare:ergo iure non ſubſiſtent.l.vbi
pugnantia.188.D.de reg.iur.l.ſi Ti
tius.16. D.de condit.inſtitut. vnde
Iulianus in l.ſi is qui ducenta 13.§,
verum, verſ. *ſicut e contrario*. D.de
reb.dub.docuit,duas orationes pug
nantia continentes ſimul falſas eſſe.
16 Illud que etiam eſt, quod † & alia
iuris regula cauetur, ex eo non de-
bere quem lucrum capere,quod niſ-
ſus fuerit impugnare.l.Papinianus.
8.§.meminiſſe.D.de inof.teſtam. l.
quæſitum.40.inf.h.t. cap.ex eo.38.
17 de reg.iur.in 6.nam † aut totum ad
mittere, velle,& amplecti debet,aut
totum excludere nolle,& repudiare,
aliud ſi efficere nitatur,nihil efficiet:
inuicem enim,quæ pugnantia ſunt,
& omnino contraria, ſe excludunt,
& alterum ex his,vt ſit neceſſarium:
18 alterum impoſsibile † natura cogit,

vt aliud agens vidit Accurſius à pau
cis animaduerſus.in l.impoſsibilis.7
verbo. *Non faciendo*,ibi. *Cum enim*
eius contraria ſit impoſsibilis, ergo iſ
ta eſt neceſſaria.D.de verb.obl.Ma-
net ergo,ideo non † poſſe quem he
19 reditatem pro parte adire,& pro par
te repudiare, quia cum tota heredi-
tas iuris interpretatione, vnũ ſit to-
tum,ſolidum,& integrum,quemad-
modum,ſi id quod reale, & corpora
le totum eſt, pro parte tenere velis
impoſsibile eſt, quin totum teneas,
aut ſi dimittas totum dimittas,vt te
experientia docet;Sic & eſt impoſsi
bile, vt hereditatem, quæ tota vna
res eſt,pro parte adeas,pro parte re-
pudies.
20 Ex quibus noue intelliges ſenten
tiam,& verba Vlpiani in d.l.ſi ex aſ
ſe.10.inf.h.t.*Si ex aſſe heres*, inquit,
deſtinauerit partem habere heredita-
tis,videtur in aſſem pro herede geſsiſ
ſe. Eſt ergo ibi deſtinatio pro actu
perfecto,idemque operatur illa cir-
ca partem volũtatis explicatio,quia
qui indiuidui partem facit totum fe
ciſſe creditur, ac ſi in toto aſſe pro
herede geſsiſſet.
At dices,& inſtãter vrgebis.Qua
21 re, quemadmodum partis heredita-
tis vnius aditio ad reliquas omnes
trahitur.d.l.ſi tu ex parte.76. verſ.
cum ab vtraque cauſa, inf.eo.ita, vt
noua aditione non ſit opus, ex ratio
ne ſupra admiſſa, Non & idem ad-
mittitur parte vna repudiata, vt
& reliquæ omnes repudiatæ intelli-
gãtur,cum vtriuſque rei par ſit cau-
ſa,& ratio.l.ſicut.4. C.de repudian-
da heredit. Cuius † tamen contra-
22 rium,in d.l.ſi tu ex parte.§.fin.pro-

bstum eſt; quippè vnam, ſiue vnius
partis repudiationē ad alias non tra-
23 hi. Huic † tamen difficultati occur
res ex ſententia text. in l.nec is.17.
§.fin.iuncta regula l.is poteſt.18. in
fr.h.t. quoniam cum antequam he-
reditas ſit delata, nec poſsit aditio-
ne acquiri, nec repudiatione amitti,
non potuit deiatæ partis repudiatio
ad parte a non delatas extendi: quas
omnes vna excluderet, ſi delatæ iam
eſſent quemadmodum, & plures ac-
quiſitionis cauſas, d.l.nec.15.17.§.
final.

24 Ex quo veriſsima decidendi ratio
ne; & ad noſtrum textum enarratio
ne à nemine quem viderim, hacte-
nus ſic explicata. Primò infertur in
terpretatio ad tex. in h.l.1.D.de ac-
quir.heredit.iuncta l.ius noſtrum. l.
ius noſtrum.7. D.de reg.iur. quo in
25 loco nobilis † differentia traditur in
ter paganum, & milites, vt videlicet
paganus pro parte decedere nō poſ-
ſit teſtatus, & pro parte inteſtatus:
miles vero poſsit, cuius rei varia, &
multiplex ratio traditur ab interpre
tibus, vt conſtat ex his, quæ accura-
tè nos ſcripſimus, in §.hereditas, ex
nu.16.Inſt.de here.inſtituend. Nūc
his quæ ibi notamus, inſuper duas
addimus obiectiones. Prior eſt, vt ex
illa.l.7.Iulius Paulus in hac l.1.inter
pretationē accipiat, quippè, id quod
dicimus heredem, ſiue inſtitutum, ſi
ue legitimum non poſſe *hereditatē*
ſcindere, ita vt partem habeat, partē
dimittat, ex ſupradicta ratione: adeū
dem ipſum teſtatorem extendendū
ſit, ſi iure communi, & paganico te-
ſtatur, vt neque id ſtatuere is poſ-
ſit, quoniam cum *hereditatem*, ideſt

ſucceſsionē in vniuerſum ius, quod
ipſe tempore mortis habuit, ſtatim
eo mortuo lex Ciuilis inducat, eo bo
no, cuius ſup. latè meminimus, hanc
iuris diſputationem non poteſt ipſe
pro parte amplecti, pro parte reſpue
re; cum non minor in hoc, quàm in
herede reluceat repugnantia: vnde
26 & illud quod in l.nemo poteſt. † 55
D.de leg.1.in l.32.tit.9.p.6. ſcriptū
eſt, non poſſe facere, quin leges in
ſuo teſtamento locum habeant, cum
qui ex eiuſdem ciuilis legis poteſta
te teſtatur: quo reſpexit verbum, *de*
cedere, d.l.ius noſtrum cum ſanè cō-
ſtet, & paganum effici teſtatum &
inteſtatum ex poſt facto poſſe. l.cer
ba.14.D.de inofficioſo teſtam.

27 Sequens eſt, quod licet verum ſit,
poſſe militem decedere pro parte
teſtatum, & pro parte inteſtatum, ex
d.l.ius noſtrum l.ſi miles.6.l.quære-
batur.19.verſ. *cum ex parte*. l.ſi duo-
bus.37.l.miles ita.41. D.de milit.te
ſtam.d.§.hereditas, verſ. *niſi forte*
28 *miles ſit*, heres † tamen à milite in-
ſtitutus totā hereditatem adire, vel
totam repudiare tenetur. l.ſi certa-
rū.17.§.Iulianus, v. *quod ſi alterutra*.
D.de militari teſtam. niſi aliud no-
minatim miles caueat. d.l.ſi duobus.
Hoc ideo, quoniam cum id, quippe,
vt teſtatus, & inteſtatus decedere va
leat, priuilegium militis ſit, vt ſine
ſcrupulo omnes probant, in eius o-
dium id retorqueretur, ſi ex heredis
voluntate cum teſtatū & inteſtatum
efficere pēderet, contra reg. l.quod
fauore.6.C.de legib. procedit ergo
& in militis teſtam. noſtræ l.1. ſentē
tia, & eius ratio à nobis ſuprà inſinua
ta: quia non minus in militis teſtamē
to,

to, qui iure communi vti voluit, quá
29 in pagani, militat. Quod tibi † per-
ſuadebit Iulianus, in d. verſ. *quod ſi*
alterutra. In quo, quia credibile eſt
militem noluiſſe vti priuilegio mi-
litari, pars repudiata pertinet ad co-
30 heredem: quoniam † alias á credito
ribus poſsideretur, & militis nomi-
ne diſtraheretur, quod valde iniurio
ſum reputabatur, vt conſtat ex l. &
quia. 6. D. de interrog. actio. l. primò
gradu. 23. D. quæ in fraud. cred. &
ratione §. licet autē. 1. l. qui, & quib.
ex cauſ. manu m. non licet, & §. 1. I.
de hered. qual. & vbique á nobis ob
ſeruatis, quod ad eius tex. in d. verſ.
quod ſi alterutra.n. interpretationē
notarunt, in d. l. ſi duobus. Alex. nu.
30. Socin. iun. n. 88. Ripa nu. 23. in l.
centurio. D. de vulgari. Alc. de præ
ſumpti. Reg. 3. præſumpt. 33. Quod
31 ſi dicas † aliquando repudiatam ab
herede militis partem alteri cohere
di non accreſcere: quinimo & poſſe
ipſum adire partem, & partem repu
diare. d. l. ſi duobus. Fatebimur id ex
eiuſdem militis voluntate, qui tunc
iure militari, non communi vti vo-
luit, procedere: & quemadmodum
abinitio id potuit efficere, ex d. l. ſi
miles. 6. cum ſimilib. ſic & ex poſt fa
cto, d. l. ſi duobus. Cui addes Socin.
reg. 266. reg. 26. Craſſum. §. Inſtitu-
tio. q. 21. n. 2. Men. de præſumpt. lib.
4. præſ. 14. n. 3. qui diſputat, an ius ac
creſcendi in militis teſt. locū habeat.
32 Secundò infero, quod licet ea ad
noſtram l. 1. frequentius placuerit ra
tio, vt videlicet, heres ideo non poſ-
ſit hereditatē adire pro parte, & pro
parte repudiare, quia ſic efficere-
tur teſtator pro parte teſtatus, & pro
parte inteſtatus, quod ius noſtrū nō
patitur, d. l. ius noſtrum. 7. D. de reg.
iur. quá rationē magis probant Imo
la, Aret. & Iaſo hic, ex nu. 6. ad n. 10.
idē Iaſo in l. quidá elogio. n. 10. C. de
iu. delib. Duar. ad hunc titulum c. 6.
de effectu aditionis, verſ. *Diximus he*
reditatē, & ad titulum de hered. inſt.
c. 2. & de iur. accreſ. li. 1. c. 2. Eamque
in eiſdē ferè terminis inſinuaſſe vi-
33 deatur Iul. Paul. † in d. l. ſi duobus.
37. D. de milit. teſt. vbi ideo, duobus
heredibus á milite liberto inſtitutis
ab altero repudiatā partem, alij co-
heredi, qui ſuá agnouit, non accreſ-
cere ait, quia poteſt miles pro parte
decedere teſtatus: quaſi aliud eſſet
admittendū probandū que repudiatā
partem alij accreſcere, ſi miles aut te
ſtatus, aut inteſtatus decedere debe
34 ret † cui⁹ cauſæ cōcurſū, vt leges effu
giant multa ſingularia admiſerūt, vt
deduces, ex l. 1. §. ſi ex fundo. l. inter
dū. 13. §. 1. verſ. *deniq;* D. de her. inſt.
l. quoties. 13. C. de her. inſtit. l. cohe-
redi. 41. §. fi. D. de vulgari. cum alijs
à nobis congeſtis, & adductis in d. §.
hereditas, n. 10. & ex n. 16.
35 Veruntamen non concludit, quo
niam, & ſi militer, & conueniat here
di qui ſubſtitutum, aut coheredē nō
habet in repudiata parte, vbi tamen
alter ex his adijceretur, ceſſaret pror
ſus ea ratio, efficereturque vt poſſet
heres coherede, aut ſubſtituto dato,
partem ſiue aſſem, in quo ſcriptus eſ
ſet ſcindere, ſine metu concurſus te
ſtati, & inteſtati, cum ad coheredem,
ſiue ſubſtitutum repudiata pertinet
36 tineret. Item † & illud ſed diſpoſi...
ea admiſſa ratione, vt ſi legitima he
reditas proximiori deferretur, poſſet
is

is eam ſcindere, & adire pro parte, & pro parte repudiare, non eſt enim quid rimear inteſtati caſum, in eius cauſa, qui eſt omnino inteſtatus. Vtrumque tamen excludit, & generalis noſtræ l.1. deciſio, & noſtra ad eã ſupra perpenſa ratio: neuter enim ex his ſiue hominis, ſiue legis diſpoſitionem pro parte amplecti, pro parte excludere poteſt. Nam † & in le-
37 gitimis hereditatibus, ideſt admiſſum, vt proximiori tantum deferatur, l.2.§.hæc hereditas.§.legitima. iuncta.l.ſi ex pluribus.9. D.de ſuis, & legit iunctis à Cuiacio traditis, li.12.obſeruat.cap.11.& latius à nobis diſputatis in §.ſi eadem res, ex nu.100.Inſt.de legatis, & inde probatã regulam noſtræ, l.1. generalemque eius deciſionem ad legitimas etiam hereditates trahendam, ex reg.l.nõ diſtinguemus.31.D.de recept.arbitris.l.de pretio.8. D.de Publiciana, (cui adde Socinum reg.219.) vt nominatim obſeruant Areti.hic col.2. in pr.Abbas in cap.Raynutius.num. pen.de teſtam. Alex.conſ.75.num. pen.vol.1.Bolognetus, in Rub. nu. 30. C.quando non petent. part.Kiminaldus in l.vn.illius tituli. nu.82. Alciatus.lib.4.Paradox.cap.8.

38 Præterea, & fortius aduerſus eam rationem facit, quoniam & ſi daremus, iuxta communem, ſciſſa & repudiata ab inſtituto hereditate, ſiue hereditaris parte coherede, aut ſubſtituto adeunte, ceſſare inconueniẽs concurſus teſtati, & inteſtati; cum tam[illegible] inſtituto permitteretur, vt [illegible] partem aliquam repudiaret, quia in ea, aut ſubſtitutum, aut coheredem habet; longè magis id, & coheredi; aut ſubſtituto permitteretur vt ſic repudiatam partem non agnoſceret: eoque modo ea pars adueniẽtes ab inteſtato deuolueretur, aut his non exiſtentibus, aut illam recuſantibus, vacaret, nulluſque eſſet, qui in ea defunctum poſſet referre, & repræſentare. Conſtat ergo eam rationem admittendam non eſſe, cũ neutro caſu concludat. Quam vt irrefragabiliter excludas, adde ſi placet, quod licèt quo tempore heres partẽ repudiat, certum non ſit, an coheres vel ſubſtitutus eam omiſſuri ſint, proindeque videatur, eam partis repudiationem admittendam: Sufficere tamen id imminere periculum, vt non poſſet heres pro parte adire, iuxta pulchram ſpeciem à Papinia-
39 no propoſitam, in l.penultima, † in principio, & in verſ. *in prima tamen ſpecie*, D.de iniuſto rupto, cui coniũges.l.ſi poſthumus.14. D.de lib. & poſth. vno ſanè caſu teſtamenti ruptura timeri non poſſet, coherede aut ſubſtituto dato, quippè ſi is eſſet, qui vellet, nollet hereditatem, ſiue partem repudiatam omnino agnoſcere cogeretur, vt ſi eſſet ſeruus neceſſarius heres inſtitutus coheres ſubſtituere, iuxta ſpeciem.§.licet. Inſtit. quibus ex cauſis manumitt. non licet. §.1. Inſt.de hered. qualitate, & diff. quo dari concurſus teſtati, & inteſtati non poteſt. Ergo poſſet tunc heres hereditatem ſcindere, & pro parte adire, & pro parte repudiare, ſi communis vera eſt. Sed cum, vt iã audiuimus, generalis noſtræ l.1.deciſio, ad ſpecialem hunc caſum trahẽda non ſit, neque in eo limitanda, repugnante regula.l.nam ad ea, 5. D. de

de legibus ſemper, verum eſt, hereditatem, ſiue eius partẽ in qua quis inſtitutus eſt, aut quæ ei ex legis diſpoſitione defertur, aut in totum agnoſcendam, aut in totam excludendam ex noſtra l. 1. & ratione ad eam adducta.

40 Tertio ex eadem vera decidendi ratione infero explicationem text. in l. neminem. 4. l. grege. 6. l. ſi cui ſea legata. 58. D. de leg. 2. in l. legatarius. 38. D. de legatis. 1. l. 36. tit. 9. p. 6. quibus omnibus probatum eſt, nõ poſſe legatarium pro parte acquirere, pro parte legatũ repudiare. Quoniam, quamuis eo caſu teſtati, & inteſtati concurſus non timeatur, cum legatarius iuris ſucceſſor non ſit. §. legatarijs, vbi num. 10. explicuimus. Inſt. de teſtamentis, eoque legatum

41 † repudiante perinde ſit, ac ſi nunquam fuiſſet relictum. l. ſi ſibi homo 88. §. cum ſeruus. D. de leg. 2. Scindere tamen teſtatoris iudicium non poteſt. Id cum exemplo heredis receptum eſſe, teſtetur Iulius Paulus, lib. 3. ſententiar. tit. 6. §. 12. verſ. *eius rei quæ legata eſt*. vbi & Cuiacius ad

42 notauit, euincitur, inde fluere, † quod alias eſſet a bſurdum, & ſimul nolle & velle, & ſimul eandem rem & amplecti, & derelinquere, quod natura non ſinit. Item & illud (quod & ſuperiorem obſeruationem valde probat) quod cum id in legatarijs admiſſum exemplo heredis Iulius Paulus afferat, & in legatarijs inductum, ne detur concurſus teſtati, & inteſtati dici non poſsit; conſequẽs eſt, nec ea ratione in heredibus illud probari, quærenda ergo cum alia ſit, ſẽper noſtra ſine ſcrupulo occurret,

43 Sed obijcies his, item & noſtræ. l. 1. & eius rationi Pomponij reſponſum, in l. legatarius. 38. verſ. *heredes eius poſſunt*. D. de leg. 1. iuncta doctrina Accurſij in gloſſa finali eiuſdem noſtræ legis, & magis rationes l. 2. §. ex his. D. de verb. obligation.

44 Ex qua cum conſtet ex perſonis heredum qualitates obligationum, quæ teſtatori competebant, aut aduerſus ipſum dari poterant, non mutari. Et doceat Pomponius legatarij

45 † heredes ſcindere legatum poſſe, illudque, & pro parte agnoſcere, & pro parte repudiare, conſequens eſt, & id legatarium antea potuiſſe.

46 Verùm vt huic difficultati ſatisfaciam, reuoco in memoriam belliſsimam Scæuolæ ſpeciem, in l. fi. in pr. D. de vulg. & pup. vbi inſtituto ſeruo communi, qui duorum dominorum eſt, poteſt vnus ex his iubere, vt ſeruus adeat, alius vt non adeat, ſicque ſeruus eandem hereditatem adire, & repudiare. Et tamen non offenditur reg. noſtræ. l. 1. ſicuti, nec in d. l. legatarius, verſ. *heredes eius poſſunt*. Vtrumque eadem ratione.

47 Quoniam ſeruus communis, qui duorum dominorum eſt, illorum vicem ſuſtinet. l. 1. §. communis ſeruus. D. ſtip. ſeruor. & inde perinde eſt, ac ſi ipſi domini eſſent inſtituti. arg. l. cum filio. 11. D. de leg. 1. & magis ex l. qui heredi. 44. §. ſi duorum, ibi. *ſed ego contra puto*. D. de cond. & dem. iuſtè ergo poteſt vnus partem ſuam adire, alter partem ſuam repu-

48 diare; cum † ex diuerſitate perſonarum inducantur diuerſæ diſpoſitiones. l. cui fundus. 55. D. de cond. & demonſtrat. & cum vnuſquiſque

Eo totum,

totū, quod ad ſe pertinet, agnoſcat, vel repudiet. ceſſat ratio ſupra tradita, ac per conſequens huius l. 1. diſpoſitio. qua eadem ratione procedit d.l. legatarius. cum inter eius heredes legis diſpoſitione diuidatur legatum. l. 1. C. ſi certum petatur, & inde perinde fit, ac ſi eſſet vnicuiq; ſua pars legata ab initio: quam totam, aut agnoſcere, aut repudiare debet, ex dicta lege neminem, vt ſic iam videas, in eius perſona qualitatem obligationis, quæ inteſtatore fuerat, non mutari, iuxta d. §. ex his, ſicque accipiendā Accurſij doctrinam ind. gloſſa finali.

50 Quarto ex eadem ratione infero interpretationē ad tex. in l. ſed etſi ex pluribus. 2. iuncta d.l. ſi ſolus. 79. inp. & §. 1. h. t. vt, & ſiquis ex pluribus partibus in eiuſdem hereditate inſtitutus ſit, non poſſit quaſdam agnoſcere quaſdā repudiare, quoniā nō plures hereditates, ſed vnica tantū eſt. Siue accipias *hereditatem* pro ficta illa perſona iure ciuili inducta, quæ in defuncti ius ſuccedit. de qua latè ſup. quæ pro vt vnus erat teſtator, neque in partes ſcindi potuit, ita & vna eſt, & indiuidua in partes realiter diſcretas, & ſeparatas: licet pluribus ſiue ex hominis ſiue ex legis diſpoſitione, ſuccedentibus pro virilibus portionibus: intellectu magis, quam corpore, pro vt & res aliæ omnes in corporales diuidatur argum. l. Mæuius 66. §. † duorum. ver. *neque plures*. D. de legatis. 2. cui adde Hotoman. quæſtion. Illuſtr. cap. 18. l. ſeruus communis. 5. D. de ſtipulat. ſeruor. Siue accipiatur *hereditas* pro

51 patrimonio, cum non † poſſit quis plura patrimonia habere. l. iuris peri tos. 33. §. 1. in fin. D. de excuſ. tut. vbi Albericus obſeruat. & Alex. cōſ. 31. n. 9 li. 1. Partiū ergo adiectio ſiue adſignatio diuerſas hereditates non facit: ſicuti neque diuerſos fundos in l. Gaius Seius. 86. §. 1. D. de legat. 1. cui adde Zaſium. libr. 2. reſponſorum cap. 21. Vnde cum vna ſen per ſit hereditas ſcindi partibus non poteſt.

52 Neque intereſt in quibuſdam partibus ſubſtitutum, vel coheredem habeat, necne, ſemper enim verū eſt, vnicam eſſe hereditatem: vna ergo adita portione, omnes ſequitur, ſi tamen delatæ ſint. d.l. ſi ſolus, quemadmodum enim is qui dominus iā eſt, amplius dominus effici non poteſt. l. 4. §. lana D. de vſucap. §. ſic itaque diſcretis. Inſt. de actionibus: ſic ſæpius ab eodem homine inſtitutus, ſæpius heres fieri nōpoteſt, heres enim dominus eſt. §. fi. Inſt. de hered. qualitate.

53 Neque obſtat .l. 1. §. ſi proponatur. ibi. *quaſi teſtator, hanc ei dederis, facultatem, qui eum ſubſtituit*, D. ſiquis omiſſa cauſa teſtam. loquitur enim in eo, qui cum eſſet inſtitutus ſibi ipſi fuit ſubſtitutus, eo enim ipſo data videtur, ab eodem teſtatore facultas abſtinendi, ex inſtitutione, & adeundi ex ſubſtitutione.

Cuius rei in promptu eſt ratio, quia quum ſubſtitutio ſecunda inſtitutio ſit, & qui ex ſubſtitutione totam hereditatem adit, totam ſimiliter defuncti diſpoſitionem amplectatur, illamque in partes, non ſcindat:

dat, recte hanc ei potuit teſtator facultatem dare, ex qua nullum reſultat abſurdum, quale oriretur, ſi dato in partibus ſubſtituto poſſet, qui ex inſtitutione in aliquibus partibus heres factus fuit, alias partes repudiare, ſicque efficere; vt hereditas, quæ vna eſt, inter eum & ſubſtitutú ſcinderetur. Nec obſtat, ſub conditione aliqua parte relicta, dato ſubſtituto eam partem ad illum conditione deficiente pertinere, l. ſi te ſolum. 17. D. de hered. inſt. quoniam eo caſu, non vna, ſed plures ſunt diſpoſitiones, altera pura, altera conditionalis, vt ſequenti numero latius dicemus.

54 Quod ego accipio, cum ſubſtitutio hæc vtilis ſit inſtituto, iuxta l. licèt Imperator. 77. verſ. *Tamen hoc*, D. de leg. 1. l. ſi non ſolus. 10. §. fin. D. ſiquis omiſ. cauſ. teſtamen. quibus adde Socinum regul. 334. Alciatum de præſumpt. præſumpt. 3. cap. 35. & latiſsime differentem Iacob. Menochium lib. 4. de præſumptionib. cap. 108. ex n. 1. Sicque interpretor illa verba. d. §. ſi proponatur ibi, *An incidat in edictum quæritur*, ne alias nobis obſtet l. ſed ſi plures. 10. §. fin. & l. fin. §. 1. D. de vulgari, cauſa enim mutata vtiliter quis ſibi ipſi ſubſtituitur.

55 Sed ſuperioribus noſtræ l. 1. & d. l. ſi ſolus, & præcipue, verſ. *Neque intereſt in quibuſdam ſubſtitutum habeam, necne?* obſtat ex diametro difficilis textus in l. ſi libertus patrono. 41. verſ. *quid ergo*. D. de bonis libertorum, vbi ſi ſit patronus à liberto Inſtitutus, habeatque ſubſtitutum poteſt ſcindere hereditatem, & debita ſibi portione ex liberti bonis accepta reliquum repudiare: Si vero ſubſtitutum non habeat, aut totam adire, aut totam repudiare hereditaté bebet, præſtat ergo datio ſubſtituti facultatem adeundi pro parte aduerſus ea omnia, quæ ſupra reſoluimus. Huic difficultati, vt interpretes occurrant, varia comminiſcuntur.

56 Ego vt rem comprehendam, & difficultatem diſſoluam cōſtituo, quod ſiquis heredem ex parte pure, & ex parte ſub conditione inſtituat, & ſubſtituat in ea parte, deficiente conditione admittitur ſubſtitutus, l. ſi te ſolum. 17. D. de hered. inſtituend. nec tunc offenditur regula d. l. ſi ſolus, quæ procedit in hereditate delata, vt ex eadem. l ſi ſolus in fine principij, ibi. *Quod & hic adeundo vnam portionem, omnes acquiro, ſi tamen delata ſint*, & in hnec is. 17. §. 1. & in l. is qui heres. 13. hoc tit. Cæterum pars, quæ ſub conditione relicta eſt ante aduentum conditionis, non potuit dici delata, nam deficiente conditione potuit ad ſubſtitutum pertinere. Plane portio ſub conditione relicta, ſi nullus eſſet datus ſubſtitutus, cederet ſtatim alij portioni in qua quis pure ſcriptus eſt, quia cum eam omni caſu heres, qui iam agnouit, habiturus ſit, fruſtra expectatur euentus, cuius nullus poſtea ſequitur effectus lege ſiquis ita. 33. Digeſtis de heredibus inſtituendis, lege aliquando. 106. Digeſtis, de conditionibus, & domonſtrationibus.

Ratio differentiæ inter vtramque caſum in promptu eſt, quia non dato ſubſtituto, ſiue exiſtat, ſiue deficiat conditio, pars illa omnino debet cedere inſtituto, ne alias incidamus in abſurdum, d.l.ius noſtrum, quod dato ſubſtituto, omnino ceſſat. Ergo cum in d. verſ. *quid ergo*, patronus ex aſſe eſſet inſtitutus, & grauatus ſeruum manumittere dato ſubſtituto, in ſua legitima videntur purè inſtitutus, quia circa eam credendum non eſt libertum eum grauare voluiſſe, cum non poſſet l. ab eo. 9. C. de fideicommiſſ. in reſiduo vero hereditatis, cuius reſpectu grauamen valet, cenſetur inſtitutus ſubconditione, *ſi ſeruum manumittat*, & ideo eo nolente manumittere, deficit conditio, & ſubſtitutus admittitur. iuxta dict.l.ſi te ſolum. Manet ergo ideo, in d. verſ. *quid ergo*, patronum à liberto ex aſſe inſtitutũ, potuiſſe debita ſibi portione retenta, reliquum repudiare, quia quoad reſiduũ ſub conditione inſtitutus cenſetur, habuitque in ea parte, ſiue reſiduo ſubſtitutum: quem niſi haberet, hereditatem ſcindere non poſſet, quamuis à Prætore, qui de fideicõmiſsis cognoſcit, cogatur, voluntati liberti parens, ſeruum manumittere, qui eſt ſenſus illius textus ibi. *ceſſante vero ſubſtitutione, &c.* hoc eſt, vel ſubſtituto non dato, vel dato, & illo repudiante: idem enim eſt, vel non habere, vel repudiantem habere.

577 Cuius textus argumento Bart. in l. gerit. nu. 23, inf. h. tit. docet: Quod & ſi verum ſit, filium heredem inſtitutum non poſſe legitimam agnoſcere, & reliquum repudiare, ex noſtræ l. 1. deciſione, quæ ad hunc quoque caſum extendenda eſt, vt idem Bart. obſeruat. in d.l. gerit. nu. 21. & in l. quia poterat. num. 5. inf. ad S.C. Trebell. vbi Paul. nu. 4. quæ obſeruatio eſt communiter recepta ex Meneſio in l. 3. nu. 35. C. de iur. & fact. ign. Menchaca de ſucceſsio. creat. § 20. n. 212. Auguſtino Veroio quæſt. 87. Ant. Gabriele lib. 6. com. opinio. verbo. *legitima.* con. 1. nu. 53. Ioan. Horoſcius in l. ſi adrogator. nu. 122. D. de adoptionib. Angulus de meliorationibus. l. 5. gloſ. 1. nu. 12. quos, & plures alios refert Hie. Zauallos lib. 1. pract. commun. q. 711, n. 3.

58 Quibus fauet, quod cum legitima hoc iure inſtitutionis titulo ſit relinquenda, auth. vt cum de appell. cognoſcit. §. aliud quoque capitulũ; verſic. *Nec ſi per quamlibet.* collat. 8. l. 5 tit. 8. p. 6. exornamus latius, in § igitur quartam. nu. 19. & num. 27. Inſt. de inof. teſtam. non poterit filius eũ inſtitutionis titulum ſcindere, ex eo legitimam conſequi, alijs hereditatis bonis repudiatis. Nec eſt ab ea recedendum, & ſi idem Bart. ſibi contrarius, aliud exiſtimauerit, referente Baldo in l. Papinianus. §. quartã autem. D. de inoffi. teſtam. Romano hic nu. 12. & in l. vn. C. quando non petent. part. Fabiano in auth. nouiſſima, q. 11. C. de inof. teſta. Coraſius in l. heres inſtituta. nu. 11. C. de impuberum, & multi alij relati à Didaco Spino in Speculo teſtamentorum gloſ. 33. n. 62. Zauallos d. q. 711. nu. 11. quorum argumentis reſpondent Alex. in d.l. quia poterat. nu. 12. Decius in d.l. heres inſtituta. n. fin. Meneſius iam relatus.

Cæte-

59 Cæterum ſi inſtituto filio datus ſit ſubſtitutus, cuius aditione teſtam. ſuſtineatur; & videtur teſtati & inteſtati concurſus, rectè eum poſſe, legitima ſibi debita portione retenta, reliquum repudiare, quemadmodũ, & patronus potuit, in d. verſ. *quid ergo*, à cuius legitima ad filij legitimã & validum & frequens in iure noſtro argum. l. fin. §. ſi verſ. *Si enim patronus*. C. de inof. teſtam. Bartoli ſententiam d. nu. 23. & hanc noſtræ. l. 1. limitat ſequuntur relati ab Aretino in l. 1. num. 10. D. de vulgari. Couarruu. in cap. Raynuntius. §. 11. circa fin. de teſtamen. Meneſius, in d. l. 3. nu. 36.

60 Ex ſuperioribus tamen conuincitur manifeſtè, quoniam ſi certi iuris eſt filio legitimam inſtitutionis titulo relinquendam. d. §. Aliud quoque capitulum: non poterit illum diuidere, & hereditatis partem, hoc eſt legitimam agnoſcere, & alteram repudiare, & ſi in ea ſubſtitutũ habeat, ex d. l. ſi ſolus. verſ. *Nec intereſt*. Planè textus in d. l. ſi libertus. 41. verſ. *quid ergo*, ad rem non pertinet, cum adſit in eo ſpecialis iuris ratio, quam ſupra nu. 13. audiuimus, quæ noſtro non poteſt conuenire caſui. Quia iuris rigor, qui contrarium ſuadebat, temperatus fuit, vti ibidem. I. C. inſinuat non obſcure. ibi. *æque decreti remedium poterit procedere. Decreti*, illius quippe, cuius meminit Iulius Paulus in l. in ambiguis. 85. §. quoties. D. de reg. iur. ait ille. *Quoties æquitas deſiderij, naturalis ratio, aut dubitatio iuris moratur, iuſtis decretis res temperanda eſt*. Ergo, cum ibi patronus grauatus eſſet ſeruum proprium manumittere, eo ne cogatur carere inuitus, qui forte vel maioris pretij erat, vel malè de patrono meritus, permittitur ei legitimam oneris expertem agnoſcere, & reliquũ repudiare, vt ad ſubſtitutum perueniat. Duo ergo neceſſario concurrere oportet, vt illius paragraphi deciſio admittatur. Alterum, quod ſubſtitutus patrono adeat, ne incidamus alias in inconueniens. d. l. ius noſtrũ quod ibi. I. C. inſinuat. *ceſſante vero ſubſtitutione*, quæ verba ſic accipiũt Paulus Caſtrenſis, in l. 3. C. de impuber, Ruinus in l. 1. nu. 83. D. de vulgari. Aretinus. con. 159. num. 12. Sequẽs, quod fuerit grauatus rem propriam dare, iuxta quam magna poteſt conſiderari affectio: nam ſi hereditariam, ceſſaret deciſio illius tex. vt obſeruant Aretin. num. 10. Socin. nu. 32. in l. 1. D. de vulgari. Adde tertium, vt efficias indubitabilius, ad filij legitimam trahi non poſſe, quippe eam ſemper Inſtitutionis titulo illi relinquendam, vt diximus ſuprà.

61 Patrono autem quocunque relinqui poſſe. l. 3. §. ſi debita. D. de bonis libertorum. l. ſiue libertus. 21. §. excluditur. D. de iure patron. Recte ergo potuit patronus illam retinere, & reliquum repudiare argum. l. filio pater. 89. D. de legatis. 1. quod in filij legitima, quæ inſtitutionis titulo ſemper eſt relinquenda, non procedit. Euincitur igitur ſemper in eo regulam noſtræ. leg. 1. admittendam.

62 Quinto vtiliter ex eadem ratione infero interpretationem ad tex. in l. qui filiabus. 17. §. ſi vni. & in d. l. filio pater. 87. D. de leg. 1. l. quæſitum. 91. §. duo-

§. duobus. D. de legat. 1. l. apud Celſum. 4. §. ſi quis ex vnica. D. de doli exceptione, in l. cum reſponſo. 12. C. de legatis. l. 2. tit. 9. p. 6. & magis ad difficilem text. in l. 21. Tau. quæ
65 eſt, † l. 5. tit. 6. lib. 5. nouæ recopila. quibus omnibus cauetur, poſſe heredem inſtitutum, ſiue filius is ſit, ſiue extraneus, cui prælegatum quoque relinquitur, agnito prælegato, ſiue præceptione (Hiſpanè dicimus *mejora*) hereditatem repudiare. Quod licet durum, & aſperum multis videatur, & Taurinæ legis diſpoſitionem terribilem eſſe exiſtimēt, eaque corrigi noſtræ l. 1. ſententiam. Ratio tamen nouæ huius deciſionis, & d. §. ſi vni, & ſimilium, quibus idem fermè antiquo iure Romanorum probatū erat, in promptu eſt. Quoniam cum teſtator heredi, quem inſtituerat, legatum relinquit, illudque præcipuū eum habere vult. iuxta ſpeciem tex. in l. miles. 75. §. pro parte. D. de leg. 2. l. pediculis. 32. § item cum quæreretur. ibi. *hoc amplius*, & ibi. *è medio ſumito*. D de auro, & arg. leg. & quæ notat Iaſo. in d. l. filio pater. Crotus in l. frater à fratre in 4. eutdentiali. D. de cond indeb. non vnā, ſed diuerſas diſpoſitiones facit: & quæ diuerſas heredi, & legatario actiones producunt, nam cum à ſemetipſo capere legatum non poſſit, definitione legati repugnante, de qua multa, in §. 1. Inſt. de legatis, & l. Et quidem. 18. l. planè. 34. §. ſi duobus. l. legat. 116. §. 1. D. de leg. 1. neque illud pro ſua parte, vt legatum poſſit, neque conſiſtere, neque conſiderari, à coherede (qui neceſſario eo caſu dandus eſt) cum vnico inſtituto herede, ſiue extante filio prælegatum, ſiue melioratio admitti non poſſit, vt cum Ioanne Parladorio, & Andræa de Angulo inſinuauimus in §. ſi. per text. ibi. Inſtitu. de adſignatione libertorum iure legati partim conſequitur à ſemetipſo aliam iure inſtitutionis capit. difformiter ergo. l. miles ad forem. 75. §. pro parte. D. de leg. 2. & inde, cum diuerſæ omnino ſint diſpoſitiones, diuidi poſſunt, neque ex eo offenditur noſtræ l. 1. deciſio: neque ratio. l. ſi ita ſtipulatio. 39. D. de oper. libert. cuius, & aliarum iā meminimus. Etſi † enim ex vno eodē
64 que teſtamento fluant, non tamen vna, ſed diuerſæ diſpoſitiones ſunt. Quemadmodum, & cum quis plura legata eodem teſtamento eidem reliquit, quo caſu dubium nō eſt, quin illa ſcindere legatarius poſſit, & quę dam agnoſcere, quædam repudiare. l. ſed duobus. 5 D. de legatis. 2. Quin
65 imo, † & hoc idem ei licet vna relegata, ſi diuerſis teſtamenti clauſulis, partibus diſtinctis illa reliquit, argum. l. plane. 34. 6. fin. & l. ſi ſeruo. meo. 101. in pr. D. de leg. 1. Ergo cū in d. l. qui filiabus. §. ſi vni, & in d. l. 21. Tau. duæ ſint teſtatoris diſpoſitiones, altera, qua quis heres inſtituitur, altera qua ei relinquitur prælegatum, poteſt rectè heres, & filius vnā amplecti, aliam excludere.
66 Nec his obſtat. ex d. l. 21. Tau. quæ probat, ex prælegato, ſiue melioratione pro rata (vt aiūt) eſſe hereditaria debita deducenda, oſtendi filiū prælegatariū in prælegato hereditario titulo ſuccedere, argum. l. hereditatis appellatio. 119. D. de v. ſ. l. pro heredi-

reditarijs.1.C.de her.action. non iure legati. Ergo illum non poterit diuidere, ſed vel amplectendum, vel reijciendum in totum eſſe. Nam reſpondeo, quod cum antequam inter coheredes diuidantur paterna bona & vnicuique legitima portio adſignetur, omnia debita ſint deducenda l.mulier.72.in fi.D.de iure dotium. non poſſunt, non deduci ex prælegato, ſicuti et ex legitimis filiorũ, quod & in alijs legatis procedit, cum nulla debeantur, nec præſtentur, antequam æs deducatur alienum. Ergo, ſiue iam æs alienum pateat, cum hereditas diuiditur ſiue poſtea de nouo emergat; ſemper & legitimas filiorũ, & prælegata viriliter, & in tributum diminuet. Id tamen non probat filium prælegatum hereditario iure capere: eſt enim id impoſsibile, vt ſup.nu.17.audiuimus, eoque reſpicit, d.l.21. Tau.ibi (*como ſi fueſſen herederos*) ergo heredes prælegatarij, ſiue meliorati filij non ſunt. Eſt enim illa dictio, *quaſi*, id eſt. *Como* nota improprietatis, vt aliud agentes obſeruauimus in pr.n.81. Inſt.quib. mod.re contrah.oblig. & probat.l. ſi alienam rem.xj. D.ſoluto matri. An autem, eo quod pro rata hereditarijs creditoribus melioratus filius teneatur, impeti ab eis poſsit, an inprimis alij cõueniẽdi ſint heredes diſputãt noſtrates; in d.l.21.Tau.& d.l.5. nouæ recopil.eos videbis.

67 Ex quo eodem fonte, & illud fluit veriſsimum eſſe, quod in maioratus ſucceſſore reſoluunt noſtrates; vt ſi ab vltimo poſſeſſore heres ſit inſtitutus, poſsit primogenij admiſſa agnitaque ſucceſsione, hereditatẽ repudiare: quia diuerſæ ſunt diſpoſitiones, & quæ ex diuerſis cauſis procedũt. Accipit enim ſucceſſor maioratum, non ab vltimo poſſeſſore, ſed à primo inſtitutore arg.l.vnum ex familia.69.§.ſi de Falcidia.D.de leg.2 l.Lucius.50.§.fi.eod.tit.duorum hominum, cum diuerſæ ſint diſpoſitiones, alia admitti, & excludi alia rectè poterit. Vnde & illud eſt conſequẽs, quod ſi ab eodẽ fuiſſet inſtitutus maioratus, & relicta hereditas, non poſſet primogenium admitti, hereditate repudiata: niſi fortè ex quota bonorum eſſet iuxta terminos, d.l.21. Tauri, vt rectè poſt Petrum Peralta in l.3.§. qui fideicommiſſarium, nu. 129.D de hered.inſtituendis. reſoluit Ludouicus Molina. lib.1.de Hiſpan.primogen.c.8.nu.14.

68 His ſic conſtitutis, vt ad noſtram l.it.D.de acquir.hered. redeamus, nõ obſtant argumenta in contrarium adducta. Non primum ex regula.l.quę de tota.76. D.de rei vindicat. quoniam, vt rectè poſt alios, animaduertit Nicolaus Euerardus in Topicis legalibus, cap. 8: argumentum hoc de toto ad partem, tunc ſine ſcrupulo procedit, cum eadem in vtroque caſu militat ratio; ſecus ſi diuerſa, quod ipſe optimis adductis exemplis comprobauit. Ergo cum in noſtro caſu longe alia militet in aditione totius hereditatis, quàm in aditione partis; vt latius ex num.4.audiuimus facilis eſt eius argumenti declinatio.

69 Difficiliores explicatus habet. 2. d.l.quæſitum.40. inf.h.tit.vbi conſtat potuiſſe extraneũ à patre ex parte heredẽ inſtitutũ, filioq; impuberi pupilla-

pupillariter ſubſtitutum, remota pa-
tris ſucceſsione, impuberis heredita
tem amplecti, ergo & ſcindere pater
nam. Nam cum ſubſtitutus is cohe-
redem in illa filium habuerit, & quí
dem adeuntem, & filij aditione to-
ta ad eundem peruenerit paterna he
reditas, ſemis ex aditione, in qua fuit
inſtitutus, alter ſemis ex iure accreſ
cendi, propter coheredis repudiatio
nẽ: ſicq; iũcta patris & filij cæperit eſ
ſe hereditas; ex d. l. ſed ſi plures. 10.
§. filio impuberi; ſubſtituto, cuí repu
diata paternæ hereditatis & ſucceſ-
ſionis parte, impuberis hereditatem
amplecti permittitur, permittitur
quidem paternã ſucceſsionem ſcin-
dere contra noſtram. l. 1. D. de acq.
70 heredit. Eſt præterea, † & locus il-
le Vlpiani, in d. l. quæſitum. 40. valdè
& ex eo difficilis, quoniam eo in ca-
ſu Marcelli ſententiam amplectitur
Vlpianus; quo ſubſtitutus ex parte
in paterna hereditate fuit inſtitutus
non ſi ex aſſe: & tamen, ſuperioris
argumenti vis, non eſt inferior, quã
do ex aſſe, quã quãdo ex parte ſcrip-
tus fuit, vt conſtat. Semperque & il-
la militat, qua vtebatur Iulianus, vt
eum ſemel repudiantem, ſemper ex
cluderemus, quippe, eum qui paren-
tis iudicium oppugnauerit, non de-
bere ex eadem hereditate quicquã
conſequi. Præterea, & illud Vlpianũ
difficilem reddi. Nam nullum eſſe
inter vtrumque caſum, ſiue inſtitu-
tus ſit ex aſſe, ſiue ex parte ſubſtitu
tus, diſcrimen, probat iterum Iulia-
nus in leg. filius qui ſe paterna. 41.
inf. h. t. vbi filius, qui ſe paterna here
ditate abſtinuit, ſi exheredati fratris
hereditati ſe immiſcuerit, & prohe-
rede geſſerit, poterit ex ſubſtitutio-
ne hereditatem obtinere.
71 Verum licet his innodetur diffi-
cultatibus Vlpianus, quas, quandò in
eum incidimus, abſoluemus, quod
tamen ad noſtram l. 1. attinet, mag-
num eſt inter vtrumque caſum diſ-
crimen. Nã licet patris & filij, quoad
ſolemnitatem regulariter vnum ſit
teſtamentum, & vno veluti oratio-
nis filo plerumque contextum, dua-
rum tamen cauſarum, & ſucceſsio-
num, duarumque hereditatum. §. igi
tur. 2. vbi ſcripſimus. Inſtitut. de pu-
pillari. duæ ergo, & diuerſæ diſpoſi-
tiones ſunt: vnde illud, vt vna ample
cti, alia excludi poſsit, *niſi aliud iudi
cũ diuiſionem impediat.* Quod vel ex
eo fiet apertius, quoniam non ſem-
per, qui patri ſuccedit, filio quoque
heres fit, ſed alius. Sicque ex natura
rei diuerſæ cum ſint cauſæ, vt ait Iuſ
tinianus, in d. §. igitur, diuerſi quo-
que ſunt effectus. Quinimo, & re ip
ſa, licet vnum quodammodo teſta-
mentum figura appareat, duo ta-
men ſunt, alterum patris, alterum
filij: perinde enim eſt, ac ſi pater ſibi
filius ſibi feciſſent, vt eodem in loco
Iuſtinianus aduertit. Eſt & elegans,
& belliſsimum eiuſdem Vlpiani reſ-
ponſum, in l. Papinianus, 8. §. ſed nec
impuberis. D. de inof. teſtam. iuxta
quæ intelligendus eſt tex. in d. l. pa-
tris, & filij. 20. D. illo titulo. vnde
intelliges ſubſtitutionem pupillarẽ
à patre ita factam. *Si filius meus in-
tra pubertatem deceſſerit, Seius heres
eſto*, puram, non conditionalem eſſe.
l. qui liberis. 8. in pr. D. de vulg. inci
pit enim inſtitutio ab illis tantùm
verbis, *Seius heres eſto*, Quæ omne
teſta-

Digitized by Google

teſtamentum filij continent, l. 1. §. qui neque. D. deber. inſtit. & cum à filio prolata, videantur, conditioné illam. *Si filius meus intra pupillarem ætatem deceſſerit*, quæ inſtitutionem ipſam præceſſiſſe certum eſt, & non tam factæ inſtitutionis, conditioné eſſe, quam faciendæ, nec tam effectũ inſtitutionis, quam initium ſuſpendere, non enim ſub ea conditione teſtator ſubſtitutũ vocat, ſed teſtatur ante illum euentum teſtamẽtum filio facere noluiſſe, quia nec potuit, l. qua ætate. 5. D. de teſtam. iuncta. l. 2. in pr. D. de vulg. Ergo & ſi filij nomine pater teſtetur, nõ patris, ſed filij teſtamentum eſt, vnde non pater, ſed filius geſſiſſe videtur, & recte infert A. Fab. Decade. 32. errore. 9. ex pupillari expreſſa, non induci tacitam vulgarem: ne ex filij inſtitutione heredem pater accipiat, & ſicut pater filio, ita filius patri teſtamentum facere videatur duo igitur teſtamenta, duæ inſtitutiones, & diſpoſitiones duæ. Nec obſtat à pupillo adita paterna hereditate vnam effici ex d. §. filio impuberi, id enim, & in alijs quoque heredibus ſimiliter euenit, vt vnum, & idem patrimonium, ipſius quippe heredis vltimo loco adeuntis, ſit tex. in §. 1. Inſt. de hered. qualit. & diff. Fatendum ergo eſt. pupilli hereditatem ſcindi, veluti nec parentis, non poſſe, vnáque earum partem agnoſci, aliam repudiari, ex noſtra l. 1. quia ab vna eadẽ que diſpoſitione fluunt. At paternã admitti, filij excludi, aut è conuerſo ſuperior ratio non prohibet; quia duæ & diuerſæ diſpoſitiones ſunt, ergo diuidi ius ſinit, vt latius infra audiemus.

72 Sed obſtat text. in l. ſed ſi plures. 10. §. filio impuberi, verſ. *Idemq; eſt*. D. de vulgari, vbi omnino contrariũ probatur, quippe nõ tantum eũ ſubſtitutũ ſeparare hereditates nõ poſſe, ita vt filij habeat, patris nõ habeat qui filio impuberi ex aſſe heredi inſtituto ſubſtitutus datus fuit, nã aut vtriuſq; habere debet aut neutrius, quia iuncta iam hereditas eſſe cæpit: Sed nec eum, qui cum à patre eſſet heres ſcriptus ex parte, filio impuberi ex parte etiam heredi ſcripto, ſubſtitutus fuit. Repudiata enim ab eo paternæ hereditatis parte, nec filij hereditas haberi poteſt.

73 Huic difficultati, vt ſatisfaciamus & Vlpiani ſententiam in d. l. quæſitum, ab his eximamus anguſtijs, ſequentia conſtituo. Primo valde controuerſum eſſe, an illius textus quæſtio in filio à patre inſtituto, & impuberi ſubſtituto, an vero in extraneo herede inſtituto; & ſubſtituto procedat. Secundo præcipuam quæſtioné à I. C. eo in loco diſcuſſam, illam eſſe, an inſtitutus, qui paternam hereditatem repudiauit, & pupillarem agnouit, incidat in edictum, & quaſi dolo malo paternam omiſerit, perinde acſi eam adiuiſſet, creditoribus paternis teneatur. Tertiò apud Iulianum, Macellum, & Vlpianum ſuperiorem quæſtionem diſputantes, eſſe in confeſſo, quamuis ſub diſtinctione, inſtitutum, qui paternam repudiauit hereditatem pupillaré agnouiſſe, alias enim, ſi neutram, nec patris, nec filij impuberis haberet, inepta & tantis viris indigna quæſtio eſſet, hæc vt tibi conſtent, non

is eam ſcindere, & adire pro parte,
& pro parte repudiare, non eſt enim
quid timeat inteſtati caſum, in eius
cauſa,qui eſt omnino inteſtatus. V-
trumque tamen excludit,& genera
lis noſtræ l.1.deciſio,& noſtra ad eã
ſupra perpenſa ratio: neuter enim
ex his ſiue hominis, ſiue legis diſpo
ſitionem pro parte amplecti,pro par
te excludere poteſt. Nam † & in le
37 gitimis hereditatibus, ideſt admiſ-
ſum, vt proximiori tantum defera-
tur,l.2.§.hæc hereditas.§.legitima.
iuncta. l.ſi ex pluribus.9. D.de ſuis,
& legit iunctis à Cuiacio traditis,li.
12.obſeruat.cap.11.& latius à nobis
diſputatis in §.ſi eadem res, ex nu.
100.Inſt.de legatis,& inde probatã
regulam noſtræ,l.1. generalemque
eius deciſionem ad legitimas etiam
hereditates trahendam, ex reg.l.nõ
diſtinguemus.31.D.de recept.arbi-
tris.l.de pretio.8. D.de Publiciana,
(cui adde Socinum reg.219.) vt no-
minatim obſeruant Areti.hic col.2.
in pr.Abbas in cap.Raynutius.num.
pen.de teſtam. Alex.conſ.75.num.
pen.vol.1.Bolognetus, in Rub. nu.
30. C.quando non petent. part.Ri-
minaldus in l.vn.illius tituli. nu.82.
Alciatus.lib.4.Paradox.cap.8.

38 Præterea,& fortius aduerſus eam
rationem facit, quoniam & ſi dare-
mus,iuxta communem, ſciſſa & re-
pudiata ab inſtituto hereditate, ſiue
hereditatis parte coherede, aut ſub-
ſtituto adeunte,ceſſare inconueniẽs
concurſus teſtati, & inteſtati; cum
tam[illegible] inſtituto permitteretur, vt
[illegible] partem aliquam repudiaret,
quia in ea,aut ſubſtitutum,aut cohe
redem habet;longè magis id,& co-
heredi,aut ſubſtituto permitteretur
vt ſic repudiatam partem non agnoſ
ceret:eoque modo ea pars adveniẽ-
tes ab inteſtato deuolueretur,aut his
non exiſtentibus,aut illam recuſan-
tibus,vacaret, nulluſque eſſet, qui
in ea defunctum poſſet referre,& re
præſentare. Conſtat ergo eam ratio
nem admittendam non eſſe, cũ neu
tro caſu concludat. Quam vt irrefra
gabiliter excludas, adde ſi placet,
quod licèt quo tempore heres partẽ
repudiat, certum non ſit,an coheres
vel ſubſtitutus eam omiſſuri ſint,
proindeque videatur,eam partis re
pudiationem admittendam: Sufficer-
re tamen id imminere periculum,
vt non poſſet heres pro parte adire,
iuxta pulchram ſpeciem à Papinia-
39 no propoſitam,in l.penultima, † in
principio,& in verſ.*in prima tamen
ſpecie*,D.de iniuſto rupto,cui coniũ-
ges.l.ſi poſthumus.14. D.de lib. &
poſth.vno ſanè caſu teſtamenti rup-
tura timeri non poſſet,coherede aut
ſubſtituto dato,quippè ſi is eſſet,qui
vellet,nollet hereditatem, ſiue par-
tem repudiatam omnino agnoſcere
cogeretur,vt ſi eſſet ſeruus neceſſa-
rius heres inſtitutus coheres ſubſti-
tuere, iuxta ſpeciem.§.licet. Inſtit.
quibus ex cauſis manumitt. non li-
cet. §.1.Inſt.de hered. qualitate, &
diff.quo dari concurſus teſtati,& in
teſtati non poteſt. Ergo poſſet tunc
heres hereditatem ſcindere, & pro
parte adire,& pro parte repudiare,ſi
communis vera eſt. Sed cum, vt iã
audiuimus, generalia noſtræ l.1.de-
ciſio,ad ſpecialem hunc caſum trahẽ
da non ſit,neque in eo limitanda,re
pugnante regula,l.nam ad ea.5.D.
de

Digitized by Google

de legibus ſemper, verum eſt, hereditatem, ſiue eius partẽ in qua quis inſtitutus eſt, aut quæ ei ex legis diſpoſitione defertur, aut in totum agnoſcendam, aut in totam excludendam ex noſtra l. 11 & ratione ad eam adducta.

40 Tertio ex eadem vera decidendi ratione infero explicationem text. in l. neminem. 4. l. grege. 6. l. ſi cui res legata. 58. D. de leg. 2. in l. legatarius. 38. D. de legatis. 1. l. 36. tit. 9. p. 6. quibus omnibus probatum eſt, nõ poſſe legatarium pro parte acquirere, pro parte legatũ repudiare. Quoniam, quamuis eo caſu teſtati, & inteſtati concurſus non timeatur, cum legatarius iuris ſucceſſor non ſit. §. legatarijs, vbi num. 10. explicuimus. Inſt. de teſtamentis, eoque legatum
41 † repudiante perinde ſit, ac ſi nunquam fuiſſet relictum. l. ſi tibi homo 88. §. cum ſeruus. D. de leg. 1. Scindere tamen teſtatoris iudicium non poteſt. Id cum exemplo heredis receptum eſſe, teſtetur Iulius Paulus, lib. 3. ſententiar, tit. 6. §. 12. verſ. *eius rei qua legata eſt.* vbi & Cuiacius ad
42 notauit, euincitur, inde fluere, † quod alias eſſet abſurdum, & ſimul nolle & velle, & ſimul eandem rem & amplecti, & derelinquere, quod natura non ſinit. Item & illud (quod & ſuperiorem obſeruationem valde probat) quod cum id in legatarijs admiſſum exemplo heredis Iulius Paulus aſſerat, & in legatarijs inductum, ne detur concurſus teſtati, & inteſtati dici non poſſit; conſequẽs eſt, nec ea ratione in heredibus illud probari, quærenda ergo cum alia ſit, ſẽper noſtra ſine ſcrupulo occurret,

43 Sed obijcies his, item & noſtræ. l. 1. & eius rationi Pomponij reſponſum, in l. legatarius. 38. verſ. *heredes eius poſſunt.* D. de leg. 1. iuncta doctrina Accurſij in gloſſa finali eiuſdem noſtræ legis, & magis rationem l. 2. §. ex his. D. de verb. obligation.

44 Ex qua cum conſtet ex perſonis heredum qualitates obligationum, quæ teſtatori competebant, aut aduerſus ipſum dari poterant, non mutari. Et doceat Pomponius legatarij
45 † heredes ſcindere legatum poſſe, illudque, & pro parte agnoſcere, & pro parte repudiare, conſequens eſt, & id legatarium antea potuiſſe.

46 Verùm vt huic difficultati ſatisfaciam, reuoco in memoriam belliſſimam Scæuolæ ſpeciem, in l. fi. in pr. D. de vulg. & pup. vbi inſtituto ſeruo communi, qui duorum dominorum eſt, poteſt vnus ex his iubere, vt ſeruus adeat, alius vt non adeat, ſicque ſeruus eandem hereditatem adire, & repudiare. Et tamen non offenditur reg. noſtræ. l. 1. ſicuti, nec in d. l. legatarius, verſ. *heredes eius poſſunt.* Vtrumque eadem ratione.

47 Quoniam ſeruus communis, qui duorum dominorum eſt, illorum vicem ſuſtinet. l. 1. §. communis ſeruus. D. ſtip. ſeruor. & inde perinde eſt, ac ſi ipſi domini eſſent inſtituti. arg. l. cum filio. 11. D. de leg. 1. & magis ex l. qui heredi. 44. §. ſi duorum, ibi. *ſed ego contra puto.* D. de cond. & dem. iuſtè ergo poteſt vnus partem ſuam adire, alter partem ſuam repu
48 diare; cum † ex diuerſitate perſonarum inducantur diuerſæ diſpoſitiones. l. cui fundus. 55. D. de cond. & demonſtrat. & cum vnuſquiſque

Eo totum,

totũ, quod ad ſe pertinet, agnoſcat, vel repudiet. ceſſat ratio ſupra tradita, ac per conſequens huius l. 1. diſpoſitio. qua eadem ratione procedit d. l. legatarius. cum inter eius heredes legis diſpoſitione diuidatur legatum. l. 1. C. ſi certum petatur, & inde perinde ſit, ac ſi eſſet vnicuiq; ſua pars legata ab initio: quam totam, aut agnoſcere, aut repudiare debet, ex dicta lege neminem, vt ſic iam videas, in eius perſona qualitatem obligationis, quæ inteſtatore fuerat, non mutari, iuxta. d. §. ex his, ſicque accipiendã Accurſij doctrinam ind. gloſſa finali.

49 Quarto ex eadem ratione infero interpretationẽ ad tex. in. l. ſed etſi ex pluribus. 2. iuncta. d. l. ſi ſolus. 79. inp. & §. 1. h. t. vt, & ſiquis ex pluribus partibus in eiuſdem hereditate inſtitutus ſit, non poſſit quaſdam agnoſcere quaſdã repudiare, quoniã nõ plures hereditates, ſed vnica tantũ eſt. Siue accipias *hereditatem* pro ficta illa perſona à iure ciuili inducta, quæ in defuncti ius ſuccedit. de qua latè ſup. quæ pro vt vnus erat teſtator, neque in partes ſcindi potuit, ita & vna eſt, & indiuidua in partes realiter diſcretas, & ſeparatas: licet pluribus ſiue ex hominis ſiue ex legis diſpoſitione ſuccedentibus pro virilibus portionibus: intellectu magis, quam corpore, pro vt & res aliæ omnes incorporales diuidatur argum. l. Mæuius 66. §. † duorum. ver. *nãque plures*. D. de legatis. 2. cui adde Hoto-
290 man. quæſtion. Illuſtr. cap. 18. l. ſeruus communis. 5. D. de ſtipulat. ſeruor. Siue accipiatur *hereditas* pro

51 patrimonio, cum non † poſſit quis plura patrimonia habere. l. iuris peritos. 33. §. 1. in fin. D. de excuſ. tut. vbi Albericus obſeruat. & Alex. cõſ. 31. n. 9 li. 1. Partiũ ergo adiectio ſiue adſignatio diuerſas hereditates non facit: ſicuti neque diuerſos fundos in l. Gaius Seius. 86. §. 1. D. de leg. 2. cui adde Zaſium. libr. 2. reſponſorum cap. 21. Vnde cum vna ſemper ſit hereditas ſcindi partibus non poteſt.

52 Neque intereſt in quibuſdam partibus ſubſtitutum, vel coheredem habeat, necne, ſemper enim verũ eſt, vnicam eſſe hereditatem: vna ergo adita portione, omnes acquirit, ſi tamen delatæ ſint: d. l. ſi ſolus, quemadmodum enim is qui dominus iã eſt, amplius dominus effici non poteſt. l. 4. §. lana D. de vſucap. §. ſic itaque diſcretis. Inſt. de actionibus: ſic ſæpius ab eodem homine inſtitutus, ſæpius heres fieri nõ poteſt, heres enim dominus eſt. §. fi. Inſt. de hered. qualitate.

Neque obſtat. l. 1. §. ſi proponatur. ibi. *quaſi teſtator, hanc ei dederit, facultatem, qui eum ſubſtituit*, D.
53 ſiquis omiſſa cauſa teſtam. loquitur enim in eo, qui cum eſſet inſtitutus ſibi ipſi fuit ſubſtitutus, eo enim ipſo data videtur, ab eodem teſtatore facultas abſtinendi, ex inſtitutione, & adeundi ex ſubſtitutione.

Cuius rei in promptu eſt ratio, quia quum ſubſtitutio ſecunda inſtitutio ſit, & qui ex ſubſtitutione totam hereditatem adit, totam ſimiliter defuncti diſpoſitionem amplectatur, illamque in partes, non ſcin-

dat

dat, recte hanc ei potuit teſtator facultatem dare, ex qua nullum reſultat abſurdum, quale oriretur, ſi dato in partibus ſubſtituto poſſet, qui ex inſtitutione in aliquibus partibus heres factus fuit, alias partes repudiare, ſicque efficere, vt hereditas, quæ vna eſt, inter eum & ſubſtitutũ ſcinderetur. Nec obſtat, ſub conditione aliqua parte relicta, dato ſubſtituto eam partem ad illum conditione deficiente pertinere, l. ſi te ſolum. 27. D. de hered. inſt. quoniam eo caſu, non vna, ſed plures ſunt diſpoſitiones, altera pura, altera conditionalis, vt ſequenti numero latius dicemus.

54 Quod ego accipio, cum ſubſtitutio hæc vtilis ſit inſtituto, iuxta l. licèt Imperator. 77. verſ. *Tamen hoc*, D. de leg. 1. l. ſi non ſolus. 10. §. fin. D. ſiquis omiſ. cauſ. teſtamen. quibus adde Socinum regul. 334. Alciatum de præſumpt. præſumpt. 3. cap. 35. & latiſsime differentem Iacob. Menochium lib. 4. de præſumptionib. cap. 108. ex n. 1. Sicque interpretor illa verba. d. §. ſi proponatur ibi, *An incidat in edictum quæritur*, ne alias nobis obſtet l. ſed ſi plures. 10. §. fin. & l. fin. §. 1. D. de vulgari, cauſa enim mutata vtiliter quis ſibi ipſi ſubſtituitur.

55 Sed ſuperioribus noſtræ l. 1. & d. l. ſi ſolus, & præcipue, verſ. *Neque intereſt in quibuſdam ſubſtitutum habeam, necne*! obſtat ex diametro difficilis textus in l. ſi libertus patrono. 41. verſ. *quid ergo*. D. de bonis libertorum, vbi ſi ſit patronus à liberto Inſtitutus, habeatque ſubſtitutum poteſt ſcindere hereditatem, & debita ſibi portione ex liberti bonis accepta reliquum repudiare: Si vero ſubſtitutum non habeat, aut totam adire, aut totam repudiare hereditatẽ debet, præſtat ergo datio ſubſtituti facultatem adeundi pro parte aduerſus ea omnia, quæ ſupra reſoluimus. Huic difficultati, vt interpretes occurrant, varia comminiſcuntur.

56 Ego vt rem comprehendam, & difficultatem diſſoluam cõſtituo, quod ſiquis heredem ex parte pure, & ex parte ſub conditione inſtituat, & ſubſtituat in ea parte, deficiente conditione admittitur ſubſtitutus, l. ſi te ſolum. 27. D. de hered. inſtituend. nec tunc offenditur regula d. l. ſi ſolus, quæ procedit in hereditate delata, vt ex eadem. l. ſi ſolus in fine principij, ibi, *Quod & hic adeundo vnam portionem, omnes acquiro, ſi tamen delatæ ſint*, & in l. nec is. 17. §. 1. & in l. is qui heres. 13. hoc tit. Cæterum pars, quæ ſub conditione relicta eſt ante aduentum conditionis, non potuit dici delata, nam deficiente conditione potuit ad ſubſtitutum pertinere. Plane portio ſub conditione relicta, ſi nullus eſſet datus ſubſtitutus, cederet ſtatim alij portioni in qua quis pure ſcriptus eſt, quia cum eam omni caſu heres, qui iam agnouit, habiturus ſit, fruſtra expectatur euentus, cuius nullus poſtea ſequitur effectus lege ſi quis ita. 33. Digeſtis de heredibus inſtituendis, lege aliquando. 106. Digeſtis, de conditionibus, & domonſtrationibus.

Ratio differétiæ inter vtrumque caſum in promptu eſt, quia non dato ſubſtituto, ſiue exiſtat, ſiue deficiat conditio, pars illa omnino debet cedere inſtituto, ne alias incidamus in abſurdum, d.l. ius noſtrum, quod dato ſubſtituto, omnino ceſſat. Ergo cum in d. verſ. *quid ergo*, patronus ex aſſe eſſet inſtitutus, & grauatus ſeruum manumittere dato ſubſtituto, in ſua legitima videntur purè inſtitutus, quia circa eam credendum non eſt libertum eum grauare voluiſſe, cum non poſſet l. ab eo. 9. C. de fideicommiſſ. in reſiduo vero hereditatis, cuius reſpectu grauamen valet, cenſetur inſtitutus ſubconditione, *ſi ſeruum manumittat*, & ideo eo nolente manumittere, deficit conditio, & ſubſtitutus admittitur. iuxta dict. l. ſi te ſolum. Manet ergo ideo, in d. verſ. *quid ergo*, patronum à liberto ex aſſe inſtitutũ, potuiſſe debita ſibi portione retenta, reliquum repudiare, quia quoad reſiduũ ſub conditione inſtitutus cenſetur, habuitque in ea parte, ſiue reſiduo ſubſtitutum: quem niſi haberet, hereditatem ſcindere non poſſet, quamuis à Prætore, qui de fideicõmiſsis cognoſcit, cogatur, voluntati liberti parens, ſeruum manumittere, qui eſt ſenſus illius textus ibi. *ceſſante vero ſubſtitutione, &c.* hoc eſt, vel ſubſtituto non dato, vel dato, & illo repudiante: idem enim eſt, vel non habere, vel repudiantem habere.

57 Cuius textus argumento Bart. in l. gerit. nu. 23. inf. h. tit. docet: Quod & ſi verum ſit, filium heredem inſtitutum non poſſe legitimam agnoſcere, & reliquum repudiare, ex noſtra l. 1. deciſione; quæ ad hunc quoque caſum extendenda eſt; vt idem Bart. obſeruat. in d. l. gerit. nu. 21. & in l. quia poterat. num. 5. inf. ad S.C. Trebelli. vbi Paul. nu. 4. quæ obſeruatio eſt communiter recepta ex Meneſio in l. 3. nu. 35. C. de iur. & fact. ign. Menchaca de ſucceſsio. creat. § 20. n. 212. Auguſtino Veroio quæſt. 87. Ant. Gabriele lib. 6. com. opinio. verbo. *legitima.* con. 1. nu. 53. Ioan. Horoſcius in l. ſi adrogator. nu. 122. D. de adoptionib. Angulus de meliorationibus. l. 5. gloſ. 1. nu. 12. quos, & plures alios refert Hie. Zauallos lib. 1. pract. commun. q. 711. n. 3.

58 Quibus fauet, quod cum legitima hoc iure inſtitutionis titulo ſit relinquenda, auth. vt cum de appell. cognoſcit. §. aliud quoque capitulũ, verſic. *Nec ſi per quamlibet.* collat. 8. l. 5. tit. 8. p. 6. exornamus latius, in § igitur quartam. nu. 19. & num. 27. Inſt. de inof. teſtam. non poterit filius eũ inſtitutionis titulum ſcindere, ex eo legitimam conſequi, alijs hereditatis bonis repudiatis. Nec eſt ab ea recedendum, & ſi idem Bart. ſibi contrarius, allud exiſtimauerit; referente Baldo in l. Papinianus. §. quartã autem. D. de inoffi. teſtam. Romano hic nu. 12. & in l. vn. C. quando non petent. part. Fabiano in auth. nouiſſima. q. 11. C. de inof. teſta. Coraſius in l. heres inſtituta. nu. 11. C. de impuberum, & multi alij relati à Didaco Spino in Speculo teſtamentorum gloſ. 33. n. 62. Zauallos d. q. 711. nu. 11. quorum argumentis reſpondent Alex. in d. l. quia poterat. nu. 12. Decius in d. l. heres inſtituta. n. fin. Meneſius iam relatus.

59 Cæterum ſi inſtituto filio datus ſit ſubſtitutus, cuius aditione teſtam. ſuſtineatur; & videtur teſtati & inteſtati concurſus, rectè eum poſſe, legitima ſibi debita portione retenta, reliquum repudiare, quemadmodũ, & patronus potuit, in d. verſ. *quid ergo*, à cuius legitima ad filij legitimã & validum & frequens in iure noſtro argum. l. fin. §. ſi verſ. *Si enim patronus*. C. de inof. teſtam. Bartoli ſententiam d. nu. 23. & hanc noſtræ. l. 1. limitat ſequuntur relati ab Aretino in l. 1. num. 10. D. de vulgari. Couarruu. in cap. Raynuntius. §. 11. circa fin. de teſtamen. Meneſius, in d. l. 3. nu. 36.

60 Ex ſuperioribus tamen conuincitur manifeſtè, quoniam ſi certi iuris eſt filio legitimam inſtitutionis titulo relinquendam. d. §. Aliud quoque capitulum: non poterit illum diuidere, & hereditatis partem, hoc eſt legitimam agnoſcere, & alteram repudiare, & ſi in ea ſubſtitutũ habeat, ex d. l. ſi ſolus. verſ. *Nec intereſt*. Planè textus in d. l. ſi libertus. 41. verſ. *quid ergo*, ad rem non pertinet, cum adſit in eo ſpecialis iuris ratio, quam ſupra nu. 13. audiuimus, quæ noſtro non poteſt conuenire caſui. Qua iuris rigor, qui, contrarium ſuadebat, temperatus fuit, vti ibidem. I.C. inſinuat non obſcure. ibi. *æque decreti remedium poterit procedere. Decreti*, illius quippè, cuius meminit Iulius Paulus in l. in ambiguis. 85. §. quoties. D. de reg. iur. ait ille. *Quoties æquitas deſiderij, naturalis ratio, aut dubitatio iuris moratur, iuſtis decretis eſt temperanda eſt*. Ergo, cum ibi patronus grauatus eſſet ſeruum proprium manumittere, eo ne cogatur carere inuitus, qui forte vel maioris pretij erat, vel malè de patrono meritus, permittitur ei legitimam oneris expertem agnoſcere, & reliquũ repudiare, vt ad ſubſtitutum perueniat. Duo ergo neceſſario concurrere oportet, vt illius paragraphi deciſio admittatur. Alterum, quod ſubſtitutus patrono adeat, ne incidamus alias in inconueniens. d. l. ius noſtrũ quod ibi. I.C. inſinuat. *ceſſante vero ſubſtitutione*, quæ verba ſic accipiũt Paulus Caſtrenſis, in l. 3. C. de impuber. Ruinus in l. 1. nu. 83. D. de vulgari. Aretinus. con. 159. num. 12. Sequẽs, quod fuerit grauatus rem propriam dare, iuxta quam magna poteſt conſiderari affectio: nam ſi hereditariam, ceſſaret deciſio illius tex. vt obſeruant Aretin. num. 10. Socin. nu. 32. in l. 1. D. de vulgari. Adde tertium, vt efficias indubitabilius, ad filij legitimam trahi non poſſe, quippe eam ſemper Inſtitutionis titulo illi relinquendam, vt diximus ſuprà.

61 Patrono autem quocunque relinqui poſſe. l. 3. §. ſi debita. D. de bonis libertorum. l. ſiue libertus. 21. §. excluditur. D. de iure patron. Recte ergo potuit patronus illam retinere, & reliquum repudiare argum. l. filio pater. 89. D. de legatis. 1. quod in filij legitima, quæ inſtitutionis titulo ſemper eſt relinquenda, non procedit. Euincitur igitur ſemper in eo regulam noſtræ. leg. 1. admittendam.

62 Quinto vtiliter ex eadem ratione infero interpretationem ad tex. in l. qui filiabus. 17. §. ſi vni. & in d. l. filio pater. 87. D. de leg. 1. l. quæſitum. 91.

§. duobus. D. de legat. 1. l. apud Celſum. 4. §. ſiquis ex vnica. D. de doli exceptione, in l. cum reſponſo. 12. C. de legatis. l. 2. tit. 9. p. 6. & magis ad difficilem text. in l. 21. Tau. quæ
63 eſt, † l. 5. tit. 6. lib. 5. nouæ recopila. quibus omnibus cauetur, poſſe heredem inſtitutum, ſiue filius is ſit, ſiue extraneus, cui prælegatum quoque relinquitur, agnito prælegato, ſiue præceptione (Hiſpanè dicimus *mejora*) hereditatem repudiare. Quod licet durum, & aſperum multis videatur, & Taurinæ legis diſpoſitionem terribilem eſſe exiſtimẽt, eaque corrigi noſtræ l. 1. ſententiam. Ratio tamen nouæ huius deciſionis, & d. §. ſi vni, & ſimilium, quibus idem fermè antiquo iure Romanorum probatũ erat, in promptu eſt. Quoniam cum teſtator heredi, quem inſtituerat, legatum relinquit, illudque præcipuũ eum habere vult, iuxta ſpeciem ex. in l. miles. 75. §. pro parte. D. de leg. 2. l. pediculis. 32. § item cum quæreretur. ibi. *hoc amplius*, & ibi. *è medio ſumito*. D. de auro, & arg. leg. & quæ notat Iaſo. in d. l. filio pater. Crotus in l. frater à fratre in 4. euidentiali. D. de cond indeb. non vnã, ſed diuerſas diſpoſitiones facit: & quæ diuerſas heredi, & legatario actiones producunt, nam cum à ſemetipſo capere legatum non poſſit, definitione legati repugnante, de qua multa, in §. 1. Inſt. de legatis, & l. Et quidem. 18. l. planè. 34. §. ſi duobus. l. legat. 116. §. 1. D. de leg. 1. neque illud pro ſua parte, vt legatum poſſit, neque conſiſtere, neque conſiderari, à coherede (qui neceſſario eo caſu dandus eſt) cum vnico inſtituto herede, ſiue extante filio prælegatum, ſiue melioratio admitti non poſſit, vt cum Ioanne Parladorio, & Andræa de Angulo inſinuauimus in §. ſi. per text. ibi. Inſtitu. de adſignatione libertorum: iure legati partim conſequitur à ſemetipſo aliam iure inſtitutionis capit. difformiter ergo. l. miles ad forotem. 75. §. pro parte. D. de leg. 2. & inde, cum diuerſæ omnino ſint diſpoſitiones, diuidi poſſunt, neque ex eo offenditur noſtræ l. 1. deciſio: neque ratio. l. ſi ita ſtipulatio. 39. D. de oper. libert. cuius, & aliarum iã me-
64 minimus. Etſi † enim ex vno eodẽ que teſtamento fluant, non tamen vna, ſed diuerſæ diſpoſitiones ſunt. Quemadmodum, & cum quis plura legata eodem teſtamento eidem reliquit, quo caſu dubium nõ eſt, quin illa ſcindere legatarius poſſit, & quę dam agnoſcere, quædam repudiare. l. ſed duobus. 5 D. de legatis. 2. Quin
65 imo, † & hoc idem ei licet vna re legata, ſi diuerſis teſtamenti clauſulis, partibus diſtinctis illa reliquit. argum. l. plane. 34. 6. fin. & l. ſi ſeruo. meo. 101. in pr. D. de leg. 1. Ergo cũ in d. l. qui filiabus. §. ſi vni, & in d. l. 21. Tau. duæ ſint teſtatoris diſpoſitiones, altera, qua quis heres inſtituitur, altera qua ei relinquitur prælegatum, poteſt rectè heres, & filius vnã amplecti, aliam excludere.
66 Nec his obſtat. ex d. l. 21. Tau. quæ probat, ex prælegato, ſiue melioratione pro rata (vt aiũt) eſſe hereditaria debita deducenda, oſtendi filiũ prælegatariũ in prælegato hereditario titulo ſuccedere, argum. l. hereditatis appellatio. 119. D. de v. ſ. l. pro heredi-

reditarijs.1.C.de her.action. non iure legati. Ergo illum non poterit diuidere, ſed vel amplectendum, vel reijciendum in totum eſſe. Nam reſpondeo, quod cum antequam inter coheredes diuidantur paterna bona & vnicuique legitima portio adſignetur, omnia debita ſint deducenda l.mulier.72.in fi·D.de iure dotium. non poſſunt, non deduci ex prælegato, ſicuti et ex legitimis filiorũ, quod & in alijs legatis procedit, cum nulla debeantur, nec præſtentur, antequam æs deducatur alienum. Ergo, ſiue iam æs alienum pateat, cum hereditas diuiditur: ſiue poſtea de nouo emergat, ſemper & legitimas filiorũ, & prælegata viriliter, & in tributum diminuet. Id tamen non probat filium prælegatum hereditario iure capere: eſt enim id impoſsibile, vt ſup.nu.17.audiuimus, eoque reſpicit, d.l.21. Tau.ibi (*como ſi fueſſen herederos*) ergo heredes prælegatarij, ſiue meliorati filij non ſunt. Eſt enim illa dictio, *quaſi*, id eſt. *Como* nota improprietatis, vt aliud agentes obſeruauimus in pr.n.81. Inſt.quib. mod.re contrah.oblig.& probat.l. ſi alienam rem.xj. D. ſoluto matri. An autem, eo quod pro rata hereditarijs creditoribus melioratus filius teneatur, impeti ab eis poſsit, an inprimis alij cõueniẽdi ſint heredes diſputãt noſtrates; in d.l.21.Tau.& d.l.5. nouæ recopil.eos videbis.

67 Ex quo eodem fonte, & illud fluit veriſsimum eſſe, quod in maioratus ſucceſſore reſoluunt noſtrates; vt ſi ab vltimo poſſeſſore heres ſit inſtitutus, poſsit primogenij admiſſa agnitaque ſucceſsione, hereditatẽ repudiare: quia diuerſæ ſunt diſpoſitiones, & quæ ex diuerſis cauſis procedũt. Accipit enim ſucceſſor maioratum, non ab vltimo poſſeſſore, ſed à primo inſtitutore arg.l.vnum ex familia.69.§.ſi de Falcidia.D.de leg.2 l.Lucius.50.§.fi.eod.tit. duorum hominum, cum diuerſæ ſint diſpoſitiones, alia admitti, & excludi alia rectè poterit. Vnde & illud eſt conſequẽs, quod ſi ab eodẽ fuiſſet inſtitutus maioratus, & relicta hereditas, non poſſet primogenium admitti, hereditate repudiata: niſi fortè ex quota bonorum eſſet iuxta terminos, d.l.21. Tauri, vt rectè poſt Petrum Peralta in l.3.§. qui fideicommiſſarium, nu. 119.D de hered.inſtituendis. reſoluit Ludouicus Molina, lib.1.de Hiſpan.primogen.c.8.nu.14.

68 His ſic conſtitutis, vt ad noſtram l.1.D.de acquir.hered. redeamus, nõ obſtant argumenta in contrarium adducta. Non primum ex regula.l.quę de tota.76. D.de rei vindicar. quoniam, vt rectè poſt alios, animaduertit Nicolaus Euerardus in Topicis legalibus, cap. 8. argumentum hoc de toto ad partem, tunc ſine ſcrupulo procedit, cum eadem in vtroque caſu militat ratio; ſecus ſi diuerſa, quod ipſe optimis adductis exemplis comprobauit. Ergo cum in noſtro caſu longe alia militet in aditione totius hereditatis, quàm in aditione partis; vt latius ex num.4.audiuimus facilis eſt eius argumenti declinatio.

69 Difficiliores explicatus habet. 2. d.l.quæſitum.40. inf.h.tit. vbi conſtat potuiſſe extraneũ à patre ex parte heredẽ inſtitutũ, filioq; impuberi

pupillaa·

pupillariter ſubſtitutum, remota patris ſucceſsione, impuberis hereditatem amplecti, ergo & ſcindere paternam. Nam cum ſubſtitutus is coheredem in illa filium habuerit, & quidem adeuntem, & filij aditione tota adeundem peruenerit paterna hereditas, ſemis ex aditione, in qua fuit inſtitutus, alter ſemis ex iure accreſcendi, propter coheredis repudiationē: ſicq; iūcta patris & filij cœperit eſſe hereditas; ex d. l. ſed ſi plures. 10. §. filio impuberi; ſubſtituto, cui repudiata paternæ hereditatis & ſucceſſionis parte, impuberis hereditatem amplecti permittitur, permittitur quidem paternā ſucceſsionem ſcindere contra noſtram. d. l. 1. D. de acq.

70 heredit. Eſt præterea, † & locus ille Vlpiani, in d. l. quæſitum. 40. valdè & ex eo difficilis, quoniam eo in caſu Marcelli ſententiam amplectitur Vlpianus; quo ſubſtitutus ex parte in paterna hereditate fuit inſtitutus non ſi ex aſſe: & tamen, ſuperioris argumenti vis, non eſt inferior, quādo ex aſſe, quā quādo ex parte ſcriptus fuit, vt conſtat. Semperque & illa militat, qua vtebatur Iulianus, vt eum ſemel repudiantem, ſemper excluderemus, quippe, eum qui parentis iudicium oppugnauerit, non debere ex eadem hereditate quicquā conſequi. Præterea, & illud Vlpianū difficilem reddi. Nam nullum eſſe inter vtrumque caſum, ſiue inſtitutus ſit ex aſſe, ſiue ex parte ſubſtitutus, diſcrimen, probat iterum Iulianus in leg. filius qui ſe paterna. 41. inf. h. t. vbi filius, qui ſe paterna hereditate abſtinuit, ſi exhereditati fratris hereditati ſe immiſcuerit, & pro herede geſſerit, poterit ex ſubſtitutiōne hereditatem obtinere.

71 Verum licet his innodetur difficultatibus Vlpianus, quas, quandò in eum incidimus, abſoluemus, quod tamen ad noſtram l. 1. attinet, magnum eſt inter vtrumque caſum diſcrimen. Nā licet patris & filij, quoad ſolemnitatem regulariter vnum ſit teſtamentum, & vno veluti orationis filo plerumque contextum, duarum tamen cauſarum, & ſucceſsionum, duarumque hereditatum. §. igitur. 2. vbi ſcripſimus. Inſtitut. de pupillari. duæ ergo, & diuerſæ diſpoſitiones ſunt: vnde illud, vt vna amplecti, alia excludi poſsit, *niſi aliud iudicij diuiſionem impediat.* Quod vel ex eo fiet apertius, quoniam non ſemper, qui patri ſuccedit, filio quoque heres fit, ſed alius. Sicque ex natura rei diuerſæ cum ſint cauſæ, vt ait Iuſtinianus, in d. §. igitur, diuerſi quoq; que ſunt effectus. Quinimo, & re ipſa, licet vnum quodammodo teſtamentum figura appareat, duo tamen ſunt, alterum patris, alterum filij: perinde enim eſt, ac ſi pater ſibi filius ſibi feciſſent, vt eodem in loco Iuſtinianus aduertit. Eſt & elegans, & belliſsimum eiuſdem Vlpiani reſponſum, in l. Papinianus, 8. §. ſed nec impuberis. D. de inoſ. teſtam. iuxta quæ intelligendus eſt tex. in d. l. patris, & filij. 10. D. illo titulo. vnde intelliges ſubſtitutionem pupillarē à patre ita factam. *Si filius meus intra pubertatem deceſſerit, Seius heres eſto,* puram, non conditionalem eſſe. l. qui liberis. 8. in pr. D. de vulg. incipit enim inſtitutio ab illis tantùm verbis, *Seius heres eſto,* Quæ omne teſta-

teſtamentum filij continent, l. 1. §. qui neque. D. de her. inſtit. & cum à filio prolata, videantur, conditioné illam. *Si filius meus intra pupillarem ætatem deceſſerit*, quā inſtitutionem ipſam præceſſiſſe certum eſt, & non tam factæ inſtitutionis, conditioné eſſe, quam faciendæ, nec tam effectū inſtitutionis, quam initium ſuſpendere, non enim ſub ea conditione teſtator ſubſtitutū vocat, ſed teſtatur ante illum euentum teſtamentum filio facere noluiſſe, quia nec potuit, l. qua ætate. 5. D. de teſtam. iuncta. l. 2. in pr. D. de vulg. Ergo & ſi filij nomine pater teſtetur, nō patris, ſed filij teſtamentum eſt, vnde non pater, ſed filius geſſiſſe videtur, & recte infert A. Fab. Decade. 31. errore. 9. ex pupillari expreſſa, non induci tacitam vulgarem: ne ex filij inſtitutione heredem pater accipiat, & ſicut pater filio, ita filius patri teſtamentum facere videatur duo igitur teſtamenta, duæ inſtitutiones, & diſpoſitiones duæ. Nec obſtat à pupillo adita paterna hereditate vnam effici ex d. §. filio impuberi, id enim, & in alijs quoque heredibus ſimiliter euenit, vt vnum, & idem patrimonium, ipſius quippe heredis vltimo loco adeuntis, ſit tex. in §. 1. Inſt. de hered. qualit. & diff. Fatendum ergo eſt. pupilli hereditatem ſcindi, velut nec parentis, non poſſe, vnāque earum partem agnoſci, aliam repudiari, ex noſtra l. 1. quia ab vna eadē que diſpoſitione fluunt. At paternā admitti, filij excludi, aut è conuerſo ſuperior ratio non prohibet, quia duæ & diuerſæ diſpoſitiones ſunt, ergo diuidi ius ſinit, vt latius infra audiemus.

72 Sed obſtat text. in l. ſed ſi plures. 10. §. filio impuberi, verſ. *Idemq; eſt.* D. de vulgari, vbi omnino contrariū probatur, quippe nō tantum eū ſubſtitutū ſeparare hereditates nō poſſe, ita vt filij habeat, patris nō habeat qui filio impuberi ex aſſe heredi inſtituto ſubſtitutus datus fuit, nā aut vtriuſq; habere debet aut neutrius, quia iuncta iam hereditas eſſe cæpit: Sed nec eum, qui cum à patre eſſet heres ſcriptus ex parte, filio impuberi ex parte etiam heredi ſcripto, ſubſtitutus fuit. Repudiata enim ab eo paternæ hereditatis parte, nec filij hereditas haberi poteſt.

73 Huic difficultati, vt ſatisfaciamus & Vlpiani ſententiam in d. l. quæſitum, ab his eximamus anguſtijs, ſequentia conſtituo. Primo valde controuerſum eſſe, an illius textus quæſtio in filio à patre inſtituto, & impuberi ſubſtituto, an vero in extraneo herede inſtituto, & ſubſtituto procedat. Secundo præcipuam quæſtioné à I. C. eo in loco diſcuſſam, illam eſſe, an inſtitutus, qui paternam hereditatem repudiauit, & pupillarem agnouit, incidat in edictum, & quaſi dolo malo paternam omiſerit, perinde acſi eam adiuiſſet, creditoribus paternis teneatur. Tertio apud Iulianum, Macellum, & Vlpianum ſuperiorem quæſtionem diſputantes, eſſe in confeſſo, quamuis ſub diſtinctione, inſtitutum, qui paternam repudiauit hereditatem pupillaré agnouiſſe, alias enim, ſi neutram, nec patris, nec filij impuberis haberet, inepta & tantis viris indigna quæſtio eſſet, hæc vt tibi conſtent, non

poſſum nō tibi verba eiuſdem legis. *Quæſitum* ; ob oculos proponere. *Quæſitum eſt* ; *an licet quis paternæ hereditatis nihil attingat, aliquid tamen propter patris voluntatem habeat vel faciat, an creditoribus paternis cogatur reſpondere? vt puta ſi impuberi fuerit ſubſtitutus. In qua ſpecie Iulianus libro viceſimo ſexto Digeſtorum ſcripſit, ideo cum in edictum ſi ſe immiſcuerit impuberis hereditati, nam qui iudicium parentis oppugnauerit, non debet ex eadem hereditate quicquam conſequi, ſed Marcellus eleganter diſtinguit, multum intereſſe, vtrum ex aſſe fuerit inſtitutus in patris teſtamento, an ex parte, vt ſi ex parte, potuerit ſine metu, remota patris ſucceſſione, impuberis hereditatē amplecti.* Patet iam ergo primū de filio inſtituto, & impuberi fratri ſubſtituto quæri ex repetita illa paternarum rerum mentione ibi. *Paternæ hereditatis*, & ibi, *Propter patris voluntatem*, & ibi, *Creditoribus paternis*, & ibi, *iudicium parentis*, & ibi *in patris teſtamento*, & ibi, *remota patris ſucceſſione*, quæ cum ad inſtitutum heredem referantur, ex correlatiuorum ratione de qua late, & vtiliter multa Euerardus ſcribit in Topicis legalibus cap. 20. & nominatim nu. 6. de filio inſtituto I. C. locutos in d. l. quæſitum euincere videntur. Quod ſine ſcrupulo probat Dionyſius Gothifredus in Epigraphe ad eandem legem, quamuis me hæc conſideratio non multum moueat, cum & extraneis heredibus ſcriptis ſic idem I. C. hypotheſim referat, in d. l. ſi pupillus. 42. §. eod. t. & alibi paſſim, nec video, qua alia ratione id exprimi poſsit, quem cum viderint Bart. Albericus, & antiquiores, de extraneo inſtituto accipiunt eum locum, & nemine relicto. Iacobus Cuiacius lib. 18. obſeruat. c. 8. ad finē, qui eo modo conciliandam putat eam l. quæſitum 40. cum l. filius qui ſe patri 41. h. eod. t. in qua etiam ſententia eſt Alex. Trentacinquius tract. de ſubſtit. 2. p. c. 58. ad fin. Conſtat item & ſecundum, quippe præcipuam quæſtionem eſſe, quæ illis indicatur verbis, *an creditoribus paternis cogatur reſpondere? In qua ſpecie, &c.* & ibi, *potuerit ſine metu impuberis hereditatem amplecti*. Sine metu, ſcilicet, non eſſe eum cogendum paterno æri alieno ſatisfacere, etiam ſi ob hanc ipſam cauſam paternam deſeruerit hereditatem, quod ipſi impune non licuiſſe ſuadere videbatur edictum. Tertium, quippe impuberi heredem extitiſſe, ex illis verbis. *Si ſe immiſcuerit impuberis hereditati*, quæ & de fratre ſubſtituto loqui oſtendunt, ſi memineris eorum quæ de ſignificat. verbi. *Immixtio*, ſupra, ad rubricam ſcripſimus, nu. 3.

74 Vlterius pro eiuſdem, l. quæſitum exacta explicatione animaduertes, magna concertatione apud Accurſ. Bar. Alberi. & alios, cuius *Edicti* memineris ibidem I. C. diſputari, placuit Bartolo, & Alberico poſterior gloſſæ opinio verbo in edictum ibi, *vel dic quod aliud*, Cuiacius lib. 18. obſeruationum cap. 8. & in recitationibus poſthumis ad Iulianum, lib. 26. ad Edictum, in notis ad hanc eādem l. quæſitum priorem, & ſi Accurſius diſſimulet, probat, vt ſi non ex verbis

verbis Edicti. *Siquis omiſſa cauſa teſtamenti*, de quo plura I.C. ad titulum infra eodem, ex ſententia tamẽ eiuſdem teneatur, qui paterna hereditate, quam ex inſtitutione habere potuit, omiſſa, pupilli agnouit, nam patris, & filij teſtamentum pro vno habetur. Sic ergo ea verba ſunt interpretanda, *incidere eum in Edictũ*, ideſt, incidere in ſẽtẽtiã edicti, quẽadmodum, & in l. fuit quæſtionis. 24 ſupr. eodem, quam interpretationẽ non offendit, edictum de legatarijs loqui, non de creditoribus. Cum per conſequentiam, & creditoribus paternis teneatur, qui legatarijs tenetur, quibus poſt creditores demum legata præſtari iuris eſt. Adde in legatarijs fideicommiſſarijs, & alijs relictis, quæ ex edicto illo conſeruantur, expreſſe Prætorem loqui, fuiſſe omnino neceſſarium, quoniã non adita ex teſtamento hereditatẽ corruebant omnia ex regula l. ſi nemo. 9. D. de teſtamen. tutela, quod in nominibus creditorum euenire non potuit cum ſemper ex defuncti bonis ſint deducenda, ſiue ex teſtamento ſiue ab inteſtato ab inſtituto vel legitimo herede bona occupentur l. ſubſignatum 39. §. bona D. de verb. ſign.

75 Præterea animaduerto valde apud interpretes controuerti, quando poſsit is qui heres à patre inſtitutus eſt, & impuberi eiuſdem teſtatoris filio ſubſtitutus eſt, paternam hereditatẽ adire, & filij repudiare, vel è conuerſo filij adire, & paternã repudiare: in qua quæſtione eos diſſenſiſſe non mirum, cum & iuris diſſentiãt auctores, vt conſtat ex Papiniano in l. ſi filius, qui patri. 12. D. de vulgari. Vlp. in h. l. quæſitum, Iulia. in l. filius qui ſe paterna. 41. & in l. Iulianus, alias l. ſi pupillus. 42. j. h. t. Iaboleno, in l. pater fam. 13. D. de priuil. credit. diſputant autem Bar. in l. finium. 7. infra. h. tit. Alexand. Trentacinquius tractat. de ſubſtitutionibus. 2. part. cap. 18. Petrus Loriotus. tract. de ſubſtitutionibus axiomate 56. 57. 58. Cuiacius d lib. 18. obſeruat. 8. & in recitationibus poſthumis ad lib. 3. quæſtionum Papiniani, in d. l. 12. & ad libros Iuliani in d. l. 40. 41. & 42. quæ res, quia ſubobſcura, & valde tortuoſa eſt, varijſque meãdris, & diſtinctionum differentijs inuoluitur, & obruitur, quibuſdam ſpeciebus ſiue diſcretis caſibus poſitis, ſic enunciatur.

76 Primus eſt, quãdo impubes filius fuit inſtitutus ex aſſe, eique datus ſubſtitutus, ſiue frater, ſiue extraneus is ſit, quo caſu ſi pupillus ſe patris bonis non abſtinuit, & impubes obierit, non poteſt eius ſubſtitutus hereditates ſeparare, ita vt patris habeat, filij non habeat, ſed aut vtriuſque aut neutrius habebit, iuncta enim hereditas eſſe cœpit, ergo ſcindi in partes non poteſt, vt in noſtra l. 1. de acquir. hered. & nominatim in d. l. ſed ſi plures. 10. §. filio impuberi, in princ. D. de vulg. & in d. l. pater familias. 13. D. de priuilegijs creditorum, ibi. *At cum ſubſtitutus filio hereditatem adijt, poſtquam pupillus ſe paternæ miſcuit hereditati, tunc hereditas, & patris & filij vna eſt, & in omni ære alieno, quod aut patris aut filij fuerit, etiam inuitus heres, obligatur.* Sed an eo caſu ex

perſona impuberis reſtitutione in integrum impetrata ex regul. l. non ſolum 6. D. de in integrum reſti. poſ ſit ſubſtitutus aduerſus aditionē reſti tut s, & pupilli admiſſa, paternā hereditatem repudiare, quemadmodū & pupillus potuit, diſputans Bart. & alij in d. §. filio impuberi, in d. l. pater fam. in d. l. fin. in l. teſtamēto. C. de impuber. & nouiſſime Trentacinquius d. cap. 18. num. 2. & cum multis Lancelotus Polytus tract. de ſubſtitutio. tract. de pupillari, n. 53. Mauritius tract. de in integ. reſtit. ca. 15. col. 2. ad fin. Caldas Pereyra, in l. ſi curatorem, verbo *minoribus*, nu. 58. C. de in integ. reſtit.

77 Secundus caſus eſt, quando pupillus ex aſſe inſtitutus abſtinuit ſe bonis paternis, habetque alia bona, & impubes ad huc decedit, & tunc poterit ſubſtitutus, pupillari agnita ſucceſsione, paterna onera, ſiue hereditarios paternos creditores ſubterfugere, illiſque non reſpondere, vt aduerſus Iulianum Marcellus rectius probat in d. l. Iulianus, alias l. ſi pupillus. 42. infra eodem, cui & Vlpianus accedit, & elegāti ſane ratione, quia Iuliani ſententia pupilli vtilitatē impugnat. Nam cum pupillus paterna ſe abſtinuerit hereditate nihilq; ad eum paternorum bonorum venerit nullus vellet pupillo heres eſſe, ſi in paterna onera incurreret. Nihil ergo in fraudem facit ſubſtitutus, qui paternam omittit ſucceſsionem, nō vt pupilli onera recuſet, ſed ne eius hereditas oneribus paternis implicaretur. Plane illa erat dubitandi ratio eo caſu, quod licet beneficio Pretorio ſe abſtinuerit pupillus, heres tamen adhuc Iure Ciuili, cum arg. argumento. §. quos autem. Inſtit. de bon. poſſeſſ. & ſic iuncta paterna pupillari vna eſſe cęperit, & ſi ipſi pupillo, ne inuitus obligetur ꝑ patrem, abſtenſionis beneficium, non tamē eius heredi ſiue ſubſtituto, quã tamen difficultatem declinarunt ſuperiori ratione Marcellus, & Vlpianus, quod autem Marcellus, & Vlpianus de fratre enunciarunt, in d. l. ſi pupillus, de fratre teſtatoris, non de fratre impuberis accipiunt. Nam frater impuberis, non poſſet omittere cauſam teſtamenti paterni, heres cū ſit neceſſarius, qui eſt ſenſus d. l. ſi pupillus ex Bartol. & Cuiacio, vbi ſupra.

78 Nec obſtat difficilis tex. in l. pater fam. 13. D. de priuileg. cred. vbi Iauolenus docet, pupillo ſe abſtinente & ſubſtituto ei ſuccedente ex cauſa ſubſtitutionis, teneri ſubſtitutū creditoribus paternis, quibus tamen nō tenebatur pupillus ob abſtenſionē, quoniam omiſſa, & interpretatione, & emendatione Ant. Fab. lib. 2. coniect. cap. 2. cum Iacobo Cuiacio, ad d. l. 11. de vulg. reſpondendum eſt, quod ſi pupillus, qui abſtinuit ſe bonis paternis, immiſcuerat ſe ante bonis hoc caſu, ſi ſubſtitutus adierit hereditatē pupilli obligatur oneribus patris inuitus, quaſi vna ſit hereditas & abſtentio proderit ſoli filio, non ſubſtitutio eius, quæ interpretatio diuinatione caret, cum expreſſe oſtendatur à Iauoleno in d. l. 13. verſ. *At cum ſubſtitutus ibi, Poſtquam pupillus ſe paternæ immiſcuerit hereditati*, quem verſ. eſſe expungendum Ant. Fab. putauerit, tanquam ſuperi-

periso aliquo adiectum, cum aliter ſine emendatione, ſenſus non conſtet retinendus erit, quomodo eum tex. accepit Cuiacius d. lib. 3. quæſt. Papiniani. ad d. l. ſi filius. 12. verſ. *Primus caſus*. Petrus Loriotus de apicibus iuris tractatu de ſubſtitutionibus axiomate. 56. ſane, quia diximus in d. l. Pater fam. pupillum, qui ſe abſtinuit, immiſcuiſſe ſe ante bonis paternis, meminiſſe iuuabit, ita de impuberum abſtentione, apud Pomponium, & Caium in l. impuberibus. 11. & in l. neceſſarijs. 57. infra h. t. ſcriptum eſſe: *Impuberibus liberis omnimodo abſtinendi poteſtas fit: puberibus autem ita ſi ſe non immiſcuerint*, quæ verba ibi, *omnimodo*, & ibi, *ita ſi ſe non immiſcuerint*, cum oppoſita ſint, ſatis exprimunt, poſſe impuberes, etiam ſi ſe ante immiſcuerint, abſtinere, puberes non poſſe, de vero ſenſu, & diſcriminis ratione varie apud interpretes. Ego illorum ſententiam probo, qui contendunt, impuberes ideo ſe *omnimodo*, ideſt etiam poſt abſtentionem, abſtinere poſſe, quia cum ſit eorũ immixtio ipſo iure nulla, perinde ac ſi non eſſet facta, manet integrum abſtentionis beneficium. Puberibus ita demum, ſi cauſa cognita reſtitutionis beneficium concedatur, vtroque in loco ſic Dionyſius Gothifredus aduertit, & plura de abſtentione, & eius effectu videbis apud Donelum lib. 7. commentariorum. cap. 2. pag. 120.

79 Tertius caſus eſt, quando coheres coheredi impuberi ſubſtitutus eſt, quo etiam nihil intereſt ſubſtitutus extraneus ſit, an frater, in vtroque enim eadem ratio militat, remouebiturque ſubſtitutus à pupilli bonis, ſi paterna repudiauit, iuncta enim cũ hereditas eſſe cæperit filij impuberis, ex parte heredis ſcripti immixtione, ſcindere illam non poterit ex d. §. filio impuberi, & magis ex ver. *Idemque*. Sicuti è conuerſo, ſi accipiat bona patris, repudiare impuberis non poterit, d. l. quidam e log. 20. C. de iu. de liber. quæ leges ſic interpretandæ ſunt.

80 Nec tunc obſtat non minus difficilis tex. in d. l. quæſitum. 40. verſ. *Sed Marcellus*, h. t. vbi ex Marcelli, ad Iulianum nota, hoc eodem tertio caſu poſſe coheredem eumdemque pupillarem ſubſtitutum patris repudiare, & impuberis hereditatem adire ſcriptum eſt, quoniam animaduertendum eſt, eamdem proponi ſpeciẽ in d. l. pater fam. 13. quæ proponitur in d. l. quæſitum, vſque ad verſ. *ſed Marcellus*, vbi tamen ſubiungitur Marcelli Reſtrictio diſtinguentis, vtrum ex aſſe fuerit inſtitutus in patris teſtamẽto, qui idem pupillo fuit ſubſtitutus, an coherede dato, vt ſi ex parte tantum, ſine metu remota patris ſucceſsione impuberis poſsit hereditatem amplecti, quæ diſtinctio licet tanquam à Iuliano prætermiſſa, ad eum ex Marcelli notis additur, & eidem quoque Iuliano placuiſſe conijci poteſt, ex l. ita tamen 57. §. qui ſuſpectam, ad fin. D. ad S. C. Trebellian. *Si vero* (inquit idem Iulianus lib. 40. Digeſtorum) *coheredem habuerit, retinebit pupilli hereditatem, quia potuit coherede adeunte, quamuis ipſe patrinam id eſſet hereditatem ex ſubſtitutione adire*. Et

ruſus in §. à patre eiuſdem l. ita tamen ibi *ſatis erit, vel vnum cogi adire, hoc enim facto etiam is, qui patris hereditatem non adijt, filij adire & reſtituere compelletur.* Nec nouũ eſt, vt vno loco generale quid à I.C. tractetur, quod in alio diligentius, & accuratius explicetur. Planè diſtinctionis ratio colligi poteſt; ex l. Proherede. 22. §. Papinianus. j. eod. videlicet, quia id quod ſubſtitutus propter voluntatem patris habet, nõ ita ipſi datum ſit, vt ipſius patris heres ſit cum ille alium etiam ſibi heredem ſcripſerit, ſed filij. Deinde quia non videtur impugnare iudicium patris, cum etiam præter ſubſtitutum alius heres ſit, qui adeundo hereditatem conſeruet voluntatem teſtatoris. Addo his poſitis, quæ ad d. l. quæſitum, veram interpretationem, ponenda ſunt neceſſario, eius ſpeciem, & in impubere exheredato poni poſſe, nihil pugnare, cum ſi inſtitutus ex parte, & pupillo ſubſtitutus paternam hereditatem omiſerit, coheredis aditione iudicium paternum confirmetur. Eſt tamen eo caſu, quid ſubſtitutus timeat, quippè coheredis repudiationem, qua totum infirmabitur, ſequendum ergo eo caſu Sceuolæ conſilium, in l. ſi ego, & Titius. 10. verſ. fin. Deinde in iuſto rupto, vt quandiu coheredis pendet repudiatio, ſuam ſubſtitutus moretur; quæ eſt ſubtilis ad hanc legem conſideratio; quam non ſunt aſſequuti, licet multa ad d. l. quæſitum, adduxerint, Cuiacius locis à me ſup. indicatis, nec Caldas Pereyra in d. l. ſi curatorem verbo, *minoribus*, ex d. num. 58. Antonius Faber, d. lib. 2. coniectutar. cap. 1. ad finem. Henricus à Suerin libro ſingulari Repetitarum lectionum Iuris Ciuilis. cap. 40. pag. 149. qui integris, d. cap. 2. & dict. cap. 40. tractant. d. l. pater fam. 19. 1). de priuileg. creditorum. Idem Ant. Fab. de erroribus pragmat. decade 32. cap. 1. 2. & 3. Menoch. lib. 4. de præſumpt. c. 101. Coſta in ca. ſi pater ſecunda parte, verb. deferuntur ex num. 15. de teſtamentis lib. 6. Melchior de Valentia lib. ſingulari epiſtolicarum exercit. epiſtola, exercitat. Epiſtola. 1. Exercit. 1. Ant. Faber, ad eum Epiſtola. 2. reſponſo. 1. ille ad Ant. Fabrũ Epiſtola. 3. exercitat. 7. Ant. Faber. Epiſt. 4. Reſponſo. 3. & Rurſus ille epiſtola. 5. exercitat. 6. maxime, ex nu. 16.

Quartus caſus eſt, quando heres
81 inſtitutus ex aſſe exheredato filio, ſubſtitutus fuit, & paternam hereditatem recuſauit, ex pupillari autem ſubſtitutione admitti deſiderat. In quo extraneus à fratre ſeparandus eſt. Cum extraneus nullo modo ex pupillari ſuccedere poſſit, nulla cum ſit inſtitutio, nulla ſubſtitutio, ex vulgaribus principijs, de quibus nos ad Iuſtinianum in principio verſ. *aut ſi ex eo nemo heres extiterit.* Inſtituta de hereditat. quæ ab inteſtato defer. Filius vero & ſi ſe abſtineat à paterna ſucceſſione, poſſit fraternam ex pupillari agnoſcere, quæ ſola ſui heredis exiſtentia confirmata fuit; quoniam beneficium Prætoris, quo ſe potuit abſtinere, l. neceſſarijs. 57. in-

fra

ſta hoc titulo, vt eum heredem facere non potuit Iure Ciuili. §. quos autem. Inſtituta de bonorum poſſeſsione, ſic nec ciuile heredis nomen potuit tollere, ex regula. l. ei, qui ſoluendo. 88. in fine. D. de heredib. inſtituend. qui eſt caſus l. filius, qui ſe paterna, 41. infra eodem, conſtat ergo conciliatio inter duas pugnantes leges 40. & 41. ſi in exheredato filio eas accipere velis, vt cum eſt extraneus exheredato ſubſtitutus, coheredem neceſſario habere, & quidem adeuntem, oporteat, vt ipſe remota patris ſucceſsione, pupillarem amplecti poſsit, vt ſuperiori numero audiuimus, filius etiam ex aſſe inſtitutus id efficiat.

82. Qua eadem interpretatione, qua accipimus Iulianum in d. l. filius, qui ſe paterna, donandus quoque Papinianus eſt, in d. l. ſi filius, qui patri. 12. D. de vulgari, vbi ſimiliter filius fuit inſtitutus ex aſſe, & ſubſtitutus exheredato, qui ſi ſe abſtinuerit bonis paternis, non repellitur à ſubſtitutione pupillari propter priorem abſtentionem; quia etiam ſi non fuiſſet ſubſtitutus heres, ab inteſtato mox legitimus eſſet extiturus, vt Papinianus ibidem ait, quæ ratio non valet in extraneo, iungendus ergo vterque locus, in d. l. 12. & d. l. 41. Sed de his hactenus, redeamus iam ad noſtram legem 1. Digeſtis, de Acquirenda hereditate.

83. Succedit ergo interpretatio textus, in lege ſi tu ex parte. 76. paragrapho. item ſi tu ſextantis infra eodem, quem tertio loco aduerſus noſtram legẽ primam adduximus, ſed omiſsis pluribus, quæ in eius propoſito poſt Accurſium Bartol. & alij ſcripſerunt: Primo obſeruo, in omnibus codicibus, quos hactenus mihi videre contigit, litteræ in verſum ordinem, qui ſic habet. *Num quid dubitas, quin ex ſubſtitutione adeundo Titiana partis, habiturus partem eſſes?* In magnos traxiſſe errores interpretes omnes, dum putant, Titij portionem diuidi eo in caſu: quod ſanè effici non potuiſſet ea à Titio repudiata, niſi ſaltim tres eſſent heredes, vt inter duos alios ex inſtitutione, & ſubſtitutione adeuntes diuiſio fiat, in quo toti ſunt Accurſ. Bartol. & Alber. & alij, quod tamen merum ſomnium eſt. 84.

Eſt enim longe verius Iuris Conſultum Iabolenum eius capitis authorem caſum initio propoſitum retinuiſſe, quippè de duobus heredibus inſtitutis tantummodo; quorum alter ex ſextante, alter ex alijs decem vncijs inſtituti fuere. Illa tantum addita differentia, quod in prima parte eius legis. Primus ſub conditione ex ſextante inſtitutus fuit, Secundoque ſubſtitutus, qui ex alijs fuerat partibus ſcriptus omiſit.

Secundus partem ſuam, in qua erant aliæ decem vnciæ hereditatis, adijt ex ſubſtitutione. Primus extitit, deinde inſtitutionis ex ſextante conditio; An noua alia aditio eſſet neceſſaria, quæſitũ fuit: Reſpondit ad hanc quæſtionẽ

I. C.

I.C aditionem ex ſubſtitutione vtrique cauſæ ſufficere, quod idem, & eo caſu Iabolenus admittit, quo Primus pure ex ſextante inſtitutus, eius partis omiſiſſet aditionem, ideſt iure eam repudiaſſet, quoniam ſi poſtea ſecundus partem ſuam etiam omiſiſſet, & primis ex ſubſtitutione adijſſet, ſextantem quoque, quem prius repudiauerat, habiturus eſſet. Ratio in promptu, quoniam, cũ ius accreſcendi, non ſit perſonæ, ſed portionis. l. ſi Titio. 33. §. 1. ſup. de vſufructu, l. ſi totam. 83. infra h. t. cui l. ſi totam. 83. adde Iacob. Cuiacium lib. 2. obſeruat. cap. 7. & lib. 3. obſeruat. c. 38.

Adeo vt & ſi heres aliquis, aut perſona, ad quam poſtea pertinet, ei renunciauerit, nihilominus poſtea accedat, vnde dicitur, & inuitis etiam accreſcere portiones l. vn. §. his ita, C. de caduc. toll. Bart. in noſtra. l. 1. num. 1. & repudiata ſextantis pars accreuerit decem alijs vncijs, quum ex ſubſtitutione primus heres exiſtat, partem quoque ſextantis habet, qui ſenſus vt planus ſit, ex d. verſ. *Item ſi tu ſextantis*, ſic litteram ordinare debes. *Si tu ſextantis ex quo inſtitutus eſſes heres, omiſeris aditionẽ numquid dubitas, quin ex ſubſtitutione Titianæ partis adeundo, habiturus partem eſſes?* Ex qua cum cõſtet, verbum *partem*, non eſſe referendũ ad verba, *Titianæ partis*, ſed potius ad priora illa, *ſi tu ſextantis ex quo inſtitutus eſſes*, ceſſant anguſtiæ Accurſ. & aliorum interpretum, qui hæc nec ſubodorati ſunt. Idem enim eſt, ac ſi I.C. expreſsiſſet, ex ſubſtitutione Titianæ partis adeundo, habiturus etiam es ſextantem, quem ex inſtitutione cum habere potuiſſes, iam omiſeras, ideſt repudiaueras, vtrique enim cauſæ ſemper vna ſufficit aditio. Quæ interpretatio planior fiet ſi conſideres, & priora verba eiuſdem legis. *Si tu ex parte ſexta*, ad hanc enim partem, ideſt *Sextantem* poſteriora illa ſunt referenda, *habiturus partem eſſes*.

84 Ex qua obſeruatione fluit ſequẽtium verborum ſenſus. *Non dubito quin ſi primus inſtitutione adeũdo heres eſſe poſſim, in poteſtate mea ſit, quam partem hereditatis, aut amittere velim, aut vindicare*, quæ non probant, poſſe heredem hereditatẽ ſcindere, ita vt vnam partem habeat, aliam omittat, ſed illud potius, quod cum ius adeundo, Primo competat & ex inſtitutione, & ex ſubſtitutione, in eius erit poteſtate, adeat an ex hac, an ex illa, & ſic quam partẽ omittat, aut vindicet, vna tamen agnita, alia illi accreſcit, ex ſupra perpenſa ratione, & quia vtrique cauſæ vna ſufficit aditio, quam interpretationem ex Dyno probant ibidem Bart. num. 1. inſinuaueratque ante in noſtra l. 1. ſub eodem nu. 1. ad fin. dum docet, poſſe inſtitutum heredem, qui idem eſt ſubſtitutus hereditatẽ ex inſtitutione repudiare, eandemque partem poſtmodum ex iure accreſcendi habere, adducens in eam ſententiam, d. l. ſi tu ex parte. 79. §. fi. ỹ. eod.

Sed obſtat, & interpretationi, & ra-
85 tioni huic reg. l. ſicut. 4. C. h. t. vbi ſcriptum eſt, hereditatem ſemel repudiatam amplius noua aditione nõ poſſe acquiri. Ergo cum ſextans à

Primo

Primo fuerit repudiatus in d. §. Itē ſi tu ſextantis ibi, *omiſeris aditionē*, non potuit ad eumdem ex ſubſtitutione ad eumdem pertinere. Nec verum eſt, quam partem hereditatis, aut amittere velit, aut vindicare in poteſtate eius eſſe, quomodo enim ad illam partem poteſt redire, cuius ex inſtitutione omiſerat aditionem. Facilis tamen eſt huius nodi diſſolutio, ex Bart. in d. l. ſi tu ex parte, quippe regulam d. l. ſicut intelligendam, quando is, qui ex vna cauſa, & iure repudiauit, iterum ex eadem velit admitti: Id enim ei non licet ex illius l. ſicut regula ſecus ſi ex noua alia cauſa, aut iure, iuxta doctrinam I. C. in l. ſed ſi plures. 10. §. fin. & in l. ſi §. 1. D. de vulgari. Ergo ſi hoc verum eſt, illa verba d. §. item ſi tu ſextantis, ibi. *Non dubito, quin ſi prima inſtitutione adeundo heres eſſe poſsim*, ſupponere loqui, & reſpōdere Iabolenū, quo caſu integra res ſit, & poteſt quis ex inſtitutione ſextantis, quia eum non repudiauit, & ex ſubſtitutione Titianæ partis adire, eſt enim tunc in eius poteſtate ex qua cauſa adeat, an ex inſtitutione, an ex ſubſtitutione, vt ſupra audiuimus, quod ſi iam vnam omiſiſſet cauſam, id eſt repudiauerit ex inſtitutione, vel ſubſtitutione, cum ad illam iterum redire non poterit, alia tantum reſtabit. Et quamuis verum ſit, ex quacumque adeuntem, totam eum rem habiturum, quia repudiata pars, & portio aliam cum ſequuta fuerit, iuncta tota cæpit eſſe hereditas, ex reg. d. l. ſi totam electionem tamen quam ante vnius repudiatio habuit, amiſit, quomodo exornāda eſt, d. l. ſi tu ex parte, in primo, & ſecundo reſponſo.

86 Sed reſtat adhuc ſcrupulus in eadem l. ſi tu ex parte, quippe quare aditio ſiue ex inſtitutione, ſiue ex ſubſtitutione vtrique cauſæ ſufficiat: repudiatio vero non item: vnde illud vt qui ex pluribus partibus ſolus fuerit inſtitutus, ſi vnam partē adierit, omnes adijſſe dicamus, vna autē repudiata, alias poſsit amplecti, eoq; modo omnes habeat: vt manifeſte, d. l. ſi tu ex parte probat, quæ ſane res difficultate non caret. Si conſideres, & argumentum à contrarijs validū eſſe, vt inſinuauimus in pr. l. de lege Fuſia Caninia, & non minus probare, quod ex toto ad partes ſit, vt ſupra n. 1. & 19. audiuimus, Sed reſpōdet Accurſ. in h. l. 2. verbo, *Agnoſcere*, ibi, *ſed cum partem*, aditionis cauſam, vt quæ teſtamentum fauet, & adiuuandam, & benigne interpretandam, non ſic repudiationis argumento l. cum quidam 19. D. de lib. & poſthum. coniuncta l. 1. §. ſi ex fūdo. D. de hered. inſtit. quam Accur. rationem ſatis bonam ait Bar. in h. l. 1. nu. 4. & ſequuntur. Aret. & Paulus Adde ex eiſdem aliam. Id quod eſt, aliquid poſitiuè recipere augmētū; id vero quod nihil eſt, illud non recipere l. adeo. 7. §. quod ſi toto. D. de acquir. rer. dominio exornant Bart. in l. 1. D. de iudicijs, Bald. & Alex. in l. 1. q. 4. C. de liber. præterit. Ergo cū aditio hereditatis ſit aliquid acquirere, & ſic, & ſi ex minima parte fiat, aliquid in adeuntis perſona ponat, natura ſua augmentum recipit, ex ratione item, & regula l. Titio. 33. §. 1 in fin. D. de vſufr. de qua nos in §. ſi

eadem res.num.75. Inſt.de legatis, non ita repudiatio hereditaris, quæ non ſolum ponit, ſed potius priuat, augmentum ergo in perſona repudiantis ponere nullo modo poteſt, in quam rationem belliſsime iterũ poteris inducere d. l. cum quidam, & d.§.ſi ex fundo, quæ iura ſic noue poteris intelligere.

87 Occurrit nunc nobis ſuo ordine, quarti argum.explicatio, quod ex l. ſi ſolus.80.§.item ſi ſeruus.j.eodem cuius tex.quanta ſit difficultas, ſatis oſtendit poſt interpretes alios Iacobus Cuiacius.lib.12.obſeruation.c. 14. Ant.Faber.lib.15.coniectu.cap. 20.ſed antequam de eius interpretatione agamus, planè argumenti vim enarrabimus, non ea ratione, quæ in maiori diſcurſus parte inſinuatur, ſed longe alia (quam latius ſumus proſequuti) inductũ, ne poſſit quis pro parte adire, & proparte repudiare, quæ ſane euincit, vt quoties vni deferuntur plures hereditatis partes, ſemper, aut omnes habeat aut omnes repudiet, ſiue initio partes omnes purè, ſiue aliquæ ſub conditione, quæ tamẽ poſtea exiſtat, deferantur, aut ſi non exiſtat, ſi in eis ſubſtitutũ, aut non habeat, aut repudiantem habeat, quod iam ſup. nu. 13.indicauimus, exornantes l. ſi re ſolum.27.l.ſiquis ita.33. D. de her. inſtituend.& d.l.ſi ſolus.80.in prin. infra eodem. Hoc ſane caſu, vna aditio omnibus partibus ſufficit, ex ratione d.l.ſi tu ex parte, quam Iulius Paulus in d.l.ſi ſolus.§ fin.tunc veram profitetur, ſi ab eadẽ ſit perſona aditio facienda, quæ priorem partẽ habet, non ſi ab alia, quomodo accipies difficilem tex.in l.ſi ego.26.j. vbi, ſi ego, & ſeruus meus, vel filius heres inſtitutus ſit, ſi iuſſero ſeruo, vel filio adire, ſtatim & ex mea inſtitutione me heredem eſſe, ſcripſit Iulius Paulus, cuius ſententiam Pōponius, Marcellus, & Iulianus probat. Aliud ſanè eſſet, ſi à diuerſis perſonis aditio fieri oporteat, & penes diuerſas perſonas hereditatis manere debeant portiones, vt in caſu.§.item ſi ſeruus vbi Iul.Paul. ait quod ſi ſeruus meus ex parte heres inſtitutus ſit purè, ex parte ſub conditione, dato ſcilicet coherede, & iuſſu meo adierit, deinde eo manumiſſo conditio alterius portionis extiterit: verius eſt (inquit) non mihi eſſe acquiſitam illam portionem, ſed ipſum comitari, omnia enim paria permanere debent, in id tempus, quo alterius portionis conditio extet, vt acquiratur ei, cui prior portio acquiſita eſt. Id tamen, vt vides, nihil contra noſtram l.1.probat, hoc enim eueniente caſu, mutatoque ſerui per manumiſsionẽ ſtatu, perinde eſt ac ſi duo eſſent ab initio heredes inſtituti, alter ex parte purè, alter ex parte ſub conditione, & cum tunc vnusquiſq; ſuam, ex qua fuit inſtitutus, portionem habeat, non tamen dices hereditatem ſcindi, contra noſtræ.l.1.regulam, quod eſt adeo manifeſtum, vt nulla probatione indigeat.

88 Eſt tamen valde difficile, quod in d.§.item ſi ſeruus, ſcriptum eſt ſeruum poſtea manumiſſum ſibi, non domino portionem illam ſub conditione relictam, adeuntem acquirere; contrarium enim expreſsis verbis docet Vlpianus, in l.ſiquis he-

rei.35.in principio.infra hoc titulo vbi ſiquis heres inſtitutus ex parte, mox Titio ſubſtitutus, ante quam ex cauſa ſubſtitutionis ei deferatur hereditas, pro herede geſſerit, erit heres ex cauſa quoque ſubſtitutionis. quoniam, vt iam in d.l.ſi tu ex parte, audiuimus vtrique cauſæ vna ſufficit aditio. Quod idem Vlpianus admittit, & ſi filius fam. vel ſeruus iuſſu domini vel patris, adierint hereditatem, mox emãcipatus vel manumiſſus ex cauſa ſubſtitutionis adeant. Erunt namque heredes pater aut dominus. Sunt enim huiuſmodi ſubſtitutiones appẽdices præcedentis inſtitutionis, quæ ratio ſic explicatur, quoniam etiam ſi ſubſtitutio nulla eſſet, ea tamen ipſa portio, quæ ex ſubſtitutione defertur, ei quoque accreſceret, qui priorem ex inſtitutione habuiſſet, quod & ex eo etiam apertius apparet, quod quæ ex ſubſtitutione, ſi ſola eſſet, nõ niſi volenti acquireretur, accreſcit tamen inuito, vt ſic intelligamus, nõ tam proprio ſubſtitutionis, quam accreſcendi iure, fieri eam acquiſitionem: ius autem accreſcendi, certũ eſt, appendicem eſſe præcedentis inſtitutionis. Cum conſtet nullam aliã cauſam habere, quàm quod is cui accreſcit portio deficiens, ſuam habeat iam acquiſitam ex inſtitutione, quæ omnia cum & in caſu. d. §. item ſi ſeruus concurrant, non ſeruo, ſed domino ſequens portio acquiri debuit.

89 Diſsident iuxta harum legũ conciliationem interpretes. Frequẽtius Cuiacij interpretatio probat, qui in d.c.14. ait diſtinguendam eſſe ſubſtitutionẽ qua coheres coheredi ſubſtituitur; ab inſtitutione conditionali, qua ex parte relinquitur hereditas eidem, cui alia etiã hereditatis pars adſcripta eſt pure, nam ſubſtitutio, quæ appendix eſt inſtitutionis, accretio potius quam ſubſtitutio eſt; quia ſcilicet accreſcit portio portioni, potius quam obueniat iure ſubſtitutionis. l.penu. D. de iniuſto rupto, ac proinde merito ſequitur eũ, cui ex inſtitutione prior portio acquiſita eſt, quæ eſt Vlp. ſententia. in d.l.ſi quis. 35. eiuſque rationis explicatio ibi. *Erunt namque heredes: ſunt enim appendices præcedentis inſtitutionis.* Si vero inſtitutio conditionalis ſit, dato tamen coherede, non eſt appẽdix præcedentis inſtitutionis puræ, quoniam ei, cui alia pars relicta eſt pure, alia nõ obueniret ſoli: vnde fit vt & noua aditione ſit opus, & ei qui adiuit acquiratur. d.§ item ſi ſeruus quomodo enim acquireretur patri, aut domino nullo iuſſu præcedẽte? Aut quomodo iuberet pater vel dominus hereditatẽ adiri ab eo, quem amplius in poteſtate non haberet? Nec mouere debet An. Fab. arg. qui d.c.10. à Cuiac. eo diſcedit, quod cũ Vlp. illa ſit ratio, *poſteriorẽ inſtitutionem appendicem eſſe prioris*, in d.l.35 ideo ad vtramque trahitur, eo in loco: non ſic in d.§. Item ſi ſeruus, vbi tamen non hac, ſed illa Paulus in ſuã ſentẽtiã mouetur. *Quod omnia paria permanere debeant in id tempus, quo alterius portionis conditio extet, vt acquiratur ei, cui prior portio acquiſita eſt.*

90 Quoniam hæc ratio, ſi amplectenda eſt, & vim habeat, non tantum

bo. *Erunt*, quod autem ait, referendum eum ad ſubauditum caſum: quippe, quã lo filius aut ſeruus emãcipatus vel manumiſſus non adierunt, vt ſcilicet tunc pater, & dominus heredes ſint; quia ſunt hæ ſubſtitutiones appendices præcedentis inſtitutionis: vix admitti poteſt, nec credendum eſt, expreſſum caſum omiſiſſe, & omiſſum ratione confirmaſſe.

Quare ego exiſtimo, d. verſ. *ſunt enim*, tacitam obiectionem, quæ aduerſus filium vel ſeruum poſt emancipationem vel manumiſſionẽ adeũtes opponi poterat, remoueri, quoniam nequis putaret ad patrem, & dominum quibus prior portio, ex aditione eorum, iuſſu facta acquiſita fuerat, poſteriorem quoque pertinere, ex natura iuris accreſcendi, & regula. d. l. Titio. 33. §. 1. in fin. D. de vſufr l. ſi totam. 83. infra hoc. ti. quia portio portionem ſequitur, & repudiante Titio coherede, cui filius vel ſeruus fuerant ſubſtituti, repudiatã ab eo partem priorem ſequi, quaſi eo caſu potentius eſſet accreſcendi quam ſubſtitutionis ius; docuit expreſſe filium vel ſeruum emancipatum aut manumiſſum heredes eſſe, prælato ſubſtitutionis iure iuri accreſcendi. Nam ſubſtitutiones illæ, quibus filius & ſeruus in caſum, quo Titius inſtitutus ex parte heres nõ eſſet, fuerunt vocati, præcedentis inſtitutionis appẽdices parteſve ſunt. Et quemadmodum dubitari nõ poterat, quin eadem ratione, ſi omnia paria in id tempus permanſiſſent, noua hac aditione (quæ & eo caſu neceſſaria erat ex d. l. ſi ſolus. 80. verſ. *ego quidem puto*) pater & dominus poſteriorem hanc portionem acquirerent: efficitur etiam ad filium vel ſeruum pertinere, quia potentius eſt ſubſtitutionis ius iure accreſcendi. d. l. pen. D. de iniuſto rupto, & ſubſtitutiones hæ quaſi primæ inſtitutionis appendices ſunt; hæc iuxta ſubobſcura hæc iura concilianda cogitauimus præter alios, emendaturi libenter dum melius quid aliud adducatur, quomodo ſupplẽda quæ ſupra ſcripſimus cap. 21. leui manu eũ tex. interpretati.

92 Vltimum denique argum. reſtat, ex regul. l. nec emere. 16. C. de iure deliberandi. Cuius tamen facilis eſt explicatio. Si conſideres, quod ind. l. nec emere, & ſimilibus ſcriptũ eſt, inuitum quem heredem eſſe, qui alias neceſſarius non eſſet, non compelli, intelligendum initio, & antequam adeat, & cum omnia integra ſunt: non vero ſi iam vnam hereditatis partem agnouit, cogit enim ratio, quam ſupra ex num. 4. propoſuimus, ipſiuſque rei natura, vt ad illam iam agnitam partem poſteriores omnes deuoluantur. Spontaneum ergo & liberum fuit initio adire, ex poſt facto partes alias, non fuit liberum recuſare argum. tex. in l. ſicut initio 5. C. de obligat. & actionibus: cui ad de Socinum regul. 435. qui de limitationibus d. l. nec emere agit, inuitis enim accreſcunt. d. l. ſiquis. 35. infra eodem. l. vn. §. his ita. C. de caducis tollend. nec refert an hereditas lege tantum, an teſtamento deferatur, ex ratione. d. §. his ita. l. qui ex duabus. 53. infra. h. ti. quam rem late, & erudite tractat Duaren. li. 1.

de iure acceſ. ca. 1. & nos in. §. ſi ea dem res. ex num. 18. Inſtituta de legatis.

93 Sane quod adduci ſolet ex l. qui ſe patris. ſi. C. vnde liberi, vbi nepos auo inteſtato mortuo ſuccedit, & ſi filij, qui eum præceſsit hereditatē recuſet, noſtram potius adſtruit, quam deſtruit ſententiam: cū expreſſe eo loci probetur, id non Iure Ciuili, ſed Prætorio iure admitti, vt latius, plura locum illum adducentes obſeruant, poſt ordinarios interpretes ibi Boerius deciſ. 96. n. 10. Mātica ſing. 397. Iacob. Cuia. li. 4. obſer. ca. 6. Ant. Fachin. li. 6. controu. c. 49. Hierō. Zeua. pract. q. comm. cap. 101. diſputantes latè, an in ſuis, & legitimis ſucceſſio, ſiue ſucceſſorium edictū ſit plura Ant. Gom. 1. to. cap. 9. n. 20. & ca. 11. n. 36.

Hactenus de diſſolutione ſubobſcuræ quæſtionis, quam in initio huius capitis propoſuimus. Iuxta quā quia nonnulla, præter alios à nobis ſunt obſeruata, & dilucidius quā ab alijs expoſita. Quo magis ea menti teneas, quæ ſequuntur Concluſiones meminiſſe, & te perpetuò obſeruaſſe velim.

PRIMA CONCLVSIO.

Subſtitutus filio impuberi ex aſſe heredi hereditates non ſeparat. d. l. ſed ſi plures. 10. §. Filio impuberi d. l. pater fam.

SECVNDA CONCLVSIO.

Idem ius in eo, qui ſubſtitutus eſt impuberi ex aſſe inſtituto, ſe paternis bonis ſtatim immiſcenti, ſi poſtea prætorio iure impubes ſe abſtineat: nam cùm Iure Ciuili ſemper heres maneat, abſtenſionis beneficiū ſubſtituto, non prodeſt, quin paternis creditoribus reſpondere cogatur, d. l pa ter

ter fam. cuius hic verus ſenſus.

TERTIA CONCLVSIO.

Et in eo, qui ſubſtitutus, & eiuſdem filij impuberis coheres eſt d. §. filio impuberi, verſ. idem dico. *lege, quidam elogio. 20. C. de Iure deliberandi.*

QVARTA CONCLVSIO.

Inſtitutus ex aſſe in paternis bonis, & impuberi filio ſubſtitutus hereditates non ſeparat, euerſo enim per repudiationem teſtamento paterno, corrueret & pupillare.

QVINTA CONCLVSIO.

Niſi filius familias, impuberis frater inſtitutus, idemque ſubſtitutus ſit, cuius exiſtentia cum pupillares tabulæ ſint confirmatæ, hereditates ſcindere poterit. filij habere; patris non habere ex elegātibus rationibus expreſſis, in d. l. ſi filius, qui patri. 12. & in d. l. filius, qui ſe paterna. 41. d. l. Iulianus. 42. (aliàs l. ſi pupillus.)

SEX-

SEXTA CONCLVSIO.

Subſtitutus filio impuberi ex aſſe heredi inſtituto, qui tamen ſe paternis bonis abſtinuit ſeparare hereditates poteſt ex argutis rationibus, quas conſiderant I. C. in d. l. Iulianus (alias. l. ſi pupillus) & in d. l. pater familias, in prima parte;

SEPTIMA CONCLVSIO.

Inſtitutus ex parte coherede dato, ſi impuberi ſubſtituatur, patris, & filij hereditates ſcindere poteſt, d. l. quæſitum verſ. ſed Marcellus. *l. ita tamen. 27. §. qui ſuſpectam. §. à patre. D. ad Trebellian.*

OCTAVA CONCLVSIO.

Cautè tamen is faciet, quia coherede repudiãte perinde eſt, ac ſi ex aſſe eſſet inſtitutus, ſi ſuã ipſe, quouſque coheres adeat repudiationem moretur, vt in non diſsimili ſpecie conſulit Scæuola in l. ſi ego. 29, ad fi, D. de iniuſto rupto.

His poſitis concluſionibus, quæ dictis in locis probantur, diuerſas eorum ſpecies, & caſus diſtinctio-

tinctione comprehendes, & cauſas poteſtatis ſeparationis ex iuris, & artis principijs non obſcure, vt audiſti, deduces. Iam pergamus.

De iure accreſcendi in hereditatibus.

CAPVT. XXIX.

1 *Ius accreſcendi quare inductum? & nu. 12.*
2 *Ius accreſcendi, an hodie Hiſpano iure admittendum? & late, cap. 30. ex n. 1.*
3 Accreſcendi *verbum quid ſignificet?*
4 *Aluuione prædiorum vicinorum partes accreſcunt.*
5 *Accreſcendi ius inter filios quale?*
6 *Iuris accreſcendi definitio.*
7 *Ius accreſcendi in hereditatibus quare inductum?*
8 *Portiones deficientes quare iure accreſcendi deferantur?*
9 *Ius accreſcēdi etiam in legitimis hereditatibus locum habet, & n. 11. & 14. cum ſeqq.*
10 *Teſtati, & inteſtati cauſa, etiam in Pagano ex poſt facto dari poteſt, & nu. 20. cum ſeqq.*
15 *Repræſentatio defunctis pluribus heredibus exiſtentibus quomodo fiat, & nu. ſeq.*
17 *Ius accreſcendi in legatis, quare inductum.*
18 *Legitimi heredes, quaſi inuicem ſunt ſubſtituti.*
19 *l. ſi Titio. 61. §. Iulianus de leg. 2.*
20 *l. nam & ſi. 15. §. fin. l. circa. 24. D. de inof. teſtam.*
21 *Hereditates duæ vnius, & eiuſdē teſtatoris, an dari poſſint? & nu. ſeqq.*
22 *Hereditas adita eſt patrimonium heredis.*
23 *l. ius noſtrum. 7. D. de reg. iur. & nu. 39.*
24 *Inteſtatum, quem ex poſt facto effici poſſe, quo ſenſu dictum.*
25 *l. Papinianus. 8. §. ſi ex cauſa. l. qui repudiantis. 17. §. 1. l. cum qui. 2 1. & fin. D. de inof.*
26 *Ius accreſcendi in duobus hereditatibus, an admittatur? & num. ſeqq.*
27 *l. qui patri. 59. hoc titu. & num. ſeq.*
29 *Pupillare teſtamentum vnum, & idem patris fam. iudicium continere, cum paterno quomodo intelligatur?*
30 *Legatarium plurium ratio alias alia plurium heredum.*
31 *Teſtamentum ex ſola inſtitutione æſtimandum.*
32 *Vnum tantum teſtatoris iudicium licèt plures ſint inſtitutiones.*
33 *Ius accreſcendi, an in vno tantùm herede admittendum? l. ſi ex aſſe. 10. l. ſi ſolus. 80. in prin. hoc tit.*

34 *l.1.§. ſi ex fundo. D.de.hered.inſtit.*

35 *l.cum heres.52.§.fi.h.t.*

36 *Aditio vna quando pluribus partibus ſufficiat? & numer.43. & 55.*

37 *Ius accreſcendi an prohiberi à teſtatore in legatis poſsit? extenditur.n.38.*

39 *Ius accreſcendi in hereditatibus prohiberi à teſtatore non poſſe & n.ſeqq.*

40 *l.quoties.9.§.ſi duo.D.de heredib.inſtit.*

42 *Ius accreſcendi in bonorum poſſeſsionibus locum habet.*

43 *Ius accreſcendi inuito, & ignorāti an competit, & nu.65.& 66. l.ſi quis heres.35.in pr.l. qui ex duobus.53.§.fi.h.t.*

44 *l.ſi totam.83.h.t.& late nu.ſeqq. maxime.n.63.*

45 *Portionem portioni non perſonæ accreſcere quomodo intelligendū & n.57.*

47 *l.Papinianus.43.l.ſi pupillus 79. D.ad S.C.Treb.& nu.54.*

48 *Fideicommiſſario an cōpetat ius accreſcendi, & n.ſeqq. maxime, n.62.*

50 *l.ex facto.43.§.Iulius Longinus D.de vulg.*

51 *Ius accreſcendi ad heredes, non tranſmittitur, & nu.53.*

52 *l.toties.81.h.t.*

56 *l.ſi pupillus 79.D. ad Trebellianum.*

57 *l.ſi Titio. 33.§.1. D.de vſufructu.*

58 *l.in fideicommiſſaria.18. D. ad Trebel.*

59 *l.ſi Titius.96.D.de leg.3.*

60 *Hereditatem, & heredem lex facit.*

61 *Fideicommiſſaria hereditas, fideicommiſſarius heres, quo ſenſu dicantur.*

62 *Fideicommiſſaria hereditas poſt reſtitutionem hereditas non eſt.*

64 *Ius accrendi an hereditatis emptori competat.*

65 *l.cum hereditate.55.h.t.*

67 *l.ſi duo.38 h.t.*

68 *Ius accreſcendi in ſuis heredibus an detur.*

69 *l.1.& 2.h.t.& n.77.*

70 *Hereditatis portio ſemel acquiſita an poſsit repudiari.*

71 *l.qui ex duabus.53. §.1.hoc titu.*

72 *l.ſi minor.61.h.t.*

73 *l.ex contractu.74. D. de re iudicata.*

74 *l.ſi duo.38.l.cum hereditate.55.l. ſi minor. 61.l. quæ nepotis. 98. l.Ariſto.99.h.t. & num.ſequentibus.*

76 *l.cum quidam.30.in pr.l.Panon, 86.h.t.*

78 *Portio cum ſuo onere accreſcit.*

79 *Portiones deficientes æqualiter nō ſemper accreſcunt, explicatur, n. ſeq.*

80 *Coniunctio triplex. Re. Verbis. Re & verbis, & n.ſeq.*

1 PRæcipua huius tractationis de *acquirenda hereditate* pars in qua in hoc eodem titulo I.C. ſunt ſubobſcura reſponſa eſt, de iure accreſcendi. Nam cum & vnū, & plures vſque in infinitum poſsit quis heredes inſtituere.§. & vnum

7.Inſt.

§. Inſt. de her. inſt. ſiue æqualibus, ſiue inæqualibus partibus adſignatis §. hereditas 8. iūctis ſeq. illo t. & ſuorum neceſſariorumque cauſa excepta, adire compelli poſsit nemo. l. nec emere. 16. C. de I. delib. & alijs etiā modis euenire poſsit ne inſtitutus ex parte adeat, quia vel conditione defectus, vel impeditus, teſtamentorum cauſæ occurri, & æquum, & neceſſarium fuit omnino, ne ſi huic nō præſtaretur malo medela, eorū diſſolueretur vis, & poteſtas ciuili iure teſtati & inteſtati concurſum nō admittente l. ius noſtrum. 7. D. de R. I. inductum igitur veteri Iuriſprudentia, *ius quoddam accreſcēdi* appellatū quo defectæ quocumque modo aliorum heredum partes ſiue portiones ei qui iam ſuam agnouit accreſcunt ad cuius rei exemplum, & in legatis & in vſufructu, alijſque adquiſitionis ſpeciebus idem quoque admiſſū eſt, vt late nos ad §. ſi eadem res. I. de leg. nunc de eo tātum quod inter heredes eſt agemus.

Et nominatim de interpretatione 2 l. 1. t. 4. li. 5. nouæ recop. cuius verba non leuem iuri accreſcendi ſcrupulum videntur inijcere: nam ſi ponas duos hodie ſcriptos heredes, alterū autem ex his repudiantem, & coniū gas argumentum in iure ciuili ſane validum ex reg. l. quæ de tota. 76. D. de rei vin. efficies, quod quemadmodum, herede vno inſtituto ex aſſe repudiante, legitimo ab inteſtato defertur hereditas, idem & de portione, ſiue hereditaria parte defecta poteris exiſtimare, propter illa verba. *Si el heredero no quiſiere heredar, entonces herede aquel, &c.* Quæ Regia lex, & in alio etiam valde tractationem hanc totam de acquirēda hereditate inutilem & ſuperuacuā reddere videtur, dum ait, omnia quæcū que ſunt in teſtamento ſcripta, etiā nullo herede adeūte, ex his qui ſcripti ſunt, hodie ſubſiſtere, quod ſi ita eſt inanis fere totus noſter in antiqui iuris de adeunda hereditate regulis exponendis labor videtur: aut ſaltim vt id in choronide eius tractationis exponamus, erit ſine dub. præcipuum, qui hoc ſit hodie intelligendum, quod hac in parte de nulla neceſſaria aditione ea Regia ſanctione cauetur, ſed hæc præſtabimus ſuo ordine, de iure accreſcendi in primis ſerio agentes.

De iure accreſcendi.

Accreſcendi verbum à Iuris Conſultis frequenter vſurpatum, rem alteri accedere, atque adiungi ſignificat, vt cum dicimus inſulam fundo accreſcere. l. ergo. 30. l. Inſula. 56. D. de acquiren. domin. hinc Cicer. de Inuent. *Flumen ſubito accreuit*, & in Salluſtio. *Quæ ſi tibi falſa obijcio, redde rationem quantum patrimonij acceperis, quid tibi litibus accreuerit.* Hiſpane dicimus, *aumentar, acrecētar.* Eodemque ſenſu, deficientem hereditatis ſiue teſtamentariæ, ſiue legitimæ partem heredibus *accreſcere*, & item & rei legatæ legatario, qui ſuam iam agnouit. l. 1. in principio, & §. vltimo. l. 3. in principio, & §. non ſolum, lege. idem. 6. §. 1. lege. cum ſinguli. 11. in fine. D. de vſufructu accreſcendi. lege. item. quod

quod Sabinus.l.7.§.1. D. de her.inſt. l.35.§.fin. D.de bon. poſſeſ.quinimo, & vnam alij hereditati (quæ res mirabilis, vt infrà audiemus) l.qui patri.59.h.t. Duar.lib.1.de iur.accreſ. cap.1.Ioan.Sueuius eod.tract. lib.1. c.1. Donel.lib.7.c.12. in cuius notis plura Oſſualdus. Cui enim portio quæſita eſt, ei vacantes, quaſi tractæ ab illa etiam nolenti accreſcũt.

4 Sicuti per alluuionem † dicitur vicinorum prædiorum partes fundis noſtris accreſcere.l.adeo.7.§.1. D. de acq.dom.l.1.in fi.C.de alluuion. §.præterea.19.I.de rer.diuiſ.l.26.ti. 28.p.3.Conna.lib.3.ca.5. Cuiacius. lib.1.obſeruat.cap.9. quo ſimili vtitur, vt rem explicat Pap.in l.Titio. 33.ibi. *Quoniam portio fundi, velut alluuio portioni: perſonæ fructus accreſcet.* D.de vſuf. Cum qua hoc noſtro iuri accreſcendi conuenit, quòd vtrobique ſine facto hominis fit acceſsio: non quod vtrobique ſit incrementum latens. Non enim, vt alluuio latenti quodam incremento per temporum interualla minimas particulas adijcit: ita, & ius accreſcendi. Sed quàm primum portio vacãs deficit, tota continuo eodemque momento alteri accedit.

5 Alio tamen longè vſurpabatur olim, cum apud veteres accreſcendi ius filiabus alijſque per virilem ſexũ deſcendentibus, nec inſtitutis, nec nominatim exheredatis concedebatur: nimirum ſuis heredibus ſcriptis, illis in virilem, id eſt æqualẽ portionem admiſſis, extraneis vero in dimidiam, Caius lib.2.Inſt.tit.3.Iul. Paul.lib.3. ſentent.tit.de teſtam.Vlpia.tit.22.Iuſtinia.in pr.I.de exheref. liber.§. ſed non ita. vbi. obſeruauimus nu.19. Hotom.lib.8.obſeruat. cap.5.Borcholt.d pr.& in §.ſi eadẽ, I.de leg. tunc enim perſonæ perſonis accreſcebant, & cum heredum numerum augerent, ſcriptis potius decreſcebat. quare rectè Theophilus eò loci, ius hoc accreſcendi, id eſt *partis auferendæ* appellat.

6 De definitione iuris accreſcendi in hereditatibus, & legatis, infinita propè ab ſcribentibus tradita ſunt, vt conſtat ex his quorum nomen i nimus, in d.§.ſi eadem res. nu.16.& poſtea ſcripſerunt Donel.& Sueuius ſup.relati. Henric.à Suerin. de vſuf. accreſ. & relati alij ab Oſſualdo, d.c. 12.& cap.13. Ant.Faber de errorib. prag. Decade.49. & 50.per totas, & Decade.100.cap.10. Ego quam eò loci ſub.nu.17.ſcripſi retineo, vt ſit, *Ius retinendæ, vel nanciſcendæ partis eius, qui non concurrit, vel concurrere deſijt*, ſcripſerat Cuiac.in Parat. de vſuf.accreſcend.& tract.5.ad Afri.ad l.qui vſumfr. 36. D.de vſufr. nec diſcrepat.lib.12. obſer.cap.12. qua non ſolùm *ius accreſcendi*, verũ & *ius non decreſcendi* comprehenditur, de quo Iuſtin.in l.vn.§.vbi autẽ verſ. *Sin vero nemo alius.* C. de cadu. toll. quam iuris accreſcendi, & non decreſcendi partitionem & ſi, in legatis admiſſam, in hereditatibus reijciant A.Faber Decade.49.c.1. & 4. Oſſualdus ad Donel.lib.7.cap.13.in notis.lit. I.nos, & nunc probamus, & inferius cõmodius explicabimus nunc de eius inducendi, in hereditatibus præſertim, ratione.

7 Eam à duobus principijs functis oriri putat Donelus, d.c.12.in prin. Tum

Tum quia pars ſemel quæſita repudiari nequit. l. ſicut. 4. C. de repud. hered. nam qui ſemel eſt heres, amplius non poteſt deſinere eſſe heres l. & ſi ſine. 8. §. ſed quod Papinian. D. de minorib. l. ei qui ſoluendo. 88. D. de her. inſt. induit per ſucceſsionem heres perſonam defuncti: fieri igitur non poteſt, vt quam ſemel induit, deinde exuat, dimittat, non magis, quàm vt ſuam propriam deponat: perſonam quippè nemo habere poteſt ad tempus, ſiue à natura, ſiue à lege l. quæſitum. 34. D. de adopt. eleg. Ant Fab. de error. Decade. 17. cap. 1. Cum etiam, quia eiuſdem hereditatis delatæ partem habere, partem non habere poteſt nullus. l. 1. l. 2. h. t. de quibus latè ſup. ca. 10. quæ ratio inſinuatur à Iuſtiniano, in d. l. vn. §. His ita definitis. verſ. *Et hoc nolētibus ipſo iure accreſcat, ſi ſuas portiones iam agnouerint*. C. de cad. toll. & antea à l. C. in l. ſiquis heres. 35. ibi. *quoniam inuito quoque ei accreſcit portio*. in l. qui ex duobus. 53. in pr. & §. 1. ibi. *deficientium partes etiã inuitus excipit. h. tit.* Parte ergo aliqua ab herede agnita, ſi aliæ deficiãt priori adiungi, & accreſcere neceſsitas cogit.

Verum, ſi hanc penitius rationem conſideres, ex ea id ſequi euinces, quare inuitis etiam accreſcant, non quare accreſcant.

8 Quare ratio alia quęrenda eſt. Et ſanè illa ſtatim ex communi interpretum ſententia occurrit, quod alioqui fieret, vt quis pro parte teſtatus decederet, pro parte inteſtatus contra iuris regulam de qua in l ius noſtrum. 7. D. de reg. iur. ſic enim reſoluit ex crebriori ſcribentium opinione Micha. Graſſus de ſucceſ. abinteſt. §. ius accreſcendi. q. 3. quã & ipſe ſum amplexus, in d. §. ſi eadẽ res nu. 18. & nu. 99. cum ſeqq. & nullus fere diſſentit.

9 Sed inſurgit ſtatim difficultas nõ leuis, nam & ſi ea ratio facto teſtamẽto, & in hereditate teſtamentaria cõuincat, & procedat, germanam tamen, & propoſitæ quæſtioni aptam non eſſe, ex eo apertiſsimè intelligitur, quod nullo facto per patrẽ fam. teſtamento, habere locum non poteſt, quia, & ſi negaremus eſſe hoc caſu locum iuri accreſcendi, nõ ideo tamen conſequens fieret, vt pro parte teſtatus deceſsiſſe videretur is, qui teſtamentum non fecit. Et tamẽ verum eſt, non minus abinteſtato, quàm facto teſtamento, coherede deficiente, eius hereditariam portionem coheredi etiam inuito accreſcere: adeoque, quod magis mirũ eſt, etiam ad ipſius heredem tranſmitti. l. ſi ex pluribus. 9. D. de ſuis, & legit. quod dictis locis animaduertimus, & poſtea conſiderat. A. Faber de error. Decade. 49. c. 1. nu. 3. Adde longè facilius eſſe, quem decedere pro parte teſtatum pro parte inteſtatum quàm vt abinteſtato heres pro parte
10 hereditatem habere poſsit. Illud † enim aliquando permittitur, etiam in pagani hominis hereditate; nimirum ex poſt facto, ideſt poſt aditam hereditatem inſolidum ex teſtamẽto, vt in ſp. l. nam & ſi 15. §. fi. l. circa 14. D. de inof. teſt. de qua nos in §. hereditas. nu. 15. & 35. I. de hered. inſt. Cagnol. P. Faber, & Mayneri. in d. l. ius noſtrũ. 7. de reg. iur. Fichard.

conſ.79.nu.6.vol.1.Socin.reg.495. Simon de Petris de interpret.vlt. volunt.lib.3.dub.1.ſolut,2.nu.50.Mãtica de coniectur. vlt. volunt. lib.4. tit.3.nu.15. Myſingerus obſeruat. 99.centur.1. Hoc † verò nunquã, nec ab initio,nec ex poſt facto,vt latè d.c.10.etiam ſi teſtatoris expreſſa adſit voluntas.l.de hereditate.19.§. filius fam.D.de caſt. pecul.ex quib⁹ ego ſic notare ſoleo, & interpretari. l.1.& 2.cum ſimilibus.h.t.iuncta regu.d.l.ius noſtrum,& l.nemo poteſt 55. D.de leg. 1. vt quemadmodum heres pro parte adire non poteſt, quin totam rem habeat: ſic nec teſtator id efficere poſsit,aut iubere,vt & paulo inferius audiemus.

11

12 Retinenda eſt ergo ratio illa, quã nos in d.§.ſi eadem res. ſub. nu.28. ſcripſimus à qua non diſcrepat Ant. Faber.d.c.1.nu.5. conueniunt etiam Duare.lib.1.de iure accreſ. c.2.Anto.Gomez.1.tom.cap.10. nu.27.Io. Sueuius lib.1.de iur.accreſ.c.2.quos ſequitur Oſſualdus ad Donel. lib.7. cap.12.lit.B. C.nimirum, quia hereditas indiuidua eſt. l.Pomponius.8. in fin.D.de rei vind.heres autem,& hereditas eodem modo ſe habent ad perſonam defuncti repræſentandam l.heres,& hereditas.22.D.de vſuca. quam rem (quia aliàs ſubobſcura) pro iunioribus meis diſcipulis ego aperio magis. Diximus laté ſup. Patre fam.ſiue teſtaméto facto,ſiue ab inteſtato defuncto , donec ſcriptus, ſiue legitimus adit,quãdam fieri iurium omnium,& actionum,quæ teſtatoris fuerunt,collectionem, & cumulũ,quæ hereditas iacens nuncupatur,& eundem defunctum refert,ac repræſentat,perinde,ac ſi pater fam. viueret, & in humanis rebus adhuc eſſet.Diximus,heredibus quandocũque adeuntibus,perinde eſſe,ac ſi adijſſent eodem ipſo inſtanti, quo homo ille , de cuius hereditate agitur, vltimũ exhalauit ſpiritum : adeo vt inter teſtatoris mortem, & aditionẽ interuallum nullũ fuiſſe credamus: quod ita oportuit iure ciuili conſtitui,ne aliàs patria fam.iura, quæ plerumq; cauſam continuam habent,interrumperẽtur,abrumperentur. Cũ igitur heres adita hereditate,ſiue teſtamẽtaria,ſiue legitima vice defuncti fungatur , & vna eademque perſona cum eo iuris fictione habeatur, adeo vt quodammodo viuere intelligatur,is qui deceſsit,alio in locum eius ſuffecto,quod & latius ad Rub. l.de hered.Inſt.ſcripſim⁹,& in fictionibus his prudentes ſemper naturã imitentur.§. minorem natu.l. de adopt. Abſurdum ſanè ſimiliter videretur, quẽquam defunctum in rerũ natura eſſe pro parte fingi,pro parte tanquam defunctum æſtimari , quis enim non videt harum rerum naturaliter interſe pugnam eſſe: Ergo efficitur † neceſſario, heredibus pluribus ſcriptis,aut pluribus eiuſdẽ gradus abinteſtato legitimis exiſtentibus , ab omnibus hereditatem adiri oportere,vt ſic ab eis poſsit integer & totus defunctus pater fam.repræſentari,aut aliquibus ex ijs deficientibus,ſiue ex noluntatis, ſiue ex impotentiæ cauſis,vacantes,& deficiẽtes portiones coheredibus , qui iam agnouerunt, deferri , & accreſcere. Omnibus autem repudiantibus, ſequenti gradui,ſiue ſubſtitutorũ,ſiue legiti-

13

legitimorum locum dari: deniq; fiſco, iuxta obſeruata ſup. c. 8.

14 Vnde conſtat, quod & ſi in ſucceſſione teſtamentaria ius accreſcendi in hereditatibus, & ex iuris neceſsitate, item & teſtatoris voluntate oriatur, vt mox dicemus, in legitima tamen ſucceſsione, non ex aliqua cõiunctione, ſed ex ipſius ſucceſsionis natura deſcendit: quia legitima ſucceſsio tori gradui ſeruata proximitatis prærogatiua defertur, l. 2. §. hæc hereditas. §. legitima. D. de ſuis, & legitim. Auth. Poſt fratres. C. de legit. her. Auth. defuncto. C. ad Tertyll. §. 1 §. ſi plures. I. de leg. ag. ſucceſ. atq; ita ſalua gradus prærogatiua portio vacans non poteſt ad vlteriorem agnatũ tranſire, ſed exiſtentibus in eodem gradu accreſcere debet. d. l. ſi ex pluribus. 9. D. de ſuis & leg. her. qua eadem ratione, & in bonorum poſſeſsione contra tab. ius accreſcẽdi admittitur. Duar. lib. 1. de iur. accreſ. c. 17. c. 20. Item & in querela in officioſi teſtamenti, l. ſi ponas. 23. §. fi. D. de inof. teſt. quia hæc remedia eo lem ordine, & ijs demum dantur quibus, & ſucceſsio abinteſtato competit. l. non putauit. 8. §. ſi D. de bon. poſſ. cont. tab. §. eadem hæc. I. de heredit. quæ abinteſt.

15 Cæterũ hanc rationem nonnulla difficilem reddunt. Et illud in primis, quod queadmodum defunctus à pluribus repræſentatur heredibus ſcriptis, vno ex his deficiente, heres legitimus eam partem agnoſcere, & pro ea repræſentare poterit. Itemq; teſtamento non condito, ſi ex pluribus legitimis vnus repudiet, ſequẽs gradu. Deinde, quod quæ ratio facit vt & teſtatus, & inteſtatus quis, ſaltim ex poſt facto, effici poſsit. d. l. n ã & ſi. 15. 9. ſi. d. l. circa. 24. D. de inof. teſt. eundem, & ab initio ſic decedere poſſe, ſuadere videtur, cum nulla aut ſaltim congrua, & rei conueniẽs & apta inter vtrumque caſum reddi poſsit. Præterea, nam ſi hac ratione ſolum ius accreſcendi eſſet in hereditatibus inductum, quia hereditas, quæ in defuncti locum ſuccedit, & eius perſonam repræſentat, indiuidua eſt, & heres, qui in hac parte iuris eodem modo ſe habet, ac hereditas non poteſt ſcindere, ac pro parte repræſentare: Sequeretur non niſi in eadem tantũmodo hereditate admittendum, non in diuerſis. Cuius tamen contrarium probat Neratij difficile reſponſum, in l. qui patris, 59. hoc tit. dum eum, qui patri heres extitit, impuberis cui ſubſtitutus eſt, hereditatem prætermittere non poſſe Conſultus affirmat. Sed etiam, ſi ante pupilli mortem decedat, eius hereditatem, ex poteſtate iuris accreſcendi, ad heredes ſuos tranſmiſſurum. Sed his ſuo ordine, vt faciamus ſatis, oportet.

16 Priori difficultati reſpondemus, verum ſanè eſſe, patre fam. defuncto pluribus heredibus relictis, ſiue ſcriptis, ſiue legitimis, ab omnibus quidẽ repræſentari, repræſentatione tamẽ vniformi, quæ diuerſas non recipit qualitates, queadmodũ enim homo viuens, & perſona ſecundũ idem, & ad idem diuerſo iure cenſeri nõ poteſt, ſic nec hereditas repræſentans, ſed eodẽ ſucceſsionis genere repræſẽtare debet, vnde impoſsibile, vt ab ſcriptis, & ſuccecẽtib⁹ ex teſtam. & à legi-

à legitimis ſuccedentibus abinteſ-
tato ſimul, cum diuerſo iure ſucce-
dant repræſentatio fieri poſsit; nec
ab ijs, qui proximioris, & remotioris
gradus ſunt: quorum concurſus vno
eodemque tempore, & loco, vt eſt
natura impoſsibilis, ſic nec iure (q̃
naturam imitatur, vt pauló ſuprà au
diuimus) admitti poteſt, vt latius,
doctè ſanè ſatis vt omnia, reſoluit, &
exornat Ant. Gomez. 1. tom. variar.
cap. 10. nu. 27. verſ. *vnde dico quod
ſit tertia ratio.* Ioann. Sueuius.
lib. 1. de iure accreſ. cap. 2. quæ ratio
excludens legitimi abinteſtato, cũ
herede ſcripto ex teſtamento ſucce
dente concurſum, poteſt ſtrenuè cõ
17 firmari. Nam, † & ſi verum ſit in le
gatis totum ius accreſcendi ex vo-
luntate teſtatoris pendere, vt dixi-
mus, in d. §. ſi eadem res d. nu. 28. &
100. & in hereditatibus quoque idẽ
eſt admittendum, cum placuerit ex
18 tacita † & præſumpta ſubſtitutio-
ne ius accreſcendi inter legitimos
etiam procedere, e leg. tex. in l. ſi Ti-
19 tio. 61. §. Iulianus. † ibi. *Et hic qua-
ſi ſubſtitutus, cum ſuo onere conſequi
tur accreſcẽtem portionem.* D. de leg.
2. cui addes Iaſon. in l. errore. col. fi.
C. de teſtam. Graſſum de ſucceſ. ab-
inteſt. §. ius accreſcendi. q. 19. nu. 1.
Anto. Fab. lib. 15. conie&c. cap. 14. ad
med. & lib. 18. cap. 14. quam volunta
tis ſuſpicionem, in ſucceſsione præ
ſertim teſtamentaria, nec tenuem,
nec obſcuram rectè obſeruat Duar.
lib. 1. de iu. accreſ. c. 1. & ad h. t. c. 6.
Nam teſtator eo ipſo quod plures ad
eandem rem vocat, oſtendit male ſe
quidem omnes, quos coniunxit, pa-
riter rem pro genere coniunctionis
habere, eo modo videlicet quò poſ-
ſunt, non ſingulos in ſolidum, ſed
pro partibus indiuiſis; & quo caſu
aliqui dificient, male cõiunctos, pro
vt quiſque cõiunctionis genere pro
pior eſt, illorum partem acquirere,
quàm omnimodo diſiunctos: in ho-
rum autem locum nullomodo legi-
timos vocari. Nam & ſi hi ex tacita
quoque defuncti voluntate ſucce-
dant, ceſſat tamẽ propter expreſſam
ex vulgatis: atque ita nunquam teſ-
tamentarij, & legitimi heredis con-
curſus dari in iure accreſcẽdi poteſt
tacitæ expreſſa repugnante volunta
te. Item nec eorum, qui diſparis ſunt
gradus, cum non antea ſequentis,
quàm omnes, qui in priori ſint defi-
ciant, ſucceſſoribus deferatur.

20 Non obſtat deinde deſumpta ra-
tiocinatio. ex d. l. nã & ſi. 15. §. fin. &
d. l. circa. 24. D. de inoſ. teſt. Eo nam
que caſu ſatisfactum eſt legi, & iu-
ris rationi ſtatim, atque hereditas pa
tris ſemel adita fuit inſolidum ex te-
ſtamento. Et quod poſtea hereditas
deſinit adita eſſe ex teſtamento pro
ea parte, pro qua teſtamentum per
querelam inofficioſi ruptum fuit, nõ
facit, vt perſona defuncti non repræ
ſentetur ab herede teſtamẽtario, niſi
pro ea parte: ſed potiùs, vt duæ hu-
ius hominis hereditates fuiſſe intel-
gantur, vna teſtamentaria, alia legi-
tima, quarum vna quęque perſonam
defuncti repræſentet, illa ex teſtamẽ
to, iſta abinteſtato.

21 Quod; quia nouum inſolens, & in
auditum tibi forſan videbitur, abſur
dumquè vnius hominis, cuius non
duplex, ſed vnum eſt patrimonium.
l. iuris peritos. 30. §. 1. ad fi. D. de ex
cuſ.

cuſ. tit. duas dari hereditates, vt aperiamus paulisper ſubſiſtẽdum eſt.
22 Memineris ergo, † quòd hereditas, quæ ab herede ſcripto adita fuit, deſijt eſſe hereditas, effectaque fuit patrimonium heredis. §. 1. I. de her. qualit. Et in eo ſtatu manet, quandiu teſtamentum ſubſiſtit, vt proinde nulla iam teſtamentaria hereditas dici poſsit. Hoc cum certi, & indubitati iuris ſit; & illud etiam verũ agnoſcas oportet. Pro qua parte ruptum fuit teſtamentum, ſicuti non poteſt quiſquam ex eo teſtamento heres eſſe, quod ruptum fuerit. l. Papinianus. 8. §. ſi ex cauſa. ibi. *ipſo iure reſciſſum eſt, & ſuus heres erit ſecundum quem iudicatum eſt.* D. de inoſ. teſtam. iuncta reg. l. & ſi fine 8. §. ſed quod Papinianus ad fin. D. de minorib. l. ei qui ſoluendo. 88. D. de here. inſtitu. Ita & hereditas, quæ pro illa etiam parte conuerſa videbatur in patrimonium heredis, nec amplius eſſe hereditas, repetitur perinde eſſe hereditas, ac ſi nũquam adita fuiſſet, non tamen eiuſdem ſpeciei. Quoniam, quæ ante aditionem fuerat hereditas teſtamentaria, quippè quæ ex teſtamento, & delata erat, & acquiri poterat, adeoque re vera fuit acquiſita. Poſtea rupto tandem teſtamento repetitur hereditas legitima, & inteſtati, ſed eo tempore quo hoc non eſt abſurdum, cum iam hereditas nulla ſit teſtamentaria. Illud
23 enim, † quod dicimus, *non poſſe quem decedere pro parte teſtatum, pro parte inteſtatum*, ſic eſt enuntiandũ: Eiuſdem hominis non poſſe eodem tempore duas eſſe hereditates, quarum vna ſit teſtamentaria, alia legitima: Nec vnam hereditatem, quæ ſit huius conditionis, ideſt pro parte teſtamentaria, pro parte legitima. Tum præcipuè quo ipſe moritur, & incipit eſſe hereditas, quo reſpicit verbum, *decedere*, quo Pomponius vtitur, in d. l. ius noſtrũ, & iamdiu nos obſeruauimus, in d. §. hereditas nu. 35. I. de her. inſtit. At
24 eius hominis, † qui teſtamento facto deceſsit, & eſt ex eo iam adita hereditas, & proinde, cuius iam nulla eſt, quia teſtamentarium iam habuit heredem, aliquam reperiri ex poſt facto legitimam hereditatem, nouum & rarum, magis quam abſurdum eſt, quoniam vtraque hereditas eodem tempore non concurrit: quemadmodum, & ſi rarum, & inſolens, non tamen abſurdum, quem qui ſemel fuit heres, heres eſſe deſinere, vnumque & eundem teſtatorem duos habere in ſolidũ heredes, teſtamentarium vnum, legitimum alium, quia ille prior heres eſſe deſierit; quinimo, vt proprius loquamur, ac ſi nunquam heres fuiſſet, videatur, vt nuncupatim hæc omnia
25 deprehendes. Ex d. l. Papinianus. † 8. §. ſi ex cauſa. D. de inoſ. teſt. quo loci eleg. Vlp. *Si ex cauſa de inofficioſo cognouerit iudex, & pronunciauerit contra teſtamentum, nec fuerit prouocatum, ipſo iure reſciſſum eſt, & ſuus heres erit ſecundum quem iudicatum eſt, & libertates ipſo iure non valent, nec legata debentur, ſed ſoluta repetuntur, &c.* Nam (vt ſubiungit Iul. Paul. in l. qui repudiantis. 17 §. 1. illo tit.) *Cum contra teſtamentum, vt inofficioſum, iudicatur, teſtamenti factionem habuiſſe defunctum*

non creditur. Vnde idem reſpondit, in l.eam qui.21.§.fin.eodem t. *Euicta hereditate, per inofficioſi querelã ab eo, qui heres inſtitutus eſſet: perinde omnia obſeruari oportere ac ſi hereditas adita non fuiſſet, & ideo, & petitionem integram debiti heredi inſtituto aduerſus eum, qui ſuperauit, competere, & compenſationem debiti*. Abſurdum ergo videri non debet, vt Pap. ait, in d.l.nam & ſi.15.§.fin.ad ſ.illo tit.in eius ſpecie, & quæ in d.l. circa proponitur, *teſtatum & inteſtatum, quem videri*, & duas hereditates duoſque in ſolidum heredes habere teſtamentarium vnum, legitimum alium diuerſis tamen temporibus.

26 Sed reſtat adhuc aduerſus rationẽ hanc difficillimus obex ex d.l. qui patri.59.h.t. ex qua ſine ſcrupulo Bart. Bald. & antiquiores non ſolum ius adcreſcendi in duabus diuerſis hereditatibus dari probãt: quod ſi ita eſt noſtram indiuiduitatis rationẽ impugnat, ſed & illud ad heredes
27 tranſmitti; in quam ſententiam mirabile illud Neratij reſponſum firmant, de eius interpretatione agentes idem Bart. in l. Reconiuncti, q. vlt. princip. vbi Ioa. Crotus colu.38. Ruin.col.21. Craueta ad l.cum filio 2.p.num.345. Fabian. Acorambonis in l.heredes mei.§.cum ita num.32. ad Trebell. Polyrus tract. de ſubſtitution. Rub. de Pupillari. num.29. Cephalus conſ.16. num.46. volu.2. Balthaſar Quintius conſ.177. num. 86. inter conſil. diuerſorum, volu.1. Graſſus in recept. ſentent. §. ius accreſcẽdi, q.12. & poſt eos erudite, & grauiter Donel. ad l. quidam elogio C. de iur. delibet. Duaren. ad h.t. ca. de effectu repudiationis: Ant. Faber de Error. pragmatic. 2.p. Decad.31. erro.5.nu.2. & 10. error.6. ex nu.1. error.7. ex nu.1. & Decade.100. ſub 4.p. error.10. in pr. Melchior de Valentia Epiſtolicar. exercitat. lib. ſingulari. Epiſtola, & exercitatione.1.2 & 3. qui ex d.l. qui patri. obex magis, ac magis obſtat, ſi illud Neratij reſponſum cum Ant. Fabro d. errore.6. in exheredato filio accipiamus quo ſane caſu lõge minus ius accreſcendi admittendum eſſet, cum adeo diuerſæ, & ſeparatæ ſint hereditates patris, & filij, nec vlla paternorũ bonorum pars ad pupillũ potuerit peruenire: ergo ſi in illis patris, & filij hereditatibus ius accreſcendi admittimus, vt eſt omnino admittendum nulla eſt ratio, qua non ſimiliter in quibuslibet alijs diuerſis extraneorum hereditatibus ſit concedendũ, vnde & illud cõſequens, cauſam huius iuris ex indiuiduitate hereditatis, & teſtatoris non oriri.

28 Verum quamuis iuxta Neratij ſpeciem in d.l. qui patri, adeo multa tradiderint interpretes tam in quæſtione hac quam diſputamus, de iure accreſcendi, cuius ibi meminit Neratius, quam in ea an ſubſtitutionis pupillaris ad ſubſtituti heredes tranſmiſsio ſit, vt eorum ſententijs referendis longiſsimo eſſet commentario opus, nos ea ſolum, quæ ad nodi huius diſſolutionem pertinent adducemus. Vera ergo eſt ſententia hæc quam probamus, accreſcendi ius in hereditatibus ex indiuiduitate illa repręſentationis, quæ per hereditatem, & heredes fit, oriri: vnde, & illud quod latè ſupra. cap.10. ſcripſimus.

mus,& in l. 1. & 2. hoc tit. traditum eſt, hereditatem aut omnino ex aſſe adeundam, aut repudiandam, ſcindi autem nullomodo poſſe ſcindi, aut proparte acquiri, quam rationem Neratius non impugnat, illud ad pupilli etiam hereditatem protrahens, quæ quin à paterna ſit diuerſa negari non poteſt, nam licet patris, & filij impuberis duæ ſemper, & omni caſu ſint hereditates, quo vſque per ſui heredis exiſtentiam, quam vocant, iunctæ eſſe cœperint. l. ſed ſi plures. 10. §. filio impuberi. D. de vulga. & hereditates eſſe deſierint per aditionem hereditatis pupillaris, ſiue teſtatus vterque deceſſerit, ſiue vterque inteſtatus. Cum tamen pater non tantum ſibi, ſed etiam filio impuberi teſtatus fuit, vt eſt vnum teſtamentum, ſic & vnum dumtaxat iudicium, nimirum ſolius patris quo referendi text. in l. patris & filij. 10. D. de vulg. l. pater familias. 13 D. de priuilegijs creditorum aliàs. 26. D. de bon. auth. iud. poſſeſſ. 7. §. igitur. Inſtit. de pupill. quando quidem filius in ea ætate iudicio carere intelligitur. §. Præterea. l. quibus non eſt permiſſ. iuncta. l. 2. in princ. D. de vulgar. Ex quo voluit Papinianus, vt de inofficioſo filij teſtamento dicere mater non poſſet, quia tametſi teſtamentum ſit filij, attamen iudicium eſt patris. l. Papinianus. 8. §. Sed nec impuberis. D. de inoffi. teſtamento. Adeo vt ex ſolo patris iudicio æſtimandum ſit, quod cum inficias ire poſſit nemo, ſuccedit regula, quæ ſupremi iudicij diuiſionem fieri numquam patitur. l. neminem. 4. l. ſed duobus. 5. §. 1. D. de. leg. 2. l. eum qui. 18. D. de his, quæ vt indig. vnde conſequens neceſſario ſit, quod vult Neratius, in d. l. qui patri. Eum qui patri heres extitit, ſi idē filio impuberi ſubſtitutus ſit, non ſolum hereditatem pupilli, quæ poſtea obuenerit, prætermittere non poſſe ſed & ſi viuo filio deceſſerit, tranſmiſſurum etiam hereditatem ad heredem, quamtumuis inuitum: tamquam, quæ accreſcendi quodam iure paternæ coniungatur, propter iudicij paterni, ex quo vtraque hereditas defertur, vnitatem. Idque eſt, quod inſinuare voluit eruditus Antonius Faber de Erroribus pragmat. Decade, 31. cap. 7. inſtitutionem pupillarem accreſcere inſtitutioni paternæ: certum enim cum ſit portionem portioni, & in caſu illo hereditatem hereditati accreſcere, commodius res hæc explicari non potuit, quam ea enunciatione, pupillarem inſtitutionem paternæ accreſcere, nimirum, quia facto teſtamento pēdet hereditas teſtamentaria, vt & teſtamentum ipſum ex inſtitutione, diximus late ad Rubricam Inſtit. de hered. inſtituen. quæ inſtitutio in Neratij caſu, licet ſit duplex, non minus, quam hereditas, cum pater ſibi, & filio teſtatus fuit etiam eodē inſtituto herede. Coaleſcit tamē in vnū idemque iudicium patris, quod ſicut vnum, ita indiuiduum eſt. Vnde relinquitur ſemper verum eſſe, vt ſupra num. 9. affirmamus, naſci ius accreſcendi ex indiuiduitate aliqua, quamuis, non ſemper ex eadem, quippe, ex *indiuiduitate hereditatis*, ſi de eo vnius hereditatis reſpectu tractetur, ex *indiui-*

duitate, verò *iudicij*, ſi de duobus hereditatibus agatur, quæ eſt veriſsima, d.l. qui patri. interpretatio.

29 Aduerſus quam & ſuperiorem reſolutionem obſtare tamen videtur, quod quam ſis verum ſit, & ſine dubio fatendum, vnum quidem eſſe iudicium, idemque, patris ſibi, & filio impuberi teſtantis, negari tamē non poſſe, quin duæ ſint diſpoſitiones, quas proinde ſeparari nihil prohibet. Sic enim iure cautū eſt, & ſi ab vno, & eodē iudicio proficiſcātur. Ecce, ſi legata duo in vno eodē teſtamēto data ſint, & ab vno eodēque teſtatoris iudicio proficiſcantur, vſque adeo tamen diuerſarum diſpoſitionum iure cenſentur, vt vnum agnoſci poſsit repudiato altero, ſi non ſint connexa. l. neminem, 4. l. ſed duobus 5. in pr. & §. 1. D. de leg. 1. l. 36. tit. 9. p. 6. Bart. in l. re coniuncti. nu. 51. D. de leg. 3. & in l. ſtipulationes non diuiduntur. nu. 20. D. de verb. ob. Anton. Gomez. 1. to c. 1. nu. 42. & cap. 12. nu. 33. Rurſus, & eodem modo repudiari hereditas poterit, & legatum vni ex heredibus factum etiam totum retineri. l. qui filiabus. 17. §. vlt. iuncta l. ſeq. D. de leg. 1. l. miles ad ſororem. 75. §. 1. D. de leg. 2. l. 2. tit. 9. p. 6. vbi latè Gregor. & in l. 2. tit. 15. p. 2. & in l. 4. tit. 6. p. 6. Padilla in l. cum virum n. 4. C. de fideicom. Ioan. Gutierrez conſ. 18. nu. 85. Pet. Surdus deciſ. 14. Mantica de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. tit. 7. Menochius de præſumptio. lib. 4. præſumptio. 194. & ſeq. Ergo idem & in duabus illis patris, & impuberis hereditatibus in Neratij ſpecie admitti debuit, vt paterna retineri, pupilli vero repudiari rectè poſsit, duæ cum ſint diuerſæ diſpoſitiones, licet ab vno eodēque teſtatoris iudicio proficiſcantur.

30 Sed occurrit in promptu diuerſitatis ratio. Alia enim eſt plurium legatorum in eodem teſtamento relictorum. Alia verò plurium inſtitutionum à patre, qui ſibi, & filio teſtatus ſit, in eandem inſtituti perſonā collatarum. Nam cum patris, & filij teſtamentum vnum ſit, ex receptiore prudentum veterum ſententia, d. l. patris & filij. 20. D. de vulg. d. l. pater fam. 26. D. de priuil. cred. d. §.
31 Igitur. I. de pup. Teſtamentum † autem quodlibet ex ſola inſtitutione æſtimandum ſit, vireſque accipiat. l. quod per manus. 10. l. vlt. D. de iur. codicill. latè in illa Rub. 1. de here. inſt. omnino conſequens eſt, vt vtraque inſtitutio paterna, & pupillaris pro vna haberi debeat, vtque ea ratio non minus inſtitutionum, quā teſtamenti indiuiduitatem inducat. Quæ tamen in legatis, eorumque cōſeruatione nullatenus procedit, à quibus teſtamenti poteſtatem, & virtutem oriri nemo dixerit.

32 Poteſt ratio hæc belliſsimè confirmari, ſimili duorum etiam, ab eodē tamen homine, diuerſarum inſtitutionum, non in vnum, ſed in duos heredes collatarum, in quibus propter hanc quoque iudicij indiuiduitatem placuit prudentibus ius hoc accreſcendi protrahere, vt & inuito heredi alia adcreſcat. Nam ſi miles Titiū heredem ſcripſerit in bonis paganicis, Sempronium vero in caſtrenſibus, duæ quidem ſunt hereditates, atque quod magis mirum eſt & duorum

Digitized by Google

nium quodammodo videntur homi-
num Militis, & Pagani, ita vt in totũ
æs alienum, quod in caſtris contra-
ctum ſolus Sempronius teneatur, ſo
lus autem Titius de omni ære alie-
no extra cauſam caſtrorum contra-
cto. Hoc tamen caſu, ſi alteruter de
latam ſibi hereditatem metu æris a-
lieni, aut alia qualibet de cauſa repu
diauerit, alteri inuito eam accreſce
re, vt totam hereditatem, vel defen
dere, vel creditoribus relinquere cõ
gendus ſit, ita Caius in l. ſi certarum
17. §. Iulianus, verſ. *quod ſi alterutra*
D. de milit. teſtam. nimirum, quia
non niſi vnum teſtamentum eſt, &
conſequenter vnum idemque iudi-
cium, licet circa duas, & diuerſas in
duobus heredibus inſtitutiones. Pa
ri ergo modo in Neratij ſpecie, quã
uis duæ ſint hereditates, diſpoſitio-
nes duæ, ab vno tamẽ iudicio, quod
indiuiduum eſt, cum fluant, ex indi
uiduitate illa accreſcendi ius indu-
cunt, vt ita maneat, & ex eadẽ, quæ
in hereditate propter eius repræſen
tationem, cernitur generaliter ac-
creſcendi ius inductum fuiſſe, per-
gamus iam.

33 Ex qua ratione iam infertur, illud
& in vno ad hereditatem vocato ad
mittendum, vt ſiquis ex aſſe heres,
ex parte aſsis adeat, in aſſem, ſcilicet
inſolidum heres efficiatur. l. ſi ex aſ-
ſe. 10. l. ſi ſolus. 80. in pr. h. t. ſiue ex
aſſe ſemel ſit inſtitutus; ſiue ſæpius
ex diuerſis partibus aſsis, & ſi ex a-
lijs pure ex alijs ſub conditione, ſi-
ue in aliquibus ſubſtitutum habeat,
ſiue non habeat. Quemadmodum, &
ſi in vna tantum re certa fuiſſet inſ-
titutus, vel in quota hereditatis, om-
nia enim alia bona ei accreſcunt, vt
ex iure putat Donellus d. lib. 7. cap.
34 12. in pr. † Verum quo caſu cohere
dem nullum habet, ſubtilius, & re-
ctius putat noſter Anto. Gomez. 1.
to. var. cap. 10. nu. 9. hic non eſſe ius
accreſcẽdi, ſed inſtitutionem vi ſua
extendi, vt videatur in omnibus in-
ſtitutus partibus, ſiue bonis l. 1. §. ſi
ex fundo. D. de her. inſt. l. 14. tit. 3.
p. 6. Simon de Pretis de interpreta-
tione vlt. volunt. lib. 3. ſolut. 5. n. 35.
& interpret. 1. dubit. 1. ſol. n. 5. Graſ-
ſus in recept. ſent. §. Inſtitutio. q. 22.
nu. 9, Couar, in c. Raynutius. §. 1. nu.
9. Rod. Suarez in l. quoniam in prio-
ribus ad leg. Regni. q. 7. num. 2. & 3.
Ant. Gomez. 1. to. cap. 2. num. 16. &
cap. 10. nu. 8. vſque ad nu. 15. Anto.
de Padilla, in l. eam quam. nu. 94. C.
de fideicommiſ. quo etiam modo rẽ
eam explicat Ferd. Minchaca. lib. 3.
de ſucceſſ. progreſſu. §. 23. num 46.
Vnde & illud, vt ſi ex pura inſtitu-
tione adeat, fiat ex aſſe heres, etiam
pendente conditione alterius partis
l. cum heres, 52. §. fin. h. t. iuncta l.
ſiquis ita. 33. vbi ſcribitur ratio. D.
de her. inſt.

35 Niſi in conditionalem partem ha
beat ſubſtitutum. d. §. fin. hoc enim
caſu ſi conditio deficiat, portio illa
habet alium heredem, nempe ſubſti
tutum, & primus heres, nec quidem
in ea inſtitutus fuiſſe intelligitur.
Hoc ideo; quoniam quamuis nullo
alio coherede dato, qui in quota, aut
certa hereditatis parte inſtitutus eſt
omnia bona ex vi inſtitutionis, &
defuncti voluntate habeat, vt paulò
ſuprà diximus, ſi tamen habet ſubſti
tutum in portione aliqua, ita demũ

ad eum illa pertinet, ſi ſubſtitutus, aut nolit, aut non poſsit eam habere & ſic iure accreſcendi: quo ſubſtitutionis ius eſſe potentius indubitatũ eſt. l. 2. §. pe. D. de bon. poſſ. ſecund. tab. nititur enim magis expreſſa, & enixa teſtatoris voluntate, quàm accreſcẽdi ratio, ſiue potentia, quæ ex tacita tantùm deſcendit. d. l. ſi Titio. 61. §. Iulianus. D. de leg. 2. Duaren. lib. 2. de iure accreſcen. cap. 16. Henri. à Suerin. de vſufr. accreſ. pag. 38. Minchaca lib. 2. de ſucceſſ. progreſ. in præfat.

36 Ergo ſubſtituto non dato vna aditione omnes conſequitur partes heres, ſiue per ſe, ſiue per alium heres exiſtat. l. ſi ego. 26. h. t. conſenſus enim mediatus trahit ad ſe cõſenſum immediatum, quemadmodum ex illa lege notat Bald. Pariſius conſ. 22 nu. 41. lib. 1. qui enim filium, vel ſeruum ſuum heredem inſtitutum adire iubet, ſi & ipſe ex ſemiſſe alio cũ filio vel ſeruo inſtitutus ſit, ſtatim & ex ſua inſtitutione eum heredem eſſe Pomponius ſcribit, idem Marcellus probat, Iulianus, & Paulus.

37 Deinde ex eadem illa indiuiduitatis ratione, quę propter repræſentationem accreſcendi ius in hereditatibus induxi, efficitur, cum quæritur, an illud vetare prohibereque poſsit teſtator: in legatis hoc expedi tum eſſe, cum nihil impediat, & repudiata pars à collegatario, & ſi ſocio non accreſcat, remanere penes heredem poſsit. In hereditatibus autem magis eſſe ne liceat: cum obtingat, non tantum inuito herede, verum etiam inuito teſtatore: quamuis ſi non vetet, cenſeatur ex eius voluntate, ex d. §. Iulianus. Sic Duaren. lib. 2. de iur. accreſ. cap. 14. Alex. Trẽtacinq. De ſubſtitut. 1. p. cap. 15. nu. 134 Anto. Fab. Decade. 49. Error. 12 Menchaca de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 3. nu. 6. & §. 10. n. 91. & lib. 2. de ſucceſſ. progreſſ. nu. 65. & lib. 3. in præfat. num. 17. & §. 23 num. 100. & 105.

38 Quæ ſententia in legatis adeo vera, vt & ex tacita etiam voluntate teſtatoris accreſcendi ius ceſſet eleg. tex. in l. Dominus. 47. §. per fideicõmiſſum. D. de vſuf. vbi ex eo non ad collegatarios, ſed ad dominum decedentium vſusfructus pertinet, quia cum teſtator in alimenta legauerit, videtur voluiſſe ne vltra modum alimentorum quicquam habeant, ſinguli legatarij, vnde illud vulgare, legatum alimentorum non iterari, nec multiplicari. l. alimenta. 16. §. Baſilicæ. D. de alim. legat.

39 In hereditatibus, quantumuis expreſſa non ſufficit: vnde coniungere ego ſoleo regulam. l. 1. & ſimiliã h. t. cum ea quæ traditur, in l. ius noſtrum. 7. D. de reg. iur. vt quod in d. l. 1. ſcriptum eſt, non poſſe inſtitutũ heredem ſcindere hereditatem, & pro parte adire, pro parte non adire & ad teſtatorem etiam protrahendum ſit, vt nec ipſe poſsit id permittere, ex reg. alia. l. nemo poteſt. 55. D. de leg. 1. Subiungit Duaren d. lib. 2. cap. 14. exceptionem. *Si per hoc teſtator non fieret inteſtatus*, Sed hic opus, & labor. Qui hoc contingere poſsit, vt duobus pluribusve inſtitutis heredibus, ſi repudiata ab vno pars alij alijſve non accreſcat ſcriptis, ſed ad legitimos pertineat, teſtator

tor non ſit inteſtatus? Putabat Ant.
Gomez. 1. tom. cap. 10. nu. 10. eueni
re id, vt ſi teſtator aliquo in re certa
inſtituto, caueat ne reliqua bona ad
eum perueniant. eſt enim tunc teſ-
tatoris voluntas obſeruanda ad vn-
40 guem. Sic † enim in non diſſimili
caſu Vlp. in l. quoties. 9. §. ſi duo. ad
fin. D. de her. inſt. ſubiungit. *Quaſi
ſint partibus heredibus ſcripti heredi
tate potirentur, ſi modo voluntas pa-
tris familias manifeſtiſſime non re-
fragatur*, vt ſenſus ſit, in ſpecie de
qua ibi Vlp. ita demum vacantes, ſi-
ue non diſtributas hereditatis partes
ad ſcriptos pro portionibus pertine-
re: niſi contraria teſtantis voluntas
ſit: quaſi ex contraria hac voluntate
ad eos non pertineant. Verum eſt nõ
tuta collectio, cum nec id poſsit te-
ſtator efficere, ſed illud potius æqua
liter, vel inæqualiter illis adcreſce-
re: accreſcit enim vnicuique propor
tione, niſi voluntas teſtatis aliud ſua
deat, vt alia fiat diſtributio.
41 Quare planius, & ſyncerius caſum
ſtatuo, in quo teſtator in hereditati
bus etiã accreſcendi ius vetare poſ-
ſit, nec tamen inde efficiatur inteſ-
tatus, vt ſi vni ex inſtitutis heredi-
bus ſubſtituat: videtur enim tunc
accreſcendi ius prohibere: vnde &
ſubſtitutio dicitur eo iure potentior
l. ſi ego, & Titius. 16. D. de iniuſto
rupt. l. 2. §. ſi duo. D. de bon. poſſ. ſec.
tab. & latius infrà.
42 Relinquitur igitur ex ſuprà ob-
ſeruatis ius accreſcendi competere
heredi, qui partem ſuam agnouit,
ſiue is teſtamentarius ſit, ſiue legiti
mus. Nec heredi tantum, ſed & bo-
norum poſſeſſori. l. 3. §. vlt. D. de bo
no. poſſ. Proinde, ſi plures ſint, qui-
bus bonorum poſſeſsio competit,
quorum vnus admiſit bonorum poſ
ſeſsionem, cæteri non admiſerunt
(veluti quod ſpreuerunt ius ſuum:
aut tempore bonorum poſſeſsionis
finito, excluſi ſunt, aut ante mortui
ſunt, quàm petierunt bonorum poſ
ſeſsionem) ei qui admiſit, accreſ-
cent etiã hæ portiones, quæ cæte-
ris competerent, ſi petijſſent bono-
rum poſſeſsionem. In omnibus e-
nim vice heredum ſunt bonorum
poſſeſſores. l. 2. illo tit. transfertur-
que ad eos ius omne, quod per cau-
ſam hereditatis heres nanciſcitur. l.
cum emancipatus. 13. in princ. D.
de bonor. poſſeſ. contra tabu. l. Præ-
tor. 117. D. de reg. iur. quia heredi-
tatis appellatione venit bonorum
poſſeſsio. l. hereditatis. 138. D. de
verb. ſig. Et cum in bonorum poſſeſ
ſione militet eadem illa ratio, quæ
& in hereditate, ius accreſcendi ad-
mittendum conſequens eſt.
43 Quæ facit, vt ipſo quidem iure, &
ignoranti etiam accreſcat. l. heredi.
31. h. t. Caſſus in receptis ſententijs
§. ius accreſcendi. q. 15. num. 1. & q.
21. Et quidem ſine noua aditione. l.
ſi ſolus. 80. in princ. & §. fin. h. t. etiã
inuito. l. ſi quis heres. 31. §. in pr. l. qui
ex duobus. 53. §. fin. h. t. d. l. vn. §. his
ita, verſ. *Et hic nolentibus*. C. de ca-
duc. toll. Siue ille, cuius portio ac-
creſcit, priuſquam hic adiret, defece
rit, ſiue poſtea; eadem enim ſemper
eſt ratio.
44 Sed duo hic obſtant valdè diffici-
lia, ex hoc noſtro titulo. Alterum
ex l. cum hereditate. 55. Aliud ex
leg. ſi totam. 83. quæ tamen ſunt
ſic

(ſic res exigit, & methodica docendi ratio expoſtulat) inuerſo enunciandа ordine. Cum Vlpianus, in d. l. ſi totam heredi vocantem portionem non accreſcere. Martianus, in d. l. cum hereditate, inuito non accreſcere probet, quinimo, conditionem ei deferre, vt aut totam agnoſcat, aut à tota recedat: quod ſanè mirabilius videtur, cum & eo loci probetur, heredem, cui vacans portio defertur, & accreſcit, & ſi ſuam iam agnouerit, hereſque extiterit, poſſe eam deponere, & heredis proinde nomen exuere. Prius ergo eſt, vt an heredi ſemper accreſcat, deinde, an & ei etiam inuito, audiamus: vtrũque cum ſine ſcrupulo verum, & iuris principijs, vt certum ſuprà firmauerimus.

45 Ait ergo Vlp. *Si totam, aut partem ex qua quis heres inſtitutus eſt, tacitè rogatus ſit reſtituere: apparet, nihil ei debere accreſcere, quia rem non videtur habere*, ex qua lege Bart. Bald. & cæteri antiquiores docent, portionem accreſcere portioni, non perſonæ: proinde ſi heres, qui ex parte fuit inſtitutus, rogatus ſit eam reſtituere, & iam reſtituerit, deficiatque coheres alius, deficientem portionẽ illi non accreſcere, ſed portionem reſtitutam comitari, & ad fideicommiſſarium pertinere in quam rẽ cõmendat, & exornat Iaſo, in l. re coniuncti, ex nu. 29. ad nu. 92. D. de leg. 3. Federic. de Senis conſ. 26. & 27. Iacob. Cuiac. lib. 2. obſeru. cap. 7. lib. 3. cap. 18. & lib. 12. cap. 13. Ant. Gom. 1. tom. cap. 5. n. 19. per tot. Ioan. Gutierrez. in l. vn. nu. 64. C. quando nõ pet. part. Did. Spino de teſtam. gloſ. 27. princ. nu. 66. & poſt eos Ant. Faber de error. pragm. Decad. 50. capit. 5.

Verùm antequam rem ipſam diſcutiamus, priora eius legis verba offendimus, quæ ex concordi librorũ ferè omnium fide ſic habent, *Si totã an partem*. Eſſe tamen Græcam loquutionem contendit Ant. Contius in eius notis. Gregorius Haloander ſic effert, *Si totam hereditatem, aut partem*. Cuiacius lib. 2. obſeru. c. 7. & lib. 3. cap. 38. putat particulam, *An* vſurpatam eſſe veteri mora pro *Eã*, quæ ſententia, cæteris mihi longe placet, quia ſequentibus magis conuenit verbis, nullo autem modo ea, quæ ponit heredem de tota hereditate reſtituenda rogari potuiſſe, & ea reſtituta de iure accreſcendi diſputare: de parte enim hereditatis, nõ de tota hereditate eum fuiſſe rogatum probant ſequentia verba, *apparet nihil ei debere accreſcere, quia rẽ non videtur habere*, quæ manifeſtè demonſtrant, ſi non reſtituiſſet, ſed rem adhuc haberet, ei accreſcere: ſane ſi totam hereditatem poſſideret, accreſcere poſſet nihil: toto enim, ſiue integro addi nihil poteſt. Congruentius igitur legendum, vt Cuiatio, & Alciato etiam placet. *Si totã eam partem, ex qua, &c.* Sed iam de legis ſententia, quæ leuibus non eſt difficultatibus innodata.

46 Probatur igitur ex ea, heredi non ſemper vacantem portionem accreſcere, nimirum, ſi eam quam habuit ex hereditate partem, quia ſic rogatus fuerit, fideicommiſſario iam reſtituerit. At dices, ideo in d. l. ſi totã heredi non accreſcere, quoniam loquitur

quitur eo loci Vlpianus, de eo qui
tacitam fidem accommodauit parti
ſuæ incapaci reſtituendæ,cui lex ve-
lut indigno hereditatem eripit; illa
quippe ratione,quia qui legibus frau
dem facere voluit,non poteſt à lege
pro herede haberi, in eo ipſo in quo
fraudem fecit. Sic Cuiacius lib. 12.
obſeruat. cap. 13. quem Ant.Faber
ſeq.d.err.5. nu.6. & ſanè rectè, om-
nes enim,qui vt indigni repelluntur
ſubmouendi ſunt à præmio. l. poſt
legatum.5.§.fin.in fin.D.de his quæ
vt indign. Ergo, & ius accreſcendi
ei denegandum. Nam, & Falcidiam
ex S. C. Planciano amittit.l. benefi-
cio.59.§.1.D.ad leg.Falcid.Et cadu
cum, vt Vlpianus ſcribit in tit.de fi-
deicommiſsis.tit.25.§.17.omne de-
nique emolumentum, vt Iul.Paulus
loquitur, in l.cum quidam.17. §.in
tacito. D. de vſuris. Quaſi extra eũ
caſum,& quo heres capaci reſtituit,
accreſcendi iure non priuetur, ſed
ei ſemper accreſcat,quia& heres eſt
licèt portionem non habeat. Verùm
47. † & extra caſum,d.l.ſi totam,& ge
neraliter fideicommiſſario, quia por
tionem habet, non autem heredi,va
cantem portionem adcreſcere pro-
bant Vlp.& Pap.in l.Papinianus.43.
D.ad S.C.Trebell. vbi non id dubi-
tatur,an accreſcat fideicommiſſario
ſed an noua reſtitutione ſit opus.
Quo & Scæuolæ reſponſum referen
dum eſt,in l.ſi pupillus.79.illo tit.v-
bi ſi pupillus parenti ſuo heres exti-
tit,& fideicõmiſſam hereditatis par-
tem reſtituit,mox abſtinuit paterna
hereditate optio defertur fideicom-
miſſario, vt aut portionem quoque
pupilli agnoſcat,aut à toto diſcedat;

48 ei ergo accreſcit. Præterea † ea ſen
tentia,& illa ratione probatur. Nam
fideicommiſſarius eſt ſucceſſor iu-
ris, in eumque proinde tranſeunt iu
ra omnia, quæ tranſeunt in heredẽ,
cuius etiam loco eſt, vt latè ſcripſi-
mus in rub. & in §. reſtituta.I.de fi-
deicommiſſ.heredit. ergo,& ius ac-
creſcendi.Vlterius accedit, ex indu
bitato iure portionẽ accreſcere por-
tioni, vt alluuio accreſcit alluuioni,
eod.Papiniano authore,in l.ſi Titio
33.§.1.D.de vſufr.ergo non heredi
qui rem non habet, ſed fideicommiſ
ſario. Deinde &ſi heres adhuc ma-
neat,qui hereditatem vendidit, nec
enim potuit heredis nomen facto
ſuo,& hereditatis venditione amit-
tere,in emptorem tamen, quia rem
habet, ius accreſcendi tranſire, nec
apud venditorem manere,recepta à
multis habet ſententia, vt ſiquis ex
ſemiſſe inſtitutus accepto coherede
adhucque deliberãte illo,adierit por
tionem ſuã, deinde vendiderit,mox
coheredis portio defecerit, & quod
conſequens eſt, portioni iam aditæ
accreuerit,non ipſius venditoris hoc
cedere debeat,ſed emptoris commo
do,vt concludit Bart.in l.re coniun-
cti.nu.26.D.de leg.3.defendit Dua
ren.lib.2.de iur.accreſc.cap.6.Ioan.
Robert.lib.3.animaduerſ.cap.12.&
lib.3.ad notat.aduerſ.Ant.Mercato-
rem. cap.12. Ferd. Menchaca lib.1.
controuerſ.vſu freq.cap.14.nu.7.&
8. Ex quibus duo manent, alterum
ius accreſcendi non ſemper ad here
dem, ſed ad fideicommiſſarium ſpe
ctare, aliud non ad venditorem,ſed
ad hereditatis pertinere emptorẽ.De
vno quoq; ergo ſigillatim audiendũ.

Digitized by Google

49 Sanè quoad fideicommiſſaria attinet, articulus eſt valde anceps, pertineat ad eum ius accreſcendi necne; an ad heredē, etiam hereditaria portione reſtituta. Putant plures fideicommiſſario, qui rem iam habet, deficientes portiones accreſcere, nō heredi. Contraria tamen ſententia verior eſt à Cuiacio d.lib. 12. obſ. cap. 12. ſtenue defenſa, explicatius à Fabro. Decad. 50. err. 4. Nec obſtat d.l. ſi totam. 83. h.t. cui recte eum eodē Cuiacio ſuperiori numero in initio reſpondimus, ideo ibi heredi nō accreſcere, quia ex quo tacitam fidem de reſtituendo incapaci accōmodauit, & legi fraudem fecit, legis quoque beneficio efficitur indignus.

50 Verum tunc repugnat Iulij Pauli reſponſum in l. ex facto. 43. §. Iulius Longinus. D. de vulgari, quod Bart. in d.l. ſi totam. nu. 1. aduerſus eius ſententiam adducit. Cum enim ibi Iulius Longinus teſtator, quos ſibi heredes inſtituerat ita ſubſtituiſſet. *Quiſquis ſibi heres eſſet*, & vnus ex heredibus inſtitutis, qui tacitam fidem accommodauerat, vt non capienti, partem ex eo quod acceperat, daret, ad ſubſtitutionem impuberis admiſſus, vtrum pro ea parte pro qua ſcriptus fuit veniat, an vero pro ea, quā cepit, ita vt augeatur eius pars in ſubſtitutione, quæreretur: Reſpōdit Paulus eum, qui in fraudem legum fidem accommodat, adeundo heredem effici, nec deſinere heredē eſſe, licet res quæ ita relictæ ſunt, auferantur. Et ex ſecundis tabulis intātum heredem eſſe poſſe, in quantum ſcriptus eſſet, ſatis enim punitus eſt, in eo in quo fecit contra leges. Id eſt quod quamuis verum ſit, ab eo partē illam auferri, & fiſco vindicari, iuxta quam tacitam accōmodauit fidē de reſtituendo incapaci, dubitari tamē non poſſe, quin cum aditione heres extiterit, & pro qua parte adiuit heres maneat, pro ea pupilli bona ad eū perueniāt, ergo, & idem in accreſcēdi iure admitti potuit, & debuit ind. l. ſi totā, vt ei accreſceret heredi, qui tacitam fidem de portione ſua incapaci reſtituenda accōmodaſſet.

51 Diſſidium d.l. ſi totam, & d. §. Iul. Longinus, ſic componit Bar. lōge diuerſum ius ſubſtitutionis à iure accreſcendi, quoniā illud cohæret perſonæ, vnde qui ſemel eſt heres ſemper illud habet, vt eo loci oſtenditur ex quo ſic notant interpretes, Menoch. de adipiſ. poſſ. rem. 4. q. 38. n. 305.
52 nec † ad heredes tranſmittitur. l. Toties. 81. ver. *nam ſi mortuus eſſet*, h.t. l. qui liberis. 8. §. 1. ibi, *nec heredis heres*. l. ſed ſi plures. 10. in pr. ibi: *ſoli ſuperſtites ex ſubſtitutione heredes exiſtent*, l. qui plures. 23. ibi, *ad ſuperſtites tota pertinebit*, l. qui habebat. 47. D. de vulg. latè Menoch. li. 4. de præſumpt. c. 43. ex n. 14. cap. 65. ex nu. 36. & c. 69. ex n. 8. Atque ita licet ab eo auferatur hereditas tanquam ab indigno. Marc. Ant. Peregrinus de priuil fiſci. li. 2. t. 11. remanet tamen nomen heredis in perſona ſua, ideo poteſt ſuccedere ex ſubſtitutione, quæ non tranſit in fiſcum, licèt tranſeat portio. Ius autem accreſcēdi rē ſemper reſpicit, non perſonam, d.l. ſi Titio. 33. ad fin. D. de vſuf. vnde, & ad heredes tranſit. d.l. qui patri. 59. h.t. l. ſi ex pluribus. 9. D. de ſuis, & legitim. hered. d.l. vni. §. his ita. C. de

cadu

caduc. tollen. ergo tranſit ad fiſcum cui portio, ab indigno ablata, quæſita fuit. Atque ita manet ex hac etiã Bartoli ſolutione, coniunctis à Cuiacio præcitato loco obſeruatis, ideo in d. l. ſi totam heredi non accreſcere, quia vt indignus, nec priorẽ portionem habet, non tamen inde probari, ad fideicommiſſarium pertinere, ex eadem ratione, qua Vlpianus heredi non accreſcere probat. Cum ille, quia incapax rem nõ habeat, nec ſi capax eſſet haberet, quia ad eum non tranſit.

53 Nec ratio illa ſucceſsionis iuris multum attinet. Dicitur enim fideicommiſſarius ſucceſſor iuris, & heredis loco eſſe, reſpectu teſtatoris, quod ad exẽplum heredis ſuccedat, in omnia iura defuncti, non autẽ reſpectu ipſius heredis, quaſi ſuccedat in omnia iura, quæ habuit heres, aut quæ haberet ſi hereditatem non reſtituiſſet. Ius autem accreſcendi non eſt ex numero eorum iurium, quæ fuerunt defuncti cum incipiat ab herede, eique acquiratur ex beneficio legis, potius quam ex voluntate teſtatoris, vt ſup. inſinuauimus, & teſtatore inuito ſit heres, hoc ius habiturus. Ergo cum nemo dixerit fideicõmiſſarium ſuccedere in iura heredis grauati, niſi quæ à defuncto fuerũt translata in ipſum heredem, cũ per fideicommiſſum ſuccedatur teſtatori, non heredi. l. coheredi. 41. §. cum filiæ. D. de vulg. l. ſequens quæſtio. 68. D. de leg. 2. conſequens eſt illam rationem nihil euincere, quemadmodum nec illam, fideicommiſſariũ eſſe heredis loco: cuius idem eſt ſenſus, vt exemplo heredis, & ac ſi ipſe heres eſſet, ſuccedat in iura defuncti omnia, non autem, vt ſuccedat in iura ipſius heredis: id enim eſſet heredẽ heredis eſſe, non heredis loco.

54 Difficiliores explicatus habet Vlpia. locus in d. l. Papin. 43. D. ad S. C. Treb. quo clare docemur, portionẽ deficientem accreſcere fideicommiſſario. Rectè tamẽ locum illum interpretatur Iac. Cuiac. lib. 11. obſeru. c. 12. quem ſequitur A. Fab. de error. prag. 2. p. Decade. 50. err. 4. nu. 9. ex quibus cõſtat, quod ſup. dicimus, & contra communem probamus, heredem etiam fiduciarium ius accreſcẽdi habere, intelligendum, ſi is ſpõte adijt, quaſi ab initio aſſe ei relicto, ne plus habeat fideicommiſſarius, quã teſtator voluit. Ius enim accreſcẽdi tantum facit, ne quis minus habeat, quam ipſi relictum, cum ſit ius hereditatis, vel legati integrum, nec per concurſum ſocij diminutũ. Aliud lõge dicendum ſi fiduciarius heres fideicommiſſario poſtulante per Prætorem cõpulſus adeat, in qua ſpecie Papin. & Vlp. eo loci fideicommiſſario accreſcere volunt, cum in ea nõ poſsit dubitari, quin deficiẽs portio nõ poſſet remanere penes heredem quippe cui propter iniuriã quã fecit defuncto, cuius ſupremas preces deſtituere voluit, ac re vera deſtituiſſet niſi inuitus adire coactus fuiſſet, omne lucrũ auferẽdũ eſt, quod vel habuerit vel habere potuerit, nõ tãtũ ex teſtamẽto, ſed etiã occaſione teſtamẽti & quidquid nõ habuiſſet, ſi heres nõ fuiſſet. l. ita tamẽ. 23. §. qui ſuſpectã. §. ſi præceptis. l. ſi patroni. 55. §. qui ſideicõmiſſã. l. facta. 63. §. Iul. D. ad S. C. Tre. l. is cui heredit. 34. D. de cõd.

indebi. Licèt enim qui adijt coactus non minus heres fiat per aditionem, taliſque manet etiam poſt reſtitutionem, quàm qui vltro, & ſponte adit; in his tamen, quæ ad ipſius commodum ſpectant, perinde habendus eſt, ac ſi non eſſet heres: Cum id egerit quantum potuit, ne eſſet heres: nec coactus fuerit eſſe, niſi periculo incommodi, & conſequenter commodi amitteni. l. 2. in pr. verſ. *Cuius verba*. iuncta. l. quia poterat. 4. illo titu. loqui autem Papinianum in hac ſpecie, non autem in illa, in qua fiduciarius ſponte, non coactus adijt, ex eo fit perſpicuum, quoniam & in caſu, quo heres compulſus adijt, non dubitat, quin accreſcens portio eidē fiduciario accreſcat: Eam enim ob cauſam diſputat, an fideicommiſſario ſit opus noua coactione, aut ſaltim noua reſtitutione, quò referenda illa verba, *accreuiſſe portionē ſcripto heredi*, & illa, *an ei opus ſit noua reſtitutione poſtquam portio accreuit*, vt latius Cuiac. & Ant. Faber citatis locis proſequuntur, qui tamen diſſentiunt, iuxta veram illius tex. lectionem: vulgari enim, & emendatiores Codices habent, *an opus ſit ei alia actione*. Cuiacius legit *alia aditione*, quia, inquit, nulla eſt actio fideicommiſſario, ſed extraordinaria perſequutio, Ant. Faber. d. err. 4. no. 10. reponit *alia coactione*, quæ tamē lectio à Cuiaciana non multum diſcrepat. Nam ſi coactio aliqua eſt neceſſaria, non niſi ad adeundum. Ratio dubitandi enaſci inde potuit. quod nullū extet edictum, de eodē herede, qui iam ſemel coactus eſſet, iterum cogendo; edictorum autem verba, quē admodum, & legum, & ſtipulationū vt plurimum accipienda ſint, vt eorum poteſtas primo actu concludatur. l. dotis. 68. D. de iur. dot. l. inter ſocerum. 26. §. vlt. D de pact. dotalib. l. cum plures. 15. §. vlt. D. de bono. auth. iud. poſſid. l. eum qui Kalendis. 41. D. de verb. obl. l. boues. 49. §. hoc ſermone. D. de verb. ſig. & quēadmodum certum eſt, noua non eſſe aditione opus ei heredi, qui ſemel ex parte aliqua iam adijt, ſi poſtea alia deferatur, quia vna ſufficit aditio l. ſi ita quis. 35. in pr. l. ſi ſolus. 80. §. fin. hoc tit. ita & nouam coactionem non eſſe neceſſariam videbatur.

55 Id indubitati iuris cum ſit, vrgebis acutè, cur ergo an alia aditione, ſiue coactione opus ſit, quærit Vlp. poſt Papinianum? Reſpondebo, Nā quiſquis adit coactus, quamuis heres fiat, non tamen videtur habuiſſe animum acquirendæ hereditatis, nec proinde heredem factum, niſi quatenus coactus fuit. Ergo cum non fuerit coactus, niſi pro ea parte, quam reſtituere debuit, ſequitur, nec niſi pro ea parte heredem factum eſſe. Aliàque eſſe huius, aliam illius, qui ſponte adijt cauſam. Hic enim, qui ſponte adijt, aut ſcit, aut ſcire debuit fieri poſſe, vt alia portio deficeret, ei que accreſceret, eaque conditione adijſſe videtur. l. ſi quis ita. 33. D. de her. inſtit. l. ſi duo. 38. D. h. tit. quod in illo, qui adijt coactus dici nullo modo poſſe videtur, qui ſicut nullā habet acquirendæ hereditatis voluntatem, niſi coactam, ita nec niſi quatenus coacta eſt. Corroboratur fortiter hæc dubitandi ratio. Quoniam qui coactus adit, quamuis in neceſſariam

riam conſequentiam id etiam conſequatur, vt nihilominus heres fiat: tamen cum alieno commodo, & incommodo adeat, effectu ipſo vt aliū heredem faciat adire videtur, nempè fideicommiſſarium: comparãdus, ergo ei, qui vt alium heredem faciat adit. cui ſi alia deferatur portio, noua eſſe aditione opus reſpondit Paulus, in d. l. ſi ſolus. 80. §. ſi. h. t. de quo laté ſuprà. Verùm non obſtante ea conſideratione, reſpondet Papinian. ſecurum eum eſſe poſſe, ideſt, nec coactionem, nec nouam hanc aditionem eo caſu neceſſariam, quoniam quoad cauſam acquirendæ hereditatis attinet, diſcrimen nullum inter coactam, & voluntariam aditionem; quamuis quoad cauſam cõmodi ex hereditate retinendæ magnum ſit. Cum is qui ſponte adijt retineat omnia, quæ vel teſtatoris voluntas, vel Pegaſiani Senatus Conſulti auctoritas ei dedit: qui verò adijt coactus nihil prorſus retineat, niſi quod haberet, etiam ſi heres ſcriptus nõ fuiſſet. Sanè dubium non eſt, eum, qui partem hereditatis coactus adijt, videri ea conditione adijſſe, vt ſi quando alia portio deficeret, eam quoque ſibi acquireret, eo tamen modo, quo priorem, & proinde periculo ſimiliter, commodo, & incommodo fideicõmiſſarij. Qui ſimiliter ſciuit, huic heredi, qui coactus adijt, deferri etiã inuito poſſe deficientem aliam portionem, proindeque futurum, vt proprio ipſius fideicommiſſarij periculo, & commodo cederet ius illud accreſcendi. arg. l. 1. §. Sed & quoties. l. cogi. 16. §. idem Mæcianus. D. ad S.C. Trebell. quibus probatur, quod ſi heres ex aſſe inſtitutus rogatus eſſet tibi partem hereditatis purè, aliã alij ſubconditione reſtituere, tuque hereditatem ſuſpectam dicentem adire coegiſſes, totam hereditatē ſuſcipere cogereris, ne maneret in periculo, & damno heres, deficiente fortaſſe fideicõmiſsi alterius partis conditione. Manet ergo, ex d. l. Papinianus (vt alia quæ iuxta eam interpretes dubitant omittamus) quod cum eo caſu, quo heres ex parte ſcriptus coactus adijt, non dubitet Papinian. quin deficiens portio ipſi accreſcat, poſt factam quoque reſtitutionem, conſtat de eo dubitari multò minus poſſe, ſi heres adierit ſponte. Nemo enim dixerit, minus iuris heredem habere ad acquirendam hereditatē, cum ſponte adijt, quàm cũ coactus; qui & plus habet in eo, quod illa etiã retinet, quæ heredi coactè adeunti eripiuntur. Igitur portio hereditatis, quæ ipſi, ſiue ſponte, ſiue coactè adeunti accreſcit, non ei eripietur, cum ſponte adijt: cum eam ſuo iure habeat, nec de ea reſtituenda ſit grauatus.

56 Nec contrarium probat tex. in d. l. ſi pupillus. 79. illo cit. qui pro fideicommiſſario, & vt ei, non heredi, accreſcat, adduci ſolet. Eius enim caſus à quæſtione hac eſt longe alienus, & in quo nullo modo de iure accreſcendi, quo fideicommiſſarius heredi præferetur diſputatur: tractat enim Scæuola ibi de ea ſpecie, quam Marcianus diſputat, in d. l. cum hereditate, nec concurſus eſt inter fideicommiſſarium, & heredem, & an alteruter præferatur, ſed an repudiante herede partem ſuam, quam iam

tiſutam conuincamus) legem *hereditatem*, & *heredem* facere, l. filius familiàs. 18. D. ad leg. Falcid. hereditatem immediatè, heredem vero mediatè per cauſam hereditatis, ideſt, per inſtitutionem, aut legitimam ſucceſsionem, & aditionem: nullus enim alius modus, quo heres quis fieri poſsit. Ergo fideicommiſſarius non fit heres. Nec

61 † obſtat *fideicommiſſarias hereditates* frequenter dici, & reperiri paſsim in libris noſtris: id enim non reſpectu eius quod nunc eſt, ſed eius quod fuit, admittitur: nec vlla alia loquutione, aut melius, aut elegantius exprimi id poteſt, quemadmodum cum dicimus, *hominem mortuum*, reſpectu, & conſideratione eius quod fuit, cum *homo mortuus*, iam non ſit homo.

62 Ergo (vt ex his conſtat, & iam argumento deſumpto, ex dict. l. ſi Titio. 33. §. 1. D. de vſufru. reſpondeas) negandum eſt fideicommiſſarium, nec quidem poſt reſtitutionem hereditariam aliquam portionem habere, cui accedat, & accreſcat, quæ poſtea deficit: nam portio illa quam habet, nec hereditas amplius eſt, nec hereditaria, qualis eſt vere illa, quæ accreſcit: quum omnino ponendum ſit nondum fuiſſe acquiſitam, quia ius accreſcendi locum non habet in portionibus agnitis, ſiue acquiſitis. leg. vn. §. his ita definitis. C. de caduc. toll. (excipe vſusfructus cauſam, quia is quotidie naſcitur, & quotidie conſtituitur, & proinde nouus eſt, & talis, qui nunquam fuerit acquiſitus. l. 1. §. interdum, D. de vſufr. accreſcendo) vnde illud eſt conſequens, nulla ratione ius accreſcendi fideicommiſſario competere: deficit enim illa, qua communis mouebatur, & ex dict. l. ſi Titio, & ex d. l. ſi totam, quia portio accreſcit portioni, nullam namque habet, cui alia accreſcat. Quid ergo? Accreſcet heredi, qui licet per aditionem fecerit, vt portio, quam ſibi adquiſiuit, & hereditas, & hereditaria eſſe deſierit, ob id tamen non minus iuris habere debet, quàm ſi portio hereditaria remaneret, cum per eius acquiſitionem factus, & ipſe ſit heres. Et cum hereditas, & heres eodem iure cenſeantur, quia, & eandem perſonam repræſentant, licèt diuerſas habeant appellationes. leg. heres, & hereditas. 22. D. de vſucapionibus, conſequens eſt, quod quémadmodum tota, & integra reſtituta hereditate, quis heres adhuc manet, ſic & reſtituta parte, pro illa etiam parte maneat heres, dict. §. reſtituta. Inſtit. de fideicommiſ. hered. quod ſi adhuc inſtes, & vrgeas, quomodo partem habere poteſt, qui eam reſtituit, quam habuit? Reſpondebo, ex eadem ipſa ratione, quia cum heres adhuc maneat, adhuc reſtitutis bonis, quæ hereditariæ partis fuerunt; & partem illam videtur habere: quia pars hereditatis, ſicut hereditas eſt, ita & hereditatis exemplo iuris intellectum habet, etiam ſine vllo corpore. l. hereditas. 50. D. de pet. here. & cum penes heredem manet, ei non fideicõmiſſario ius accreſcendi competere cõſequens eſt, quomodo arg. ꝙ ex d. l. ſi Titio, & d. l. ſi totam communis

conſe-

63 conſtruit, diluitur. Pro † qua inter pretatione vltra Cuiac. & Fabrum præcitatis locis, pondero, d.l. ſi totá, verba illa, *quia rem non videtur habere*, iuncta eiuſdem Cuiacij interpretatione, cuius ſup. nu. 33. meminimus; nimirum, ideo ibi heredi non accreſcere, quis cum in legem peccauerit, tacitam fidem de hereditaria portione in eſpaci reſtituēdo præſtans, eius non eſt beneficio dignus, quaſi ea ſit Vlpiani ſententia, eam ob cauſam eum rem habere non videri quam tamen re vera habet, cum adhuc maneat heres, vt ſic ex illo loco euincatur, verè & iure ipſo hereditatem habere, ſiue portionem hereditatis, heredem, qui eam reſtituit, atque ita maneat verum eſſe, poitionē portioni accreſcere, & accreſcere heredi etiam ea poitione reſtituta: quoniam licet id quod fuit hereditatis reſtituerit, id eſt bona, hereditatem tamen, ſiue hereditariam portionē, quæ iuris intellectum habet, non reſtituit: progrediamur vlterius.

64 Non obſtat igitur, & illud quod de hereditatis emptore obijciebamus ſuprà ad fin. quoniam & ſi à Barto. & alijs ibi relatis, ad emptorem hereditatis ius accreſcendi tranſire receptum ſit: Contraria tamen ſententia verior longè eſt, quæ defenditur à Io. Corasſ. in l. teſtamento. 6. ex nu. 19. C. de impub. Iacob. Cuiacio. d. lib. 12. obſeruat. c. 13. & ſub nom. A. Mercatoris, lib. 3. notat. cap. 12. Forſterus de ſucceſsionib. cap. 42. n. 12. Euerard. Broncors lib. 2. aſſert. ca. 59. And. Fachineus lib. 5. controuerſ. cap. 101. & lib. 10. controuerſ. cap. 69. Ant. Faber de erroribus Pragmat. 2. p. Decade. 50. error. 5. Ioann. Sueuius de iure accreſcendi lib. 2. c. 2. Ant. Gomez lib. 1. var. cap. 10. nu. 44. Ferdi. Minchaca ſibi contrarius lib. 3. de ſucceſſ. progreſ. §. 21. n. 65. Et probatur ijſdem illis rationibus quibus à iure accreſcendi fideicommiſſarium ſuperiori diſputatione arcemus. Manet enim hereditatis portio ipſo iure apud hereditatem, nec à perſona heredis poteſt ſeparari: & cum onus ſit obtingens etiam inuito, non tantùm commodum, effugere illud venditor, qui partem ſuam agnouit, non poterit. Nec erit audiēdus emptor teſtatori incognitus, ſi velit, ex eius præſumpta mente, deficientium ſibi accreſcere portiones cum heres adhuc maneat venditor, à quo quæ ei cohærent inſeparabilia ſunt. Adde quæ in propoſito admittit I.C. in l. 2. §. 1. & ſeqq. D. de here. vel act. vend. Et de iure accreſcendi in hereditatibus, & vltimis voluntatibus, non etiam in contractibus admittunt interpretes, ex communi, quam reſoluit Minchaca de ſucceſſ. progreſ. in præfat. nu. 5. & de ſucceſſ. creat. §. 10. nu. 117. Duaren. lib. 1. de iur. accreſ. cap. 15. Io. Sueuius eod. tractat. lib. 2. cap. 2. Henr. à Suerin. de vſufr. accreſ. pag. 5. Cuiacius in l. fundus. 64. D. de contrah. empt. Oſualdus ad Donelum. d. lib. 7. com. cap. 12. lit. l. quem text. in d. l. fundus (quia vulgò ab interpretibus in cōtrariam adducitur opinionem) ij dē rectè interpretantur: nimirum eo loci, non ius accreſcendi, ſed inutilem Titij adie ctionem efficere, vt ad emptorem fundus totus pertineat. Hotom. Quæſtionum amicabil. lib. 1. cap.

cap. 14. Suerin. d. pag. 5. perſona Titij ſuperuacua eſt pro non nominata, ac ita eius pars nominati obuenit iure emptionis emptori, quia cum eius intētio ſic præſumenda ſit, qua lis de iure eſſe poteſt ſcire autē emptor debeat, alteri emere non licere, tota emptio ex perſona illius cæpiſſe videtur. Accedit interpretatio in iudicio bonæ fidei, quæ tota ex æquitate eſt: & cum vtrique, & venditori, & emptori id expediat ob communionis incommodum, ne ſi diuidatur contractus alterutro inuito, illi fiat iniuria, aliter non contracturo, vt latius proſequuntur iam relati.

65 Succedit illud enarrandum, quod ex d. l. cum hereditate ſup. nu. 43. induximus, ius accreſcendi inuito heredi non cedere, ſed volenti tātùm. Quam rē, vt exactè explicemus ſciēdum eſt, aliquos eſſe caſus in quibus accreſcendi ius inuitis heredibus nō datur, quos Duare. lib. 2. cap. 1. enumerat. Hi ſunt ex l. 1 Titio. 6. §. ſi Iulianus. D. de leg. 2. ex l. ſi ſolus. 80. §. pen. & ſi. h. t. ex Auth. de heredib. & Falcid. §. ſiquis autem non implens, & §. ſeq. vltimus ex d. l. cum hereditate. 55. h. tit. In eis ceſſat id ius proprijs rationibus, quas poſt interpretes illis in locis inſinuat breuiter Duarenus, d. c. 1. omnes ſi proſequamur, nimij erimus, quod attinet ad ſpeciem, d. l. cum hereditate. ſciendum eſt. Superiorem illam † regulam, deficientes portiones coheredibus, qui partes ſuas iam agnouerūt accreſcere etiam inuitis, inter extraneos ſane perpetuam paucis illis caſibus exceptis, præcipuè ſuis exiſtentibus heredibus limitari, aut ſaltim

66

diſtinguendum eſſe iuxta Bart. opinionem, in l re coniuncti. nu. 53. D. de leg. 3. quæ à multis freq. recipitur, & nominatim ſeq. ab Hug. Donelo. lib. 7. com. ca. 12. pag. 308. col.

67 2. Nam † aut ſuus heres ante ſe abſtinuit, & poſtea coheres agnouit ſuam partem, & eo caſu huic etiam inuito accreſcit. l. ſi duo. 38. h. t. qui enim ſcit, aut ſcire potuit, illo abſtinente, ſe oneribus fore implicitum, ea conditione adire videtur. Si vero is, cui accreſcit, prius agnouit, quàm coheres abſtineat, tunc ei volenti tātum accreſcit, d. l. cum hereditate, vbi ſic Marcianus. *Cum hereditate patris neceſſarius heres ſe abſtinet, conditio coheredi, ſiue ſuo, ſiue extraneo defertur, vt aut totam agnoſcat, aut à toto recedat. Et ita ſe abſtinere poteſt propter alium, qui per ſuam perſonam non poterat*, & ſane merito, quia nihil ei poteſt imputari hoc caſu, quemadmodum in priori. Putauit enim hereditatem eſſe diuiſam, nec diuinare, & præſcire potuit abſtenſionem coheredis. Acce-

68 dit, † quod poſtquam neceſſarius heres extitit, quod ſit ſtatim & ipſo iure, hereditas ei quæſita deſijt eſſe hereditas, & cœpit fieri patrimoniū eius heredis. l. ſed ſi plures. 10. §. filio impuberi. D. de vulgari. Portio autem eiuſdem hereditatis ſola accreſcit, non autem patrimonium heredis, quod defuncti eſſe deſijt: nec niſi illa, quæ & herede caret, & agnita nunquam fuit; nullum enim, poſt quæſitas hereditarias portiones, ius accreſcendi, vt vel ex ipſius definitione conſtat, de qua ſuprà. h. cap. n. 4. vnde quod in l. qui ex duabus. 53.

§. 1.h.t.Gaius ſcripſit,accreſcere ſolum debere portiones deficientis coheredis. Ergo cum ſuus heres iure ciuili nunquam deficiat, nec heres eſſe deſinat qui ſemel fuit,l.ait Prætor.7.§. ſed quod Papinianus ad ſi. D.de minorib.l.ei qui ſoluendo.88. D.de hered.inſt ne ſuus quidē,quāuis ſe abſtineat.l. cum quaſi. 30. §. ſed & ſi quis ſuus D.de fideicomm. libert. Nec beneficiū Prætoris,quo ſe abſtinere poteſt,l.neceſſarijs.57. h.t.licet ei proſit,ne oneribus hereditarijs implicetur inuitus.l.ſi pupillus.42.alias l.Iulianus.h.t. alteri nocere debeat.l.nec auus.4.C.de emācip.liberor.Rectè inductum coheredi inuito hoc caſu nō iniungi accreſcendi ius.

69 At vrgebis ſtatim magna cum ratione,his poſitis ad Martiani ſpeciē, in d.l.cum hereditate, dum Scyllam vitamus,incidere in Charybdin,id eſt dum huic coheredi conſulimus, cui nihil propter ſequentem ſui coheredis abſtenſionem debet imputari,vt inuito accreſcat, facere nos contra expreſſas iuris regulas, de quibus in l.1.& 2.h.t.quibus placet,neminē eiuſdem hereditatis partem habere poſſe,& partem, quæ alium heredem non habeat,repudiare. Cui tamen vt occurratur malo prodita eſt cautio de qua in d.l.cum hereditate conditio,nimirum,vt deferatur heredi,qui partem ſuā agnouit,vt aut totam hereditatem agnoſcat, aut à tota recedat,& ideo ſi ſuam partem retinere vult,admittat etiam abſtinentis coheredis portionem,quod ſi illam habere recuſat,vt oneroſam,licet illi,ſed hac conditione, vt ſuam quoque,quā prius adierat,repudiet, vt ſic iuxta regu.ſuperiorem,aut totum habeat aut nihil.

70 Et ita vt ibidem Marcianus ſubiūgit,qui per ſe ſuam portionē ſemel agnitam repudiare non potuit.l. ſicut.4.C.de repud.hered. per portionem accreſcentem conſequitur, vt poſsit,ne acceſsio illi noceat, quod eſt iniquum. Verum quia hoc totum eò ſpectat, ne vt paulo ante dicebamus,alterius partis acceſsio eū oneret apud creditores eius portionis, adiectum eſt in vltima.d.l.cum hereditate,parte.Si creditores dicant ſe contentos eſſe illius portione,id eſt, eius nimirum quæ defecta eſt, non poſſe eum portionem ſuam recuſare & ſanè rectè,quoniam ceſſat illud incommodum,propter quod ſiebat ei poteſtas partis ſuæ omittendæ, quo ceſſante priori ſententiæ locus eſſe non poteſt arg.l.quod dictum 31.D. de pactis.l.de eo.16.cum ſeq. D de iudicijs,qua ratione.ex Bar.& Don. citatis locis,quod iuris eſt in portione neceſſarij heredis ſe abſtinentis, idem eſſe intelligēdum eſt in portione heredis extranei minoris,ſi poſtea quam adeundo verè heres, extitit,in integrū reſtitutus eſt: vt eius partis onus coheres ſuſcipere nō cogatur,quemadmodum conſtitutum eſſe traditur in d.l.ſi minor, 61.h.t. Craſſus in recep ſent.§.ius accreſcē d.q.15.ex quibus manet,& in primo & in ſecundo abſtēſionis ſui heredis & in integrū reſtitutionis minoris heredis extranei caſu inuitis coheredibus non accreſcere,vt ex Bart.& cōmuni reſoluit Craſſus d.q.15. Done,d.c.12.quem Oſ.ſeq.

Ve

71 Verùm ſi ſtrictam diſputádi ratio
nẽ ſpectes, ſuperiores traditiones
principijs iuris deſtitui euinces,cõ-
tẽdit Bar.deficientes portiones per
abſtentionẽ vel in integrum reſtiti
coheredibus inuitis non accreſcere,
ſic arg.nulla eo caſu deficit portio,
ergo inepte an inuito accreſcat diſ-
putatur.Probo antecedẽs.Ea deficit
portio quæ nunquam fuit agnita. l.
qui ex duabus.53.§.1.h.t.l.vn.§.his
ita definitis.C.de cad.toll. abſtẽtio,
& in integrum reſtitutio immiſtio-
nẽ, & aditionẽ ſupponunt, vt cõſtat
quia priuatio habitum præſupponit,
vt in vulgatis,ergo cũ is, qui ſemel
heres eſt,nũquam heres eſſe deſine
re poſsit,diximus paulo ſuperius n.
45.nec illa deſinet eſſe agnita here
ditaria portio,quæ ſemel agnita fuit
vnde nec pars defecta,ſiue deficiens
erit,in qua tantummodo ius accreſ-
cendi locum habet.Malè ergo an in
uito accreſcat,vel non accreſcat id
diſputatur,quod accreſcere eſt im-
poſsibile.

72 Quod ſi vrgeas,accreſcit volẽti,d.
l.ſi minor,& d.l.cũ hereditate,ergo
& accreſcere poterit inuito,reſpõde
bo,nec volẽti accreſcere hereditariã
portionẽ ſemel agnitã,&ſi ſuus, aut
extraneus ſe vel abſtineat , vel reſti
tuatur,nec contrarium probat tex. in
l.ex cõtractu.44.D.de re iud.quo po
tiſsimum mouentur interpretes,cũ
eo loci,id tantum probet Scæuola,
abſtinente filio,qui paternæ ſe im-
miſcuerat hereditati,bona portio-
nis,quæ ad eum ſpectabant , perue-
nire ad ſubſtitutum vulgarẽ,vel co
heredẽ,quod eſt longẽ diuerſũ. Bo-
na ſi quidẽ deficiunt,cũ omittuntur
& ideo poſſunt ad ſubſtitutum , vel
coheredẽ peruenire:ipſa autẽ portio
hereditaria deficere nõ poteſt , cum
fuerit ſemel acquiſita,vt iam ſup.ad
d.l.ſi totam,& d.l.Papi.animaduerti
mus,& paulo ante.d.n 45. & latius
probat in nõ diſſimilibus caſibus,de
quibus,&nos ad l.1.D.de vulgari A.
Fab.de err.prag.2.p.Deca.31.error.
7.& 9.

73 Nec obſtat ſi dixeris,vt iuri accreſ
cendi locus ſit,ſufficere portionem
ope exceptionis deficere,quẽadmo-
dum deficit in d.l.ex contractu. Eſt
enim contraria ſentẽtia lõge verior
neceſſe eſſe deficere ipſo iure , quæ
ipſo iure accreſcit:cum non omnino
deficiat portio,quæ non niſi ope ex
ceptionis deficit,vt rectè idem Bart.
poſt gl.admittit,ad l.ſi duo patroni.
13.D.de iur.iur.per illum tx. iũcta
l.communi.14.D.de bon.liber.quẽ
A.Fab.probat.d.Decade. 50. Err.8.
n.8.quamuis malè eo nomine repre
hendatur à Duaren.lib.2.de iur.ac-
creſ.cap.19.And.Fach.li.4.controu.
c.96.

Ergo quamuis,vel ſuus qui ſe abſ
tinuit , vel extraneus , qui in inte-
grum reſtitutus fuit ipſo quidem iu
re maneat heres,quia à prætore pro
herede non habetur.nec conuenire
hereditarios creditores poteſt , nec
ab eis conueniri.l.neceſſarijs.57.h.
t.In idque à Prætore iuuatur, nõ vt
heres eſſe deſinat,argum.§.quos au
tem Inſt.de bonor.poſſeſſ.creditori
bus autem, nec iniuria , nec mora
fieri debet,ſit,vt actiones,quæ cõtra
reſtitutum vel abſtẽtum efficaciter
non dantur,dentur contra ſubſtitu
tum vel coheredem , ad quem cum

ſuis oneribus bona eius portionis perueneruut, quomodo d.l. cum he-reditate. d.l. ſi minor. d.l. ex contra ctu accipiendę ſunt.

74 Eleganti tamen adhibita diſtinctione (incidunt enim eam in rem aliquot h tit. I.C. reſponſa in quibus in eadem ferè ſpecie, ſi non contraria, diuerſa tamen ſtatuuntur, reſpōdentv: I.C. nempe text. in l. ſi duo. 38. l. cum hereditate. 55. l. ſi minor. 61. l. quæ neptis. 98. Ariſto. 99.) qua propoſita, & huius tituli loca hæc, & alia lucem accipiant. Nam in caſu. d.l. ſi duo. d.l. Ariſto. actiones à Prætore in eum, qui poſtquam alter abſtinuit, partem ſuam agnouit, rectè dantur, ex rationibus eis in locis animaduerſis, inſinuatis à nobis, nu. 45. Si vero parte à coherede agnita alius ſe abſtineat, diſcrimen conſtituendum eſt, an habeat quis coherede dem abſtinentem ſe ſuo iure, an per auxilium reſtitutionis in integrum: In eo qui ſuā iam agnouit, ſiue ſuus ſit, ſiue extraneus, & coheredem ſuo ſe iure abſtinentem habet, procedit. Marciani ſententia, in d.l. cum hereditate, vt diximus. n. 45. vt vel totū agnoſcat, vel à toto recedat. Niſi creditores dicant ſe deficientis, ſiue ab ſtinentis portione contentos: quo caſu cum alterius parte ſe abſtineant, eius actiones ei dantur, qui pro ea etiam à creditoribus conuenitur. Ergo ſi, neque creditores hanc conditionem ei deferre vellent, vt aut totum habeat, aut à toto diſcedat: nec ipſe mallet à totis bonis ſe abſtinere totius hereditatis onera ſubire cogetur, nec liberabitur ſi pro ſua tantū parte ſatisfacere paratus ſit.

75 In eo vero cuius coheres, poſt acquiſitam hereditariam portionem, beneficio reſtitutionis in integrum abſtentus eſt, admittēdum ſit quod Macer ſcribit, in d.l. ſi minor. 61. h. tit. vt eius partis onus ſuſcipere nō cogatur, ſed bonorum poſſeſsio creditoribus detur: nec ob id quod eā nolit, in ſolidum, ſed pro ſua tantum parte conueniatur. Nihil enim prorſus eſt, quod ei poſsit imputari, vt paulo ſup. n. 45. dicebamus; æquum ergo, vt plenius ei conſulatur, quàm in caſu d.l. ſi duo. d.l. Ariſto d.l. cum hereditate, quo referendi text. in l. ſiquis heres. 35. h. t. in l. ſiquis ita. 35 D. de hered. inſt. Nam vt inuito ei accreſcat portio, intereſt nihil coheredi ſuo ſit ſubſtitutus, nec ne: nec an coheres ille, qui repudiat inſtitutus fuerit purè, an ſubcōditione, quæ ſubinde extiterit, vel defecerit, omni namque caſu totam hereditatem vnica aditione ſibi quæſiuiſſe intelligitur is, qui ſolam partem ſuam agnouit, omnibuſque creditoribus hereditarijs in ſolidum ſe obligaſſe, quā uis eo tēpore alia portio, nec delata fuiſſe, nec defeciſſe proponeretur. Caſus autem eius coheredis, qui ſuo iure, etiam aliquando ſine Prætore, abſtentus eſt, vt in ſp. l. ei qui. 12. h. tit. & l. neceſſarius. 57. eod. d.l. ex cōtractu. 44. D. de re iudicata l. pe. D. de auth. tut. vt conditionem præſtat eo heredi, qui iam adierat, ita eius, qui extraneus omnino cum ſit, & decreto auxilioque iuuatur, minus ei nocere debet. d.l. ſi minor. 61. h. t. Nam quandiu reſtitutio in integrum, neq; petita, neque præſtita eſt, probabiliter ignorare poteſt is, qui minori iā here-

heredi coheres, datus fuit, non ſolũ, an futurum ſit aliquando, vt velit il le reſtitui (maximè, cum vix ſit, vt tã euidenter damnoſa, vel ſuſpecta hereditas probetur, quæ pro alia etiam parte inuenit heredem) ſed etiam, vt eo quoque caſu, quo minor velit reſtitui, futurum tamen ſit, vt ei Prętor indulgeat reſtitutionem, quod recte latius tamen animaduertit A. Faber de erroribus prag. 2. p. decad. 50. erro. 8. ex nu. 11.

76 Ex qua obſeruatione iam infertur vera ratio, d. l. quæ neptis. 98. h. tit. (cui quatenus beneficij Principis meminit apte coniunges l. cum quidã, 30. in pr. l. Pannonius Auitus. 86. eo. tit.) quod ſi ad agnitam portionem omittendam admittatur coheres, nõ ſuo iure, quia extraneus, vel ſuus iã tamen pubes; nec beneficio reſtitutionis in integrum, quia iam maior annis. 25. Sed beneficio Principis, vt in illis ſpeciebus; Hoc caſu multo fauorabilior ſit cauſa eius, qui talem coheredem habet, cum longe minus poſsit ei imputari, cur non præuiderit forte, vt poſſet coheres beneficio Principis abſtinere. Igitur non erit arctandus, vt in d. l. cum hereditate, vt vel totum patrimonium agnoſcat vel à toto recedat, nec ad aliud obligãdus per Prætorem, niſi vt pro parte illa ſua hereditaria, actiones hereditarias ſubire compellatur, quibus & ipſo iure inuenitur obſtrictus, quo modo ſupplenda eſt Bart. diſtinctio, cuius ſup. meminimus, ex eodẽ Anto. Fabro d. loco ex nu. 14. qui eſt etiam omnino videndus ead. Decad. 50. cap. 9. pro maiori. d. l. cum hereditate. 55. h. t. & d. l. ſi pupillus. 72. D. ad S. C. Trebell. exornatione. Nã ne nimij ſimus vela contrahimus.

77 Nec his obſeruatis ad d. l. cum hereditate. d. l. ſi minor. d. l. quæ neptis violari dices reg. d. l. 1. & 2. h. tit. eo quod coheres, qui partem ſuam, & agnouit, & retinet aliam ſuſcipere non cogatur, & ſic quodammodo hereditatem ſcindere dicamus. Nã cũ I. C. in ſpeciebus, & caſibus illarum legum, abſtinentes, & in integrum reſtitutos coheredes proponant, eos ante ſe immiſcuiſſe, & extitiſſe, cum ſui heredes ipſo iure eſſent, aut ſi ex tranei iam adijſſe, ſupponunt. Ergo, cum qui ſemel heres eſt, amplius deſinere eſſe heres non poſsit: firmam manere regulam, d. l. 1. & 2. conſtat. nulla enim eſt hereditaria portio, quæ accreſcat, quamuis bona, quæ hereditatis fuerunt ad coheredem illum aliquo caſu deuoluantur inuitum, vt in d. l. ſi duo: alijs autem ſpeciebus curator eis detur, aut a creditoribus poſsideantur.

78 Manet ergo deficientes, non ante agnitas, aut quæſitas hereditarias portiones coheredibus, qui ſuas iam agnouerunt, accreſcere volentibus, ignorantibus, & etiam inuitis: Cum ſuo tamen onere, tum æris alieni, tũ legatorum, & fideicommiſſorum, quæ à deficientibus relicta erant. d. l. vn. §. His ita, verſ. *in his itaque*. C. de caduc. toll. quia grauamen magis videtur appoſitum hereditati, quàm perſonæ proſeq. Donel. d. lib. 7. cap. 12. ad fin. & latius, cap. 29. lib. 8. & in eius additionibus. Oſuald. Duarenus. lib. 2. de iur. accreſc. cap. 2. Anto. Gomez. 1. tom. cap. 10. ex nume. 41.

Eadem hæc, quæ in vno herede partem ſuam agnoſcente, obtinere diximus, obſeruanda ſunt omnino ſi plures ſint heredes, qui portiones ſuas agnouerint, omnibus enim deficientum accreſcunt portiones. Verùm quia inter eos inæquale plerũque ius, idque coniunctionis ratione qua alios alijs præponi, ſæpe autem non viriliter admitti, videmus, exponenda etiam hæc res eſt; Diſcrimẽ
80 † inde natum, nã refert *coniunctim* omnes inſtituti ſint, an *diſiunctim*, an denique *permixti*. Ideſt an ſint, *Re*, an *Verbis*, an *Re & Verbis*, coniuncti. vnde triplex coniunctio, ex qua ius accreſcendi enaſcitur, *Realis*, *Verbalis*, *Mixta*, quas omnes accuratè proſequuti ſumus in §. ſi eadem res, ex nu. 17. l. de legatis. poſtea multa adducit Donelus. lib. 7. comm. cap. 13, & qui neminem refert Oſualdus in eius notis. Ant. Faber de err. prag. Decad. 49. cap. 2. cum ſeqq. & Decade. 50. ex cap. 1. & 4. p. Decade 100. e fin. ideo nunc paucis agemus. Coniuncti ſunt, qui ad eandem rem hereditatem, vel legatum à teſtatore, vel lege vocantur, veluti. A. heres eſto. B. heres eſto. C. heres eſto. Qui ſi rem ſpectes ſunt *coniuncti*, ſi verba *diſiuncti*, quia diuerſis orationibus vocati, quomodo in hac tractatione vſurpantur. Hi verò qui oratione, vel verbo, ſiue plurali, *vt fratres mei*, ſiue collectiuo, *vt familia*, æquis partibus vocantur, *diſiuncti*; quos autem, & rerum, & nominum complexus iungit, *vt D. & E. ex ſemiſſe heredes ſunto*, *mixti*. Si igitur omnes heredes vno horum triũ modo coniuncti ſunt, vel *Re*, vel *verbis*, vel *Re*, & *verbis* deficiẽtis portio omnibus viriliter, æqualiter accreſcit. d. l. vn. §. His ita. C. de cad. toll.

81 Si vero quidam Re, quidam Verbis tantum, quidam Re, & Verbis iũgantur, & pars aliqua deficiat, quomodo admittendi, & qui præferantur, iuris quæſtio. Ecce exemplum. *A & B. heredes ſunto: C. heres eſto, D. heres eſto: E. & F. æquis partibus heredes ſunto*, vno deficiente ex eis, qui Re tantum iunguntur, accreſcit omnibus. Ergo ſi C. deficiat, non tantũ D, ſed & alijs accreſcit, quia re coniuncti ſunt omnes. Coniuncti tamẽ vnius perſonæ vice funguntur, l. planè. 34. D. de leg. 1. in pr. Duar. lib. 2. cap 9. Minchaca de ſucceſſ. progreſ. lib. 3. §. 22. nu. 14. & nu. 20. Quod ſi A. deficiat, qui Re, & verbis B. iunctus eſt, eius pars accreſcit ſoli B, nõ alijs, qui ſunt ab eo diſiuncti. Tum quia æquũ eſt, præferri vtroque modo coniunctum: tum quia coniuncti propter vnitatem ſermonis, quaſi in vnum corpus reducti ſunt, & partem ſibi coniunctorum, quaſi ſuam præoccupant. d. §. his ita. verſ. *hoc ita tã varie*, quemadmodum, & in ſucceſſione legitima is præfertur, cui duplex coniunctio ſanguinis, vt in fratribus vtrinque coniunctis, authentica ceſſante. auth. poſt fratres. in 1. C. de leg. heredibus auth. itaque. C. com. de ſucceſſ. l. 12. tit. 6. lib. 3. Fori. l. 5. tit. 13. p. 6. obſeruaui. in §. Repetitis nu. 6. l. de ſeruili cognat. & nominatim in ſpecie noſtra tradit A. Gomez. 1. to. cap. 10. n. 31. except. adiũgit Oſuald. d. cap. 13. litt. N. cum vide.

28 Idẽ erit ſi E. deficiat, ſoli enim F. accreſ-

accreſcit. quoniam, & ſi omnes ij heredes re iungantur, nimirum hereditate ipſa, quæ indiuidua eſt, vt laté ſup. vnus tamen alijs, ex defuncti voluntate, potior eſt, ac quemadmodum, qui re & verbis iunctus eſt, ſic & qui verbis tantum iungitur, cæteris potior eſt, ex Vlpiani doctrina, in l. Re coniuncti. 89. D. de leg. 3. ibi. *Et magis eſt, vt & ipſe præferatur*, id eſt verbis tantum côiunctus, de quo quæſierat I. C. nec ſimul admittãtur Re, & verbis coniuncti. Ita Eguin. Varo. in §. ſi eadem res. I de legatis. Duaren. lib. 2. de iur. accreſ. cap. 7. eſt enim, & hoc caſu ratio illa d. verſic. *hoc ita*, quia propter vnitatem ſermonis quaſi in vnum corpus redacti hi ſunt, qui eodem genere coniũctionis iunguntur.

83 Huic ſententiæ, nimirũ inter verbis tantum coniunctos ius accreſcẽdi admitti, obijci ſolet tex. in l. cum ſingulis. 21. cum l. ſeq. D. de vſufr. accreſc. l. huius in. 84. §. quibus. D. de leg. 1. quæ manifeſte contrariũ probant. Sed de earum interpretatione plura nos in d. §. ſi eadem res, ex nu. 108. poſtea alia Donel. d. lib. 7. c. 13. & in eius notis Oſuald lit. O. & lit. P. Item & de alijs pluribus, quæ quãuis inter legatarios diſputari, ſolent, trahi & ad coheredes poſſunt, quæ ideo non repetimus. Illud vnum admonuiſſe contenti, quod inter illos multis in caſibus diſputatur, *an accreſcat, vel non accreſcat collegatarijs portio deficiens*; inter heredes nunquam poſſe controuerti, cum inter eos non tantum inuitos, ſed & teſtatore inuito ius accreſcendi admittẽdũ, ſine exceptione ſit, quia re ſunt ſemper coniuncti, & ad eandem ipſam perpetuo à teſtatore vocati, nec aliud patitur ratio eius in hereditatibus inducendi, de qua tam late ſupra. Quæri igitur, quis eorum propter maiorem coniunctionẽ alij præfaratur, & qua ex parte quis præferatur? poteſt, non veró, ad deficientem portionem, an admittatur, vt docte, & grauiter A. Faber multis in locis, ſed nominatim videndus de err. prag. 2. p. tota Decade. 49. & 50. iam pergamus, & his pro Coronide de Patrio iure ſubijciamus nonnulla.

Ius accreſcendi an Hiſpano iure in hereditatibus admittendum? An aditio, vel à ſcripto, vel legitimo herede etiam hodie neceſſaria? poſt nouam l. 1. t. 4. lib. 5. nouę recop. verſ. *y ſi el teſtador inſtituyere heredero en ſu teſtamẽto, y el heredero no quiſiere heredar: valga el teſtamento en las mandas, y en las otras coſas que en el ſe contienen*, &c.

CAPVT. XXX.

1 *L. 1. Tit. 4.* de los teſtamentos, *lib. 5. noua recop. & n. 23.*

2 *Teſtamẽtũ ſine heredis inſtitutione iure Hiſpano ſubſiſtit. Quod ex antiqua iuriſpr. eſſe oſtẽditur, n. ſeqq.*

3 *l. 1. D. de teſtam.*

4 *Cap. cũ Marthe. 6. verſ. cæterum de celebratione miſſarum.*

5 *l. illa inſtitutio. 32. D. de her. inſt.*

6 He-

6 *Herede non adeunte teſtamenti vim diſſolui iniquum, & contra defunctum, & n.7.*

8 *Aditio hereditatis, an hodie neceſſaria omnino, vel abſcriptis, vel à legitimis heredibus, & an ſtatuto remitti poſsit? n.12.*

9 *Exheredatio filij aditione hereditatis confirmatur.*

10 *Pupillaris ſubſtitutio nulla, ſi patris teſtamentum non confirmetur, ſed an hodie procedat. num. ſeq.*

13 *Aditionem hereditatis omnino hodie neceſſariam putant plures.*

14 *Accurſij ſententia, in l.qui filio. 38.§.ſeruus. D.de heredib. inſtit.*

15 *Authoris inter contrarias opiniones ſententia, & d.l.Regni interpretatio.*

16 *Ius accreſcendi, an ſtante, d.l.regia admittendum? & n.ſeqq. & præcipue.n.22.*

Argumentum, de parte ad partem validum quemadmodum de toto ad totum, & nu.25.

17 *Teſtati, & inteſtati cauſa, an hodie concurrere poſsit?*

18 *Subſtitutionis ius potentius iure accreſcendi.*

19 *Inſtitutio in re certa trahitur ad totam hereditatem.*

20 *l.ſi ita quis.74. D.de heredib.inſtit.*

21 *l.quoties.9. §.ſi duo. D.de hered. inſt. & n.31.*

22 *Correctio legum ſemper euitanda.*

27 *Legitimi heredes, an inſtituti cenſeantur? ſcriptis non adeuntibus.*

28 *Inſtitutio heredis verba expreſſa requirit.*

29 *l.1.§.ſi ex fundo, D.de hered. inſtit.*

30 *Teſtator, an efficere poſsit, vt tam heres habeat partem, quam ei aſſignat non amplius.*

1 VIdes ex hac Regia lege veteres Iuris Ciuilis Romanorum obſeruationes iuxta hereditatis aditionem omnino antiquari: nam & ſi illo inſpecto, inteſtatus is eſſet, ex cuius teſtamento heres extaret nemo, Iuſtiniano teſte in pr. I.de hered. quæ ab inteſt. def. ibi. *aut ſi ex eo nemo heres extiterit*, vbi ſcripſimus: hodie etiam ab ſcripto herede non adita hereditate, quæ in teſtamento ſcripta ſunt ſuſtinentur, & valent, perinde atque ſi heres ritè & ſolemniter adijſſet, hereditate legitimis abinteſtato veniẽtibus delata. Iuxta quam nouam Hiſpanam ſanctionem, & ſi plura à noſtris diſputari ſoleant, duo ego nunc ſolûm diſcutiam, quę tractionem hanc noſtrã de acquirenda hereditate valdè attinent, Alterum, *an ſi inſtituti heredes non adeant, à venientibus abinteſtato, quibus delata eſt ſucceſsio, ſit adeũdem?* Aliud, quod ſup. nu.1.h.cap. inſinuaui, *Nunquid ſi plures ſint inſtituti heredes, vnus adeat, alij repudiẽt, audiendus ſit legitimus, ſi cum ſcripto velit concurrere, ex* verſ. *y entõces lo herede aquel, que conforme à la coſtũbre de la tierra lo ha de auer?* Alias quæſtiones iuxta hunc, verſ. miſſas facio, proſequuntur, vtiliores Io. Matienzo hic. gloſ.14. ex nu.1. Alph. de Azeuedo ex nu.118. Ioan. Gutierrez

lib. 1. practic. quæſtion. cap. 30. cum ſeqq. qui alios Hiſpanos interpretes adducunt, & Hieronym. Zauallos 1. tom. Practicar. commun. cap. 103. ex nu. 4.

3 Illud autem in primis (antequam quæſtiones eas diſcutiamus) præuiũ omnino eſſe oportet: Hiſpanam hãc nouam ſanctionem ab Alphonſo Rege Compluti latam anno à Chriſto nato milleſimo tercenteſimo octogeſimo ſexto, qua parte generaliter ſtatuitur, teſtamentum hodie ſubſiſtere, & ſi qui ſcripti ſunt heredes, ex eo adire hereditatem nolint, ſi vera iuris, & artis noſtræ principia ſpectemus, æquiorem multò, & veteris etiam prudentiæ conſentaneum longe magis illa, qua apud Romanos Imperatores, quibus & Septem partitũ ius noſtrum conſenſit, cauebatur, eo ipſo diſſolui teſtamenti vim omnem quod ſcripti heredes non adirent: quam ſententiam, & ſi, nec ex noſtris, nec exteris fuerit aſſertus nemo, quem viderim, ego indubitatã eſſe aio, idque non Hiſpanarum, ſed & Romanarum legum authoritate, eiuſque iuris notis rationibus. Moueor † primo ex teſtamenti definitione à I.C. Modeſtino propoſita, in l. 1. D. de teſtam. quæ cum perfecta, & omnibus rectæ definitionis conſtans partibus ſit, & *aditionis hereditatis*, non meminerit, eam ad teſtamenti valorem non pertinere dicendum eſt. Alioqui, & illud aſſeuerandum, & extra legitimam, & perfectã definitionem rei eſſe, quod ea non cõtineatur, quod tamen dicet nemo. Nec in ea verbum extat nullũ, quo hereditatis aditio ſignificetur: omnia enim eo reſpiciunt, vt ritè & ſolemniter quis teſtetur; nunquamque de eius iuſta ſententia, & voluntate poſsit dubitari. Aditio igitur hereditatis ad teſtamenti valorem, & vt quæ in eo ſunt ſcripta valeant, nec attinet, nec ſpectanda eſt.

4 Secundo, quoniam certo certius eſt, Apoſtolo item teſte ad Hebræos cap. 9. cuius authoritate adducitur Innoc. III. in c. cum Marthæ. 6. verſ. *cæterum*. de celeb. miſſar. Teſtamentũ morte teſtatoris confirmari, quod & à I.C. & Impp. paſsim atteſtatur, hic enim ſenſus l. cum hic ſtatus. 32 §. pœnitentiam. ad fin. D. de donat. inter vir. l. quod ſi iterum. 4. ad fi. D. de adim. leg. l. 1. C. de ſac. ſanct. Eccl. Et ſanè ridiculum eſſet aſſerere ad valorem actus, qui æternus, & perpetuus eſt futurus, & ab eo fit, qui in rebus humanis eſſe deſinit, adhuc aliquid poſt eius mortem deſiderari.

5 Tertio & fortius me illa ratio mouet, qua I.C. vtitur in l. illa inſtitutio 32. in pr. D. de hered. inſt. ibi. *Nam ſatis conſtanter veteres decreuerunt teſtamentorum iura per ſe firma eſſe oportere non debere alieno arbitrio pẽdere*, quam cum attenta mente euoluo non poſſum, non mirari, veteris eius obſeruationis, quam Hiſpana iuriſprudentia noſtra h. l. 1. damnauit. Nam ſi ideo inſtitutio illa, *quos Titius voluerit* vitioſa eſt, quia alieno commiſſa arbitrio, quare nõ & illud erit vitioſum, quod ſimiliter ex arbitrio pendet alieno, nimirum, ex voluntate heredis pendere, an teſtamẽtum valeat, vel in irritũ deducatur, adita, vel non adita ab hereditate. Nec enim negare potes ab eius pendere

dere arbitrio ius teſtamenti, ſi eo nolente adire, id diſſoluatur. Ergo ſi conſtante veteres decreuerunt teſtamentorum iura per ſe firma eſſe oportere, quare & id ſunt paſſi, vt ex heredis adeuntis vel repudiantis pendeat arbitrio?

6 Quod ſi dixeris, non poſſe pendere, nam aliquis inuitus cogeretur adire alienam hereditatem heres quod tamen ius non patitur. l. inuitum 11. C. de contrah. emp. l. nec emere. 16. C. de iur. delib. Reſpondebo, nos id non defendere, vt adire debeat, velit nolit; ſed eo non adeunte diſſolui ob id teſtamenti cauſam, non æquũ iuſtiuſque magis eam, & eo caſu defendi, & omnia in eo ſcripta conſeruari.

Quarto quoniam factum teſtamẽ-
7 tum rite, & ſolemniter, & teſtiũ obſeruato numero, & filijs vel poſthumis heredibus inſtitutis vel exheredatis, alijſque omnibus quæ ad eius ordinationem ſunt adhibenda præſtitis iuxta antiquas, nouaſque ſanctiones, in irritum deduci nulla aut expreſſa aut tacita teſtatoris voluntate interueniente pœnæ, & ſupplicio adnumeratur l. ſiquis filio exheredatũ. 6. §. irritum. §. eius qui. D. de iniuſto rupto. §. alioquoque modo. I. quib. mod teſt. infirm. a qui eius eſt expers teſtator, ob id ſolum quod deceſſerit & morte ſuum confirmauerit teſtamentũ ex reg. l. ſancimus 22. C. de pœnis, iniuſta ergo lex quæ eo quod non ſit ab herede adita hereditas teſtatorem efficit inteſtatũ, quare; nulla apud bonos viros nota. l. & quia. 6. D. de interrog. actio. 69. vnde ratio tx. in §. 1. l. de her. qual. & diff. vbi obſeruauimus, hoc præmiſſo iuxta huius noſtræ l. 1. ratioñ, inſinuatas quæſtiones vt diluamus oportet.

8 Quoad primam ergo quæſtionem de hereditatis aditione, & an hodie à venientibus ab inteſtato ſaltim ſit adeũdum, vt quæ in teſtamẽto ſcripta ſunt ſubſiſtant, ne vt teſtator inteſtatus ſit, obſeruo frequẽtiori noſtrorum calculo negatiuã opinionem admiſſam, nimirũ nec ſcripti, nec legitimi heredis aditioẽ eſſe neceſſariã, cuius præcipuum arg ex ead. l. 1. nouæ recop. in qua cum nominatim ea tradantur, quæ ad valorem nuncupatiui teſtamenti ſunt omnino neceſſaria, eiſq; obſeruatis illud ſubſiſtere ſtabilitum ſit, vt conſtat ibi. *Vale el teſtamento en las mandas, y en las otras coſas*, & ibi. *y ſea valedero el teſtamento, que en tal manera fuere ordenado en las mandas, y en las otras coſas*, inter ea autem aditio hereditatis nõ refeſratur, etiã ſine ea teſtamentũ vim, & robur obtinere conſequẽs eſt, ex Vlp. doctrina, in l. Item apud Labeonem. 15. §. hoc edictum. 26. ibi. *Ea enim quæ notabiliter fiunt, niſi ſpecialiter notentur, videntur quaſi neglecta*, D. de iniurijs, & quemadmodum quum Iuſtin. Imp. ea receñeret, quæ quem inteſtatũ faciunt, omiſſionis aditionis hereditatis meminit, in d. pr. I. de her. quę ab inteſt. defer. ſic & Hiſpanus Rex, quum referat, quæ teſtatum hominem faciunt, ſi ad eius rei valorem hereditatis aditio attineret, eam receñuiſſet: id cum nõ præſtiterit, illam non ita neceſſariã, vt eius omiſſio teſtamẽtum infirmet fatendum. Tum maximẽ, quum & eadem

dẽ l.1.ſanciatur,ſine aditione ab he-
rede ſcripto,quæ in teſtamẽto ſunt
ſcripta valere,eodẽ modo quæ ſuſ-
tinentur hodie etiam nullo ſcripto,
ſic enim verba habent. *Mandamosq̃
el teſtamento valga,aũque el teſtador
no aya hecho heredero alguno*, & rur
ſus. *Si el heredero no quiſiere heredar
valga el teſtamento*. Ergo nec à legi
timo herede,cui ſucceſsio defertur
ab inteſtato, erit præciſè adeun-
dum,eadem enim in vtroque ratio,
ergo & eadem diſpoſitio, ex vul-
gatis.

Deinde quoniam & ſi filij exhere
9 datio à patre in teſtamẽto ſcripta,ex
his rebus ſit,quæ præciſè heredita-
tis aditionẽ exigit.l.filium.10.§.ſed
cum exheredatio.D.de bon.poſſ.cõ
tra tab.l.Papin.8.§.ſi conditioni.D.
de inoff. teſtam.l.2.tit.7.p.6.hodie
tamen ex eadem l.1. *de los teſtamen
tos*,ſubſiſtere exheredationẽ,quem
admodum,& reliqua omnia,& ſi nul
lus,nec ſcriptus, nec legitimus he-
res adeat docet Gregor.Lop.in l.4.
verbo, *entrado en la heredad*,t.8.p.
6.Io.Matien.in d.l.1.gl.14.n.40.Io.
Gutier. lib. 2. Practicar. quæſtion.
cap.32.

Simile & illud eſt,quod de pupil-
10 lari ſubſtitutione hodie circũfertur
quæ cum non alias valeat,quã ſi pa-
tris teſtamentum ſubſiſtat, l.Papin.
8.§.ſed neq; impuberis.D.de inoff.
teſtamento.l.2.§.Prius D.de vulg.
§.liberis.l.de pupillar.expreſſa.l.10.
t.5.p.6.& inde nec ſine aditione he
reditatis ex paterno illo teſtamento
vt conſtat.

11 Tamẽ poſt d.l.1.& ſi nullus adeat
teſtam.paternum heres, pupillarem
ſubſtitutionẽ defendi reſoluit Greg.
in d.l.10.verbo, *ſe deſataria*. P.Peral
ta in l.omnia,in pr.n.19.verſ. *Pari
ratione*.D.de leg.2.Idem.Greg.in l.
2.verbo. *Entrar la heredad*, t.7.p.6.
A.Gom.1.to.c.4.n.4.Coſta in ca.ſi
pater.3.p.verbo, *cenſendum*,nu.18.
de teſtam.lib.6.Tellus Ferdinandez
in l.3.Tau.n.18.& in ead.l.3.Burgos
de Paz conclu.6.n.836.Ioan.Matiẽ
zo.d.gloſſ.14.nu.83.& 84.Ioan.Gu
tier.d.lib.2.pract.quæſtion. cap.30,
num.4.

12 Accedit Baldi ſententia in l.1.n.
9.C.ſi quis omiſſ cauſ.teſtam.docen
tis,quod ſi ſtatuto aliquo caueatur,
legata,fideicommiſſa, & quæcũque
alia in teſtamento ſcripta, ſuſtineri
etiam ſi hereditas adita non ſit ab
ſcripto herede,idem etiam admittẽ
dum,& ſi nec à legitimis ab inteſta-
to adeatur,ſequuntur Iaſ.n.105.So-
cin.co.vlt.Vincen.co.28.Io. Franc.
Ripa.n.45.& n.60.in l.1. D. de leg.
1.vnde in terminis & pecie d.l.1.eã
dẽ hanc opinionem,& ſententiã de
fendunt Gr.Lop. in prœmi.t.3.&
in l.37.verbo, *los fructos*,t. 9. & in l.
fi.verbo, *naxca deſpuès*.t.12.p.6.Pe
ralta in d.l.omnia.nu.17. D. de leg.
2.Anton.Gomez.in d.l.14.Tau.nu.
4.& 3.tom.variarum.cap. 12.num.
11.Tellus Fernandez .in d.l.3.Tau.
num.11.& ibi Burgos de Paz ex n.
872.maximẽ num. 880.Padilla, in
l.eam quam, numer.79.C.de fidei-
commiſſ. Ioann. Matienzo, in d.
l.1.gloſſ.14.ex num.8. Ioann. Gu-
tierrez d.lib 2.practicar. quæſtion.
cap.31.

13 Contrariam tamen, quinimo hoc
caſu aditionẽ ab eo,cui ab inteſtato

hereditas defertur omnino præciſe
requiri alij, non inferioris nomi-
nis, & doctrinæ probãt, nimirùm Pa
riſius antiqu' Hiſpani iuris interpres
in ead. l. 1. Ordinam. vet. quæ hodie
eſt l. 1. de los teſtamentos nouæ col-
lect. Regiæ Ferd. de Talauera, in d. l.
3. Tau. nu. 83. nu. 87. & nu. 94. Dida.
Perez in ead. l. 1. Ord. folio. 92. verſ.
hodie. Couarru. in cap. Raynaldus. §.
3. nu. 8. & 11. Azeuedo in d. l. 1. no-
uæ recop. nu. 136. Hier. Zauallos. pra
ctic. com. cap. 103. ex n. 14. Pro qua
in primis inducũtur verba eiuſdem.
l. 1. ibi, *y el heredero no quiſiere here-
dar*, & antea ibi, *Entõces herede aquel
que ſegun derecho, y coſtumbre de la
tierra auia de heredar*, quæ neceſſa-
rio cũ effectu intelligi debent, iuxta
doctrinam I. C. in l. fin. D. de legatis.
1. l. 1. §. hæc verba. D. quod quiſque
iuris. ſic Alph. ab Azeuedo, & alij ea
inducunt. Ego vltra eos ſic ex eis
ineuitabile conſtruo argumentum.
Vt ex ea lege edincitur, quum quis
aut nullo facto herede, aut inſtituto
non adeunte decedit, perinde habe-
tur hodie, ac ſi abinteſtato moriens
codicillis legata, aut fideicommiſſa
à veniẽtibus abinteſtato reliquiſſet,
eos enim tacitè videtur inuitaſſe a-
deo, vt ab eodem cenſeantur vocati;
vt ex verbis paulò ante relatis appa-
14 ret. At † eo caſu aditio legitimæ
hereditatis ab eiſdem, ideſt ab eo,
qui gradu proximior eſt, præciſe re-
quiritur, ex celebri Accurſ. ſenten-
tia in l. qui filio. 38. §. ſeruus verbo.
liber ex codicillis. ibi. *Sed eſt hic opus
adiri hereditatem à legitimo* (ſic e-
nim non *à legatario*, vt in vulgatis
libris habetur legendum eſt) D. de
hered. inſt. ergo, & hodie aditio à ve
nientibus abinteſtato neceſſaria eſt.
Obtinuit namque ex ea gloſſæ opi-
nione, in omnibus caſibus, in quibus
non adita hereditate per ſcriptum
heredem legata à venientibus abin-
teſtato debentur, aditionem heredi-
tatis ab eiſdem fieri oportere. Quã
ſententiam laudant Bart. in auth. vt
cum de appell. cog. §. ſiue igitur, nu.
2. Bald. in auth. ex cauſa nu. 15. C. de
lib. præter. vbi Alex. & Iaſo. colu. fin.
Paul. in l. omnia. D. de leg. 2. idẽ A-
lex. in l. nemo poteſt. nu. 10. Iaſo. ibi
1. lect. num. 23. & 2. lect. nu. 35. D. de
leg. 1. vbi eandem pluribus exornat
Io. Gutierrez. nu. 312. A qua non lon
gè eſt Vlpianus in l. ſi quis inteſtatus
2. D. de fideicom. libert. per locum
ab ſpeciali; quum ibi fauore liberta-
tis, & conſtitutionis Diui Marci cõ-
ſeruet libertates, quę ab eo, qui cum
inteſtatus deceſsiſſet à venientibus
abinteſtato relictæ ſunt: tunc enim
conſtitutionis fauor bona ſeruo ad-
dicit, cum nullus, nec abinteſtato
heres eſt, vt late ſcripſimus ad titu-
lum. I. de eo cui libert. cauſa bona
addicunt. Inducitur, & Baldi recep-
ta ſententia in l. eam quam. nu. 4. C.
de fideicommiſ. aſſerentis legata pia
in teſtamento relicta non aliàs debe
ri, ſi ab ſcripto herede hereditas nõ
adeatur, quàm ſi à venientibus abin
teſtato celebretur, quia, & perſona
requiritur, quæ poſsit conueniri, cũ
quaque creditores experiantur: &
cum ex quaſi contractu, quæ aditio-
ne celebratur obligatio hæc paſsiua
(vt aiunt) oriatur. §. heres. I. de obli.
quæ ex quaſi cõtract. naſc. vbi latius
diximus, eam præcedere neceſſario
opor-

oportere conſequens eſt, ex reg. l. in tribus. 13. D. de iudicijs.

15 Ego in hac opinionum, & ſententiarum varietate, ſic rem temperãdam aio, ex d. l. 1. noua deciſione, etiam nulla interueniente hereditatis aditione, quæ in teſtamento ſcripta ſunt, ſubſiſtere: ita enim nominatim ea conſtitutione ſancitur. Nam ſi ea, ſcripto non adeunte conſeruantur: quis poterit dubitare, & ſine legitimi heredis aditione, quæ iuris ita certi non eſt, ſuſtineri? Ad hoc tamen, vt directis, & in eam rem propoſitis actionibus peti poſsint, aditio erit omnino neceſſaria. Ea deficiente ſuccurrendum creditoribus, & legatarijs, ſaltim curatore bonis dato, quem experiẽdi poteſtas eis ſit. Sic ergo moneo eo in caſu rem expediẽdam, vt eo defuncto teſtatore, cuius teſtamentum, quia nemo ex eo heres exiſtit, deſtitutum eſt, proximiores conſanguinei, ſi id ipſi non expoſtulent, per edictum vocentur, & eis ſi noti ſint, certioribus factis iubeatur, vt vtiquiſque gradus, & proximitatis ſalua prærogatiua admittitur, intra certum tempus adeant, vel repudient hereditatem legitimam. Ne autem interim longior mora creditoribus, & legatarijs fiat, eiſdẽ expoſcẽtibus curator bonis detur, quo cum ij experiantur, quod ſi nullus extet, qui rem abinteſtato habere velit, bona deuoluuntur ad fiſcum, cũ ſuo tamen onere, qui & debita, & legata, & fideicommiſſa ſoluet, vt latius ſupra audiuimus. cap. 8. hac eadẽ tractatione. Iam de alia quæſtione iuxta eandem hanc noſtram. l. 1. eod. verſ. *y entonces herede.*

16 Quæſtio igitur in eo eſt, an duobus pluribuſve ſcriptis heredibus, ſi ex eis vnus repudiet, accreſcat eius portio coheredi, qui iam partem ſuã agnouit? an vero in ea parte proximior abinteſtato ſit admittẽdus? Et quamuis ex noſtratibus nullus, quẽ viderim, eam diſputet, poſſe de accreſcendi iure dubitari ſequentia oſtendunt. Primum, nam validum eſt argumentum de toto ad partem, vt diſpoſitum in toto, & in parte diſpoſitum cenſeatur. l. quæ de tota. 76. vbi gloſ. Bart. & omnes. D. de reiuindicat. l. iuriſgentium. 7. §. Adeo. l. ſi vnus. 18. §. ſi cum tibi, & ibi notat. gloſ. Barto. & Iaſo. D. de pactis. latè Nicol. Euerard. in Topicis legalibus cap. de toto ad partem. Medicis reg. 9. incipit. *Totum*. & de parte comprehendente totum eſt bonus textus. in l. coheredi. 41. §. non videri. vbi notabiliter Alex. D. de vulg. in l. plane. 34. §. fi. D. de leg. 1. Tiraquel. in l. ſi vnquam. verbo. *omnia vel partem*. ex nu. 18. C. de reuoc. donat. Ergo cum noſtra l. 1. diſpoſitũ ſit, inſtituto herede non adeunte, totam hereditatẽ legitimo heredi abinteſtato deferri, teſtamenti cauſa ſalua manente, perinde ac ſi ab ſcripto adita fuiſſet hereditas. Ergo idem, & omiſſa parte ab vno ex ſcriptis heredibus dicendũ eſt, vt & hoc caſu portio hæc omiſſa proximiori agnato deferatur, non coheredi.

17 Secundò pro hac ſententia facit, nam ſi credendum eſt communi opinioni, cuius ſup. h. c. 29. in pr. & in d. §. ſi eadem res l. de legatis. meminimus ideo ius accreſcẽdi admiſſum eſt, ne alias teſtati & inteſtati cõcurſus

ſus detur, vetante id iuris regula de qua in l. ius noſtrum. 7. D. de reg. iu. At hodie ex diſpoſitione huius. l. 1. hic eſt admiſſus concurſus, ſiquidem non adeunte herede, admiſſoque ab inteſtato legitimo, ſuſtinetur adhuc teſtamentum, ac ſi ritè, & ſolemniter adita fuiſſet hereditas, igitur à ceſſante ratione infertur, & accreſcendi ius iam exoleuiſſe.

18 Tertiò. Nam potentius eſſe ſubſtitutionis ius iure accreſcendi, admonuimus ſæpe ſuprà, & probat text. in l. ſiquis heres. 35. in pr. h. t. in l. ſi ego & Titius. 16. in pr. D. de iniuſto rup. Ergo, cum ex eadem hac l. 1. deficiẽte ſcripto herede venientes abinteſtato, quaſi à teſtatore vocati admittantur; iuxtà veteres etiam traditiones, quibus idem admiſſum erat, l. conficiuntur. 8. §. ſed ideo. D. de iur. codicill. quaſi ex ſubſtituto, eos eſſe admittendos conſtat.

19 Quartò, & fortius, & illud inducitur argumentum. Qui ex re certa, ſiue certa parte inſtituitur, quamuis ſi nullus alius ſcribatur heres, vniuerſam habeat hereditatem. l. 1. §. ſi ex fundo. D. de her. inſt. & diximus ſup. tamen ſi coheres ei detur, nõ heres, ſed legatarius habetur, l. quoties. 13 C. de heredib. inſt. vbi notant Bart. Bal. & Salyc. Roma. ſing. 155. & cõſ. 64. Lambertinus de iur. patron. lib. 1. p. 1. art. 16. q. 2. nu. 4. Tiraq. de iur. primogen. q. 14. Simon de Prætis de interpretat. vlt. volunt. lib. 4. dubit. 2. Mantica de coniect. vlt. volunt. li. 6. tit. 6. n. 19. And. Fachin. lib. 4. controu. c. 15. A. Gomez. 1. to. c. 12. n. 13. & antea c. 10. n. 8. Did. Spino in Speculo teſtam. gloſ. 7. princ. n. 17. Hier. Zeuallos omnino videndus. Practic. comm. cap. 214. ex n. 3. qui hodie intrepide defendit poſt deciſionẽ huius noſtræ. l. 1. non eſſe locum, d. §. ſi ex fundo, ſed ex reg. d. l. quoties rẽ definiendam, & conſonat text. in l. 14. tit. 3. p. 6. vbi vtiliter Greg. gloſ. 2. 3. & 6, Ergo cum hodie, vel inſtitutis nullis heredibus, vel inſtitutis non adeuntibus legitimi abinteſtato admittantur, ex hac l. 1. obtinuit ſemper in re certa inſtitutum nõ heredem, ſed legatarium eſſe, vt cum multis ex noſtris defendit Ioa. Matienzo in h. l. 1. gloſ. 10. ex nu. 47. illud efficitur, & pari modo inſtituti, & legitimi concurſum dari; cum iã ceſſet ratio, d. §. ſi ex fundo, propter quam in re certa inſtitutus vniuerſa bona habebat, de qua nos latius, in §. hereditas, ex num. 10. I. de hered. inſt.

20 Quintò inducitur text. in l. ſi ita quis. 74. D. de her. inſt. iunctis, quæ in eius propoſito ſcribunt interpretes, præſertim Emanuel Coſta, in c. ſi pater. 1. p. verbo. *in re certa*. n. 14. ad fi. vbi docet, quod ſi inſtitutione plurium heredum rite celebrata teſtator, vel in eadem oratione, vel in alia teſtamenti parte ſic caueat. *Et volo quod ſi portio vnius ex heredibus defecerit, non accreſcat reliquis coheredibus, nec vlli illorum*, hoc caſu, inſtitutio erit valida, & nihilominus portio vnius ſi vacauerit, non accreſcet reliquis heredibus, *quod quamuis mirabile videatur* (inquit Emanuel) *eſt tamen facillimum. Nempè, quod vtraque teſtantis voluntas, ſine repugnantia procedere poſſit.* Si intelligas. Cum teſtator plures heredes inſti-

cuit,

tuit, & inter eos prohibuit ius acceſcendi. videri eos inſtituiſſe ſub conditione, ſi omnes acceptauerint

31 & non aliàs. Quæ ſententia. † ex l, quoties. 9. §. ſi duo D. de hered. inſtituend. probari videtur ibi. *Si modo voluntas patris familiâs manifeſtiſſima: non refragetur*, quibus verbis inſinuatur, ex teſtatoris voluntate vacuas, & ſine herede partes hereditatis, ſcriptis non accreſcere. Ex quibus omnibus euinci videtur, ſtante noua hac huius l. 1. deciſ. qua ſcripto herede non adeunte, legitimi abinteſtato vocati cēſentur, quod ius eſt in tota hereditate, idem & indeficiēte parte ſit admittendum, vt ad eam portionem non admittatur coheres ex iure accreſcendi, ſed proximior conſanguineus, nulla concurſus teſtati, & inteſtati habita ratione.

32 Contrarium tamen, quinimo, & hodie poſt nouam hanc. l. 1. ius accreſcendi locum habere, omneſque ſuperiores regulas in eo obſeruatas eſſe admittendas contendo. Pro qua opinione, Primo conſidero. Diſpoſitionem nouæ legis intelligendam, & interpretandam ſemper vt minus ius commune lædatur, ex regula. l. præcipimus. 32. C. de appellat. cap. cum expediat. de elect. lib 6. quicquid enim noua lege ſpecialiter non eſt expreſſum, id veterum legum cōſtitutionumque regulis cenſetur relictum. Etſi omiſſum eum caſum dicas, eſſe ex eiſdem antiqui iuris traditionibus definiendum perſuadebit tibi regula. l. Commodiſsimè. x. D. de lib. & poſt. l. ſi. C. de poſthum. hered. inſt. ſic enim ex eis vulgo negant Doctores.

33 Verum ego exiſtimo, & hunc eadem. l. 1. deciſum; ſiquidem ex ea legitimi heredes abinteſtato eo admittuntur caſu, quo inſtitutus heres ex teſtamento non extitit aliquis, non aliàs. Sic enim lex ait. (*Aunque el teſtador no aya hecho heredero alguno*) iunctis alijs ibi. *y ſi el teſtador inſtituyere heredero en el teſtamento, y el heredero no quiſiere heredar*. iunctis prioribus ibi, *y entonces herede, &c.* Ergo cum eo caſu legitimi admittantur, quo vel nullus eſt inſtitutus heres, vel inſtitutus non adijt, conſequens eſt legitimos non admittendos, cum pluribus inſtitutis vnus adijt, alij autem repudiant, aut non exiſtunt. Eſt enim verum tunc aliquem fuiſſe inſtitutum, & ex eo teſtamento extitere: admitti ergo legitimi non poterunt, cum eis non ſit delata hereditas, nec teſtamenti cauſa deſerta. Atqui ita ſimus in caſu l. quādiu. 39. h. t. l. quandiu. 89. D. de reg. iu. nimirum, vt quandiu poſsit ex teſtam. deferri hereditas, abinteſtato nō deferatur, vſq; adeo, vt & idē ſit admittendū, & eo caſu, quo idē ipſe & ex teſtamēto, & abinteſtato heres exiſtere poſsit. In pluriū enim heredū gradibus hoc ſeruandū eſt, vt ſi teſtamentū proferatur, priùs abſcriptis incipiatur; deinde trāſitus fiat ad eos, ad quos legitima hereditas pertinet, etiam ſi idem ſit ad quem vtroque modo pertineat. l. in plurium 70. hoc tit. vnde quod paulò inferius eodem loco Paulus ait, quod ſi ei ad quem legitima hereditas peruentura eſt, data ſit conditio, nihil conſtituere poſsit de legitima, ante quādies cōditionis trāſeat, id eſt, quā diu ſpes eſt

eſt ex teſtamento hereditatem poſſe deferri. Adi Graſſum in recept. ſentent. §. *ſucceſsio*, nu. 1. 2. 3. & 4. & §. *Inſtitutio*. q. 26. Menoch. lib. 4. de præſumptionib. cap. 76. num. 97. Et quod Impp. ſtatuunt in l. antequam 8. C. communia. de ſucceſ. (quod reſcriptum quæſtionem noſtram abſoluit) vt antequam ſcriptus heres cuiuſcunque portionis capax repudiet hereditatem, vel alia ratione quærendæ facultatem amittat, ei qui teſtamētum reliquit, inteſtato nemo ſuccedit. Igitur perſpicitis, quod teſtamentariæ ſucceſsionis ſpe durante, inteſtato bona defuncti non rectè vindicentur.

Ex qua veriſsima iuris ratione manet,
24 adita hereditate ab aliquo ex ſcriptis heredibus, quacunq; ex portione adeatur, verum eſſe teſtamentariam ſucceſsionem eſſe, quæ legitimæ præferatur: ad eumque reliquas omnes deficientes, ſiue vacātes portiones ſpectare ex iure accreſcendi, ſiue mauis ex iure non decreſcēdi, propter realem coniunctionem, quæ inter heredes ſemper eſt, & ijs quæ tam latè ſuprà iuxta eius inducendi rationem obſeruauimus. Nihilque ex noua hac. l. 1. hoc in caſu fuiſſe immutatum.

Non obſtat argumētum, ex l. quæ
25 de tota quod ſup. n. 72. adduximus, quoniam vt rectè Bart. & alij ibi laudati docent, procedit vbi eadem eſt ratio in parte, quæ in toto, quemadmodū in rei vindicatione totius rei, fundi, ſiue eius partis. Non ſi diſsimilis ſit cauſa, & ratio: tunc enim argumentum non procedit, nec admittēdum: vnde alia ſit ratio, vt nullo omnino ſubſiſtente ſcripto herede, admittantur legitimi, quàm quo caſu aliquis manet, qui ſaltem ex minima portione adeat, conſequens à ceſſante ratione, vim eius argumenti ceſſare.

26 Præterea ex his, quæ ſup. iuxta veram rationem inducēdi iuris accreſcendi obſeruauimus, conſtat illud admiſſum propter indiuiduitatem repræſentationis, quæ vt non rectè fit ex his, qui diuerſo iure, aut gradu ſuccedunt, ideoque eorum nō datur concurſus, ſicque nec ab ſcriptis, & legitimis ſimul: quorum concurſus, nec ex voluntate teſtatoris dari poteſt. Sed & ex ea, & ex legis diſpoſitione teſtamentaria ſucceſsio legitimæ præferenda.

27 Deinde, nec illorum eſt admittēda ſententia, qui putarunt in ſpecie huius l. 1. ſemper legitimos heredes abinteſtato cenſeri inſtitutos: longè enim falluntur, ſi caſus non ſeparentur. Eo enim, quo teſtator nullum alium heredem ſcripſit, fateor, eos ex eius tacita voluntate admitti, quemadmodum, & iure communi, ex d. l. conficiuntur. 8. §. ſed ideo. D. de iur. codicill. Secus ſi heredes ſcripſit, quis enim ignorat expreſſum facere ceſſare tacitum ex vulgatis? Ergo cum quæſtio noſtra, de eis admittendis, eum diſputet caſum, quo ſcripti ſunt heredes, & ſi vnus, aut alius ex his repudiauerit, aliquo ex inſtitutis adeunte, locum tacitæ inſtitutioni legitimorum nō relinqui planum eſt.
28 Præterea, † & illud affirmo, neutro caſu eos cenſeri inſtitutos, quamuis hoc vltimo præſumantur vocati. Longe enim hæc interſe differunt: cum

cùm inſtitutio tacita verbis nullis expreſsis reperiatur nuſquã, ſed ex eis ſolum directis, & ciuilibus, non ex præſumpta mente teſtantis, inducitur. l. hac conſultiſsima. 21. l. iubemus. 29. l. quoniam indignum. 15. C. de teſtam. l. heredes palam. 21. D. eod. l. cum proponebatur. 26. D. de leg. 2. vnde efficitur, & illud argumentum ceſſare, quod n. 73. ex fortiori, & potentiori ſubſtitutionis iure induximus: cum nulla eſſe ſubſtitutio poſsit verbis deficientibus, quãtumcunque de voluntate teſtantis appareat. Si quæ enim eſt ex noſtra & vera ſententia, illa nimirum, quã tacitam pupillarem vocant noſtri, non alia, quæ ex expreſſa vulgari dimanat. l. iam hoc iure. 4. D. de vulgari.

29 Rurſus fallitur Ioann. Matienzo, & qui eum ſequuntur, laudati à nobis ſup. dum putat ceſſare hodie deciſionem. l. 1. §. ſi ex fundo. D. de hered. inſt. quos, & ego admiſi, in §. hereditas nu. 36. l. de her. inſt. quoniam quamuis, & nunc verũ fatear, quod tunc docui, dari hodie poſſe teſtati, & inteſtati cõcurſum, id tamen eo caſu probandum contendo; quo teſtator teſtamento ſuo, aut nullum ſcripſit heredem, aut ſcriptus ex eo teſtamento non extitit: quoniam cum, & tunc in eo ſcripta ſuſtineantur legitimis abinteſtato admiſsis, admittitur & concurſus is teſtati, & inteſtati. Non verò ſi aliquis ſit heres inſtitutus, qui ex eo exiſtat, quamuis vel in minima hereditatis parte, vt rectè ſup. num. 77. probauimus. Ergo cum eo caſu, quo quis ex re certa inſtituitur, rei certę mentio ne detracta perinde inſtitutio habeatur, ac ſi ſimpliciter, & abſolutè inſtitueretur heres, vt ad iterpretationẽ, d. §. ſi ex fundo. docuimus, in d. §. hereditas, & ex vi inſtitutionis, non ex iure accreſcendi vniuerſam habeat hereditatem, vt contra Donelum, cum noſtro Hiſpano Gomezio admiſimus ſup. hoc eod. cap. conſequens eſt legitimos abinteſtato non eſſe admittendos. Eſt enim tunc, & facti, & iuris indubitati heredem teſtamentarium in hoc caſu eſſe, cuius cauſa, & ſucceſsio ſit præferenda. Atque ita mutata ſentẽtia intrepide defendo, d. §. ſi ex fundo, eiuſque deciſionem immutatam manere, quicquid Io. Matienzo, & alij leuioribus argumentis defenderint.

30 Quæ noſtra ſententia vſque adeò vera eſt, & ex iuris, & artis noſtræ principijs dimanans; vt eo caſu ſit admittenda, quo expreſsim teſtator caueritſe velle, vt heredes, ab eo nominati eas partes habeant, quas eis ipſe adſignauit, non amplius. Nam & ſi putauerit Emanuel Coſta, d. ver bo. *in re certa*, nu. 14. ad fin. quem & alios ſequuntur Ioa. Matienzo. d. gl. 10. nu. 48. tunc ius accreſcendi ceſſare, & ſuſtineri eam diſpoſitionem, eo quod omnes heredes cenſeantur conditionaliter inſtituti, ſub illa nimirum conditione, *ſi omnes heredes adierint*, vnde ſi vnus ex his adierit antequam omnes alij, aditio nulla ſit ex reg. l. is qui heres. 13. in pr. h. t. & adire eos ſimul oporteat, non vnus ſine alijs, iuxta ſpeciem. l. ſi ego. 19. verſ. fin. D. de iniuſto rupto. Ego in contraria ſum ſentẽtia. Nec tacitam eam conditionem admitto, cum de

Nn expreſ-

expreſſa, & enixa teſtantis conſtet voluntate, qui ſingulos heredes ad eas partes quas ei aſsignauit nõ amplius, admitti voluit purè, & ſine cõditione aliqua: nec credendum ſic conditionales inſtitutiones eſſe, quę conditionem nullam, nec ex rei natura habent. Illud ergo reſtat, an ea inſtitutio partibus ſic deſignatis, & præſcriptis limitatiſq; ſubſiſtat, quo modo Emanuel eam defendit, aut repudiante aliquo vitietur, cũ dari eo caſu concurſus teſtati, & inteſtati non poſsit: aliquo nimirum ex teſtamento exiſtente, cuius cauſa, cum potior ſit aliam omnem ad ſe trahat. Ego id probo, nec me voluntas teſtantis turbat, aut contrarium fateri cogit, quæ iuris deſtituta poteſtate, non magis id potuit efficere, quam ſine obſeruatione legum facere teſtamentum, vt in ſimillima ſpecie nominatim I.C. affirmat. in l. de hereditate. 19. §. filius fam. D. de caſtrenſi peculio, cui adiungendus text. in d. l. ſi ita quis. 74. D. de her. inſt. vbi ſic Licinius Ruffinus. *Si ita quis heres inſtitutus fuerit, excepto fundo, excepto vſufructu, proinde erit iure Ciuili, atque ſi ſine ea re heres inſtitutus eſſet. Idque authoritate Galli Aquilij factum eſt*, quam ſententiam ego ſic interpretor, ex d. §. ſi ex fundo. Ideſt, rei detracta mentione, velſi generaliter, & in omnibus bonis heres eſſet ſcriptus. Non enim id potuit teſtator efficere, vt in quibuſdam bonis teſtaretur, non in alijs.

31 Nec offendor. d. l. quoties. 9. §. ſi duo. illo tit. quoniam illa verba. *Si modo voluntas patris fam. manifeſtiſſime non refragetur*, nõ eo reſpiciũt: vt ex illis maneat, vacantes, & deficientes portiones ſcriptis heredibus non accreſcere, quæ eſt abſurda, & contra bene fundatam iuriſprudentiam collectio. Sed illud potius accreſcere potius illis, alij ex triente, alij ex beſſe, quibus ex partibus in fundo Corneliano fuerant inſtituti. Niſi aliud teſtator ſenſerit, idque non tacitè tantum, ſed & nominatim, & expreſſe cauerit. Conſtat enim vacantes portiones ſingulis iã inſtitutis pro hereditarijs partibus accedere. l. interdum. 13. §. 1. D. de her. inſtituend. §. videamus, vbi diximus, nu. 11. l. eod. l. 17. tit. 3. p. 6. Dilutis itaq; contrariæ ſententiæ argumentis manet, & deciſionem d. l. 1. §. ſi ex fundo, & d. l. ſi ita quis. 74. D. de hered. inſt. & antiquum ius accreſcendi Noua hac l. 1. non antiquari. Iam ſit ſatis.

De tranſmiſsione hereditatis breuis, & laconica enarratio.

CAPVT. XXXI.

1 *Hereditas non adita non tranſmittitur ad heredes tribus caſibus exceptis.*

2 *Tranſmiſsio ex potentia iuris deliberandi qualis? & quæ ad eam requirantur, nu. ſeqq.*

3 *Tranſmiſsio ex potentia ſanguinis.*

4 *Tranſmiſsio ex iure deliberandi in extraneis non in ſuis heredibus*

bus admittenda:

5 *Tranſmittunt ſui heredes hereditatem quæſitam non quærendam & nu. 10.*

6 *l. cum in antiquioribus. 19. C. de iure deliber. & n. 8.*

7 *l. milites. 12. D. de teſtam. & nume. 9.*

11 *l. ſi infantis. 18. C. de iure deliber.*

12 *Tranſmiſsio hereditatis, ex lege. ſi quis ingredi. §. eleganter. D. ad Syllanianum, & nu. 13.*

14 *Tranſmiſsio hereditatis, ex lege ſcriptus. 12. D. de Carboniano edicto.*

15 *Tranſmiſsio hereditatis ex decreto relato, ſi in l. ventre, 84. h. t. remiſsiue.*

1 HEreditatem non aditam ad heredes non tranſmitti dixi ſæpius, & eius rei rationem breuiter inſinuaui, eamque retinendam moneo; quamuis alias conſiderent Andr. Alciat. lib. 3. Paradoxor. c. 5. Duaren. h. t. c. 5. & lib. 2. de iur. accreſc. cap. 17. Nicol. Valla de reb. dub. tract. 6. A. Fab. lib. 14. coni. c. 1. Dixi, definitionem hanc aliquibus in caſibus temperatam eſſe. Eos longo ſermone citati. ca. 11. recenſent: tres præcipuos frequentius annumerantes, *Ius deliberandi, ius ſuitatis,* ſiue ſuorum heredum, *ius ſanguinis.* Verùm A. Fab. d. lib. 14. cap. 1. Extra duas exceptiones (nimirum aſcendentium in deſcentes. l. vn. C. de his qui ante apert. tab. & iuris deliberandi. l. cùm in antiquioribus. 19. C. de iur. delib.) regulam perpetuam eſſe nō ſine ratione ſcribit. In ſuis enim locum non habet, cum trāsferant hereditatem iam quæſitam, non quærendam. In caſu autem. l. ſi infanti. 18. C. de I. delib. quippe quando infanti delata hereditas patri illo mortuo acquiritur, acquiritur nō vi trāſmiſsionis, ſed iure patriæ poteſtatis, vt lex ait. Ex conſtitutione Imperatoris contra regulas iuris, quibus patria poteſtas finitur morte. Nobis veteres obſeruationes doctrinæ gratia retinere nunc placet, & caſus tres illos breuiter exponere.

2 Quorum primus cōmunis eſt omnibus heredibus, ſi quibus delata eſt intra annum decedát, d. l. cùm in antiquioribus. 19. C. de I. delib. l. 2. t. 6. p. 6. exornata à Tiraq. in tract. *le mort.* 2, p. n. 21. declarat. 5. Menoch. lib. 2. de arbit. caſu. 1. n. 4. Alfano collectanea. 459. Ioanne Dilecto de arte teſtandi t. 5. cau. 1. Valaſco deciſ. 96. n. 4. lib. 2. A. Gom. in locis relatis. Did. Spino de teſt. gloſ. 33. pr. n. 105. Egi de ea re ſuperiori anno ad Bart. in l. 2. nu. 20. D. de vulg. illam enarrans quæſtioné, an ſi is, qui inſtitutus eſt, & intra annū hereditatem non adijt ſubſtitutum vulgarem habeat, eo caſu, ſubſtitutus vulgaris tranſmiſſariū hūc Iuſtinianeum heredé excludat, an è contra is ſubſtitutū vincat, quæ illius, huius loci non eſt diſputatio. Illo ergo poſito principio de quo ſuprà, hereditatem non aditam ad heredes eius, qui eam non adijt nō trāſmitti. l. 3. §. acquirere. D. de bon. poſ. l. ſi ex pluribus. 9. in pr. D. de ſuis, & legit. Vlp. in Inſtitut. tit. 26. §. 10. l. emancipata. 4. C. qui admitti. l. quoniam ſororem. 7. l. ſi infanti. 18. §. ſin vero. C. de iu. deli. d. §. in nouiſsimo

noue Iuſtinianus,in d.l.cum in anti-quioribus ſtatuit, heredes ſcientes hereditatem ſibi delatam, ſiue impetrato, ſiue non impetrato iure deliberandi deceſſerint, ius deliberandi & adeundi hereditatem intra annũ à die ſcientiæ ad quoſcunque heredes tranſmittere:quod & Hiſpano iure probatur,in d.l.1. tit.6. par.6.vbi multa vtiliter Greg.Lopez.

3 Alij ſunt ſpeciales.Si heres ignorauerit hereditatem delatam;aut ſciés exacto anno, nõ aditâ hereditate deceſſerit. Quoniam & ius hoc ex noua Theodoſij conſtitutione,in l.vn. C.de his qui ante apert.tab.conceſſum eſt liberis ; qui parentum hereditatem ad liberos, & deſcendentes ſuos,eoſdemque ſuos heredes tranſmittunt,ſine vlla præſcriptione temporis etiam iuris ſui ignari,prout latius,in d. l.vn.exponitur ,item & in l.1.§.in nouiſsimo.C.de caduc. toll. qua de re,& ego latè,in d.l. 1.ex nu. 114.D.de vulg. poſt eos quorum ibi memini,& Iaſon.conſ.201.lib.1.Roman.conſ.480.Pariſi.conſ.77. & 78 lib.1.Vincent. de Franciſ deciſ. 32. Ioan.Meyſner. tomo. 3.deciſ.Cameral.deciſ.2.nu.2.Crauet. conſ. 306. Surdum.deciſ.138.Paulum Leoniũ de ſubſtitut.Rub.de vulgari.ex nu. 151.Alphan.collectan.151. Hieron. Zauallos.pract.com.lib.1.c. 10. Ant. Gomez.1.tom. cap.4. ex nu.7.Quæ tranſmiſsio , ſiue tranſmiſsionis ius frequentius *ex potentia ſanguinis* à noſtris nuncupatur, vnde & in emãcipatis,& in quibuſcunque aſcendẽtium hereditatibus,ſine ſcrupulo ad mittendam eius conſtitutionis deciſionem doce,quæ cum Theodoſium authorem habuerit , hunc , in quem ex vi eius conſtitutionis hereditas tranſmittitur, Theodoſianum tranſmiſſarium vulgò noſtri appellant. In quem, an hereditas tanquam quæſita,an tanquam quærenda tranſmittatur diſputaui accuratè,in d. l. 1. ex nu.115.De vulgari.

4 Quæ res in ſuis heredibus (vt de tertia ſpecie quid ſubijciamus) dubitationem nõ habet. Nam & ad quoſcunque heredes tranſmittunt,vt recte Duarenus putat h.t.cap.5. quamuis contradicat Cuiac.tract.4.ad African.ad l.ſi filius heres.16. D.de liber.& poſth.Imo verè nihil trãſmittit quidem , nam cum exiſtant abſque agnitione.l.in ſuis.11.D.de lib. & poſth. l.in ſuis. 14. D.de ſuis, & leg.l.neceſſarijs.57.h.t.l. cum quaſi. 30.§.ſed & ſi ſuus,D.de fideicomm. lib.l.ex contractu.44. D.de re iud.l. apud hoſtes.d.C.de ſuis & legit.l.3. C.de iur.delib.quæſita iam bona heres eorum potius,quam adeundi ius inuenit in hereditate, vt rectè ex iuris principijs adnotauit Duaren. ad titul.D.de vulg.cap. 10. & ad hunc tit.c.5.Coraſi.lib.1.Epiſtolic. quæſt. cap.1.nu.4.Cabotius lib.2.diſput. c. 23.A.Faber.d.liq.14.côiectur.cap.1.

5 Vnde † illud quod hic docet, & ſuprà nu.1.ad fin. inſinuauimus tranſmiſsionem non eſſe in ſuis heredib᷑ hereditatis quærendæ,ſed iam quæſitæ.l.de hereditate.19.§. filius famil. D de caſtrenſi pecul.l.ex militari.11 § fin.D.de milit.teſtam. Nec hic opus aliqua conſtitutione,ſed tantum interpretatione. Item & aliud quod aduerſus Bart.in l.1.n.20.D.de vulga.eo loci nos ſub nu. 113. defendimus,

mus,tranſmiſſarium hunc heredem vulgarem ſubſtitutum excludere. Ant.Fabrum ſequuti, d.cap.1. & de erroribus pragmat.1.p.decad.34.error.5.6.& 7. & quæ idem ſcripſerat decade.31.error.8.9.& 10.& decad. 32.error.1.

6 Sed duo hic obſtare videtur,aliud ex d l.cum in antiquioribus,c.9.C. de iur.delib. in pr.ibi. *filios fam.paternam hereditatem deliberantes poſſe,& in ſuam poſteritatem hanc trãſmittere,*quæ verba filium fam. tranſmittere quidem potuiſſe non aditã hereditatem,probant.non tamen abſolutè,ſed in ſuam tantum poſterita-
7 tem. Alterum † ex Papiniano, in d.l.milites.12.D.de milit.teſtam.dũ ait. *Milites enim ea dumtaxat, quæ haberent,ſcriptis relinquunt,*quę verba ſi coniungas, d. l.ex militari. 11. §.fin.& d.l.de hereditate.19.§.filius fam.oſtendunt ſatis in ſuos heredes ante agnitionem hereditatem, ſiue paterna bona non tranſire,neq; ſuis heredibus quæri. His ſuo ordine ſa-
8 tisfacio. Non † obſtant verba.d.l. 19.quoniam omiſſa interpretatione Duareni h.t.c.5.cuius meminit Oſſualdus ad Donel.lib.7.com,cap. 4. lit.E.exiſtimantium illa verba enuntiatiua eſſe non diſpoſitiua,vt vulgo dicitur, & de alijs etiam ſucceſſoribus accipi poſſe; quod manifeſtum eſt in ea peccatum. Rectiùs ea interpretatur, & explicat Ant.Faber. de error.pragmatic. Decad.34.erro.6. ex nu. 1. duplicem Triboniani lapſum in eis inſinuans,vnum,dum peſſimè *filios familias* eos appellat, qui ſui iuris facti,morte patris ſunt,quaſi nomen illud poſsint retinere mortuo patre,quod recta ſermonis ratio non patitur.l.pronuntiatio. 195.§.familia,verſ. Denique.ibi. *Cum pater familias moritur, quotquot capita ei ſubiecta fuerint,ſingulas familias incipiunt habere, ſinguli enim patrum familiarum nomen ſubeunt.* Et ibi. *Patre fam.mortuo ſinguli ſingulas familias habent.*D.de ver.ſig. Ræuardus lib.5.vario.cap.1.aliud, quod Iulij Pauli ſententiam de tranſlatione hereditatis,ſine trãſmiſsione in ſuos ad quæſtionem iuris deliberãdi(quã aggreditur,ind.l.19.C.de iu.delib.) adduxerit.Cum de ea nũquam I.C. cogitaſſet.Citatus enim Pauli locus extat.in l.ſiquis filium.7. §.ſi filius. h.t. in quo nihil de tranſmiſsione iuris deliberandi Paulus,ſed an abſtẽtionis beneficium, quod patri in bonis aui iure Prætorio datum eſt, eo inteſtato mortuo, & eius filio,ideſt nepoti competat: de tranſmiſsione hereditatis dubitat nihil, cum eam ipſo iure in filium,& proinde in nepotem tranſmiſſam certi iuris ſit; adeo vt ſeparari non niſi Prætorio iure poſsint,iuxta.l.qui ſe patris.4. C. vnde liberi.quæ ad ſpeciẽ, d.l.ſiquis filium.7.§. ſi filius fam. h.t.referenda eſt. De tranſmiſsione ergo iuris abſtinendi loquutus fuerit Iul.Paulus,non iuris deliberandi,vt eius verba perſpicuè oſtendunt,ibi.*permittẽdum eſt nepoti abſtinere ſe aui hereditate,quia & patri eius idem tribueretur,*& ſecure docent ex eo tex. Bar. & Bald.trãſmittunt enim ſui in ſuas hereditatem etiam eam, cui ſe non immiſcuerant iam quæſitam, cum beneficio tamen abſtentionis. Socinus regu 211. Alex.conſ.20. vol.1.

Burſatus conſ.60.lib.1.Arnald. Ferroni, ad conſuetud. Burdegalenſes. lib.2.tit.5.§.4.Medicis.reg.5.Aſcan. Clementin. de patria poteſtat. effectu.1.ex n.1.Nec prǽterea
9 † tx. in d.l.milites enim.Cuius verba ibi. *ea dumtaxat,quæ habent*,cum Cuiacio lib.9.reſponſ. Papiniani,ſic ſunt exaudiéda, id eſt *ſe habere exiſtimāt*, nam ſi ſe ſciant eſſe patres familias factos morte patris,non tantum caſtrenſia,ſed etiam pagana bona habere cum credant, ab eis ſcriptos heredes,& caſtrēſia,& pagana habebūt. Tum præcipuè in ſpecie d.l.de hereditate.19.§.filius fam.D. de caſtrenſi pecul. inſtitutis enim à pagano in caſtrenſibus bonis,& ab eo teſtatore,qui& alia bona cum habeat) ſe habere neſcit detracta caſtrenſium bonorum mentione,in omnibus bonis inſtitutus cenſebitur:ex reg.l.1. §. ſi ex fundo.D.de her.inſt. ſecus ſi à milite,ex l.ſi miles.6.D.de caſtrenſi pecul.ideo autem ad ea bona inſtitutio non trahitur, quia diſpoſitio nūquam extenditur ad incogitata , in quam ſententiam belliſsime,d.§.fin. & d.l.12.induces,cui non repugnat text.in d. §. filius fam.vbi, & ad incogitata ideò extenditur diſpoſitio, propter iuris expreſſam repugnantiā. Nam alias videretur pro paternis bonis inteſtatus,pro caſtrenſibus teſtatus deceſsiſſe,quod ius filius fam. paganus non habuit. Non magis,quàm ſine obſeruatione legū facere teſtamentum. Neceſſario ergo caſtrenſis peculij heres ſcriptus vniuerſa bona habebit. Perinde, ac ſi pauperrimus facto teſtamento deceſsiſſet,ignoransſe locupletatū per ſeruos alio loco agentes. Teſtatoř miles habet,vnde ad heredem ſcriptum caſtrenſia bona ſolum pertinēt, non patris,niſi & de his quoque militem cogitaſſe,& diſponere voluiſſe probetur. Sed ad tranſmiſsionem iam redeamus.

18 Manet itaque ſuos heredes in quoſcunque,ſiue deſcendentes ,ſiue extraneos non quærendam, ſed quæſitam hereditatem tranſmittere Hoc ius an,& ad emancipatos extendendū? mouet Nouella, 118.de heredib. ab inteſtat.venient.& agnat.iur. ſublato,qua veteres omnes differentię inter ſuos, & emancipatos ſublatæ ſunt. Verùm vt ſæpe admonui,nimirum in princ. l.de pupill.nu. 65. & in Rub. l.de hered. quæ ab inteſtat. cap.vn.in initio.ex nu.23. & poſt alios plures, in §.Emancipati.nu. 3.illo tit.& ſcribit Duare.h.t. cap.5.cōſtitutio illa noua loquitur de ſucceſſione inteſtati, non de iure ſui, ſiue ſuorum heredum, eorūque iuribus, & prærogatiuis:in quibus antiquum ius illæſum ſeruatur , quod enim nō mutatur, quare ſtare prohibetur. l. ſancimus.27.C.de teſtament.l.Præcipimus.32.§.quicquid autem.C.de appellat.legum enim,aut iurium mutatio, niſi ſpecialiter exprimatur nūquam præſumitur , vt Bal.ibi.nu. 6. notat.Roland.conſ.80.nu.49.Craueta conſ.70.nu.8.Zaſius conſ.4.nu.8. lib.1.Seraphinus de priuileg.iuram. priuileg.13.num.23. Schraderus de feudis.p.10.ſect. 20. num.110. De hac autem trāſmiſsione,quia & iuxta eam multa quæri,& diſputari poterant, vide præter ordinarios,in d. l.apud hoſtes.8. C.de ſuis, & legit.

Socin.

Socin. reg. 168, & regul. 173. Dec. conſil. 145. colu. 1. Bald. conſ. 386. lib. 1. Pariſ. conſ. 36. lib. 3. Alphan. collectan. 201. Anton. Theſaur. & Pet. Surd. deciſ. 138. num. 9. Alexander conſ. 80. in princ. lib. 1. Anton. Gouean. lib. 1. variar. lect. capit. 4. num. 1. Vacon. lib. 3. declarat. cap. 50. num. 18. Simon. de Pretis, lib. 3. de interpret. vltim. vol. interpret. 2. dub. 9. ſol. 4. Anton. Fab. de errorib. 2. par. decad. 34. error. 4. & ſeqq. Iacob. Sculth. in addit. ad Modeſtin. Pictor. 4. part. q. 131. Menchac. lib. 1. de ſucceſſ. progreſſ. §. 6. 7. & 8. Anton. Gom. 1 tom. variar. cap. 9. Hieronym. de Zauallos pract. quæſtion. cap. 486. Gregor. in l. 21. gloſ. 2. titu. 3. & in l. 2. gloſſ. 8. titu. 6. par. 6.

21 Quarta transmiſsionis ſpecies ſuperioribus vulgò adijcitur, ex dict. l. ſi infantis. 18. C. de iur. delib. Quum infans, cui eſt delata hereditas, antequam à patre agnoſcatur, decedit. Verum hic caſus, vt ſup. num. 1. ad fin. cum Anto. Fab. dict. lib. 14. coni. cap. 1. animaduertimus, ad tranſmiſsionis ius non pertinet. Cum id potius ex vi illius conſtitutionis patriæ poteſtatis effectui tribuendum ſit. Vnde conſtat, quæſtionem, quam in propoſito diſputat Anton. Theſaur. deciſ. 88. *An ea conſtitutio ad matrem protrahenda ſit?* locum non habere, & pro alijs iuxta eam vide Burſat. conſil. 61. num. 9. lib. 1. Tiraquell. in tract. le mort. 2. part. declarat. 16. nume. 3. Alphan. collectan. 45. Fabian. de Anna conſ. 1. Brunor. à Sole in locis comm. verb. legis. num. 5. Camill. Gallin. lib. 10. de verb. ſig. cap. 15. num. 12. Fachin. lib. 6. controuerſ. cap. 51. Concordat. de Iure Regio text. in l. 13. verſ. *e ſi por auentura*, tit. 6. p. 6. vbi multa adducit Greg. Lop. cui tamen non aſſentior, dum gloſſ. 19. verb. *la heredad, que era dexada al fijo*, exiſtimat, ſatis eſſe, vt infanti delata hereditas patri quæratur, eiuſdem infantis hereditatem patrem adire: quaſi in hac hereditate, quæ infanti delata eſt, inueniatur, ſine vlla aditione acquiſita, quod tamen ius non patitur (niſi in ſuis heredibus, vt latè ſupra) & expreſſe refragantur, & mens, & verba d. l. ſi infanti, ibi. *Tunc parentem quidem ſuperſtitem omnia ex quacũque ſucceſsione, ad eundem infantem deuoluta, iure patrio quaſi iam infanti quæſita capere.* quę verba ibi, *quaſi &c. capere*, nec vere quæſita, nec citra acquiſitionis nouum actum quæri, ſatis probãt, & d. l. *E ſi por auẽtura murieſſe el moço ante que fueſſe de edad de ſiete años, ante que el padre la entraſſe. Eſtonce puede aun el padre entrar è tomar la heredad, que era dexada al fijo, è auerla para ſi: E eſto es, por razon del fijo, que la auia ya como ganada*, ex quibus id tantum ius patri tribuitur, vt hereditatem infanti delatam, eo ſuperſtite, non aditam, poſt eius mortem ab eodem patre adiri poſsit, quaſi ex vi, & iure patriæ poteſtatis ei ex illa conſtitutione quæſita laxatis iuris regulis, quibus patria poteſtas morte finitur.

22 Sunt & alij tres caſus, in quibus ex æquitate hereditas etiam non adita

adi

adſcripti heredes transfertur,aut ſaltim vtilibus datis actionibus eis conſulitur. Vnus eſt in l.ſiquis in graui 3.§.eleganter Scæuola.l. qui poſthumos.4.D.de S.C.Syll.Secundus.in l. ſcriptus.12.D.de Carbon.edict.Tertius in l.ventre præterito.84.hoc ti. de ſingulis ſigillatim audiamus.

13 Pro interpretatione prioris præmitte (quod, & ad tractationem de adeunda hereditate valde attinet) non omnibus,&ſi delata ſit hereditas, indiſcriminatim adire permiſſum:imminet enim quando S.C.Syllaniani,& Claudiani inadeuntes heredes pœna.Cum enim nulla domus tuta eſſe poſsit, niſi periculo capitis ſui dominis cuſtodiam, tam à domeſticis, quam ab extraneis præſtare ſerui cogantur,ideo S.C.introducta ſunt: de publica quæſtione à familia necatorum habenda.l.1.in pr.& tot. tit.D.de Senat.Conſ.Syllan.l.pen.C. de his quib.vt indig.Iul. Paulus lib. 3.tit.5.Cornel.Tacitus.lib.13.& 14 annal.Cuiac.lib.10.obſeruat.cap.18. Itaque ſiquid ad cauſam teſtamenti pertinens,relictum erit,ab eo qui occiſus eſſe dicetur, id nequis ſciens dolo malo aperiendum, recitãdum, deſcribendumve curet edicto Prætoris cauetur, priuſquam de familia eiusquæſtio exS.C.habita,ſuppliciũque de noxis ſumptum fuerit.l.3.§. quod ad cauſam illo tit.Quòd ſi heres, legatariuſve contra edictum ante quæſtionem ſciens teſtamentum publicauerit,aut audierit,aufertur illi quod relictum eſt,& in fiſcum redigitur. l.neceſſario.5.§.1.l.cum fiſco.9.l.ſi ſequens.15.eod.tit.l.ſi ea l. cũ fratrem. C.de his quib.vt indig. l.5.tit.11.p.4. l.13.tit.7.p.6.l.fi.tit. 8.p.7.proſequuntur Stephan.Aufrerii.deciſ.Capellæ Tholoſanæ.41. Cephalus conſ.341.nu.38.lib.3.Ioſeph. Ludouicus in communib.concl.16. nu.144.Iulius Clarus in praxi.§.fin. q.79.vbi multa addit Io.Baptiſta Baiard.Marcus Ant.Peregrin. de iure fiſci.lib.2.tit.5.His præmiſsis quæſitum eſt,in d.§.eleganter, & in d. l. qui poſthumos.Si heres metu pœnæ S.C.Syllan. hereditatem non adierit & pendente eius rei inquiſitione,diẽ ſuum obierit,an in heredẽ ſuũ hereditatẽ transmittat? & cũ ſtricto iure non tráſferat actiones hereditarias hereditate non adita,ex reg.d. §. in nouiſsimo.ea laxata,ex quadã Principum conſtitutione transferri ſuggerente æquitate inductum eſt, d. l.qui poſthumos.ibi. *Ex conſtitutione ſibi dari poſtulabant*, ſic vulgares Codices, Florentini, & emendatiores etiam habent,verùm vt rectè animaduertit Iacob.Cuiac. lib.4. obſeru.cap.13. & lib.6. Reſponſorum Papiniani ad d.l.qui poſthumos, cũ nulla de ea re prodita ſit conſtitutio conſtat ibi non *ex conſtitutione*, ſed *ex ſubſtitutione* legendum, quamuis vulgarem lectionem defendat Oſualdus ad Donelum.lib.7. capit.4. lit.G.Ratio autem dandarum actionum hæc eſt. Ne fiat iniuria heredi inſtituto, vel ſubſtituto,quem S. C. impediuit, & deterruit ab adeunda hereditate, ſi interim defunctus nihil transmittat ad heredem ſuũ: qui voluit quidem adire, ſed impeditus fuit S.C.cuius metu noluit,cum periculo adire. Inter duas enim cauſas quarum vna nocet, alia prodeſt, attẽ-

denda

dends nocens, vt ex d. §. eleganter, Bart. & Bald. adnotarunt. Aretin. in l. qui tota hoc titulo Feli. in cap. cauſam. de iudic. Petr. Gilchen. de præſcript. li. 1. cap. 3. n. 31. & eſt videndus Bart. in l. omnes populi, num, 55. D. de iuſt. & iur. Greg. gloſſ. fin. in l. 13, tit. 7. p. 6.

14 Sequens caſus, in quo etiam ex æquitate vtiles actiones, pro ea conſequenda hereditate, quæ ab herede ſcripto non fuit adita, eius ſucceſſoribus dantur ab eodem Papiniano proponitur, in d. l. ſcriptus. 12 D. de Carb. Edict. Cuius hæc ſpecies. In teſtamento patris filius impubes præteritus eſt, extraneus ſcriptus heres, ſcriptus filium ſuppoſitũ dicit, atque ita facit ei controuerſiam ſtatus, & bonorum paternorũ filius cum & bonorum poſſeſsionem decretalem ex Carboniano, & Edictalem ex primo Edicto, ideſt, *Contra tabulas* petere poſſet, hanc elegit. Quæritur, cum heres ſcriptus, vel legitimus (de vtroque enim Papinianus loquitur) antequam de ea re pronunciaretur, mortuus ſit, an intelligatur trãſmiſiſſe in heredem ſuum? Et ſané, quamuis ex regula illa, d. §. in nouiſsimo, nihil tranſmiſſum videretur, quia nec hereditas adita, nec bonorum poſſeſsio agnita fuit. Contra tamen Papinianus ſcribit: quodammodo tranſmiſsioni locum eſſe: quia ita eſt ea regula accipienda, ſi hereditatem quis adire potuerit, aut bonorum poſſeſsionem agnoſcere, & nec adiuit, nec agnouit, heres eo caſu incertus de viribus teſtamenti, incerto, & hæſitante iudicio, nec adire, nec agnoſcere potuit; Fiet ergo tranſmiſsio, non quidem ipſo iure; ſed interpoſito decreto à Prætore, & hoc eſt quod Papinianus ait, heredibus eius eſſe ſuccurrendum data bonorum poſſeſsio ne ordinaria, licèt eam viuus, neque petierit, nec agnouerit. Quod etiam eàdem ratione eueuit in ſpecie, l. illud. 4. §. fin. & l. ſeq. D. de bon. poſſeſ. contra tab. vtimur enim Decreti remedio vrgente ratione æquitatis, deficiente Edicto, Decreto fit, ſiquid æquum eſt fieri. l. Et mulieri. 15. D. de curat. fur. (cui omnino ad de Crauetam conſ. 368. num. 9. Paulum Montanum. tract. de tutel. cap. 28. num. 53. Dueñas reg. 186. Fornerium. lib. 2. ſelect. capit. 5. Emanuel Suarez lib. 1. obſeruat. cap. 5. Greg. gloſ. 1. in l. 13. tit. 16. par. 6. Anton. Gomez 2. tom. cap. 14. num. 33. Pinelum, in l. 4. C. de bon. mat. nu. 20. Lara in l. ſiquis à liberis. §. Idem reſcripſit. num. 121. De lib. agnoſ. Ioan. Garcia de coniugali acqueſtu. ex n. 46. & omnino Franciſ. Caldas, in l. ſi curatorem, verbo. *cum non abſimilis*. ex num. 21. C. de in integ. reſt. minor. ex quibus, & Dionyſio Gotthifredo in eius notis conſtat, illa verba, *quæ luxurioſe* viuit, interpretanda ideſt *profuſe*, & *nimio luxu*, non *libidinoſe*, vt malé communis antiquorum ſchola putabat) l. 4. D. de bon. libert. quæ eſt Papiniani ſententia, & ratio eò loci, cui coniunges ſimilem deciſionem, in l. filius, qui patri. 42. §. ſi talſum. D. de bon. libert. ex Cuiacio, lib. 14. Quæſt. eiuſdem Papiniani (quem omnino videas vt

Oo exactè

exactè diſcrimen inter Edictalem, & Decretalem bonorum poſſeſſionem intelligas) ad d. l. ſcriptus. 12. D. de Carboni. Edicto.

15. Tertius caſus eſt propter impedimentum ex iuſta heredis iuris ſui ignorantia. Pone, Scriptus eſt heres ventre præterito, quando dubium, an poſthumus naſciturus, ſcriptus nequit adire. l. cum quidam 30. §. ſiue igitur. hoc titulo. Moritur ſcriptus, & poſtea conſtat mulierem non eſſe prægnantem, quid iuris? In hac quæſtione extraneus heres à filio ſeparandus eſt. Extraneus ſcriptus ius adeundi ad heredes eius non transfert. dict. l. 3. §. vltim. & dict. l. qui poſthumos. 4. D. ad Senat. Conſult. Syllaniano, l. ventre præterito. 48. in princip. ibi. *aut exter.* iuncto verſic. fin. hoc tit. & regula. l. cùm Prætor. 12. D. de Iudic. ſin autem ſcriptus ſit heres, qui cum poſthumo abinteſtato potuit concurrere, ei ſubuenitur: vt interim bonorum poſſeſſionem ſecundum, vel contra tabulas petere poſſit; qua non petita, ſi deceſſerit idem beneficium heredi eius cauſa cognita tribuendum, dict. l. ventre, verſic. *Et ideo*, & verſic. *eadem ratio*. (quem ſic interpretor) hoc titul. l. illud. 4. §. fin. l. ſed & ſi deceſſerit. 5. D. de bonor. poſſeſſ. contra tabulas. Differentiæ ratio inter filium, & exterum in promptu, inſinuataque à Papiniano, in dict. l. ventre, quia ſiue frater ei naſcatur; ſiue non naſcatur patri ſuo omnino futurus eſt heres ſi filius famil. is fuit, ſin autem emancipatus ſucceſſor per bonorum poſſeſſionem.

Verum dict. l. ventre, & præcipuè, verſic. *Et ideo Decreto filio ſuccurrendum eſt* implacabiliter repugnat Africani locus, in l. ſi filius heres. 16. verſic. *quod ſi nemo*. D. de liber. & poſthum. vbi eadem omnino ſpecie propoſita, ſine decreto, ipſo quidem iure filium patri heredem exiſtere Africanus docet. Cuius rei tanta eſt difficultas, vt vix interpretes de vera conciliatione conueniãt, noſtram iam interpoſuimus ſententiam, latè textum, in dict. l. ventre, & in dict. leg. ſi filius heres interpretantes ſupra, capit. 9. ideo non ſubſiſtimus. verum præter ea, quæ ibi diximus videre poteris, præter vtriuſque loci ordinarios, & eos, qui ad l. vnic. C. de his qui ante aper. tabul. & l. emancipata. C. qui admitti ſcripſerunt, Anton. Gouean. lib. 1. variar. lect. cap. 4. & lib. 1. animaduerſ pag. 321. Cuiacium ad Africanum tract. 4. ad dict. l. ſi filius heres, & ad Papinianum, lib. 16. quæſt. ad. dict. l. ventre, & lib. 3. obſeruat. cap. 21. Alciatus, lib. 3. parerg. capit. 14. Henricum á Suerin. lib. ſingul. repetitarum lection. capit. 15. Duarenus hoc titul. cap. de effectu aditionis Cæſ. Coſta, lib. 1. variar. ambiguit. capit. 23. Simonem de Pretis, conſil. 3. ex num. 1. Franciſc. Manticam. lib. 4. de coniecturis. titul. 8. Anton. Fabrum, lib. 1. coniect. cap. 10. Emanuel Coſta, lib. 2. ſelect. cap. 1. Sarmientum, ad dict. l. ſi filius heres. Anton. Gom. tomo.

mo, capit. 9. Burſat. in comm. opipinionibus, verbo. *tranſmiſsio*. Menochium de præſumption. lib.4.capit. 76. ex nume. 98. Theſaurum, deciſion. 88. qui de tranſmiſsionibus plura congerunt. Didac. Spino de teſtamentis ,gloſ. 33. ex nume. 95. Ioann. Matienzo, in l. 1. gloſſ. 16. ex num. 16. tit. 4. lib. 5. nouæ recop.

F I N I S.

Index memorabilium rerum, quæ in hiſce de Acquirenda hereditate Lectionibus continentur, Alphabetico ordine digeſtus.

A.

ACQVIRERE Hereditatem eſt, eã quocumque modo nanciſci, cap.6.n.1.

Acquirendi hereditatem, duo tantùm modi, ex veriori ſententia, cap.6.nu.11.

ACTVS iuxta agentium intentionem operantur, cap.16, numero. 18.

Actus agentium operantur iuxta eorum intentionem, cap. 9. nu.11.

ACCRESCENDI ius inter filios quale? cap.19.n.5.

Accreſcẽdi verbum quid ſignificet? cap.19.num.3.

ADITIO hereditatis, an hodie neceſſaria omnino, vel ab ſcriptis, vel à legitimis heredibus, & an ſtatuto remitti poſſit? cap.30.n.8.

Aditio metu facta ipſo iure valet, ca. 18.nu.2.

Aditio hereditatis præſumitur, ex poſſeſsione diutina rerum hereditariarum à patre continuata, c.16. nu.5.

Aditio hereditatis à ſeruo alieno, libero homine, & vſufructuario facta, cui cedat, c.20.nu.4.

Aditio, vel repudiatio, animi deliberatione celebratur, c.9.nu,2.

Aditio hereditatis præter verba animum

num requirit, cap.16.nu.3.
Aditio hereditatis, an præciſe verba requirat, c.16.n.4.
Aditionem hereditatis omnino hodie neceſſariam putant plures, ca. 30.nu.13.
Aditio vna quando pluribus partib^9 ſufficiat? c.19 nu.36.
Aditio metu facta, neque adeuntem neque alium heredem facit, cap. 18.nu.1.
Aditio hereditatis actus legitimus, nec ratihabitionem admittit, nec in ſuſpenſo eſſe poteſt, capit. 15. num. 38.
Aditionem coactione factam valere certi iuris eſt, c.18.nu.5.
Aditio hereditatis voluntatem, & cõſenſum exigit, c.21.n.3.
Aditio hereditatis libera ex voluntate fieri debet, c.18.nu.8.
Aditio hereditatis ſimulata ex verſutia, & calliditate facta nuda eſt, cap.18.n.9.
Aditio hereditatis in opera ſeruili nõ eſt, c.20.n.2.
Aditio hereditatis ex re iubentis nõ eſt, c. 20.n.3.
Adire poteſt, qui poteſt repudiare, & è conuerſo, c.8.n.1.
Adire hereditatem quid ſit? cap. 6. num.1.
Adeundi ius nullo poſſe præſcribi tempore putant plures, capit. 12. num.43.
Adeundi tempus, an heredi voluntariâ, & an à teſtatore præfiniri poſſit? c.4 n.6.
Adeundi ius ex delatione hereditatis pendet, c.12.n.3.
Adit hereditatem ille, cui eſt delata, c.22.nu.9.
ADVLTVS, an contrahere, ſine curatore poſsit, c.14.nu.1.
Adultus adire hereditatem, ſine curatore, an poſsit? c.24.nu.1.
ÆQVITAS deſiderij iuſtis remota rationibus noua producit remedia c.10.n.50.
AGNOSCERE hereditatem idem q; eã amplecti ſignificat, c.6 nu. 3.
ALLVVIONE prædiorum vicinorum partes accreſcunt, c.19.n.4.
AMITTERE hereditatem dicitur, qui quocumque modo illam amittit, & reſpicit, c.7.n.4.
Amittere hereditatem omnes amittendæ hereditatis modos complectur, c.7.n.1.
ARGVMENTVM de parte ad partem validum, quemadmodum de toto ad totum, c.30.n 16.
Argumentũ de contractibus ad quaſi contractus validum, ca. 14.18.
AVGMENTVM, quæ operari debent, non inducunt diminutioné, cap.16.num.29.

B.

BONORVM Poſſeſsio, & hereditas plerumque confunduntur, c.14.n.13.
Bonorum poſſeſsione filius, ſine iuſſu patris agnoſcere poteſt, ca.14. num.12.
Bonorum poſſeſsio inſtituto delata impedit ſubſtitutionem, & eius rei ratio, c.12.nu.5.
Bonorum poſſeſsionis, quæ ex decreto tranſmittitur, an petitione neceſſaria, c.10.n.43.
Bonorum poſſeſsionem, ſeruo dela-

 tam

tam, dominus ſine ſeruo non agnoſcit, c. 13. n. 7.
Bonorum poſſeſsionis, & hereditatis, quoad agnitionem, ſiue aditionem differentia, c. 15. n. 52.
Bonorum poſſeſsionum, an hodie vtilitas? c. 15. n. 53.
Bonorum poſſeſsio contra tabulas, non agnita, non transfertur, capit. 10. num. 23.

C.

CADVCA, Et quaſi caduca bona, quæ olim eſſent, & in his fiſcus ſuccedens, an creditoribus teneatur, c. 5. nu. 17.
CASTRENSIA bona militibus filijs famil. præcipua, & quando de eis teſtandi priuilegium datum, & alia obiter de Caſtrenſi peculio c. 15. nu. 34.
CERNERE hereditatem quid ſit? c. 6. nu. 6.
CLAVSVLA in fine poſita ad præcedentia omnia defertur, cap. 16. nu. 3.
CIVITAS ſumitur pro vniuerſitate, & perſona ficta, quæ omnes ciues repræſentat, c. 2. n. 7.
Ciuium copia Populus Roman. ſtudens nimis fuit, capit. 14. numero. 2.
Ciuilia remedia, quot annis durēt? cap. 12. n. 42.
CONDITIONIS fuæ, ſi incertus ſit heres, an poſsit adire? cap. 9. nume. 10.
Conditioni parere non poteſt, qui eā ignorat, c. 11. n. 3.
Conditionis implemento præſtitui tempus heredi quando poſsit, c. 4 num. 8.
Conditionem inſtitutionis extitiſſe, an ſcire debeat heres, cap. 11. nume. 1.
CONIVNCTIO triplex. Re. verbis Re & verbis, c. 19. n. 80.
CONTRACTVS claudicare nō debet, c. 14. n. 24.
CONTEMPLATIONE. b. f. poſſeſſoris inſtitutus ſeruus alienus, vſufructuarius, homo liber, ei quęrunt, c. 20. n. 5.
CORRECTIO legum ſemper euitanda, c. 30. n. 12.
CRETIONVM ius nouis legibus ſublatum, c. 4. n. 4.
Cretio antiqua inſtitutionis formula, c. 4. n. 2.
Cretionum veteres ſolemnitates, c. 26. nume. 5.

D.

DE Amittenda, non de Omittēda hereditate Rubricam. h. t. inſcribendam, c. 7. n. 5.
DECIMARVM ſolutio diutina, an Titulum inducat, c. 16. n. 21.
DECRETI remedium de quo, in d. l. ventre, & in d. §. fin. quale? cap. 10. nu. 16.
Decreti remedium, an ſemper pariter, & ſuo & emancipato neceſſarium, c. 10. n. 20.
DEFINITIONVM duo genera, ca. 8. num. 34.
Definitionis verba tempore mortis in controuerſiam vocata, capit. 24 num. 36.
DELATIO hereditatis, ex quibus poſſ-

potiſsimum pendeat, c. 1. nu. 7.
Delatio hereditatis morte finitur, c. 8. num. 18.
Delata iure oportet eſſe hereditas vt delata dicatur, c. 8. n. 8.
Delata non eſt hereditas ante conditionis exiſtentiam, cap. 8. nume. 9.
Delata hereditas eſſe oportet, vt adiri poſsit, c. 8. n. 1.
Delata hereditas, vt ſit defunctum eſſe oportet de cuius ſucceſsione tractatur, c. 8. n. 5.
Delatam ſibi hereditatem ſcire heres in primis debet, cap. 9. numero. 1.
Delata perſeuerare debet hereditas, vt poſsit adiri, cap. 8. numero. 11.
Delata non dicitur hereditas, quæ iã amiſſa eſt, c. 8. n. 15.
DELIBERANDI ius arbitrio iudicis poteſt taxari, capit. 12. numero. 48.
Deliberandi ius quandiu competat instituto, & quid iure nouo? c. 12. num. 46.
Deliberandi ius quando præcipuè heredibus neceſſarium, cap. 4. nume. 7.
Deliberandi iuris origo, & ratio, c. 4. nu 5.
Deliberandi iure non ſatis conſultũ heredibus, c 4. n. 17.
Deliberandi tempus certum Prætorio iure, non definitum, capit. 4. num. 9.
Deliberandi tempus minimũ, & largius, c. 4. n. 10.
DEPORTATVS retinet ea, quæ ſunt iuriſgentium, non quæ Iuris Ciuilis, c. 3. n. 3.
DICTIO interdum exceptionẽ inducit, c. 17. n. 2.
DISPOSITIO eadem nõ poteſt pro parte approbari, & pro parte reprobari, c. 28. n. 14.
DIVERSITAS perſonarũ diuerſitatem inducit diſpoſitionis, cap. 28. num. 48.
DONATIO inter virum, & vxorẽ putatiuos, an ſubſiſtat? cap 9. nume. 41.
Donatio inter patrem, & filium fam. an valeat? c. 15. nu. 30.
DOTIS aduentitiæ, nec vſusfructus patri quæritur, c. 15. nu. 10.
Dotis confeſsio, an marito tantum, an etiam creditoribus noceat? c. 4. num. 26.
DVBITATIO iuxta ſubſtãtiam teſtamenti quando heredem impediat? c. 10. n. 1.
Dubitans an purè, an ſub conditione ſit inſtitutus? adire aut repudiare non poteſt, c. 11. nu. 2.
Dubius, qui eſt, medium conſtituit inter ſcientem, & ignorantem, c. 9. num. 20.
Dubitans, an cenſeatur bonam fidẽ habere, cap. 9. nu. 23.

E.

EMANCIPATI De iure ciuili incogniti, c. 10 num. 27.
EXHEREDATI filij, patrono non præteruntur? capit. 17. nume. 30.
Exheredatio ſuitatem non tollit, ca. 17. nu. 10.
Exheredatio quando vires incipiat habere, c. 17. nu. 15.

Exhe-

Exheredatus patriam poteſtatem retinet, c. 17. nu. 12.

Exheredatio filij aditione hereditatis confirmatur, c. 30. n. 9.

F.

FALLENTEM Heredem adijſſe in noſtro textu quo ſenſu dictum, c. 18. n. 24.

FICTIO, ſi æquitas deficiat non inducitur, c. 2. n. 19.

Fictio probationem in contrarium non admittit, c. 16. n. 24.

FIDEICOMMISSARIA hereditas, fideicommiſſarius heres, quo ſenſu dicantur, c. 29. n. 61.

Fideicommiſſario, an competat ius accreſcendi, c. 29. nu. 48.

Fideicommiſſaria hereditas poſt reſtitutionem hereditas non eſt, c. 29 nu. 61.

Filius fam. ſæculo I. C. acquiſitionis capax fuit, c. 15. n. 1.

Filius fam. acquiſitionis fuiſſe capacem Digeſtorum tempore defendunt plures, c. 15. n. 3.

Filius fam. quando ſine iuſſu patris adire hereditatem poſsit, cap. 15. nu. 39.

Filius fam. tempore Digeſtorum acquiſitionis fuiſſe incapacem ex cõmuni, c. 15. nu. 25.

Filius fam. integra perſona, & in his, quæ ius publicum ſpectant patriæ poteſtati non ſubiecta, cap. 15. num. 35.

Filij fam. & ſerui quoad acquiſitionem, quæ per eos patri, & domino fit, non ſemper vna cauſa, cap. 14. nu. 39.

Filius fam. integram perſonam habet acquiſitionis capacem, ca. 14. num. 40.

Filius fam. hereditatem, ſine iuſſu patris, an aliquo caſu adire poſsit, c. 14. n. 38.

Filius ſine iuſſu patris hereditatem adire non poteſt, c. 14. n. 4.

Filius fam. acquirit patri volenti, & ignoranti, non etiam inuito, cap. 14 nu. 10.

Fœtus mulieris multiplex eſſe poteſt, c. 10. n. 31.

Filius fam. ex omnibus cauſis tãquã pater fam. obligatur, cap. 14. numero. 6.

Filius fam. debitor, quo remedio à creditoribus exigatur. cap. 14. numero. 7.

Filius fam. nouo iure, an patris iuſſum, quoad aditionem hereditatis expectare debeat? & quid Iure Regio, c. 15. n. 49.

Filius fam. heres ante aditionem emancipatus non patris iuſſu, ſed ſuo arbitrio adit, & ſibi quærit hereditatem, c. 21. n. 1.

Filius heres, an poſsit legitimam agnoſcere, & hereditatem repudiare c. 28. nu. 57.

FIDEICOMMISSVM purè filio familiæ relictum, quam ex iure interpretationem habeat? cap. 15. numero. 15.

FISCVS, qui in alterius ius ſuccedit iure communi vtitur, cap. 5. numero. 8.

Fiſcus publicatis bonis ſuccedens quatenus teneatur, cap. 5. numero. 20.

Fiſcus ſuccedit abinteſtato legitimis alijs non exiſtentibus heredibus, cap. 5.

cap. 5. num. 1.
Fiſcus per confiſcationem in bonis ſuccedens, an heredis loco habeatur? & creditoribus reſpondere debeat? c. 5. n. 14.
Fiſcus heres inſtitutus, heres eſt, & vt heres creditoribus tenetur, ca. 5. nu. 26.
FVRIOSVS acquirere hereditatem per ſe non poteſt, per filium, aut ſeruum poteſt, c. 25. n. 1.
Furioſus, vt iudicij expers, nec delinquere, nec contrahere, nec teſtari poteſt, c. 25. n. 2.
Furioſi nulla mens, quæ tutoris, ſiue curatoris authoritate ſuppleatur, cap. 25. n. 3.
Furioſo quoad hereditatis acquiſitionem quomodo conſultum, ca. 25. num. 4.
FVRTVM hereditati iacenti, an fieri poſsit, c. 2. n. 46.
Furtum an domino tantùm fiat, cap. 2, nume. 49.

G.

GERERE Pro herede, quid ſit? c. 6. nu. 4.
Geſtio pro herede quocumque facto ſignificatur, c. 6. n. 15.

H.

HEREDITAS Non adita, nõ tranſmittitur ad heredes tribus caſibus exceptis, cap. 31. num. 1.
Hereditatem, & heredem lex facit, c. 29. nu. 60.
Hereditates duæ, vnius & eiuſdem teſtatoris, an dari poſsint? cap. 29 num. 21.
Hereditas adita eſt patrimonium heredis, c. 29. nu. 22.
Hereditas, & heres vnde dicantur? c. 2. num. 1.
Hereditas, quæ definitur ſucceſsio in vniuerſum ius, &c. res incorporalis eſt, c. 2. n. 16.
Hereditatis definitio, cap. 2. numero 4.
Hereditas, qua ratione *ſucceſsio* dicatur? c. 2. n. 6.
Hereditatis acquiſitio delatione, & ſuſceptione conſtat, cap. 1. numero. 3.
Hereditas adeuntem creditoribus, & legatarijs obligat, cap. 1. numero. 4.
Hereditas commoda, & incommoda continet, c. 2. n. 30.
Hereditatis definitio à M. Tullio tradita proponitur, & notatur, cap. 2, num. 31.
Hereditas ſæpe pro rebus ipſis hereditarijs accipitur, c. 2. n. 28.
Hereditatem, ſine vllo corpore iuris intellectum habere, quo ſenſu in libris noſtris dictum explicatur, c. 2. nu. 38.
Hereditatis definitio Hiſpana lege, an rectè tradita? c. 2. nu. 42.
Hereditas hereditariarum rerũ dominium habet, poſſeſsionem non habet, c. 2. nu. 44.
Hereditas iacens expirat, adita hereditate, c. 2. nu. 35.
Hereditas cõiungit tempora à morte teſtatoris ad aditionem, cap. 2. nu. 24.
Hereditas iacens non eſt ſuis exiſtẽ-

tibus heredibus, cap. 2. n. 26.
Hereditas, an iuriſgentium, an Ciuilis, c. 3. n. 1.
Hereditas non adita quibus caſibus tranſmittatur remiſsiuè, capit. 8. num. 19.
Hereditas viuentis non eſt. cap. 8. num. 12.
Hereditate iacente, quãdo bona poſſint dici vacantia? capit. 5. numero. 5.
Hereditatem à bonis vacantibus nõ differre ex Bartoli doctrina, cap. 5. nu. 13.
Hereditas legitima non poteſt pro parte adiri, & pro parte repudiari, c. 28. n. 37.
Hereditas indiuidua, qua ratione dicatur? c. 28. nu. 11.
Hereditas pro parte adiri, aut repudiari non poteſt, c. 28. nu. 2.
Hereditas adeunda ab eo, cui delata erat, non ab alio, capit. 23. numero. 5.
Hereditas adeuntem æri alieno obligat, c. 21. nu. 5.
Hereditas, teſtatore viuente, nec defertur, nec acquiri poteſt, cap. 17. num. 16.
Heres defuncti factum non impugnat, c. 16. nu. 33.
Hereditas iacens in ſuis heredibus non eſt, c. 12. n. 17.
Hereditas res diuidua, & omni reſpectu, c. 28. n. 3.
Hereditatis acquiſitio effectus aditionis, pro herede geſtionis, cretionis immixtionis, cap. 6. numero. 7.
Hereditatis acquiſitio difficilis probationis, c. 6. n. 8.
Hereditariæ rei venditio non ſemper pro herede geſtionem inducit, c. 4. n. 14.
Hereditarias actiones exercere ante aditionem poteſt heres, capit. 4. num. 15.
Hereditas ſine aditione non quæritur, c. 19. n. 7.
Hereditatis acquiſitio nuda voluntate conſiſtit, c. 15. n. 8.
Hereditatis portio ſemel acquiſita, an poſſit repudiari, cap. 29. numero. 70.
HEREDEM non habere, iniuriæ, & dedecoris plenum, cap. 28. n. 39.
Heres extraneus voluntarius eſt, nõ neceſſarius, c. 18. n9.
Heres idem quod dominus, capit. 2. num. 2.
Heres ab hereditate dictus, capit. 2. num. 3.
Heres in vniuerſum ius defuncti, nõ in ſingulas res, aut corpora ſuccedit, c. 2. n. 29.
Heredem, an habere poſſit, qui bona nulla relinquit? c 2. n. 41.
Heres in foro conſcientiæ, an legatarijs, & creditoribus teneatur, cap. 4. num. 1.
Heres quandocumque adierit hereditatem retrò à morte teſtatoris adire intelligitur, c. 2. n. 23.
Hereditas quatenus eſt ſucceſsio, fictione iuris defunctum repræſentat, & quare? c. 2. n. 20.
Heredi heredis, an aliquo caſu dentur actiones à primo herede hereditate non adita, capit. 8. n. 10.
Heres dubitans, an ex teſtamento, an ab inteſtato ſuccedat? adire nõ poteſt c. 9. n. 5.
Heres de valore teſtamenti certus adire poteſt, c. 10. n. 3.

Heres.

Digitized by Google

Heres heredis, primi teſtatoris eſt heres, c. 12. nu. 12.
Heres adeundo quaſi contrahit cũ creditoribus, & legatarijs, cap. 14. num. 1.
Heres ex pluribus partibus inſtitutus omnes adire debet, aut repudiare, & ſi ſubſtitutum, aut coheredem habeat, c. 28. n. 52.
Heres & ſi ſubſtitutum, aut coheredem habeat, pro parte non poteſt adire, c. 18. nu. 35.
Herede non adeunte teſtaméti vim diſſolui iniquum, & contra defunctum, c. 30. n. 6.
Heres certus eſſe debet, nõ tantum teſtamentum non eſſe ruptum, verum nec rumpi poſſe, cap. 10. nu. 6.
Heres ſubconditione ſcriptus, pendente conditione, neque adire, neque repudiare poteſt, cap. 13. nume. 14.
HOMO liber quatenus bonæ fidei poſſeſſori acquirat, cap. 20. numero. 1.
HORREORVM varia genera fuerunt, c. 18. n. 47.
Horreorum dominus de quo periculo teneatur, c. 18. n. 48.

I.

IACENS Inuitus, an dicatur in præiudicialibus, c. 18. n. 53.
IMMIXTIO ad ſuos tantum heredes defertur, & de eius effectu, c. 6. n. 13.
IMPOSIBILE illud eſt natura, cuius contrarium eſt neceſſarium, c. 28. nu. 18.
INCERTVS de ſtatu defuncti adire non poteſt, c. 9. n. 8.
INFANS quis ſit, c. 13. n. 1.
Infans in vſu iuris, qui minor eſt ſeptennio, & ſi loqui poſsit, cap. 13. num. 2.
Infans tutore authore hereditatem adire, an poſsit? c. 13. nu. 3.
Infans cum cretione Inſtitutus adire nec patre, nec tutore authore poterat, c. 13. n. 4.
Infans, ſine cretione inſtitutus acquirere tutore authore poterat hereditatem, c. 13. nu. 6.
Infanti hereditatem acquirere tutore authore fauorabiliter præſtatur, c. 13. nu. 7.
Infanti hereditatem delatam, tutor ſine eo adire hodie poteſt, ca. 13. num. 8.
Infans hereditatem ſibi delatam etiã non aditam ad patrem tranſmittit. c. 13. n. 9.
INSTITVTIO heredis verba expreſſa requirit, c. 30. nu. 18.
Inſtitutio in re certa trahitur ad totam hereditatem, c. 30. n. 19.
Inſtituti, & ſubſtituti concurſus, an dari poſsit? c. 12. n. 1.
Inſtitutus ñ ſpeciali iure admitti poſſit, an ſubſtitutum impediat, c. 12. num. 19.
Inſtituti, & ſubſtituti diuerſi gradus, c. 11. nu. 4.
Inſtitutus quantum tempus ad adeũdum habeat, vt ſubſtitutum excludat, c. 12. n. 41.
Inſtituti heres, ſubſtituto an præferatur, c. 12. nu. 11.
INTESTATVM, quem ex poſt facto effici poſſe, quo ſenſu dictum? c. 19. n. 24.

Digitized by Google

INVENTARII legitimè confecti effectus multi,c.4.n.31.
Inuentario confecto, an heres vltra vires hereditarias teneatur,cap.4 num.38.
Inuentarij conficiendi tempus,ca.4. num.14.
Inuentarij conficiẽdi neceſsitatem, an teſtator remittere poſsit? c.4. num.25.
Inuentarij duæ partes, altera ſolemnitatis, altera effectus, cap.4.nume.22.
Inuentarij cõfectio,ſi peccauerit culpa Tabellionis heredi non nocet, c.4.nu,23.
Inuentarij beneficium,cap.4.numero.18.
Inuentarium quid ſit?c.4.n.19.
Inuentarium,qui teneantur conficere,c.4.nu.20.
Inuentarij ſolemnitates aliæ, cap.4. num.29.
Inuentario deſcribendæ res omnes teſtatoris,c.4.n.30.
Inuentarium debet conficere perſona publica,c.4.nu.17.
Inuentarij confectioni adeſſe debẽt ij,quorum intereſt,c.4.n.28.
IVRAMENTVM quando cõfirmet contractus ſuper hereditate viuẽtis remiſsiuè,c.8.nu.14.
IVS accreſcendi potentius iure ſubſtitutionis aliquo caſu, capit. 21. num.5.
IVSSVS, vt ſeruus hereditatem habeat præcedere debet,cap.19.nume.4.
Iuſſus ad adeundum durare debet, non morte,non furore,non pœnitentia extingui,c.19.nu.6.
Iuſſus ad adeundam hereditatẽ qualis eſſe debeat?c.18.n.?.
Iuſſus paternus non neceſſarius filio ſuo heredi exiſtenti,c.17.n.3.
Ius accreſcendi in hereditatibus prohiberi à teſtatore non poteſt,cap. 29.nu.30.
Ius accreſcendi, an ſtante lege Regia admittendum,c.30.n.16.
Ius accreſcendi etiam in legitimis hereditatibus locum habet,c.29.num.9.
Ius accreſcẽdi in duobus heredibus, an admittatur,c.29.nu.26.
Ius accreſcendi ad heredes non tranſmittitur,c.29.nu.51.
Ius accreſcendi in ſuis heredibus, an detur,c.29.nu.68.
Ius accreſcendi in legatis quare inductum,c.29.n.17.
Ius accreſcendi, an in vno tantùm herede admittendum? capit. 29 num.33.
Ius accreſcendi in bonorum poſſeſſionibus locum habet,cap.29.nume.42.
Ius accreſcẽdi inuito,&ignoranti,an competit,c.29.nu.43.
Ius accreſcendi,an hereditatis emptori competat,c.29.n.64.
Ius accreſcendi, an prohiberi à teſtatore in legatis poſsit, capit. 29. num.37.
Iuris accreſcendi definitio, cap.29. num.6.
Ius accreſcendi, in hereditatibus quare inductum, cap.29. numero. 7.
Ius accreſcendi quare inductum ,c. 29.nu.1?
Ius accreſcendi, an hodie Hiſpano iure admittendum? cap.29. nume,2.

Digitized by Google

L.

LEGATARIVM Plurium ratio alia:alia plurium heredũ, c.19.nu.10.
LEGITIMI heredes,an inſtitu- ti cenſeantur ſcriptis non adeun- tibus.c.30.nu,17.
Legitima ſucceſsio ,an teſtamenta- riæ aliquo caſu præferatur, ca.12. num.10.
Legitimi heredes quaſi inuicẽ ſunt ſubſtituti,c.19 n.18.
LVCRVM quis capere non poteſt ex eo quod niſus fuerit impugna re,c.18,n.16.

M.

MAYORATVS Succeſſor an poſsit primogenio agnito hereditatem vltimi poſſeſſo ris repudiare,c.18 n.67.
MANDATVM finitur morte,reuo catione,furore,c.19.n.7.
Mandatum præcedens intentionem agentis demonſtat, cap.9. nume- ro.42.
MATERNA hereditas filio non ex. x11. tab. ſed ex S. C.Orphiciano deferrur,c.16.n.1.
Materna hereditas filio non præta- rio,ſed Ciuili iure defertur, c.15. num.1.
METVS qualis edicto locum faciet iudicis arbitrio relinquitur,c.18. num.37.
Metus qualis prætoris edicto locum faciat,c.18.n.3.
Metus verborum omnes metus ſpe- cies continet. Metus verberũ ſpe- cialis metus eſt,c.18 nũ.17.
Metus quis ſit,& quatenus à vi dif- ferat?c.18.n.1.18.
Metus reuerentialis,an excuſet,niſi alia accedat impreſsio, aut violen tia,c.18.n.35.
Metus pœnitentiæ , ſiue dignitatis, an edicto contineatur? capit. 18. num.36.
Metus ſpecies multæ, capit .18. nu- me.31.
Metus vinculorum, & carceris qua- lis dicatur cadens in conſtantem virum,c.18.nu.32.
Metus,quem quis ſibi intulit,metus non eſt,c.18.num.33.
MILES poteſt pro parte decedere, teſtatus, & pro parte inteſtatus, cap.18,num.17.
Militis heres pro parte adire,aut re- pudiare non poteſt , cap.18. nu- me.18.
MONACHVS heres cuius iuſſu he- reditatem adire poſsit? capit.15. num.50.
MORTVVM eſſe eum,de cuius bo nis agitur in primis ſcire debet heres,c.9.n.4.
MVTVS,&ſurdus etiam ita nati pro herede gerentes,an hereditati o- bligentur,c.19.nu.1.

N.

NEPOS A patre exhereda- to præceſſus tempore mortis aui ei, vt ſuus ſuccedere poſ- ſit,cap.17.nu.35.
Nepos ex filio exheredato ab auo in ſtitutus ipſo iure heres eſt. ca.17. num.6.

NOLLE eius eſt,cui' eſt velle, quo ſenſu à I.C.dictum?c.13.n.4.

O.

OBLIGATIONES Omnes ex conſenſu oriuntur, ca. 14.nu.12.
Omittere hereditatem dicitur, qui quocumque modo illam amittit, quoad edictum titu. ſiquis omiſſa cauſa,&c.c.7.nu.3.

P.

PARIATIO Rationum,quæ iniure ſit,c.4.n.11.
PATRIS, ex qua quis futurus heres ſcientia,an ſemper neceſſaria, ca.10.nu.30.
PATRIS ſcientia ad adeundum, an neceſſaria, & vera I.C.reſponſa de ea re vſque ad finem capitis c.11.n.8.
Partes, quo ad partẽ idem ius, quod totius quoad totum, capit.28.nume.2.
PATER ex filij contractu, an obligetur,c.14.n.37.
Patria poteſtas vnde nata,&eiusprę cipuus effectus,c.14.n.3.
Patrimonia vnius plura eſſe non poſſunt,c.28.n.51.
PATRONO legitima quocumque titulo relinqui poteſt, cap.28.nume 61.
PORTIONEM portioni non perſonæ accreſcere quomodo intelligendum,cap.19.nu.45.
Portiones deficientes quare iure accreſcendi deferantur, capit. 29. num.8.
Portio cum ſuo onere accreſcit, ca. 29.num.78.
Portiones deficientes æqualiter nõ ſemper accreſcunt, capit. 29. nume.79.
POSSESSIO diutina idem quod expreſſus conſenſus præſtat,cap:16. nu.11.
Poſſeſſio facti magis, quam animi eſt,c.22.nu.12.
POSTERIORA prioribus derogãt c.18.nu.20.
PRÆLEGATVM, an agnoſci poſſit hereditate repudiata, cap.28. num.62.
PRÆSVMPTIO probationẽ in cõtrarium admittit,c.16.n.25.
PRIMOGENII bona, an iuſta ex cauſa, hypothecæ ſubijci poſſint, c.3.nu.8.
PRINCEPS, an voluntatem teſtatoris poſſit infirmare,& quid in maioratibus,c.3.n.4.
PROCVRATOR, an hereditatem poſſit acquirere,c.27.n.1.
PRODIGVS quis ſit?c.25.n.5.
Prodigus, ex l. x11. tab. in agnatorum cura ipſo iure erat, capit.25. num.6.
Prodigus, an hereditatem adire poſſit?c.25.n.7.
PROPOSITVM, quid in vſu iuris ſignificet?c.18.n.50.
PROTESTATIO, an annulletur per actus contrarios poſtea factos c.18.nu.19.
Proteſtatio defectum voluntatis inſinuat,c.18.n.14.
Proteſtatio, in quam aduerſarij conſentiunt liberat proteſtantem,ca. 18.num.55.
Proteſtatio in actibus ab vnius voluntate dependentibus, quem ef-

fectum habeat? c.18.nu 40.
Proteſtatio in actibus à duorum vo luntate dependentibus, quem effectum habeat, c.18.nu.41.
Proteſtatio quando contrario actu eneruetur, c.18,n.44.
Proteſtatio in ſequentibus deficere conſenſum ad contrahendum matrimonium, an effectum habeat? c.18.nu.46.
PVGNANTIA inuicem ſe excludunt, c.18.n.17.
PVPILLARE teſtamentum vnum & idem patris fam. iudicium continere, cum paterno quomodo intelligatur, c.19.nu.19.
Pupillaris ſubſtitutio nulla, ſi patris teſtamentum, non confirmetur, ſed an hodie procedat? capit. 30. num. 10.
Pupillaris ſubſtitutus, an patris ſucceſsionem poſsit repudiare, & impuberes admittere, capit. 28.nume.6.
PVPILLVS quis proprie ſit? cap. 22 num.1.
Pupillis nullum animi iudicium eſt, c.22.num.2.
Pupillus, ſine tutore poſſeſsionem acquirere poteſt, capi.22. numero.11.
Pupillus ſine tutoris authoritate nō poteſt obligari, capit. 22. numero. 4.
Pupillus ſine tutore adire hereditatem non poteſt.c.22.nu.6.
Pupillus tutore authore acquirere hereditatem poteſt, c.22.nu.7.

Q.

QVALITAS Obligationis ex perſonis heredum non mutatur, c.18.nu,44.
QVÆSTIO præcipua, d. l. Quæſitū, cap.18.num.73.

R.

RARIO Legis nolle.4. h.tit. c.13.nu.1.
Rationes hereditariæ impeditæ quę? & quæ expeditæ? capit.4. nu.11.
REPRÆSENTATIO defuncti pluribus heredibus exiſtentibus quo modo fiat? c.19.n.15.
REPVDIATIO partis ad alias quare non extendatur, capit. 18.nume.13.
Repudiatio. Recuſatio. Abſteſio ſpecies amiſsionis hereditatis ſunt, & quid inter eas diſtet? capit. 7. nume.6.
Repudiatione amittitur hereditas, cap.8 num.16.
Repudiatio, an inducatur ex verbis, *nolo adire*, & quibus verbis inducatur vſque ad finem, cap.13, nume.21.
RESTITVTIO in integrum antequam impetretur non eſt in conſideratione, c.12.nu.20.
Reſtitutio in integrum omne in priſtinum ſtatum reponit, capit. 12. num.29.

S.

SCIENTIA Certa requiritur in his, quæ animi deliberatione celebrantur, c.9.nu.3.

SER-

SERVVS hereditarius in hereditatis iacentis dominio eſt, cap. 2. n. 21.
Seruus communis omniũ dominorũ perſonam ſuſtinet, c. 28. nu. 47.
Seruus quidquid acquirit domino acquirit, c. 19. n. 3.
Seruus heres inſtitutus adire heredi tatẽ, an compelli à domino poſsit? c. 18. nu. 4.
Seruus communis ſi adeat quomodo dominus acquirat, capit. 19. num. 5.
Seruus heres inſtitutus ante aditionem manumiſſus, ſuo arbitrio adit hereditatem, c. 21. nu. 2.
Seruus an aliquid proprium habere poſsit, ſaltim vt eius pretio redimatur, c. 9. n. 45.
Seruus domino etiam inuito adquirit, c. 14. nu. 11.
Serui perſona iure Ciuili nulla eſt, c. 14. nu. 41.
Seruus ſine iuſſu domini repudiare hereditatem, an poſsit, capit. 13. num. 9.
Seruus inſtitutus, an aliquo caſu, vt adeat, compelli à domino poſsit? c. 13. n. 19.
Seruus alienus. b. f. poſſeſſus quatenus poſſeſſori acquirat? capit. 20. num. 1.
Seruus alienus heres inſtitutus citra domini iuſſum adire non poteſt, & eius rei ratio, c. 19. nu. 1.
Serui capacitas ex domini capacitate, c. 19. n. 2.
Seruus hereditarius heres inſtitui poteſt, adire hereditatem non poteſt, c. 19. n. 8.
Seruus hereditarius, hereditatẽ, eius partem, aut quid hereditariũ herede non quæri, c. 19. n. 9.
SOLVTIO ad liberationem inducta obligationem non inducit. c. 16. nu. 3.
STIPVLATIO, an præſumatur, an fingatur, in l. cum de in rem verſo. 6. D. de vſur. c. 16. n. 23.
SVBIECTO remoto remouentur, & qualitates, c. 17. nu. 31.
SVBSTITVTIONIS ius potentius iure accreſcendi, c. 30. n. 18.
SVBSTITVTVS, an aliquo caſu prætorio iure ſuccedat? cap. 12. nume. 40.
Subſtitutus legitimam ſucceſsionẽ excludit, c. 12. n. 9.
Subſtituti datione ſuitatem in filio non tolli, c. 12. n. 15.
Subſtitutus adire, aut repudiare nõ poteſt, inſtitutionis iure pendẽte, c. 12. nu. 1.
SVITAS, ſiue eius effectus, an aliquo caſu pendeat? c. 10. n. 14.
Suitas non tollitur ex conditione, ſi heres eſſe voluerit, capit. 12. nume. 16.
SVVM heredem ventre pleno præterito immiſcere ſe non poſſe putat communis, & eius argumenta cap. 10. n. 10.
Suum heredem ſcriptum ipſo iure exiſtere, quomodo intelligendũ? c. 10. nu. 13.
Suo heredi, an decreti remedium aliquo caſu neceſſarium, capit. 10. num. 24.
Suus heres etiam ſi teſtamentum rũpi poſsit; ipſo iure exiſtit. cap. 10. num. 7.
Suus heres, vt quis ſit, quæ requirantur, cap. 17. nu. 7.
Suis exiſtentibus extranei non admittuntur, cap. 17. num. 32.

T.

TABVLIS Non apertis hereditatem non poſſe adiri, quo ſenſu in libris noſtris dictum, cap.11.nu.12.
Tempus titulum,ſiue obligationem an inducat,c.16.n.17.
Tempore quando delatio hereditatis amittatur, cap.8.nu.31.
Termini habiles ſemper ſupponendi,c 10.nu.42.
Teſtamentum ex ſola inſtitutione æſtimandum,c.14.n.31.
Teſtamentum patris, & filij vnum eſt,c.28.n.5.
Teſtamentum valeat, nec ne, dubitans adire non poteſt, cap. 9.numero.7.
Teſtamentum, ſine heredis inſtitutione iure Hiſpano ſubſiſtit. Quod ex antiqua iuriſprud. eſſe oſtendit,c.30.nu.2.
Teſtamentum iuriſgentium,inuentione, confirmatione,approbatione, & ſolemnitate iuris Ciuilis, c.3.nu.2.
Teſtati, & inteſtati cauſa etiam in pagano,ex poſt facto dari poteſt, c.29.nu.6.
Teſtati, & inteſtati cauſa, an hodie concurrere poſſit? cap.30.numero.17.
Teſtator, an efficere poſſit, vt eam heres habeat partem, quam ei aſſignat, non amplius, cap.30. numero.30.
Teſtati, & inteſtati concurſum, vt leges effugiant, ſingularia multa inducunt, capit. 28. numero.34.
TITVLVS legitimus,an ex diutina præſtatione præſumatur,cap. 16. num.19.
TRANSMISSIO hereditatis,ex l.ſi quis in gradu.§.eleganter, D.ad Syllanianum,c.31.n.12.
Tranſmiſsionis ius iure ſubſtitutionis potentius,c.12.nu.13.
Tranſmiſsio hereditatis, ex l.ſcriptus.12. D.de Carboniano edicto, c.31.nu.14.
Tranſmiſsio hereditatis ex decreto relato, in l.ventre.84. hoc tit.ca. 31.nu.15.
Tranſmiſsio ex potentia iuris deliberandi qualis,& quæ ad ea requirantur,c.31.nu.2.
Tranſmiſsio ex potentia ſanguinis, c.31.nu.3.
Tranſmiſsio ex iure deliberandi in extraneis, non in ſuis heredibus admittenda,c.31.n.4.
Tranſmittunt ſui heredes hereditatem quæſitam, non quærendam, c.31.nu.5.
TVTOR ſine pupillo bonorum poſſeſsionem agnoſcere poteſt, cap. 13.num.8.
Tutor ſine pupillo non adit hereditatem,c.22.n.8.
Tutor hereditatem, ſine pupillo petit, illam non adit, capit. 22. numero.10.
Tutor honorarius quis ſit,& an aditioni hereditatis authoritatẽ præbeat,c.22.n.14.
Tutorum ſpecies tres, capit.22.numero.15.
Tutoribus omnibus ſolui rectè poteſt,c.22.n.16.
Tutores non omnes authoritatem præſtant, capit. 22. numero. 17.

V.

VACANTIVM Bonorum appellatione,an ea,quæ Hiſpanè,moſtrencas,dicuntur comprehendantur, & in his quid iuris ſtatuendum ex nouis, & antiquis conſtitutionibus, capit. 5. numero. 24.

Vacantia bona occupans quatenus creditoribus teneatur? cap. 5.nume.1.

VERBVM ſucceſſio in definitione, ideſt,res, quæ ſuccedit in vniuerſum ius teſtatoris,c.2.n. 12.

Verba in id inuenta, vt mentem, & voluntatem proferentis exprimāt c.18.n.15.

VIS à magiſtratu iuſtè facta non habet reſtitutionem,c.18.n.34.

Vis quid ſit,c.18.n.29.

VIVENTIS ſuper hereditate,neque pactum,neque contractus fieri poteſt,c.8.nu.13.

VNA res non poteſt diuerſo iure cēſeri,c.2 8.n. 10.

Vnum tantum teſtatoris iudicium licèt plures ſint inſtitutiones,c.19 num.32.

VOCIS vnius valea ſignificatio,c.6. num.9.

VOLVNTAS, & poteſtas in omnibus actibus humanis, neceſſariæ, cap.13.nu 2.

Voluntas non minus factis,quā verbis declaratur,c.16.n.2.

Voluntas teſtatoris pro lege ſeruanda,c.18,n. 4.

Voluntas coacta voluntas eſt, ca.18 num.10.

Velle,& nolle ſimul reſpectu eiuſdē rei impoſsibile eſt,capit. 18. nume. 15.

VOTA olim apud Romanos quomodo emitterentur?& de eorum religione,c.14.n.34.

Voto reali hodie ſi filius famil. bona aduentitia habeat adſtringitur,c. 14.nu. 35.

VSVCAPIO à defuncto capta hereditate iacente impletur,cap.2.nume.10.

Vſucapio ſi interrupta ſit,non impletur hereditate iacente, cap 2.nume. 11.

VSVFRVCTVARIVS ſeruus quatenus caſu fructuario domino acquirat?c.10,nu.1.

VSVRÆ citra ſtipulationem in contractibus ſtricti iuris non debentur,c.16.n.20.

Vxor heres,an ſuo arbitrio,ſine mariti licentia adire poſſit? cap.15. num.51.

QVI-

QVIBVS IN HVIVS TRActationis locis explicantur, exornãtur leges, & paragraphi, tituli, D. de Acquir. vel Amittenda hereditate.

LEG. I. qui totam, c. 11. n. 10. c. 18. nu. 1. c. 19. nu. 39. 69.
L. 2. ſed & ſi, c. 6. n. 3. c. 11. n. 10. c. 18. nu. 1. 49. c. 19. n. 69.
L. 3. quandiu, c. 8. n. 1. c. 12. n. 49. c. 13. nu. 1. & 19.
L. 4. nolle c. 8. n. 1. 11. c. 13. n. 1. & 6. & 10. & 13.
L. 5. mutum, c.
§. eum, c. 25. nu. 7.
L. 6. qui in aliena, c. 13. n. 9. c. 13. nu. 14. c. 14. n. 4. 15. 38. c. 15. n. 20. & 40. 47. 53. c. 16. nu. 1. & n. 7. c. 17. n. 1. 2. c. 19. n. 1. 6. c. 22. nu. 5. c. 28. nu. 9. 90.
§. 1. ſed & ſi, c. 6. n. 12. c. 14. nu. 18.
§. 2. ſed in bonorum, c. 14. n. 12.
§. 3. ſed & ſi non, c. 14. n. 19.
§. 4. ſi iſqui putabat. c. 9. nu. 9. & 10. & 11.
§. 5. interdum. c 14. n. 20.
L. 7. ſiquis, c. 12. n. 12. c. 14. n. 4.
§. 1. ſi filius, c. 31. n. 8.
§. 2. in omni, c. 12. n. 12.
L. 8. more. c. 4. n. 32. c. 14. n. 4. c. 14. n. 22. c. 22. n. 4. 5. 6. c. 24. n. 1.
§. 1. impubes, c. 14. n. 4.
L. 9. pupillus, c. 6. n. 6. c. 6. n. 13. & 15 c. 9. n. 6. c. 22. n. 2. c. 23. n. 34.
L. 10. ſi exaſſe. c. 28. n. 1. 20. c. 29. n. 33
L. 11. impuberibus, c. 6. n. 14.
L. 12. ei qui. c. 29. n. 75.
L. 13. iſqui heres, c. 1. n. 3. c. 8. n. 1. 9. 16. c. 9. n. 4. & c. 11. n. 1. c. 13. n. 6. c. 13. n. 14. c. 15. n. 19. c. 28. n. 56.
§. 1. ſiquis, c. 9. n. 4. & n. 19. 25.
§. 2. ſubſtitutus. c. 6. n. 6.
§. 3. neque filius, c. 6. n. 6. c. 13. nu. 9. c. 13. n. 16. & 19. c. 14. n. 9. 19. c. 15. n. 21. c. 26. n. 5.
L. 15. is qui putat. c. 9. nu. 6. & 10. & 19. 37.
L. 16. è contrario, c. 9. n. 6. & 10. 37.
L. 17. nequeis, c. 1. n. 3. c. 8. n 4. c. 9. n. 10. c. 10. n. 1. c. 11. nu. 6.
§. 1. heres, c. 1. n. 3. c. 8. n. 1. 4. c. 13. n. 6. c. 28. nu. 23. 56.
L. 18. is poteſt, c. 1. n. 3. c. 8. nu. 1. 4. 11. & c. 9. n. 17. c. 13. n. 1. & 6. c. 14. n. 19 c. 28. n. 23.
L. 19. qui hereditatem, c. 1. n. 3. c. 8. n. 4. c. 9. n. 4. & 10. 25. 32.
L. 20. pro herede, c. 6. n. 4. c. 6. n. 15. c. 6. n. 5. c. 9. n. 2. n. 32. 37. c. 10. n. 12 c. 14. n. 17. c. 22. n. 3. 18. c. 26. nu. 3.
§. 1. & ideo, c. 4. n. 14.

L.21.ſiquis,c.1.n.5.c.8.nu.1.
§.1.interdum,c. 8.n.1.11.c.13.n.6.
c.22. n.9.c.23.nu.5.
§.2.ſed ita demum,c.1.nu.5.
L.22.ſi is ad quem,c.6.n.9.c.9.n.5.
& 10.32.c.10.n.10.
L.23.in repudianda,c.9.nu.2.& 10.
32.
L.24.fuit,c.5.nu.15.
L.25.ſiquis,c.20.nu.4.
§.1.ſeruus,c.21.nu.2.
§.4.iuſſum,c.13.n.9.c.14.nu.4.& 5.
38.c.15.nu.40.c.17.n.1.c.19.n.
4.c.28.n.20.
§.6.an nominatim,c.8.n.12.
§.7.ſed quid,c.6.nu.9.c.6.n.10.11.
c.14.n.16.17.
§.8.pater filio,c.15.nu.22.
L.26.ſi ego, cap.14. num.4.cap.29.
nu.36.
L.27.neminem,c.8. num.12. cap.9.
nu.4.
L.30.cum quidam,c.8. nu.20.c.10.
nu.6.c.10.n.7.c.14.n.4.
§.1.quod dicitur,c.10.n.6.c.10.nu.7
& n.17.& 19.
§.2.ſiue igitur,n.10.c.6.
§.6.ſuum,cap.10.nu.28. & num.31.
& 7.
§.8.ſi certus,c.10.n.1.
L.31. heredi, cap.9.num.4. cap.29.
num.43.
L.32.heres,c.9.nu.8.& 10.32.37.c.
11.nu.2.c.9.nu.43.
§.2. ſed & ſi de conditione, cap. 11.
num.1.
L.33.quod ſi dubitet,c.9.n.9.& 10.
37.
L.34.ſed & ſi,c.9.nu. 8.& 10. & 29.
36.37.c.13.n.14.
L.35.ſiquis,c.11.nu.7.c.14. nu.4.c.
28.num.88.c.29.num.55.cap.30.
numero.38.
L.36.ſi ex ſua,c.14. nu.4.
L.37.heres in omne,c.2.nu.1.& 21.
29.35.
L.38.ſi duo,cap.26.num.55. 67. &
nu.74.
L.39.quandiu,c.8.nu.1.c.11.nu.12.
cap.12.nu.9.c. 13.num.6.cap. 30.
num.22.
L.40.quæſitum, c.6.n.12.c.28.n.1.
6.16.c.28.nu.69.73.80.
L.41.filius,c.28.n.73.75.
L.42.Iulianus.c.6.n. 15.c.28.num.
73.75.
§.1.ſi in ſocietatem,c.5.n.15.
§.3.proponebatur,c.5.nu.15.
L.43.heres per ſeruum,cap. 19.nu-
me.9.
L.45.aditio,c.18. num. 39. cap.20.
nu.24.
§.3.præterea,c.20.nu.4.5.10.
§.4.& quod,c.9.nu.34. c.20. n.12.
L.46.cum falſum,c.10. n.1.c.10.n.4
c.13.n.14.
L.47.qui ſeruum,c.19.n.6.
L.48 ſiquis alicui,c.19.n.6.
L.49.pupillum,c.22.n.14.
L.50.ſi per epiſtolam,c.9. nu.10.36.
c.19.n.6.
L.51.eum qui,c.10.n.1.c.10.num.4.
cap. 14.n. 4.
§.1.filius,c.14.n.4.c.15.nu.19.c.15.
n.22.c.25.n.7.
§.ſed ſiquis,c.15.n.52.
L.52.cum heres,c.14.nu.4.c.15.nu.
19.& 23.40. cap.25.nu.4.cap.29.
nu.34.
§.1.qui ex parte,c.11.n.8.
L.53.qui ex duabus,c.28.n.92.c.29
nu.69.
§.1.qui ſemel,c.29.n.68.
L.54.heres quandoque,c.2.nu.1. &
21.

Digitized by Google

21.22.& cap.5.nu.5.
L.55.cum hereditate,c.28.n.1.c.29 nu.44.67.74.
L.57.neceſſariis,c.6.n.24.c.7.nu.6. c.8.nu.16.37.c.10.nu.7.c.11.nu. 16.& 40.c.17.n.6.c.28.n.12.81. c.31.nu.44
L.59.qui patri,c.11.n.7.c.28.nu.1. c.29.nu.16.& nu.28.52.
L.61.ſi minor.c.8.nu.16.c.11.n.21 & 23.& 30.c.29.n.75.
L.62.Antiſtius,c.6.num.15.ca.21. nu.1.
§.1.ſi ſeruus,c.21.n.2.c.25.n.1.
L.63.furioſus,c.6.n.13.
L.64.ſeruus,ca.19.nu.4.5.cap.21. num.2.
L.67.ſeruus,c.19.nu.4.5.
L.68.cum ſolus,c.8.n.1.
L.69.quandiu,c.4.nu.16.nu.9.c.6. nu.11.c.8.n.21.c.12.nu.6.& 49.c. 13.n.19.c.30.n.22.
L.70.in plurium,c.1.n.7.c.8.nu.10. c.11.nu.12.
§.1.ſi vero,c.8.n.10.c.13.n.21.
§.4.ſiquis ſuus,c.13.n.22.
L.72.ſiquis heres,c.6.nu.15.
L.74.qui putat,c.9.n.10.21.
§.2.qui bona,c.9.n.38.
L.75.ex ſemiſſe,c.6.n.15.c.9.n.16. c.11.n.9.
L.76.ſi tu.c.7.num.5.c.28.nu.1.l2. 21.
§.1.item,c.28.nu.7.
L.77.illud,c.22.n.6.
L.78.duo,c.6.n.15.
L.79.placet,c.13.n.9.c.14.n.3.c.14. n.36.c.15.n.3.19.24.40.c.16.nu. 79.c.17.nu.5.c.18.num.28.c.28. nu.90.
L.80.ſi ſolus,c.7.n.5.c.12.n.4.c.28. n.1.12.n.87.c.29.n.33.43.
§.1.idem puto,c.28.n.49.
§.2.item ſi ſeruus.c.19.n.4.c.21.n.3 c.28.n.8.
§.3.ego quidem,c.29.nu.55.
L.81.ſi ſeruus,c.19.n.5.c.21.n.2.
L.83.ſi totam,c.28.nu.83.91.c.29. n.43.45.
L.84.ventre,c.8.n.20.c.10.n.25.c. 10.n.6.& 21.
L.85.ſi metus,c.18.n.2.
L.86.Pannonius,c.9.num.9.ca.22. nu.3.
§.1.Rei,c.5.n.21.c.9.n.9.
§.2.pro herede.c.6.n.5.c.6.n.15.
L.87.eum bonis,c.6.n.12.c.6.nu.19 c.10.n.12.
L.88.gerit,c.1.n.3.c.2.n.10.c.6.n. 2.& 4.c.9.n.2.& 32.c.10.nu.12.c. 18.n.8.c.26.n.5.c.27.n.1.
L.90.per curatorem,ca.9.nu.34.c. 27.nu.1.
L.92.filius fam.c.14.n.4.c.15.n.19. & 22.& 40.
L.93.pater quoties,c.9.nu.5.ca.10. n.10.c.14.n.4.
L.94.qui ſuperſtitis,cap.8.nu.1.4. & num.12.cap.13.nu.6.cap.17. nu.16.28.
L.95.recuſari,c.16.n.9.
L.96.qui ſe pupillum,c.9.n.8.& 10. 30.
L.97.Clodius,c.10.n.5.
L.98.quæ neptis,c.29.nu.74.
L.99.Ariſto,c.29.n.74.

Leges, & vtriuſque iuris loca, quæ in his Lectionibus de Acquirenda hereditate, vel explicantur, vel exornantur.

De Digeſto Veteri.

LEG. Sed & partus.12. §.Iulianus, l. item ſi cum exceptione.13. in princ. D. de eo quod met.cau.c.18.nu.15.

l.ſi filius.12.D.de interrogat.action. cap.8.nu.17.

l.heredi.a 1.§.item filius famil. l.pactum46.D. de pactis, capit.8. nume.10.

l.4.§. ſi ab ignoto. D. mandati, c.9. nu.44.

l.1. in princ. D.de rer.diuiſ. l.licet. 3. D de pecul. l. denique. 13. §. quæſitum. D.quod vi, aut clam.c. 2.nu.17.

l.3.§.ſed quid minori. D.de minoribus, c 15.nu.6.

l.Æmilius.38.§.quod dicitur, D.de minor.c.15.nu.7.

l.Papinianus.8.D.de inoffic.teſtam. c.15.n.11.

l.Prætor ait.4.§.ſed & filius, D.de edendo, c.15.nu.5.

l.Pomponius Philadelphus, D.fam. erciſ.c.15.n.8.

l.cum de in rem verſo. 6. in princ. D.de vſur.c.16.n.18.

l.quemadmodum.7. D.de inoffi.teſtam.c.17.n.11.

l.cum de in rem verſo.6.& §.Imperator. D.de vſur. capit.16. numero.34.

l.metum.5.cum leg.6.& 7.D.de eo quod met. cauſ. capit. 18. numero.26.

l.cum in pluribus.60.§.locator horrei.D.locati.c.18.nu.42.

l.ſi patre cogente.22.D.de ritu nup. c.18.n.30.

l.1.D.de interrogat. action. cap.10. num.36.

l.cum hic ſtatus. 32. §. ſiue autem. D.de donat. int.vir.& vxor, cap. 10.nu.33.

l.& ſi ſine 8.§.ſed quod Papinianus, D.de minor.c.12.n.25.

l.ſi Titio.33.§.1.D.de vſufr.cap.29. num.57.

l.Papinianus.8.§.ſi ex cauſa.l.qui repudian.

pudianitis.17. §. 1. l.eum qui. 21. §.fin. D.de inoffic.teſtam. cap.29 num.25.
l.hereditas.50. D.de petitione her. cap.2.n.39.
l.nam & ſi.15.§.fin.l.circa.24. D. de inoffi.teſtam.c.29.n.20.

Ex Inforciato.

L.1.in princ.D.ſiquis à par.fuer.manu.pro hac opinione animaduerſa,c.15.n.16.
l.multum intereſt.21. D.de condition. & demonſtrat.capit.9. nume.18.
l.cum filius.77.§.fin. D.de legat. 2. c.5.n.21.
l.ſi poſt mortem. 68. D.de legat. 1. c.2.n.27.
l.de ſtatu.15. D.de teſtam. capit. 9. num.25.
l.3.§.bonorum,D.de bonor. poſſeſ. c.2.nu.37.
l.cogi.16. §. ſi pater, D.ad Trebell. c.14.nu.8.
l.liber homo.59. D.de hered.inſtit. c.9.nu. 34.
l.quidam cum filium.46. D.de her. inſtit.c.9.n.40.
l.quidam cum filium.46.D.de here. inſtit.c.15. n.12.
l.cogi.16.§. ſi pater. §. ſed ſi ſeruo, D.ad Trebell.c.15.n.13.
l.Imperator.50.D.ad Trebell.c.15. num.14.
l.ſi pater filium.6.D.vnde liberi,ca. 15.n.28.
l.ſiquis filium. 5. D. de collat. bon. c.15.n.28.
l.Gaius Seius 45. D. ſolut. matrim. cap.15.num.9.
l.Baliſta.31. D.ad Trebell. cap.15. num.18.
l.filius 13.D.de bon.liber.capit. 17. num.4.
l.ſi certarũ.17.§.Iulianus verſ.quod ſi alterutra,D.de milit.teſtam.ca. 28.nu 29.
l.qui duos.3.D.de coniung. cum emancip.liber.c.17.n.14.
l.ſi duobus. 37. D.de milit.teſtam. c.28.n.31.
l.ſi ego & Titius. 19. D. de iniuſto rupto,c.28.n.39.
l.ſiquis poſthumos 9 §. ſi filium exheredauero. D.de liber.& poſth. c.17.nu.21.
l.1.§.ſed & ſi patruus. D.de coniũg. cum emancip.liber. capit.17.nume.20.
l.1.§.poſt ſuos.D.de ſuis,& legitim. c.17.nu.19.
l.ſiquis in principio.22. D.de legat. 3.c.18.n.43.
l.1.§. quid ergo,D.ſiquis omiſſ.cau. teſtam.c.18.n.38.
l.& ſi pluribus.4. D.de auth.tutor.c. 32.nu.18.
l.nemo poteſt. 55 .D.de legat.1.ca. 28. nu.26.
l.1.§.per ſeruum.D.de ſucceſ.edict. c.13.nu. 16.
l.filij.6.§.filius,D.ad S.C.Tertilian. c.13.nu.20.
l.legatarius.38.D.de leg. 1. cap.28. nu.43.
l.ſed & ſi deceſſerint.5.D.de bono. poſſeſ. contr. tab.capit.10.numero.44.
l.1.§.ſiquis adita,D.ad S.C.Tertili. c.12 n.34.
l.fin.in pr.D.de vulg.c.28.nu.46.

l.2.

l.2.§.ſi bonorum, D.ad Tertilian.c. 12.num.35.
l.&ſi ex modica.6.§.ſi filius, D. de bon.libert.c.12.n.36.
l.fin.D.de ſucceſſor. edicto, cap.12. num.24.
l.miles ad ſororem. 75. §.pro parte. D.de legat.2.c.12.n.14.
l.qui duos.§.ſi cum filio. D.de reb. dub.c.12.n.37.
l.2.§.interdum, D.de vulg.cap. 12. num.38.
l.ſi ita quis. 74. D.de hered.inſtit. c. 30.num.20.
l.quoties.9.§.ſi duo.D.de hered.in ſtit.c.30.n.21.
l.licet Imperator.77.D.de legat. 2. c.28.nu.54.
l.illa inſtitutio.52.D.de hered.inſti. c.30.nu.5.
l.1.§.ſi ex fundo.D.de hered. inſtit. c.30.nu.29.
l.ſcriptus.12.D.de Carboniano edicto,cap.10.n.3.
l.milites.12.D.de teſtam.milit.c.32 num.7.
l.1.§.ſi proponatur. D. ſiquis omiſ. cauſ.teſtament. capit. 28. numero.53.
l.ſi te ſolum. 27.D.de heredib.inſt. c.28.n.56.
l.ſi libertus patrono.41. verſ. *quid ergo*,D.de bon.libert.cap.28. nume.55.
l.ita tamen.37.§.qui ſuſpectam. D. ad Trebellian. capit. 28. numero.80.
l.illud.4.§. fin. D. de bonor.poſſeſ. contra. tabul. capit. 10. numero. 9.
l.quoties.9.§.ſi duo,D.de hered.inſtit.c.29.nu.40.
l. Papanianus. 43.l. ſi pupillus.79. D.ad S. C. Trebell. cap. 29. nume.47.
l.ſed ſi plures. 30.§. filio impuberi verſiculo idemque eſt,D.de vulgari.c.28,n.72.
l.in fideicommiſſaria.18.D.ad Trebell.c.29.nu.58.
l.ſi Titius.96.D.de legat.3. cap.29. num.59.
l.ſi pupillus.79. D.ad Trebel. c.29. num.56.
l.ex facto.43.§.Iulius Longianus,D. de vulg.c.29.n.50.
l.1.§.ſi ex fundo,D.de hered.inſtit. c.28.nu.34.
l.ſi filius heres.16.D.de liber.& poſth.c.19.num.14.
l.1.D.de teſtament. cap. 30. numero.3.
l.ſi Titio. 61. §.Iulianus de legat.2. c.29.nu.19.
l.Mæuius.66.§.duorum.D.de legat. 2.cap.28.num.50.

Ex Digeſto Nouo.

L.homo liber.54. D.de acquir.rer. dom.c.9.n.34.
l.ſi filio famil.11. D. quib. ex cauſ. in poſſeſsion. eat.capit.15. numero.17.
l.rerum mixtum.30.D.de vſucap.c. 2.num.33.
l.1.§. Scæuola D. ſiquis teſtam.lib. eſſ. iuſſ. fuer.ibi. quia poſſeſsionẽ hereditatis non habet, quæ facti eſt, & animi, capit. 2. numero. 43.
l.mortuo.12. D.de fideiuſſorib.c.2. num.8.

l.ceptam.40.D.de vſucapion. ca.12 num. 9.
l.eius eſt nolle,D.de reg.iur. & eius vera lectio animaduerſa, cap. 13 num.5.
l.qui bona fide.13.§.fin. D.de adqu. dom.c.9,n.16.
l.Titio.36.D.ad municipalem.ca.9. num.43.
l.ſi homo.35.D.de vſucapion, ca.2. num 51.
l.2.§.voto. D. de pollicitationibus, c.14.nu.31.
l.miles.5. D. de Caſtrenſi peculio, c.15.nu.19.
l.cum quidam.16.D.de iure fiſci, c. 15.n.29.
l.homo liber.54. D.de acq. dom. c. 10 nu.12.
l.ius noſtrum.7.D.de reg.iur.c.28. num.15.
l.viam publicam.44. D.de via publi ca.12.n.44.
l.adquiritur.10.D.de adq.dom.c.15 num.36.
l.quidam cum filium.132.verſ.in eo D.de verb. obligat.capit. 13. nume.11.
l.1.§.furioſus,D.de acq.poſſ.cap.13 num.12.
l.ſi pater meus.36.D.de ſolution.c. 10.nu.35.
l.qui res.98.§.aream,D.de ſolution. c.12.n.31.
l.is qui.4.§.1. D.de fideicommiſſ.li-bert.c.9.n.46.
l.ſi pater fa n.13.D.de priuileg. cre dit.c.28.nu.78.
l.in ambiguis. 85. §. quoties, D. de reg.iur.c.28.n. o.
l.ius no trum.7.D.de reg.iur. c.29, num.23.
Lex contractu.74.D. de re iud.cap. 29. num.73.

Ex Iuſtinianeo Codice.

L.fin.C. de condictione indebiti,l. fin.§.ſin autem neſcius. C.de fur-tis,c.9.n.19.
l.ſi heredum. 10.C.de inoffic. teſta. c.5.n.7.
l. cum oportet.6.in principio pro hac opinione inducta, & eius ſen ſus animaduerſus , capit. 15. nume.4.
l.litibus.10.C.de agricolis,& cenſi-tis,c.16.nu.22.
l.ſi filius 10.C.de petit.heredit.c.16 num.16.
l.nullo.24.C.de rei vindicat.cap.16. num.31.
l.diutina.4.C.de præſcript.long.tēp. c.16.nu.31.
l.filio.4.C.de iure deliber.capit. 16. num.10.
l. cum aliquis. 21. C.de iur.deliber. c.18.nu.39.
l.multum intereſt.6.C.ſiquis alteri, vel ſibi,c 13.nu.3.
l.fin.in princ. C. de bon. quæ liber. c.15.nu.31.
l.fin. §. ſin autem in ſecunda ætate, C. de bon.quæ liber. cap.15. nume.32.
l.3.C.de hered. inſtit. capit. 13. nume.18.
l.heres inſtituta. 3. C. de impuber. c.12.num. 8.
l.ſi infantis.18.C.de iur. deliber.ca. 31.nu.11.
l.cum in antiquioribus.19. C.de iu-

re deliberand. capit. 31. numero. 6.
l.ſicut. 4.C.de repudiat.heredit. ca. 28.num, 85.
l.qui ſi ſe patris.C. vnde liberi, cap. 28. num. 93.

Ex Inſtitutionibus.

§.igitur liberi in princ. Inſtitu. per quas perſonas, capit. 15. numero.27.
§.Item vobis,l.per quas perſ.cap.15 num.37.
§.ſi is qui putabat deciſio: An hodie nouo iure procedat? capit. 9.nume.38.
§. item extraneus. I.de hered. quaſi lit.cap.6.nu.5.

Ex Iure Canonico.

Cap. Ius Quiritum ibi. cretionibus, 1.diſt.c.4.nu,3.
Cap. cum Marthe. 6. verſic. cæterum de celebrat.miſſar.capit.30. num.4.
Cap.fin,19.quæſt.3.capit.14.numero.32.
Cap.ſoliditudinem. 52. de appellationib.cap.18.num.21.

Ex Iure Regio.

L.55. Tauri. l.2.tit.3. lib.recop. ca. 14.num.29.
L.54. Tauri. l. 1.tit. 3, lib. 5. recop. c.14.num.30.
L.21.Tauri.l.5.tit.6.lib.5.recop. c. 28.nu.63.
L. 1. tit. 4. *de los teſtamentos*, lib. 5. nouæ recopilat. capit. 30. numero. 10.
L.13. titu.6.part. 6. capit. 9.numero.39.
L.12. tit. 8. lib.5. recopilat, cap. 5. num.3.

F I N I S.

Digitized by Google

ERRATA SIC CORRIGITO.

Scatent errata ſcribæ forſan vitio, proderit cito Auctoris diligentia emendatior editio alia, diſsimulatione interim opus eſt, & vt hæc, quæ offendimus ſic corrigas.

PAG. 89.col.1.lin.antepen.*Rector*. lege. *Prætor*. ibid.col.2.lin.2. *Rectorem*. lege. *Prætorem*, Pag.211.col 2.lin.33.*ſed ille*. lege.*ſed ſi ille*.ibid.lin.35. *fit*.lege. *ſit*. Pag.214.col.1.lin.20.*l.ius noſtrum*, dele.eadem col.lin.32. *obiectiones*. lege.obſeruationes. columna. 2.lin.5. diſputationem.lege.*diſpoſitionem*. Pag. 224. colum. 1. lin. 8. *in qua*. lege.*in quo* eadem,pagin. & colum.lin.39. *reddi*.lege. *reddit*. Pag. 231. colum. 2.ad finem, diuiſit Typographus intempeſtiuè lineam: ſic legendæ, & punctis, ſiue inciſionibus ſeparandæ ſunt, quæ ſequuntur, *qui ex alijs fuerat partibus ſcriptus: omiſit Secundus partem ſuam, in qua erant alia decem vncia hereditatis: adijt ex ſubſtitutione Primus extitit deinde inſtitutionis ex ſextante conditio, &c*.Pag.232. col.1. lib.7.*ſecundus*.lege.*Secundus*.ibi. lin 8.*primis*.lege.*Primus*. col. 2. admed. *ius adeundo*.lege. *ius adeundi*. Pag.233.col.1. lin.4. *adeundem*. dele. ead. col.lin.pen.*repudiatio*, lege. *repudiationem*.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google